

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
9 C
12

Practica Baldi.

¶ Perutilis ac vere aurea Practica iuris vtriusq; monarche/ac luminis dñi Baldi de Vbaldis de Perusio nō solū aduocatis/verū procuratoribus: & aliis practicātib⁹ summe necessaria: cū additionibus domini Antonij de Cremonte: que preter primā omnes textui inserūtur: cum pristinis apostillis clarissimi. J. V. doctoris dñi Celsi Hugōis dissuti. Nouissime cū adiectione nonnullorum titulorū in quibusdam antiquissimis exēplaribus inuētorum/ hactenus non impressorū: et cū Repertorio alphabetico.

Aduertas lector: quia Angelus ī tractatu suo maleficiorū sup verbo: et interuallo. dicit Practicā istā: seu mauis cōpēdiosam: fuisse Tācredi de corneto. Ego vero Baldi esse affirmo: vt patet in plurib⁹ eius locis maxime in pfatione ante Rubricā de iurisdictione. fo. iiij. & in qōnib⁹ circa appellationē. q. j. nu. ij. circa fi. illius qōnis. fo. l.

1538

Venundantur Lugduni à Jacobo Giunti in vico Mercuriali.

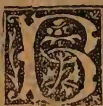

Incipit repertorium

secundum ordinem alphabeti super aurea et utili practica iudiciaria d[omi]ni Baldi de per[usio] illo iuris utriusque monarche ac luminis.

De litera. A.

¶ De litera B.

¶ De litera C.

¶ De litera G.

¶ De litera H.

¶ De litera I.

¶De litera.L.

¶De litera.P.

de extraordinarijs

¶ De litera Q.

De litera.T.

¶ De litera V.

¶Finit Repertorium.

Incipit elegās

⁊ perutilis ac valde quotidiana practica iudiciaria domini Baldi de perusio Juris vtriusq₃ luminis supremi: cū₃ additionibus domini Antonij de cremonte que preter primam omnes in textu inseruntur: ⁊ cum pristinis apostillis clarissimi. J.U. doctoris do. Celsi Hugonis dissuti Cabilonensis. Nouissime autem cum adiectione nonnullorum titulorū ex quibusdā antiquissimis fidelissimisq₃ exēplaribus inuentorum ⁊ excerptorū ⁊ hactenus non impressorum: vna cū additionibus Henric. Ferrandat Niuernen. in lucem editis.

De officio iudicis.

*

Uoniam quotidiana magis sciri debent: ideo tractāda et fauorabilius admittenda. ff. de li. le. l. legaui. et q₃ officiū iudicis quotidianu₃ est: ideo circa eū sunt quedam vtilia denotanda. Nam notando ⁊ disputando optimam rationē decreuit Modestinus. l. munerū. §. mista. ff. de
1 mune. ⁊ hono. ¶ †Officiū iudicis est latissimū. l. j. ff. de iur. om. iudi. qđ licet sit latissimum: tamē non quicquid iudicis potestati committitur eius necessitati subijcitur. ff. de iudic. l. non quidquid. ¶ Sed quia res per diuisionem cognoscitur dilucide: et intelligitur. ff. de doli mali. excep. l. j. §. responso. instit. de leg.
2 §. sed non vsq₃. †Ideo notandum quod officium iudicis est triplex: primum qđ principaliter intentatur: ⁊ per hoc restitutiones petuntur. ff. de mino. l. quod si minor. §. fi. ⁊ salaria constituuntur aduocatis. vt not. ff. de var. ⁊ extraor. cog. l. j. §. responso. ⁊ C. de suf. l. vnica. Aliud est quod inheret arbitrarijs actionibus: ⁊ hoc perit per eum ⁊ actione personali ff. de eo quod cer. loc. l. centum capue. ⁊ l. fi. Aliud quod inheret actionibus bone fidei: ac hoc similiter perit cu₃ actione: vt. ff. de acti. empt. l. qui per collusionē.

* ¶ Quia sc₃ dictū fuit de officio iudicis ⁊ non lato sermone ꝑut appetūt rudes scholares: ⁊ etiā aliq alij: toto meo posse aliqua vtilia q̄ in diuersis libris ⁊ titulis reperi ego Antoni⁹ de cremonte minim⁹. U. J. doctor ij ad finē ductorꝝ ꝑ mea instructiōe volui descrībere: vt facili⁹ reperiri possint deficiētib⁹ mihi librorū volumi⁹ ⁊ doctorꝝ ⁊ scripturarꝝ sup iure factarꝝ. Et dico qđ etiā qñq₃ cōpetit officiū iud. ⁊ d₃ misericorditer implorari. gl. est sing. in rub. de interlo. ac. ⁊ ibi de off. iudi. latissime: rō aūt est talis: q₃ op₃ ꝙ eū misericordiā impetret ⁊ obtineat ꝙ cū ps ad hoc non sit obligata nec id qđ vult actor ꝯseq̄ dictū sc₃ deberi: s₃ iudex ex ei⁹ offō gr̄a ⁊ humanitate: vt ita dixerim maiꝫ d₃ facere actori: vt illud p̄stet: vt dicit Bar. in. l. j. ff. de iur. om. iu. ⁊ voluit ⁊ affirmauit do. me⁹ de castellione in suis recollectis in. d. l. j. per altiora ṽba: ⁊ magis obscura: ⁊ etiā dicit ipse. d. Christo. ꝙ l₃ misericorditer dicatur debere implorari: tñ aliqñ si petit a iudice: ⁊ iudex denegat dicere videtur partē grauare. alleg. ipse. l. j. in suis recollectis: quā bene alle. Bar. in. d. l. j. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. sec⁹ dicit ipse si resideret in mero iudicis arbitrio: q₃ tūc si vellet posset iudex denegare: ⁊ tunc denegando nō dicit partē grauare: ⁊ ꝑ consequēs non posset ipse iudex in suo sindicatu cōueniri. alle. dict⁹ do. Christ. s̄m Bart. Inn. in. c. fi. de fe. ꝑ quo dicto Bar. videt casus in. l. videamus. §. j. ⁊ fi. ff. de in lit. iur. ⁊ ita dicit Floria. tenere vna cū preceptore suo. d. Christo. de cal. qđ no. singlr ꝑ statutis vel legib⁹: q̄ aliqua remittūt in mero iudicis arbitrio. Unde dicit: ꝙ si cōpetit iudicis officiu₃ ⁊ grauat ipse iudex partem qđ pōt appellari: ⁊ si iudicis officiū denegat. l. j. C. si sepius in integ. resti. postu. Cū ergo misericorditer imploret actor: non est opus ꝙ libellum porrigat: quod est not. alleg. ad hoc. l. submersis. pro 3: ia. C. de

* ⁊ de vsuris. l. in bonefi dei. Quādoq₃ tñ nō perit: vt no. ff. de aqua plu. arc. l. j. in glos. damnum facit. ⁊ de re iudi. l. ꝑculus. j. rñ. ⁊ predicta not.

nauf.lib.xj.Bal.aūt in.d.l.j.de iur.om. iud.dicit:q aut iudicis offm imploraf ad pceptionē cause:vel petit incidēter: ꝛ nō reqrit libell⁹.ita itelligit gl.in.d.l. submersis.ꝛ gl.in rub.de interlo.ac.aut pncipaliter petit:et tūc reqrit lib. obl.aut.offs ꝫ feraf.C.de lit.ꝯtest.de hac plēbra et vtili mā vide plēbre p Bal.i.l.iij. C.de pig.et meli⁹ ꝛ ple- ni⁹ p.d.ra: pha.ful.in l.nec qcq̄. C.de posi.l.si deposita. que est.l.iiij.in ordine ti tuli.¶ Preterea nota q officium iudicis non est actio:vt no.ff.de dā- no infect.l.inquilinus. licet large actio valeat appellari.et qd iudicis officiū non sit actio pa- tet.ff.de admi.tu.l.quo- ties.§.item plerunq3.s3 est quoddam ius extra- ordinarium:vt not.ff.de §.j.ff.de offi.pcō.ꝛ leg.vbi facit pulchra mēbra fm but.Ego reperio glo.in.l.ij.§. dies.quis ordi.in bo.pos.seruetur.que optime facit has differentias.et pone: dicit statutū q instrumētum guarenti- gie vel sententia mādef executiōi.ꝛ nō possit opponi aliqua exceptio.t h pper hoc non impedit implorari iudicis offi- ciū pter qd actor repellatur in effectu ab agendo per.l.plane.et.l.ij.in fi.ff.de pet.here.ꝛ ibi Bar.Bal.ꝛ Ang.secus.si statutū dicit ꝛ qd nulla exceptio vel de- fensio admittatur.tūc etiam non posset iudicis officium implorare:quia omnis defensio est expulsa.ita Bart.in.l.j.§.j. ff.quod vi aut clam.versi.item aduerte q statutū ꝛc.ꝛ q aliud sit defensio:aliud exceptio.alle.Ange.glos.ordi.in ver.de- fen.in.c.j.extra vt lit.non contest.in.vj. ꝛ alle.do.Pet.de anch.in cle.ij.de cau- sa possess.ꝛ faciat.l3 Bal.in.l.j.C.de cōd. inde.alr dicat:ꝛ sit sibi contrari⁹.ꝛ con- trarium tenet Salice.in.l.ita pudor.C. de adul.ꝛ vide Bal in.l.ita pudor.C.de adul.ꝛ vide Bal.in.l.si non fortem.§.li- berrus.de condi.inde.et late per Imo. in.l.fi.qui.ap.licet.qui cōcordat opinio- nes distin.aut actor lucraf cum iactura rei:aut non.dic vt ibi.Ego aūt laudo ꝛ placet ordi.Bart.p.l.plane.ꝛ.l.fi.s alle. ꝛ per dictā gl.in verbo.defensionis.ꝛ p dictam cle.j.que omnia sunt notanda

nata.resti.in rub.et.C.de suffra.l.vnica. et.ff.de admini.tut.l.j.et.ij.Et intenta- tur quoties extra ordinem postulatur aliquid:vt not.C.de liber.et eorum li- beris.l.j.ꝛ.l.penultima.Et ppterea ex⁹ arbitrio extraordinaria imponitur pe- na vbi a.l.certa non est imposita:vt est in actione iniuriarum ꝛ in aliis pluri- bus delictis:vt pꝫ insti.de iniu.§.pe.et in.§.in summa.ꝛ not.ff.de priua.delic.l. fi.nā hoc iure extraordinario tutor co- gitur administrare.vt nota.in.d.l.j.de admi.tu.et autorizaf tutor.ꝛ datur sibi ptās administrādi:ꝛ videf an sit soluē- do.ff.de auto.tu.l.si tutor.ꝛ vocanf tu- tores in vnū:vt elegāt qs administret. ff.de admi.tut.l.si plures.§.in pactis. ¶ Idē forte iuris esset in arbitris ꝛ ar- bitratorib⁹.ꝛ amicabilib⁹ cōpositoribus ꝛ in sapientibus qui sup dubiis questio- nū eligunt ad cōsulendū.vt si due par- tes nō ꝯcordāt:vel ꝯcordare nō possunt iudex ex officio suo vnum eligat cū quo ꝯcordēt:vt ex dicto §.apparet.pōt ꝛ ter- tiū eligere q ꝯcordet.vt.ff.de admi.tut. l.j.pdicta facit iudex remediis iuris vel suis:vt no.in.d.l.j.de admi.tu.j.rñso.et instit.de satisda.tut.§.sciendū.vbi dicit q tutor cogit satisdare i pretoris reme- dio seu iudicis.que quidem remedia sunt pignora capere:corpus retinere. ff.ad.l.iul.pecu.l.cum eo.ꝛ mulctam in- ducere.ff.si quis ius di.non obtē.l.j.C. de modo.mul.l.eos.ꝛ iurisdictionem de- negare.ff.ex q.cau.ma.l.sed ꝛ si p pror. §.ait pror.ꝛ no.ff.de ex.tu.l.spadonem.ꝛ d3 iudex vitatē inqrere.ꝛ eā sequi mo- dis omnib⁹:quibus pōt.C.de eden.l.is apud quem.C.de senten.l.nemo.in fin.

4 ¶ Itē iudex d3 esse diligēs in exami- natione cause:vt.C.de iud.l.iudices tol- lunt.Nā merita iudiciorū ptiū assertio- ne.C.si p vim vel alio modo.l.vlti.nemi nē em inaudita cā dānari cōparit equi- tatem.ff.de requirend.reis.l.j.ij.rñso.

5 ¶ Et summā equitatē debet habere ante oculos.l.qd si ephesi.§.in summa. ff.de eo qd certo loco.ꝛ hanc equitatē d3 preferre rigori.ff.de aqua plu.arcen. l.in summa.§.varias.in fi.ꝛ.C.de iudi. l.placuit.l3 vt inquit Celsus.plerunq3 sub autoritate iuris errctur pniciose.

ff.de verbo.obli.l.si seruum.§.sequitur.
6 †Ité iudex debet testes secreto examinare z eorum depositiones secreto recipere.vt not.in.l.si qñ C.de test.et.l.nullum.eo.tit.et eos variãtes et falsa dicẽtes et fraude non carentes punire:vel ordinare pena.l.cornel.de falsis.vel.l. extraordi.officio iudicis et eius motu vel occasione:vt.ff.de test.l.si q varia.C.
7 de test.l.nullũ.vlti.rñ. ¶†Circa quorũ testiũ receptionẽ dz habere iudex inuigilantiã in eis inspecta eorũ qualitate: conditione:etate:discretone: fama:fortuna:z fide vnde solet dici etas:ↄditio: qualitas:discretio:fama.Et fortuna fides in testibus ista requies:z predicta colliguntur.ff.de testi.l.ij.z.iij.in princi. vsqz ad.§.l.iul.z pluribꝰ legibus sequẽ. Et põt iudex arbitrio suo facere:vt producantur testes de vna ciuitate in aliã: vt not.in aut.de test.§.et qm̃ sancimus. coll.vij.z.C.de fide instr.l.iudices.et si eos in criminalibꝰ vacillare inuenerit: vbi maius periculũ vertit.C.de ap.l.addictos.põt eos tormentis subijcere.vt in aut.de test.§.in criminalibus.z.ff.de qõ.l.vnus.§.test.z.l.ex liberto.§.testis.j. rñ.Ite si inueniet eos festinare ad veritatẽ.vt in.d.aut.de testi.§.si vero ignoti. et hoc maxime si testes sunt ignoti z vi-
8 les.z facit eo.titu.§.hoc autẽ. ¶†Preterea iudex ex officio suo hz de iure supplere si quid deest aduocatis partium seu litigantibus:z id proferre qd scit legibus et iuri publico conuenire:vt.C. vt que desunt aduoc.par.iudex sup.in rubro z nigro.de facto autem supplere: vel pferre nõ habet:nisi ei notum sit vt iudici:vt.d.l.no.z tunc sm illud potest iudicare et illud attendere:vt.C.qui et aduer.quos.l.j.in.j.glo.z hoc etiã si nõ pbet ab aliqua parte:vt ibi.facit.ff.de actio.emp.l.j.in vlti.rñ.predictorũ autem rationem:qm̃ ius certũ z finitũ est facti autẽ interpretatio plerunqz etiam prudentissimos fallit.ff.de iuris et facti igno.l.iij.nã omnia facta sunt incerta.ff.de verbo.obliga.l.vbi autem.§.id
9 quod.†Insuper iudex habet iudicare sm allegata et probata:vt not.ff.de in litem iuran.l.ij.in glo.vltima.z de offic. presi.l.illicitas.§.veritas.et institut.de actio.§.si minus.facit.ff.de ferijs.l.ij.in glo.penultima.et habes not.extra de offic.ordina.c.j Et potest iudex sententiam ferre contra ius litigatoris:et tenet sentẽtia:vt.ff.de iusti.z iur.l.penultima.§.pretor z.C.qñ prouocare non est necesse.l.ij.z de mune.patri.l.non videtur.lib.x.et hoc nisi sententia remedio appellationis rescindatur:als infringitur:vt dictis legibus.quando prouocare non est neces.z de muneri.patri.nã per appellationem extinguitur pronũtiatum.ff.ad turpilia.l.j.§.vltimo.z no. ff.nil noua.appella.pendente.l.vna.
10 †Et habet quis appellare a sententia quam putat iniquam eadem die.si velit appellare viua voce:et hoc modo apud acta dicat:appello.licet iudex surrexerit et etiam horis interpositis:vt ff.de appella.l.ij.et de in integrum restitu.l.diuus.et argumen.ff.de adulterijs.l.quod ait lex.vltim̃.responso.vel infra decem dies.et tunc in scriptis:vt in auten.de appella.et intra que tem-
11 pora.§.j.colla.iiij. ¶†Preterea habet iudex sententiam ferre secundum veritatem legum z iustitiam:vt in aut.iusiuran.quod prestatur ab.circa fin.col.ij. et.C.de sen.et interlo.om.iudi.l.nemo. vltimo respõso.z de iusti.l.rem non nouam.§.j.sciturus iudex:qz non magis iudicat alios:qz ipse iudicabitur:vt.d. l.rem non nouam.vnde non debet esse immemor sue salutis eterne.C.ad.l.iul.
12 repetun.l.fina. ¶†Item potest iudex suam sententiam declarare:z eã interpretari.ff.de testi.l.heredes palam.§.j.z C.commi.vel episto.l.ea que.vel etiam emendare:vt in grammatica et actorum verbis.tenore sententie semp perseuerato:vt.ff.de re iudi.l.actorum mutare autem non potest:vel corrigere. vt.C.de senten.ex pericu.reci.l.ij.ff.de re iudi.l.quod iussit.vlti.respon.et hoc in diffinitiua:in interlocutoria autem secus:vt.d.l.quod iussit.j.respon.et.ff.
13 de arbi.l.diem.vlti.respon. ¶†Itez potest iudex pronuntiare eadem die super consequentibus iam statutorũ per sententiam:vt super fructibus expensis et similibus accessorijs ad causam expectantibus:vt.ff.de re iudica.l.pau-

ius respon. et habet iudex sententiam ferre in scriptis sedendo pro tribunali in loco consueto. C. de sen. ex peric. reci. l. ij. et iij. ff. de iusti. et iur. l. penul. §. fina. ¶ Item forte in loco alio. arg. dictarum legū et in corpore. in auth. de iudi. §. sedebunt. coll. vj. et fa. ff. de in integ. resti. l.
14 diuus. † Nec dz iudex esse procliu⁹ ad sententiam proferēdū: sed dz teperare: ne lis incognito negotio dirimat. C. de ap. l. nec causas. et ponderatas ferre sentētias. d. l. ij. de senten. ex pericu. reci. deliberando de iure super processu: quoniam qui deliberat non debet precipitari. ff. de inter. acti. l. et quia primo respō. et ampla retractatu hab to feliciter extus inuenitur. C. de iure deliberan. l. fi. §. fi. et habet in principio sentētie libellum apponere: et processus sentētiarum repetere. vt not. de senten. ex pericu. reci. l. j. in glo. propter duo. fa. extra de pro:
15 ba. c. quoniam contra fallam. ¶ † Item habet iudex si dubitet de iure peritiores consulere: ne innitatur prudentie sue. extra de consti. c. ne innitare. ff. de iudi. l. eum quem temere. §. j. et ff. de iur. et fac. igno. l. vlti. §. fi. et de mino. l. verū. §. ex pacto. ibi. diuus seuerus. et C. de legi. et consti. l. humanum. in fi. et C. de repu. l. dubiū non est. §. respon. vnde Salomon. omnia cū consilio fac: et non penitebis: et ne sis sapiens apud temetipsum. et dz diligenter factum recitare: qui consulit peritiorem: quoniam ex facto ius oritur. l. fi. ex plagis. §. in cliuo. ff. ad. l. aqui. quandoq omnis summa. q. in facto cōsistit. ff. de actio. et oblig. l. obligamur. vltimo responso. ¶ † Preterea iudex ex
16 officio suo habet sententiam latam executioni mandare: vt probatur. l. a diuo pio. ff. de re iudica. per totam. l. et de rei vendic. l. q restituere. circa princi. et hoc debet facere summarie: cum executio in facto consistat: vt probatur in. d. l. a diuo pio. et. §. si super rebus. nam non debet iudex exequendo sentētiam partes iudicis assumere: sed executorum. C. de execu. rei iu. l. si vt proponis. potest etiam sententiam executioni mandare per actionem in factum: vt. ff. de re iudi. l. fi. de compēsa. l. ex causa. de re. cre. l. actoū. sed hoc secundo casu magis pro

cedit iudex ex forma iudicij q per formā executiōis: cū per actionē iudicati spes future litis intentet. l. edita. C. de ede. C. quomodo et quādo iud. auf. et qui semel. nam aliud est executio. aliud cause cognitio. vt. ff. si contra ius vel vti. pub. l. si nō cognitio. et hoc est quod dicit. l. q officium iudicis est latissimū. Et de re iudicata potest in possessionē mittere. vt ff. de iur. om. iud. l. j. et. l. iubere cauere. veruz executionem habet facere iudex sententia lata: et cognita causa: et iuris ordine seruato: vt probatur. C. de execu.
17 rei iudic. l. eius pro. ¶ † Itē officio iudicis heres scriptus infra certum tps designatū cogitur adire hereditatē. ff. de here. insti. l. si qs instituatur. §. ij. rñ. facit C. de iure deli. l. sancimus. post autem institutum admittitur substitutus. ff. de acqui. here. l. q diu. vltimo legimus: et proximior seruato ordine: vt. ff. de bo. pos. cōtra tabu. l. si post mortē. §. vlti. potest et bannū imponere: vt no. ff. de vē. inspi. l. j. §. qd ergo. et in corpore auf. in auf. de lenonib⁹. §. si qs aūt. et in auf. vt defuncti seu funera non iniurientur a cred. circa fi. coll. v. contumacem pro confesso habere: vt no. ff. de confes. l. certū. fac. glo. ff. de noui ope. nun. l. si prius. in glo. captis pignoribus. et ff. de interro. actio. l. de eta. §. si cuz esset. et §. nihil. et §. q tacuit. facit. ff. de re iud. l. a diuo pio. et §. si post. ibi: aut statim pro iudicatore. et de peti. here. l. q interrogatur. in gl. si dicat cōtrarium tñ not. in auf. q semel. C. quō et quādo. in gl. super verbo. talis citatio.
18 ¶ † Preterea officio iudicis petuntur fieri tales editiones: quibus quis vsurus est. C. de eden. l. is apud quē. et not. ff. eo. l. j. §. editiones. in glo. hic debent.
19 ¶ † Item cōstituit salariū administratorib⁹ nō aūt ad eorum postulationē: vt not. ff. de admi. tu. l. sine herede. §. ij. in gl. hec exceptio. facit. l. in eos. ff. de tute.
20 ¶ † Item petuntur alimenta: vt. ff. de libe. agno. §. si quis a liberis. et ibi not.
21 ¶ † Item petitur vt fiat cessio suo tēpore omissa. vt. ff. de leg. j. si res obligata. facit. ff. de edil. edi. l. q vt. ff. de fide-
22 iuss. l. fideiussor. † Item fideiussori datur actio negotiorum gest. ex sua persona. vt not. C. si cer. peta. l. si in rem. in glo.

23 qđ facere.in fi. ¶ Itē officio iudicis vel exceptiōe dʒ qs esse ꝯtētus:cuʒ plures ei ꝯpetāt noīe eiusdē rei.ff.nau.caupo. sta.l.idē alˀs et ita.§.nouissime.fac.ff.de excep.l.fundi.in fi.et de excep.de re iu:di.l.singulis.ꝛ de.leg.ij.l.cū filius.§.va:rūs.et.C.de edē.l.edita.et no.ff.de trib. l.qđ in heredeʒ.§.eligere.fallit in exce:
24 ptiōe.ff.đ excep.l.nemo. ¶ †Preterea officio iudicis denegat actio:vt in sim:plicibꝰ stipulatiōibꝰ:alˀs turpibus not. ff.de vbo obli.l.veluti.qñq3 dat:vt pñi de dote actio sine consensu filie.ff.solu. matri.l.si cū dotem.§.eo autem tēpore.
25 ¶ †Itē officio iudicis reuocant ꝛ terminātur quecūq3 acciderūt post litem ꝯtes. vel etiā appellatione pēdēte.ff.de edil. edic.l.ediles.§.itē sciendū.ꝛ no.ff.de ad mi.tu.l.chirographis.ff.de procur.l.si reus.in fin.de aqua plu.arcē.l.in sum. §.j.in glo.damni.facit insti.de offi.iudi.
26 §.pterea. ¶ †Insup offō iudicis agitur p re cōi incorporali:alˀs p corporali cōi diuid.ff.de oper.no.nū.l.in prouinciali. §.j.in gl.cū negat.facit de lega.j.l.non amplius.in fi.ꝛ instit.de offi.iudi.in.§.si cōe.vertiꝶ tñ in iudicio cōi diuidundo: vt.ff.cōi diui.l.iudi.§.cū vsufructus.ꝛ.d.
27 §.si quis cōe. ¶ †Preterea officio iudicis cogit heres adimplere volūtatē de:functi.ff.de manu.test.l.mꝰ decedēs.et
28 ibi no.ff.fami.hercis.l.et ꝯñr. ¶ †Itē officio iudicis exploratur q̄tū sit in bonis defuncti hereditariis vt appareat an sit locus legi falcidie.ff.ad.l.fal.l.pe.vl:
29 ti.§.ꝛ vl.rñ. ¶ †Item officio iudicis de:terminaꝶ an estimatio rei legate sit soluēda.ff.de leg.j.l.domus.§.qui confite:
30 tur.†Itē officio iudicis expense facte in legato per heredē deducūtur ꝛ estimā:tur.ff.de leg.j.l.domos hereditarias.
31 quod singulare est.†Item estimatur ꝙ sunt modice impēse.ff.de impen.in re. dota.fac.l.omnium.Item legatum col:latum in alienum arbitrium officio iu:dicis terminatur:et pro viribus patri:monij:vt.ff.de leg.j.l.j.in fi.ꝛ.l.quedam in re.in fi.ꝛ de fideicō.liber.l.thais.§.so:
32 rore.ꝛ facit.ff.p socio.l.sororē. ¶ †Item in dubio iudex eligit.ff.de excu.tu.l.si duos.ij.rñ.qñq3 debitor.ff.de leg.ij.l.si quis seruum.§.si inter.qñq3 creditor. de iure dot.l.plerunq3.et hoc qñ aliter non valent.Nam qñq3 vtrūq3 tenet.ff. de solu.illud.qñq3 neutrum.ff.de testa.
33 tute.l.duo sunt titij. ¶ †Itē officio iu:dicis tutor tanq̄ suspectus remoueꝶ:si viderit ipsum coram se male versari:vt no.ff.de suspec.tut.l.tutor q̄3.§.pterea. et hoc etiā si nō pbetur ab aliqua par:tib:vt pbatur.C.qui et aduer.quos.l.j.
34 ¶ †Itē iudex interpretaꝶ voluntatem defuncti cum est dubia.ff.de fundo in:stru.l.idem respondit.ꝛ.C.de fideicom. l.voluntas.nam quoties dictio est om:nino ambigua in actionibus:vel exce:ptionibus:cōtractibus:aut vltimis vo:lūtatibus id accipi debet:vt actus potiꝰ valeat:q̄ pereat.ff.de re.dub.l.quo:
35 ties.ꝛ ibi not.†Item officio iudicis in:terponitur cautio.ff.qui satisd.cog.l.si fideiussor.§.fi.ꝛ hoc cum est persona su
36 specta.†Item officium iudicis interponitur super dote reddēda vxori per ma:ritum:vt not.ff.solu.matri.l.ij.in glo.ij. ¶ Item cū possessor a pluribus contro:uersiā patiꝶ noīe eiusdē rei vt.ff.de rei vendi.l.is a quo.et de excep.do.vlti.l.§. ex esse.Item cum quis primo nō defen:debatur:et postea velit edificare.vt.ff. de rei vendi.l.si prius.et.ff.de ope.no. nun.l.si prius alˀs ei denegatur iurisdi:tio:vt ibi notatur. ¶ Item cum dila:tio temporalis datur alicui vt aliquid faciat.ff.de iudi.l.in omnibus. ¶ Item cum dubitatur:an extet res legata:an
37 nō ff.de leg.j.l.seruo.§.fi. ¶ †Item de:bet aduertere ad ea q̄ dolo malo etiaʒ maioribus in contractibus bo.fi.facta sunt.C.de actio.emp.l.ij.facit de nego.
38 gest.l.quia tantundem. ¶ †Item offi:cium iudicis facit:siue pronūtiat:quod vtrunq3 parti expedit.altera etiā par:te nolente.ff.de leg.j.l.penul.Nam ma litijs hominum est obuiandum.ff.de
39 rei vend.l.in fundo.†Item iudex existi:mat nunquid qs sit in dolo:vel lata cul pa:vt sic differaꝶ:vel denegeꝶ iuramen tū in litē.ff.de in litē iurā.l.in actionibꝰ.
40 iiij.rñ.†Preterea iudex penam a leg. statutā auget:ꝛ minuit.ff.de his q̄ not. infa.l.qđ ergo.§.pena grauior.ꝛ ibi no. Item iudicis est videre quando mora commissa sit et quando purgari valeat

et quando non.vt.ff.de verb.obli.l.si ita
quis.§.sola.in fi.z.l.interdum.§.si et.l.si
41 seruū.§.sequit.†Itez iudex interpreta-
tur quid sit modicum tp̄s vel multum.
vt.ff.de arbi.l.itē post quinquēnium.et
ff.si quis cau.l.et si post tres.et.ff.de su
perficie lega,l.j.§.ait.in glo.sed vtilis z
42 ibi notatur.¶†Itez iudex ex cā tēpus
prorogat:et artat.l.iij.ff.de re iudi.et ibi
notat.¶Item iudex ex officio suo sta-
tuit tp̄s a iure non statutum.ff.de iure
delibe.l.j.in fi.fa.ff.de lega.l.j.glosa. vt
differant.in autē.de fideiuf.§.j in gl.sex
mensium.colū.j.z institu.de inuti.stipu.
§.fi.z fere semp tp̄s.x.dierum iudex sta-
tuit.vt no.insti.de inuti.stipu.§.pure.
facit.ff.de consti.pecu.l.promissor stichi.
43 ¶†Itē ex offō iudex diē statutā a par-
tib⁹ moderat et artat in exhibitione fa-
ciēda et etiā diē statuit nō statutā;vt.ff.
q̄ satisda.cogā.l.de die.j.rn.ff.de dāno
infe.l.iij.§.j.idē iuris erit in termino:q
inter ptes ordinatur:al's stabilit.ff.de re
iudi.l.qd iussit.§.arbiter.l.arbiter.§.fi.
de ar.l.si op⁹.ff.de op.no.nū.c.cū cessan
44 te.ex de op.†Item iudex arbitrio suo
dilationē sacramenti format:si sit dubiū
inter partes:inspecta rerū z psonarū di-
uersitate et qualitate.ff.de iurif.om.iu.
l.iusiurandū et ad pecunias.ff.si de q̄li-
tate.z.§.nō semp qd valet zc.etiā in ar-
ticulis super dubijs qōnum formandis.
45 ¶†Itē iudicis officio perit fm decre-
tū interponi in actionib⁹ psonalibus.vt
no.ff.de dā.infec.l.si finita.§.si plures.
46 ¶†Itē iudex ex offō suo interrogatio-
nes facit vbicūq̄ i iudicio ip̄z eq̄tas ino
47 net.l.vbicūq̄.ff.de interro.ac.¶†Pre-
terea iudex hz examinare vtrū libellus
oblat⁹ sit recipiēdus:vel nō.vt no.ff.de
offi.assesso.l.j.z.C.nemo priua.l.ij.Nam
si iudex viderit aliqd rescriptum:vel in-
strumentū vel acta:vel qd aliō susceptū
ereptū est manib⁹ pducētis:poterit re-
tinere donec veritas eruat.ar.C.de sa-
cri.paga.z eoꝝ tēpl.l.sicut.Item offō iu-
dicis admittit diligenti⁹ z eximit serua-
to ordie iuris.ff.de bo.pos.cō ta.l.si post
48 mortē.§.fi.¶†Item offō iudicis heres
rogat⁹ cogit restituere:vt.ff.si q̄s omis.
cau.test.l.si q̄s omissa.retēta tn̄ trebel-
lianica;q̄ demū locū hz qn̄ q̄s cogit;vt.
heres:nō al's.ff.ad treb.l.mulier.§.fin.
49 ¶Itē officio iudicis trebellianica re-
scindit:z si incertū sit.an locus sit falci-
die:cautio pstat de ea reddēda.ff.de he
re.insti.l.ex facto.qd no.singlr.Itē offi-
cio iudicis eligit bon⁹ vir an seruus li-
ber esse iussus rōnes reddiderit:z qd dz
deponat:z hoc cuz heres abest iusta cā
ptor pnūtiat qd seru⁹ dz ff.de fideic.li.
50 l.si pr.§.si sticho.¶†Item offō iudicis
tp̄s modicū indulget mulieri ad cauen
dū de re mariti:quā ip̄m ꝯmodauit in-
ueniēda:si poterit z restituēda:vl' actio-
ne cedēda.ff.solu.mat.l.si constāte.§.si
51 vxor.¶†Itē offō iudicis cogunt testes
venire ad testificandū remedio ptoris.
ff.quēadmodū te.ape.l.cum ab initio.z
hoc si nō sint ibi officiales pñtes:vel ta
bellio:al's mittit ad eos vt eo.titu.si q̄s
52 ex signatorib⁹.qd not.¶Insup officiū
iudicis vtit an vet⁹ exceptio detur de-
structi sua ppria autoritate opus qd vi
aut clā factū est:qd q̄dē licitū est si incō
tinēti fiat:vel copia iudicis hri non pōt
vtrū ei⁹ autoritate destruat:vel si enor
me dānū q̄s patiat.ff.qd vi aut clā.l.si
q̄s fecerit.§.bellissime.Nā nō lz q̄d pro-
pria autoritate facere.ff.qd vi aut clā.
l.j.§.j.ff.qd met.cau.l.extat.C.vn vi.l.si
q̄s in tātā.z de iudi.null⁹.¶Itē officio
iudicis q̄dā petūtur eq̄tate inspecta:iu
ris rigore omisso.q̄ q̄dē equitas oritur
ex aliq necessitate.z hoc pbat.C.d ope.
lib.l.j.vlti.rn.et pro hoc fa.extra de ob-
seruatione ieiunioꝝ.c.ij.§.vlti.z.c.fina.
53 ¶†Item officio iudicis quedam fiunt
cā veritatis inquirende.que de iure cō
muni sunt phibita.Nam prohibentur
agnati z cognati vsq̄ ad.iiij.z.vj.gradū
testificari in criminalibus.l.nullum.C.
de testamē.et.ff.de testib⁹.l.iulia.et ibi
no.¶Itē in domesticis personis et fa-
miliaribus in quibus iudex ex offō suo
poterit veritatē requirere:cū veritatez
habeat requirere oibus modis quibus
pōt.ar.si q̄s cau.l.cū.j.rn.C.de lib.cau.
l.nec omissa.et de edē.l.is apud quē.de
pci.impe.offe.l.j z de qō.l.interrogari.
lz tales persone de iure se valeāt excu-
sare.z ppter consanguinitatē seu parē
telam;z ppter suspitionē euitādā.vt.C.
de excu.tuto.l.humanitatis.z fa.quod

no.ff.de postu.l.i.§.ait pretor.et pdicte
psone nō pñt esse iudices inter se.vt.ff.
de iniurijs.l.lex cornelia.et ibi not. Si-
cut nec socius cōtra sociū admittit ad
testificandū: accusandū vel iudicandū
in eodē crimine.cū hec oīa sint publi-
ca officia.vt pdicta patent.C.de libera.
causa.l.si filium.⁊ ibi dixi.

Ignū qdē reputatur inter
alia mihi videbatur: vt du-
bia subtilia legum diuina
mihi gratia inspirante ad 1
quoddam breue ducere opu-
sculum: peroptatum ⁊ vtilitatem homi
nū.vt hoc florentissimum opus aperiat
mētes legētiū. Inuocato xpi noīe per le
gū dogmata gloriosa.ff.de iusti.⁊ iure.l.
j.⁊ in rubro ⁊ nigro.C.de not.co.compo.
post tāti culminis inuocationē quedā
inuētiones dubieqꝫ qōnes mihi exorte
sunt: q̄ nō inueniūtur ad plenū p glos.
ordinate: putile putaui ego Bal.de pe-
ru.iuris vtriusqꝫ doctor et minister: ip-
sas adinuentiones: qōnū ad vnū opus
colligere: ⁊ sub cōpendio adnotare non
simplr: sed sꝫ qđ deus ministrabit aliq
noua pponere. ¶ O ēm ꝙ nouū opus
aggredior. Nō ꝙ aliqs nō sit aggressus:
sꝫ qt lꝫ fuerit aggressus: nō tñ sic lucide:
nec sub compendio sicut ego. sunt enī
nōnulle qdē qōnes in scriptis p plerosqꝫ
docto. iuris canonici et ciuilis sub di
uersis lib. ordinate ⁊ cōpilate: sꝫ nō ita
decise nec cōpetētib⁹ titulis taliqꝫ stilo
composite: sicut in hoc breui opere ordi-
nātur maxime post opiniones doctorū
antiquorū: q̄ p nonnullos famosissimos 2
qꝫ doctores nouo germine corriguntur.
Idcirco ipsas qōnū decisiōes ex intelle-
ctu textuū.⁊ glo.⁊ ex dictis famosissimo
rū doc. ipsas.q.oēs sub nu.xiiij.titulorum
seu rubricarū p ordinem recidēdo fecere
tissima nouissima vba pandā. ¶ Et pmo
circa iurisditionē pmisso tractatulo de
officio iudicis. ¶ Scdo circa citatiōes
⁊ dilatiōes. ¶ Tertio circa pcuratiōes
et defensiōes. ¶ Quarto circa viā ordi-
nariā ciuiliū ⁊ criminalium. ¶ Quinto
circa viā ordinariā denūtiatiōis: inqsi-
tionis: ⁊ exceptiōis. ¶ Sexto circa pro-
bationes factas in causis. ¶ Septimo
circa emergentia in causis ante sniaꝫ.
¶ Octauo circa sniaꝫ ⁊ ei⁹ executiōes.
¶ Nono circa appellationes. ¶ Deci-
mo circa vltimas voluntates. ¶ Unde-
cimo circa ordinaria causarū. ¶ Duo-
decimo circa statuta terminorū. ¶ De-
cimotertio circa cautelas ⁊ remedia.

¶ De iurisditione. Rubrica.

¶ Utrum valeat sententia eius qui
vltra quantitatem iurisditionis iu-
dicauit.q.prima.

Rimo igitur circa iurisdi-
ctionem sciendum quod
iudex ordinari⁹ vel dele-
gatus sciat ꝙ statim ꝙ fi-
nes sue ptātis excedit: ni-
hil agit quia snīa per eū
lata non valet ipso iure vt extra de sen.
⁊ re iudi.c.j. ¶ Cum ergo iudicat de eo
qđ ad iurisditionē suā nō pertinet et vl-
tra quātitatē ad ei⁹ iurisditionem spe-
ctantē nihil valet qđ agit.C.si a non cō
pe.iud.l.j.⁊ p totū.ff.de iuris.om.iudi.l.
fi. Idē est.C.q̄ p sua iuris.l.vnica.et.C.
que snīe sine ap.rescin.l.circa.⁊ extra d
9sue.c.qsi.de rescri.c.statutū.in.vj.non
ēm intelligitur iudicatū qsi iudicat ab
eo qui ius iudicādi nō hꝫ.ff.ad tertul.
al's ad treba.l.ij.in fine.vel qui dānan-
di non habent ius.ff.de penis.l.ij.in fi.
¶ Itē si iudicat inter hoīes non sue iu-
risditioni subiectos vel in ipsi⁹ delega-
tione nō 9tētos: vt.d.l.ij.⁊.l.iij.ff.de of-
fi.presi.⁊ extra de iudi.at si clerici.et de
offi.dele.c.j.al's.c.pe.ix.q.ij.c.j. Nō ēm
dꝫ immittere falcē in messem alienam.
viij.q.iiij.c.scriptū est.⁊ extra de elect.
c.venerabilē.in prin.⁊ talis snīa ab ex-
traneo seu non suo iudice lata peregri-
na.di.iij q vj.c.peregrina. ¶ Item si iu-
dicat vltra tēpus sue iurisditionis.ff.de
penis.l.si.cum suis concor.quia trans-
acto tēpore iurisditio expirat.extra de
offi.delec.c.de causis. ¶ Itē si iudicat
dum est extra prouinciam ⁊ confines si-
bi decretos quibus priuatus est.ff.de
offi.pconsu.l.iij.⁊ de iuris.om.iud.l.fin.
et de offi.prefec.vrb.l.j.§.sed et si quis.
⁊.l.fi. ¶ Item si est in loco sui territorij
sed pronuntiat de rebus extra iurisdi-
tionem: vel suum territorium existenti-
bus: quia et si dici possit ꝙ de eis iudi-
care valeat tamen missionem manda-

a ¶ Ultra quātitatem sue iurisditionis. Adde q̄ si aliq̄ sūt iudices qui nō possūt cognoscere vltra certā quātitatē; puta .l.sol. q̄ delinquentes corā eis nō potest mulctare vltra dictā quātitatē. arg.l. olbus. vbi Bald. C. de sponsu. facit.l.cū certa rōne. C. qñ prouo. non est ne. Ferrādus.

Adde de h' ꝑ istū tex. in l.j.z fi.C.de emācī.li.et in rubi.C.q̄ sit lō.cō.arschi.ir. q iij. C. cōquest'. z Sicul.i.c. cū ꝯtingat. de offi.ordi. z ad hoc facit qd not. Lanfr.s. in pn.sue practice num. xv.b.in glo. ibi.si quis. Celsus.

re nō potest.ff.de bonis a aut.in.po.c.si vn'.§.pe. z de re iud.a diuo pio.in princ.dic vt plene no.C. vbi l rē ac.l.fi. ¶ Responsio ad omnia pmissa est q̄ factū a iudice qd ad eū nō spectat officiū: nō est ratū habendū.ff.de reg.iur.factum.z extra eo.tit.ea q̄.in.vj. ¶ Idcirco snia siue pceptū: siue ꝯfessio: z ois processus factus corā eo iudice nullius est momenti. v.c.at si clerici.de iudi. z.ff.de penis.l.ij.in fine.

3 ¶ † Predicta aūt fallūt in certis casibus. primᵒ est in recōuētione cause ciuilis.C.de sen.et interlo.l.cum papinianus z autē.z consequēter.ibi posita. Alius casus est qñ partes cōsenserūt in eum scienter: qui alīs iurisditionē habet: lz non inter ꝯsentiētes: vel nō de illa re vel qualitate. vt.C.de iur.om.iu.l.j.ff. de iud.l.j.z.ij.z plenius in.d.c. peregrina. dūmō attendas hoc esse verū: si talis ꝯsensus durauerit: quo vsq̄ lis fuerit cōtestata inter eos. si enim peniteat conuenientes seu conuentū ante lit. contes. non compellitur hmōi conuētioni stare. vt est casus.ff.de iurisd. om iud.l.si conuenerit. licet penitens possit cōueniri ad iteresse vl ad penam: si adiecta fuerit argumentum.C. de pactis.l.si pacto.et insti.de inutili stipulatio.§.alteri.adde casus q̄ not.j.q.

4 ꝑ.in fi. ¶ † Et ex predictis queritur quid si iudex fert sniaz vltra quātitatem sue iurisditionis:a vt puta habet ius cognoscēdi de causis consistentibus in quātitate.c.flor. ipse fert sniam de maiori quantitate. Quero nunquid snia valeat i aliquo: z dico q̄ talis snia valebit in centum: in quibus ius dicere potuit. et certe de vlteriore quantitate nō est dubiū. vt.s. pbatū est. ad idē.ff.

5 mādati.l.rogatus. ¶ † Sz an in eadem quantitate in qua iudicare pōt valeat glo. variarūt. Nā aliter.ff.de iurisd.omnium iudi.l.fi.§.j.et aliter.ff.de fideiusso.l.si reo.q̄.respon.et.l.grece.§.illud.et aliter.C.de re iu.l.ij. Uñ quidam ita distinguunt: aut iudex pronuntiat vltra quā facere possit: z debeat pronuntiare: z tunc ipso iure non valet: vt.s.dictum. idem si vltra qñ propter tantum: vt.C. in quibᵒ causis in integrū restitutio nō est necessaria.l.certa. aut vltra quā debeat: scilicet vltra id qd potest: z tūc va-

6 let.C.de mō mulctan.l.fi. ¶ † Sz videt verius q̄ indistincte illud inutile tantū vitiet: vt.d.l.certa. z argumētū.ff.mā.l. sed z proculus. z qd no.C.de sacrosanc. eccle.l.illud. z clare dr extra de pbē.c. dilectᵒ. quia lz snia non possit pro parte valere: z p parte non.ff.cōi diui.l.j.hoc iudicio. z extra de cōuersi.cōiuga.c.pz. verū est: qñ vna spēs alteri coheret: nō alios. vt not.in.d.l.in hoc iudicio. sed in quātitatibus separabilibus vtile ab inutili valeat: qz quantitas est ipso iure diuisa. vt no.ff.de re iudi.l.hoc amplius. z extra eo.c.vlt.lib.vj. ergo vitiata quantitate inutili remanet vtilis: z in ea valet.ff.de vsu.l.placuit.de verb.oblig.l.j. vbi inutilis adiectio ideo viciatur: quia habet pro non adiecta.ff.de verb.ob.l. si qs ita stipulatus a te.et vide not.per hug. z per Jo.an.in.c.ea que.extra de reg.iur.lib.vj.

¶ Utrum iurisditio possit vendicari.q.ij.

ecūda qō est. † Nunquid iurisditio ipsa possit vendicari. z dixerunt quidam q̄ nō: nā vt dicunt iurisditio est quoddā genus: sed aliquid in genere non potest vendicari.vt.ff.de rei venditio.l.si

in rem.in prin.ergo ꝛc. ¶ Itē alia rōne 1
qꝛ vt dicūt iurisditio est quoddā genus P
incorporale in iure consistēs:sed in iure
ciuili cōsistētia corporalia sunt.vt.ff.de re.
diui.l.j.§.ergo vendicari nō pōt.vt.ff.de
alie.mutā.iudi.l.j.ꝛ de rei ven.l.vēdica-
tio. ¶ Itē incorporalia non possident.ff.
de acq.re.do.l.seruus.§.j.ergo vendica-
ri nō possunt:sicut ꝛ dispensatio q̄ ꝯsistit
in iure:vt.j. ¶ Et econtra ꝙ sic.qꝛ ēt iu-
ra incorporalia vendicantur:sicut sunt
seruitutes:vł vsusfruct⁹.vt insti.de act.
§.ꝰ.et.iij.lꝫ potest rn̄deri qꝫ illud ideo
qꝛ sunt actiones in rem scripte:vt.j.di-
cetur. ¶ Item adhuc ꝙ sic:qꝛ filiū meū
libertum vel etiā colonū in quibus ha-
bes ius ptātis possum vendicare:vt no.
ff.de rei ven.l.j.sed ibi sic vēdicatio ad-
iecta cā de iure romano:vel quiritū vel
canonico.preterea ibi vendicat̄ psona
ppter ius qꝺ in ea pretenditur. ¶ Sed
in pposita.q.nunquid possit ista iurisdi-
tio vendicari. ¶ Respondeo ꝙ si recte
intelligas p predicta iura q̄stio ista est
sublata.Nam semper oportet esse per-
sonam vel rem:in qua vel pro qua iuris
ditio vendicat̄.Qꝺ pōt esse multis mo-
dis.c.de causis.extra de p̄sumpt.et ca.
cū olim.eo.ti.ꝛ.ff.de mune.et hono.per
totum.xvij.q.vij.oēs basilice.ff.de iur.
om.iudi.l.et qꝛ.vel dic ꝙ ibi petitur iu-
risditio temporalis vel secularis digni-
tas marchie:vel p̄marchie:vel baronie
aut etiam dignitas spūalis:vt diacona
tus:p̄positura:vel alia dignitas implo-
ram⁹ tunc cognitionem ꝛ prerogatiuā
vel officium iudicis.Iustum est enim
ꝙ habens ius in aliqua dignitate pos-
sit eam petere:sed quare non competit
eis aliqua actio seu officium vniuersa-
le erat:ꝛ hoc tenet Spec.in tit.de re-
ligio.do.versi.porro.Rei autem vendi-
catio in predictis non competit:quia
pro rebus corporalibus tantum datur.
vt.s̄.dictum est.posset etiam dici ꝙ cō-
fessoria agi possit:vt plene not.c.cum
venerabilis.extra de excep.et de iudi.
ca.examinata.

¶ Utrum laicus qui est factus 2
clericus post delictū possit pu-
niri per iudicem laicum:et an
vt laicus.

Ertio ꝓ q̄rit
quidā laic⁹
cōmisit de-
lictū ꝛ post-
ea fact⁹ est
cleric⁹ illius loci:ad quē
ptinet punitio ꝛ cogni-
tio delicti:an ad iudicē
temporalē de cui⁹ foro
erat tpe ppetrati deli-
cti:an ad iudicē eccl'ia-
sticū in cui⁹ iurisditione
inuenitur p assumptio-
nem ordinis clericalis.
ꝛ primo videt̄ qꝺ sit co-
gnitio iudicis secularis:
quia debemus expecta-
re tp̄s delicti.ff.de pe-
nis.l.j.ꝛ.l.moris.in fi.et
ꝺ sta.libe.l.sta.libe.a ce
teris.sic etiam specta-
mus tp̄s contractus.ff.
de contrahē.empt.l.ru-
stilia polla.ff.pro socio.l.
iij.ff.de mino.l.iiij.extra
de elect.c.dudum.ꝛ vi-
det̄ casus.ff.de adulte.
l.ij.§.si eo tēpore.vnde
per cōmissionem delicti
videtur puniendus a iu
dice seculari.arg.ff.ꝺ iu
dicijs.si qs postea.ꝛ de
fur.om.iu.l.pena et ex-
tra de foro cōpetē.c.p-
posuisti. ¶ Ad idem fa-
cit:quia qui obnoxi⁹ est
ciuilib⁹ munerib⁹ licet
efficiat̄ miles:nihilomi-
nus cogitur ad illa mu-
nera subeūda.ff.de mu-
ne.ꝛ hono.l.cura.§.fi.et
C.de sacrosan.eccl.l.qui
sub p̄textu.ff.de iure im
munita.l.semp.§.diu⁹:
qꝛ noxa caput sequit̄:ꝛ
delicta hoim cū capite
ambulāt.ff.de noxa.l.j.
ff.de cap.diminu.l.tute-
las.§.iniuriarū. ¶ Itē 2
qꝛ seru⁹ ꝺlinquēs si post-
ea efficiat̄ monach⁹:vt
penā euitet retrahi ꝺꝫ

P Dist.s̄.j
Addi.ad id
fran.c.qm
ptra.in pn.
nu.15.versi.
glos.in ver.
citationis.i
addi.q icu
citatio.

de monasterio: et pristi-
no statui tradi: vt. d. §. si
quis. et. ff. de furt. l. si ser
uus nauē. Sic enim exi-
mitur de militia et a mi
litari resoluit sacramen
to miles: qui propter de
licti metum quod prius
cōmisit nomē militie ce-
pit. ff. de re. mili. l. vlt. ad
idem. C. de decu. lib. x. l.
oēs. C. de episco. et cle. l.
a officiales[a]. in prin. C. de
fal. l. si qs decurio. l. aut.
de māda. prin. §. si vero
inter. C. vbi de curia. vel
coor. l. j. extra de appel.
c. dilect[us]. de ser. nō. or. c.
ij. ff. de excu. tuto. l. tutor
petitus. ad municipa. l.
incola. Econtra videtur
qd punitio illius delin-
quentis pertineat ad iu
dicē ecclesiasticū. de cu-
ius foro effectus est per
ordines sumptos et rece-
ptos. Nam per ordinis
assumptionē exemptus b
est a iurisditione laicorum 3
vt. C. de episc. et cle. l. si qs
in conscribēdo. et punie-
tur pena sacrilegij laic[us]
qui cognoscit et iurisdi-
tionē exercet i clericos.
extra de foro compe. c.
ij. et de iura. calū. calum-
nia a lle. de offi. deleg. c.
cum olim. vnde si iudex
laicus se intromittit nō
valet qd agitur tāq ob
incōpetēti iudice factū
c. at si clerici. extra de
iudi. vt dictum est in. j. q.
¶ Itē qr venit ad eū ca
sum: a quo incipere nō
potuit. ideo vitiat. ff. de
serui. l. p parte. et de re
mili. l. q cū vno. §. reus.
¶ Item qr sicut superue
niēs dignitas tempora-
lis eximit quem ab alte
rius ptāte: vt in aut. hec

cōstitutio q de digni. loquit. in princi. §
ponit. C. d epis. et cle. sup. l. sacrosan. mul-
toforcius est dicendum: q superueniēs
dignitas spūalis debeat eximere quem
a iurisditiōe laicorū. arg. C. de here. aut.
gazaros. ¶ Itē qr p assumptionē ordi-
nis recedit a iurisditione seculari: pro-
pterea puniri nō pōt. ff. de vaca. mune.
l. prox. in prin. et l. his honorib[us]. §. a cun-
ctis. et l. si qs. de excu. tu. l. q spado. §. si
autē. et l. iurisconsultos. et ff. de arbi. l. non
distinguemus §. sacerdotio. ¶ Solutio
distinguēdū est. nā si cōstat q laic[us] post
cōmissum delictū efficiat cleric[us] in frau
dē. et cā euitandi penā delicti: puniēdus
est p iudicē secularē p iura primo alle-
gata. et p argumēta. s. facta. et maxime p
regulā hos accusare. in fi. s. rh. ff. de ac-
cu. et ff. de adul. l. si marit[us]. §. legis. fraus
eīn psumit fm Dy. si iam erat accusat[us]
vel in crimine deprehēsus. l. post cōtra-
ctū. ff. de dona. si ho non constat nec est
fraus psumpta: tunc puniēdus est p iu-
dicē ecctiasticū p iura scdo alleg. vt. ff.
de bo. eo. l. vlti. qr tunc condemnat agi-
tur et deprehēdit in habitu clericali. ta-
lis eīn psumitur qualis habitu compro-
bat.[b] extra de sen. excom. c. si iudex. lib.
vj. et ibi not. ¶ † Sed rursus querit qui-
dam post delictū cōmissum et damnū sibi
datū sup dicto delicto sit nouus incola
alterius loci q vbi deliquit procedit iu-
dex: et ex contumacia eum ponit in ban-
no: iudex vero loci vbi inuenit nunc de-
linquēs pcedit cōtra eundē ex eodē de-
licto: queritur an de iure possit et primo
videtur q non: quia quoties de delicto
est semel cognitū siue de delicto absol-
uendo. l. licet. ff. nau. cau. sta. et ff. de ac-
cusa. l. si cui. §. eiusdem. et. C. eo. titu. l. si
quis homicidia. siue etiam in condem-
nando: vt. ff. de accusa. siue ac. Nam ob-
stat exceptio rei iudicate. ff. de excep.
rei iudicate per totum. et quia delicto
vnius hominis non est sepe querendū.
l. senatus. ff. de accusa. ¶ Cū igitur in ca-
su proposito iudex loci delicti condem-
nauerit eum ex contumacia: sequitur
q secundus iudex iterum eum punire
non debet. ¶ Econtra q sic nec obstā-
te dicto banno: quia per bannū non di-
citur a pena delicti absolutus vel cōdē-
natus non

a ¶ L. officiales. i. pn ci. et ibi bal. dicit q clericat[us] assūptus i fraudem obligationis iam ptracte nō pdest: sz proinde est ac si nō eēt clericus. et hoc dz maxime esse verū in clericatu assumpto clādestine. Et p decisiōe hui[us] qōnis vid. oīno p eūdē in. d. l. officiales. Ferrādat.

b ¶ Qual[is] habitu cōprobat. Vide oīno Oldra. cō. iiij. inci. q laicus delinquens. et vide q posui ad ipsum in apostil. in ho nō haberet in caracteribus lugduneis ne transcriber videar. Ferrādat.

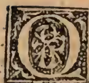
natus. nõ eñ fuit nomẽ eius repertum
vl' receptũ inter eos: quod fit p lit. ↄtes.
ff. de adul. l. si maritus §. prescriptio. C.
eo. l. adulteriũ. ⁊ ideo diffinitiua profer
ri non potuit ex delicto. in aut. de exhi.
reis. §. ij ꝟo. C. de accusa. l. absentẽ. et si
obijciaꝝ ꝙ hoc liceat ex forma statuti:
quo caueꝝ: ꝙ ↄtumax possit diffinitiue
ↄdẽnari. rñ. ꝙ ex tali ↄdẽnatione nulla
punitio est secuta. vñ ↄdemnatio ei opi
tulari non potuit nec dꝫ. ff. de ex. rei iu.
l. euidẽter. Nec ex delicto nec ex sua im
probitate dꝫ excusationẽ vel imunita
tẽ cõsequi. ff. de fur. l. itaqꝫ. ⁊ de inter. et
rele. §. fi. et de ne. ge. l. siue hereditaria.
⁊ hoc videtur verius: ꝙ bãnũ fuit rõne
contumacie. etẽñ ꝓ delicto aliter fuis
set punitus. Nam si punitus fuisset sine
pena euasisset ⁊c. Concludẽdum qꝺ ri
te ⁊ recte iudex loci presentis incolatꝰ
punire eum potest. per aut. qua in pro
uincia. C. vbi de crimine agi. et per ra
tionem: quia nora caput sequitur.
¶ Utrum iudex loci in quo extraneus
commisit tertium furtum possit eũ de
furtis alibi commissis punire.

1 Uero quarto † ſm Guil. ꝺ su
za. doctorẽ eximiũ q̇d si mu
tinẽsis vnũ furtũ ↄmisit Mu
tine: aliꝺ Rhegij: tertiũ par
ne: nec inueniꝝ ꝙ fuerit de
aliq̃ ꝑdictoꝝ punitꝰ. Nunq̇d si deprehẽ
datur ꝑ potestatẽ parme poterit furcis
suspẽdi. qꝺ videꝝ sibi licere cũ sepiꝰ fu
ratꝰ est: ⁊ satisfactũ sit statuto de tribꝰ
furtis: vt sunt ↄmuniter statuta in lom
bardia: ⁊ adduciꝝ. l. capitaliũ §. crassa
tores. ff. de penis. ⁊ qꝛ vnꝰ actꝰ inducit
ↄsuetudinẽ. C. de epis. audiẽ. l. iij. ⁊ plu
res cõmittẽdo videꝝ famosus. l. furta. ⁊
ibi tenetur ⁊ notatur. ff. de furtis. ⁊ ideo
videtur puniendus pena illius. l. capi
talium §. crassatores. idest furca: vt ibi
dicitur. Nam plura delicta occurren
tia aggrauant delictum delinquentis
et grauius punitur. ff. de re mili. l. non
omnes §. qui desertioni. C. de raptu vir
gi. l. vnica §. multomagis. econtra vi
detur ꝙ non: quia in territorio parme
vnum solum furtum commisit: de quo
tantũ potestas parme habet cognitio
nẽ. vt in aut. qua in pro
uincia. ⁊. l. iij. ff. de offic.
presi. et ſcꝺm omnes le
gẽs erit iustibꝰ castigan
dus ꝓ primo furto com
misso in loco sue iurisdic
tionis. C. de seruis fugi
ti. auten. sed nouo iure.
vnde ꝺ alijs nihil ad eũ
ff. si serui. vendice. l. loci
corpus. nam constat ꝙ
de alio delicto nõ potest
esse iudex cõpetẽs nec
ipsum punire per dictã
l. iij. de offic. presidis. et
dictum est plene in prin
cipio huius tituli. ⁊ quo
ad alia delicta siue fur
ta remittendus ad lo
cum criminis commissi
puniendus per suum iu
dicem §. si quis vero cõ
prehenso: uin. in auten.
vt nulli iudicum. colla.
ix. ⁊. ff. de accusatoribꝰ. l.
si cui §. finali. ⁊ hoc vide
tur veriꝰ secũdum Gui
do. de suza. sed hugo ro
si. et fortes rectores con
trarium faciunt dicen
tes ꝙ constat eum furẽ
esse famosum et ita fore
puniendum parme. et
ita seruant: quia gau
dent malos terrere: et
intelligo vbi actus indu
cit consuetudinem: non
alis. extra ꝺ causa posses.
et proprie. capitulo cum
2 ecclia sutrina. ¶ † Qua
liter autem quis punia
tur pro pluribus furtis
de iure communi. dic vt
not. plene. ff. de furtis. l.
capitaliũ §. famosos. et
in auꝝ. sed nouo iure. C.
de ser. fu. qꝺ no. ſm Bal.
¶ Utrũ duo iudices pa
riter in citatione eiuſdẽ
ↄcurrẽtes possint ambo
vel q̇s eoꝝ cognoscere.

Adde qꝺ
no. in addi.
ad Lanfrã.
in §. ↄfessio
nes. nu. xi.
ꝟ. quero tu
tius cõmi
sit furtũ. in
apostil. in ꝟ
bo potest ꝓ
cedi. Cel.

Adde quod i no.s.i add. ad Lāfrā. §. recusationes.i pnc.

Quinto † queritur. plures sunt iudices q̄ parē habēt iurisditionē i causis: vt puta potestas ⁊ capitane⁹ q̄rū vterq̄ habet cognitionē in certis maleficiis: vel pone in scholarib⁹: q̄ tres habēt iudices: epm: rectorē: ⁊ doctorē: vt aut. habita. C. ne fil. p pa. ¶ Uel pone in iurisditiōe quā hn̄t p̄sides puinciarū: vt puta in marchia et in p uinciis patrimonii modo perpetratum est delictum in illa puincia vel territorio: q̄d est cōe vtriq̄ rector ⁊ ptās illi⁹ territorii vel loci vult pcedere. q̄rit̄ q̄s illorū preferat̄. ⁊ certū est q̄ is p̄ferendus est q̄ in citatiōe puenit. ff. de iudi. l. si q̄s postea. ⁊. l. vbi ceptū. extra de fo. cōpet. c. proposuisti. Quid autem si ita concurrunt in citādo: q̄ nō apparet q̄s pmo citauerit. ¶ Et pmo videtur q̄ impediant se concursu: ⁊ q̄ neuter p̄cedere debeat. ff. de le. i. l. huius. §. fin. et. C. q̄ admit. ad bo. pos. l. fi. ff. de vsuf. l. lz ⁊ si q̄s. §. interdum. ⁊ de testa. tuto. l. duo sunt titii. ⁊ idē videt̄ si duo testamenta inueniant̄ eodē tpe cōfecta: ita q̄ nō apparet q̄d ipsorū fuerit pmo factū ⁊ q̄d sit posterius. Nā rōne incertitudinis vtrūq̄ vitiat̄. ff. d bo. pos. s̄m tab. l. i. §. i. et ibi no. ¶ Econtra q̄ vterq̄ habeat iurisditionē. fa. ff. de excu. vel ad mi. tut. l. iurisgitos. §. cū oriundus. nec vnus pōt alium impedire: quia in hoc ambo sunt pares: et par in parē nō hz imperiū. l. ille a q̄. §. tempestiuuz. ff. ad trebel. Sed ex hoc sequitur vnū valde absurdū: nā non dz vnus pro vno ⁊ eodē facto ad duo tribunalia vocari. ff. de re iu. l. contra pupillū. §. i. C. de iudi. l. nulli. ff. iudi. solui. l. iam tamē. ⁊ quia de delicto eiusdē hōis nō dz sepi⁹ queri. ff. nau. cau. l. licet. de accu. l. senatus. Dic q̄ in dubio vnusquisq̄ dictorū officiorū cognoscere: decidere: et punire poterit ⁊ cōsequi medietatem illius pene: et sic diuidunt inter se: et habebunt dimidiā vnusquisq̄ al's aūt per superiorem compellent̄. ff. de admi. tut. l. chirographis. ff. de peti. hered. l. hereditas. l fi. ⁊ extra de prebē. c. fi. lxv. distin. forte. ⁊ idē facit Dy. in simili q̄stione. Additio. ¶ Sed tu aduerte ad p̄dicta q: v̄ba faciūt dubitationem: q: ex themate pposito si bene inspicitur nō est magna dubitatio: q: dicit̄ q̄ ambo iudices habebant parem iurisditionē: et ideo ambo cognoscunt: pronuntiant et iudicant: et ideo partes debent condemnare: et sic claret ex dubio decisio dubitatiōis Bal. Anto. de cre.

P Quādo ē cōmissum delictuz in confinibus duorū territoriorū: et ignoratur i cuius territorio cōmissum est ratione dubii vtriusq̄ ciuitatis potestas: vl' rector poterit procedere: et punire: vt no. ipe. ff. de lib. agn. l. furem. cōtra versi. fu

¶ Cui magis cōpetit iurisditio cognoscendi ad delicto in finib⁹ duorum terminorum commisso.

1 P
Sexto † queritur titius papiēsis tractatum habuit et mēdauit in ciuitate papie sempronio: q̄d offendat ciuē mediolanēsem: predictus sempronius ex illo tractatu offendit illū ciuē mediolanesem: ⁊ ipo sempronio ibi capto ↄfitet̄ q̄ de mādato titii i ciuitate mediolanē si p̄dictū delictū cōmisit: ⁊ q̄d huc trāsiuit de ciuitate cremonensi al's papie. ⁊ idē titi⁹ ibi mandauit: cuius cōfessionis occasione do. Jo. marcus de grassis potestas ciuitatis mediolani suū formauit pcessum ipm titiū cū solēnitate cōdemnādo: facto p pri⁹ bāno cōtra eūdē titiū mandatorē: q̄ titius peruenit in manus ipsi⁹ do. potesta. seu ei⁹ successoris. Dubitatur an fieri debeat executio ipsi⁹ titii cōdemnati ad mortē tanq̄ ↄ bānitū

& condemnatū: & videtur ꝑ parte ipsius titij capti & detenti mādatoris: vt scȝ ꝙ nulla debeat fieri executio q: nullus est ꝓcessus: tanꝙ ab incōpetenti iudice fact⁹ cui iudicādi ius nō fuit: vt scribit in rubro et nigro. C. si a non cōpe. iudi. & in c. at si clerici. de iudi. & .S. plene in pᵱnc. huius ti. Econtra qđ teneat ꝓcessus: et valeat ꝑ successore ꝑdicto volēte exeq̄ ipsam cōdemnationem in fauorem rei publice ciuitatis mediolani. & alle. ex eo ꝙ ipse titius mādauit sempronio: ꝙ i ciuitate mediolani offenderet mediolanēsem: ibi deliquisse videt ipse malefactor. vbi fieri & ꝑpetrari mādauit secuta offensiōe & iniuria homicidij: vt multis iurib⁹ & autoritatib⁹ cōprobat. & arguēdo de ꝯctib⁹ ad delicta qđ argumentū est validū in iure. ff. de iudi. l. oim. sed cōstat ipm titiū ibi. s. mediolani cōtraxisse. ergo i ꝓposito ibi videt deliq̄sse vbi mādauit. & sic mediolani videt deliquisse: quia non solū verba cōsiderāda sunt: sed etiaȝ secutus effectus: vt. C. de libe.

2 prete. l. iij. ¶ † Item q: non inspicimus tempus conditionis apposite: vt. ff. de condi. & demon. l. legata sub conditiōe. ergo hic inspicimus tempus perpetrati delicti: & locum vbi perpetratuȝ fuit: & ratio est: quia ꝑcedentia ex postfacto confirmantur: vt. ff. si cer. pe. l. proinde. ideoqȝ in ciuitate Mediolani videtur a

3 sempronio commissum. ¶ † Item q: in donatione inter virū & vxorem non attēditur tempus donatiōis facte: sȝ id tp̄s ad qđ conferri dȝ. s. iudicis vel monitionis vt ex tūc valeat: vt. ff. de dona. inter vi. & vxo. l. si cū. §. fi. cum. l. seq. & arg. ff. de manu. test. l. stichus. itē q: punit mādās sicut mandatarius. C. de accusa. l. nō iō minus. ergo mandans ꝑ pᵱncipali percussore habet. ff. ad sil. l. si quis ꝑcussor. Item punitio dȝ fieri ad locum vbi est consummatum delictum: & ad illud referēdum. d. l. ꝓinde. ¶ Ecōtra videt qđ iudicium sit nullū: tāꝙ factū ab incōpetenti iudice. & sic eius pretextu & occasione nō est ꝯ titiū ꝑ ptātē mediolani tāꝙ ꝯ bannitū & homicidam procedendum. Primo ꝙ ipse ptās Mediolani de iure cōi in ciuē papiēsem nullam hȝ ptāteȝ cū extra ciuitatē mediolani hoc negotium sumpsit oᵱginē & effectū suū ꝑ acceptionē & cōmissionē perinde secutam & factā in ciuitate papie remittendus est ipse titi⁹: vt ibidē puniat: vt i aut. vt nulli iudici. §. si quis vero cōprehensor. & nota. ij. q. iij. in pᵱncipio. et hoc videt verius ad id qđ dicitur ꝙ contraxisse videt per. l. contraxisse. ff. đ act. & obli. Dico ꝙ. l. ipsa non obstat: ꝙ in casu thematis presupposi ti plura fuerunt delicta facta diuersis/ et q̄libet per se: sed ibi promissio & solutio sunt ad ideȝ scilȝ ad obligationeȝ dissoluēdū: & ideo diuersa. vnde non obstat. Qđ aūt dicit remittēdū ad suum iudicē: itellige đ vrbanitate ꝗ nō cogit. ff. de accus. si

4 cui. §. fi. vbi not. † Sȝ eꝯ su⁹ ꝓuincialis iudex nō tenet reū fugiētē remittere ad locuȝ delicti ibi puniēdū. & sic loquit. §. si q̄s ꝟo comprehēsor. & iō iudex loci siue ciuitatis delicti cognoscet et puniet. ff. đ accu. l. vl. & aut. qua in ꝓuin. C. vbi đ cri. agi op. Si tñ eēt delictū nō graue: sȝ leue: etiam iudex sue ꝓuincie nō cogit remittere: ꝗ puniat ipse quē culpabilē inuenit: vt in aut. vt nulli iudi. in. §. non cognoscat. & not. iij. q. vj. c. qua in prouincia. et. S. plene dixi. ¶ Utrum morte delegātis finiatur delegati iurisditio. Item an morte constituentis sit reuocatus procurator. quideȝ. An hoc ꝓcedat in pluribus beneficijs simul ꝯcessis. dic vt scripsi i. c. si a sede. đ preben. libro. vj.

Adde spec. in ti. de offi. et potesta. iu. dele. §. vj. in princi. et ibi alios ri. modos quibus iurisdictio d3 legati finit: et qd si ignoret mortem delegantis: an nullitas pcedat. no. Bar. i. l. et q. ff. d iurisdit. om. iudi. ad qd facit qd no. Lanf. §. in princ. sue practice. nu me. xv.

Eptimo † querit nu quid morte delegantis finiat iurisdictio 3 delegati: et distingue: aut delegans moritur naturaliter aut morit re integra: aut nō. Primo casu quādo moritur naturaliter et re itegra: in totū finit iurisdictio delegati. ff. de iu. om. iud. l. et q. insti. man. §. rōne. extra de offi. dele. c. licet. et eo. tit. c. si delegatus. in. vj. a contrario sensu. Si autē moritur ciuiliter: puta quia delegans deponitur: excōmunicat: vel deportatur: tunc etiam si res est itegra nō finit delegatio. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. hereditatē. ff. de iure fisc. l. fraus. §. fi. de do. inter vi. et vxo. l. cum hic status. §. si debuero. et not. in. d. l. licet. ad idem quod no. extra de offi. delegat. c. j. in. vj. Alio vero casu quando delegans re nō integra moritur vt est per solā citationē: tūc siue naturaliter siue ciuiliter delegās moriatur: nō expirat iurisdictio delegati. ff. de iudi. l. vēdicatio. §. j. Predicta autem fallūt in delegato pape: cuius delegatio morte non finitur committentis nō inspecto si res sit itegra vel non. extra de officio delegati. c. ij. libro. vj. † Non tamē idem est in officialibus vel vicarijs episcopi: si sint ordinarij: vt in cap. non putamus. de cōsuetudi. libro vj. Nam re integra morte committentis expirat eorum iurisdictio. vt in capi. j. de officio vicar. in. vj. vnde in legato summi pontificis est speciale pp̄ter dignitatem: vt dictum est et bonorū prerogatiuam: vt dicto capitulo. j. † Sic non finitur officium executorum ad exequendum aliquam gratiam vel prebendam ab apostolica sede commissam: licet re integra concedens moriatur. extra de officio delegati. capi. super gratia libro vj. † Sed quid de procuratore litis. dic quod expirat nisi fuerit lis contestata: quia tunc est dominus litis. l. procuratoribus. C. de procurato. et. l. nulla. eodē titulo. Item alio casu morte constituentis non finitur mandatum: scilicet quādo dominus pro procuratore nolente et consentiente satisfecerit pro eo: quia tunc lis etiam non contestata non reuocatur. ff. de procuratoribus. l. si defunctus. si autē sit procurator ad negotia dic quod reuocat' est morte domini. ff. manda. l. inter causas. instit. eodem. §. ratione. quod verum est: si res est integra. secus si iam incepta negatione moritur: tunc enim morte domini non reuocatur. ff. de institu. l. et si quis mancipijs. §. si ipubes. extra de officio delegati. c. vlti. §. officium. in. vj. ff. de neg. gest. l. cum actum. et. l. atqui natura. §. serū. de hoc vide in. d. l. inter causas. in princip. et in. l. si quis alicui. ff. mandati. et in dicto. §. morte. Baldus.

Adde istum in. l. falsus. vij. colū. q. ij. C. de furt. et adde qd notaui i tractatu clausularum. in clausula rescriptorum. versic. qd si nō oēs. et vsf. tu sine colleg. vbi plene.

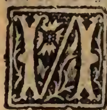
¶ Utrū vnus ex delegatis possit sine collega procedere: et an ante acceptationem alterius alter procedere possit.

Ctauo queritur † quid si fiat delegatio pluribꝰ iudicibus de eadem re: nec in delegatiōe est adiecta clausula. qd si nō omnes rc. q̄ ponit extra de offic. delega. c. j. et an si quis eorū preueniat in cognoscendo erit prior alijs collegis suis. et primo videtur quod sic. ff. de iurisditione omnium iudicum. l. cum quidam. etiam si nondum tulit sententiā. vt. l. ad idem. ff. de procur. et quod no. in auf. habita. C. ne. fi. p̄ patre. et de leg. j. l. si pluribꝰ. in fine. ad idem. ff. de iudi. l.

si qs postea.ex de fo.cõpe.c.proposuisti. ¶ Econtra videtur q non: qz cum duobus committitur causa videtur in dubio omnibus commissa.ff.de arbi.l.non distinguemus.§.cum in plu.ij.rñ.ergo vnus nõ potest procedere.extra de offi. delegat.c.causam.et.ff.de re iudica.l. duo ex tribus.vnde non videt qs sit potior.ff.de noxal.l.si quis a multis.z.ff.de pecu.l.si vero.in quibus iuribus dicitur quod non preuenitur agendo:vel litem contest.nisi perueniant ad prolationis finem. ¶ Sed dic q primũ verius est:z contraria in aliis casibus loquuntur: z ideo solue sm Odof.vt ipse not.in.d.l. si pluribus.in fi.sed in proferendo desiderat sententia:vt.d.l.si quis a multis. et.l.si non.qñ aũt additur causula q si non omnes zc.vel illa.q non sit melior cõditio occupantis:tũc licet vnus sine altero incipiat:tñ collegã non excludit: vt dixit.l.si pluribus.z.d.c.j.extra de pcura.c.si duo.lib.vj. ¶ 2 †Item si non sit clausula insolidũ. Nam quilibet agit p parte:vt dicit.l.si pluribus. ita tamen quod simul procedant:vt dictum est in delegato: licet in ordinariis quilibet p se et seorsum habet iurisditionem.ff.de offi.consu.l.j.in princi. Et nota quod facta electione vel cõmissione de pluribꝰ ad aliquod officium vel iurisditionem exercendũ:vno eoꝝ abñte vel recusante interim totius cõmissionis iurisditio ptinet ad collegã q offm acceptauit.ff. de ap.l.impatores.§.si magratus.Bal.

¶ Utrum assessores possint in causa ciuili sententiare.

1 * Ono†querit nũqd assessor habeat iurisditionem ad ferẽdũ sñiam in causis:in qbꝰ accidet.z videt q nõ:sz q ferende sunt p psidẽ vt no.ff.de offi.as.l.j.in glo.vl.vñ sñie late p assessores non valẽt nisi eas pferãt ex delegatiõe eis a presidentibꝰ vt facta expsse in.d.glos. legit etiã si sunt cause ciuiles vel tales criminales q delegari possunt:vt ibi dicit:sz de ꝯsuetudine aliud obseruatur in ciuilibꝰ. ¶ 2 †Itẽ dic:q remoto psĩde ante tẽpꝰ:videt culpa assessoris remoueri vt no.ff.de asses.in.l.iiij. ar.contra.et sibi imputet qui imperitum eligit:vt.ff.de rei ven.l.vtique.§.si.et ibi not.Bald.

¶ Utrũ presides possint inter suos subditos extra suũ territoriũ vt puta in exercitu pnũtiare:z suos facere punire.

1 F DEcimo qrit† qd de psidibus dũ sunt extra eorum territorium: puta qñ aliqua ciuitas facit exercitũ ꝯ aliã ciuitatem vel castrum extra territorium existentẽ. Nunqd talis pses iurisditionem hẽat puniẽdi inter suos subditos et ceteros vt dictũ est.qd non vt.viij.q.ij.c.i.qz ibi puatꝰ est.vt no.s.eo.in pn.scz cautela est qd añ exercitũ vel post faciat se a pncipe reformari.z q possit vti baillia z autoritate sup his qbꝰ potit z cũ mero z misto imperio et gladij ptãte in suos hoies:qs depascit hz:regit z conseruat:ac tuetur in ipo exercitu.z tali modo z forũ dicẽdo in eiꝰ cõmissiõe exequẽdo z mandãdo:q qcqd cõtra ipsos de eius iurisditione fiet:vel qquo modo erit factũ exnunc put extunc reperiã oia rata:grata:et firma habebit:acsi p eũ in dicta sibi cõmissa iurisditione fierẽt z plenam obtinet roborũ firmitatẽ.et hoc probatur et not.in.l.j.§. pe.ff.de questionibus.z de conquest.circa fin.§. penulti. ¶ †Sed queri

* Adde Bartolum in.l.iudiciũ soluitur.§. vel pone in ptãte.ff.de iudi.

F Add istã z doc.in.l.j. z in.l.extra territoriũ. ff.de iu.om. iu.de quo p Lanfr.in.§. citationes. nu.xiij.§si. quero vtrũ z qd ibi no. in apostil.

pōt nunqd p̄sides iuris-ditionē habeant puniē-di suos officiales siue in officio delinquētes. ⁊ vi-det q̄ sic: vt. ff. de custo. reo. l. de militibus. ff. de pecu. l. si qs forte. §. pe. h. xxiij. q. vi. c. is quis ita. et q̄ ipse preses puniendo eos nō teneat: p̄bat ex-tra de sen. excō. cū volū-tate. per. l. iij. ff. de offic. presi. h̄z posset dici ꝯtra-riū p. l. ij. C. de offic. pre-fec. Aug. sed forte ibi lo-quitur de ordi. iudi. siue corū priuilegijs: quia ibi forte habebant p se offi-ciū administrationis a

3 populo: †sed queritē vtrū presides possint cogno-scere de iniuria familia-rib⁹ suis illata. ⁊ primo videt qd sic. ff. de arb. l. quoniam. ⁊ de iudic. l. in priuatis. Econtra q̄ nō ff. qꝛ illa loquit in ciuili: sed in criminali nō. ff. de iurisd. om. iu. l. qui iura-uerit. h̄z Jaco. de are. di-cit q̄ sic: qꝛ per hoc vide-tur tueri suam iurisdi-tionē siue dignitatē. ff. de offic. presi. l. obseruā-dum. ⁊ nō est tunc dicē-da questio ptātis sed di-gnitatis. ⁊ pro hoc opti-me facit. ff. ad muni. l. de iure. in p̄n. ⁊ vj. q. ij. si qs vero iure nouo decreta-lium distinguitur. vt ex-tra de penis. c. i. in. vj.

4 ¶ †Postremo dicit q̄ h̄ iudex nō possit ex territo-riū vel prouinciā iudi-care: vt. ff. de interdic. et releg. l. relegatorū. §. si-cut. et. §. seq. et dixi. s. in princi. huius. q. nec etiā ibi potest ordinare vt. ir. q. ij. c. episcopum cū ibi

* Adde Bar. in. l. ij. §. fin. ad fi. ver. vltimo quero. ff. de accus.

voluntariam iurisditionem pōt exerce-re ⁊ delegare. vt no. extra de iureiuran. c. ex parte. Jtem pōt absoluere excōica-tos suos in quacunqꝫ prouincia: vt ibi. et. c. nouit. de offi. delega. p̄ro tribunali autem non potest sedere in alterius p̄-uincia: vt. d. c. nouit. Jtem nō potest pa-rochianum alterius recipere ad peni-tentiā. vt extra de sepul. c. j. Bal.

¶ Utrum syndicus ad syndicandū as-sumptus habeat iurisditionem merum ⁊ mixtum imperium.

1 * ndecimo †quid si corā syn-dico qui habet aliquē offi-cialē syndicare p̄ponit: vel instituitur accusatio de ali-quo maleficio personali: qd dicit commissum per eum: qui syndicat suo durante officio: vtputa de homici-dio vel aliquo personali crimine admis-so per eum officialē durante officio: nū-quid habet in hoc cognitionem ⁊ puni-tionem. Et primo videtur q̄ non: qꝛ ille syndicus nō habet neqꝫ merū neqꝫ mi-xtū imperiū: nisi expresse sibi data fue-rit a suo p̄ncipe: vel cōitate sua: h̄z solam h̄z cognitionē ⁊ punitionē de cōmissis: vel neglectis vel ablatis p illū officialē: seu de eius familia ratione illius officij: de quibus iste puniēd⁹ penis illius sta-tuti loci seu ordinationū sui superioris: qui h̄z cognitionē ⁊ iurisditionē. cogni-tio ergo meri vel mixti imperij non ptī-net ad ip̄m syndicū. Ecōtra vr̄ q̄ possit. qꝛ executor vilicationis audire dꝫ oēꝫ vi-licationis sp̄ēm. ⁊ ip̄m in omni eo qd cō-misit punire. vt l. c. qualiter ⁊ qn̄. de ac-cu. generalis em̄ syndicatio de omnib⁹ in officio cōtingētibus videt cōmissa: vn̄ de omnibus generaliter cognoscere ⁊ audire dꝫ: qꝛ q̄ omne dicit nihil excludit extra de ma. ⁊ obe. c. solite. ad fi. ⁊ qꝛ ver-bū generalr̄ p̄latū gn̄aliter dꝫ intelligi. ff. de serui. rust. p̄di. l. si seruitus. Dy. di-cit q̄ p̄dict⁹ syndicus seu syndicatus in lombardia de predictis non potest pu-nire: cum in generali: cōmissione nō ve-niant nisi que sibi syndicatori specialli-ter demandantur. ff. de offic. eius cui man. est iurisdi. l. j. extra de offic. vica. c. j. in. vj. et ideo dicit ipse Dy. q̄ ois eius

ptās ꝛ autoritas depēdet ex forma sue
electiōis ꝛ potestatis sibi attribute.ar.
ff.de arbi.l.non distinguemus.§.nunc
de officio.si tñ dictus officialis dictum
delictū commisit officiū suū exequēdo:
an teneatur an nō.dic vt plene no.j.de
ꝓba.circa q̄nes ꝓbationū l.q.xix.Bal.
¶Utrū exceptio nō cōpetenti a iudice
sit expediēda an lit.ↄte.Itē an iurisdi
tio possit delegari:ꝛ qualr.Itē an ciuis
de loco sui domicilij bānitus ꝑ illud bā
nuz possit se defensare in alio domicilio
vbi de eo delicto contra eū ꝓcedatur.

1
Uodecimo q̄ris† q̄dā ac-
cusauit i curia bononiēsi
ciuē parmēsem:quē dicit
deliquisse in territorio bo
noniensi:vbi nūc inueni-
tur dictus parmensis.po
ne ritius ipse accusat⁹ dicit domine iu
dex dico ꝛrespondeo non animo lit.cō-
test.me hoc delictum nō commisisse:sʒ
posito quod hoc delictum probaretur:
ego declino forum:et examen vestrū.q2
in hoc nō estis iudex ↄpetens:nam hoc
maleficiuz fuit commissum in ciuitate
Rhegij extra vestrum territoriuz:vnde
non habetis de hac iurisditionē.Iudex
autem mandat ꝙ respondeat.cū ex se-
rie actoris appareat ipm esse iudicem.
Replicat accusat⁹:dn̄e ista exceptio est
emergens:ꝛ ideo prius tractanda ꝛ su-
per ea prius pronuntiandum. ff. de li.
cau.l.liber.§.fi.C.de ord.iudi.l.j.ꝛ de di-
la.l.a procedente.ita q̄d iudex causa co
gnita debet pronuntiare.Nos tales di
cimus esse iudicē ↄpetentē:vel nō.ff.de
iudic.l.si q̄s aliena.¶Dic fm Guid.de
suza.ꝙ ꝓcedēdum est super accusatio-
ne non obstāte exceptione.ꝛ in processu
apparebit quem finē causa habere de-
beat.C.qui accusa.nō possunt.l.j.fm q̄d
de loco delicti probabit.ar.ff.de rei vē.
l.iij.§.ornamenta.Nam si cōstiterit de
territorio bononiensi valebit processus:
si constiterit ꝙ extra territoriū:remit-
tetur ad suum iudicem:vt.s.in.q.vj.ꝓ-
nuntiando se non esse iudicē per dicta
iura.an aūt de necessitate sit ꝓnūtian-
dum dicetur.j.de.q.circa emergētia.j.
2 questio.ij.†Circa materiam aūt huius
titu.est sciendū:q̄d iurisditio est nomen
generale comprehēdens merū ꝛ mistū
imperiū ꝛ modicam coertionē:quia in
imperio iurisditio inest:vt.ff.de officio
eius cui est man.iuris.l.j.vnde qui ali-
quod predictorum habet:potest dicere
se habere iurisditionē:vt nota.ff.de iu.
om.iu.l.imperiū.sed non cōuertitur:q2
non omnis qui habet iurisditionem:ha
bet meruz imperium:vel mistum. Oēs
enim magistratus habent iurisditionē:
vt prebeant autoritatez manumittere
volenti:ꝛ vt apd̄ eos testamēta aperiā-
tur.ꝛ pecuniarias cās audire:et leues
3 criminales:vt not.in.d.l.imperiū. †Itē
etiam imperium quod est modica coer
tio pōt alteri delegari.vt.d.l.j.respō.ij.
ꝛ.d.l.imperium.ꝛ.l.solet.et.l.pretor.de
iur.om.iud.ꝛ extra de offici.vica.c.ij.et
4 c.in generali.libro.vj.†non tamen ille
minor magistrat⁹ habet merum ꝛ mi-
stum imperium:quia illa nō competūt
nisi maiorib⁹ magistratib⁹:de quib⁹ di-
citur in dicta.l.pma in glossa.ea enim
que competunt iure magistratus:vt
maioribus constitutio est merum im-
perium quod consistit in animaduer-
tendo in facinorosos homines:et mi-
stum quod consistit in mittendo in pos
sessionem:vt dicta.l.imperiū alteri de-
mandari non possunt:vt dicta.l.pma.
in principio.de officio eius cui manda.
est iurisditio.ꝛ maxime a preside:vt di-
cta.l.prima.§.huius rei.que enim me-
ri ꝛ misti imperij sunt per libellum de-
mandari non possunt.l.nec quicquam.
§.vbi decretum.ff.de officio proconsu-
5 lis et legati.†vtrū ergo delegatio me-
ri vel misti imperij valeat.dicas quod
secundum ius ciuile requiritur specia-
lis commissio vt quando adesse non po
test vel abesse necessario cōtingit ꝛ tūc
cognitio tantum:non autem executio
potest delegari.in auten.de collatio.§.
ad hec prohibemus.sed de iure canoni
co ea que sunt meri et misti imperij de
quibus extra de officio delega.capi.q̄d
translationem.possunt etiam delegari
a preside:sed specialiter committūtur:
vt extra de officio ordina.c.quod sedeꝫ
ꝛ no.xxiij.q.iiij.illud.ꝛ extra de rescri.c.

in archiepatu: z nō solū quo ad cognitionē sz ēt quo ad executionē: vt in eo. c. dicit. z not. talis tñ delegatio fienda est habēti iurisditionem: puta habenti magistratū: vt no. in. d. l. j. de of. ci⁹ cui est mā. iur. et in. c. qd̄ se-
7 dem. † Princeps autez pōt cōmittere cā cognita. ff. de test. l. iij. §. idez. z no. in. c. illud. patet ergo ꝙ in iurisditione ecclesiastica nō est dubiū quod potest cōmitti: vt dictum est: licet etiaz in aliquibus ꝓuincijs viderim de consuetudine obseruari. Baldus.

¶ De citationibus z dilationibus. Rubrica.

* Vide p Lafr. in §. citatiões. z per illi⁹ discursum. Celsus. *

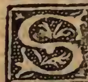

Cum vt dr̄ in aut. offerat. C. de lit. cōte- ste. offerēd⁹ ē libell⁹ reo: z qr reus vocād⁹ est seu citād⁹ cui libellus possit offerri. igit āte tractatū de libellis ꝑmittendū est de citatiōe z merito.
1 † Nā olim accusationuz instituendarū ꝑncipiū a ꝑma pte edicti ꝓficiscit q̄ est de in ius vo. vt isti. de pe. teme. li. §. olz. de ordine em̄ iur. est vt nō ꝓcedat ɔtra absentem nisi citet tacite vl expresse: vt no. extra de ꝓcu. c. in nr̄a. in fine. Adeo qd̄ sine citatiōe ꝓcessus est nullus. C. de sen. z interlo. om. iu. l. ꝓlatam. z de accusa. l. iiij. extra de maio. et obed. c. inter. z ideo dicēdum. de. q. cir-
2 ca citationes. † citando em̄ nō dicitur quis agere: sed agere velle. ff. rē

ra. ha. l. ampli⁹ nō peti. † z qr vsq ad li. ɔtes. pōt mora purgari. ff. de arbi. l. si cū dies. §. fi. de v̄. ob. l. si insulā. z plene dr̄ j. l ti. de caute. z reme. in. q. xvj. z ideo h̄ respectu dr̄ lex: ꝙ iudiciū sumit initiū p li. ɔte. vt in aut. de litig. §. si v̄o a p̄side. z C. de iudi. l. aptissimi. et post lit. ɔtes. nō pōt for⁹ declinari. vt. ff. de iudi. l. j. z. ij. z multa alia facit lit. ɔte. ideo illo respectu dicit lex ꝙ iudiciū sumit initiū tunc vt. C. de lit. ɔte. l. j. et non solū in primordio litis: qr citād⁹ est ad singulos act⁹ iudicij al's nihil agitur: qr de vnoquoq negotio zc. ff. de re judic. l. de vnoquoq z no. p archi. in. c. ij. extra de ɔfes. in. vj. et fuit opi. Inn. in. c. ad petitionē. extra 3
de accu. ¶ † Ex p̄dictis aūt insurgit talis. q. q̄d si aliq̄s est p̄sens in iudicio: contra quem petit actor ius fieri de eo reus interrogatus dicit: domine potestas: nolo ad p̄sens r̄ndere: sed actor faciat me solenniter citari: qr volo habere dilationem ad comparēdū. actor v̄o instat: ꝙ reus respondere dz: qr est presens: modo queritur q̄d iuris Et primo videt ꝙ non teneat respondere: qr a citatione vt dicitur est incipiēdum: vt. d. §. omniū. z qr interest citari habere dilationē ad querendū aduocatos z procuratores: quorū consilio ille r̄ndeat. ff. ex quib. caus. maio. l. ab hostibus. z. l. eadem. §. fi. Econtra videtur: ꝙ respondere seu libellū accipere cogatur sine aliqua citatione: effectus em̄ citatiōis est comparitio. ideo enim citatur vt compareat: ergo circuitus est euitandus. ff. de condi. inde. l. dn̄s. z quia qui scit certificari nō debet. ff. de actio. emp. l. j. ad idem. quia denuntiatio que fienda est venditori vt assistat in iudicio euictionis: vt. ff. de eui. l. in rem. §. fin. sufficit ꝙ fiat venditore presente: vt in eo. titu. l. si omne. §. fi. immo si sciat venditor absq denuntiatiōe satis est; vt notatur. C. eo. ti. l. fundi. et ibi doc. z ideo verius videt ꝙ nō sit opus citatiōe. offerat ergo reo p̄nti libellus infra terminū deliberationis poterit aduocatū q̄rere et interim iuriū suoꝝ remedia ꝑparare. vn̄ p̄alle. ll. non obstāt. vn̄ dicam⁹ vt dicit Bug. Ubi te inuenero ibi te iudicabo. C. vbi de

crim̄.agi opz.l.j.ſi autē talis eſſet cā vel negotiuz.vbi opz tūc rn̄dere:tūc credo ꝙ eſſet neceſſaria citatio et p hoc appa ret ꝙ ſine cā nō valet citatio.Nā cita tio dz eſſe certa.extra de offi.delega.c. prudentiā.ſi ergo deficit cā cenſet nu da ⁊ indiſcreta.⁊ ideo nō valet ar.ff. de le.j.l.filiuſfa.§.diui.et.§.in peculio.⁊.§. vilius.ſicut et al's dr de cautiōe ſine cā ꝗ indiſcreta dr:et indeterminata.extra de fide inſtru.c.j.ff.de pba.l.cū de inde
3 bito.†Itē libellus ſine cā non ꝑcedit.ff. de edē.l.j.de anna.excep.l.ſi ex multis et ibi de hoc no.ſic ⁊ pmiſſio ſine cā nō tenet.ff.de do.ex.l.ij.§.circa,Itē volēs trāſigere ſup alimētis ſine cā nō audit ff.de trāſa.l.cū hi.§.ſi ptor.Itē Jdicens ſine cā nō audit.ff.de edi.di.adri.tol.l.
6 fi.†Item ꝯfeſſio ſine cauſa nō valet re gulariter.ff.de interdi.l.j.cū de iure ipe pſens haberet tps ad deliberandū ſup ipſo libello an vellet:an nollet.ff.de in terro.ac.l.ꝗ interrogat⁹.hanc.q.ad lite rā no.Spec.in ti.de libel.concept.§.ſe quitur.ver.item dicunt.

¶ Utrum ſufficiat citatio ad domum.

1 Secundo queritur †nūquid ſufficiat aliquē citari ad do mū.⁊ pmo videtur ꝙ ſic.ff.ð dam.infec.l.iiij.§.toties. et de libe.agnoſ.l.j.§.j.quod vi aut clam.l.aut qui aliter.§.ij.C.de an na.excep.l.vt pfectius.extra de dolo et
a contu.c.cauſam que.ecōtra ꝙ nō⁹:im mo pmo debeat citari perſonaliter:ſi eius copia haberi poteſt:ita ꝙ citatio in eius notitiam perueniat.ff.que ſen. ſine ap.reſcin.l.j.§.item cuz edicto.al's non videtur citatus.et ideo nihil valet quod agitur.C.de accuſ.l.iiij.C.quomo do ⁊ quando iudex.l.ea que.⁊.l.vlti.C.ſi per vim vel alio modo.l.de vnoquoq₃. ff.de re.iud.ſoluūt doc.hoc modo et di cunt ꝙ ſi citādus pſonal'r pōt citari dz citari ⁊ citatio in ei⁹ notitiā puenire.§. fi.inſti.de pe.teme.liti.Et intellige ꝙ ci tatio facta ad domum tūc valet quan do eſt abſens:vel p eū extat:quominus citatio ad eū poſſit peruenire. vt puta ianua clauſa:vt.ff.qđ vi aut clam.l. in de.et ita loquuntur iura pmo allega

ta quaſi dicant in defe ctuz eius qui perſonali ter inueniri non poteſt: citetur ad domū.vt not. in.d.c.cauſam que.⁊ ple ne eo.tit.c.vlti.quidam enim intelligūt ꝙ ille ꝗ inuenitur intra prouin ciam eſt perſonaliter ci tandus.quando autem eſt extra prouinciā non expedit perſonaliter ci tari : q̄uis ſciat vbi ſit. extra de do.⁊ cōtu.c.cū olim.circa fi.de hoc no. d. Gui. de bay.archidi. boñ.extra de foro com pe.c.j.in glo.iniuriam.⁊ hoc maxime in crimini bus ſcđm Joffre.in qui bus etiam reus pſonali ter eſt citādus.ff.de pe nis.l.abſentē. et de pu bli.iud.l.inter accu.ff.ꝗ accu.non poſ.l.qui euz. de accuſ.l.iiij.al's eſſet ꝑceſſus null⁹.vt ibi no. predicta autē hodie pa rum operant.q₂ in quo libet municipio ſunt ci tationes fm eorum ſta tuta:que cōmuniter vo lunt ⁊ dicunt:quod fiat
2 citatio perſonaliter. † qualiter autem citetur pupillus plene dicitur ⁊ nota.ff.ex ꝗ cauſ.in poſ. ea.l.hoc autem.Bald.

¶ Utruz valeat citatio ſine cauſe expreſſione.

1 Tertio q̄ritur † an citatio etiā a nō cō petēti iudi. valeat:ſi fiat ſine cauſa.et pmo vide tur ꝙ ſic.Nam dicit lex ꝙ quis pōt ex quacunq₃ cauſa citari.ff.ſi quis in ius vocat⁹ nō ierit.l.ex quacūq₃.ergo citari po

e ¶Ecōtra ꝙ nō.Adde alex.ꝯſ.ccc xlviij.ici.ſu per themate.✠.exꝑāt circa fi.⁊ vi de eūdē ale xā.ꝯſ.ij. ici. ꝯſiderat₃ ✠ bis.i pnc.e. volu. tertio vbi pōit nūc qđ citatō fa cta ad do mū p hec ✠ ba citet pſo nal'r valeat mō ita ipſe nunti⁹ refe rat.Et addē ꝙ ð iure nō ſufficit cita tio ad do mū niſi pri us excutiat an repiatur pncipal'r ꝑ ut voluit dy n⁹ bar.imo. ⁊ pau.ð ca. in.l.iiij.§.p tor ait.ff.de dā.infe.⁊ re fert bar.qđ idē tз Rich. ma.⁊ Inn.i c.fi.de eo ꝗ mit.i poſ.re fert et ſeq̄t phi.cor.ꝯſi. lij.ici.i hac ꝯſultatione col.ij.✠.eſt ēt aliud.in q̄rto volu. Ferrādat.

✱Adde lā frā.pall'g.c. citationes. nu.iiij.✠.ꝗ

ro qd inseri dz i citatione. vbi posui in addi. ad eum.

Adde Iaffran. vbi. s. nu. iij. vsic. tertio qro. Celsus.

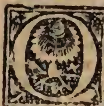
test ex causa non vera: et ideo videt esse: qz causa nō vera reducitur ad non cām. arg. ḋ except. do. l. ij. §. circa. l fi. de ↄdi. sine cā. l. ij. l fi. ergo valet citatio cā nō expssa. Ecōtra ꝙ nō valeat. nā i illa l. ex quacūqz cōtinet ꝙ ex causa citari ḋbet. dū dicit: ex ꝗcunqz causa: ꝑ qḋ patet ꝙ sine cā non valet cita. nam cita. debet eē certa. extra de officio deleg. c. prudentiā. si ergo deficit causa censetur nuda indiscreta: et ideo nō valet arg. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. diui. et §. in pecudū. et §. iulia. sicut als ḋr de cautiōe sine cā: q̄ indeterminata ḋr. ex de fid. instru. c. inter delictos. ff. de pba. l. cū de indebito.
2 † Idē libell⁹ sine cā nō ꝓcedit. ff. de edē. l. j. C. de āna except. l. si ex multis. Iteꝫ ꝓmissio facta sine cā nō valet. ff. de excep. doli. l. j. §. circa. Itē volēs trāsigere sine causa non auditur. ff. de transac. l. cū hi. §. si pretor.
3 † Item cōtradicēs sine causa non auditur. C. de edict. diui adria. tol. l. fi. Itē ↄfessio sine causa non valet regulariter. ff. de interdic. et relc. l. j. et extra de vi. et honesta. cleri. c. solite. in ꝑncipio. ad idē. C. de nō nume pec. l. gnaliter. ff. de acq. re. domi. l. nun. 1 quā nuda. de do. l. nuda. cū similib⁹. et hoc vr̄ vitas: qz cā semp dz precedere suuz causatū: sicut materia suū materiatū ff. ḋ ori. iu. l. ij. §. deinde. Nā id possum⁹ qḋ de iure possum⁹. ff. de v. sig. l. nepos ꝓculo. et respiciēda sunt scā tāq̄ ipz factū vt no. xv. q. vj. sacerdotib⁹. ff. de fur. l. verā. ideo ꝑ causa sufficiēti ꝓdicta necessario seqtur effect⁹. C. de rei v. l. j. et qḋ ibi nota. et causa ꝓbat ꝑ effectū. xij. q. vj. c. ꝗtuor. igit durāte cā durat effect⁹. ff. ḋ reg. iu. l. in omnibus. j. rn̄. et econtra cessante cā cessat effect⁹. ff. de iure pa. l. adigere. §. quis. c. cū cessante. ex de appel. et sic cessante cā cessat ipm ꝓuilegiū. ff. de iudi. l. ij. §. legat⁹. in fi. et. C. ḋ epis. et cle. l. gnalr.

An sufficiat solū citari procuratorez.

Quarto q̄ritur † vtrū sufficiat si citet sol⁹ ꝓcurator et nō domin⁹: ꝙ procurator veniat: et nō dn̄s responsurus. an vero non sufficiat nisi ipse dn̄s citetur. et videtur quod sufficiat sola procuratoris citatio. l. eum qui. ff. de verbo. obliga. Item qz denuntiatio pōt fieri procuratori et nō nocet dn̄o. ff. ḋ pet. here. l. itē veniunt. §. petitam. vbi alle. Alij dixerūt qḋ ad hoc primo est dn̄s citādus: postea procurator: maxime postq̄ est factus dominus litis. ff. de euictio. l. si dictum. §. si ꝑsente. et not. de dolo et cōtu. c. cām. sed veri⁹ est si pn̄s est dn̄s est citādus. iij. q. v. q̄sqs. et. d. c. cām. si autē dn̄s absens est tunc sufficit ꝙ ꝓcurator citet: quē dimisit. ff. ex qb⁹ cau. ma. l. itē ait. §. hoc autē ibi: quē ↄuenias et c. Et si ibi non dimisit procuratorē dn̄s tanq̄ contumax punietur. d. §. cum vero. sed postq̄ procurator est factus per lit. contes. dn̄s litis: vt. C. de procu. l. procuratorum. ex eo tpe siue dn̄s pn̄s siue absens semper procurator est citandus: cū postea non habeat dn̄s facultatem litis exercēde. d. l. ꝓcu. ergo frustra citatur dominus: quod not. Bal.

Utrum valeat citatio sine iudicis cōmissione.

Quinto † an sufficiat citatio nisi tū absqz iudicis impositione. et dic quod nō: qz nemo est citand⁹ absqz iudicis impositione. ff. de in ius vocan. l. sed si hac §. pretor. Item nemo est in iudicio adhibendus: nisi quē iudex mandauit adhi-

beri.C.de exhi.re.l.nulli.et.l.neminem. C.qui accu.non pos.l.ij.nunti⁹ eni qui iussu iudicis vel alicuius quem sibi cõmissum citat aliquem fal. tenetur .ff. de fal.l.qui sine precone.et adde quod dixi in.c.ij.de fal.quod no.ibi.

¶ Utrũ valeat citatio die feriata facta.

1 Sexto queritur † an valeat citatio facta die feriata.et videt q non.ff.de fer.l.j.C.eo.l.fi.ff.si quis in ius voca.nõ ierit.l.ij.§.fi.v.q.iij.placita. constat aũt q citatio est de processu iudiciorum.extra de pba.c.qm.C.de appel.l.si expressim.extra de iudi.c.j.ergo &c.Adeo q citatus non cõpellitur cõparere.ad pdicta fa.l.ij.in fi.ff.de ferijs.qdã in ferijs solennibus dicũt siue in absentia siue psentia citari:id qd tũc agit non valet:etiam cõsentiẽtibus partib⁹ vt tenet & no.in.l.oẽs.C.de fer.extra eo. c.fi.Sz in ferijs introductis pro necessitatibus hoim:vt pro vindemijs & messibus:lz citatio his tẽporib⁹ fieri nõ debeat:nec valeat a statibus etiã statutis terrarũ:tn si litigãtes spõte cõsentiũt & litigãt tũc valebit qd agit.ff.de fe.l.j.§.j. & adiũge ad pmissa.q.seq.et.q.ix.q loqt
2 qn fit citatio ad diem feriatã. ¶ † Quid autẽ de libello:an remitti possit de partium cõsensu.& dic q nõ.glo.in aut.offeratur.C.de lit.contest.& ibi p Cy.& doct. lz quidam cõtra:& idẽ est de iura.calũ. qd iuramentũ omitti põt.d.§.sz q: veret in.l.ij.de iura.calũ.licet tn contestatio nec expsse nec tacite omitti põt.vt no. Jo.an.in.c.de causis.de of.dele.& ibi ple-
3 ne. ¶ † Quid de snia an sine scriptis dari possit:regulariter nõ põt:sed aliquãdo sic.l.generaliter.C.de episc.& cle.fm vnũ casuz:& ibi plene dicit Bar.vide in dicto.c.de causis.Butri.& Jo.de Jmol. Fulgo.in aut.offeratur. et florianum.
4 ¶ † Actor agens conditione ex.l.diffamari.de inge.& ma.non tenetur libellũ offerre.nec litem contest.& sic alium ordinem iudiciariũ obseruare.debet tamen petere terminum aduersario assignari.l.quem doceat.de iureiurã.alias si nõ doceat non audit:vt no.Bar.in.d. l.diffamari.& Bart.in.l.mancipiorũ.de

a ¶ Fieri non debeat nec valeat.Adde Pau.de cast.consi.cclx.incip.super primo dubio.ij.col.ver.super tertio.in prima parte cõsilior.vbi dicit:q licet fuerint opinio.diuerse vt refert Cyn.in.l. dies festos. C.de ferijs. et Jo.an.c. cõquest⁹. extra eo.ti.et tenẽt q qcs quid sit de iure : tn de cõsuetudine fuat q si cõmissio citatiõis facta fuit nuntio die iuridica lz executio fiat postea p nũtiũ die feriata p si feriata q talis citatio tolerat. Facit qd in silli hr in testibus q iurauerunt die iuridica qd pñt examinari die feriata vt no. glo.in cle.j. de off.dele. & Bar.in.l.j. §. nũtiatio: C.d op. no. nũtiatio. facit etiaz qd idẽ Bar.no. in simi.in.l. dãni.§.sabini.ff.de dã. infe.Bar.tn post oldra. in.d.§.nuntiatio.& bal. i.d.l.dies festos tenent op.le.& Jnnocen.de of. ordi.c.cõquerẽte.in glos. ij.Juncto eo quod ipse not.in.c.lator.extra qui fi.sint legi.debet tamen actor anteq terminus assignetur sibi : hoc est q illud petat docere seu ostendere q aduersari⁹ eũ diffamauerat.vt ipse Bald. not. in.l.titia. in fin.de accusatio.ff.si aduersari⁹ in termino nihil probat.fertur contra eum sententia per quã condemnetur: vt decetero non infamet:et super dicta infamatione perpetuum silentiũ imponit sibi tamẽ nõ pronũtiatur actori aliquod ius competere circa id de quo fuit diffamat⁹: vt nota.s.ipse Bald.et Jnno.in.c.causam que. qui filij sint legitimi.et dicta sententia non est diffinitiua : sed interlocutoria.ad quam ferendam debet aduersarius solenniter citari per talia edicta:alias non posset ferri dicta sententia. not. ipse Bald.ibi.Antonius de butri.dicit q est diffinitiua in.c.cum olim.de testi.in.j.col.in fi.& idẽ sentit Bar.in dicta.l.titia.et actor agẽs conditione ex.d.l.diffamari.dz agere corã iudice ipsius actoris:nõ corã iudice ipsius aduersarij.vt no.Jnno.in.c.lator.Anto.de cremonte.

q si illa dies erat feriata in honorem dei maxime si erat dies dñica talis citatio non valeat nec ex consuetudine tolerat. q2 illa est potius consuetudo nõ ficiorũ q̃ iudiciorũ. & quia hoc est expresse phibitum per illam. l. dies festos ibi dũ dicit preconis horrida vox silescat: & sic resistit principio. hoc etiã tenet Spe. in tit. de cita. §. j. vsic. itẽ excipit. idẽ tz Pau. de ca. in Ḡ alle. cõ. Ferrandat.

*Adde eũ dẽ vbi. s. nume. pal. & in apost. ppe fi. d. §. adde Alexã. in *. die feriata.

¶ Quid si citetur reus die feriata: vt cõpareat die non feriata.

Septimo q̃ro quid si citetur quis die feriata vt cõpareat die nõ feriata. & vt fm opi. Dy. q valeat. & reddit rõnẽ: q2 effectus ipsius citationis confert et trahitur ad eum diẽ in quo citari potuit. arg. ff. de do. inter virũ & vx. l. inter oẽs. & l. si ego. & l. se. §. mscho. alias feio. de iureiuran. aliũ contradicentes: qd initium expectandũ est in iudicio. l. iij. §. j. ff. de mino. Nec videt multũ secũdũ eos in hoc opari q cõfert citatio l aliũ diẽ iuridicũ. ff. de fer. expor. tã. l. si minor. Sed prius dictũ est de consuetudine antiqua approbatũ. hoc idem tz Jac. de are. in. l. dies festos. de fer. & idẽ in lec. Cy. in. d. l. dies. facit optime. l. in tempus. ff. de here. insti.

¶ Utrũ vltimus dies citationis in ipsa citatione includatur.

Octauo q̃rit quid si fiat citatio ad duos vel tres dies: nunq̃d cõputabit scđs vel tertius in citatiõe: vt in illo die possit cõparere citatus. an vero ante illum diẽ cõparere teneat. dic q ille vltimus dies. i. citatione seu termino computatur: quia omnis dies in citatiõe expressus cedit pro dilatiõe ac in ea cõcluditur. ff. de verbo. obli. l. qui kalẽ. & l. eum qui ita. et. ff. de adul. l. pater. §. j. nam licet sit appellãdum intra. x. dies et decimus comprehendatur. vt not. ij. q. vj. infirmorum. in princip. & ff. de fur. edic. l. j. §. dicimus. et p. d. l. probatur quod si ita datur terminus soluas vel pponas: vel facias de iure tuo vsq3 ad. x. dies vel hinc ad. x. dies quod tunc illo decimo die fieri et pponi poterit per. ll. predictas. q2 totus ille dies cedit in termino: vt not. institu. de verb. ob. §. si in diẽ. ¶ Itẽ dicit q lz in citatione expediat pnũtiatio verbotenus. destinatũ mãdãtis oẽm cause cognitionẽ reqrit. ff. de offic. pcon. l. nec quicq̃. §. vbi decretum. ff. de minor. in causa. & l. de vnoquoq3. de re iud. vnde fm eum deliberationẽ sultẽ destinare debuit. vt ipsẽ no. extra de accusa. c. lz ar. q nõ cõtra. ff. de arbi. l. de die. in princip. Bald.

¶ Ultimo die citationis existẽte feriato vtrũ sequẽti teneat citatus cõparere.

Nono q̃ritur quid si citat fr. vel. x. die et ille dies sit feriatus in quo certũ est qd citari nõ potest vt dictũ est in vj. q. Nunquid tenebit comparere die sequẽti nõ feriata. ¶ Et primo videtur quod non: quia de sequenti die in citatione non est facta mẽtio: et ideo magis de illo q̃ de alio non astringit. ergo videtur qd non debeat cõparere nec illa die: nec sequẽti. Unde quidam ad hanc citationem adijciũt q si ille dies feriatus fuerit debet comparere sequenti die ne eorum citatio pPter diẽ feriatũ maneat cõsumpta si debeat illo die feriato cõparere. ea em citatio mãdat duo cõtineri. s. diẽ expressum: qui est feriatus & diẽ sequentẽ. ar. extra de accu. c. veniens. citato em eligente diẽ feriatũ expressum in cõparẽdo videt cogi in sequenti comparere. arg. ff. de verbo. obli. l. vbi autem. & ff. de iu. dot. l. plerunq3. §. fi. & ideo videtur citatio cõsumpta: q nec iterũ citari possit nec etiam iudex possit sibi mãdare: vt sequenti die compareat sine solennitate: q̃ traditur extra de do. & cõtu. c. actor. lib. vj. imo cũ finitur citatio ad tempus expen. ff. de re iu. eũ quẽ temere. ¶ Ecõtra videt q

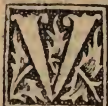
tā die festo φ sequēti ꝯpareret teneat i die festo: vt tūc compareat die seq̄nti: vt vt in eo ꝓcedat hoc videt dicere extra de accusa. c. veniēs. nā ſm Inn. ista citatio duos hꝫ ꝑtes vt ꝯpareat illa die: ꝛ φ cōpareat vt si dies citationis sit feriat⁹: die sequenti cōparere teneat: vt ipe no. i. c. veniēs. de accu. l. celsus. ff. ď ar. l. hec ꝯditio. ff. de ꝯdi. ꝛ de. vñ ꝗuis habeat exceptionē si tertio die ꝓpter ferias non cōpareat: tñ nō hꝫ exceptionē: si seq̄nti die nō ꝯpareat ad ꝓcedēdū: feriato enī die citari potuit. vt. d. c. veniēs. ď do. ꝛ ꝯt. ꝛ. c. dilecti. ď dila. cū si. ď i. l reg. rest. c. cū ex literis. in fi. ꝛ. c. corā. Rñdet φ ibi nō fit citatio ad dié festū: vt vsq͂ intelligat exclusiue. vt extra de fi. instr. cū dilect⁹. Sꝫ tu dic cū Spe. s. φ de iure ca. valeat citatio ad diē feriatū: in quo citat⁹ pōt ꝯparere ꝛ ꝓcedere: vt ṗdicto. c. veniēs. ꝛ. c. cū dilecti. ꝛ hoc verū est: si ille dies feriatus in citatiōe cōprehēdat siue dicat: φ vsq͂ ad octo dies vel decē cōpareat: nā si dicimus dies est festiuus: idē est: ꝛ hec videtur intelligere: vt sequenti die cōpareat: ꝛ cōparere debeat: ꝛ si dies feriati cōtineāt ꝑ tres decē vel plures dies: vt ipē Spe. no. in ti. de cita. §. j. ver. tñ excipit φ citatio ꝛc. secus autem in dilatiōib⁹: q: vbi dat terminus. vł dilatio decē diez ad aliquid ꝓbandū: vel inducēdum si decima dies veniat feriata: nō ideo admittit in sequenti de non feriato. p. l. siue ps. C. de dila. ꝛ. ff. ex qui. cau. ma. l. sed ꝛ si ꝑ pretorē. §. ferie. ij. rñ. Nō est: naꝫ materia dilationū est amputanda. C. de tem. ap. l. ij. in pn. vñ nō est prolonganda ad diem sequentē: cuꝫ posuerit prima die secunda ꝛ tertia: ꝛ ceteris diebus dilationis appellationē ꝓsequi: φ debeat: ar. ff. si quis caut. l. cum. sec⁹ q̄ñ sic dat talis die ꝓba. vel ꝓpone de iuribus tuis. nam si illo die festū erit poterit seq̄nti die ꝓponere: sicut dictū est in citatiōe. ꝛ no. in spe. ď dila. §. j. ver.
2 q̄d si iudex. ꝛ in canone † not. φ citatio ad diē feriatā vt cōpareat bene tenet: sed vt respondeat non hꝫ. xv. q. iiij. c. placita. in fine. ¶ † Ad exaggerationē ma
3 terie huius. q. nunquid si vltimus dies citationis seu termini cōparitionis vel probationis sit feriatus: admittat q̄s in die sequēti. Pōt quis ita dicere pro ꝛ cōtra. pmo enī videt φ sic: φ cū ꝓpter diē feriatā impedit: q: iudicis copiā habere non pōt: nec quicφ potest ei imputari: immo erit restituendus. l. sed ꝛ si per pretorē. §. sed ꝛ si per magistrū. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ ideo videt in diē sequētē esse diffusum. ff. si quis cau. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. post tres. ꝛ facit. ff. de reg. iu. l. vbi lex ad diē. extra de do. ꝛ ꝯtu. c. cū dilecti. licet enī ꝫ nō veniēdo i pēnā icidat: tñ post modicū tp̄s cōparēdo videt morā purgare. vt no. in. d. l. ꝛ si post tres. ꝛ. ff. et q. cau. maio. l. ab hostibus §. sed quod simpliciter: q: in mora modici temporis non est magnū damnum. ff. de iud. l. si debitori. maxime si ius actoris nō sit factū deteri⁹: idest si ei⁹ actio nō sit facta deterior. vt d. l. si ꝛ post tres: Et maxime admittatur ex generali clausula: si q̄ mihi iusta cā esse videbitur. ff. ex qui. cau. maio. l. j. in fin. et ideo pretor vt non obsit vel prosit quod obuenit: vt. d. l. j. in pnc. ¶ Contra videtur φ non: cū nō est iusta causa ferie solēnis: nam debuit: ꝛ potuit supra prouidere. vt eo. ti. l. sed ꝛ si ꝑ pretorē. §. sed quod ferie. ꝛ ideo de talibus ferijs non est habēda ratio: vt. ď. §. sed quod ferie. q: ferie siue solennes siue repentine dilationē tempoꝝ non excipiūt: sed his connumerantur. C. de dilatio. l. siue pars. in fi. ꝛ materia dilationum est amputanda. C. de tempo. appel. l. ij. cum ergo die citationis non comparuerit die sequenti non est admittendus. ar. C. q̄n prouo. nō est necef. l. j. Nec debuit se artare ad vltimum diem feriatum. ff. si q̄s cau. l. j. ij. §. si tamē: ꝛ ideo sibi imputet. et hoc est verū de mero iure ciuili. Nec ob. d. l. ij. §. iij. quia ibi fuit impedimēto iusto et ineuitabili impeditus: et ideo
4 tunc secus. † Crederem tamen φ si iudex equitate motus admittat eum die sequenti: φ potuit ei facere gratiam. argu. C. quomodo ꝛ quādo iudex. l. j. extra de officio delega. c. cōsuluit. Et ideo est cautela: φ appareat quod iussu iudicis est admissus in sequenti: ꝛ ita potest intelligi. d. l. et si post tres. Et potes addere ad hec quod dicam de question

bus circa probationes.q.vj.Sed multe ciuitates z loca p eorū leges q statuta appellant puiderūt in qstiōe sepius posita:q qdē statuta z leges alle.sunt seruande.l.hoc iure.ff.de iusti.z iur. Bal.

¶ Utrum sufficiat scripta relatio nūtij citantis : si tamen non apparet vbi est scripta commissio.

1
Ecimo queritur † quid si in actis apparet scripta relatio nuntij:tamen nō videtur nec apparet nec ibi est scripta cōmissio nūtio vel seruitori facta nunqd sufficiet sola scriptura relationis relate.z videt q nō nisi de cōmissione sibi facta appareat.vt.s.q.v.semp em dz fieri citatio ad partis instātiam z iudicis cōmissione:vt in aut.de qstio.circa medium.Ecōtra q sufficiat sola relatio:qz nuntio publico creditur in citationibus suis.ff.de rebus eo.l. magis puto.§.nec tñ.ff.de offic.prefec.vr.l.j.§.quies ibi ad restituendū zc.extra de appel.c.cparati.si ergo in actis cōstat de relatione vt dictū est sufficit.hāc opi.approbat Inn. extra de proba.c.quoniam.in gl.citationes.vbi exponit relationē nūtij.alij cōtra:vt probatur iu.d.q.v.licet em stādū sit relationi:tñ relatio nō est cmissio iudicis.vñ z sine commissione nō pōt fieri relatio:z ideo p alterū nō pbat reliquū ar.C.de do.inter virū z vxo.l. si marit⁹. extra de testi.c.causam que.ij.

¶ Utrū asserens se non citatum admittatur ad probandum.

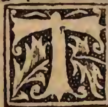
1
Ndecimo queritur cū nūtio publico credatur:vt.s. dictū est.†Quid si citatus negat se citatū cuius dicto stabitur.dic vna cum Guid.de suza.q licet nuntio credat:si tñ qui se negat citatū:vult probare:est admittēdus.vt not.iij.q.iij. testis.et dic vt plene in.c. venerabilis. extra de sen.excō.cū ista.lib.vj. in gloss. idem Inno.in.c. pducētes.In cōtrariū est veritas:vt in auten.de ecclesiasticis ti.§.sinautem pro redēptione.colla.ix.z insti.de inuti.stipu.§.item verborum.et quod dixi nūtio credendum.intellige in citationibus tm.secus in alijs:vt si referat se verberatū fuisse vel percussum z nō probet non creditur.C.de decu.l.j.li. x.et de accusa.l.ea quidem.ff. de custo. reo.l.diuus.Bald. ¶ Additio. Ego autem cū assiderē in terra montarū p potestate p le.d.i.d.duce Mediolani Frācisco sforcia:ctingit q cum missus esset per predecessorem meum dñm Laurentiū de vitulinis de ciuitate corneti seruitor ibi publicus stepha.parētis causidicus volebat q procederem ad assertionē ipsius nuntij dicētis:quod fuerat verberatus per vxorē ribaldonam de tornellis:z qz defecerūt pbationes nolui pcedere contra eā:z bene feci. licet multū dicebat ipe stepha.q cū missus esset cū precepto ad domum dicte ribaldone:z pberatus esset:q soli eius dicto credendū erat:ad hoc vt alis citare posset:et nō verberaret:q faciebat qz erāt ambo litigantes de vna magna hereditate:et sic non erraui:qd not.Anto.

¶ Utrū iudex possit facere qd quis cōpareat personaliter in causa ciuili.

1
Uodecimo queritur †nūquid iudex pt quē citare ciuiliter corā se:vt veniat psonaliter respōsur⁹. Et pmo vr q nō:qz iuris bñficiū nemini ē auferēdū. ff.de re iu.l.cui.§.si qs aūt.in aut.cstitutio q d dignitatib⁹.§.illud.cū igit sit cōcessū a iure oib⁹ habēdi facultatē cōstituēdi pcuratorē.l.j.ff.de pcu.cui⁹ pcuratoris vsus perq necessarius est.ff.de pcu.l.j.§.vsus est.z insti.p quas psonas no.acqui.§.j.exceptis casib⁹ specialib⁹ quibusdā:vt ibi not. restat modo quod procuratoris beneficio vti possit als liceat:z videt hoc verū etiā si specialiter et expresse iudex in citatione hoc mandauerit.C.de pc.l.fi. Cōtra vr:q citari possit personaliter:z q citatus cogatur psonaliter cōparere.hosti.in.c.pastoralis.extra d iud.vbi nota pncipales persone debēt p se in iudicio rñdere. iudicis em offm latissimū est.de iurisdi.om. iud.l.j.sed rñdet q de iure ciuili non potest psonalr:nec citat⁹ personaliter ad hoc cōpellit:nisi hoc exigat natura cau

se:ꝛ nisi in casib⁹ notatis in.d.l.de pro:
cu.C.iure vero canonico pōt personali:
ter citari:nec tūc citat⁹ pōt mittere p:
curatorē.de ma.et obe.c.fin.Nā et iure
ciuili vsqꝫ ad iuramētū calūnie nō pōt
q̇s pcuratorē ꝯstituere:vt no.i.d.l.si.de
pc.C.sed p̄dicta vera sunt in iudicio ordi
2 nario.¶†Iudex aūt delegatus nō pōt
citare:nisi sua cōmissio in citatione ꝯti:
a neat:p̄terq̄ in casib⁹ a.in.c.j.de iud.li.
vj.ꝛ dic vt ibi.ꝛ de pcu.c.querelā.et ad
3 de qd̄ dr.j.ti.j.in.q.vj.et.q.viij.†Itē dic
q̄ siue iudex ordinarius sit siue delega:
tus ter dꝫ citare:scꝫ p̄mo scd̄o et tertio.
ff.de re iudi.l.cōtumacia.§.j.vel vno p:
emptorio pro oībus:vt ibi:qꝛ in vna ci:
tatione plura fieri p̄nt:vt not.extra de
testi.cog.ca.ij.al's aūt sine peremptorio
de iure cōi non est legitima citatio:nec
est reputandus contumax.C.q̄n et q̄n
iudex.l.tres denuntiationes.ꝛ aut.q̇ se:
mel.xxiij.q.iiij.c.forte.ꝛ.xxiij.q.iij.de iu
4 di.†vn̄ primus terminus non debet esse
peremptori⁹:nisi ex cā:puta propter lo
ci distantiā.extra de resti.spo.c.cum lit.
in fi.et q̇ in primo vel scd̄o termino non
peremptorio non cōparet:non punitur
etiā in expēsis:vt no.ff.si q̇s i ius.vo.nō
ie.l.ij.et no.ff.de re iudi.l.cōtumacia.ꝛ
no.ex̄ d̄ pc.c.q̄rela.i gl.si ei ꝛc.ꝛ de dila.
c.j.ꝛ d̄ do.ꝛ ꝯtu.c.cū dilecti.i fi.ꝛ ibi no.

¶Utrū valeat pcessus cōtra citatū lō:
ge post terminum comparentem.

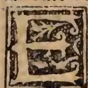
1 Redecimo†q̄rit.citat̄ q̇s
ciuiliter trib⁹ edictis:vel
vno p oib⁹.vt.ff.d̄ re iud.
l.cōtumacia.§.j.q̄ cōpa:
reat ad r̄ndendū actori:q̄
expectato nō ꝯparet i vl:
tima hora termini:nec post:actor vo cō
parēs accusauit in termino cōtumaciā
ei⁹:deinde iudex nō in die termini:nec
in die sequēti:sed post duos vel plures
pnūtiat cōtra reū ꝯtumacē:q̄rit an va
leat:ꝛ p̄mo videt̄ qd̄ nō:qꝛ circūductū vr̄
edictū.ff.de iu.l.ꝛ post edictū.§.circūdu
cto.extra d̄ off.dele.ꝯsuluit.ꝛ iō ex inte:
gro videt̄ citādus:extra de dolo ꝛ ꝯtu.
c.actor.lib.vj.Predict⁹ nāqꝫ pcessus vi
detur nullus ipso iure:ꝛ circa appella:
tionem.C.q̄n ꝛ q̄n iudex.l.j.§.in diebꝫ.

Econtra videtur q̄ va:
leat:quia iudici nō im:
ponitur necessitas pnū
tiādi.C.quomodo ꝛ quā
do iudex.l.j.quia pōt dif
ferre ꝛ expectare reuꝫ:
an in sua cōtumacia p:
seueret.vt in eo.tit.l.cō
sentaneū in pseuerante
ꝛc.extra de dolo ꝛ con:
tuma.cuꝫ dilecti.Item
quia nō videtur fieri in:
iuria absenti sed gratia
in expectando:quā qui:
deꝫ iudex facere potest.
dicta.l.consentaneū.ni:
si finiatur eius officium
2 dicto.c.consuluit.†Im:
mo non debet pretor fe:
stinare ad decretum in:
terponendū.ff.de dam.
infec.si finita.§.si forte.
ꝛ ibi no.Itē sicut admit
titur reus post quinqꝫ/
vl' plures dies.l.ꝛ si post
tres.ff.si q̇s cautio.sic li
cet expectare iudici re:
um cōtumacem:immo
eum expectando si non
veniat:tanto maior est
contumacia.extra vt li:
te non cōtestata.c.quo:
niam frequenter.et de
officio delega.c.sane.et
dicto.c.cum dilecti.naꝫ
cōtumacia accumulat
penam.ff.de penis.l.re:
legati.C.d̄ here.aut̄.ga
zaros.extra eodem titu
lo.c.excommunicam⁹.
que quidem contuma:
cia multis modis coer:
cetur.ff.de regulis iur.
l.non videtur.et de do:
lo ꝛ contumacia.c.quo:
niam.q̄tomagis igitur
durat contumacia:tan:
tomagis durat culpa.ꝛ
ideo non minus sed gra:
uius punienda:quia p
modo culpe ē pena in:

a ¶Preter
q̄ in casib⁹.
Adde quod
non dꝫ quis
psonalr̄ ci:
tari a dele:
gato nec ab
ordiario ni:
si in casib⁹
descriptꝫ in
c.j.hic alle:
nisi citaret̄
coraꝫ papa
vel impera:
tore aut co:
ram aliquo
alio princi:
pe vt p do.
Guido.pa:
pe i.q.cccc:
xlv.icipi.an
valeat cita:
tio ad fi.
Ferrādat.

eligenda.ff.de penis.l.respiciendum.in prin.nec ideo iudex videtur in mora.ar. ff.de iureiu.l.sciendum.extra de ele.c. pastoralis.et ibi no.nec per lapsum ter= mini videt absolutus reus.extra de do. et contu.c.cū dilecti.§.preterea.in fi.et hoc videtur verius:quia nō esset equū q̄ differente iudice actor assistens suo iure priuetur sine culpa.ar.C.de inoff. test.l.si qs in suo.ad ꝯtraria alleg.rñ.j. ad.§.circunducto.qđ nō loquit in reo: sed in actore ꝯtumace:cuius maior est ꝯtumacia q̄ rei:vt in.c.actor.itez ad.l. cū nō ex eo dic.q̄ loquitur in diffiniti= ua snia:que cū maiori solēnitate est fe= rēda.C.de sentē.l.cū sentētia.preterea lex cū eo loquitur in delegato:qui finē excedere non potuit:vt ibi patet.Bal.

¶ Utrū iudex possit diminuere tps di= lationis a lege concessum.

Et q: citatiōes de q̄bus nūc dictū ē cōtinēt et includūt in se dilatiōes: ideo breuitatis cā sub cōpendio subiungim⁹ de dilationib⁹ hoc est de se= cūda pte rubrice.dic ergo q̄ genera di

1 lationū sunt qnqz.†Primū gen⁹ in re= stitutorie q̄ datur spāliter:vt cōpareat aliqs i cā ciuili:et sic de criminali:et iste sunt arbitrarie.Scdi gñis dicūtur ppa= ratorie:et hoc in criminali.iiij.q.iij.de iu dicibus quib⁹ accusatus possit sibi pre= parare aduocatos et pcuratores vt ibi et.ff.ex q.cau.ma.l.ab hosti.§.fi.Tertij gñis sunt accusatorie:et hec in oi cā locū hñt.vt in aut.de litigi.§.omnez.Quarti generis sūt deliberatorie:et hoc in ciuili tantum quia in criminali non dantur: quia in facto suo interrogādus non dz hre dilationem:cū possit scire si est no= xius vel innocens.Quinti gñis sunt iu= dicatorie:que dilationes dant ꝯdemna

2 tis:vt.no.iiij.q.ij.et.iij.in pnc.¶†Circa predicta sciendū est:q̄ dilationum ma= teria est amputāda.C.de tēp.app.l.ij.in prin.dūmodo iudex nō deneget neces= sariā dilationē:vt.C.vt infra certuz tps criminalis questio termineť.l.ij.et arg. C.de here.l.quoniam. Item not.q̄ sm Dy.et olim et hodie sunt dilationes ar= bitrarie.C.de dila.l.siue ps.ff.de iudi. l.nūq̄.iij.q.iij.si eps.et ibi not.extra de dila.c. preterea.licet ibi not.cōtrariū.

3 Et ex hoc occurrit talis questio †nun= quid iudex possit mutare tempus dila= tionum a lege concessum.Et dic q̄ cū cause cognitione potest:sine cause vero cognitione non potest.ff.de re iudi.l.ij.

4 Et per hoc rñdetur illi.q.†Nūquid iu= dex possit statuere breui⁹ tps ad produ= cendum oēs exceptiones dilatorias vel declinatorias que possunt proponi vsq ad sniam.et dic sm Dyn.q̄ sic:ita q̄ post tempus a iudice limitatū licet supers= sit de tempore cōtestationis vel appel= lationis:vel snie oppo. nō possunt.tunc valet qñ cū cause cognitione illa tpa abbreuiantur:vt no.per eū extra de re

5 gu. iur.c.indultum.lib. vj.†prorogatio aūt etiā post cause cognitionē fieri po= test:vt.d.l.ij.dūmodo scias q̄ proroga= tio non dicitur cū fiat priore dilatione pendente.ff.man.l.sed si mādante.Su pradicta intellige regulariter.quedaz sunt eñi tempora:que iudex abbreuia= re non potest: vt dicitur. j. in. q.circa appellationes.in.iiij.fi.q.circa prin.

¶ Utrū sit dāda dilatio spōte ꝯfitenti.

1 Quinto †querit nunquid sit danda dilatio spōte cōfiten ti.et videť q̄ nō:q: volēdo pbare cōtrariū:videť venire contra factum suum ppriū quod est phibitum.l.si post mortē.ff.de adop.item q̄ quis sua voce ec.vt.C.de nō nu.pec.l.generaliter.et maxime quā= do iuratus respondet:q: nō licet ei con tra sacramentū venire.C.de trāsa.l.si qs maior.ergo nō est dāda dilatio que nō releuat.ar.C.de pba.ad pbationē. Ecōtra q̄ sic:q: nemini est defensio sua deneganda.C.de iure fis.l.defensionis. lib.x.ff.de questio.l.diuus.§.penul.et de bo. vacan.l.j.ibi data copia reclaman=

2 di:vt.C.de heredi.l.qm̄.†Quid enim si probare potest delictū per eum confes= satum per alium commissum an audie= tur:certe sic.ff.de re mili.l.non omnes. §.a barbaris.forte eñi errando confes= sus est:quare cum non admittetur ad probandum errorem qui potest vsq ad sententiam probari: vt.C.de iur.et fac. igno.

igno.l.error certe non video rationem: et ideo videtur q ex iusta cã sit audiendus vt dilatio dãda est. et ita seruant boni assessores ciuitatũ et locorũ. Et iij pdictes q. §. si quis vltro. non obstat q ibi fuit cõfessus i tormẽtis. sed dic vt ibi: pdicta tñ intellige fm ea q not. j. de. q. circa probationes. in. q. xvj. Uel dic qd spõte cõfitẽti nulla est dilatio dãda: q facta cõfessio ne in iudicio nõ restat nisi vt cõdenet cõfessus: et ideo in vinculis detined est. ff. de cust. reo. l. si cõfessus. q i cõfessum nullã sunt partes iudicis. ff. ad. l. aquil. l. in de. q p eã sit notoriũ iuri extra de coha. cle. et mulie. c. vestra. et si qs est in fragrãti crimine deprehẽsus: mox fit executio. C. de defen. ciui. l. defensiones. et ideo nõ de necessitate: sz benignitate iudicis dari põt dilatio. et ad pdicta optime faciũt que dixi in. l. vnica. C. de confes. et ibi etiã per Cyn. arg. optimũ eorum que no. extra de offi. dele. c. consuluit.

¶ Utrum terminus sit peremptori si de hoc non fiat mentio.

Extodecimo † queritur nũquid termin vel dilatio datus ad exceptiones proponendas sit peremptorius: etiam si de perẽptorio mentio non fiat: dic q sic: vt no. in Specu. tit. de dila. §. j. ver. et nota. et adde qd dicet in eo. ti. in. q. vlti.

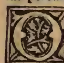
¶ Et est sciẽdũ q vno termino durãte alius terminus nõ est dãd: nec circa id nec circa diuersa. alias esset cause cognitionẽ intricare: et ordinẽ iudicij turbare et inculcare. qd esse nõ dz extra d ord. cog. c. pe. nam eousq debet officiũ iudicis conquiescere. C. de dila. l. siue pars. † Preterea scias q iudex dat minorem terminũ: q sit a iure statutũ: supplet a lege. ff. de re iudi. l. iiij. §. si quis. et not. q quotidie cõtingit in palatio.

¶ Utrum vltimus dies feriatus trahatur ad diem sequentem.

Ecimoseptimo † queritur. qd si vltimus dies dilatiõis incidit i diem feriatam. dic vt s. iij. q. ix. in fi. † Itẽ nunquid sufficiat facere dilationẽ: vt maneat perpetua dilatio: ita q temp nõ currat. dic. vt. j. de. q. circa pbationẽ. l. q. viij.

¶ Nũquid terminus post lit. cõtest. dat intelligatur peremptorius.

Ecimooctauo † queritur nunquid si post lit. contest. in cã ciuili data est dilatio vel termin partib ad aliqd faciẽdũ: seu probãdũ: vel proponẽdum in quo termino nihil de peremptorio est expressum: nũquid nihilomin dr peremptori: vltra quẽ nullus dat. ff. de iud. l. et tertiũ. Sz talis dilatio amplius dari facile non dz. l. j. in fi. C. de. dila. et. C. de fer. l. oratione. et. l. fi. extra de excep. c. pastoralis. de dila. c. pterea. ergo videt perẽptori datus. et ita ponit Spe. in d. §. j. v. et no. arg. s. † q non vz citatio ad sniam audiẽdam. nisi perẽptorie fiat. ff. q sent. sine ap. re. l. j. §. item que ex edicto. extra de offi. dele. c. cõsuluit. et tamẽ est dilatio post lit. cõtest. sz illud i absente. Sed dices q re ergo lex facit mẽtionẽ de predictis. ff. de iudi. l. ad pemptorium. extra d in inte. rest. c. ex his. rñ. loquunt cõtra qñ li. cõte. et reo absẽte. et facit ad predicta qd not. xviij. q. iiij. c. illicita. in glo. dic. etc.

¶ De procuratoribus et defensoribus. Rub.

E procuratore tractaturi añ omnia sciẽdum est q † hec exce-

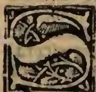
*Add lanfran. in alle. §. dilatões. in princ. ibi ois autẽ dilatio. et in apos. meis.

Add bar. in. l. licet. in prima et vltima co. ff. de procura.

per eū pcuratorez ante q̄ sciuerit ꝛ receperit pcuratoriū valeāt. Et primo videtur q̄ sic: q2 iam erat pcurator ordinat⁹ vñ attendēda est origo. C. man. l. iij. §. veritatis. C. de sen. l. nemo. in fi. Nec videt curādum an ignoret pcurator. ff. si certū pe. l. eius q̄ in p. in pnc. ¶ Econtra videtur q̄ nō valeāt acta facta p eū q2 pcurator non recepit ptātē vel receptionē pcuratiōis. ff. d pc. l. ij. extra de pcu. c. is q̄. li. vj. ꝛ ar. extra de ap. c. supeo. li. vj. §. fi. ꝛ qđ no. j. q. v. c. iiij. nec pt dici ex ea ↄstō nē videri dictū ei⁹ pcuratoris dñm sciuisse: nec ratificare gesta p eū tpe pterito. cū nihil sciuerit d gestis p eū pcuratorē: ꝛ cū in ipsa pcuratione nihil de hoc agat: vt. ff. d trāsa. l. q̄ cuz tutoribus. Ex pdictis cōcludit manifestissime necessariuz fore: quod expsse dñs ille q̄ nihil sciebat de gestis p eum quē ↄstituit noiatim procuratorez expsse ratificet acta: ꝛ pcessuz eius nomine factum.

¶ Utrū dñs teneat rñdere pbatiōibus in iudicio: quod agit cū suo defensore.

*Add bar. in. l. non solū. colum. j. ff. de pcur.

Exto q̄rit † qs se obtulit defensiōi alicui⁹ absñtis: quē constat de iure posse defēdi nō solum eo ignorante: s3 et pñte ꝛ iuito. ff. d sol. l. saltē. ꝛ C. de procu. l. exigendi. ꝛ no. de ne. ge. l. liberto. §. fi. sic et ↄstituit procurator ex pte rei: vt not. ff. fa. herci. l. s3 plane. nisi in duob⁹ casib⁹ exceptis. s. qñ dñs scit veritatez melius: ꝛ q2 est legalior psona dñi: q̄ pcuratoris: ꝛ non ita rigorosa: vt legi. ꝛ not. C. de procu. l. fi. ꝛ ff. e. l. si actor. ꝛ talis defensor liberet reuz et absentem: vt. d. l. solutionuz. et ipso iure: vt
2 no. C. de pcu. l. non solū. † Nam si defensor in lite succūbat: ipe exigit: ꝛ tenet et ↄ reū defensum nulla fit executio. ff. de pcu. l. si pcurator. i fi. ꝛ p hoc eñi fit nouatio: vt no. in. l. liberto. §. fi. ꝛ. d. l. nō so=
3 luz. † si vero defensor obtineat: h3 recursum ↄ defensum pter actionē ne. ges. ad oēs lites expediēdas: vt habet ꝛ nota. ff. de pcu. l. q̄ pprio. §. litis. qđ nota.
4 ¶ † Ex pdictis ergo q̄rit q̄d si inchoato iudicio cū defensore petit actor: q̄ interroget re⁹ defensus qūo defensor sit pcurator i rē suā ↄstitut⁹ d2 q̄ reqrit q̄ dñs rñdeat: ꝛ iurare debeat: vt no. d iur. cal. l. ij. §. finaūt. ꝛ. C. d pc l. si actor. ꝛ. l. fi. Et prio q̄ hoc casu dñs nō cogat. q2 pdicta iura loquunt de pcuratoe a dño ↄstituto: s3 i casu pposito et iuito dño fieri pt. imo iudiciū innouatū est i psona defēsoris: ꝛ i eo fit executio: vt pdixi. nō eñi defensor reputat persona dñi: sicut pcurator: imo appellat a iure expromissor: q2 ipse principaliter expromittit pñte reo siue eo absente: ꝛ se non obligāte: vt no. ff. de re iu. l. in eo §. nemo. g non d3 reus interrogare: q2 nō est sua cā: s3 defensoris. ꝛ ideo ex facto alterius grauare nō d3. C. de inof. test. l. si q̄s in suo. q2 res inter alios acta ꝛc. l. pe. ff. de re iu. Item iam esset in ptāte rei grauare defensorē per suā rñsionē qđ esse non d3. arg. ff. de eo qđ cer. lo. l. j. ꝛ quod ibi no. ꝛ d iudi. l. ij. §. sed si agāt. Econtra q̄ reus interrogari d3 q2 meli⁹ scit veritatem ad quā inueniēdam iudex laborare d3 oib⁹ modis: q̄b⁹ pōt. l. j. C. si ꝛ apud quez. nec ob. pdicta: q2 rōnes. s. alle. pñt reduci āt p alia pte. ꝛ ideo videt veri⁹ vt interrogari debeat ipse re⁹. ꝛ nō obstāte qđ ille sit defensor: ꝛ ex hoc pōt grauari: q2 non ex facto alteri⁹: s3 ex sua culpa grauatur. s. alterius defensionē suscipiēdo. vt. ff. d off. procon. ꝛ leg. l. obseruare. §. ij. al's de facili q̄s posset suo iure priuari. sed forte

actor non habet promptas ꝓbationes r suas nisi ꝑ defensorem rei: etiā qꝛ talis ꝓsumptio totaliter tollitur ex iuramēto primi iurātis: q immemor salutis eterne nō presumitᷣ.l.fi.C.ad.l.iuli.repetun.

¶Utrū concessio cedentis noceat cessionario.

r p Septimo queritᷣ:†nūquid facta cessione alicuius iuris noceat postea cōfessio cedētis cessionario. ꝛ qdā distinguūt aut cessionari⁹ hꝫ regressum ꝯ cedētē aut nō. Primo casu nō nocet.ff.de actio.ꝛ oblig.l.multū.ꝛ qđ no.C.de fideiuss.mi.l.ij.Sed fm Dy.dic qđ nō nocet.ar.ff.de iu.l.fundi partē.§.ij.ꝛ loca.l.q fundū.in fi.ꝛ ad tre.l.facta.§.si heres scriptus.et de leg.j.l.seruum filij.§.si quis rem.in fi.ꝛ ibi de hoc: ꝛ vide ibi quia in hoc mutat ibi opinionem.

¶Utrū ꝓcurator ꝓ quo dñs non satisdedit audiatur satisdare volendo.

r * Octauo†queritur.iure cauetur: q ꝓcurator rei nō est admittendus: nisi cōstet qđ dñs ꝓ eo promiserit ꝛ satisdederit ꝓ eo in omnibus clausulis q cōtinentur in satisdatione.§.si vero aliqs. insti.de satisd.siue talis ꝓcurator fuerit a dño cōstitut⁹ apud acta: siue extra iudicium vt.C.de satisd.l.vnica.de consor.eiusdem litis.l.ij.alias repellitᷣ procurator vt dictis iuribus: qꝛ nemo aliene litis legatus defensor est sine satisdatione.l.iij.C.de procura.ꝛ.ff.de regulis iuris.l.prima.§.j.†qd ergo si ex parte rei sit omissa.d.satisdatio.an sit audiendus procurator si sit paratus nūc satisdare videtᷣ qđ nō: qꝛ eā prestare debuit dñs ꝓ eo.vt.d.§.si vo.sꝫ dic q sufficit si eā ꝓstat ꝓcurator.insti.de satisda. a §.j.C.de mi.l.q si spāli.ꝛ no.ff.de ꝓcu.l.nō solū.§.j.ꝓdicta tñ satisdatio in syndico seu ꝓcuratore vniuersitatis non exigitᷣ,vt no.ff.de ꝓcu.l.mādato.in.j.glo.ꝑ l.mutus.§.pluribus.ꝛ.ff.qui satisda.cogan.l.j.ff.de fun.do.l.ij.sed forte in criminalibus secus.ff.de custo.reo.l.j.

¶Utrū admittatur procurator in causa criminali.

Nono querō† vtrum in causa criminali admittatᷣ procurator. siue ex parte rei ꝛ ꝑmo vᷣ qđ non admittitᷣ: qꝛ ad crimē frustra ꝓcurator interuenit.ff.de pu.iu.l.pe.§.ad crimē.ꝛ idē si sit crimen priuatū.C.de iu.fis.l.tūc.§.qñ pena cause cōtinet penā relegationis: vel vltra.vt ne.in.d.§.ad crimē.sed supradicta itelligūt cū distinctione. Nā aut cause sūt criminales: aut miste: aut agitur de crie ciuilitᷣ: aut crialᷣ. Itē aut accedit ꝓcurator ad ꝓponēdū cās cāe.i.ad plenā dfensionē.aut ad allegādūꝫ cās absētie.ꝛ eas ꝓbandū. Primo casu qñ cā est mere crialis huic si admittitᷣ: si eaꝝ pēa ꝯtinet relegationeꝫ.vt.d.§.ad crimen.ꝛ.ff.an ꝑ aliū cā appel.l.j.Scđo casu qñ cāe sunt miste.ꝛ tūc admittitᷣ ꝓcurator.ex.d.ꝓcur.c.iij.ꝛ de accusa.super his.in fi.ꝛ qđ dixi ꝓ ꝓcur.in casibus meris ad maiorē penā ꝯtinentib⁹ nō admitti. Uel eoꝝ ad ꝓponēdū cās cāe.i.ad plene defendēdū reū a crie obiecto ēt nō admittitᷣ. sꝫ ad allegādū cās absētie.[a] ēt eas ꝓponēdo.bñ admittitᷣ.d.§.publice.in l.seruū quoqꝫ.ff.de ꝓcu. Itē admittitur ꝓcurator in crialibus ad excipiendū: ꝛ exceptiōes pro reo ꝓponēdū: ꝛ ꝓbādū. non dico excipiēdo.ꝛ excuset euꝫ reū a crimine de quo est inculpat⁹: sed

Addꝫ bal. in.l.heres.l ij.col.vi.q̄ro vtꝝ ꝯfessio. ꝛ ibi imo.ff. iudi.solui.

*Addꝫ istū singulᷣ.l.l.fi.in vl.q.C.ꝑ quas ꝑso.no.acq.plenius ꝑ alex.in rub.ff.iudi.sol.

a ¶Sed ad a legādum cās absñtie. Nunqd admittatᷣ ꝓcurator i causis crialib⁹ saltē ad allegandū cās absñtie vel decliatoriā fori vid oino do.gui.pa.in.q.cccxxviij.inci.alis qs accusatᷣ ꝛ d materia vide qđ eleganter ꝯsulē do tenuit.d. alex.ꝯsi.cclviij.ici.alad uersis statutis in.ij.volu.ꝛ.an.defensor admittatᷣ i cā capitali ad ꝓbādā innocētiā inqsiti late tradit Philipp. cor.ꝯsi.xvij. inci.lꝫ mortis sit.l tertio volumi. Ferrādat.

pponēdo dilatorias exceptiōes vel declinatorias: ꝛ oēs q̄ veniunt pponēde ꝛ examinādē ante lit.cōtest. vt si excipiat quod reꝰ est alicuiꝰ fori: vel qꝛ rescriptū nō valet: vel qꝛ iudex esset excōicatꝰ vel incōpetens. ꝛ sic de alijs huiusmodi exceptionibus. vt not. Inno. in c. veniens. in glo. is ꝛc. extra de accus. Nam huiusmodi exceptiones q̄ ante lit.cōtest. veniunt proponēde vel ventilāde: nō sunt ad defendēdū reum inculpatū a crimine. arg. optimū eorū q̄ not. in c. j. in glo. de feu. extra de lit. contest. Et ideo dicūt bellissime doc. qđ pcurator iste est audiēdus obijciens exceptionē illam: qꝫ ille ad cuius accusationē agit: erat bānitus. ita qđ licuit reo quem defendit vel defendet offendere agentē ex forma statutorꝫ eorꝫ ciuitatis: qꝛ licet quodāmodo natura pcuratoris sit defendere plene de crimine probādo dictā exceptionē: ita qꝫ ea pbata iudex condēnare reū nō poterit pptēr beneficiū dicti statuti: tñ nihilominus est audiēdus directo de dicto delicto per eū cōmisso: vel non si agit via declinatoria. nā hoc probato iudex vltra pcedere non poterit: ꝛ hec est medicina: vt legit ꝛ hꝫ de his q̄ deie. vel effu. l. iij. ꝛ C. ne qs. vel a regia. l. vnica. ꝛ iō ante lit.cōtest. sunt ꝯtrādi. C. de excep. l. fi. ff. de procur. l. pōponius. §. rati.

2 ¶ † Itē ius canonicū indistincte admittit pcuratorē in crimine: in quo per viam exceptiōis pceditur. extra de accusa. c. sup his. in fi.

3 † defensor aūt q̄ nullum mandatum habet nō admittit ad huiusmodi causas absentie: q̄ iurisditiones sunt allegande vel pbande: eas tñ causas absentie q̄ facte sunt pōt allegare ꝛ pōt probare: vt no. Inno. in d. c. veniēs. in. fi. glo. ¶ Itē predicta vera sunt qđ in criminibus pcurator non admittit: nisi in eis possit absens dānari puta ex forma statuti: qꝛ si crimen sit publicū pōt in eo interuenire pcurator: ex quo absens dānari pōt: vt legit clare in. d. §. publice. ij. rñso. Et est ratio qꝛ ad accusandū ꝛ defendendū videtur pcurator admitti rōne predicta: qꝛ partes sunt in effectu pene q̄ infra relegationē ꝛ alia quecūqꝫ etiā maxime pene ex q̄bus per 5 statutū pt snīa ferri in absentem. arg. ff. de penis. l. absentē. lꝫ sit argumētū contra

4 qꝛ veritas iuris ciuilis pptēr imaginē iurium statutorꝫ obumbrari nō dꝫ. ff. de libe. ꝛ posthu. l. filio. Item videt qđ procurator admittit in vno crimine publico quocūqꝫ: si de eo imponit pena pecuniaria: vt no. in. d. §. ad crimē. vñ cum hodie per statuta terrarū etiam p homicidio: vel rapina pena pecuniaria imponat dicit Dyñ. qꝫ agere ꝛ defendere poterit pcurator: qꝛ attendimꝰ effectū pene: cuius rōne dicimus crimen capitale vel nō. ff. de pe. l. quo ad statutū. et de bonis liber. l. qđ cū maior. §. fi. qđ intellige qñ imponitur pena pecuniaria simpliciter sinaūt in statuto adijciat: et nisi dictā penā infra talē terminū soluerit corporaliter puniat: forte in manu vel oculo vel fustigetur: tunc secus quia vel dices: qꝫ succedat. ꝛ ideo interuenit procurator: vt ff. qñ dies le. ce. l. si penā. ff. de actio. l. fere. ꝛ si ita. in predictis autē casibꝰ in q̄bꝰ admittit pcurator periti assessores adhibēt cautelam ad repellēdū pcuratorē vel defensorē absentis. Nam cū portāt exceptiones p eos petit assessor peritus vt super ipsa oppositione exceptionum iuret de calumnia ipse defensor. q̄stio de iure fieri debet. C. de iuramen. calū. l. j. ꝛ dicet iudex. mando vt ipse reus tanquā principalis psona melius nouit veritatem veniat ad iurādū de calūnia: alš te nō admitto: nec defensiōes quas tu defensor talis facis non admitto. hec habētur in auf. principales. de iuramento calumnie. et. C. de procur. l. v. ꝛ C. de iuramē. calum. l. ij. §. si aūt affuerint. sic eos repellet. si pncipalis autem affuerit: si non habet mandatum speciale ad iurādum de calumnia qđ iure canonico fieri pōt. extra de iuramen. calū. c. fi. lib. vj. Sed pōt responderi qđ illud locū habet quādo nō obijcitur: qđ veniat principalis: quia meliꝰ nouerit veritatem. vnde secus quando hoc petitur: attende tamen: quia in eo quod predictum est qđ pōt causam absentie allegare: intellige de absentia q̄ habet iustam rationem. ff. de publi. iudi. l. pe. in fi.

5 † Voluntaria enim absen.

tia non prebet excusationẽ:vt ibi:sed secundũ canonistas non distinguit si fuerit cã iusta vel ꝓbabilis:vel nõ:vt distinguitur de in integ.resti.c.j Nam sufficit quod sit iusta:⁊ sic ꝓcuratorem relinq̃re potuit.vt no.iij.q.vj.c.biduũ.§.si aduersus.⁊ extra de re iu.cuz Bertoldus.

¶Utrum criminaliter bannitus possit per procuratorem litigare.

1 Decimo † queritur vtrum liceat bãnito ꝑ ꝓcuratorẽ litigare. ⁊ quidam ꝙ ex parte rei non vr dubium. Nam non videtur dubium:et quilibet excõicatus potest interuenire in iudicio:ac etiam hereticus respondendo agentibus contra eum.C.de here.aut.credentes.extra de iudi.c.intelleximus.⁊ quia excommunicato non tollitur ius defensionis:in defendendo ius potest per se ⁊ per procuratorem litigare:extra de excep.c.venerabilem.⁊.c.dilecti. nec ideo videtur tũc participare cum eis litigando.vt no.extra de sen.exc.c.excommunicato.et eo.ti.c.ij.lib.vj.Ex parte autem actoris dubitatur: et primo videtur ꝙ nõ:q̄ cum in ciuitate morari nõ possit: nõ debet admitti ꝑ obliquũ:id est vt ibi moretur per officium sui procuratoris quod ei ꝓhibitum est directo ⁊ per obliquum.ff.si vsufru.pe.l.j.in princip.C.si man.ita fue.alie.l.fi.et qđ ei in sua persona prohibetur:et per interpositã personam denegat.C.de adul.l.si per impressionem.de contrahẽ.empt.l.j. extra de iureiu.c.quod alicui.lib.vj.preterea qui aliquo iure vtitur ex ꝑsona alterius debet vti sua causa:et cum vitijs sui autoris.l.traditio.ff.de acqui.re.do.l.vitia. C.de acqui.pos.⁊ q̄ nõ debet esse melioris ꝯditionis procurator ꝗ̃ autor suus: a q̃ ius habet.ff.de reg.iur.l.in his.et.l. nõ debeo.⁊.l.ꝙ in ip̃z.si ĝ exbãniti vitiũ possit opponi bãnito:sic ⁊ ei⁹ ꝓcuratori inq̃tũ ei⁹ ꝑsonã representet ꝑ ꝑdicta iu-
2 ra.† exbãnitus eñ contumax est:vnde propter contumaciam potest sibi iurisditio denegari.ff.ex qui.cau.maio.l.sed et si per pretorem.§.sed ⁊ si diui.ergo ⁊ ꝓcurator qui suo noĩe agit vt dictum est. Econtra videt ꝙ possit ꝑ procuratorem litigare: q̄ exbannito imponitur certa pena:in qua non continet:ꝙ non possit
3 per ꝓcuratorẽ litigare:ergo ⁊c.† Nam pena nõ est vlterius detrahenda.C.de penis.l.sancimus.extra de his que fiũt a maio.par.ca.c.ij.nec sũt pene asperãde:sed molliende.⁊ que ꝑ nos non possumus per aliũ conceditur.ff.man.l.si mãdauero.§.in his.C.de ꝓcu.l.pe.et de iureiu.l.vlt.⁊ no.ff.de admi.re.ad ci.pti.l. ij.C.de ꝓcu.l.ij.Item nõ inuenitur iure ꝓhibitum:ergo cõcessum.ff.ex qui.cau. ma.l.j.§.ex his.qđ enim iure nõ est cautũ omissum videt:⁊ humane volũtatis arbitrio relinquitur.j.q.j.ebron.in fi.et ff.de ꝑuar.l.iij.Preterea licet fiat accusatio inutilis apđ aliquẽ ꝓpter doli exceptionẽ qui obijci põt nihilominus delegãdo alij illa doli exceptio ex persona cedẽtis nõ obstat creditori:cui est facta dilatio.ff.đ noua.l.doli exceptio.ff.de ex-
4 cep.doli.l.apđ celsum.§.de actore.† Itẽ pater q̃ nõ habet morari in ciuitate ꝑt cedere actionem dotis filie:et tunc admittit filia ad agẽdũ ex ꝑsona pris cedẽtis.ff.solu.matri.l.si cũ dotez.§.si pater.
5 † Preterea relegat⁹ retinet oia sua iura.ff.de inter.⁊ relega.l.iiij.ergo eis priuari non debet.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.⁊ multo fortius admittẽdus is qui non est simpliciter procurator in rem suam cõstitut⁹:vt is qui agit ex iure cesso sibi ab exbãnito:qui procuratoriam causam videtur fouere.C.de ꝓcura.l.si ꝑ̃dia.⁊ no.C.đ iur.ca.l.ij.§.finautem.Solue distinguẽdo.ꝙ aut est exbãnitus ex tali delicto:ꝓpter qđ cõparat relegato:prout distinguitur ⁊ no.instit. qui.mo.ius pa.po.sol.§.rele.tũc nõ potest per procuratorem litigare:nec etiã de iure succedere:nam talis perdit ciuitatem:⁊ bona deferuntur in fiscum.C.đ bo.dam.l.j.⁊ ideo nec per se nec ꝑ aliuz potest:vt supra dictum est.⁊ obstat agẽti vitium sui autoris per iura.ꝫ.primo alleg.Secũdo distingue:quia aut cedit exceptionem:⁊ potest.l.apud celsuz.§.si quis aũt.⁊.§.de acto.aut cedit ex cã nõ lucratiua:⁊ tũc valet cessio.vt.d.§.ib.de acto.et not.in Specu.de cessio.actio.et
6 ad predicta vide.j.de accu.iij.q.† Item

quid si ex sua cessiõe ex=
bannitus succedit. & dic
ꝙ aut est successor singu
laris: aut vniuersalis:
aut suus: aut extraneus.
vt plene no. ff. de reg. iu.
l. ꝙ ipsis. et iõ dic vt ibi.
Quidã tamen sentiunt
contra illã glo. positam
in. d. §. relegati. dicẽtes
enĩ ꝙ p statutũ exbãnit
quis in maxima pena:
etiã pro minimo delicto
vel ecõtra q̃quomõ de=
beat talis cõparari de=
portato vł relegato. cer
te nõ videt: ꝙ nõ solũ pe
na sed etiã cã criminis
est inspiciẽda. ff. ex qui.
cau. in pos. ea. l. actus. &
non obstat lex qđ statũ. 2
ff. de penis. qꝛ id intelli=
gẽdo de penis iuris ca=
nonici q̃s iudex mutare
non potest. ff. ad muni=
cip. l. ordine. ad turpil. l.
j. per quam. l. omnia bo=
na et iura admittuntur 3
fm tempora illaꝝ legũ.
ff. ad. l. iul. pecu. l. iij.
¶ Utrũ valeat quod fe
cit ꝓcurator post reuo=
cationem.

1
* Adde Bar. & Sal. in .l. mãdas eã. C. man. *

In decimo † q̃rit quid si constitui pro curatore ꝫ ad vendenduꝫ:
vel ad aliquid negotiã=
dum: seu contrahẽdum:
demum anteq̃ contra=
hat vel negotietur: euꝫ
reuoco: eo reuocato ali=
quis ignorans contra=
hit: nunquid tenet id:
quod cũ tali procurato=
re actum fuit. Et primo
videtur ꝙ non: quia per
reuocationem desijt eẽ
ꝓcurator. ff. de solu. l. cũ
quis. §. et ideo. C. de fur.

l. falsus. ff. eo. tit. cuꝫ quis de leg. j. l. si pa
ter. §. j. de acq. here. l. siquis mihi bona.
§. pe. et quod not. ff. quod iussu. l. j. §. sed
& si ego. extra de procu. c. vlt. lib. vj. qua=
re post reuocationem nõ valet quod agi
tur: vt ibi. ad idem facit. ff. de procu. l. si
procurator ad iudicia. vbi patet: ꝙ non
valet reuocatio: nisi perueniat ad noti=
tiam iudicis: vel partis preterq̃ in casi=
bus notatis. in. d. c. fi. qñ talis reuocatio
fit: qñ in causa est ꝯclusum: quia ea non
obstãte iudex fert sñiam: et valebit etiã
nisi ad notitiam iudicis & partis perue=
nerit reuocatio: vt extra de procu. c. au=
ditis. sed. s. in themate proponitur de
ꝯtractu: & ideo non faciunt. ¶ Sed ad=
huc instatur: qꝛ lꝫ debitores soluẽtes p=
curatori cuius reuocationẽ ignorabãt li
berant ope exceptiõis vel ipso iure. ff. d
solu. l. q̃ hominem. §. si titiũ. et. l. cũ q̃s §. j. &
2 l. si q̃s seruo. l. fi. & l. dispẽsationi. † Item
quia nõ valet reuocatio mãdati: nisi p=
ueniat in notitia mãdatarij. l. si mãdas
sem. ff. mã. Itẽ qui semel misit nũtiũ ad
vẽdendũ: si eũ reuocet: cuꝫ amplius no=
lit vẽdere: non valet reuocatio si de eo
ignoretur. vt no. ff de ꝯtrahen. emp. l. j.
3 ¶ † Item reuocatio societatis facta so
cio ignorante nõ p̃iudicat donec ad eius
notitiã perueniat. ff. p socio. l. sed et si so=
cius. §. pe. Itẽ huiusmodi reuocatio palã
& publice est fienda al's non preiudicat
ar. ff. de insti. l sed & si pupillus. §. pscri=
bere. Itẽ certiorandus est aduersarius
cũ quo erat ꝯtrahendũ. vt. l. in testamẽ=
to. ff. qđ iussu. licet ibi l gl. Mar. inuene=
rit cõtrariũ. facit qđ no. & habet in. l. eius
q̃ in prouincia. ff. si cer. pe. soluens & distin
gue: aut est talis ꝯctus ad quẽ faciẽdũ
requirit animus ꝯhẽtiũ: vt est l heredi=
tate q̃ solo animo aditur. C. de iure deli.
l. qꝛ insti. de here. quali. et diffe. §. j. et da
tio libertatis l qua requiritur animus
manumissoris. C. de re iud. l. ex his d col
lu. dete. l. j. Uel si agit de matrimonio
ꝯhẽdo: in quo oportet ꝯcurrere animũ
ꝯhentiũ. ff. de ritu nupt. l. si pater. C. eo.
l. nec filium. extra de spõ. c. cum literis.
Et in istis quidẽ casibus nõ valet post re=
uocationẽ: etiã si reuocatio nõ peruene
rit ad notitiã ꝯhẽtis: seu pcuratoris re=

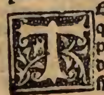
nocati: qr deficit animus reuocantis q̄ animus in predictis requiritur: et ita loquūtur.ll.alle. p pma pte. ea em̄ nisi ex certa sciētia pfici nō pnt.ff.de reg.iur.l. in totū. In aliis aūt nō regulr: nec agi-
4 tur añ notitiam facte reuocatiōis.† qr ignorans dāno affici non debet.vt.d.l.si a mādasset. facti em̄ ignorātia nō est culpa.ff.de iur. et fa.igno.l.j.cum ibi no.ita pulchre loquuntur.ll.inducte pro pma parte: maxime in dānis: et nisi deliberando agitur.vt.d.l.si hominē.§.si titius.l.ei⁹ qui in prouincia et.l.error.de iur.et fac. igno. et qr reuocāti potest imputari: quare non certiorauit aduocatum pcuratoris vt.d.§.si ego. Alii dicūt q in obligatione cōtrahenda valet predicta reuocatio: secus in iā contracta dissoluenda: vel dic vt no.xxx.q.v.c.nec illud. Q̄n aūt sit et qualiter procurator reuocat⁹ morte constituentis dixi.s̄.in tit.j.in.q.vii.

¶ Utrum syndicus collegii possit agere sine consensu prelati sui.

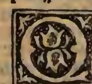
* Uodecimo queritur: † nūquid syndicus alicui⁹ collegii possit agere sine consensu prelati sui: vel econtra. Nunquid prelatus p se: vel per procuratorē sine capituli consensu hoc facere possit. et videt q non sit dubitatio: quia bernardus in sua gloss. ordinaria posita extra de procu.c.j.q̄ incipit litera sequēs &c. expresse determinat: q vnus predictorū in casu nr̄o nō possit aliquid facere nec agere sine alterius consensu: et ita ibi iura alleg. probant. et idem in.c.edoceri. extra de rescrip. Sed do. moderni tenēt ɔtrarium de quo dic ad saturitatem. vt no. Spe. in tit. de accu.ver.aut pћri.et vsl.seq. vbi sepata sunt bona prelati. et totaliter diuersa a bonis capli: pro qb⁹ pōt agere: et facta sua expedire sine altero. vt.v.q.iii.c.vlt. alias nō vt ibi dicitur.

¶ Utrum admittatur syndicus: et an possit vniuersitas recusari.

Ertiodecimo † queritur nunquid syndicus vniuersitatis possit accusari de iniuria vel delicto cōmisso ɔtra vniuersitatē: vl res ei⁹. Itē nunqd ex delicto commisso vniuersaliter per hoīes vniuersitatis possit vniuersitas accusari et circa h̄ secūdū Dy. dic: q si vniuersitas deliberate delinquat[a] puta cōuocato cōsilio seu tuba vel campana pulsata possit accusari.ff.qd met. cau.l.metum.§.animaduertēdum et not.ff.de regu.iu.l.aliud.§.refert.C.de sacrosan. eccl.l. iubemus nullā. secūdū Inno.extra de simo.c.dilectus. q nō potest accusari secundum delinquētes tā tum: ciuiliter autē sic. vt eo titulo.c. veniēs. et ita intelligit.§.animaduertendum. et.ff.de acquir.possess.l.j.in fin. In primo casu vidētur omnes per syndicum facere et p eum possit vniuersitas accusari: vt.C.d̄ remili.l.j.li.xii. et.l.tam collaterales.§.si ita. vt sit vniuersitas in syndico. prout consuetudo ex posuit ordinando &c. et hoc dicit Spec.in tit.de accusa.in fi.et not.xii.q.ii. episcopus qui.

¶ Utrū personaliter cogendus in causa possit per pcuratorē litigare.

Uartodecimo † querit̄ si aliquis cōstituit procuratorem in causa in qua si cōstituēs in iudicio compareret esset cogendus personaliter: vt puta si damnatus est pecunialiter qui secūdum formam statuti debet personaliter cogi nūquid sufficiat si pro

* Adde Bart.in.l.si ita.§.fi.ff.d̄ admi. tuto.
a ¶ Si vniuersitas deliberate delinqt. Adde Feli.in.c.dilect⁹.co.pe. et fi.d̄ simo. et an vniuersitas vel collegiū possit accusari et puniri et an ea puniat singulares de vniuersitate delinquētes pħt punire vide omino pulchrā distinctionē suam ponit hēricus bonhie in.d.c. dilectus. dis.iii. et vide q̄ ibi posui i apo. ad ipsum in verbo. et puniri. et adde q vniuersitas pt delinquere et ex delicto puniri: vt late tradit Phi. cor. consilio cc.xxiii.inci. cōsiderata. forma.l.iiii. volu. et quō citet̄ vniuersitas. vide Bald.in.l. etiā.C.de ex cep.rei iud. Fertādet.

* Adde Bar. l. ꝯ dic. §. q̄ seruus. ff. iudic. sol.

Adde per Lāfrā. in §. petitiões q discursū eā dē. ꝯ §. caus se delegate et sumarie nu. iij. circa fi. vsl. tertia pclusio etiā in causis. et ibi in apos. meis. l. ver. die feriato. fo. cxxvij.

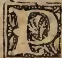
no cōpareat procurator: et primo vr q sic. qz non cogitur qs psonalr liti: gare: sed pcuratorē ha: 2
bet dandi facultatē. ff. de procu. l. si actor. etiā si citatio contineat: qd de: beat personaliter cōpa: rere. vt no. ff. extra de p 2
cura. c. q̄relam. † qz bñfi: cium iuris nō est alicui auferēdū. ff. de re iudi. l. iiij. §. si qs. et plene no. in d. c. q̄relam. et dictum est. ꝯ. in. q. xiij. quam no. singulariter. ¶ Econtra videtur q debeat psona liter comparere: naz in 3
delictis illa est ratio q̄: re procuratores nō ad: mittuntur eadem ratio ne: vt. ff. de procu. l. plau 3
cius. † vbi eñ habet lo: cum ratio: et ipsa lex. ff. de fur. l. si. et hoc videt P
verius vt colligitur. ff. si quiseau: io. l. j. §. si quis. de cust. reo. l. j. arg. con: tra. de procura. ff. in. l. si procura. §. fi.

¶ Utrū pater in defen sionem filij admittat si: 1
ne satisdatiōe iudicatū solui.

Decimo quinto q̄rit nunqd pater cōparendo ad defensionez filij teneat satisdare de iudicato soluēdo. Et primo vr qd nō. qz pr gerit legitimā psonā pro filio agēdo et defendēdo ipse pater iurat de calūnia. C. de bonis ma. l. j. cū ibi nota. et habet quasi solidū dominiū in rebus filij: vt ibi. Item qz solum testimonium patris eximit a satisdatione tutorem quem filio dat. C. de epis. audi. l. de creationibus. et insti. de satisd. tu. in pn. multomagis ergo ipse pater non satisdabit. † Item quia orphanotrophia non satisdant. C. de epi. et cle. l. orphanotrophos. ergo nec pater: quē cōstat maiorē autoritatem habere in bonis filij: quam orphanotrophia in bonis debilium. et pauperum. vt et predicta. l. colligitur et per. l. vlti. C. de bo. que libe. Econtra qd non nemo enim aliene litis sine satisdatione idoneus defensor inuenitur. ff. de procu. l. qui proprio. §. qui aliuz. insti. de satisda. §. si vero. ff. de re iudi. l. iiij. et. ff. de regulis iu. l. iij. et ibi enumerant persone: que a satisdatione excludūtur: et talis persona patris nō enumeratur: et sic regula remanet in patre. † Item dic q qdam dicūt q copia pcuratois et defensionis debet dari aduersario expēsis pducentis. arg. ff. de ind. l. ij. §. in omnibus.

¶ Rubrica de questionibus circa viam ordinariam libellorum et cōtinet. q. xj. et primo de ciuilibus. scdo de criminalib⁹.

Remisso de actionib⁹ de qb⁹ dictum est ti. ij. ꝯ. sequitur videre de. q. circa libellos. qz reo comparenti est libellus offerēdus. vt in aut. offerat. C. de lit. contest. primo th dicem⁹ de libellis ciuilibus postea de criminalibus.

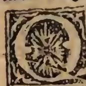
¶ † Primo queritur: nunqd valeat libelli oblatio facta die feriato et videtur q non: quia tempore feriarum maxime solennium iudicium agitari non potest: sz omnis actus iudiciarius debet conquiescere. C. de fe. per to. extra eo. c. fi. adeo q id quod agitur non valet ipso iure. C. quomodo et quādo iud. l. si vt ppo. et circa appellatio. ius inferatur. ff. de fer. l. j. et. ff. de appel. l. si expssum. C. ꝯ accu. l. iiij. et de sen. et re iudi. c. j. lib. vj. Econtra q valeat. nam talis offerēdi actus pmittit die feriato. ff. de adult. l. miles. §. lex. xv. q. iiij. §. si vo. et. c. placita. ff. si quis in ius vo. nō ie. l. ij. et qd no. extra de iud. c. vlt. sed fm aliquos est intelligēdū in actiōe peritura a tpe. vel ad implendū lapsum tēporum. vt intelligit in gl. sicut etc qñ necessitas viget agi pmittitur vsqz ad contestationem: vt. d. l. j. de fer. als secꝰ

et nõ sunt trahẽda in argumentum q̃ ꝑ-
pter necessitatẽ aliq̃ sunt ↄcessa. ex̃ de
reg. iur. c. j. li. vj. Uñ nisi propter necessi-
tatem tã libellus q̃ q̃libet act⁹ iudicia-
rius dʒ in die iuridico agitari: al's non
ꝑ iura p̃dicta. Et facit p̃dicta ad. q. nũ-
q̃d libelli oblatione facta die feriato vi-
deatur p̃uẽta iurisditio qd̃ plures sunt
iudices parem iurisditionem habẽtes.
¶ An per talem oblationem libelli pre-
uenta sit iurisditio.

1 Secũdo † videtur q̃ lʒ libelli
oblatio valere possit etiã die
feriato. vt. ff. de adul. l. mi-
les. §. sexaginta. tñ ex hoc nõ
preuenit iurisditio: nec ideo
in eũ iudicẽ q̃ hʒ perpetrare iurisditio-
nem coram quo offert cõsensus. vt. ff. de
iud. l. non videt. et. l. ij. ff. de iurisdi. om.
iud. l. j. et. l. et quia. extra de offic. dele. c.
gratum. et ideo nec die feriato: nec die
iurisdico sola libelli oblatio sufficit ad
iurisditionem conferendam.
¶ Utrum verba gerundiua in libello
apposita aliquid operentur.

1 Tertio † q̃rit q̃d si libell⁹ ciui-
lis vel criminalis sit cõce-
ptus ꝑ gerũdiũ hoc modo.
ego ago ↄ talẽ a quo peto. x.
q̃ titius legauit in suo testõ
et suũ faciẽdo testm̃ mihi reliquit ꝛc. vel
accuso Petrũ q̃ fecit contra me insultũ
veniẽdo contra me cũ armis: et p̃uciẽ-
do contra me lãceã ꝛc. Nunq̃d si p̃dicta
ꝓbent vt posita sunt dʒ accusat⁹ puni-
ri. ¶ Et primo vr̃ q̃ nõ: q̃ gerũdiũ nihil
per se põt: sed venit ad determinatio-
nẽ positoꝝ. C. de trãsac. l. si q̃s maior. in
princip. C. ad velle. l. si qui. ff. de iudi. l. j.
facit etiam de pigno. l. si q̃s bona. et. l. ab
herede. ff. si vsufru. pe. Econtra videt: q̃
de vtroq̃ puniri debeat: postq̃ ꝓbatũ
2 est †: nã gerũdia ꝑ se aliq̃d impoꝛtãt. C.
de dona. l. q̃squis. et imponũt necessita-
tẽ: vt no. ff. de edẽ. l. j. et resoluit in v̄bum
vt ibi no. sicut al's in cõuertẽdo dñs ca-
ptiuitatẽ syon ꝛc. et in ↄueniẽdo populos
in vnũ. sed vtrũq̃ ꝓbabit. s. insultus: et
ꝓiectio: et alij act⁹ delinquẽdi in libello
cõpꝛehẽsi quare de vtroq̃ nõ sit puniẽ-
dus. cũ delicto q̃cũq̃ grauauerint sint

puniẽda. xxiiij. q. iij. ecce. ne remaneant
impunita. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq̃l. et
certe non video q̃re maxime in iudicio
sit faciẽda interp̃tatio ꝓ actoꝛe seu ac-
cusatoꝛe. ff. de iudi. l. si q̃s intẽtiõe am-
bigua. ex̃ de rest. spo. c. absentẽ. de spõ. c.
tua. in glo. ambiguitas semꝑ eiũ ꝑsona
actoꝛis dignioꝛ est ꝑsona rei conuẽti. vt
no. insti. de actio. §. sed iste q̃dẽ. sic ergo
in exoꝛdio litis fauet actoꝛi: et ꝑ. o co in-
terpꝛetamur. Itẽ in medio cogitur re⁹
respondere positionibus pro veritate
eruenda: sed in fine fauetur reo: quia in
dubio absoluitur: vt in. d. gl. dicitur.
¶ Utrũ admittatur libellus plures cõ-
tinens actiones et teneatur agẽs expꝛi-
mere si agit vtili: vel directa.

1 Quarto q̃rit † q̃d si libell⁹ cõ-
tinet plures actiões: nũq̃d
debeat admitti in oĩbus an
sit repellẽdus: distingue. q̃r
aut ↄpetunt ad idẽ: aut ad
diuersa. Si ad idẽ ↄpellit actoꝛ alteram
eligere. singule eñ cause singulis actio-
nib⁹ sunt ↄtẽte. ff. de excep. rei iudi. l. sin-
gulis. et electa altera: altera sileat. ff. de
actio. et obli. l. pe. nisi ꝑ viã cumulatiõis
ꝓponat. vt no. C. de edẽ. l. edita. et qd̃ ibi
notaui: lata eñ sentẽtia in prima actiõe
põt aliã intẽtare: nisi repellat per exce-
ptionẽ rei iud. In prima scʒ quãdo com-
petit contra actoꝛẽ secundo pꝛoponẽtẽ:
vt quando ex eodem facto descendũt:
in idem competũt. vt. c. diuersis. de cle.
conin. Si vero non ex eodem facto: sed
diuersis competunt lʒ ad idem: tñ non
obstat exceptio rei iud. in actoꝛem illo
agentẽ et pꝛoponentem. ff. de leg. iij. l. lu-
cius. §. sempꝛonio. Secundo casu scili-
cet quando competunt ad diuersa: tũc
aut sunt sibi contrarie: et repellit actoꝛ
et libellus eius: quia allegans contra-
ria non est audiendus. l. j. C. de fur. C.
de colla. l. vlti. Nam contraria seinui-
cem non compatiuntur. extra de bap.
et eius effect. c. maioꝛum. ff. de verbo-
rum significatione. l. hec verba. Addi-
tio. ¶ Aliud per prius dicendum est, de
2 possessoꝛio † pone quod actoꝛ agit pos-
sessoꝛio tanq̃ spoliatus: et hoc interpo-
sito duo habet pꝛobare. s. se possedisse

& se spoliatū fore. extra de offic. deleg. c. cōsultationib⁹. si tñ pbat se possedisse: & aduersariū nūc possidere: psumit̃ q ipe reus eū spoliauerit: vt no. Ant. in c. sub orta. preal. s3 ibi loquit̃ in possessiōe: qua qs pōt spoliari solo vbo. vtputa in possessione quasi subiectiōis: nā eo ipso q qs negat se esse subiectū: & nō vult obedire: priuat & expoliat eū q̄si possessione subiectionis: per qd videt̃ secus in possessiōe rerū corporaliū & tpaliū: qr vere nō pōt quis inuit⁹ solo vbo aduersarij priuari. vt ibi plene habet̃. ¶ Anto. de cremō. ptinuat sequētia supradictis: & illud natura respuit vt pria: queq iūgāt̃ fm Philoso. & dici pōt tūc: nō bene concordat psalteriū cū cythara. vt extra de elec. cōinga. c. diuersis. Aut nō sunt pries: s3 diuerse. & tūc simul in eodē libello admittūtur. ff. de iuris. om. iu. l. si idē cū eodē. & ff. fa. hercis. l. heredes. §. de plurib⁹.
5 & no. extra de elec. c. querelā. † qr diuersitas casuū impedit pletatē. vt. C. q ad liber. pcla. nō li. l. j. extra de elec. c. nihil est. diuersa nāq; nec vic positione nec remotiōe tollunt̃. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil. & adde. j. e. q. ix. l3 videat̃ p supradicta. ff. de interro. ac. l. j. in illa gl. s3 ibi vna actio est pparatio alteri⁹. & dic plene vt no. in Spe. de accu. Si ergo q in eodē libello agit ciuiliter p furem ad penam: & rei restitutionē vel emēdā: recte agit qr diuerse sunt actiones furti ad penā & conditio furtiua ad consecutionē rei petite. vt. ff. de cōdi. furti. l. j. & ij. & de fur. l. si pignore. §. cum furti. Itē & res petite sunt diuerse: qr aliud est pena: aliud est res petita. Nam res est extra penā. instit. de obli. q ex delicto nascunt̃. §. fi. & d. §. furti. ergo v3 q diuersa in eodē pcurrūt. vt supra dictū est: secus
4 si criminaliter agatur: qr † pena prouenit ex delicto: & tendit ad vindictā. vt. d. § cum furti. & applicabit̃ fisco. vt inst. de iniur. §. in summa rei aūt psecutio debet̃ actori. vt ibi notat̃. & est ciuilis. ff. de fur. l. interdū. §. qui furem ergo cum criminali non preiudicat vt. C. qñ ciuilis act. criminali preiudicet per totum. sed si agatur ex statuto: quod punit de vtroq: videt̃ recte agi & criminaliter: qr vnica actio & conditio est. & l. & statuti agit̃. ergo procedit argumentum. insti. vi bo. rap. §. ij. rñ. vbi dr eadē actiōe venit res & pena. Itē in cumulatiōe dic: vt not. Dy. ex de reg. iur. c. nullus plurib⁹. lib. vj. et dic q d3 fieri litis ptest. vt no. in. d. l. edicta. qñ ergo cumulatio cōpetit: fiet per nouam petitionem seu libellum: in quo petit eādem rē: & prima actione petita sibi dari vel tradi per aliam actionem & noua causa pro dicta re competente. ad quod facit. ff. de vi & vi ar. l. cum fundus. §. fi. extra de cā possessio. & ppie. c. pastoralis. in qua dicet sic forma. Ego pet. q sum in causa cū titio super petitione p eum per me oblata de tali re sup qua est facta litis ptestatio: vt patet in actis ab eadem petitione mea non recedendo: adhuc ago contra ipsum actione in factum ex re iudicata: & ex sacramento delato super dicta re p quam actionem cumulationis ppositis actionib⁹ peto eū pdēnari ad restitutionem &c. & super hac petitiōe &c. & de nouo fiet pcessus vt no. in. d. l. edicta sed de actionib⁹ criminalib⁹ quomodo vitietur: dic vt not.
5 j. eo. in. q. viij. † Et hic pōt subijci q̄stio. quā Spec. ponit in tit. de pcura. §. vlti. versi. sed nunquid agens & ibi dr: q agēs ex iure sibi cōcesso debet exprimere in libello vtrū agat directa ex psona cedētis an vtili ex persona sua: alr̃s dicit ipe: q libellus non admittit̃: & videt̃ pbari per. l. j. ff. de leg. j. Sed Dy. dicit: q talis
6 exceptio non est valida: † quia idē sunt in effectu actio vtilis & directa. ff. de nego. gest. l. actio. & quod no. C. de lega. l. ex legato. ergo ad expressionem alterius videtur cogendus. C. de proba. l. ad proba. et ista not. ipse in. l. si mihi. de leg. j. arg. contra de procura. §. fi.

¶ Utrū libellus rei petite sine confinibus admittatur.

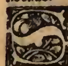

Quinto q̄rit̃. † pone q actor
1 in suo libello petit sibi dari & restitui fundum talem: puta titianum vel fundū cōstitutū in tali loco: seu regiōe: vel cōtrata. sed non ponit cōfines: s3 dicit tantum in libello domini non cōfirmando: ideo alios non pono: vel igno

ro:vel nescire pro nūc possum:sed in p̄cessu offero me declarare. nūquid talis libellus sit admittēdus. ꝛ videt̄ ꝙ nō:qꝛ saltē duos confines rei debet habere vt ff. de accu. l. libellorū. C. eo. l. j. de contra hē. emp. l. ꝙ sepe. §. vlti. no. ff. de rei vē. l. si in rem. §. fi. alꝰ non esset admittēdꝰ qꝛ nō haberet reus ius deliberationis: vt no. i. d. l. si rez. §. fi. ¶ Ecōtra videt̄ ꝙ admittat̄:qꝛ illud verū est regulariter: sed quando actor ignorat ꝯfines rei. de qbꝰ aliqua cā certificari nō pōt sibi imputet. Un̄ sufficit ꝙ sibi cōstet de re. aut aliqua ostensione ad oculum siue aliis modis de qbus dr. ff. si cer. pe. l. j. et. ff. de leg. iij. l. patronus. §. formo. et dicta. l. si in rem. §. sed si nomē ignoremus. maxime qn̄ est paratus declarare confines in processu cause. vt. s. ꝓpositum est ar. ff. de rei vē. l. iij. in fi. C. de fi. instr. l. a p̄cedēte. ff. de ac. emp. l. ab emptore. ꝛ hāc opinionē tenet Pe. de bella pertica. Ad

2 ditio. ¶ † Actor in causa bn̄ficialis mouēs tuo reo ꝛ possessore pōt petere p̄ audiētiā:qđ ꝓcedat̄ ad vlteriora ꝯ oēs quorū interest:ad finem ꝙ bn̄ficiuz de quo est qō sibi adiudicet̄:ꝛ fructꝰ in partibꝰ seq̄strari ei libere relaxant̄. not. do. de Ro. consi. ciiij. Anto. de cremen.

¶ Utrū valeat iudiciū sine libelli oblatiōe ꝛ an pro pena in qua incidit fideiussor reum non presentando sit offerēdus libellus.

1
P

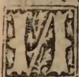
Exto q̄rit̄ † nūq̄d valeat iudiciū:si i eo libellus nō interueniat. ꝛ dic regulariter qđ nō valet:qꝛ certi sunt casus in quibꝰ pōt sine libello ꝓcedi:q̄ notan. in aut. si breuiores. §. fi. C. de sen. ex peri. reci. ꝛ. C. đ senato. l. fi. sic em̄ in illis casibꝰ p̄t ferri sn̄ia ex nō scripto: sicut etiā in illis pōt libellus omitti s̄m quē sn̄ia est formāda. extra de simo. c. licet. in aliis ꝟo casibꝰ in quibꝰ est regulariter ferenda sn̄ia sic:qđ lis est contestata sicut no. extra de elec. c. dudum. el. ij. Non tn̄ posset recte ferri sn̄ia nō p̄cedēte petitiōe:seu libello:qꝛ s̄z tenorē agendi est sn̄ia moderanda. ff. de nego. gest. l.

4 pōponius. ꝛ. d. c. lz. Sed hodie q̄rit̄ nunquid libellus possit omitti de consensu partiū. dicit gl. in aut. offeratur. C. de lit. ꝯtest. ꝙ tacite omitti pōt: exp̄sse non pōt: sicut iuramentum calūnie. l. ij. C. de iuramento calū. Sed illaz glo. ip̄probāt doc. qꝛ est cōtra casuz exp̄ssuz. C. đ priuilegio schola. l. fi. li. xij. vbi dicit ꝙ exp̄sse pōt remitti. Sed de iure canonico nullo mō pōt remitti libellus:tāq̄ sit de substātialibꝰ ordinis iudiciarij:vt no. extra de offi. de leg. c. de causis. ꝛ đ libel. obla. c. j. q̄ substantialia omitti non possunt. C. de trans. l. cū hi. §. si pretor. ꝛ no. C. de vsufru. l. p̄ma.

3 ¶ Ex predictis † q̄ri potest: nūquid sit offerēdꝰ libellus fideiussori: p̄ pena: quaz ꝓmisit:si in termino non presentauerit reum: p̄ quo ꝓmisit desistēdo fideiussor. ꝛ primo videtur quod sic:qꝛ vt dixi regulariter est offerēdus libellus in quacūq̄ actiōe agatur. ff. de ede. l. j. accusatio enim ꝓposita speciē future litz demonstrat. C. de eden. l. edicta. Cuz igitur dicat lex quod cōtra fideiussorē reū in termino nō exhibentē competit actio penalis. C. de fideiusso. l. pe. que q̄dez est actio ex stipulatu. Cum enim fideiussor ex sua fideiussione teneatur actiōe ex stipulatu. ff. de ꝟbo. obli. l. si in diem. §. satis acceptum. ergo est edēda p̄ libellum. vt dicta. l. j. alꝰ ꝓcessus est nullꝰ. vt. s. dixi. vel dicēdū est quod si fideiussor fuit in dolo: ne reus exhiberetur: puni…

P Adde lā in. §. petitiones. nu. xj. ꝛ ibi in apo. meis. i ꝟsic. exp̄sse. et in ver. fore vestiorem.

pōt in libello in penā ꝓ-
missam: ⁊ in plᵘ extra or-
dinez ex suo officio. si ṽo
de dolo nō constat: opus
est libello. l. si quis reo. ꝺ
cust. reo. ⁊ per iura pre-
dicta. ⁊ no. ꝙ sufficit ad
penam euitandam qñ-
cunq3 ante sniā3 sistat.
ff. de fideiusso. l. grece. §.
pe. et argu. C. de fal. l. si
quis codicillos. ¶ Inci-
pit secūda pars rubrica-
rū de questionibus cir-
ca libellos criminales: ⁊
quot modis de crimini-
bᵘ cognoscit⁊ an l c.ā ꝯtē
plᵘ mādan eligat libellᵘ
⁊ idē in c.ā ꝯtēptᵘ banni.

Unc transeamus ad secundam partez rubrice circa libellos criminales: circa que ꝺ pluribus est querendu3. Et pmo quot modis de criminalibus cognoscatur. Scdo quid sit accusare. Tertio quid sit accusatio. qd debeat cōtinere: ⁊ q̄ sit forma. Quarto q̄ accusare ⁊ qui accusari pñt. De crīalibus ergo pōt cognosci q̄tuor modis: p accusationē: inq̄sitionē: denuntiationem: ⁊ exceptionē: vt extra de accu. c. sup his ⁊ primus q̄dem modus est ordinarius. Alij ṽo modi sunt extraordinarij vt ibi dr ⁊ no. extra de proba. c. q̄m ꝺ. de q̄bus extraordinarijs dr p ordinem titu. ij.
1 †Accusare aūt est deferre: alīs deferere aliquez de aliquo crimine publico vel priuato petēdo eū puniri etiam si talis de-

latio seu accusatio fit ad vindictā: vt col-
2 ligit. C. q̄ acc. nō pos. l. rō. †actore aūt nō
petēte iudex nō pōt regl'r cognoscere ꝺ
crīe. Nā nō pōt sine accusatore dānari.
l. si ꝑtor. §. si qs accusatorē nō habēs. ff. ꝺ
mu. ⁊ ho. fallit in casibᵘ q̄ no. j. ti. j. q. iij.
3 †Dz aūt accusatio ꝯtinere septē s3 Odo.
vez noīa ꝑsonaꝝ. s. accusatoris ⁊ rei ac-
cusate: ⁊ iudicis. Itē crimē cōmissum: et
ciᵘ magnitudinē. Itē in quo loco: ⁊ locū
loci. Itē ānnū ⁊ mēsem ꝯmissi crīs: s3 nō
diē ⁊ horā. ff. de acc. l. libelloꝝ. Itē nomē
imꝑatoris. Itē dz ꝯtinere i scriptz se ad
a penā taliōis inscribēdo ⁊ obligādo:
nisi in criminibus exceptis. C. de adul. l.
q̄uis. ⁊ no. et ꝺ accu. c. sup his. ⁊ est hoc
verū. et i puato crīe. ff. de furt. l. priuati.
4 ¶ †Ex his colligit l q̄ forma debeat des-
cribi accusatio: quā h omitto: q2 plene
ponit ꝺ accu. i gl. ⁊ ibi ponunt oīa supra-
dicta q̄ debeat accusatio cōtinere. Si g̃
aliq̄d de p̄dictis substātialibᵘ omittat.
reprobat3 accusatiōibᵘ et nomē rei abo-
let: ⁊ dat ptās accusatori repetendi: seu
accusandi reū infra terminū a iure sta-
tutum. ff. de accus. l. libellorum §. fi. C. ꝺ
5 adult. l. accusato. ⁊ dic vt in. d. §. fi. †Itez
sciendū est ꝙ in crīalibus ordo iudicia-
rius est seruādus. extra de simo. c. cū di-
lectus. ib: postq̄ crimē. etiā valet vt ac-
cusator sit legitimus. extra de accu. c. j.
iudex idoneus extra. de foro compe. c. j.
cū sit accusatus criminosus. xv. q. vi. c. fi.
accusatio legitima. ij. q. vj. si quis epūs: vt
fiat in scriptis. de causa pos. ⁊ proprie. c.
j. In primis quod fiat trina citatio: vel
6 vna pro omnibus. xxiij. q. iij. c. j. ¶ †Re-
stat videre qui accusare ⁊ accusari pos-
sunt. ⁊ quidez omnes accusari possunt:
nisi expresse prohibeantur: qui autem
sint prohibiti dicitur. ff. de accusa. l. qui
accusare. ⁊ nota. C. qui accusa. non pos.
l. j. Item omnes accusari possunt: tam
mares q̄ femine: ⁊ ta3 presentes q̄ ab-
sentes: cum contra absentem libellus
offerri possit. C. de accusa. l. absentem.
C de custo. reo. l. ij. Sed ab hac regula
excipiuntur clerici: qui a laicis accusa-
ri non possunt: nisi laicus suam vel suo-
rum iniuriam prosequatur. ⁊ in alijs
criminibus notatis. ij. q. vij. §. si igitur.

a ¶ Ad penā rebellionis. vid bal. in. l. q̄ crimē C. q̄ acc. non pos. et q̄ pena puniatur accusās aliquez iniuste vide Alexā. ꝯsi. xj. incip. circa primū dubiū. l primo vol. ⁊ q̄liter l accusatione debeat exprimi persona. vide Bart. in l. libellorū. l. vj. colum. ff. de accus. in ver. circa personam q̄ro qualr ⁊c. ⁊ vide Alex. ꝯsi. cccvj. inci. vr. in. j. ꝯsideratiōe in. ij. col. vs. his ꝯsonat. l. ij. volumi. Ferrandat.

Econtra clericus contra laicos nequit accusare: maxime in crimine sanguinis sed ciuiliter agere debet. extra eo. c. cum c. laicus. monachus vero sine sui plati licentia nō potest. de accus. c. ex parte. ipse aūt accusari pōt: vt no. xj. q. j. c. de per-
7 sona. † Item pñt accusari puberes seu in ea etate positi in q̄ dlictū cadere posset. C. de penis. l. impunitas. ff. de re. iu. pupillum. z dē delictū cadit in puberem pter delictū carnis. ff. de adul. l. si minor. nisi q̄tenus miseratio etatis ad minorē penā iudicē pduxerit. ff. de mi. l. auxiliū. z. l. si ex cā. Et nūc vidēdū est. c. J. de delic. pue. et per totum. Nam etiā pupillus pōt ex ingratitudine in seruitutem reuocari. insti. quib⁹ mo. testa. in §. si q̄dam in seruitutem. Item serui accusari possunt: de quo dic vt no. Azo in sum. de accusa. Itē de filiofa. Item infantes z infantie proximi accusari nō possunt: q: quicquid faciunt: impunitum est: idē
8 de furioso. ff. de sica. l. infantes. ¶ † Itē an vnus possit plures accusare: dic vt notatur plene. C. de accusa. l. qui de crimine zc. Item an accusatus possit suū
a accusatorem[a] vel aliū accusare: dic vt ff. de pub. iudi. l. is qui reus. C. de accus. l. neganda. et. C. qui accusa. non pos. l. j.
9 † Item accusatus pendente accusatione nō potest promoueri ad honores. ex-
10 tra de testi. c. vl. z ibi not. ¶ † Ex predictis pōt subijci talis questio. iudex ad petitionem titij condemnauit seium: vt cōfessum mandādo sibi: vt infra decē dies soluat q̄ cōfessus fuit ad penam. x. lib. exactis. x. diebus titius accusat seiū condemnatū de contemptu mandati: quia non soluit: petens eum cogi ad solutionem debiti. z ad penam quam incurrit ex contemptu: z narrat in accusatione: qd̄ fuit apud acta cōdemnatus zc. in processu obijcit reus: quod accusatio est nulla q: non continet locum delicti: vel tempus: et ideo absoluendus: licet enim cōtineat locum precepti: tamen non sufficit: vt dicta. l. libellorum. vnde queritur quid iuris. Et primo videt absoluendus: vt dicta. l. j. z. C. qui accusare non possunt. l. fina. de cōtrahenda et committenda stipula. l. optimam. cū

stat enim accusatū tempore contemptus in ei⁹ animo committit. vnde non requirit actus operatorius: sed omissio faciendi si ergo nō est designare actum: non est designare locum quarē dixit lex q locus qui nō est estimari non potest: ff. de acquiren. emptio. l. iij. eius enim quod nō est nulle sunt cause. ff. de. iure codic. l. quidam referūt. ff. de iniusto rupto testa. l. nam et si sub conditione. sufficit ergo designari locum in quo fuit factum preceptum contemptus per quem non faciendo: facit. ff. de regu. iuris. l. qui non facit. Igitur accusatio valida als videtur mandatum inutile et delusorium: quod esse non debet. l. si pretor. ff. de iudi. quia consulendum est alicui ad suum consequendum: vt not. ff. de eo quod certo loco. l. j. z idem in illa questione
11 batitur: quod † quilibet vadat in exercitum ad penam centum: nunquid si actor vult punire inobedientem: q non venit ad exercitū oportebit quod ponat in suo processu locum terre: nō video vt predixi. ¶ Si quidam in superiori. q. de contemptu adhibet hanc cautelam. Nam circa finem termini requirunt debitorē. vt soluat quando sibi mandatum est: quo non soluente exprimunt in accusatione sic et requisitus a creditore in tali lo

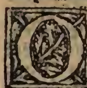
a ¶ Possit suum accusatorem zc. Uide pulchrā distinctionē quam ponit henric. bohic. in. c. j. dist. v. de mut. pe. Ferrandus.

co ꝯtempsit soluere penam in precepto cōtentam temere incurrēdo.

¶ Utrū q admittunt ꝑ eo qd sua interest necessario teneant hoc ꝓponere in sua accusatiōe.

1
Eptimo † q̄rit. si aliquis obtulit in iudicio suā accusationem de aliquo puato maleficio: de quo prima facie videt: ꝙ sibi nō cōpetat accusare ex eo ꝙ ei⁹ nō interest aliq̄ ex cā: vt ipsum maleficiuȝ puniat: nūqd in sua accusatiōe non exprimat qd sua intersit verū talis accusatio admittēda sit ⁊ vr̄ ꝙ sic: q2 ex quo sua iterest admittendus est: ⁊ iā in puato delicto: vt not. ff. de priua. delict. l. iij. ⁊. ff. de procu. l. quia. insti. de iureiu. §. i. sum. ar. extra de re iud. c. cū bertold⁹. vbi sufficit si postea in ꝑcessu cause ꝓbet qd sua interest. ar. ff. de rei vē. l. iij. §. armamenta. in fi. ⁊ C. de iudi. l. iȝ. ff. de ap. l. scio. ff. depo. l. j. §. argentum. C. de fideicō. lib. l. 2 debere. ibi: precedente tpe: et quod no. extra de test. spo. c. cum ad sedē. ¶ Ecōtra videt ꝙ non: q2 ex serie actionis non apparet accusator. ḡ repellēdus. de accusa. c. j. ff. de col. dete. l. iij. ⁊. d. l. libellorū. de accusa. sic hȝ enim in publicis criminibus: in q̄bus regl'r admittit. C. de adult. l. adulterii. de pu. in. l. j. In cā eñ puati delicti demū admittit cui⁹ interest. ꝑ sua iniuria ⁊ ꝑ aliena nō regl'r. vt d. l. iij. de pua. dli. §. si is cui⁹ iterest. nec vr̄ admittēd⁹ rōne ei⁹ qd sua itersit nisi ꝓbetur de suo interesse extra de test. c. veniēs. ij. Solue ꝙ si añ ꝯtes. non apponat pena postea nō p̄t opponi: q2 ē dilatoria excep. ff. de ꝓcur. l. q ꝓcur. §. si qs. C. e. l. ita demū. ⁊ no. Inn. extra d acc. in c. sup his. i. j. gl. i fi. sufficit eñ ꝙ i ꝓcessu postea ꝯstet: ex q ab initio nō fuit appositū. ar. ff. d an. ex. l. si ex mlt'. si āt ab initio lit. apponat opponēdū ē de intētiōe. d. c. veniens. sed ꝯtrariū vr̄ notari. extra de col. c. j. i gl. ar. ꝙ biēnio ⁊c. vbi dr ꝙtū ad penā fisci oē crimē dr publi. ita no. Inn. in. c. sup his. ex̄ de acc. nec cui⁹ interest admittit silr ad excipiēdū de crīe ꝯ electū in sua ꝯfirmatione ⁊c. et siq̄dē talis excipiēs obtineat in cā: ꝓderit ei⁹ victoria nō sibi cū ei⁹ intersit: sed aliis quoꝝ interest. ar. ff. de iof. test. l. posthum⁹. §. si qs ex filiis. ¶ Itē dic ꝙ titi⁹ cui⁹ iterest: impedit executionē. extra de re iu. c. cū sup. qd intelligo regl'r veꝝ qñ titi⁹ appellat a snīa inter alios lata: q2 p̄t appellare cuȝ sua itersit. ff. de ap. l. ab executore. §. j. ⁊. l. seq. ⁊. d. c. cum sup his. ⁊ ꝑ ꝓcuratoris appellationē impedit executio. Nam ex quo appellatio est legitima vt dictū est: ergo differenda est executio. ff. nil no. ap. pen. in rubro ⁊ nigro. et. ff. ad tertu. l. j. §. vl. sed circa appellationē nō impedit executio: q2 factū tertiū non dȝ me impedire. ff. si ser. vend. l. loci corp⁹. §. fi. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. l. si qs emptiōis. ⁊ §. si vo. † Nā snīa lata cū alio ⁊ nō cū eo sibi p̄iudicare non dȝ. ff. de ap. l. a snīa. ⁊ not. in. d. c. cū. sup. tñ fm Inn. hoc fallit i casu. in quo etiā citra app. si terti⁹ se opponit: executio impedit verū qñ res de qua agitur vacat et a nemine possidet vt est casus in d. c. veniens. ⁊ ibi notatur per eum.

¶ Utrū accusatus de vulnere simpliciter: possit etiā de morte secuta puniri.

1
Ctauo † queritur: si ex vulnere mortifero fit accusatio solū ex vulnerato: nihil exprimēdo de pena mortȝ imminētis: ⁊ pēdente lite moriat vulnerat⁹: nunqd possit iterum fieri accusatio

Adde ꝙ. in. l. j. in. iiij. q. C. de sen. que pro eo quod interest profe.

Adde spe cu. in tit. de accu. ver. sȝ pone.

cusatio

cusatio.z videt quod sic.ff.ad.l.aquil.l. i
ita vulneratus.z no.ff.de accu.senat9. *
ita tñ q deducat ex secũda qd venit in
prima accusatione:vt in predicta.l.ita
vulneratus.cũ seq. vel illa.l.loquit:qñ
prius agebat ciuiliter:sed si ambe sunt
accusationes criminales:secunda accu
satio videt p primã impediri:cũ ambe
sint ad vindictã:vt.d.l.senatus.penden
te iudicio in accusatione prima iterũ ac
cusatur.C.qñ ciuilis actio.l.j.de pu.iu-
di.l.interdũ.siue p secundã sniam abso-
lutionis vel ꝯdemnationis terminat:vt
ff.nau. cau.l.3.de accu.l.si cui.§.eiusdẽ.
Itẽ extra de accu.c.de his.aut ab eodẽ
accusatore.vt.d.§.eisdem.ab alio etiam
accusatore nõ conceditur accusari:nisi
2 in aliis casib9 de quib9 in.d.§.†est ergo
cõsiliũ:vt differat accusatio:donec cer-
tum est de morte percussi seu vulnerati
maxime qñ ex consuetudine vel statuto
nõ conceditur via inquirẽdi iudici qz de
iure canonico inqrere nõ põt:vt dicit
in ti.ꝑximo.q.iij.z d ꝑdictis no.in Spe.
3 ti.de accusa.ver.qd si vulnerasti.†quid
ergo si in accusatiõe ꝯtinet etiã de mor
te puta accuso pet.qui me letaliter vul
nerauit nunquid admittetur talis ac-
cusatio.itẽ an morte secuta poterit pu-
niri de morte ex illa accusatione.z vide
tur q non:qz nõ debet agi de morte an
teq̃ moriatur.vnde non videtur in iudi
cium venisse.ff.de iudi.l.nõ potest.ideo
alia interꝑtatione opus est:qz iudiciũ
non debet esse de futuris:vt eo.titu.nõ
quemadmodum.econtra q sic:qz mor-
tuus videtur vulnerat9 ad mortem:eo
q mortuus est demum.arg.ff.ad.l.aql.
l.huic scripture.z ideo postea retrotra-
hitur ad tempus vulneris.sic z al's fa-
ctum habetur:quod de proximo facien-
dum est.ff.de test.mil.l.pe.adde.l.fi.ff.d
here.insti.ad idem facit.ff.de dam.infe.
l. damni.§.sabini.vnde si non sit lata
sententia de vulnere anteq̃ moriatur
de occiso poterit damnari ex illa accu-
satione si admissa fuit per predicta iu-
ra.z ille debet puniri.z facit quod habe
tur in.q.seq.z.j.de.q. emergen.q.ij.

¶Utrum absolut9 de damno possit pro
eodem damno ex alio statuto puniri.

ono queri-
tur†qd si in
volumine sta
tutorum con
tinet de dã-
no dato:vel aliquo ma-
leficio:et aliquis accusa
tur tanq̃ de vno statu-
to:z eo nõ ꝓbante reus
absoluit:nunqd poterit
postea accusari pena al
teri9 statuti de illo dam
no vel delicto:de quo
prius accusatus fuit:et
primo videt q sic : quia
nisi ex alio statuto com-
peteret accusatio: iam
esset superfluũ:z nil ope
raretur:quod esse nõ de
bet.ff.de leg.j.l.si quan-
2 do†Non enim leges de
bent esse in dubio.C.de
bo.que lib.l.fi.§.j.Nam
absolutiõe secuta super
non apta accusatiõe:po
test iterũ agere:z redire
ad accusationẽ.ff.de fal.
mo.l.j.extra de iud.exa-
minata:nec nihil opera
tur.qd ipsorũ statutorũ
ꝑcedat:vel sequat:qz in
statuto nõ est querendũ
de ordine cõpositionis
qd sit pri9:vel posterius
cũ postea videat in ordi-
natiõe scꝑture:tñ eodẽ
tpe edita vident:qz non
attendim9 tpa cõfirma-
tionis.tũc em.s.tpa oia
ficta vident.arg.de tut.
datis in testa.z postea in
codi.dicit q eodẽ tem-
pore dari videntur:cum
eodem tempore vtraq
datio sumat effectũ con
firmationis .s. tẽpore q
adit hereditatem.ff. de
testamen.tute.l.iij.z ibi
plene idem dicitur de
questionibus circa sta-
tuta.q.ij.igitur ex vtroq

*Add bar to.in.l.cũ a te.z.l.elegã ter.§.si do lo.ff.de do lo.

statuto agi poterit cōtra.ꝙ non qꝛ quotiescūqꝫ plures accusationes cōpetunt ex eodē facto:siue ciuiles siue criminales sint.vna intenta alia agi non pōt. ff.de ac.et ob.l.pal.de re.iu.l nemo.§.quoties.ꝛ arb.fur.ces.l.s3 si edes.ꝙ secuta absolutione iniuriaꝝ operatꝫ exceptio rei iud.l.i singulis.ff.vi bo.rap.l.qꝛ absolutione facta soluisse videtꝫ:vt no.ff.nau.cau.stab.l.i.et de nota.l.iij.§.in delictis.ꝛ ar.fur.cesa.l.j.sed si ex diuersis causis cōpetātꝫ:l3 ad idē ꝓponant.th nō obstat exceptio rei iu.in scda vt diri.§.co.in.q.iij.solue ꝛ dic.Aut in pmo ꝛ scdo agitꝫ ciuiliter aut i vtroqꝫ criminaliter:aut vna actio est ciuilis:alia criminalis.pmo casu siquidē ꝯcurrūt iste actiōes in eadē pena obstat exceptio:qꝛ vna tm̄ expediri d3.vt.d.l.nemo.§.quoties.si vero scda excedit primā non obstat.nisi in eo in quo cōcurrūt in residuo:vt.d.l.cū ex vno.ꝛ l.q̄ seruū.cū simi.Scdo casu.s.qn̄ vtraqꝫ est criminalis:tunc vna intentata altera tollitꝫ:qꝛ cōpetunt ad vindictā.ff.d accu.l.senatꝰ.de iureiu.l.q̄ senatus.ꝛ l.seq §.j.marie si lata sit snia Nā si absolutoria sit amplius nō agitꝫ:vt.d.l.j.ꝛ eē de accus.c.de his.cū p absolutionē videatꝫ solutio facta:vt.§.diri ꝓut no.in.d.l.l3.ꝛ p absolutionē crimen est peremptū ꝛ absolutū.C.dc cri.stel.l.j.si vero sit cōdēnatoria nō agitꝫ amplꝰ:qꝛ nō d3 de delicto eiusdē hois sepꝰ q̄ri.d.l.l3.Tm̄ em̄ facit ꝯdēnatio q̄tū absolutio:vt.ff.vi bo.rap.§.illo.si vo vna actio ē ciuilis:altera criminalis:tūc vna intētata durāte eiꝰ iudicio d3 altera silere regularitꝫ:qꝛ dū vna agitꝫ altera cessat quo ad exercitiū:vt not.ff.finiū regū.l.iiij.§.si dicatur.ß pmo iudicio finito.alia pōt intētari.C.qn̄ crimi.ac.ciui.preiudicet.l.j.Adde qd no.C.ad l.aquil.ex morte facit optime qd dictum est.§.in prima qōne.

¶ Qualiter dicatur nomē alicuius recipi inter reos.

Decimo queritur.dicit lex:quod quādo nomē rei estꝰ receptum inter reos obijci nō potest.ff.d adult.l.si marito.§.prescriptum.et l.ij.§.qui
1 hoc dicit.† Quomodo qualiter et quando nomen rei dicatur receptum inter reos.Et communiter omnes tenentꝫ:ꝙ nomen rei dicatur receptum inter reos per contest.litis:sed contra.lex dicit ꝙ absens pōt recipi inter reos.C.de adulte.l.adulterium.sed constat quod contestatio litis nō potest fieri in absentia:requiritur ergo in contesta.narratio:et contraria rei responsio.l.rem nō nouā.C.de iudi.que per absentes fieri non potest.¶ Item quia speciale priuilegium est exceptum a iure communi.Nam illud semper conuertitur contra ius commune.ff.ad municipa.l.j.in fine.C.de in offi.testa.l.si quando.extra de priui.credito.c.in his.si ergo in absentia nō pōt lis contestari.ergo nec recipi potest nomen rei inter absentes.dic ergo sm Dy.qd est inuenire tria tēpora:scilicet ante tempus litis contes.Item post litis contesta.Ite3 tēpus acceptiōis inter reos:que quidem est post litis contesta.quod ergo dicitur:postqꝫ nomē est receptum non habet locum exceptio:obiectio dilatone:vt dicto.§.prescriptum.bene dictum est:quia cum hoc sit tempus litis cōtest.ergo nec postqꝫ receptū est nomē rei inter reos.quia si de quo minus constat:ergo de quo magis.ff.de interdict.l.j.§.quedam.sic et alias dicitꝫ:ꝙ tēpore rei iudicate q̄ti res plurimi.ff.qd met.causa.l.iij.§.in hac.sed nihilominus est verum hoc a tempore more.ff.si certum peta.l.quod te.ꝛ l.vnum.ꝛ hec veritas.Nomen autem recipitur inter reos.secundu3 predicta tunc:quando nouerūt vniuersi:qꝛ talis accusatꝰ est receptus inter reos:et hec receptio fieri potest etiā reo absente.ꝛ ita loqtur.d.l.adulteriū.licet non fiat talis descriptio.Satis enī recipitꝫ nomē inter reos:eoipso qd lis contesta.secundum communem opinionem:vt.§.diri.Sin vero per accusationem de falso propositā contra testes ꝛ qui probauerunt delictum in accusatione contentum:debeat supersederi a sententia de delicto:de quo est facta probatio:de quo infra de.q.circa senten.q.x.§.j.ꝛc.

¶ Utrum quis possit compelli accusare.

1 *
Ndecimoqueritur taliqs dubitat accusare aliquez propter potentiam aduersariorum: querit an possit compelli per iudicem ad accusandum: cogendo aduersarium satisdare de non offendendo. et primo videtur quod sic. C. de accusa. l. si qs homicidium. ibi: eum coges etc. quid enim si super illo delicto iudex inquirere non potest: vt plene notatur in tit. j. proxi. in q. iij. remaneret tale delictum impunitum cotra. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. et l. si a reo. §. fin. ff. de fideiuss. nonne erit res mali exempli contra. l. diuus. ff. de re iudi. ff. de pe. l. si quis aliquid §. abortionis. j. q. j. quisqs. ij. q. vij. quapropter. et ideo videtur cogendus. Econtra quod non: quia lex expresse prohibet. vt. C. nemo inuitus in rubro et nigro. et ita intelligitur. l. si qs homicidium vt ibi notatur. et ita qnidam tenent opinionem predictam per iura
2 primo allegata dicentes † quod. d. l. vt nemo inuitus. intelligitur quando de delicto aliter potest cognosci citra accusationem. alioquin debet cogi quis ad accusanduz quia eius officium est latissimum. ff. de iurisdi. om. iudi. l. j. maxime in delictorum punitione. ff. de officio presidis. l. congruit. de postulan. l. bona fides. maxime etiaz in casu proposito qui timent potentiam aduersarij: quia contra oem metum debet pretor occurrere ff. quod me. cã. l. j. vnde coget iudex aduersarium ad prestandum securitatez. C. de his qui ad ecclesi. confu. l. denuntiationes. et ar. ff. de vsufru. l. equissimum. sed contrariam opi. puto veram per. l. diui. fres. ff. de accu. lz quanqz de facto seruetur con
3 trarium. † ad denutiandum autem qs compellit. vt. c. qpropter. vel dic quia est ad accusanduz ex eo officio possit cogi: non iure actionis: vt not. xxv. q. j. c. si quis in fine.

¶ De questionibus circa viaz extraordinariam. Rubrica.

Equitur videre de questionibus siue processibus circa vias extraordinerias. Et primo de denuntiatione quam constat esse extraordinariuz iudicium: vt ex. de accusa. c. super his. de proba. c. quoniam. quod quidem extraordinarium debet silere: quoties ordinarium competit. ff. de eden. l. quidã. in prin. de mino. l. in cause. et not. in d. c. qm. ¶ Circa qd querit
1 primo † quid sit denuntiare item per qs pot fieri: et qs sit effectus denutia. Denutiare aut est crimen notorium iudici pronuntiare. ff. ad tertu. l. ab accusatore. §.
2 nutiationis. † fit aut denutiatio largius de iu. cano. quam de ciui. nam fmius ciuile non fit nisi per officiales: et super crim. notorio tm. l. ea qde. C. de accu. et d. §. nutiationes. et. l. diuus. de cu. re. Jure autem can. iste modus denu. largius procedit. nã pt fieri p oes et de oi crie: vt not. ex. de coiu. spi. c. pe. Et ita large obseruat dumo bono zelo pcedat admonitio ex. de accusa. c. ij. et. c. dilectus. et i crimine simonie
3 de simo. c. lz. † Itẽ quod denutiãs nõ sit infamis: vel vilis psona. extra de spõ. c. cu in tua: vel zspirator. ex. de simo. c. p tuas. Itẽ quod nõ sit inimicus. extra de accus. c. cu dilectus. §. cu oporteat. et. c. capellanis. e. ti. et. ff. de iof. te. l. liber. Itẽ quod si petat cu pena canonica vel legali puniri: sz vt ad penitẽtiã reducat vt no. i. d. c. qlr et
4 qñ. i si. † Itẽ lz qs repellat ab accusando: nõ tñ repellit a denutiãdo: vt. d. c. qlr. et no. ij. q. j. si peccauerint. Itẽ criminosi nõ admittuntur ante correctionem: sed infames et irregulares sic: dummodo in bono zelo: vt de

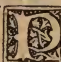
* Add. istã l. l. j. co. xvij. C. q qc. non pos. et alexã. plenissime i l. quesitũ. ff. ad tertu.

P Add. doc. in rubro et nigro de accusa. et q nõ pos. cũ simi.

5 xi. ¶ †Effectus aūt de-
nuntiationis est: q2 pro-
ducto crimine per denū
tiationē iudex d3 de cri-
mine nuntiato inquire-
re: & ad punitionem pro-
cedere. d. c. super his.
6 †Sciendū tñ q in denū
tiatione non est necessa
ria iuscriptio: cum sit iu
diciū extraordinarium:
vt predixi postq crimen
est iudici nuntiatum: iu
dex ex se format pcessuz
inquisitionis: et ideo in-
scriptio nō h3 locū. hinc
est q in denūtiatiōe nō
d3 peti vt puniat delin-
quēs: s3 qd ideo nūtiat:
vt corrigatur. vt. c. super
7 his. † Uerūtñ si crimen
nuntiatū nō pbat: puni-
tur nuntiator eadem pe
na qua ille punitus fuis-
set: q̄uis nō se inscripse-
rit. vt. d. c. sup his. §. nun
tiatores. C. de crimi. l. j.
lib. xij. nunquid iudex in
quirere possit. dicet. j. in 2
sequen. q.

¶ Utrum denuntians
audiatur de crimine ac-
cusando.

*Uid Bar. l. l. senatus. C. de accu. d quo aliqs p Lanfran. in §. inter locutorie et appellationes nu. xcj.

* Rimo q̄ circa
denuntiatio-
nez queritur
†quis offert 1
denuntiatio- P
nem iudici super aliquo
crimine: qd dicit cōmis-
sum ab aliquo: ad cuius
petitionem denuntiātis
iudex procedit per inqui 1
sitionem: postea initiato
pcessu idē nūtians ppo
nit de predictis ordina-
riā. q. & accusationez. qri
tur nunquid sit audien-
dus: & vr̄ q sic: q2 via or-
dinaria & denuntiatio &
inquisitio sunt vie ordi-

P Adde glo. Bar. & do. in l. athletas. ff. de his qui no. infa.

narie: vt dictū est. qd quidem ordinariū
auxiliū si ante sñiam qñcūq3 supueniat
excludit extraord. vt. ff. nau. cau. sta. l. l3.
in fi. & plene p Dy. de re. iu. c. actū. li. vj.
nā extraordinariū auxiliū iudicis de su-
specto ichoatū tutela durāte tollitur: si
añ finitū q2 ex supueniēti ordīaria accu
satiōe tutele: q̄ demum finita tutela na
scit. ff. de tute. & ra. distra. l. nisi finita. ex
pirat pcessus ichoat9 sup suspecto. ff. de
suspe. iuto. l. post finitā. ¶ Cō vr̄ q non
audiat: q2 denūtiāti pōt imputari: qua-
re viā ordinariā accusatiōis a principio
nō elegit. vñ mala electio est i culpa. C.
de acq. pos. l. fi. C. d fur. l. manifestissimi.
& ideo psonā quā a principio vel a tpe
agēdi assumpsit: illaz obseruet. l. quisq3.
in fi. C. de postu. Sol' distingue: aut fecit
denuntiationē gñalr: q2 forte ignorauit
delinquētē: & tūc nō repellit postea accu
sando. nā nō pōt dici denūtiasse. ff. d iof.
testa. l. liber. & ibi no. ff. d custo. re. l. diu9.
aut denuntiauit specialiter titiū: & tūc
postea repellit eū accusando. q2 sibi im-
putet. & qd dictū est videt verius: ergo
nō admittēd9. naz qd semel placuit &c.
ca. qd semel. de reg. iur. li. vj. l. pōponi9.
ff. de neg. gest. & q2 videt venire ꝯ factū
suū. ff. de adop. l. post mortē: q2 non pōt
mutari cōsiliū in alterius p̄iudiciū. l. ne
mo. de reg. iur. Uerum quod dixi: q via
ordinaria p̄ualet. intellige q2 non est qd
sibi iputet. q denūtiādo vel intimando
scit. vt dictū est: & qd dictū est i denūtia
tione: idest in inqsitione: vt d2. j. eo. q. iij.

¶ De questionibus circa inquisitio
nem. Rubrica.

P Icto de denuntiatione:
vidēdū d qōnib9 circa in-
quisitionē q̄ qdē vt dictū
est. s. ti. pxi. via extraordi
naria est: sicut d2 de accu
1 sa. c. sup his. †& dic q inq
sitio fit ex mero iudicis officio inquiren
tis. ff. de off. p̄. l. ꝯgruit. de ma. con. l. ij. §.
si pñs. ad syl. l. j. §. qōnez. extra de offi. or.
c. j. Uñ dic q siue inqrat primo motu iu
dicis: siue ad petitionez cuiusq inqsitio
nē facientis: tñ semp officio iudicis expe-
dit. vt no. de accu. qualr & qñ. in magna
glo. hoc pro. iudicis offm nō pōt in oi ca-

2 su ꝛ crimine exerceri. † Nā fm ius ciuile nō pt inqri nisi in certis casib⁹. prim⁹ vbi lꝫ qd̄ de famulis. ff. ad sil. l. j. §. si occisoꝝ ꝛ §. si quis metu. Scd̄s in abolitionib⁹. C. de abo. l. abolitio. Terti⁹ qn̄ preses purgat ꝓuinciā malis hoīb⁹. d. l. cōgruit. Quart⁹ in crimine lenocinij. ff. de adult. l. ij. §. si publi. Quint⁹ in crimine suspecti tutoris. ff. de suspe. tu. l. iij. §. pterea. Sext⁹ ꝺ epi. ꝛ cle. l. si qs l hoc. Septimus in scriptura suspecta in iudicio ꝓducta. C. de ꝓba. l. iubem⁹. Octau⁹ ꝫ heredē q̄ de h'reditate aliqd̄ surripuit. C. de iur. deli. l. fi. §. licētia. Non⁹. C. de nau fra. l. quoties. lib. xij. Decim⁹ qn̄ eēt vn⁹ de malefactoꝛib⁹ ꝛ cōfitet̄ de socijs: lꝫ ei nō credat̄ tāq̄ de ꝓprio crimine cōfitēti. l. fi. C. de accu. tn̄ pōt de socijs inquiri de qd̄. l. j. §. si qs vltro. Undecim⁹ casus est in falso teste vel vacillāte. C. de testi. l. nullū. ꝛ lꝫ Jo. ꝛ Azo. dicāt: ꝙ iudicis offm̄ ꝯpetat ꝫ corrūpētes testes. vel ꝫ fabricātes falsaꝫ monetā seu ꝓducētes falsa

3 instrumēta. ꝛ ꝙ duret. xxx. an. ¶ † Odo. tn̄ dicit ꝙ tādiu durat ei⁹ offm̄ ꝛ cognitio q̄diu cā siue actio principalis. arg. expssuꝫ. ff. de dolo, l. j. §. ꝛ si alia. Accidit ista cognitio ꝑncipali cause: ꝛ iō tm̄ duret accessoriū. C. depo. li. iiij. ꝛ. d. l. nullū. Duodecim⁹ in calūniatoꝛe: qꝛ tpe sile accusatoꝛ puniri nō pōt. C. de calū. l. j. ꝛ de bo. li. l. q̄ cū maioꝛ. §. libert⁹. Tertiusdecim⁹ in notoꝛijs criminib⁹. C. ꝺ accu. l. ea q̄dē. ex̄ de accu. c. audiētiā. iiij. q. j. c. manifesta. ¶ Jtē ali⁹ in iure canonico. s. qn̄ diffamat⁹ deficit in purgatiōe. ex̄ de simo. c. lꝫ heli. Jtē ali⁹ qn̄ qs corrūpit te-

4 stes aduersarij. iij. q. vij. §. tria. † Jmmo pl⁹ de iure canonico. qꝛ vꝫ ꝙ in omni cā sine crimine possit p inqsitionē ꝓcedi. vt in. c. qualr̄ ꝛ qn̄. de accu. vno. extra vt eccle. bene. c. j. dūmodo septeꝫ interueniāt: scꝫ ꝙ ꝑcedat infamia ꝫ eū: q inqrit̄ de illo crimine de quo inquirit̄. Jtē ꝙ sit subdit⁹ inquirēti. Jtē ꝙ clamoꝛ infamie ad aures inqrentis peruenerit. Jtē ꝙ non semel: sꝫ pluries siue a pluribus sit infamat⁹. Jtē ꝙ non a malis sed a discretis ꝛ fidedignis. Jtē ꝙ nō ex malitia vel odio sꝫ zelo moueat̄ iustitie nā sicut in accusatiōe ꝑcedere dꝫ inscptio: ita in inq̄sitiōe famosa infamatio. ꝛ hec oia ꝓbant̄. ex̄ de accu. c. super his. c. q̄liter. ꝛ. c. cū opꝫ. xvij. q. ij. Jtē ꝙ nō sit leue crimē de q̄ q̄rit̄: sꝫ de maioꝛib⁹. ex̄ de accu. c. inq̄sitiōis. his ꝟo interuenientib⁹ nihilomin⁹ qn̄ rn̄sionem rei faciēda est sibi copia capl'oꝝ de q̄b⁹ inq̄rit̄ ꝛ ei dāda vt facultatē hēat se defendēdi in ꝯiū vt notat̄ ex̄ de test. c. ex tenoꝛe. ꝛ nomina testiū sup īfamiā ꝛ attestatiōes sunt publicāde ꝛ exceptiōes et replicatiōes debēt esse salue reo tā in ꝑncipali ꝙ ꝫ testes: ne ꝫ veritatē grauet̄ur. vt. d. c. qualiter et qn̄. et. c. olim. Et hoc cōiter tenet̄ et seruat̄. Et pōt dici ꝙ nō sit veꝝ generalr̄ qꝛ de iure canonico regl'r de omni crimine possit inquiri: qꝛ ca. q̄lr̄ ꝛ qn̄. cū suis concordātijs loq̄tur qn̄ inq̄rit ꝫ aliquē in sua administratiōe vel officio ꝓ sidētie: vt sue villicationis rōnē reddat: tūc em̄ qꝛ ei⁹ administratio ꝯsistit circa multa: iō nō est iniquū si de multis inq̄rat̄. arg. C. de trāsact. l. j. ꝛ de admini. tut. l. j. ꝛ de admi. re. ad ciui. p totū. ꝛ. C. de transac. l. ꝓcuratoꝛ. C. de ꝓcu. l. exigēdi. Uñ etiā de delictis oībus cōmissis ꝛ p eū ꝑpetratis potest inq̄ri. vt. C. vt oēs cause tam ciuiles q̄ criminales. l. j. ꝛ in autē. vt iudices sine quoquo suffra. ꝛ. ff. de diuer. et tempo prescriptio. l. prima. et extra de statu

monachoꝝ.c.j.in princ.
¶ Sꝫ pdicta oia nõ sunt trahẽda ad cõtrias inq̄rẽdi ꝯ spãlẽ psonam pp administrationẽ officij delinquẽtẽ qꝛ de his.s. dictũ est: caplꝫ nõ loq̄t. stabo ergo iuri qd nõ inuenio correctum. C. de test. l. sancimꝰ. Sꝫ argu. ꝯ in aut. de colla. §. iubemꝰ. vbi gnalr iudicis ꝯcedit de oi crimine facto seu cõmisso inq̄rere. ꝛ ff. de iterroga. ad idẽ. ad. l. iuliã. repe. l. iij. §. ij.
¶ Sed ad h ego rñdeo et dico q ille leges loquũt ꝛ itelligũt qñ gnaliter ꝯ psonã inqrit. vt l. ꝯgruit. ff. de officio psi. supra alle. Et hoc scdm Mar. sylla. sꝫ scdꝫ Dyn. illa iura loquunt ꝛ intelligunt qñ crimina sunt ab oibꝰ notoria ꝛ manifesta: tũc em pmittit iudici inq̄rere ꝛ interrogare. regulalr autẽ non est licitũ inq̄rere: sed ꝯsuetudo aliud fuat.† Iste 5
aũt modꝰ inq̄sitiõis fm Spe. differt i multis ab alijs pcessibꝰ. Primo: qꝛ in * eo fama hꝫ loco accusatoris. vt. d. c. q̄liter. et ibi nõ q̄dẽ opꝫ. ꝛ ff. de cust. reo. l. diuus. Scdo qꝛ in alijs nullꝰ processus fit sine accusatore: nec q̄s dãnatur. ex. vt eccle. be. c. i. ꝛ ff. de mune. ꝛ ho. l. a ptore. §. si q̄s accusatorẽ. Itẽ in ea nõ accipiũtur testes iniq̄: ꝛ nõ idonei: cum fit inq̄sitio tã in capite q̄ in mẽbris: P vel etiã in rebus eccle. 1 nã qualescunq; testes non admittuntur. extra de testi. cõpo. c. veniẽs. ij.

Adde Bart. in l. j. §. fi. col. v. ff. de lib. agno.

P Adde plenissime per Spe. i tit. de inq̄si. §. iiij.

etiã si sint criminosi inimici: ꝛ ꝯspirantes in eis nõ credatur ꝯ alios. ex. de re iudi. c. q̄m. qd nõ est i alijs iudicijs. ex. de testi. c. ex pte. sed ad accusandũ admittit etiã q̄cũq; criminosus. ex. de acc. c. cũ dilectus. Item inq̄sitio fit de manifestis p famã. vt. in. d. c. qualr ꝛ qñ. iõ nõ de occultis. d. c. qualr ꝛ qñ. in fi. Alia vero iudicia pñt de occultis institui: dũmõ pbent. iij. q. vj. plerumq;. Itẽ cõtra inq̄situ pcedit inq̄sitor q̄nq; ad suspendẽdũ. qd est dũ negotiũ agit. iij. q. ij. qꝛ in ea hic pbatur prius de suspitione. ex. de simo. c. lꝫ hely. §. q vero. in alijs vero iudicijs secꝰ. vj. q. iiij. nolumꝰ. extra de re iudi. c. ij. Itẽ in hac est pene remotio ab administratione. vt. d. c. qualr. ij. in alio vero iudicio est depositio ꝛ pena debita vt eo. tit. c. super his. vel dic: q p viã inq̄sitionis nõ irrogat pena remotionis vel depositiõis: imo pena extraordinaria. vt in eo. ti. c. inq̄sitionis. in pn. Itẽ si ille q est inq̄sitꝰ est abolitus ille qui nõ pbauit punit arbitrio iudicis. vt. d. qualiter ꝛ qñ. in glo. pena. secus in accusatore: qꝛ accusatore non pbãte punitur similitudine supplicij: siue iudicij. vt in eo. tit. l. vlt. Itẽ in inq̄sitiõe nõ pt q̄s de iurisditione vel parochia alterꝰ probare vt no. in. d. c. qualiter. in fine magne gl. secus in alijs iudicijs. Bald.

¶ Utrũ mortuo accusatore iudex de illo delicto possit p inq̄sitionẽ procedere.

Secũdo q̄rit † q̄d si pendente iudicio accusatiõis decedit accusator: nũq̄d poterit iudex pcedere p inquisitionẽ: cum iudiciũ accusatoris sit morte peremptum. vt. C. si reꝰ vel accu. mor. fue. per totum. et dic q sic: si talis est casus: de quo põt inquiri. vt dixi. s. ti. proxi. morte em rei iudiciũ est solutũ. ff. ad turpil. l. in senatu. §. j. ꝛ ideo iterũ inchoãdũ est. de accu. l. libelloꝝ. §. fi. Bal.

¶ An tollatur processus inquisitionis superueniente accusatore.

Tertio q̄rit † si iudex formata inq̄sitiõe i illis casibꝰ in q̄bꝰ põt p inq̄sitionẽ procedere: supuenit legitimꝰ accusator q de eodẽ crimine cũ accu-

fat: nunqd cessabit inqsitio. determinat Dy. q sic: qr ordinaria via accusationis supueniens tollit extraordinariū remedium inqsitiōis inchoate: vt dictum est. s. in. q. iij. z hoc est verū fm eū si pendeat extraordinaria sec9 si sit vt p snīam terminata: vt. ff. de iur. om. iu. l. cū qdā. z plene p Dy. extra de regu. iur. c. accusator. li. vj. nisi eet puaricator. vt ibi dr. et. ff. de accu. l. si cui. §. iisdē. tūc eni opz: vt de preuaricatiōe cognoscat z pniet. postea de eodez delicto noua fiat accusatio. ff. de puari. l. iij. et de libe. ho. exhi. l. iij. §. si th. alij vo 3 eo casu q iudiciū pēdet: qr h inqsitio formata sit extraordinaria: non tollat p ordinariā: qr itroductū est hoc extraordinariū cā adiuuandi ius ciuile. ff. de rei vēd. l. j. §. inique. Preterea cū p inqsitionē pcedit si fiat pcedēte denuntiatione: vl notorio. hr loco accusatiōis vt. c. qualr z qn. lo. ij. d acc. z de cust. reo. l. du9. qre g p supuenientē accusationē tollet. vt dixi. l. ea qdē. C. de accu. cū via ordinaria z extraordinaria ad eūdē effectū tēdūt. s. ad maleficiū puniēdū. vnde nō refert qūo fiat. C. de isti. z substi. sub cōdi. fa. l. iij. z de li. z posth. l. gallus. §. et quidā. Nōne verisile est q iudex inuestigat efficaci9 delicti punitionē: q priuatus q facili9 corrūpit: q iudex. d quo melius psumit. ff. de offi. pse. l. j. Itē nōne iudex puenit accusatorē g pferēd9 est. ar. ff. de iud. l. si qs postea. s3 pdicta opi. Dy. seruat. z ar. p eo. qr vbi sunt plures accusatores pfert magis idone9. ff. de accu. l. si plures. z maritus superueniens repellit accusatorem extraneū. ff. de accu. l. si marit9. ergo multo magis silebit inquisitio per accusationem.

¶ Verū sublato inqsitiōis pcessu pter accusatorez supuenientē valeāt acta inquisitiōis formate si aliter nō probetur.

*Quarto qrit dictū est. s. q cessat iqsitio pēdēs: qn venit legitim9 accusator t qrog nūqd pcessus acta facta i inqsitiōe valebūt i pcessu accusatiōis sequētz. Et pmo vr q nō. nā 3cto homicidio i cā inqsitiōis illi9 instātia ispiratiōeq in noua instātia nō psunt. C. d iu. l. pperādū. §. siqdē. ecōtra q valeāt qr corā arbitro valēt: z i iudicio ordia. C. de arbi. l. cū ātea. C. test. l. si. z. C. de lib. cau. l. iubem9. z h ē vitas. ¶ Nō ob. l. pperādū. qr pempta istātia ola acta peūt i illa instātia. als sec9. vt ibi dicet.

¶ De notorio et qualiter in eo procedatur.

P

Quinto qrit dictū ē. s. in pn. hui9 ti. q i notorijs criminib9 pt inquiri. Quero g circa no
1 toriū t primo. qb9 modis notoriū iducat. scdo qd sit notoriū diffinitio. tio qūo i notorio pcedat. qrto qualr pbet. qnto z vltimo an i notorio sit purgatio idicēda. iducit āt notoriū trib9 modis: qr ē notoriū iuris: notoriū facti: z notoriū psūptiōis. Notoriū iuris ē qn qs i iudicio aliqd 2fitet corā iudice: vl qn i iudicio aliqd plene pbat vl qn super aliq facto iusta defensio pbat. rō pmi ē qr
2 t 2fessus i iure p 2dēnato hr: nec alio est op9: q q 2dēnet. l. vni. C. de cōfe. l. qui snīam. de penis l. pinde. ff. ad. l. aql. ex. d cōfes. p totū. ¶ Rō scdi
3 di est: t qr reus 2uictus p legitimas pbationes est cōdēnandus. d. l. qui sententiā. et. C. quorum appel. nō reci. per totū. nam acta iudicij solennis perpetuam fidez faciunt contra eum confessum. extra de testi. c. testimonium. C. de re iudi. quiescat. ¶ Et ratio tertij ē de pdictis: quia

* Add' plenissi p alex. l. l. ij. §. si publi. ff. de adulte.

P Add' spe. i ti de recu. §. j. ver. pe. z in tit. de apel. §. ij. P. P.

res iudicata p veritate accipitur p aliud factū iudicij:vel p aliis personis:ita q nulla pōt tergiuersatione celari. extra de coha.cle.z mu.c.vl.z.c.vra. Notoriū presumptiōis ē iuris euidētia vehemēter presumpta.s.quando est presumptio iuris:et contra hāc nō admittitur probatio in contrarium.ff.quod met.cau.l.vl. sicut est paternitas et filiatio.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.l.filiū.z.l.j.in pn. eo.tit.z clericus publice tenēs in domo cōcubinā psumitur fornicationis cā illaz habere.extra de cle.ɔiu.in.c.tua.et q mulier presumatur stipulata dotem. C.de rei vx.l.j.in princ.vnde talis vehementia psumptionis inducit notorium
4 vt dictū est.†Ex pdictis determinatur fm modernoruz diuisiones q̄ sit notorij diffinitio que colligitur ex pdictis fm diuersos doc. Regulariter aūt notorium dr qd ineuidenter apparet.ff.de exhi.l.
5 iij.§.ibidē.de 3hen.emp.ea q̄.†Et sciendum q notoriū facti deprehendit duobus modis. Primo ex qualitate loci:vt puta in loco publi.ar.insti.de iureiur.§. atrox.ff.de penis.l.aut facta.§.locus vn non in loco occulto. Scdo ex numero psentiū:vt ad minus.x.hoīes videāt principaliter notoriū et sic dr de turba.ff.vi bo.ra.l.oīt ptor.§.turba.talis eīn numerus multitudinē denotat vt ibi Preterea.x.faciūt parochiaz.x.q iiij.modo cuz ergo testimoniū vnius parochie faciat notoriū crimē.vt extra de pcu.c.cum dilectus.igit.x.hoīes sufficiūt. Alij dicunt maiorem partē ppli vel vicinie debere adesse ad deponendū.nā sic inducitur fama publica.ff.de testi.l.iij.§.eiusdē. et ibi.no. Alij ɔmittūt arbitrio iudicantis cū nō sit lege vl' canone expressum.vt.ff. de iure deli.l.j.z de of.dele.c.de causis. ¶ Tertio modo deprehenditur ex tpis qualitate nā licet tenebre apte sint ad malū.ff.de vē.lspi.l.j.§.tria.tn qd fit de nocte nō pbaret notoriū:cū lumē ibi desit. xviij.q.ij.pniciosum.z dicta.l.aut facta. §.tpe pdictū vo notoriū facti diuidit in tres.s.notoriū i actu trāseūtz:actu iterpolātis:z actu pmanētis:vt no.in Spe.
6 de noto.cri.§.vlti.v.j. ¶ †Nūc videduz quo in notorijs pcedat.eqdē in notorijs proceditur aut ad denūtiationem certe psone puta officialis curie.aut cuiuslibet alterius psone puate. Aut pcedit per inqsitionē ex mero iudicis officio inquirētis.vtroq eīn casu de iure ciuili et canonico pcedi pōt vt plene dictuz est.s. co.c.iij.et vtroq dictoz modoruz postq factū est notoriū ordinaria iudicioz solēniter nō seruanť:nec pbatio reqriť in mō iuris ordinarij fuari. extra de iure.iu.c.ad nostram.ij.q.j.de manifesta.xj q.iij.eoz.extra de test.cog.c.super eo.ii ɔriū facit.extra de elec.c.bone. Sed dt vt ibi.et hec vo dūmodo duo obseruetur.s.q fiat citatio rei.ij.q.j.deus omsz
7 q snīa feratur.extra de diuor.c.porro.et no.in.d.c.sup eo.†qd tn si d notorio fiat accusatio solēnis:tūc eīn credo q oīs ordo iudicialis fueť:siue sit seruand⁹:et si bi iputet q̄ hāc viam elegit.ar.C.de iur. deli.l.sci⁹.§.finaūt hoc. ¶ Item supradicta vo sunt i duob⁹ casib⁹ prim⁹ qn delinquit i ɔspectu iudicis i loco publico.z in pntia tōt psonaz:qd notoriū fiat:tūc eīn sufficit citatio:z snīa.vt.s.dixi. Idez qn corā iudice solo:vt in teste falso vl' vacillāte corā eo:q tūc sine aliq pcessu solēni pōt iudex suo arbitrio punire. l.nullū.C.de tes.z istis casib⁹ re⁹ negare non pōt.extra de coha.cle.et mu.c.pe.z.l.ij. C.quoz ap.nō re. Sinaūt in absentia iudicis aliqs notoriū ɔmisisse dicat.tūc citato reo si sficiet:necessari⁹ est pbationis ordo:z iuris solēnitas:z oīs lgitima desensio fueť.c.cū iter.extra d re iu.z.c.cū infra.z extra de accu.c.qualiter z qn.lo.j.z si sit in aliis psonis notoriū:vl' i pūincia. tn ipi iudici est occultū:z io tāq d occulto si viā ordinaz iudiciarij pcedet.vt.d.c. bone.vl' pot erit cogscere iudex an sit notoriū.z d h cogscēdo tāq sup notorio pcedet ɔ reū.s.solū ad citationē z snīam. d.c.sup eo.z h obfuāda d iure ēt si re⁹ p ɔtumaciā se abstrat:q nihilomin⁹ iudex i sui absētia ad suā istructionē testessup accusatorio recipiet als eīn reuocareť snīa qn nō appereť notoriū nō fuisse:q iudiciū nullū est factum sup notorio:qd notorium non extitit.ar.extra de re iu. c.cum bertoldus.§.post modū.z pot est etiā hoc casu appellari petendo de nul

ritate cognosci secūdario. C. qñ ꝓuo. non
est neces. l. j. lȝ em̄ in notorio non appel-
let extra de ap. cū sit romana. §. si. vale-
bit tñ hoc casu qꝛ in non notorio: immo
est nulluȝ. Predicta tñ inq̇sitio potest es-
se gñalis ⁊ spālis. vt dicit Inn. in. c. ma-
gnū. extra de elec. in glo. lȝ enim cōmis-
8 sio. †Sȝ si iudex ignorat delinq̇ntes. vel
sȝ q̇sdā ex eis formet inq̇sitio generalr.
⁊ cōtra quoscūqꝫ culpabiles: ⁊ sic inq̇rē-
do certus erit de delinquētib⁹: ⁊ de no-
uo formet inq̇sitio ꝯtra illā vel illas ꝑ-
sonas spāles q̄s inuenerit deliquisse: et
testes in prima inq̇sitione receptos: etiā
in hac noua recipiat ⁊ in absentia ꝓce-
dat. in prima vero supsedeat: qꝛ illa sint
ꝑparatoria tm̄ secūde. ar. extra de ꝯfes.
c. ij. ⁊. ff. ad exhi. l. ij. §. est autem. ideo in
primo processit non seruabit solennitas
q̄ traditur in. c. q̇liter et qñ. extra de ac-
cu. ⁊ no. in Spe. titu. de noto. cri. §. nos.
Iste quidē mos inq̇rendi de consuetu-
dine vbiqꝫ seruat. ⁊ ideo est minine mu-
tādus. ff. de legi. l. minime. cū inuetera-
ta consuetudo ꝓ lege seruari debeat. ff.
9 de legi. l. de q̇b⁹. §. inueterata. ¶ †Modo
superest videre qualiter crimen notoriū
probet. ⁊ quidā dicūt ꝙ testes debēt di-
cere se interfuisse qñ talis ꝉ tali loco pu
blico ⁊ corā maiore parte populi: vel pa
rochie: siue multis ⁊ multis tale delictū
sine iniuriā ꝯmisit. s. dicendo coram pe.
⁊ mar. tunc ibidē existentibus et testes
tales super notorio sunt interrogandi 1
quid est notoriū: et per quod probetur: *
⁊ quot hoīes faciunt notorium: ⁊ si testi-
ficentur ꝙ crimē sit notoriū: sȝ nesciunt
diffinire q̇d sit notoriū nō ꝓbant. Item
lȝ testis diffiniat notoriū. si non adijciat
qd̄ factū fuerit coram tot testib⁹ quot fa
ciunt notoriū. nō ꝓbat fm̄ Innocē. cum
igit non probent notoriū constat ꝙ non
valet processus iuris ordine non serua-
to. C. de senten. l. ꝓlatam. Inno. dicit suf
ficere si testes dicāt notorie commissuȝ.
¶ Item dicunt quidam probari hoc mo
do. ꝙ testes dicant: ⁊ probent tale crimē
factum fuisse notorium. nam per duos
probat fama. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem.
nam duo probant testamentum legali-
ter fuisse factum coram septem testib⁹.
C. de bo. pos. fm̄ tabulas
l. j. duo probant qd̄ tres
subscripserunt. C. de fide
instr. l. cōparationes. ad
idem. s. quod duo testes
probēt. fac. ff. qui sat. co-
gū. l. si vero pro condē. §.
qui pro rei qualitate. ex-
tra de electio. c. bone. ex
tra de testi. c. tam ex lite
ris. extra de accus. c. in-
quisitionis. ⁊ hec est ve-
ritas: vt mihi baldo ap-
paruit semꝑ: vt nota. ij.
q. j. deus oꝑs. in glo. non
10 ferēti ⁊c. ¶ †Ultimo re-
stat videre nunquid de
notorio sit purgatio indi
cenda. ⁊ dic quod si non
potest plene probari ꝑ-
mittit fm̄ qd̄ dicitur. ex
tra de coha. cle. ⁊ mu. c.
tua. in fi. ⁊ de purga. ca-
noni. c. int sollicitudies.
sed eo plene probato nō
est locus purgationi. vt
extra de purga. cano. c.
in delictis. alᷣs non deli-
ctis quod bene not.
¶ Utrum iudex possit
delictum coram se com
missum punire ⁊ q̇liter.
SErto querit
†quidā pñt'e
ꝑtāte offen-
dit aliquem:
nūq̇d cū ipsi
iudici cōstet delictū hu-
iusmodi fuisse cōmissum:
possit ipsum inculpatuȝ
seu offendētem sine ali-
qua probatione dāna-
re. Et primo videt ꝙ sic.
ne forte maleficium re-
maneat impunitū. l. ita
vulneratus. ff. ad. l. aq̇l.
ꝑitas est em̄ offensionē
fuisse factā. ⁊ iō eam pu
nire d̄bet. l. nemo. ꝉ fi. C.
de sen. ⁊ inter. Itē qꝛ ma
nifestū est: ergo ꝓbatiōe

*Uid ista
in. l. ij. in fi.
C. de sen. ex
per. re. bar.
⁊ doc. l. l. illi
citas. §. ve-
ritas. ff. de
offi. presid.

nõ indiget. l. si ṽo. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisda cogã. Item iudici est fides facienda: vt possit condẽnare. l. quinquaginta. ff. de probati. Quid ergo opꝰ est alia ꝓbatione ad certiorandũ. nã qui certꝰ est: certiorari non dz. ff. de acti. emp. l. j. Itez ex quo delictũ fit coram ipso punire dz: alr̃s ipse simili pena tenet. C. ne sanctum ba. reiteretur. l. fin. C. de ꝯmer. et mer. l. ij. ¶ Ecõtra q̄ non: qꝛ nõ ꝯstat sibi vt iudici: sed vt priuato: extra de offic. ordi. c. si sacerdos. Vñ f̄m conscientiã iudicari non debet, l. illicitas. §. ṽitas. ff. de offi. presi. q̄ em̃ iudici tantuz nota sunt. sine examinatione fieri non debent: vel nõ possunt: qꝛ dũ persona accusatoris assumit: iudiciaria ꝑtis amittit. ij. q. iiij. c. manifesta. §. vlti. † nullꝰ em̃ põt esse in eadẽ causa iudex et accusator vt ibi dr̃. Itẽ nõ dz quis puniri nisi ꝯfessus et ꝯuictꝰ vel superatꝰ testibꝰ cuz sui d̃fensiõe. ex̃ de fur. c. inter q̄tuor. C. de pe. l. q̄ sententiam. et quia in criminibus ꝓbationes debet esse luce meridiana clariores. C. d̃ ꝓba. l. sciãt. Vñ nõ p̄t ꝯdẽnare cũ iudicare non habeat de occultis: vt ex̃ de si. mo. c. sicut. §. fi. nec inq̄rere põt. c. inquisitiões. d̃ accu. et c. qualr̃ et qñ. eo. tit. nisi tale delictuz fuisset commissum in loco publico: et corã tot ꝑsonis q̄ facerẽt notoriuz

*Adde lã fra. de ora. §. in. §. exceptiões. nu. j. ṽ. iterduz. et in apostil. et per totũ

vt dictum est. s̄. in. q. pri. et hec dicta cuz
honore et reuerẽtia est ṽitas f̄z Guido.
de suza. Cyn. et antiquos et glossatores.
¶ Rubrica de processu per viam exce-
ptionis et qualiter in exceptionibus an-
te litem contest. procedatur.

*
Unc restat videre de ter-
tia et vltima pte rubrice
scz de q̄stionibꝰ et earũ ꝓ-
cessibꝰ ꝑ viã exceptionis.
Sciendũ est ergo q̄ in cri-
minalibꝰ non solũ ꝓcedit
sitis modis de quibus dictum est. s̄. sed
etiã ꝑ viam exceptionis. C. de transac.
l. si ex falsis. et de adul. l. quoniaz. et ff de
1 adul. l. ij. §. ex publico. † Unde notandũ
est q̄ crimina per modũ exceptionis op-
ponunt̃ quãdoq̄ cõtra accusatorẽ. qñq̄
ꝯ aliq̄s ꝓmouẽdos: et olbꝰ istis casibus
refert qualr̃ crimẽ opponit̃: qꝛ aut repel-
lit accusantẽ ab accusando: vl̃ testẽ a te-
stificãdo: vl̃ electũ a ꝓmouẽdo. vt ex̃ de
2 elec. ca. sup eo. † et tũc si d̃ crimine de q̄ ex-
cipit nõ ꝓbat̃: excipiẽs punit̃: et efficit̃ in-
famis. C. de his q̄ not. infa. l. luciꝰ. ex̃ de
excep. c. post. et extra de ord. cogni. c. cuz
dilectꝰ. de testibꝰ. c. sup eo. de simo. licet
hely. xiij. q. j. si q̄ sint. Sed fallit qñq̄ cri-
mẽ de quo agit̃ excipiendo obiectã cãz
cõtinere vr̃. vt in dictis iuribꝰ plene no-
tat̃. nam in. d. c. accusator fuit adulter. et
vxor excipiebat illi et ꝯ ipm maritum de
lenocinio mariti in se ꝯmisso. vñ de hoc
ꝓposito punit̃ maritꝰ: cũ vtrunq̄ vitiũ
se contingat inuicẽ. vel dic vt ibi. nã illa
exceptio delicti lenocinij nõ ꝓderit vxo-
ri. et ideo vterq̄ punit̃. vt extra de ordi.
co. c. cũ dilectꝰ. in. j. glo. Itẽ fallit qñ ma-
rito accusante vxor post lit. cõtest. exci-
pit ꝯ eũ. q̄ ipse adulteriũ commisit. q̄d
est ꝯ castitatẽ matrimonij. ff. de adul. l.
si iudex, lz em̃ par sit delictũ et obiectio-
tñ mutua cõpensatiõe nõ tolluntur. hoc
casu qñ debuit oppõi añ lit. ꝯtest. vt no.
in. d. l. si iudex. sz si ante lit. ꝯtest. secꝰ. ff.
solu. matri. l. viro atq̄ vxore. Item fallit
qñ excipit̃ et ꝓbat̃ tale crimẽ. in q̄ alr̃s q̄s
põt sine accusatiõe puniri, s̄. eo. ti. c. iij.
qꝛ tũc iudex inq̄ret et puniet. vt no. extra
de ord. cog. c. cuz dilectus. in medio ma-
gne glos. sed ista nõ est ꝓprie exceptio q

ꝓdictis:nā hoc casu nō solū ꝑ exceptio-
nē sȝ etiā formato ꝓcessu inqsitiōis pu-
nit.vt in.d.gl.dicit ita intelligo ꝙ no.in
3 d.§.s.si publico.¶ †Q hec crimina obij-
ciunt etiā nō solū vt repellātur:sȝ ꝓ ba-
to crimine puniant hi quib' fuit obie-
ctū.⁊ tūc nō sufficeret excipere.sȝ opor-
tet ordinare:accusare:vel denuntiare.
vt extra de excep.c.j.lȝ possit dici:ꝙ eo
casu in quo qñ crimē obijcit ꝓbat.tunc
nedū dicat excipere:sȝ etiā accusari:sȝ
nō video ꝙ iure ꝓbet nisi argu.mēto a
ꝯtrio sumpto.in.d.c.j.nisi.Itē lȝ ille q ꝓ-
ponit modū l exceptiōis nō puniat:si nō
ꝓbat.vt.s.dictū est.tñ si opponat modi-
cū in firmatione sua ⁊ nō ꝓbet punitur
nō probās.extra de accus.c.super his.⁊
ratio huius est q2 primo casu non erat
sus aliquod opponendo quesitum.in se-
cūdo sic:⁊ ideo in secūdo casu punit ar-
4 bitrio iudicis vt ibi.¶ †Et est notādū.
ꝙ exceptiones que de iure competūt:
debēt in scriptis opponi.extra de offic.
dele.c.pudētiam.⁊ ita possunt obijci in
criminalibus causis:sicut in ciuilib':si-
ue dilatorie siue peremptorie siue que-
cunqȝ.ff.de adulte.l.maritus.§.prescri-
ptiones.l.ita pudor.C.eo.tit.Et nume-
5 rant exceptiōes criminales ibi.¶ †Ex-
ceptiones autem ciuiles multe sunt:et
ideo de his sic distingue fm Dynū.vt
not.per eū.ff.de exceptio.l.iij.exceptio-
num alie temporales:alie perpetue et
peremptorie que dilatorie sunt:alie ra-
tione solutionis:alie declinatorie iudi-
ciorum.⁊ iste debent opponi ante litem
cōtestā.C.de probatio.l.exceptionem.ff.
de iureiurā.l.nam ⁊ postea.ff.de verbo-
rum obligationi.l.interdum.vel incōti-
nenti post:vt in pacto incōtinēti appo-
sito:licet quidam dicant:ꝙ pacti exce-
ptio temporalis etiā post litē contesta.
potest opponi.in propositione vero di-
stinguunt quia aut agentis intentionē
ꝯfiteor aut de ea dubito.Primo casu sta
tiȝ ꝓbāda est:nec expectat donec actor
suam probauerit intētionem.Secundo
casu potest donec actor probauerit:vt
d.l.exceptionē.⁊.C.de excep.l.si quidē.
neqȝ enim conferri existimatur per ex-
cep.ff.de exceptio.l.non vtiqȝ.si vero est
dilatoria iudicij:aut ꝓpter personā liti-
gantis.aut iudicis pmo casu opponitur
in initio.C.de procura.l.ita demum.ff.
eo.l.filiusfa.§.veterani.fallit in casu.C.
de consor.eiusdem lit.l.ij.⁊ quod debet
6 probari.statim probatur in.d.ll.†Et si
queras a quo.dic ꝙ interdum ab oppo-
nēte interdū ab eo cui apponit.ab op-
ponēte:tunc probatur:cū aduersariū re-
pellere intēdit.vt q2 cōstituens ꝓcura-
torem hoc facere nō potuit.vt q2 miles.
ff.de ꝓbatio.l.in exceptionibus.ab alio
vero tunc probatur:cū simpliciter ne-
gat ꝓcurator:q hoc vltimo casu oppo-
nens simpliciter factū negat:nec aliqd
negando asserit.vnde negans factum
⁊c.C.de probatio.actor.naȝ vt dicit In-
no.in.c.sup his.extra de accusa.qui ꝓ-
ponit exceptionem negatiuam.hoc ipo
probat:quod contrarium non probatur.
C.de nō numerata pecunia.l.si ex cau-
tione.⁊.l.asseueratio.sed in primo casu
nō simpliciter factum negat:sed vt ve-
rius dicam factum confitetur:sed ne-
gat ipsum procuratorē de iure esse pos-
se.debet enim hoc probare cum ius cō-
mune sit quod procurator est.Edictum
est enim prohibitorum.ff.de procura.l.
mutus.⁊ sic de teste.ff.de testi.l.prima.
si vero propter personam iudicis distin-
guitur.aut ille q opponit scit aut igno-
rat:siquidem scit ⁊ non opponit in iu-
dicio ⁊ postea opponere non potest.q2
consentire videtur tanqȝ in suum iudi-
cem.vt.ff.de iudi.l.j.et ita si ignorat nō
tenet sententia tanqȝ lata a nō suo iu-
dice.C.si a non compe.iu.per totum.et
ita not.C.de exce.l.vlti.nec obest.ff.eo.
titu.l.fi.quia intelligitur inter absen-
tes.vt dictum est.⁊ istis casibus dico sta
7 tim exceptionem probandam.¶ †In
perpetua autem et peremptoria.dic ꝙ
in quacunqȝ parte litis potest oppo-
ni.C.eod.l.prescriptiones.et.l.ij.C.sen-
tentiem rescin.non pos.Nec ob.C.de
prescri.lon.tempo.l.emptor.quia illud
ex voluntate non ex rei necessitate aut
sententia.ergo possunt opponi in qua-
cunqȝ parte litis:sed non post senten-
tiam.nisi in criminalibus.C.sententiam
rescin.non pos.l.ij.et in casibus exce-

*Adde īfrā.in §.instrumento, ꝓductiōes nu.iij.et ibi in apos.i ꝟ.p instrꝫ.de ꝗ vide oino geminia. in c. ꝯstitutionē.§.ceterꝫ. in fi.ꝛ quod ibi posui in addi.ad ipꝫ in ꝟ.per instrumentū, ꝺ ꝟb.sig.ei. lib.vj. phili. fran.in reg. semel malus dixi post Bar.in.l. fi. nu.j.in.l.senatus.ꝛ ibi dixi in apo. ad Bal.nu. vij.ꝟ.restat qrere. post barba.C. de ꝓba.ꝛ post Sali.in.l.ꝫ negātē. nu. j.in apos.in ꝟ.p instrm. C. ad.l.aq.ꝛ no.colle .in c.cū l ecclesiis.nu.j.vbi dixi in apos. ad ipsuꝫ ꝛc.

ptis per quos opponit̄ retro fuisse iudiciū nullū.C.de feriis.l.j.ꝺ ꝓcu.l.ij.Sed adhuc tertium mēbrū q: q̄dā sunt exceptiōes medie:ideo sic dicte:q: qñqꝫ habēt similitudinē cū dilatoria q̄ añ litem contestatā obijcit̄ ꝛ talis est executiōis exceptio.extra de accu.c.exceptionē.Alie sūt anomale:q̄ etiā post sniam obijciuntur:vt exceptio velleia macedo.ꝛ armate militie.ff.ad mace.l.tā etsi.C.de iuris ꝛ facti igno.l.j.ꝛ ibi de hoc plene no.j.q.vij.§.except.ꝛ de hoc dic.vt.ff.ꝺ excep.l.militie.in fine.sed cum multe exceptiōes sint q̄ veniunt probande ante lit.ꝯtest.siue dilatorie ꝛ quedā peremptorie:ille q̄ añ lit.ꝯtest.impediūt rōnē exceptiōis rei iudi. transactoris litis finite. vt.c.j.extra de litis cōtest.in.vj.l.eleganter.§.si quis post.et in summa.ff.de condit.indebi.

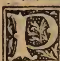
8 ¶ †Quero qualiter in eorū probationib' ꝓcedēdū sit:dic ꝙ in dilatoriis exceptionibus ꝛ declinatoriis statim iudex dabit terminū ad ꝓbādum nec debet eis dari vel concedi lit.cōtest.et sic iste est vn' de casib': in qb' lite nō cōtest.recipiuntur ꝓbatiōes ꝛ in qualibet emergente vel euidente exceptione:vt extra de offic.delega.c.prudentiam.ꝛ de iudi.c.ij.alle.ꝛ iurare dꝫ is qui eas proponit:q: sup oibus iurandū est.C.de iura.calū.l.j.et al's añ lit. ꝯtest.ꝑmittit iudex petere ius reuocādi donū,vt not.ff.de iudi.l.si q̇s ex aliena.sup aliis ꝟo exceptiōib' q̄ lit.cōtest.nō l impediūt nō est iurādū:q: iuramētū ꝑstitū in ꝑncipali ad oia sequētia fert̄:vt.C.de iura.calū.autē.ibi posita.Sup exceptiōe aūt q̄ nec ante sniam:sꝫ etiā post ꝛ in ipsa executione pōt obijci est iurandū,ff.de fide instru.l.j,ꝛ.l.idem retulit.ꝛ not.in.l.j.C.de iuris ꝛ.fac.igno.verū aūt excipiēs teneat̄ probare suam exceptionē:ita ꝙ ab onere probandi releuet eū ab ei' intētiōe:dic vt plene no.Dy.extra,de reg.iur.c.in exceptio.ꝛ adde qꝺ ꝺr.j.tit.j.q.vj.Item dic ꝙ ex eadē causa datur actio:ꝛ exceptio.vt no.extra de elec.c.dudum.ij.ꝛ argu.institu.de verbo.oblig.§.fi.

¶ Rubrica de questionibus circa materiam probationis ꝛ continet questiones.xxiij.prima vtrum crimina possint probari per instrumenta.

* Circa materiā ꝓbationum sciēdum est.ꝙ tā in ciuili q̄ in criminali necessaria est
1 ꝓbatio.†Nā q̇ accusare volūt:ꝓbatiōes hr̄e debēt.C.de edē.l q̇ accusare.q: nō statim q̇ accusat̄:in aliis est culpabilis:sed q̇ ꝯuincit̄ crimiosus est.C.de accu.l.fi.xv.q.vlti.in
2 fi.†Itē sciēdū ꝙ hoc gen' ꝓbatiōis tres species ꝯtinet in se.s.ꝯfessio ꝑtis testiū:ꝛ instrumētoꝝ:vt no.in aut.de testi.circa ꝑncipiū.C.de rei vē.l.si vniuersis.Itē quarta spēs ꝓbationis.s.ꝑ euidētiā facti.extra de restit.spol.c.cū ad sedē.ff.fi
3 niū reg.l.si irruptione.C.eo.l.iij.†nulle enim sunt validiores ꝓbatiōes q̄ facti euidētia:q: ex hoc etiā notoriū fit:vt extra de coha.cle.ꝛ mulie.c.vl.ꝛ dic ꝙ species ꝓbatiōis est super dilatione iuris.C.de iureiu.l.actori.ꝛ de fideiu.l.qñ neꝫ.Item canoniste adducūt sextā ꝓbationis speciē.s.violentam presumptionē.vt no.in.d.c.cū ad sedem.ꝛ cōstat eam ita facere validam probationem:vt nō admittatur probatio in contrarium.circa quod dic vt no.C.de proba.l.siue possi.extra de coha.cle.ꝛ mulie.c.clericos.et

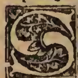
4 de prescript.c.dudum.dic etiam†quod
sunt quatuor modi aliquē conueniendi:
aut iure probationis scȝ instrumentorū
vel testibus et citationibus ⁊ esse reum
criminis.ij.q.xj.decernimus.et esse in
dolo.ff.ꝺ re.iu.l.an potest. aut suspitiōe
violēta adulterij.C.ꝺ adul.l.si qui.⁊ ple
5 ne no.ij.q.j.c.j.† Probatio autē ſm ali-
quā speciem ex p̄dictis aliquādo fit ple
ne aliqñ semiplene.l ꝓbatiōe plena est
iudicis officiū ferre sententiā ſm eū q̇
suam intētionē probat.C.de rei ven.l.vl
ti.ff.ad.l.aquil. l.proinde. in semiplena
autem defert iuramentum: qꝺ hȝ sup-
plere ꝓbationis defectum ſȝ distinctiō
neȝ positā in.l.admonendi.⁊ in.l.i bone
fidei.ff.⁊.C.Et videtur ꝙ sit deferenduȝ
actori:vt colligitur ex eo quod no.extra
de iureiu.c.fi.in fine vlti.glo.et fuit opi
nio hec in.d.l.in bonefidei.nam perso-
na actus dignior est persona rei:vt not.
insti.de actio.§.sed isti quideȝ.¶ Predi-
ctum autem iuramentuȝ intelligo de-
ferendum in semiplena probatione:nō
autem plena.verbi gratia:actor proba-
uit plene suam intētionem:cōtra quam
reus vult ꝓbare suā exceptionem: hoc
quidem casu nā puto deferēdum iura-
mētum in defectuȝ probationis. immo
stādum est plene probationi actoris per
textū expressum.insti.de inuti.sti.§.iteȝ
verborū.⁊c.C.de edic.diui adria.tol.l.fi.§.
fi.Nā in causa possessorij si actor ⁊ reus
pariter prodeant possessionem:tñ obti-
nebit q̇ melius probat vt legitur ⁊ nota
6 tur extra de probationi.c.j.†⁊ plus ope
rantur due cōfessiones ꝙ vna:vt not.C.
ad velleianū.l.si mulier.Itē maius tra-
hit ad se minus.ff.de acquir.re.domi.l.
quicquid.§.fi.⁊ hoc extra de cōsecratio.
eccle.vel altaris.c.j.in.vj.Item fortius
vinculum soluit debilius.extra de spon
sa.c.si inter.et hoc puto reseruanduȝ in
replicatione:vt dicitur ⁊ no.ff.de prec.
l.quesitum.§.j.in cano.etiam dicit ꝙ si
probaui per testes me cōtraxisse matri-
monium cuȝ ber.in tali loco.siquidē ad
uersarius reprobat per duos testes vel
totidem ꝙ tūc eram in alio loco absens
non tollitur per secundos testes proba
tio primo facta: nisi probet per plures
testes et longe melioris fame.iiij.q.iij.
ca.testes. in magna glos.et fa.infra eo.
7 q.v.Additio.† ¶ Pone contraho matri
monium cum berta.quā putabam esse
katerinam:an valeat matrimoniuȝ hu-
ius.dic qꝺ non ⁊ ratio: qꝛ deficit cōsen-
sus:nam non fuit consensus in berta.l.
consensu.C.de repu.qui requirit ex for
ma matrimonij.l.nuptias.ff.de reg.iu.
Anto.de cremonte.

¶ Utrum criminā possint probari ꝑ instrumenta.

1 Rimo igitur q̄ro† nūquid cri
mina possint ꝓbari ꝑ instru-
mēta. Et p̄mo videt ꝙ nō et
expresse leg.⁊ no. extra de vi
ta et ho.cle.c.cum ecclesia.
Econtra ꝙ sic:qꝛ iudex debet reformare
animū suum ad oēm speciem ꝓbatiōis
2 ff.de testi.l.iij.§.eiusdē.†Item qꝛ in cri-
minibꝰ etiam iudex debet inspicere in-
strumenta probationis.C.quorū appel.
nō recipi.l.ij.ad idē extra de resti.spolia.
c.cum ad sedem a contrario sensu text.
Nam pōt ꝓbari per instrumentum con
iuratio vel cōspiratio aliquorū confede-
ratium factum causa aliquē offendendi
vel aliquem a possessione violenta expo
liandi:vt ad.l.iul.l.ij.et.l.in q̄stionibus.
Nōne ad probandū maleficiū postea cō
missum satis fidē facit illud instrumen-
tū.⁊ certe videt ꝙ sic:⁊ valde facit indi-
ciū ꝯtra eos.arg.eiꝰ qꝺ dꝛ in ea.q.xvij.

¶ Utrum sufficiat probare crimen per argumenta.

1 Ecūdo q̄ro.† nūq̇d deficiē
tibꝰ testibꝰ vel alijs ꝓba-
tionibꝰ:ꝺ q̇bꝰ est dictū.s.
in p̄ncipio huiꝰ ti.sufficit
crimē ꝓbari ꝑ euidēs ar-
gumētū.aliq̇bꝰ vꝛ ꝙ sic.C.
2 de proba.l.fi.† Nam argumentum est
rei dubie per argumentum ostensio.C.
de proba.in rub.Itē argumētū dꝛ argu-
te inuentum: extra de dolo.c.si forus.qꝺ
quidem nec testibꝰ nec alia ꝓbationis
specie subijcit:sed solo inuestigatiōis ef
fectu inuenit veritatē.hinc est qꝺ dicit
argumētū:vt.ff.ad turpil.l.q̇ filiū.Item
dꝛ argumentum dubie rei faciēs fidē.ff.
de iureiu.l.si duo.§.iulianꝰ.Itē argumē

*Adde spe cu. in tit. de accusa. ver. in summa. ꝛ §. ij.

tuȝ dicit̃ articulus. C. de arbi. l. ij. sed cum in delictis regnant ꝓbationes luce clariores. C. l. fi. C. ꝺ ꝓba. dic ꝙ arg. presumptionē inducunt: non tñ ad cōdemnationeȝ sufficient: q2 sanctius est nocentem soluere: ꝙ innocētē ꝯdemnare l. absentē. ff. de penis. Et q2 hic agit̃ de argumento: dic ꝙ ſm dialecticos argumētū est ꝙ ex ꝓpōne assumptione ꝛ conclusiōe assumit̃: vt not. instit. de ac. §. pñt.

3 ¶ † Sumitur aūt argumentuȝ in iure diuersimode: q̃nqȝ a contrario sensu. ff. de offi. ei9. cui est man. in. l. j. vel ēt ꝑ locum a s̄tijs: n̄ā non est nouū ꝛc. ff. de le. l. nō est nouum. q̃nqȝ ab effectu. ff. ad. l. aquili. l. huic scripture. §. hoc ita. ꝺ re. iu. l. effect9 est. ff. cōmuni diui. l. iij. §. hoc iudicio. Q̃nqȝ ꝑ deductioneȝ ad incōueniēs. l. existimo. in ꝑn. ff. de ꝟ. ob. l. nā absurdū. ff. de op. li. Itē a maiori ꝛ minori. C. ꝺ ne. ge. l. j. Itē a ꝯtri destructo. ff. ꝺ ꝟ. si. l. hec ꝟba ille aut ille. Itē a simi ꝛ pari. ff. de le. j. l. iij. ꝛ ꝺ fur. l. a titio. Itē a sufficiēti ꝑtiū enumeratiōe. ff. ꝺ ac. ꝛ ob. l. j. ff. de pub. l. ei qui. ꝛ. ff. ꝺ his qui sunt sui vel alie. iu. l. patre. Iteȝ ab anteriori destructo. C. de iu. deli. l. potuit. Item a similitudine ꝑ s̄tium. ff. de accusa. l. hos accusare. §. i omnib9. Iteȝ de nihilo ad parū. C. eo. l. j. ꝛ ad l. fal. l. si pupillus. in fine. Item de speciali ad generale. ff. de vulga. ꝛ pupi. l. coh̄di. §. cū filie. Itē et aliis modis quos lector sollicitus poterit inuenire.

¶ Utrum si probetur plus ꝙ ponat̃: vel minus: possit fieri condemnatio. Item quid iuris de iteratione delicti.

1 Tertio q̃ritur. † quid si accusatio instituta continet percussionē cū effusione sanguinis ꝛ testes: vel ꝯfessionē rei probat de ꝑcussiōe: sine effusiōe sanguinis: an reus de percussione sit cōdemnādus an ꝟo sit absoluendus cum de hoc non sit accusatus. Et primo videtur ꝙ sit condemnandus quia predicta accusatio videt̃ duo cōtinere. s. percussionem. Item ꝛ cuȝ sanguine. arg. C. de arbit. l. celsus. extra de dolo et contu. c. dilecti. ergo licet nō probetur vtrunqȝ: sufficit si alterum probetur.

2 † Nam quā docunqȝ in libello plura proponuntur quorum vnum per se sufficit: vnum probare satis est. ff. si cer. pe. l. quidam existimauerunt. ff. de acti. ꝛ obl. l. si quis legatum. §. fin. extra de appella. c. significauit. ꝛ ibi no. ergo videtur de percussione sine sanguine quem condemnandū: q2 saltem de ipsa probatur. C. de noxa. l. si. ne delictum remaneat impunitum. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. que ratio magis puniri suadet. ff. de fideiuss. l. si a reo. immo crimina eoipso q̄ clarue runt sunt punienda. vt no. et probatur xxiij. q. iij. c. ecce. in glo. sic videtur. Econtra quod de percussione sine sanguine puniri nō possit. Nam certam formam continet accusatio scȝ percussionem cū sanguine: ꝛ iudex extendere nō d3. ff. cōi diui. l. vt fundus.

3 † q2 ſm accusationem condemnatio est fienda ꝛ moderanda: ff. de neg. ge. l. pomponius. ꝛ ſm moduȝ agendi debes formare snīam. extra de simo. c. licet heli. Item ex verbis accusationis institute intentauit conditionem ex. l. ex illo statuto in quo ponitur pena de percussione cum sanguine. Si ergo de ea non probetur non debet puniri pena alterius statuti: qua punitur percussio sine sanguine: quia de illa nō fuit actum. argumē. C. ad velleia. l. iubemus. ff. vi bonorū rap. l. pretor ait. §. hec autem actio. vt de insti. l. habebat. ff. de

iureiurā.l.si duo.§.si quis.nam percus=sio cū sanguine est alia a pcussione sine sanguine. Et ideo de crimine sic obie=cto.scz de percussiōe qualitatis sangui nis probari oportet.alr qualitas crimi=nis adiecta nō est probata.argu.ff.si qs testa.lib. esse iuss.fue.l.in occulto.ff. fa=mi.herci.l.j.ideo absoluendꝰ est reꝰ ac=cusatore non probante.ff.si vsuf.peta.l.
4 vltimi.in princi.† cōstat enī in delictis debere attendi qualitatē criminis.ff.de iureiurā.l.mulieris.z.ff.de penis.l.aut facta §.qualitatem.extra de homici.c. sicut dignū.qua nō pbata sequitur ab=solutio.vt dictū est:q: probationes de=bent esse zc.z hec videtur veritas:z se=cundum hoc debet ferri condemnatio de omni eo quod probatum est. ¶ Sed quidaz vtuntur hac cautela:quia ante sententiam detrahunt illud:de quo nō est cautum siue probatum dicēdo.do=mine ego detraho de accusatione mea illa verba cum sanguinis effusione.de his nolo vos procedere.z hoc probāt p l.in delictis §.si detracta.ff.de nova.in=sti.de actio §.si minus.nā potest adde=re vel mutare iuxta no.in.l.edita.C.de eden.Sed alij cōtra:q fit probandum. primo q: est quesitum ius accusato.nā p illa verba nō pbata est absoluendus
5 vt scz pbatū est. †Unde beneficium iu=ris nemini est auferendū:vt in aut.de nup.§.sed nō solū.z de re.iu.c.indultū. li.vj. ¶ Et q: nō pōt mutare pposita in libello post lit.cōte.ff.de iudi.l.nō pōt.et plene no.in.d.l.edita.p me in repertiōe mea.iura noua non possunt mutari an=te lit.cōtest.scz postq̄ oblatus est libellꝰ: vt in aut.qui semel.ergo in casu propositto detrahi non potest.z hoc verum.nec obstat.§.si detracta.q: alio casu loquit:
6 vt in.d.§.si vnus. † Sed quid econtra: aliquis accusatus est de percussiōe:nec dicit cum armis vel accusatur de per=cussiōe:nec dicit cum sanguine:postea constat per confessionem rei vel aliam probationem:quod fuit cum armis:vel cum sanguine:nunquid punietur reus si maior est pena per statutum.et vide=tur quod sic q: crimina vndecunq; cla=ruerint punienda sunt:vt.§.in isto prin

cipio dicit z non debent remanere impu nita.vt predixi.l.ita vulneratus. ¶ Ad oppositum q non:quia de hoc non fuit actum vt not.extra de ordine cogni.c. cum dilectus.in glo.vnde potestas iu=dicis vltra libellum non extenditur.ff. communi diuid.l.vt fundus.Immo se=cundum modum actionis proposite fe=renda est sententia:vt plene dixi.§.in prin.Unde distinguendū est.q aut agit per actionem:aut per inquisitionem:vt in primo casu nō possit secundo potest: et est ratio:quia inquisitio fit iudicis of=ficio inquirentis:vt dixi.§.de questionē circa viam extraordinariam:et quia iu=dicis officium latissimum est.ff.de iuris=
7 ditio.om.iudi.l.j. † Et maxime propter generalia verba que ponuntur in inqui sitione:vt super dependentibus ab eis=dem.et quia ista verba necessario im=ponuntur.inquisitio tollitur:vt colligi=tur ex eo quod legitur et not.extra de accusatio.inquisitionis.versiculo et an ratione.Iurant autem hodie testes de veritate dicenda super capitulis inten=tionis:z tota causa.argu.in.l.si duo pa=troni.§.idem.ff.de iureiur.et quod di=ctum est.§.in princ.questionis.idem dic in simili questione:scilicet quando ac=cusatur quis:quod percussit cum ar=mis:z imponitur maior pena.et proba=
8 tur solum de citatione. ¶ †Ex predic=tis etiaz colligi potest.quod licet vnus testis deponat de vulnere cū sanguine:et alius sine sanguine:vel vnus de vno:et alius de alio:vel vnus de vno vulnere alius de pluribus quod non ideo sunt dicendi contrarij vel diuersi adeo q ta=lis contrarietas noceat:quod bene no=ta.Unde sunt ad concordiam reducen=di:vt nota.extra de testibus.c.cum tu. nisi forte esset quid non iterabile.puta homicidium.ff.ad.l.aquil.l.inde nera=tius.§.fin.et.C.de accusa.l.in confessio=nibus.aut factis vel delictis iterabili=bus.secus est.ff.de verbo.obliga.l.fin.ff. rem pup.sal.fo.l.non quasi.§.pe.q: tunc iterabilia sunt intelligenda pluries cō=missa:et pluries sunt punienda.ff.ad.l. aql.l.illud.§.fi.ff.de termi.amo.l.agra=ria.ff.de iureiur.l.pretor.§.si enim dix

res.extra de pe.c.j. vbi plene dr ꝛ not.nā plura delicta iterabilia tēdūt ad vnū effectū.ꝛ ita loquit.§.fi.ē.alle. in.l.idē
p nerati⁹ fm Dy.†Iteratio āt i facto nō p̄sumit nisi pbet.ff.ex qui.cauſ. ma.l.deniqꝫ.ꝛ de cu.fu. l.conſilio.ꝛ faciūt ad predicta.j.de.q.circa ſentētiam.in queſtione.vij.

¶Utrū p effuſiōe modici ſanguinis qs puniat.

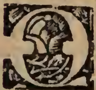
r
*Adde gl. ꝛ doct.in.c. cū illoꝝ.de ſen. excom. in anti. *

Uarto q̄rit† q̄d ſi accuſat⁹ de pcuſſione fcā cum ſanguine pbet quod modica q̄titas ſanguinis exiuit nūq̄d nihilomin⁹ de ſanguine puniet:ꝛ ꝯdēnabit:ꝛ vr ꝙ nō.nā p leui iniuria facta nō cōpetit actio iniuriaꝝ.iſti.de iniur.§.iniuriaꝝ.in fin. Itē p modica cā non dꝫ qs excōicari.xj.q.iij.epi. Itē p modica cā qs nō infamat.extra de teſti. c.cū tu.Itē leuis culpa dꝫ leuiter indulgeri.extra de accu.c.cū dilecti. ¶Ecōtra qd puniatur. argu.l.expreſſe.ff.de his q̄ not.infa.l.furti.§.pactus.Sed dic ꝙ dictus caſus iudicꝫ arbitrio cō mittitur:vt no.extra de ſenten.excō.c.cum illorū.ver.nos inde.in glo. quid ſi modicum.

¶An poſſit iuramentū per teſtes reprobari.

P
PAdd bar. l.l.ſi is a q̄. ff.vt in poſ. leg.

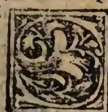
Uinto q̄rit † quid ſi in ſtatuto continetur: qd in certis caſib⁹ iuramentū actoris habeat p plena pbatiōe.vtrum p̄ſtito tali iuramēto ab accuſatore admittet re⁹ ſi velit illud reprobare pbando ꝯriū eius:ꝙ ille iurauit:ꝛ primo videt ꝙ non.ff.de iureiur.l. non erit.§.dato.ꝛvidetur caſus.ff.de in lit.iurā.l.vlti.qꝛ ſatis habet deū vltorē ff.de re.cre.l.ij.Item p ſtatutū dicit:ꝙ habeat p plena pbatiōe.ſi ergo admittat re⁹ ad pbādū offendent verba ſtatuti:q̄ vti iacēt ſunt intelligēda vt dicit infra in qōnib⁹ ſtatutoꝝ.in p̄n.ḡ ab eis nō eſt recedēdū.ff.de leg.iij.nō aliter.et extra e.tit.c.j.§.ſi is q̄.ꝛ ibi no.Itē dicta v̄ba alr nihil oparent:nec detraherēt aliq̄d iuri:qd eſſe nō dꝫ.Proprie em̄ ius ciuile eſt qd addit vel detrahit aliquid ff.de iuſti.ꝛ iur.l.ius ciuile.in prin.ꝛ ar. ff.de leg.ij.l.ſi qn̄.ergo ſtādū eſt v̄bis ſtatuti ſicut ſtricte ſunt poſita.ff.de v̄.obl. l.q̄cq̄d aſtringēde. ¶Econtra ꝙ immo probari poſſit ꝯ tale iuramētū.nā duobus vel pluribꝰ teſtibus iuratis ſtat.et eis credit ꝛ plenā fidē de iure faciūt.et pbat.ff.de teſt.l.vbi nūer⁹teſtiū.ex eo. ti.c.lꝫ.ꝛ ar.C.de ꝯ.ꝛ cō.ſtip.l.optimā.ex de teſt.c.ex tenore.de pba.c.cū plurib⁹. C.ad vell.l.antiq̄.§.j.ergo reprobari poteſt.Preterea videt expſſum in canone: qꝛ ſi vir iurat vxorē cognouiſſe carnalr. ſtatur ſuo iuramento.extra de ſpon.c. cōtinebat.ꝛ tn̄ ſi vxor pbat nullo modo cognitā.ſtat ſue pbationi ꝯ iuramētū ſui viri:vt extra de pba.c.propoſuiſti.ꝛ. c.cōtinebat.item videt de hoc caſus.C. de iniur.l.fin.¶Sol.diſtinguendo aut poterit reprobari iuramētū p teſtes vel aliqua argumenta:ſiue indicia ꝛ tūc nō audit qꝛ nō facile iuramentū dꝫ retractari.qd ex verbis.l.vel ſtatutū defert. de in lit.iur.l.vlti.aut petit reprobari p inſtrā vel alias ſcripturas poſtea repertas:ꝛ audiēdus eſt.vt.C.ſi minor ſe ma. di.l.iij.§.ſi tn̄.aut hoc ex magna cauſa fit:ꝛ tunc pōt.non aūt pōt facile retractari.extra de purga.cano.c.purgatio. ꝛ tad.l.vl.C.de iureiu.vbi videt notari ꝙ p teſtes poſſit retractari.Rn̄deo ꝙ ibi nō fuerūt ſpāliter inſpecta v̄ba teſtium vt ibi no.Itē in.c.ꝯtinebat.ꝛ.c.ppoſuiſti eſt ſpāle in cā mr̄imoniali:qꝛ nec in iuramento

ramento nec sniꝭ statur talis iuramẽti
super matrimonio si veritas aliter in-
uenitur. extra de re iudi. c. lator.
¶ Utrũ positionibus sufficiat sub cõdi-
tione rñdere. Item an sciẽde sint inter-
rogationes ante libelli oblationem.

1 * Sexto queritur † actor pro-
duxit suas positiones ad
suam intentionem probã-
dam: quibus reus ita re-
spõdet: credo si appareat:
quod ꝓbatum fuerit vel
non credo: si non probatum fuerit. Mo-
do queritur an videatur sufficienter re-
sponsum. Dy. dicit ꝙ nõ: qꝛ talis respon-
sio non est certa: nec pura: sed ꝯditiona-
lis. ğ nõ valet: vt. ff. ð ꝟbo. obl. l. j. §. siq̇s.
nam positionibꝰ clarũ ꝛ certũ debet re-
spondere. ff. de cõfes. l. certũ. cum ğ ex di-
cta respõsione nõ remeneat certus ad-
uersarius ğ clariꝰ iterum debet respõ-
2 dere. ff. de inter. acti. l. ð etate. §. fin. † nã
cõditio adiecta facit incertitudinem qꝛ
non ꝯstat si est ita: vel nõ: nisi ex postfa-
cto. ff. si cer. pet. l. ꝓinde. ꝛ. l. ita. ꝛ ideo tã
3 ꝙ incerta respõsio nõ dꝫ admitti. † Nã
obscure respondere idem est: ꝙ non re-
spondere ẜm Inno. vt ipse notauit in. c.
cũ clamor. extra de test. Sed caute põt
responderi. non credo vt ponit̃: vel non
credo vt iacet. proponendo negationẽ.
4 vt no. C. de iura. calũ. l. ij. ¶ † Positiones
aũt sunt faciẽde regulariter singulari-
ter ꝛ sigillatim: vt. c. ꝓsentes. de tes. lib.
vj. ꝛ. ff. de excu. tu. l. scire. vñ positioni im-
plicite non est respondendum. C. de iu-
ra. calum. l. ij. in glo. mag. si, tñ ita sit ho-
mo onerosus iudex: vt super implicita
positione q̃ plura ꝯtinet cogat reum rñ-
dere: siquidem sit positio repugnans in
aliqua particula que nõ sit vera: licebit
in totum negare. qꝛ quoties significatio
sumit̃ ex vniuerso si in aliquo est falsa.
ff. de rebus dubi. l. si is qui ducenta. §.
vtrum. ꝛ no. in. d. q. j. de qõ. circa sniam
in. q. x. §. vlterius. Uel saltem põt cogere
iudex positionibus eiusdẽ partis impli-
cite rñderi. ꝛ ita vidi fuari. Et possunt
positiones fieri ante lit. ꝯte. vbicũqꝫ pro-
batio imminet faciẽda: vt colligit̃. s. de
questio. circa viam ordinariã denuntia-
tionis. in. q. vlti ea enim
sunt possibilia: vt no. i. d.
mag. glo. post lit. q̃ꝫ ꝯte.
fieri pñt vsqꝫ ad cause
cognitionẽ siue cõclusio-
nẽ. extra ð fi. instr. c. cũ di-
lectꝰ. Econtra dic vt ple-
ne in Spe. ð posit. §. iiij.
5 ver. regulariter. ¶ † Est
tñ sciendũ ꝙ in criaibꝰ
causis nõ sunt positiões
faciẽde: nec factis rñdẽ-
dũ: vt puta pono ꝙ ma-
nifestasti. qð occidisti ꝛc.
qꝛ tali positioni crimi-
nose ẜm Inno. nõ ẽ rñdẽ-
dũ. vt ipse no. ex̃ de elec.
c. dudũ. ꝛ rõ est duplex.
ꝓma: qꝛ nemo se dꝫ ꝓde-
re. ð peni. di. j. c. q̇s habe-
ri. §. nõ dico. ꝛ qꝛ cõtinet̃
de collusione: q̃ excogi-
tari possit inter aduer-
sarios: vt. l. d. c. ipse not.
secꝰ i interrogationibꝰ
q̃s fecit iudex ex suo offi-
cio: vt not. ff. ð inter. ac.
l. vbicunqꝫ si dubitat̃ an
sint faciende añ libelli
oblationẽ: h̃ glo. nõ ple-
ne determinat. sed ẽt te-
net ꝙ libello oblato fiãt:
vt ipse not. in summa. de
iud. Sꝫ Spe. ꝯ. in tit. de
inter. §. j. ver. sꝫ nũq̇d. tu
dic: ꝙ ad postulationem
actoris nõ fiunt: nisi de-
mũ fundata intẽtione.
vt colligit̃ ex. l. prima. ff.
de eden. quia ex eiꝰ per-
sona ius metimur. ff. si
pars here. pet. l. prima.
Si vero iudicis offõ pos-
sunt fieri quandocũqꝫ ꝑ
ð. l. vbicũqꝫ. semper em
vbi ptes iterrogant: opꝫ
ꝙ interrogãs aliquid de-
ponat: ne videat̃ calum-
niose interrogare ꝑ. d. l.
vbicunqꝫ. ꝛ de hoc plene
no. xx. q. vi. c. indicantẽ.

*Adde ꝑ primo mẽ-
bro. Lanfr. in. §. rñsio-
nes. vers. ex-
tra hos re-
glas. nu. x.
ꝛ ꝓ secũdo
dicto vide
eundem in
pncip. sue
practice. nu-
me. xviij. et
ibi in apos.

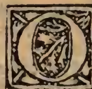
¶ Utrū intentio vel po= P
sitio impertinēs admis= 1
sa valeat si probetur.

*
1 Eptimo q̄ritur †nū quid si in iudicio p ducit articulus vel nitētioi mpertinēs: ꝛ eā iudex admisit: ꝛ super ea fiunt pbationes: nunq̄d releuat pbantem. ꝛ dic in hoc p ꝛ ꝯtra. vt colligitur ex eo qđ dixi. s̄. de qōni. circa pcu. in q. iij. distinguēdo tn̄: ꝙ si articulꝰ ꝛ intētio manifeste probantur fm ius: tunc dꝫ eam iudex statim admittere. vt ex̄ đ proba. c. lꝫ. aut sunt manifeste ꝯ̄ ius: ꝛ tunc dꝫ eas repellere: ar. ff. de post. l. quos phibet. Aut est dubiū: ꝛ tūc iudex ea admittit q̄ tū de iure sunt admittēde ꝛ non alr̄: vt no. extra de of. dele. c. cū ꝯtingat. i glo. ꝛ no. ff. đ dā. infe. l. q̄ vas. ꝛ sic obseruat cōsu. ¶ Quidā etiā p̄mittunt negatiuā. s. nō admittēdo eas nisi quater ꝛc. ar. eo. q̄ not. C. de iur. calū. l. ij. Item iudex cū summa diligentia dꝫ testes examinare sup oibꝰ articulis ꝛ sup oibꝰ punctis iterrogare. ꝛ si dolo vel negligentia omiserit: et post publicationē potest corrigere. extra de tes. c. per tuas. ar. ff. de testi. l. j. §. si ꝟo. ar. ff. de re iudi. l. cū prolatis. ꝛ de euictio. l. si p imprudentiā.

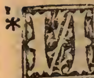
*Addꝰ lanfrā. ibi pri. alle. nu. xix. ꝟ. capio gl. in ꝟ. interrogatiōes.

P Adde eūdem in §. testiū depositiones. i pnci. ꝟ. quero. vij. nu. vij. ꝛ ibi i apo. in versi. extra terminum.

¶ Utrum p solum iuramentum testium sit ppetuatus terminus probationis.

Ctauo quero: †quid si dato termino perēptorio ad pbādum: producuntur testes coram iudice q̄ iurāt: tn̄ infra terminum non examināturꝭ nūquid postea erunt examinādi parte opponēte: ꝙ nō debeāt examinari pbatur: qꝛ decursus est terminus ad pbandū datus a iudice. ergo ꝛc. Nam litigator habuit terminum perēptoriū ad pbandū: que pbatio per iuramentū non fit: sed per testiū depositionem. extra de sent. excō. c. qđ in dubijs. cū g̃ depositio nō sit fcā: ergo non est facta probatio. ğ vltra terminū in examinatione non est audiendus. ar. ex̄ de excep. c. pastoralis. ff. de indi. l. ad perēptorium. cū. l. seq. ad idē. l. tibi. C. eo. ¶ Ecōtra videtur ꝙ audiri debeāt ex q̄ iurauerint cū nō est q̄d imputet litigatori: cū in eo nō sit. nec ad eū nō pertineat examinatio testiū: sed est in iudice ꝛ ad eius officium spectat. C. de testi. l. nullū. l. pe. ꝛ in aut. apud eloquētiam. C. de fi. instru. Si ergo iudex in termino nō examinauit: est qđ imputetur sibi non litigatori: qꝛ qđ per me nō stat: mihi imputari nō dꝫ. ff. de cōdi. insti. l. mulier. C. de vsufru. l. si pro te. hanc opi. pbat Dy. p. l. vnicā. C. de edic. diui adri. tol. et. ff. de bo. pos. ex tes. mili. l. j. §. fi. vbi legitur ꝛ no. quod miles q̄ recipit ad sacr̄m: videt ad totum receptus. do. Anto. Archi. bono. in suo apparatu libri sexti in titu. de excep. c. pia. in gl. clare innuit ꝛ distinguit quod aut datur terminus ad pbandum: ꝛ tūc solum iurare nō sufficit vbi nō examiat̄ dixi p iuramētum non sufficit probatio. Aut datur terminus ad producendum testes tunc sufficit si iurant. ¶ Si autē testes iurati non veniant consulo ꝙ pducens insistat iudici semel: et pluries: vt grauet eos testes protestando semel et pluries ꝙ per eum non stat. ar. in. l. j. C. de tempo. appel. l. fi. et fm ea que notaui. j. de q. circa appel. in. q. vlti.

¶ Utrum videatur testis iuratus eo ipo ꝙ tabellio scribit in actis: talis testꝭ iuratus. Item an videtur verum: si non cōstat corporaliter iurasse. Item an pōt examinatio testium alteri committi.

1
* Ono q̃rit̃ † quid si in atte-statiōib⁹ alicui⁹ cause nō contineret exp̄sse q̃ die te-stes iurauerint: sed nihilo-minus dicit talis testis iu-rat⁹ citatus et examinat⁹ corā tali iudice ⁊c. nunq̇d sufficiat. an ꝑ hoc p̄bet̃ iuramentū: et de die citati et examinati. Et p̄mo v̄r q̄ non: q̄r illa verba iurat⁹ ⁊c. vident̃ notare rē esse factā quasi referat se ad iā factā rē. ⁊ se refert ad aliā scripturā. vñ ei nō statur: nisi de ea ꝯstet. C. de edē. aut. si q̇s in aliquo documēto: si ergo de alia prima scriptura cōstet: illa relatio opat̃ parū. Uñ si inueniunt̃ testes non iurati nō p̄bāt. C. de testi. l. iusiurandū. extra. e. c. nup. a quo iuramēto nullus cuiuscūq̄ status vel conditiōis excusatur: sed cogit̃ vt ibi: al's dictū eius nullū est: nisi a ꝑtib⁹ remittat̃ vt i dictis iurib⁹ no. ⁊ extra. e. ti. c. tuas. ¶ Ecōtra q̄ habeat̃ pro iurato. ⁊ ꝑ illa verba videant̃ testes iurasse: q̄ ita scribunt tabelliones ⁊c. Nā per eundē modū posset obiici: q̄ non esset examinat⁹ nisi de illa scriptura examinatiōis ꝯstet ⁊ tñ ex eo q̄ tabellio dicit testes examinatos ⁊c. hoc ipso examinatus est: sic ergo et iuratus. Sed ad hanc opinionē q̄ licet modo presumat̃ iuratus per dictā glo. tñ nō releuat: q̄r nō ideo p̄batur de die iuramēti: ⁊ coram quo iurauerūt: ergo nō valet: extra de p̄ba. c. qm̄ i t̄p̄s ⁊c. et. C. de cōtrahē. stipu. l. j. qđ est verū: si ibi nō ꝯtinet̃ corā quo iurauit: ⁊ examinatus est. sed quo ad diem p̄ōt sustineri: si ex p̄cedentib⁹ p̄ōt dies apparere. ff.
2 de eden. l. j. §. si q̇s in cum. † Item q̇d si dicat̃ in scriptura iurauit: ⁊ nō dicit corporaliter: an sufficit. ⁊ videt̃ q̄ non. quia aliud est iurare ꝑ sacr̃m religionis v̄bo tenus: ⁊ aliud iurare corp̄alr̃. C. si minor se maiorē dixerit. l. iij. §. si aūt. Sed constat q̄ testes corporaliter tacto libro debent iurare vt colligit̃. C. de epi. ⁊ cleric. aut. sed iudex in eo qđ ibi est speciale in episcopo: ad idē. l. rē non nouā. C. de iudi. ad idem extra de elec. c. vt circa. lib. vj. ¶ Econtra qđ sufficit: qđ q̄n̄q̄ iuret.
3 ff. de iureiur. l. non erit. §. j. † q̄r inter simplicē q̄relam ⁊ iuramētū deus non facit differētiā vt ex̄ d̄ fideiuss. c. j. ꝫ p̄mū vers⁹: scꝫ q̄ nō valet nisi corporaliter iuretur. vt not. i. x. colla. in. §. sacramēta. d̄ pac. iu. fir. in glo. ⁊ hoc ap̄pet i. d. c. vt circa. i gl. sup v̄bo p̄sti-
4 to. ¶ † Ulterius q̄ro q̇d si apparet q̄ testes examinauit notari⁹ cause: non iudex: dic q̄ non vꝫ. C. de iure fi. l. instar. li. x. ver. quia est iudicis officium. vt. s. in proxima. q. dixi. Nam in hoc v̄r iudicis cause electa idustria vñ per aliū expediri nō p̄ōt. C. de cadu. toll. l. j. §. finalit. extra d̄ elec. c. si.
5 ¶ Quid † si iudex examinationē aliū committat. ⁊ videt̃ q̄ in criminalib⁹ nō possit. vt in aut. apud eloq̄ntissimū. C. de fi. instru. quia sine p̄ntis siue absentis eorū examinatio non p̄ōt ꝯmitti: sed ꝑ ip̄m latrunculatorē. i. iudicē examinandi sunt: vt si res exegerit torqueatur. vt i aut. de testi. §. si lud. ⁊ hoc no. Inn. extra de re iud. c. cū bertold⁹. ꝫ dicat Spe. q̄ male facit: q̄r totuꝫ ius cause in hoc residet: vt ipse dixit in ti. de testi. in. §. tractādum. in princ. ⁊ in versi. ad ipsius officium.
¶ Utrū sit idē p̄bare: q̄ est fama publica: vel q̄ publice d̄r. Itē a n negatiua possit per famā publicam probari. F

Ecimo q̃rit̃ † quid si aliq̄s publicaꝫ sententiam produxit: et producit testes: qui dicunt: quod est publica

* Adde cū dē Lāfran. vbi. s. et ibi i apostil. nu. me. viij.

F Adde pro p̄mo dicto istū i. l. fin. §. j. colū. vij. C. de iure deli. ⁊ p̄ scđo vid Lanfran. in p̄rin. sue practice. nu. iij. versi. tertio not. et ibi in apostil.

fama de tali re: et interrogati de cā scientie rñ dēt: q publice dr nūquid ex hoc fama publica sit pbata: et primo vr q non q ista ratio non est sufficiēs ad pbationē fame: q glo. coiter dicūt: q testes qui de fama deponūt debēt dicere maiorē partē populi ita sentire. vt no. ff. d testi. l. iij. in fi. cum ergo in. q. proposita non sic deposuerūt: cluditur: q fama nō sit sufficiēter pbata. et ad hoc accedit qd dr q fama est cōis opinio: s cōis opi. nō colligit ex opinionib singulorū: vl ex eo qd publice dr: s ex opinione: et existimatiōe vniuersor: vt colligi potest. C. de testa. l. j. ff. de fun. instru. in §. le. l. cuz delanionis. §. j. et ff. d fal. l. j. §. j. et de su- 1 pel. le. l. cum quidā: ergo nec fama. Cū igit deposuerunt testes publice et palam esse: ideoq ita dicebat: non sequit cōem opinionez vel famā esse probatā. Preterea vbuz publice est equiuocum nā publice palam. C. de his q p me. iudi. non appel. l. ij. et publice dr i. per oēs cōiter: vel per maiorē partem. ff. de reg. iu. l. aliud. §. refert simpliciter ergo et sine determinatione probatū referri debet minus ad eā partez: que odiū continet. ff. de penis. l. preses. et de suspec. tuto. l. quid ergo. Sed q intelligatur. probata continet odium: ergo repellenda. ff. de po. stu. l. cum quidam. Sed Dyn. dicit quod p tales attestationes fama est probata: et pro hoc. ff. ad mace. l. iij. §. sed q publice &c. et C. ad velle. l. ij. ¶ Ulterius dic: q qnq fama accedit ad probationez affirmatiue. quandoq ad probationē negatiue: puta cum volo probare sic. pono et pbare intendo: q publica vox et fama est: talē nō fuisse citatū: vel non fuisse electū: vel q eius electio non fuerit confirmata: vel talis non est filius legitimus &c. quibus casibus non admittitur: q ante affirmatiuam pono negatiuam. arg. extra de pba. c. tertio loco. et ff. d inoffi. testa. l. nam et his. §. j. et argu. C. ad. l. corne. de sic. l. j. et facit optime. ff. si vsufru. peta. l. vti. licet enim als negatiua pura et simplex non veniat probanda. vt no. ff. de proba. l. ij. extra de elec. c. bone. tn in hoc pponit affirmatio et quasi per indirectū deuenitur ad ei pbationez: qd licet. vt. d. c. tertio loco. et not. in aut. de here. et fal. §. si vero absint.

* Add lāf. in. §. dilationes. in fi. et i §. testiuz depositiones. nu. vij. et ibi in apostil. in §. extra terminum.

¶ Utrum dies qb copia iudicis haberi nō potest cedant in dilationem. Item an post terminū qs admittat.

ndecimo qrit † qd si in termino dato ad pbādū vel pducēdū inducit vn vel plures dies feriati: in qbus pbatio vl pductio fieri nō pt: eo qd illis diebus icidit. Nūqd post illū terminū totidē dies restituunt ad pbandū. et pmo videt q sic: q medio tpe vr deduci: vt ar. ff. ex qb cau. maio. l. ab hostib. §. fi. et C. eo. l. qd tēpore. nō em vr q currāt dies quib experiundi ptās nō fuit. ff. de diuer. et tempo. presc. l. j. et quoties stat per iudicem non debet partibus imputari. C. de tempo. appel. aut. item si appellatione. cum similibus. Econtra videtur q nō restituātur dicti dies: q imputandum est litigatori: qui terminuz sibi datū acceptauit: non precauēdo sibi de illis feriatis diebus. ff. ex qui. cau. maior. l. sed et si p ptorem. §. si ferie. et ideo in dicto termino computant. C. d dila. l. siue pars. vbi videt casus. et hec est veritas. Igitur termino elapso non audit. extra de accu. c. licet. siue in bonoruz possessione petenda. C. qui admi. ad boñ. pos. l. j.

siue in productione instrumētoꝝ.extra de fide instr.c.accepimꝰ.siue in matrimonio.extra q̄ ma.accu.pñt.c.tuā.siue ad impediendū statū alicuius.vt.C.de iure manu.l.diffamari.⁊ ibi plene ꝓbatur.iij.q.v.c.quisquis.⁊ adde qđ dixi.s. in.q.de citationibus.in.q.ix.

¶ Utrū in delictis sufficiat probare testimonio mulierum.

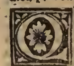
1 * Uodecimo queritur † nūqđ in delictis faciat ꝓbationē testimonium mulierū:⁊ iure canonū videt expeditū: q in criminalibꝰ mulieres testimoniū ferre nō possunt:vt not.extra de verb.sig.c.forꝰ.sed secꝰ videt iure ciuili:q: vbiq̄ seruat:q mulieres in criminalibus ad testimoniū admittunt:et rō est in ꝓ̄ptu.q: edictū de testi.est ꝓhibitoriū ⁊c.ff.de testi.l.j.cū ergo nō ꝓhibeat mulieres:ergo admittūtur.ff.ex qb.cau.maio.l.necnō.§.sed q eis.ꝓbat ex eo:q mulier in testamento ferre testimoniū est ꝓhibita.ff.de test.l.q̄ testō.§.mulier.p qđ relinqt:q regulr admittit q: exceptio regule ⁊c.ff.de re.iu.l.j.

2 ¶ Quid em̄ si delictū cōmissum nō pot ꝓbari p mares:q: forte ibi nullꝰ erat:et femine nō testificent:crimē remanebit impunitū:qđ esse nō dz.ff.de fideiusso.l. si a reo.Itē ferre testimoniū dignitatis est.xij.q.iiij.c.pceptū.a q̄ dignitate nō repellit magis femina q̄ masculus:vt dixi.nec in hoc inuenimꝰ deterioꝝ cōditionē generis masculini q̄ feminini ergo ⁊c.Sed dy.dicit q mulier nullo modo ad testificationem criminis admitti dz:etiā de iure ciuili:qđ probat sic.Mulier ꝓhibet a testificatione in cā testamēti.⁊ eadē imo maior rō est vt ꝓhibeatur in cā criminis:q: ibi de salute hominū agit.ergo cautiꝰ est agēdū.ff.de car. edic.l.j.§.sed ⁊ si quis.C.de appel.l.aditos.⁊ de fal.l.j.Nā cū eadem vel maior ratio sit in criminibus:ergo ius est seruādū.vt.ff.de iudi.l.⁊ si pretoꝝ.ff.de ap. l.si q̄ separatim.§.fi.ea maxime ratiōe: quia conditio mulierum est instabilis ⁊ mobilis.C.de iure test.l.filia.et.d.c.forus.in fi.de verb.signi.ergo non facile credendum.ff.de testi.l.iij.dicit tamen † 1 quod de iure canonico mulier admittitur aliqñ ad testificandum scz in causa inquisitionis ⁊ exceptiōis.vt no.extra de testi.c.quoniam.

¶ Utrum testis qui dicit mihi videtur: faciat probationem.

P Ertiodecimo q̄ritur: † qđ si testis d cā sui testimonij interrogatꝰ dixit:q mihi ita videt q sic:nunqđ erit hec cā sufficiens sui dicti.⁊ p̄mo videt q sic.ff.de arbi.l.quid em̄.§.si arbiter.ff.qđ vi aut clā. l.j.§.qđ sit.¶ Ecōtra q non ꝓid qđ no.ff.ad tertu.l.ij.§.itē q̄ri pōt.sz p̄t solui ex eo qđ not.p Inno.extra de testi.c.cum cām.in his q̄ altero de quinq̄ sensibus pñt apprehēdi p̄dicta rō s̄t sufficiēs.alś non:vt in.d.c. plene no.q: potiꝰ vr̄ qđ faciat iudicium animi sui q̄ testimonium.

¶ Utrū acta prioris iudicij probent in alio.

 Uartodecimo q̄ritur † nūquid accusatio prioris iudicij profuit ad probationem in alio iudicio.⁊ q: glos. in hoc videnf varie.colligi sic in summa.quia aut id quod probatum est in p̄mo iudicio ꝑt durare in secūdo cā:aut non.Primo casu vz etiā in iudicio secūdo.et ita intelligitur.C.de arb.l. pe.et quod ibi not.C.de

* Adđ lāś in.§.testiū depositiões nu.lxxiiij. ver.p̄mo q̄ritur.et in aposti.in v̄.in delictis.

P Adde lāś. in.palleg.§. ver.p̄terea est sciendū. ⁊ in apostil. meis.nūe. xvij.

† Adde Bartolum in.l.is apud quē.col.iij. in prin.⁊ ibi do.meū dominū Iasonē col.iiij. ⁊sic.secūdꝰ casus.C.de eden.

edē.l.ij.et de libe.cau.l.
iubem⁹.ꝛ de cri.expi.he
re.l.res hr̄ditarias.ver
bi gratia.In pmo indi
cio pbaui rē ad me per
tinere iure dominij:vel
quasi seruū meum esse.
Nam qꝛ dhiuꝫ est dura
bile penes nos vt in re
gula iuris id qđ nostrū.
et not.C.de proba.l.siue
tñ satis est per acta prio
ris iudicij.pbare ꝙ suꝫ
dñs.Si vo probatio fa
cta est in iudicio pori pt
desinere tractu tēporis:
vel pōt supuenire aliqđ
aliđ impedimētū ex post
facto:tūc acta poris iu
dicij nō pbāt l scđo vt ē
in possessiōe ꝛ etate:q̄ so
lo tractu tpis mutāt sta
tum.ff.de lega.ij.l.titia
seio.§ in his q̄ro.C.đ in
integ resti.l.si minoris
hec pbanť.ff.de excu.tu
to.l.scire.§.q̄ absolutus.
Et predicta intellige in
ter easdē psonas:nā in
ter alias psonas nullo
modo pbat.C.de excep.
l.pe.ex̄ de fide istr.c.in
ter dilec.§.porro.et dic
vt ibi:qꝛ mutatio perso
naruꝫ aliā rē facit.ff.de
excep.rei iudic.l.j.et.C.
res iter alios acta.p to
tum.Eo tñ casu quo in
ter easdem psonas pdu
cuntur:erit in potestate
aduersarij an velit sta
re priorib⁹ attestationi
bus:an velit ꝙ testes si
viuāt iterū pducantur.
C.de testi.l.si.pōt eñi di
cere aduersarius:ꝙ nō
valēt:qꝛ quantū ad pre
sens iudiciū fuerunt di
cti testes recepti parte
absente:ꝛ iurati lite nō
contest.ꝛ ideo ad partiū

*Adde lā
frā.in.§.cō
fessiōes.nu.
v.s.et que
ro primo.et
per discur
sum.

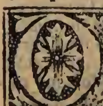
petitionem sunt de nouo recipiendi.vt
no.in.c.abbate sane.extra de re iudi.sa.
C.de arbi.l.j.hec quidē de attestationi
bus dicta sint.alia aūt acta vt cōfessio
nes:productiōes:ꝛ alia:si publica sunt
valent semp:vt.C.de rei ven.l.gesta.qꝛ
talia melius p instrumēta:q̄ per testes
probantur.vt not.extra de proba.c.ter
tio loco.in prima ꝛ vltima glo.
¶ Utrū spōte ꝯfessus admittať ꝯ suam
confessionē.Itē an negās possit pbare.
1 Quintodecimo q̄riť q̄d si ali
* quis spōte cōfiteať in iudi
cio se ꝯmisisse malū:de quo
procediť ꝯ ipm.nunq̄d post
suā ꝯfessionē admitteť ad il
lā reuocandū?Et videť ꝙ sic:qꝛ vt dr.ff.
de qō.l.j.§.si quis vltro.non solum post
confessionē:sed etiā post condēnationē
liberať q̄s si appareat ꝙ ali⁹ ꝯmisit de
lictū qđ vltro fuerit ꝯfessus.ergo multo
magis videť admittend⁹ ad reuocatio
nē sue ꝯfessiōis:si pbare pōt qđ ꝯ veri
tatē p errorē vel aliā iustam causam seu
ignorātiā sit exposita ꝯfessio.argu.ff.de
2 leg.j.l.si dom⁹.§.q̄ confiteť.ꝯstat eñi † ꝙ
error facti pōt q̄ncūq; reuocari añ sen
tētiā pbato errore.C.de iur.ꝛ fa.igno.l.
error.ꝛ.C.de trāsac.l.cū satis.ff.de ꝯfes.
l.cū fideius.in prin.ꝛ clare not.ff.de ap
pel.l.creditor.§.iussus.ad idē extra de
cōfes.c.vlti.¶ Ecōtra videť ꝙ cōtra suā
ꝯfessionē spōte factā nō audiať:qꝛ quo
ties q̄s ꝯfiteť delictū cōmisisse:lꝫ ꝯstet
aliū ꝯmisisse:teneť tñ cōfitēs ex sua cō
fessione:ꝛ ille delinquēs teneť qꝛ ꝯmisit
ff.de ꝯfes.l.si is pterea.tūc demū q̄s nō
obligať ex sua ꝯfessione:qñ est ꝯ suā na
turā:vel est de re:de qua cū alio actum
esse nō poterit.vt.l.ꝯfessiōibus.ff.de in
ter.act.ꝛ in casibus not.in.l.j.C.de con
3 fes.† alr aūt obligať omnis cōfitēs:qꝛ q̄
quis diluteide sua voce protestatur ꝛc.l.
gñalr.C.de nō nūe.pecu.ꝛ confessiōe fa
cta nō debēt esse alie partes iudicis ni
si in cōdemnādo.l.pinde.ff.ad.l.aquil.
ff.de cust.reo.l.si ꝯfessus.Item qꝛ de suo
facto interrogať:in quo non pōt pretē
dere ignorātiā:seu errorem:qꝛ in facto
proprio ꝛc.l.pe.ff.de iudi.et fac.igno.l.
magnam.C.de contrahen.ꝛ com.stipu.

et no.in.l.fi.ff.de fo.et maxime in condemnatione facta post lit.conte.vt.ff.de inter.ac.l.de etate.§.fi. Solu.cum quis ex certa scientia aliquid confitetur sponte: et deliberato consilio: et in facto proprio: tunc non auditur nisi velit probare postea se errasse: quia non posset probare errorem suum.ita not.extra vt ec.be.et.j.§.quia vero.et fa.extra de
4 accu.c.j.li.vj.quando † vero non sponte: sed in tormentis: vel aliter inuitus et tunc audietur reuocare volendo.vnde dicit lex: quod confessio criminosi non est sufficiens et plena: sed semiplena probatio: nisi in ea persistat: vt no.ff.de cust.reo.l.ij.et propterea deferendus est confitens in iudicio: vt sciatur an perseuerauerit: vt ibi no.et.xj.q.iij.quid ergo.et tunc volendo probare contrarium reuocatur confessio: et ita loquitur dictus.§.si quis vltro.idem si de facto alieno.quia per scientia confitetur quia vterque.s.confitens et delictum committens: vt predixi.et ita loquitur.l.si is.et potes addere quod habetur per Dy.in.c.ignorantia.
5 de re.iu.lib.vj. ¶ † Sed an sponte confitenti sit danda dilatio.dic vt.s.de.q.circa ap.in.q.iij. Sed quid econtra.an is qui negat debeat admitti post negationem ad aliquid probandum pro sua excusatione.et videtur quod sic.ff.de regu.iur.l.nemo ex his.C.ad l.cor.de sic.l.ij. Sic distinguo.aut expresse et absolute negat: et tunc defensio sibi reseruatur C.de non nu.pe.aut.qui propriam.cum iuribus ibi allegatis.quia negant factum &c.l.actor.C.de proba.nisi aliquid velit probare.per quod firmet suam negationem: seu per quod non sit contrarius sue negationi: vt puta si velit dicere se fuisse absentem cum de creatione loci vel temporis.l.optimam.C.de con.et com.sti. Aut non negat absolute sed adducit defensionem vel conditionem: vel etiam per verba implicita: et tunc competit sibi defensionis probatio.extra de renun.c.sup hoc.in fi.C.de exce.l.si quidem.quando autem et qualiter probetur.dic vt in eo.c.fina.

¶ Utrum confitens delictum excusetur si dicat se mandato domini hoc fecisse.

1 * Extodecimo queritur † quid si accusatus de aliqua violentia vel delicto confitetur illud: sed dicit se fecisse voluntate domini talis: ad quem pertinat res de qua agitur: et ad hoc probandum inducit dominum: qui dominus testificat vt confessus est accusatus: nunquid ex hac depositione domini excusabitur reus accusatus.et primo videtur quod sic.ar.ff.ad sille.l.ij.in fi.et.l.seq.vbi serui accusant de delicto domini.econtra quod non.l.si quis i graui.§.j.e.ti.et.C.de accusa.l.non ideo.quia licet mandans principali criminoso teneatur: vt not.ff.ad silleia.l.si percussit.tamen mandatarius tenetur: vt.d.l.non io. Sed dic: aut dominus dicit ad excusationem illius: et creditur ei: et prodest excusatio: vt dicta.l.ij.aut ad accusationem: et tunc non creditur.vt.d.l.si quis.et de hoc dic vt plene nota.ff.ad.l.aquil.l.liber homo. Bald.

¶ Utrum ex dicto vnius testis debeat quis subijci tormentis. Item de materia indiciorum: et an indicium cum publica fama sufficiat ad ponendum quemque ad torturam.

P
1
Ecimoseptimo queritur † nunquid ex dicto vnius testis possit quis torqueri: et ad confitendum cogi causa plene probationis habende. Et primo videtur quod non: quia expresse videtur dici in.l.maritus.de quoni.l.ij.et in.l.milites.C.e.vnicus.testis facit vnicum indicium.ff.de do.ple.l.theopompus.ergo indicium singulare non sufficit cum debeant indicia precedere: et sic in plurali

* Adde lanfra.i palle.§.confessiones nu.81.versi.item no. Bar.limitat.et ibi in aposmeis.in verbo.et contra confitentem dixi i li.consuburgum.ti.de iusti.et illius effectu.§.si aulcuns.in gl.i verbo.pour la premiere foys.ibi an aut teneat paulo ante finem.

P Adde lanfran.in preelles.§.con

confessões numero.v. et ibi in apos. meis.ff.tormentorum. et in ffl.nec qs tenet.

numero:qz qñtes plura requiruntur ad aliquid agendum non sufficit alterû fieri.ff.d itine.actu qz priua.l.j.§.hoc autez interdictuz.ff.de diuor. l.fin.de transa.l.cum hi §.si pretor.ergo 7c.†preterea i criminalib⁹: vbi proprie tormenta exigũtur.ff.de questio.l.diu⁹. vnus testis non facit semiplenam probationez ff.de re iudi.l.iij.7 maxime de iure canonico.extra de testi.c.veniẽs.ergo nec ex eo debet condemnari: nec torqueri. Econtra qz sic.quia pl⁹ facit ad pbationẽ vni⁹ testis dictuz quã plura indicia.Nam per plura indicia nõ fieret plena probatio: nec sufficiunt ad plenã probationem: siue condemnationem: qz nemo ex presumptionibus ɔdemnatur.ff.de penis.l.absẽtẽ.sz p duos testes sic.ergo per vnuz testem fit semiplena pbatio:et hec scda opi.vr pbare in.d.l.theopompus.7 tz Azo in sum:de questio.in.§.indiciũ.ibi: de hoc aũt 7c.et sic videtur tenere gloss.que est ad.l.iul.ma.l.iij.lz qdaz dicãt spãle:quia multa spãlia sunt in illo ti.7 qz de indicijs habita ẽ mẽtio aliq:de ipsis videam⁹ ad maiorẽ cognitionẽ habẽdã.¶Circa qd sciẽdũ qd ex eo qz gl.nõ determinãt q̃ sint indicia:7 qñ sint indubitata 7 qñ non.Idcirco qdam doct.vt Guido de suza. tho.de piperato.Nicol. matarelli.7 qdaz alij in

cox dictis ordinarijs tetigerunt.7 quidam ex eis dixerunt† qz quecunqz sint que precedunt indicia et qñtũcunqz indubitata 7 euidẽtia:tñ ex eis nõ est pcedendum ad cõdẽnationẽ.C.de qõ.l.milites.Nam in criminibus debẽt esse pbationes luce meridiana clariores.l.fi.C. de proba.†qz nemo vt supra dixi dz ex presumptionibus condẽnari.vt.d.l. absentem.ff.de penis.7.ij.q.j.in princi.immo sancti⁹ est absoluere:vt ibi sz salua gratia dicentium cõtrariũ colligitur ex d.l.fi.in tex.7 glo.Nã ibi sunt indicia indubitata q̃ etiã adiuuãt ab alijs adminiculis circa factũ(de quo querit)contingentib⁹:vñ videt tunc ad cõdemnationem posse procedere per.d.l.sciãt qz. Et que non psunt singula multa iuuãt: vt no.ff.de testi.l.iij.extra de suc.ab inte.c.vlt.verbigratia occisus est petr⁹.7 nõ pbat de occisione.qz nemo vidit eũ occidi:sed pbat qz titi⁹ visus est sol⁹ cũ dicto Petro 7 etiam fuit visus cum gladio sanguinolento fugere de loco.7 probatur qz titius erat inimicus dicti petri occisi.Itẽ pbat ɔtra titiũ de publica fama.certe pdicta vident indubitata indicia coadiuuãtib⁹ pdictis adminiculis scz indicijs 7 fama publica.qd videt sufficere ad ɔdẽnationẽ.Nã ex pdictz posset dici qz vix reus posset negare:vt.C.d penis.l.q sniaz.†Nã pñtia i loco maleficij facit ɔ pñtẽ ar.ff.de his q deiece. vel effu.l.j.§.proinde.Item gladius sanguinolentus:qui non est sine sanguinis effusione cruentat⁹.vt ex euidentia facti ostẽditur.†Item fuga:qz fuga accusat fugiẽtem.in aut.de test.§.si ff.o.7 habetur p cõfesso.C.de asses.l.iiij.7.iij.q.ix. decernimus.vñ sua fama 7 fuga eũ ɔdẽnãt.ff.de suspe.tu.l.impuberib⁹.§.pat.7 ff.de tes.l.iij.vñ ex pdictis tã idubitatis 7 probabilibus indicijs:7 euidẽtibus adminiculis posset hoc casu condemnatio ferri:vt.d.l.iij.sunt enim pdicte presumptiones qbus stãduz videt donec pbet contrarium.ff.qd met.cau.l.vlti.v.q.j.c. tu eo.Nã ex argumẽtis cã deciditur:vt c.forus.de ff.sig.7 dixi supra eo.titu.q.ij. ad idẽ.xxxj.q.v.c.nec illud.ad fi.Credo tñ tutius.vt fiat ẽm opi.predictorum:vt

primo torquendus sit reus: et extorta confessione per inuestigationem veritatis condemnetur: et ita dicit ad literam predicta. l. miles. in fin. quia vbi agitur de salute hominis: cautius est agendum. vt no. in. d. l. fi. de proba. et dixi. s. in. q. xij. et sic ore proprio indicetur reus. xxj. q. iiij. c. non aliter. ff. de iure
7 fis. l. imperatores. ¶ † Sunt preterea quedam indicia alia quibus precedentibus potest iudex ad tormenta procedere: vtputa si fuerit maleficium forte commissum in aliqua domo: curia: seu camera: que vnum tantum habet exitum: per quem tunc fuit reus visus exire cum armis cruentis: et pallidus in facie: vel in loco delicti in agro vel vinea a longe fuit visus reus quando ducebat arma contra illum qui fuit occisus. vel si apud reum reperiuntur alique res que fuerunt apud occisum tunc temporis: vel si dicatur quod mandato titij: vel titius iactasset se de offendendo vel occidendo petrum qui postea reperitur occisus vel offensus. Item quia talis est iste reus quod verisimiliter predicta perpetrasset et solitus est facere similia: vel forte si dictus reus extra iudicium hoc dictum fuerit confessus: licet non facit plenam probationem contra eum. ar. ff. de probа. l. j. et. l. fi. C. de test. l. itaque. §. de proba. et fuerit confessus secundum ea que habentur et no. ff. de adult. l. j. Item si delictum committatur de nocte et inuentus fuerit ibi reus illo tempore: vnde presumptio est contra eum: quia tenebre sunt apte ad malum committendum. vt. ff. de ve. inspi. l. j. §. tria luminaria. et quia nox aggrauat delictum. C. de adul. l. gracchus. ff. de ef
fra. l. fi. predicta autem et alia innumerabilia indicia possunt occurrere secundum factorum veritatem: et ideo non potest certa doctrina apprehendi. ar. ff. de tes. l. iij. §. eiusdem. quia plura sunt negotia quam vocabula. ff. de prescri. ver. l. iiij. predicta autem indicia de quibus supra possunt his legibus comprobari. primum probatur. ff. de ven. inspi. l. j. §. in quo. et de dam. infe. l. cum clarum. in fi. secundum probatur. ff. de test. l. iij. in prin. de quo. l. de minore. §. fi. Nam pallor percussoris est in culpa. vt not. C. vnde vi. l. j. quoniam contra portantem arma: et arma tenentem presumitur: vt. d. §. quia armatus. in. l. j. de sic. Nam eorum vsus est interdictus: in aut. de ar. per totum. Item probatur contra eum ex eo quod est deprehensus in facinore et de furt. l. quanta. in auten. de defen. ciui. §. defensores. Item probatur quod

receptatores vel consocij sunt criminis et ideo cum criminosis puniuntur. ff. de nauf. l. j. §. latro. ff. de recept. per totum. Sextum probatur. ff. de arb. l. licet. et ibi no. et C. quod me. ca. l. metum. C. ex qui. cau. ma. l. ij. propter minas et iactationes factas ab initio: secuta postea iniuria contra minantem presumitur. C. de adult. l. si quis.
8 † Et ideo determinat Spec. quod talis minator torqueri potest: vt ipse pulchre nota. in tit. de presum. §. nunc dicendum. ver. sed pone sumpto argumento. ff. man. l. si vero non remunerandi. §. a contrario. in fine. quia non est verosimile: quod quis dicat quod mente non cogitat. ff. de supel le. leg. l. labeo. Septimum probatur. ff. de ac. l. si cui. de pig. ac. l. vel vniuersorum. quia vnus actus &c. C. de epi. aud. l. ij. ad idem de re milit. l. ij. §. is qui. et. l. non omnes. §. a barbaris. extra de pig. c. j. facit etiam ad corroborationem premissorum. quia indicia predicta insurgunt ex quadam facti euidentia: que facit quandam probationis speciem. c. cum ad sedem. de resti. spol. l. irru
9 ptionem. ff. fi. reg. et. C. e. l. iij. † Nulle enim sunt validiores probationes quam que sunt vel que habentur per facti euidentiam. extra de iureiu. c. ad nostram. et dixi supra in prin. et quia ex qualitate facti capitur coniectura. ff. de do. inter vi. et vxo. l. verum. Item ex qualitate personarum aliquid presumitur. ff. de proba. l. procula. et. l. si seruus communis. de do. inter vi. et vxo. et. ff. fa. her. l. quod pater. et per ea
10 que no. extra de preben. c. nisi † quia consanguinitas inducit suspitionem. C. de suspe. tu. l. pietatis. Ex personis namque et causis varia iura statuuntur. ff. de rei ven. l. in fundo. cum similibus. Hec autem sunt vera: nisi personarum conditio tormenta non pateretur vt. d. l. militis. C. de quo. quod dic vt. j. e. q. xxj. Nota tamen quod predicta crimina locum habeant demum: quando constat maleficium esse commissum. ff. ad sille. l. j. §. aliud. alias autem frustra quereretur de indicijs et coniecturis habendis: quia eius quod non est nulle sunt cause. vt. ff. de iure codi. l. quidam re
11 ferunt. † Sed si non precessit nisi vnum indicium: vt puta fama. nunquid potest procedi de iure communi ad tormenta. et videtur quod non. quia in prin. huius. q. dictum est: quod regulariter ex vno indicio non proceditur ad tor

Add. bar to. ang. imo. et doct. in. l. custodias. post glos. ibi ff. de publi. iudi.

menta. ff. de qo. l. j. Item fama non facit indiciuz sed coadiuuat et confirmat. vt. s. dictuz est. vt puta: facta e probatio per testes qui no sunt omni exceptione maiores: vel qui sunt inimici non tamen capitali inimicitia. Nam quiuis no eet eis alias danda fides plena: vt. l. optimam. C. de contrahen. et commit. stipu. et not. de simo. c. per tuas. § nos assistete fama publica confirmantur eorum testimonia. et ita intelligitur. l. iij. ff. de testi. ratio aut predictorum e quia fama publica falso rumore profertur. C. de tes. mi. l. si eu. ff. de hered. inst. l. patani cenis. et ideo nil per se ponere videtur: sed venit ad confirmationem alteri: vt. s. dixi: sed aliquis vno indicio non torquetur: etiam existete fama: que solum coadiuuat et no probat: vt nota. extra de testi. c. venies. et dictu est sepius. et ita tenet Gui. de suza. Oldr. et pe. de bellaper.

12 In civilibus aut causis no solum coadiuuante fama ex vno teste: sed ex quolibet semiplena probatione defertur iuramentum: vt no. in. d. l. i bonefidei. et l. admonendi. immo ex indiciis videtur plena probatio induci in causa ciuili. ar. C. de proba. proprietatis. De indiciis aut loquitur lex in multis locis vt d. l. sciant. C. de proba. rei ven. l. indicia. de prescri. l. solet. C. qui test. fac. pos. l. hac consultissima. et extra de here. c. excommunicamus in fin. et in multis aliis locis.

An circa questiones habendas sit facienda copia indiciorum.

1 Decimooctauo queritur pone quod procedat indicia sine argumenta: dicit iudex quod vult procedere ad tormenta: reus sen pro eo agens dicit: quod sibi det copia indiciorum et processum et argumentorum habitorum. Et ipsum petes se admitti ad opponendum legitimas exceptiones et defensiones: quas se offert probaturum. Iudex dicit quod constat sibi de predictis: ita quod torquendus est: modo queritur quid iuris? Et primo videtur quod sic C. vbi se. vel cla. l. iij. ibi an probationem &c. a contrario sensu. Nam in psonis ibi enumeratis est ius spale: ergo in aliis est ius coe: et quia illud est spale cui in cotrarium est ius coe: vt. xvj. q. ij. no exceptu. et. ff. ad munic. l. j. in fi. ideo tunc demum reus admittitur ad probandum sua defensione. s. postquam actor de sua intetione probauit: vt. l. si quide. C. de except. et not. extra. de testi. c. de test. igitur pri videtur fundata intetio actoris ad torquendum: et postea reus admittitur ad defensionem: vt. d. ll. Econtra videtur quod no: sed ante permittenda sit defensio. Quid enim si talis sit per quam indicia repellantur et quo probato cessare debent tormenta: vt colligitur et no. de re mili. l. no oes. § a barbaris. et ab interlocutoria et cominatione tormentorum appellatur. ff. de ap. l. ij. in prin. Sero autem appellaretur si postquam esset ad torturam: paru etiam aut nihil prodesset app. aut sera prouocatio: vt. C. de appella. l. si quis prouocatus. et ibi not. hanc approbat Guido. de suza: quia iniqua est: alias subtraheretur a reo copia defensionis sue. quod esse non debet. C. de postu. l. prouidendu. extra de testi. c. constitutus. C. de iure fi. l. defensionis facultas. li. x.

2 Non est enim ad aliud precedendum ante testium publicationem. extra de reg. iu. c. cu hi. et de testi. c. licet dilectus. preterea beneficium publicationis a. l. indultu auferretur sibi: quod esset sibi inutile se defendere post tormenta: quod tamen nemini auferendum est. in aut. de nup. § non solum. col la. iiij. et quia nemini debet ius suum detrahi. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. l. ij. Inno. autem adhibet hanc cautelam: quod licitum est iudici etiam ante pu-

blicationē testiū p̄figere terminū ptib⁹
infra quē obijciāt q̄ voluerint: aut ꝯ te-
stes: aut alr̄ q̄quo mō ⁊ ꝓbare: ⁊ facere:
q̄ cautela est ꝯ eos q̄ malitiose repro-
bāt. vñ p̄fixo termino ad obijciendum ⁊
opponendū anteq̄ꝫ publicent testes: il-
le q̄ obijcere vult nesciet quē reproba-
re debeat. vt ipe no. extra de testi. c. pre-
sentiū. lib. vj. sup ꝟ. specificatiōe. sed dic
ꝙ illud pōt ꝓdesse q̄tū ad dicta in ꝓba-
tione ꝑsonarū: nō q̄ꝫtum ad dicta testiū.
¶ Utrum puniat officialis si tortus de-
ficiat in tortura.

1 ecimonono q̄rit† nūq̄d offi-
* cialis q̄ tormentat vel tor-
mētari facit inculpatū: te-
neat si tort⁹ deficiat in tor-
tura vel indebite? Et primo
videt ꝙ teneat: q2 videt in culpa: eoipso
ꝙ tortus salu⁹ nō reddit ⁊ innocēs sup-
2 plicio. ff. de q̄stio. l. q̄stionis. † mod⁹ em̄
adhibēdus est in tormētis. ff. de q̄stio. l.
de minore. §. tormēta. cū ergo apparet
excessiue esse: ergo ⁊ modus est excessus.
ff. de iureiu. l. itē apud labeonē. §. q̄stio-
3 nis. † nō em̄ sunt adhibēda tormēta im-
mēsa nec q̄ꝫtum accusator postulauerit.
sed prout moderate rōnis temperamē-
tū desiderat. vt. d. §. tormēta. ideoq̄ꝫ te-
neri videt iudex tanq̄ꝫ immēsum cōtu-
4 lerit. † magistrat⁹ em̄ tenet de omni eo
qd̄ facit si legib⁹ non est ꝑmissum. ff. ad
legem corne. de sic. l. in lege. in princip.
vñ excedēdo delinq̄t: ⁊ sic puniēd⁹. ff. de
adulte. l. si adulterū. §. imperatoꝝ. C. de
emēd. ꝓpin. l. j. in fi. q2 nimia seuitia est
in culpa. ff. ad. l. aquil. l. preceptoꝝ. ⁊. l. ij.
de his q̄ sunt sui vel alie. iur. Nā ꝓuile-
giū videt amittere: q̄ sibi cōcessa abutit
ꝑtāte. extra de ꝑui. c. ex tuarū. aut. pres-
byteros. de epi. ⁊ cle. ⁊ de iud. l. iudeos.
¶ Ecōtra videt ꝙ nō: q2 iuris executio
nō h3 iniuriā. ff. de iniur. l. s3 si vn⁹. §. j. l3
em̄ iudici vehemētissime delicta puni-
re in subditos: vt i aut. vt iudi. sine quo-
quo suffra. §. illō. iō nō vr̄ teneri. ff. de in-
iu. l. ꝙ reipu. officiū em̄ necessitas satis
excusat. ff. de his q̄. vt indign. l. postulat.
§. aduocat. C. de emē. ser. l. j. ff. vi bo. rap.
l. iij. §. si publicanis. ¶ Uñ exercēdo suū
officium est presumendum: ꝙ pro sapiē-
tia ⁊ luce sue dignitatis
benefecerit. ff. de offici.
pres. l. j. ⁊ reglariter bo-
na fides presumit. ⁊ nō
presumitur dolus. C. de
dolo. l. dolū. vñ dicit ca-
non. ex eo qd̄ legime fit.
qd̄ si periculū sequitur:
nō imputat. no. xxxiij. q.
v. c. de occidē. in fi. quid
si casus acciderit nōne
venia dabitur certe sic.
ff. de custo. reo. l. nō faci-
le. ver. ꝙ si. in fi. Qd̄ em̄
casu fit: magis casui im-
putat q̄ꝫ noxe. C. de sica.
l. j. ad idem fa. ff. eo. l. j.
§. diuus. in fi. ⁊ hāc par-
tē approbat Jac. de are.
q̄ potest probari ꝑ. c. ex
l̄ris. extra de homicidi. ⁊
ibi dr̄. q̄ facit rem vtilē ⁊
necessariam excusat ab
euentu fortune: vt. d. c.
de occidēdis. Ita in ꝓ-
posito nisi forte sit quod
possit iudici iputari im-
putatur si sine cā repe-
tat tormēta q̄ꝫ dcat: vel
alr̄. qd̄ dic vt. j. q. proxi.
¶ Utrū q̄s sit ad tormē-
ta sepius reponendus.

P
1 igesimo q̄-
rit. † nunq̄d
aliq̄s in tor-
mētis sit se-
pi⁹ reponē-
dus. ⁊ videt quod sic. ff.
de questio. l. repeti. Sed
dic ꝙ in tormētis mode-
ramētū siue tēperamē-
tū est adhibēdū. ff. de q̄-
stio. l. de minore. §. tormē-
ta. dixi. s. ꝓxima. q. ideo
nō sunt repetēda tormē-
ta: nisi noua idicia siue
argumēta de nouo eue-
nerūt: seu emergāt: ma-
ximeq̄ꝫ tort⁹ durauit ⁊
ꝑseuerauit in negatio-
ne. ff. de q̄ōni. l. diu⁹. §. j.

* Adde de hoc are. q̄ est dubi⁹ ꝑ alex. plenis si. i. l. j. i ꝑn. ff. qd̄ quisq̄ꝫ iur.

P Adde plenissime i. c. iniuria. col. viij. dn̄i. q̄ro vtrū semel tort⁹. de pace tene. &c.

Nam bon⁹ iudex in his psonis qualitatẽ dз respicere: ⁊ graui⁹ vel remissius pcedere put psone q̃litas patitur. arg. ff. de q̃ō. l. j. §. q̃ōni. et de termino amoto. l. ij. Bal.

¶ Nũq̃d aliq̃s indistincte sit torqued⁹. Itẽ an in q̃libet cã ciuili criminali q̃s posset torqueri.

* 1 Vigesimoprimo q̃ritur † nũq̃d indubie q̃libet ⁊ cuiuslibet cõditiõis torq̃ri possit. Itẽ an in oĩ crimine sit ad tormẽta pcedẽdũ: ⁊ dic q regulariter tã liberi q̃ serui ⁊ tã mares q̃ femine et etiã tam testes pñt. ff. de mino. l. de minore §. liberta. ⁊ l. vn⁹. ⁊ in aut. de test. §. si vero. col. iiij.

2 † sed mulier pregnãs excipitur: ⁊ impubes. ff. ad sille. l. j §. impuber. ⁊. ff. de q̃ō. l. excipiunt. ⁊ l. de minore. ⁊ l. ex libera. §. minor.

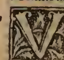
3 † Itẽ in decrepitate ɔstitut⁹ nõ torquet. ff. ad sille. l. iij. §. ignoscitur. Et dic q decrepita etas est a. lxx. an. s. ff. de iure immuni. l. maiores. Itez milites ⁊ decuriões nõ torquent. ff. de q̃stio. l. militis. ⁊ l. decuriões. ⁊ l. diua marco. ff. de cura. l. fi. ⁊ p hoc idẽ in militib⁹ qui militant: nõ tñ videt idem in militibus nostri tpis: q: ipsi cũ nõ vacent cure ⁊ expeditiõi reipublice: hoc priuilegio nõ gaudẽt: vt no. in aut. de man. princ. §. fi. ⁊ arg. de epis. ⁊ cle. l. generalr. C. de appel. nominatim p̃dictis tñ omnibus casibus torquent: vt d. l. de minore torquent. ⁊ re mili. l. ptor.

4 ¶ † Quid de clericis an sint verberib⁹ vel tormẽtis subijciendi. ⁊ videt q non C. de epis. ⁊ cle. l. presbyteri. ⁊. v. q. ij. c. illi. ad idẽ. xlv. di. c. cũ eo. Sed dic q minores clerici p quolibet crimine indistincte tormẽtis subdũtur: maiores non. vt no. v. q. ij. c. illi. p testimonio aũt nõ torquent. vel dic q clerici pñt torq̃ri non a laico: sз ab epõ. vt extra de depo. c. j. vel dic q testes torquent tam in ciuili q̃ in criminali: vt si est seru⁹: vel vilis psona: vel etiã liber: si sit criminosus: vel infamis: vel excõmunicat⁹: vel ignot⁹. Tales em̃ nõ recipiunt ad testimoniũ nisi cũ q̃stionib⁹: etiã si sint clerici. iiij. q. iiij. c. si reus. ⁊ de hoc plene. xvj. q. vj. in prin. ⁊ in aut. de testi. §. nos igit.

¶ Ad secũdũ q̃situ nũquid in omni causa sit habẽda q̃stio ⁊ tormenta. Dic primo q videt in omni cã tã ciuili q̃ criminali questio possit haberi tormẽtor. ff. de questio. l. diu⁹. ⁊ l. ex libero. C. eo. ⁊ azo no. in summa.

¶ Torquentur enim in casu: scз qñ veritas aliter haberi non potest. vt. d. l. diuus. sed in contrariũ videt. l. diuus. ff. eo. vbi dr̃ q questio non est habẽda nisi in grauiorib⁹ delictis. Item prohibetur in causa ciuili: quia si prohibetur in leuioribus delictis. vt. d. l. edictũ. ergo et hoc casu vbi minor est ratio: ⁊ hoc est verum quod intellige in liberis personis. l. scimus. §. sentẽtia. C. de iur. deli. l. quecunq̃. cum similibus. C. de fur. Bal.

¶ Utrũ valeat ɔfessio extorta nõ precedentibus indicijs. Itẽ an possit q̃s die feriato torqueri. Item an valeat datio fideiussorum facta die feriato.

1 Vigesimosecũdo q̃ritur † q̃d si iudex extorquet p tormẽta cõfessionẽ a reo indicijs nõ p̃cedentibus vel ab eo q̃ de iure torq̃ri nõ potuit: nec debuit: nũq̃d re⁹ ex tali ɔfessiõe obliget. Et primo videt q sic: q: lз fieri non debuerit: tamen ex quo reus confitetur videtur teneri argu. ff. quando appel. sit. l. j. §. quod igitur. fa. ff. quod met. causa. l. fi. §. fi. Ad idem facit

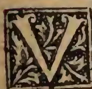
2 † quia si coactus promittere postea soluit quod promi-

Adde p primo mẽbro doc. l. j. C. de q̃stio. et Jaso. may. in l. de quibus col. iiij. ff. de legi. p scd̃o ṽo vide angel. de are. i suo tracta. male. in ṽ. fama.

Adde pro primo dicto lanfran. in §. confessiones. nu. v. ⁊ ibi in apostil. meis. in ver. necq tз. pro scd̃o ṽo vide. d. meũ Jas. may. in l. j. i prin. C. de pci. ipe. offe. ⁊ p tertio vide alexã. i. l. de pupillo. §. si is cui. ff. d̃ no. ope. nũtia.

sit: nō repetit. l. ij. C. qđ met. cā. ꝛ in no. ꝛ multa ꝓhibent fieri: que tñ facta tenēt ff. ad treb. l. seruo inuito. §. cum pretor. ff. de regu. iur. l. prescriptione. Econtra ꝙ non obligetur: qꝛ factum est cōtra. l. prohibitionem. ergo pro non facto est habendū. l. non dubiū. C. de legi. Unde nec torqueri debuit nec ex tortura conuincitur. ff. de dam. infec. l. fluuium. §. vitium. et. ff. vt in pos. le. l. ij. in princ. Itē sicut non preiudicat sententia a nō suo iudice lata: ita nec confessio corā iudice nō suo: vt. ff. de iudi. l. ij. extra eo. ti. c. at si clerici. ꝛ arg. C. de ap. l. nolationes. et hec est veritas: que ꝓbatur. ff. de q̄stio. l. j. §. diuus. in fi. ꝛ. l. vnus. §. ij. †Et idem
5 si sit facta tortura die feriato: qꝛ tūc nec tortura: nec confessio: nec aliquis actus iudiciarius vꝫ. C. de fer. l. dies. ꝛ. l. oēs. extra eo conquestus. Sic etiā potest dici circa dationē fideiussoris in cā criminis datā in die feriaro: q̄ datur in causa criminis ꝯtra iuris ordinem: vt. C. q̄ accus. nō pos. l. iij. ꝛ qꝛ condemnato reo fit executio in fideiussores. C. de vsu. rei iudi. l. fi. §. si forte. ergo valet obiectio cuꝫ talis ꝓhibeꝛ datio. Qđ aūt cōdemnato reo videaꝛ cōdēnatus fideiussor: vt in eū possit fieri executio: intellige de fideiussore iudicij: cū ꝓmisit iudicatū solui: secus si ꝓmisit de iudicio sisti tm̄: qꝛ tūc cōdemnato reo absoluitur fideiussor: qꝛ iaꝫ adimpleuit qđ promiserat. s. ꝙ fecit reū in iudicio stare. ff. đ fideius. l. grece. §. si cum fideiussor fm̄ Guidonē. secus in fideiussore ꝯtractus. ꝛ hoc qđ đꝛ hic de fideiussore intellige fm̄ ea que no. extra de iniur. ꝛ dam. da. c. j. in. vj. in glo. super verbo: quod esse non debet.

¶ An plena probatione habita possit q̄s torqueri. Item an tort⁹ sit de socio interrogandus: ꝛ quid opereꝛ.

Vigesimotertio queriꝛ. † si crimen de quo q̄riꝛ plene ꝓbatū est: tñ iudex ad maiorem exaggerationē vult reū ponere ad torturaꝫ: vt cōpleat plenā ꝓbationē ꝯ reū factā. Nūq̄d đ iure licebit ei. ꝛ p̄mo vꝛ ꝙ sic: qꝛ iudicis officiū latissimū est. ff. de iur. om. iudi. l. j. ꝛ pōt quādocunq̄ partes interrogare. l. vbicunq̄. ff. de inter. ac.

¶ Item per semiplenā probationem vel per indicia potest reus torqueri. vt. ff. ꝛ. C. de questio. ꝑ totū. multomagis videꝛ posse torq̄ri ex plena probatione: qꝛ si id de q̄ magis videꝛ inesse: idest ꝛ id de q̄ min⁹. C. đ libe. cau. l. nec si volēs. ꝛ. C. de acqui. pos. l. nec extraneū. ꝛ nota. ff. de iur. om. iud. l. ij. et in auꝛ. multo magis. C. de epis. ꝛ cle. Itē videtur ꝙ lex hoc expresse ꝑmittat. C. quo. appel. non recip. l. ij. quia ex ordine textus ibi permitti videtur: ꝛ ordo scripture est seruandus. ff. de vsufruc. l. quoties. ꝛ sic confessione recepta posset dici reo. ore tuo te iudico. xxij. dist. c. nūc auteꝫ. ff. de iu. fisc. l. imperatores. ¶ Ecōtra quod nō possit facere: quia eēt in potestate iudicis priuare reuꝫ potestate appellandi: qđ cōceditur cōdēnatis. de appel. l. j. qđ est iuris bn̄ficiuꝫ: ꝛ nemini est auferendū: vt in aut. cōsti. que de dignita. ꝛc. in princ. ꝛ. §. illud. ꝛ. ff. de re iudica. l. iiij. §. si q̄s. et de reg. iur. c. beneficiuꝫ. lib. vj. Si enim reus per ꝓbationē factā ab actore ore proprio cōprobet: priuaꝛ bn̄ficio appellandi. vt. đ. l. ij. quoꝝ ap. nō re. qđ esse nō debet. preterea iudex exigēdo confessionem per probationem iā factā: videꝛ titubare in probatione facta ꝛ recepta quasi nesciēs quanta sit fides testibus adhibenda. ff. de

✱Adde pro primo articulo huius q̄ōnis pau. de ca. in. l. si quis in hoc genus. C. de epis. et cle. ꝛ pro scđo per Alex. post ł ar. in. l. j. §. q̄ōnem. ff. đ questio.

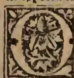
2 testi.l.iij. † Preterea nō
est recurrendum ad tor
menta: vbi aliter ꝟitas
haberi pōt. ff. de q̄stio. l.
edictuz. z. l. diu⁹. z. l. quo
ties. cum ergo ꝟitas ex
ꝓbationib⁹ habet: non
dz ad questiones proce
di: et hec est veritas.

* Soci⁹ cri minis an sit de socio iter rogandus.

3 ¶ † Item z latro interro
gari debet de suis con
socijs: z de receptatori
bus eorū: vt. ff. de custo.
re. l. diuus. z. l. ij que idē
in alijs criminibus: exce
prio his que no. C. de ac
cusa. l. fi. In alijs autem
criminib⁹ nō est de alijs
socijs regulariter inter
rogandus pluribus ra
tionibus. Primo quia so
cio criminis non credit.
C. de lib. can. l. fi. z de te
sti. l. qm̄ liberi. Nam la
borant eodem morbo. ex
tra ď testi. ca. personas.
Itez qz cōreo nō credit.
C. de questio. l. sicuti. Itē
qz testes debent esse oi
exceptione maiores. C. ď
contrahen. z commit. sti
pu. l. optimā. extra de te
sti. c. lz ex quadā. vn̄ non
facit ꝓbationē: vt nota.
in. d. l. si tn̄ precedat pre
sumptio ꝫ conreuz noia
tū: tunc cōfessio rei facit
aliquā p̄sumptionē con
tra illū vt ibi not. q̄ tn̄ p
se nō sufficiunt: vt no. in
4 d. l. fi. z extra de testi. c.
j. cōfessio em̄ vnius non
nocet alteri q̄tū ad ple
nā ꝓbationē: lz q̄tū ad
aliquā p̄sumptionē sic:
vt not. ij. q. v. interroga
tuz. Sz ꝫ alios crimino
sos non socios posset di
ci q̄ dictū rei sit ꝓ testi
monio vn⁹ testis: vn̄ for
te sufficeret ad tormen

P Adde de hoc plene p Jac. reba. in l. vnica. nu. ij. et ibi in apos. meis C. ne sentē. aduer. fis. lata retractetur.

ta ꝫ illos per ea que dixi. ď. i quest. xvij.
¶ Rubrica de q̄stiōib⁹ emergētibus cir
ca merita cause z ꝯtinet qōnes septez.
Pria vtrū delegat⁹ vel ꝯsultor vel absēs
sit expectādus: vel alij contendentes.

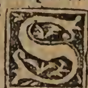

Uoniā q̄ ď nouo emergūt
nouo indigēt auxilio. ff. de
iter. ac. l. de etate. §. ex cā.
z qz nouis reb⁹ nouū est re
mediū adhibēdū. ff. ď vē. i
spi. l. j. z qz nouis reb⁹ no
ua ꝯueniūt antidota p̄parari. eī de iu. ca
lū. c. certe. iō de qōnib⁹ emergentib⁹ cir
ca merita cause seu lite pēdēte p̄mitte
1 mus: z primo † si facta est commissio vel
delegatio alicuius cause alicui cōsulto
ri: vel delegato q̄ consultor vel delegat⁹
post sumptā ꝯmissionē sibi factā volun
tarie vl' necessario absētat se: nūqd est ex
pectād⁹ donec redeat: an est talis ꝯmit
tēda. Primo vr̄ q̄ sit ali⁹ iudex loco ipi⁹
subrogādus. ff. de iud. l. si longius. Nam
postq̄ datus est ipeditus alius est dan
dus. ff. de iudi. l. iudex datus. C. de pena
iudi. l. j. ¶ Ecōtra q̄ non: immo sit expe
ctandus: quia si tutor p egrotationē nō
posset adesse administrationi sue tute
le: nō ideo remouet: sz dat ei adiutor i.
curator. ff. ď tu. l. solet. Idē i p̄lato eccl'ie
extra de cle. ergo. c. iij. lib. vj. Sol. distin
gue: si de proximo est rediturus: est expe
ctād⁹: vt. d. l. si lōgi⁹. a ꝯtrario sensu: ma
xime si ille absēs icepat cognoscere. ar.
ei⁹ qď no. extra. vt lit. pē. c. j. ar. ff. ď pac.
l. j. z qď ibi not. qz posset attēdere scū ca
ptione ptiū: vel alteri⁹ earū: si alter cō
mittat. ff. ď veca. mu. §. p̄tor ait. §. fi. me
lius est em̄ paulisp expectare: qz in mo
ra modici tp̄is non est p̄iudiciū. C. de fi.
instr. l. liberis. z l. debere. sic g̊ nō est diu
tius expectādus: sed sco remoto est ali⁹
dādus. vt. ll. p̄all' ne cā forte sine exitu
sit. ar. cōx q̄ no. ff. ar. l. si vn⁹. §. p̄ncipalē.
¶ Utrū autē illicite falsitates impediāt
processum principalē: vel nō dicemus. j.
de. q circa sententiā in. q. xiij. ¶ Questio
2 talis est. † Quidā fuit accusatus de plu
ribus z diuersis criminibus qui accusa
tioni respondendo negauit oia in accu
satione contenta vera esse. modo queri
tur an videatur omnia et singula deli

cta negare:ita q duplicet penā fm forma statuti:qd loquit de penis duplican dis ɔtra negātē maleficiū. Et pmo vr q nō:qz illa oratio sumit ex vniuerso:et sic rñsio dz ad vniuersa:non ad singula referri:z qz possibile est vnū esse verū:et aliū esse falsum.ff.de re.dub.l.si is q du centa.§.vtrū.ideo negādo oia nō vr ne gare singula.qz nō sequit:si oia nō sunt: aliqua pticularia nō sunt.z esse pōt ve ra.ff.si qs cau.l.si ser.plu.ff.de re mili.l. nō oēs.z.l.nō obligari.ff.de aur.z argē. le.sed ɔriū verū est.s.q oia vident nega ta.d.§.vtrū. Itē qz dictio oia non sumit ex vniuerso:sed ex segregatis:z nihil si mul cōe hābētib⁹:vtputa de vniuersis delictis:quorū quodlibet suā penā me retur:z in quibus dici dz tot sunt accu sationes:quot sunt delicta.ff.ad turpil. l.plura crimina. Scdo dicemus q tot sunt stipulatiōes quot res siue summe ff.de ver.ob.l.pluribus. Si ergo particu laribus spēbus ꝓpositis sumit sequens negatio ad oia sicut ad singula refert: vt.d.§.vtrum.z.d.l.pluribus.in prin.z.l. titia.§.furto.eo.titu. ¶ Preterea posito q ex vniuerso sumeretur:tamen omnia et singula vidētur negata:vt.d.§.furtū. in fine. Nec obest q tunc afficiatur to to oratio:si vnum est falsum.z preterea licet totam omno negare:qz casu nostro non agitur an tota dicta accusatio vel eius tenor z oratio sit falsa:vel non:seu aliqua pars falsa et aliqua vera:z an li ceat propterea totam negare:quo casu possit allegare dicto.§.vtr uz.sed agitur an dicta accusatio sit negata:vel non:qz verum est negatam esse:vt in fine dicti §.vtrum. Ad idem qz tm valet dici q̄tū singulariter enūtiari:vt.ff.de admi.tut. l.si duo.§.fi.z ibi not.et pōt esse rō:quia sunt specialia:vt.ff.de reg.iur.l.semper. nec est nouū:vt lex generalis subuertat verbum sub quo spālia complectuntur. ff.ad.l.aql.l.si seruus seruū.§.inquit lex. Preterea hic agit de lit.cōtest.q in cri minalib⁹ fieri dz.C.vt infra cer.tem.l.fi. insti.de pu.iudi.in pn.q lit.cōtest.fit po tissime p negationē z ɔtradictionē peti toꝝ.C.de li.cōte.l.j.et de elec.c.dudū.z j.no.C.de iud.l.rē nō nouā.sed si negādo fit.ergo dicem⁹ in dicto casu singula es se negata:z sup oibus vr lis ɔtest.z vba debēt citius trahi ad vniuersum:z ad il lū intellectū:vt poti⁹ rēs valeat q̄ pereat. ff.de reb.dub.l.quoties. Quid em inter dictas partes agit:nisi vt rñdeat accu sationi:z nomen rei recipiat inter reos vt.l.si maritus.§.pscriptiones.certe ad nihil aliud:igit vba debēt deseruire in tentioni.extra de ver.sig.c.intelligit.io est qd inducit Inn.post ɔte.lit.factā vbi vba sunt apta ad lit.ɔtes.vt extra de lit. ɔte.c.j.ideo expressum videt.ff.de v.ob. l.inter stipulātē.sed in iudicijs sec⁹.vbi si stichum peto.z ego de vno sentiam:z tu de alio dicas te sentire statur dicto actoris.al's semp negaret re⁹.se de illo sentire:qd esset absurdū:cū iudiciū red datur in inuitū:vt ibi.z facit ad.l.j.ff.de iud.l.solem⁹. Item est alia euidens rō. nā pdictus accusat⁹ negauit oia:de qui bus fuit accusat⁹.ergo nō pōt ɔfiteri:qz sunt ɔria negare z ɔfiteri:vt in.§.fundū quoqz.in aut.de defen.ciui.si ergo non admittat aliqua pars ɔfessata:ergo re manēt oia absolute negata:vt videt ad integrū rñsum:qz nō est in ptāte captio sa rei excludere petitionē actoris:quod esset si ɔria dicerem⁹. Preterea accusa tus negauit oia de qb⁹ accusat⁹ fuit:sz vbū illud de qb⁹ est relatiuū fm sui si gnificationē oim añcedētiū.igit ad oia in accusatione cōprehēsa singlr dz refer ri.ff.de leg.iij.l.heres me⁹.§.vxori.cum suis filib⁹. Pterea vba illa negauit oia zc. dicēdū est:q aliqd operent:sz z si di ceremus ad aliqd de maleficijs referri nihil operaret.z si vellem⁹ ad vnū refer ri nullo iure pōt pbari:q magis ad vnū q̄ aliud relatio fieri debeat:nec esse dz in arbitrio rei:qz semp negaret i suū fa uorē.qd esse non dz.l.inter stipulātē.§.j. de ver.ob.z de pdictis est tex.decretoꝝ glos.Jo.expsse determinat.xix.disti.c.ro manoꝝ.ibi dū dicit text.dicendo oia de cretalia nullius decretalium cōstitutio nem commisit zc. Et facit melius ad ꝓ positum si meli⁹ dici pōt.j.q.j.sunt non nulli.vbi talis est tex.ɔ illos q ꝑ huma na gra nō pecunia ordines largiuntur. Atūs q excutit man⁹ suas ab oi muneꝛ

re ibi: nõ solũ dixi a munere: sed ab oĩ munere dicit hic gl. sup illo verbo. munere vt ad oĩa particularia et singularia pcuret. s. de mũere pecunie: de munere grẽ: et de munere laudis: de fauoris munere: obsequiũ et ceteris fauoribus q pñt p aliqs agitari. g non remanet dubiũ i q̃one pdicta: cũ sicut fuerũt oĩa negata in ea: et interdicta ordines pferentib⁹: vt collationes ipoꝝ pcederent sine oĩ munere. et oĩa particularia et singularia munera cõplectunt et ad leges priũs siue i priũ allegatas. §. in prin. videt rñsum: et ex supradictis colligit: et etiã q ibi in. l. obligare. et. l. nõ oẽs alia particularia nõ pcesserunt: quatenus a lege p negationẽ ppositã: et in casu nr̃o non vendicat sibi locũ consilium dñorũ priorũ. Ne. et priorum sancti Martini decretorum doctorũ collegij ciuitatis Senarum.

¶ Quid si in dilatione iudiciali vel legali impediat litigator aliquo iusto impedimento ppter qd non valeat proferre q̃ voluerit ad sui iuris psecutionem nunqd sine protestatione currat tempus impedito.

Secundo q̃rit † quid si in dilatione iudiciali: vel legali impediatur litigator aliquo legitimo impedimento per quod non valeat prosicere quod intendit ad sui iuris persecutionẽ. Nũqd sibi tps dilationis currat. an vero tutus est cũ iuste fuerit impeditus. et p̃mo vr̃ q nõ currat ipso iure: etiã si non ptestet: q p eũ non stetisset de satisdatione: vt aliqd eiusdẽ tpis indulgeat. C. de tẽ. app. l. fi. §. illud. Et no. Inn. ex de ap. ex rõne: q si appellãs etiã vno die fuerit ipedit⁹ iuste: dat appellanti annus: sed secus in restõne in integrũ. C. de in integ. re. l. qd tpe. ad istd etiã facit: q nullo mõ currit tps ei qui agere non potest. C. de an. except. l. j. et C. de inof. test. l. q maiores. et de rei ven. l. more. de tẽp. ap. aut. si appellatiõe. nul lũ eñ dz sibi fieri pñiudiciũ si p eũ nõ stat immo nõ cõputant dies illi. ff. de cõdi. et demõ. l. qb⁹ dieb⁹. in qb⁹ colligit: q etiã sine ptestatione nõ currãt tpa ei: p quẽ nõ stat. Ecõtra vr̃ q current tpa nisi ptestet. C. de epi. aud. l. si p̃ses. C. de anna. exce. l. vt pfecti⁹. ff. de excu. tut. l scire. §. sufficit. ex de of. ord. c. pastoralis. de ap. c. fi. ¶ hinc est: q nunq̃ mora in psona vr̃ fieri nisi pcedat nuntiatio siue ptestatio: vt not. extra de vsu. c. videam⁹. in prin. ¶ Solutio aut quis impedit agere: aut bñ pseq iura sua lege phibente: et impediente. tũc nõ currit tps ipso iure: etiã sine ptestatiõe: q de incertis nõ certis &c. Cum eñ sit certũ de impedimẽto legis: q illud lex phibet: q̃ lex est certa et finita et ab oĩbus dz sciri. C. de leg. l. leges. et ideo tũc sine ptestatione excusat. Et ita inducit lex p prima parte alle. Nã tunc expsse sic ordinat lex. C. loc. l. si q̃s. vbi. l. nõ impediet expsse: sed impedit quis ppter aliqd impedimentum obueniens: ppter qd iura psequi nõ põt: vt puta q stat per iudicem: tũc non currit tps ipso iure: vt not. Azo in sum. aut. de his q̃ ingrediunt ad ap. in pn. p aut. vt spon. lar. §. hoc quoq. Aut p aliã occasionẽ: et tunc currit tps: nisi ptestet seu aliter pstet q nõ est de sua negligentia. et sic loquitur prealleg. §. sufficit cũ alijs suis concordantijs. dicit tñ lex: q in his est restituendus. ff. ex q̃. cau. ma. l. sed et si p p̃torẽ. §. ait p̃tor. ferie igit inducunt: q tps erat decursum. et ideo ptestatione op⁹ fuit. et ita loquunt iura p scda parte alleg. sed sec⁹ sit de iure cano

*Add lãf. i. §. dilationes. nu. ij. i fin. et nu. iij. ver. sed modo q̃rit. Si appellans vna die fuerit impeditus an dat ei ali⁹ ann⁹ Uide ang. i l. si ita stipulat⁹ fuero. ff. de v. obl. q̃ dicit ita se psuluisse venetijs. et vide ibi in repotatis.

Et ptestetur. Add lã frã. in. §. interlocutorie appellationes. nu. xlv. vsi. q̃ro infra quod tempus.

re canonico.vt no.in.d.c.ex rōne.vbi dz ꝙ ipso iure nō currit:sed dic ꝙ vbi loq̄tur in cā.ap.sed.§.ait ꝑtor.loqtur in restitutione cause pncipalis. ¶ † Ex q̄ colligo cautelā.ꝙ hi q̄ appellāt debeāt infra tpa appellationis iudici se plus ꝓtestari:vt in cā ꝓcedat:ꝛ sniam ferat ꝛ si quidem appellās cēseat se malā cām fouere:faciat ꝙ iudex appellatiōis non ꝓnuntiet infra tpa statuta ad ꝓsequēdū appellationē statiz:sȝ ꝑmittat lubi ex hoc nō remanebit rata ꝛ firma in appellāte ꝑma snia cū apppellatū nō fuerit:sed poti⁹ cōstat de diligētia ipsi⁹.s.ꝑ ꝓtestatiōes quas eū fecisse ꝯstat.ꝑdicte aūt cautele pōt appellās obuiare:vt dicat appellāti:tu debuisti habere infra illud tp̄s tibi statutū ad ꝓsequēdū tuā appellationē q̄relari ad supiorē de negligētia iudicis dicte appellatiōis:vt cogeret eū ad ꝓferēdā sniam:vt.C.de tem. app.l.fi.§.illud.ħn.nisi l tarditatē iudi. ita ꝙ ꝑ solā ꝓtestationē nō excusat appellator hoc casu:q̄uis ꝑ eū appellatū nō extiterit nihilomin⁹ dic ꝙ hoc casu ꝓtestatio ꝓcedere pōt:et si ad supiorē nō habuerit recursum cū auxilio ꝓtestationis:non est rata snia immo aliud tātundē tp̄s indulgetur:vt.d.versi.nisi.et auć.si tamen posita.in.l.iij.eo.tit.et facit quod no.j.de questio.circa ap.q.fi.

¶ Utrum fideiussori dato de parendo obstet exceptio de nouo banno ꝓ nouo delicto commisso.

1 * Tertio querit† q̄d si re⁹ citatus in cā criminis cōparet:ꝛ rńdet litē ꝯtestādo:et post dat fideiussores de sistendo et de iudicato soluendo:ipse re⁹ cōmittit crimē nouū sup q̄ citat⁹ cōtumax efficit:ꝛ postea exbanit. Nunq̄d postea sup primo delicto teneat comparere:ꝛ an fideiussor eū representare teneat. ¶ Et primo vr ꝙ sic.al's fideiussores sui viderent teneri:q̄ promiserūt eū sistere.et ideo ipse re⁹ ꝛ ei⁹ fideiussores tenebunt.ff.q̄ satis.cogā.l.ij.in fi.ꝛ.l.fi. Nā postea delinquēdo meliorē conditionē suā nō facit.ff.de re.iu.l.fraudat §.nemo.Itē ex delicto non dz consequi immunitatem: vt.l. relegatorum .ff. de inter.ꝛ rele.q: nemo ex sua iniq̄tate ꝯseqt actionem.ff. de fur.l. ita.§.j. ad idem facit.ff.de nego.ge.l.siue hereditaria.et ibi no.vn̄ tā ip̄e re⁹ ꝙ ei⁹ fideiussor teneri vident. ff.de iur.fi.l.ij.§.senat⁹. ꝛ vr casus extra de fide. c.j. ¶ Ecōtra ꝙ non teneat ipse fideiussor facit quod clare legit.ff.si q̄s cau.l.sȝ ꝛ si q̄s.in pn.ma xie qn̄ re⁹ sunt capitalr dānat⁹ deposit⁹ seu exbannit⁹:q: hoc casu fuf pene sunt:et libertatem amittūt.ff.de ca.dimi.l. fi.ꝛ iō fideiussor nō teneẗ sicut si esset mortu⁹.ff.q̄ sa.co.l.si decesserit.quia mors oīa soluit.in auć.d nup.§.disponat.Sol.vt gl.soluit:q: aut fideiussores interueniunt in ꝯ̄ctu:aut in iudicio:item aut fideiussores renunciāt:aut nō:ꝛ si renūciāt: aut post morā:aut non. Pimo casu qn̄ in ꝯ̄ctu siue reus mutet statum siue nō:tenenẗ fideiussores.d.l.j.Scdo casu siin iudicio mutato statu rei q̄si excipit fideiussor nō excusat.vt.d.l.ij.in fi.et C.de exce.l. defensio. et ibi no.Si ῡo exce.icipit cōpetere post morā:tūc fideiussor nō excusat vt d.l.si vero ꝯdēnato.Igitur in casu.q.ꝓposite nō vr ꝙ teneatur fideiussor per iura.ś.all'.Nā iudex exbanniēdo ex nouo delicto parauit exceptionem fideiussori.vt reus in iudicio sistere non possit propter exbānimentum propter quod reus statum mutauit.et iō si

*Add Jo. de imo.i.l. hi q̄.ff.de fi deius...

deiussori excusat. d.l. si deiussori. z.l. si z si qs. z.l. si is. ff. si qs cau. maxime qd esset tale delictum: propter qd fiscus bona iam dicti rei occupasset: q2 confiscata sunt iura z actiones ppter occupationem mediate iudicis snia. ff. de fideius. l. vrani9. facit qd dictu est. s. ti. j. q. xxij. i si. vbi tractat d fideius. z qd no. p Jo. an. d iniu. z da. da. c. j. lib. vj. in glo. si non pgrauant. ¶ Sed qd si iudex se obtulerit dare saluum pductu z securitate ad pparedu coram eo. z defendere l casu nro qd fieri pot. vt. ff. de pu. iud. l. si is q re9. Rn. veru est si dat petenti: sz ei inuito dari no pot. Ja em est qsitu ius fideiussori: et ideo eo inuito ei auferri non dz. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. ff. de ser. rust. pdio. l. attilicinus. extra de diuor. pto. z q2 semel liberat9. no reincidit in obligationem inuitus. ar. C. loca. l. si cum exmeus. z q2 actio semel extincta amplius non reuiuiscit. l. qui res. §. arena. ff. de solu. ¶ Ex pdictis igit colligit quedam cautela: vt data opa dict9 inculpatus faciat se ex scdo delicto exbaniri et liberabit oes fideiussores p pdicta: sz periti aduocati lz incipiat pcessus: tn no pcedut ad exbanienddum ipz delinqntem: nisi lato snia ex primo delicto cui9 ia interuenerut in iudicio fideiussoris: q2 optime faciunt: q2 ex forte actis in scdo delicto

*Add dy. l. l. pe. z qd ibi posui in apo. ad ip3 ff. d adul. z Alex. consi. xxiij.

P Add bar. in. l. athletas. §. calumniator. ff. d infami. ad de istu Cy. Salic. post Gui. de cugno. in. l. j. C. ad turp.

factis non paratur aliqua exceptio ipsi fideiussori. vt. d. l. sed z si. §. illo.

¶ Utru offendes exbannitu nd teneat ex quo apparet bannum no tenere.

Quarto querit qd si ex forma statuti vel licentia in bannis concessa aliqs offendit aliquem exbannitu: z du querit de banno ipsi9 apparet q no fuit leuissime exbannit9. nuqd punit offendes. et primo vr q no potuit impune offendi: q2 exbanitu intelligo lrime z rite exbanitu. ff. de iudi. l. iiij. §. pdenatu. z q2 no pstat ipedimetu qd de iure no sortit effectu. ff. de codi. z de. l. hec pditio. et de re. iur. non pstat impedimentu. lib. vj. ¶ Econtra et hoc veri9 vr: q no punit offendes: etia si appet no rite nec recte exbanitu fuisse. Na ex quo publice z pala fuit exbannitus non psumit q offendes fuerit in dolo vel culpa. ff. de adult. l. j. z. l. gracch9. C. e. z q2 licentia iudicis seu iussus excusat. z facit licitu qd als no est licitu ff. de aqua plu. arc. l. queqz. et de iu. om. iu. l. si qs id qd. §. doli. Jte als qs ptoris auctoritate deciperet: qd esse no dz. ff. de pacto. sti. l. paulus. C. de his q ve. eta. impe. l. j. z ideo ex eo qd leuissime fctu est pena no meret. d. l. gracch9. z ad. §. pdenatum. rndet Dy. dz intelligi rite pdenat9. s. ptu ad deu: z ptu ad sclm. et adde qd dicet. j. de. q. circa statuta l. q. viij.

¶ Utru teneat iudex supersedere si lite pedente accusato: z re9 inter se coponat.

Quinto querit qd si lite pendente accusator et accusat9 deueniunt ad compositionem. nunquid ex hoc iudex supersedebit in suo processu. et primo vr q sic: q2 nihil aliud agit iudex in suo processu: nisi vt concordet partes: z discordiam iam habitam dirimat. ff. de no. oper. nun. l. j. §. pe. extra de do. et contu. c. fi. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. pe. extra de transa. c. fi. §. na interueniente pcordia inter partes absoluendus est reus etia si fuit codenatus. ij. q. ij. c. si quain. et hoc est qd dicit oia iudicia esse absolutoria. instit. de ppet. z tep. actio. §. fi. ¶ Econtra vr q no. ff. de publica. l. licitatio. §. illicite. C. de offic.

rec. ꝓulct. l. iustissimus. ibi cẽsure nr̃e vi r gor. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aquil. c. vt fa me. ꝺ sen. excõ. ⁊ h̃ veꝝ ſ3 Spe. in oi crimie publico: ſup q̃ nõ l3 trãſigere. qꝺ dic vt no. in. l. trãſigere. C. de trãſa. iiij. q. iij. c. notãdũ. nã nihilomin⁹ facta trãſactione vel remiſſiõe criminis ꝓcedi põt vt no. ff. ad ſilleya. l. diu⁹ marc⁹. ſ3 in delictis ꝑuatis i qb⁹ nõ ꝯpetit ꝓſecutio niſi ei cui⁹ itereſt. ff. ꝺ ꝑua. delic. l. iij. ⁊ inſti. ꝺ iniur. §. i ſũma nõ poterit iudex vltra ꝓcedere: q: h̃ caſu nõ ꝺ3 ꝯdẽnari is cui⁹ accuſato: deſiſtet. l. rbſio. §. ſi qs. ff. ꝺ mune. ⁊ hono. Nã accuſatio iuris laudabile gen⁹ eſt itẽtiõis. ij. q. vij. ſi qs eps. no em̃ qs iuit⁹ agere vł accuſare cogit. C. vt nemo inuit⁹ hoc vr̃ tenere. ⁊ Spe. in tit. de aboli. vel dic ꝙ cu3 ex ꝑpetrato delicto delinquẽs dupł̃r oligat. ſ. ꝑuato: in quẽ deliquit reipu. vt. ꝺ. §. qꝺ licite. ꝺ. l. publicatio. ꝺ publi. ⁊ maxime ſunt ſtatuta terrarum: per q̃ obtinet facientes ſtatuta. ꝙ pene delictoꝝ fiſco ſeu reip. illius loci applicat. ius em̃ hmõi acq̃ſitũ reipu. ex illa ꝯmiſſiõe delicti: ⁊ accuſatione iã dicta tñ ꝑtextio. ꝺ. delicti: itẽrata ꝯpoſitione vel remiſſione litigãtiũ non tollunt. ar. ff. ad. l. iuliã de vi publica. l. q̃ cetu. §. q̃ vacãtẽ. ⁊. ꝺ. l. diu⁹ marc⁹. ⁊. ff. de adminiſtratiõe rerũ ad ciui. ꝑtinẽ. l. ij. §. hui⁹ reip. q: ius reip. mihi q̃ſitum ſine facto meo mihi tolli nõ põt. l. atilicin⁹. ff. de ſer. ruſti. pre. ⁊. ff. de pac. l. j. cũ ſimilibus. ⁊ qꝺ ex eo: ꝓceſſu inchoato ꝓcedat. ar. ff. de iureiu. l. ſi vn⁹. §. fili⁹. vñ ius quaſi reipublice remiſſiõe alteri⁹ ꝑtis nõ tollit. vt ex eo. tit. l. j. §. vſq;. ⁊. ff. vi. bo. rap. l. pe. extra de ſen. excõ. c. cũ deſideres. ad idẽ. C. de vecti. cõmi. l. vectigalia. arg. ꝯ ꝙ nõ: extra de ſimo. c. ꝑ tuas. el. ij. ſ3 dic ſm Inno. ꝙ ante inſcriptionẽ l3 ab accuſatiõe diſcedere. vt. ij. q. iij. c. quãꝗ. et ff. ad turp. l. q̃ſitum. l3 in ciuili ſit ſecus per aut. q̃ ſemel. C. q̃ſio ⁊ q̃n iu. ⁊ dic vt ipſe no. plene extra de accu. c. l3. in glo. qꝺ aũt. ij. q. v. q̃ſquis. nã ſi iã facta ꝓbatiõe de crimie accuſat⁹ cũ accuſatoꝛe ꝯpeat certe nõ vr̃ audiẽd⁹. argumẽtũ expſſum extra de iure. c. cum q̃. ⁊. ff. vi bo. rap. l. j.

¶ An ſuper exceptione oppoſita teneatur iudex pronuntiare.

Sexto queritur ꝟnũqd ſup exceptionibus obiectis iudex teneatur neceſſario ꝓnũtiare et de his reijciendis vel admittendis. et primo videtur ꝙ ſic. ff. ꝺ iudi. l. ſi quis ex aliena. et ibi nota. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. nõ ierit. extra de reſcrip. c. ſup literis. ꝓnũtiandũ eſt em̃ ſup. q. emergẽti. C. de ord. cog. l. j. ⁊ ibi no. de dila. l. a ꝓcedẽ. ff. de ꝑua. l. iiij. ⁊ videt caſus. ff. de libe. cõ. l. liberũ. §. ſi. al's em̃ non vr̃ ad alia procedendu3: vt no. ff. ꝺ iudi. l. de qua re. extra de reſ. c. veniẽs el. ij. §. cũ igit: econtra videt qꝺ nõ ſit neceſſe pronũtiare, nã ad alia ꝓcedẽdo tacite vr̃ iudex reijcere eas. ff. de pe. l. ſi iudex. ⁊ de his q̃ no. infa. l. luci⁹. extra de re iudi. c. ſuboꝛta. i ſi. Nã hoc ipo quod procedit ad vlterioꝛa: ſatis de principali pronuntiat. C. de oꝛdine cog. l. j. ⁊. ꝺ. ſufficit em̃ quod delictum ſit punibile. C. de falſis. l. vbi ſolutio. Dic ꝙ iudex poteſt ſuper exceptionibus ꝓnuntiare ſi vult: vt. ꝺ. l. a precedente. ⁊ in. l. j. de libe. agno. ⁊ ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. ſi tñ omiſſa ꝓnũtiatione procedit in negotio principali ſatis eſt. ff. de iud. l. iij. in princip. ⁊. l. ſi qs ex aliena. ibi eſtimare ⁊c. ⁊ ꝺ. l. lucius. plus eſt eni3 facto tollere ꝗ facto addere. vt. ff. de edil. edict. l. iij. vtraq3 idem iportat

* Adde iſ frã. in. §. excep. in pnc. ⁊ per diſcurſum.

ff. de his q̄ no. infa. l. j. §.
ignominiose. ꝛ ff. de legi.
l. de q̇b⁹. nisi esset p̄iudi-
cialis. vt. d. liberum §. si.
ꝛ C. de ordi. cog. l. si sed d
iure canonico videt̃ ex p̄s
sum: ꝙ nō sit necessaria
pnūtiatio exp̄ssa. extra
de fide instru c. cū Ioā.
ad finē. ꝛ ideo pōt distin
guere: vt glo. distinguit. 1

*Adde lā. fran. in §. exceptio. i pñcip. c. et per discursum.

¶ Alia est exceptio inci
dens alia emergēs. Pri-
mo casu. s. quando est in
cidēs: non est necessariū
pronūtiare: q2 cū ex ante
riore causa dependeat:
facta pronuntiatione in
principali statim pate-
bit si debuit releuare p-
ponentem: aut nō suffi-
cit exceptio: vel econuer
so sup principali pnun-
tiare: ꝛ ita loquitur. d. l. j.
et. c. j. extra de ordi. cog.
et de p̄dictis plene not. p
Innocen. extra de elect.
c. cum inter. ꝛ hoc est ve-
rū: nisi esset preiudicia-
lis aliis: vt. d. l. liberum.
nisi aliter in principali
procedi non posset. vt. d.
l. iij. de preuarica. et de
mino. l. inter vtile. vel ni
si sit causa appellatio-
nis: quia si prim⁹ iudex
non pronūtiat: iudex ap
pellationis pronuntia-
bit. vt. d. c. cum Ioānes.
Scđo casu. s. qn̄ in emer
gentibus est pronuntiā-
dum. Nec est pronūtian
duȝ: nisi pnuntietur pri-
mo sup his: vt. d. l. a p̄re-
cedēte. ꝛ ff. de iudi. l. de
qua re. ꝛ ibi plene not. ꝛ
facit extra de test. c. ve-
niens. el. ij. de hoc plene
p Innocē. extra de elec.
2 c. cū inter. §. tamē. † ꝛ per
hoc patet ꝙ incidēs dis

crepat ab emergenti vt hoc versu. inci-
dēs perimit: emergens iurgia differt. et
predicta intellige in exceptionib⁹ obie-
ctis ante lit. ꝯtest. ꝛ post. Item in ciuili
criminali. nā ꝛ in criminalib⁹ ꝛ possunt
etiā exceptiōes obiici. ff. d adul. l. si ma-
ritus §. prescriptiones. C. eo. l. ita pudor.
¶ An fideiussor p vna obligatiōe facta
p vulnere teneat̃ de occiso: si vulnerat⁹
moriatur ex illo vulnere.

1 *Ec primo q̄rit̃ † titi⁹ vulnera-
uit seiū mortalr̃: seius ipȝ ti-
tiū accusat: sȝ in accusatiōe
nō facit mētionē q̇d esset vul
nus mortale ꝙ tāq̄ de mor-
tali puniet̃ si eū mori ꝯtigat. cōparet ti-
tius accusat⁹ ꝛ fideiussorē dedit: deinde
Sei⁹ morit̃ d isto vulnere: vn̄ q̄rit̃ ad q̇d
ꝛ qualr̃ titi⁹ teneat̃. dic vt. s. d q̄ōnib⁹ cir
ca libellū. l. q. viij. Sȝ d fideiussore dubi-
tat̃ an pena homicidii teneat̃. ꝛ p̄rio vr̃
ꝙ nō. q2 de hac pena nō fuit actū nec co
gnitū. ff. de trāsa. l. q̇ cū tutorib⁹. Itē q2 fi-
deiussor in ꝯpromisso colligit̃ ex stipula-
tiōe. l. stipulationū §. satis acceptio. de
v̄bo. ob. sȝ ꝯstat ꝙ q̇s ex stipulatiōe non
obligat̃ seu astringit̃: nisi i ꝙ̄tū in ea ex-
p̄mat̃. ff. eo. l. quāꝙ̄. vn̄ ꝙ̄tū ad penā mor
tis pōt dici ꝙ de ea re non cauit fideius
sor: ꝛ iō nō tenet̃. ff. de iud. l. nō aditi §. j.
ex quo eī accusator in accusatiōe nō ex
pressit dȝ hēri p omissa. ff. de iniur. l. iteȝ
apd. §. hoc edictū. q2 in iudicio nō veniūt
nisi ea q̄ in petitione actoꝝ p̄nt claudi.
ꝛ not. in. l. ediles. §. itē sciendū. C. de edil.
edic. ꝛ ptās iudicis nō vltra extendit̃: ꝙ̄
in libello ꝯtineat̃ p. l. fundus. Cuȝ ergo
de morte non fuit exp̄ssum ꝫ ꝛc. Ꝯ q̇d te-
neat̃: q2 accusat⁹ est de vulnere: ideoq3
ex illo vulnere mortuus est i vr̃ ad offm
iudicis ptinere. vt. d. §. itē sciēdū. Item
q2 secuta postea morte p̄sumit lex tunc
mortuū qn̄ vulnerat⁹ fuit. ff. ad. l. aq̇l. l.
scripture. ꝛ de dā. infe. l. dāni §. sabinus.
postea factum posterius retrotrahit̃: vt
ibi no. sed dic p̄dicta locū hr̄e i vulnerā
te: sed fideiussor nō tenet̃: vt dixi: q2 non
deliquit: ꝛ vbi nulla culpa: ibi nulla pe-
na. ff. de dā. infec. l. eū. Sed pōt dici ꝙ si
a prin. fuerit vuln⁹ mortale teneat̃ etiā
fideiussor ita ꝙ ꝯdēnato reo fiet execu-

tio contra fideiussorem.ff.de vsu.l.ii.si autem nõ fuit mortale a principio:sed aliquo casu vel negligẽtia mora super-uenerit fideiussor non tenetur.ff.ad.l.aquil.l.qui occidit.adde quod dixi in.d.l.in.q.viii.circa libellum.

¶ Rubrica de q̃stionib⁹ circa sententiã & eius executionem.prima q̃stio an va-leat sententia sine cause expressione.

*1 De q̃stionibus circa sentẽtiam tractaturus:primo sciendũ est † qđ iudex nõ debet festinare ad eã ve-lociter proferendũ.l.si fi-nita.§.si forte.ff.de dam. infec.imo anteq̃ sententiam ferat de-bet cuncta rimari.l.iudices.C.de iudi. extra de fide instru.cũ Joãnes.xxx.q.v. iudicantẽ:qr diutius est in sententia se-pe & sepius reuidere.vt.d.c.cũ Joãnes. ver.verũ.et debet audire allegationes partiũ:sine q̃bus non videt quod recte possit ferre sẽtẽtiã.extra de electio.c. dudũ.el.j.ar.ff.de mune.et hono.l.mu-nerũ.§.mista & deinde deũ habẽdo pre oculis.extra de re iudi.cũ eterni.lib.vj. proferre debẽt iustã sententiã:vt vtriq̃ parti ius suum saluum sit.ff.de libe.et posthu.l.si ita scriptum.et in scriptis si-ue sit causa ciuilis.C.de senten.l.fi.siue causa criminalis:vt in autẽtico vt iudi-ces sine quoquo suffragio.§.necessita-tem.col.ij.ad quã audiẽdã debet reus peremptorie citari.ff.de iudi.l.et post. §.fi.et vide no.per Jnno.extra de elec. c.ad petitionẽ.§.j.vbi ad plenum de his tractatur.& etiã no.s.de questionibus circa citationes.in.c.xvij.& qr al's valet sentẽtia.ff.de iudi.l.si pretor.in princi.& extra de offi.deleg.c.cõsuluit.qr al's nõ est contumax:vt in.l.contumacia.ff.de

2 re iudi. ¶ † Et nota qđ q̃dam est sentẽ-tia diffinitiua:quedã interlocutoria:et quedã ex precepto.et quelibet istarum requirit ordinẽ iuris:& ordinẽ cognitio-nis ij.q.j.c.in summa.et p Jnnoc.de in

3 integ.resti.c.cum venisset † & dr diffiniti-ua q̃ finem negotio imponit.ff.eo.l.j.ois alia dr interlocutoria.vt not.ij.q.v.c.in diffinitiua.Jtẽ dr qđ q̃nq̃ est iniusta ex animo:q̃nq̃ malo zelo pfert:q̃nq̃ ex cã q̃ subest.Et nõ est iusta q̃nq̃ ex ordine:vt q̃n iu-ris ordo non seruatur. not.vj.q.iij.c.in summa lata eñ sententia(si ab ea nõ appellat̃)est exe-cutioni mandãda.quia parũ esset sentẽtias fer-re:nisi executioni man-darent̃.l.ij.circa princi-pium de origine iuris.& no.de excep.rei iudi.su-per rubrica.et arg.ff.ne vis fiat ei.l.j.in princi.& hoc est verum etiã si sit iniusta.l.cũ platis.ff.de sen.& re iudi.nam omis-so appellationis reme-dio turpitudo nõ potest detegi.vt.C.vt lit.pen. l.qui licitam.& no.extra de offic.dele.c.pastora-lis.§.qr vero.secus si es-set nulla snia.qr tunc ci-tra appellationem & ap-pellatiõis tempora cas-santur.C.q̃ snie sine ap-

4 pellatione.p totum.Jtẽ dicit sm Jnno. † q̃ in eo dem negotio iudex non debet ferre duplicẽ sen-tentiã:sed ferẽdo semel functus est officio suo: vt ipse no.extra de elec. cũ inter.& quidem circa executionẽ sciendũ est q̃ executor ali⁹ est me-rus:alius est mistus:vt C.de excep.rei iudic.l.si vt pponis.& plene not. extra de offi.dele.c.pa-storalis.§.qr.vo.vbi di-

5 citur: † qđ merus execu tor dz admittere exce-ptionẽ nullitatis et fal-sitatis.ff.de iudi.l.si p̃-tor.& debet tũc superse-dere:& referre negotiũ ad superiorem:vt.d.§.qr vero.& idem dr de sen-tentia excõicationis.vt

*Adde lã:frã.in.§.in-terlocuto-rie & appel-latiões.nu. xvij.vsi.sciẽ dũ est nãq̃ et in apost. in vs.nõ vz. de quo ple-ne p Pan. in ca.cũ ex lrĩs.nu.vj.& ibi in apo-stil.meis in vsi.de meri tis cause.j. de rest.l in-teg.

eā admittat:vt not.ar
chidia.l.o.pia.de excep.
in.vj.in gl.2 retardat.iō
q: reddit nullū iudiciū:
vt no.de re iudi.c.ad p:
6 bandū.¶ Itē dic q snia
criminis statim exequē
da est:vt no.C.de penis.
l.cū reis.ciuilis nō.C.de
vsu.rei iudi.l.ij.in actio
ne vero reali in.x.dies.
insti.de offici.iudi.§.fi.z
plene notat extra de of
fi.dele.c.qrenti.in prin.
in psonali vero hz tps
qdrimestre.vt.C.de vsu.
rei iudica.l.ij. ¶ Circa
sentētiā igit primo qrt
7 tur:tquid si irsentētia
nulla causa cōtinetur q
iudicem mouerit ad cō
dēnandū:vel si cōtinet
non est iusta:nunqd ex
hoc sentētia erit nulla:
seu annullāda:et primo
vr q sic:nā in sententia
reqrit q cā exprimat.ff.
de vb.obli.l.q rome.§.
duo fres.ff.de iure fisc.
l.j.§.senat9.q: nihil sine
causa:vt not.de qō.cir
ca citationē.q.iij.Econ 1
tra q non q: specialiter *
dicit.C.de iudi.l.pperā
dū.§.illo. pcludubio q
causa exprimat in sentē
tia vt ibi no.ergo regu
lariter nō reqrit causa
cū in Iriū sit ius cōmu
ne.extra de vb.sig.c.ab
bate.vsi.si vo.ad idē q
in sententia non exigat
causa.facit.ff.de suspec.
tuto.l.hoc em .extra de
re iudic. sicut.et.c.cum
Bertoldus.per que iu
ra nō videt dicēda sen
tentia nulla:lz possit in
causa appellationis re
tractari.ff.qd cū eo.l.ti
tia.quia non est expsse

*Adde tu p pdo mē bro hui9 .q. p istū i apo stil.lod spe. in ti.de ap pel. vsi.sed pone qstio nē de facto z p scdo vi de eūdē l.j. j.col.ij.in v. iiij.oppo. C. de ser.fu.

contra.l.sed forte contra ius litigatoris.
ergo stabitur si non appelletur.ff.de re
iudic.l.l.cum prolatis.C.quando prouo
care non est necesse.per totū.z per In
nocen.extra de electio.c.in presentia.z
qui filij sunt legitimi.c.ea que.§.nos au
tem.¶ Tu vero distingue plenl9.quia
aut sententia est condemnatoria z tunc
non est necesse inserere causam licet
honestum sit.d.l.hoc enim.et est ratio
quia cōdemnatio habet respectum ad
causam in pcedenti petitione deductā:
vt in.d.l.notatur.et.ff.de peti.l.si pre
ses.fallit in sentētia excommunicatio
nis que non valet sine cause expressio
ne.extra de senten.excom.c.cum medi
cinalis.in.vj.Aut est absolutoria sentē
tia:z tunc debet inseri causa:vt saltem
ius actoris sit saluum:quod non est in
iudicio deductum:vel vt non permitta
tur qd est iam deductū:vt.d.§.duo fra
tres.z.d.§.illo proculdubio.Itē in sen
tentia appellationis causa simpliciter
est inserenda:ne per hoc prioribus iudi
cibus imputetur.d.c.sicut.de re iudic.
que cū non inseritur in absoluendo vi
detur absolutus ab instantia iudicij.vt
no.ff.si messor fal.mo.dixe.l.j.§.j.
¶ Qua pena puniatur prestans delin
quenti auxilium z fauorem.Item q cō
silium tantum.

Ecundo querit tqua pena puniatur qui pstitit delin quenti auxiliū z fauorem.et primo videtur quod puniat ea pena qua punitur prin cipalis delinquens:vt.C.de raptu vir gi.l.j.C.de episc.et cler.l.qq.ff.ad.l.aql. l.item mela.§.j.extra de sentē.excō.c.v. et quia plus est persuadere q facere. ff.de seruo corrupto.l.j.§.persuadere. ¶ Ecōtra q minus punitur:quia mul tum differunt rei a suis principibus.l. si militi.ff.de pub.iudi.z de appel.l.con stitutiones.qui em plus delinquit:plus punitur.C.de seruo corrupto.l.quicūq quia actus vniuscuiusq debet contem plari.ff.de fica.l.fina.et quia qualitas debet attendi in delictis.l.aut facta.§. qualitates .et.l.respiciendum.ff.de pe. et de iure fis.l.senatus.nisi.et extra de

homici.c.sicut dignū.in pn.potes tñ dicere: q si prebuit fauorē: 2 auxiliū ad cāz mortis: vel et fuit soci⁹ vel cooperator vl auxiliator eadē pena cū delinquente punit: vt.d.l.itē mela.§.j.2.C.de sica.l.inter est nihil.2.d.l.imperatores.in fi.et.ff.de fur.l.qui pig.§.ferramenta.alʼs autē regulariter pro fauore 2 opere prestito delinquenti prestās minori pena punitur: extra de homici.c.sicut dignum.§.illi etiam. que mitigatio videtur esse media pena.ff.de fur.l.is qui opē.Et qualiter videtur opē pstare.dic vt.ff.de fur.l. inficiari.§.opera.naz solo vbo fauetur. ad silleyanū.l.j.§.excusare.2 de his qui
3 not.infra.l.hec verba. † Item prestatur auxilium scdm Inno.si quis stat armatus in loco delicti cum delinquentibus: vt ipse not.extra de cle.percus.in.c. conuenientia.in glo.cum nō potest 2c.Idez de eo qui pugnantibus arma ministrat vt not.extra de iudi.c.ita quorundam.
3 ¶ †Quid si consilium tm̄ prebuit.et distingue de quadruplici consilio siue cōsensu.s.negligentie: cōsiliū: cooperationis: autoritatis siue defensionis: vt plene no.de offi.dele.c.j.2 ibi nota. Innoc. vbi tñ scias: q quis pro cōsilio nō tenet: nisi delicto consummato.ff.de ver.sig.l. sepe.in princ.ff.de iniu.l.item apud.§.si
4 curauerit.qd quisqz iur.l.j.in fin.†mandator tamen nō excusatur sz mandatarius puniatur.C.de accu.l.non ideo.et quod mandatum semper debet precedere delictum.ff.manda.l.si non. Item non excusatur qui conducit hominem ad iniuriam faciendam: quia nihilominus et ipse de iniuria tenetur.l.non solum.§.peculus.ff.de iniu.q2 pena vnius alterum non liberat.ff.de iur.omnium iud.l.si quis id quod.§.fi.cum.l.sequen.
5 ¶ †Utrū aūt teneat q̄ pōt phibere iniuriā: 2 nō phibet. Dic q nō tenet regulariter.ff.de iniu.l.culpa caret.add.j.q.xx.
¶ Utrū p vno vulnere pñt duo vl plēs contumaces condēnari de vulnerato.

Tertio queritur† duo vel plures accusant: q̄ occiderint titiū: citati cōtumaces habiti sunt p 2fessis fz formā statutor: tñ apparet qđ 2dēnatio nē: qđ titius non hz nisi vnū vulnus tātū: nunqd omnes accusati cōdēnabunt de occiso: cum non constet quis eorum fecerit illud vuln⁹. Et primo videt quod omnes sint condēnandi: quasi omnes occiderunt.ff. ad.l. aquili.l.item mela.§. sz si plures.nec pena vni⁹ aliū liberat: vt ibi.2.ff. ne quis eum qui in ius. l.fin. Item quia licet nō probetur deiector tamē de occiso omnes tenentur.ff.de his qui deie.vl effu.l.j.in fin.et.l.fi. Igitur omnes tanq̄ confessi debent de occiso condemnari. ¶ Econtra q non: quia incertum est cuius ictu mortuus fuerit: vnde in dubio null⁹ est condemnandus: sed sunt potius absoluendi. quia sanctius est et cetera.l.absentē.ff.de penis. Item cōfessio ficta non debet plus operari: q̄ vera. sed vera non nocet cum apparet falsa: et contra naturam: quia est quasi impossibile ex ictibus multorū fieri vnum vuln⁹.ergo nec ficta hoc operabit ff.de interrog.act.l.con fessionibus.et not.C.eo. titul.l.j.cum ergo sit incertū ratione incertitudinis non debent dānari.argu.ff.ad.l. aquil.l.j. 2 incerta non valent.ff. de vsufrā.sed et si qs.§. interdum.ff. communia predio.l.in tradēdis. ff.de test.tu.l.duo sūt ti tij.2 ita intelligit qđ no. xū.q.iij.nolite.in glos.j. ¶ Ad.§.si plures. Rñd.

* Adde de hoc p istum l.c.j.col.fin. in ti.de controuer. feu. apd pares termi.

qd sibi erant plures per-
cussoresq̇ ꝑcusserũt. sꝫ si
appet cui⁹ fuit ict⁹ ille
sol⁹ tenet̃ de occiso. ca-
no. ꝟo tenẽt: ꝙ si pl'es ri
pati fuerint ꝫ aliquẽ: ꝛ q̇
cunqꝫ eoꝝ sibi iposuerit
vuln⁹: ex q̇ mortu⁹ fue-
rit homicida est: sꝫ aliũ q̇
noluerunt occidere vel
homicidiũ perpetrare:
sicut si ignoretur cuius
ictu: tunc ꝑpter incerti
tudinẽ ne delictũ rema-
neat ipunitũ: vterqꝫ ho-
micida iudicet̃ p. l. si. §.
fi. de his q̇ deie. vl' effu.
et hic dicũt ꝛ not. xxxiii.
2 q. fi. † Si ꝟo me tirante
cuꝫ aliquo: frater meus
vl' filius me⁹ interfecit
eũ ꝯtra meã volũtatẽ:
mihi non iputet̃. vt. d. c.
no. ꝛ fa. j. q. iii. §. nulli. et
fa. j. q. prox. Bal.

An cõtumax audiat̃
post bannuꝫ decursum:
vel etiã post sententiaꝫ.

* Add. alexan. de imo. post bar. et pau. de cas. in. l. vbi pactum. colũ. vj. in fi. C. de transac.

* 1 Uarto q̃rit̃. † qd si aliq̃s in cã crimi-
nali ex cõtu-
macia exbã-
nitur ex forma statuti:
nunquid audietur post
finitũ bannũ ad sui de-
fensionẽ. Et pmo vr̃ ꝙ
nõ. qꝛ cõtumax est: ꝛ con
tumax est habend⁹ pro
cõfesso. ff. de cõfes. l. ii. in
aut. de exhi. re. §. j. col. v.
Si ꝯfessus ergo ꝯdẽnã-
dus: qꝛ nulle sunt par-
tes iudicis in cõfessum:
nisi in ꝯdẽnãdo. l. ꝑinde
ff. ad. l. aq̃l. ff. de cust. re.
l. ꝯdẽnat⁹: vt. l. ꝑperãn-
dũ §. finaũt ex gestis. C.
si re⁹ vel accu. in casib⁹
nõ. vbi ẽt in criminali. ff.
de cust. re. l. ii. in fi. ff. de ꝫ
penis. l. in absentem. Econtra ꝙ sic. ff. si
qs cau. l. ꝛ si post tres. Naꝫ de iure cõi si
absens apparet infra annuꝫ auditur: et
recupat bona post annuꝫ admittit̃ tãtũ
ad defendenduꝫ sup crimine. ff. de exhi.
reis. l. j. Preterea licet in cã ciuili punire
tur contumax in sumptib⁹ litis: vt. l. con
tumacia. ff. de re iudi. ꝛ postea veniens
p̄stãdo satisdationem de refundẽdis ex-
pensis admittit̃ ad cãꝫ. ff. de dã. infec. l.
eoꝝ. C. de iud. l. sancimus. ꝛ C. de bo. au.
iud. pos. l. q̇ iurãt. rõ autẽ p̄dictoꝝ est: qꝛ
qñ ꝯtumacia est in exordio litis non po-
test de cã liquere: vt. d. l. properãdũ. §. j.
Uñ qꝛ non est liquidũ de cã: et qꝛ non est
al's lis cõtest. non põt iuste dãnari. d. c. j.
ꝛ in aut. de exhi. re. §. si ꝟo. Iustuꝫ est
ergo ꝛ cõueniẽs ꝙ de cã cognoscatur et
absens ostẽdat de sua ignorãtia. al's in-
nocẽs dãnaret̃ ꝫ. d. l. absentẽ. de penis.
Igit̃ in cã criminali veniens post bãni-
mentũ ꝛ interlocutoriaꝫ audit̃ per iura
2 predicta. † Quid si veniat post diffiniti-
uã ꝫ eã latã: ꝛ sit punitus pena in rele-
gatis que ferri potest in absentem. C. de
accu. l. absentẽ. vel lata est ſm formam
statuti: nũq̇d cõdemnatus compatẽdo
audiet̃ in sua defensiõe. ꝛ videt̃ ꝙ si ve-
niat infra. x. audiat̃. postea aũt vr̃ ꝙ nõ
cũ snia trãsiuerit in rẽ iudi. extra de re
iudi. c. qd ad consultationẽ. ff. de pig. l. si
cui fundus. §. si plures. ꝛ tũc ꝑ veritate
habet̃. ff. de re iud. l. res iudicata. et fa-
cit ius inter litigatores. vt not. in. l. iu-
risgentiũ. ff. de pac. Uñ ꝑpter autoritas
tẽ rei. iu. nõ videt̃ audiẽdus. ff. de re. co.
l. j. §. idẽ. qꝛ nec in casib⁹ post sniam dif-
finitiuã audit̃. ff. de re iu. l. post rẽ. ꝛ ita
loquitur dict⁹. §. finaũt ex gestis cum. §.
seq. Sed tu dic quod i casibus supradi-
ctis cõtumax veniens post bannum et
banni terminũ decursum audit̃. ꝛ ita vi
detur aperte. ff. de requi. re. l. fin. nisi ꝑ
statutum expresse prohibeatur: sꝫ ꝛ post
sniam diffinitiuaꝫ etiam post. x. dies di-
cunt quidam ꝛ nõ male esse audiendũ.
ratio est: quia nõ dꝫ plus operari ficta
confessio q̃ vera: sed tantundem ope-
retur. C. de rei vro. ac. l. ii. §. sꝫ ꝛ si igno-
ramus. ac. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui
iniurieꝝ. † nam idem operatur tacituꝫ

quod expressum. ff. sol. ma. l. ij. §. si volun tate. sed constat q post suam confessio nem non punitur. si post confessionem innocens appareat. ff. de ap. l. ij. §. si vo luntate. in fin. ergo idem cu constat de innocetia ficte cofitetis: et hec est veritas: vt. l. inde nerati. ff. ad. l. aql. et de inter. act. l. confessionib. et. l. si is. in fi. ad idem. l. optima. de cotrahe. et comit. stip. et valde
4 facit de custo. reo. l. diuus. † defensio em quocuq tpe postulati denegari non dz. ff. de ap. l. diu. igit si ex cotumacia danat coparear: et alr ee veru appareat: et probet q per eius innocentiaz purget audiendus est. C. de accu. l. fin. et ne opinio preiudicet veritati. extra de re iu. c. cu bertoldus. et ne veritas rei erroribus gestorum vitietur. l. illicitis. §. veritas. ff. de of. psi. et ne fides veritatis que verborum adminicula non desiderat cofundat. ff. de re iu. l. j. et dz iudex laborare ad veritatem inueniendam. C. de eden. l. ij. instit. de act. §. curare. et ad ipsam veritatez in sequendu. C. de sen. l. nemo. et ideo ex integro oia videnr debere examinari per iura predicta: qz quoq plus operatur tacitum q expressum. ff. de solu. l. si quis stipulatus. Sed gloss. iuris cois que est in. d. §. cognitoru. tenet q predicta vera sunt vsq ad sniam no post. Sed non ob. qz loquitur in puncto. quia idem intelligo. dicendu est ergo: q tunc verum est: vt reus quocuq tpe audiat qn condenari non potuit in absetia. qd est in oi relegationis crimine et vltra p. d. l. absente: sed si potuit codenari qz est crime infra relegationem: vel pmittit per statutu: tuc no audit nisi vsq ad sniam vt dicit gl. pdicta nisi p via restonis admittatur. Quida t n dicut: q iudex nihilominus recipiet probationem cont absentez: vt. C. de rap. virgi. l. j. ibi post legitimas et congruentes probationes: sed illa loquit in presente: immo si bene inspiciatur: facit pro eo: qz p copulsa recipit probatio: quasi vis in fuga fecisset eum cofessum. vt dixi cont de questio. circa pbationez. in. q. xvij. et dic q etia de iure coi pot qs pro contumaci poni in banno. vt in aut. de lenonibus. §. si quis autem. Bal.

¶ An ages vna actione si non obtineat illa itetata possit ex alia consequi qd sibi debet.

Quinto q rit † nuqd codenad vel absoluc d est re in hac. q. agit actor cora iudice cont reu actioe depositi ad x. q sibi deposuit in pcessu testes deponut quod fuit executu: et no depositum. nuquid est absoluendus reus. Et primo vr q sic fm qd no. Spe. in ti. de tes. §. j. v. sed pone. ad ide facit. ff. de iure. l. si duo patroni. §. ide iulianus. extra de re iudicata. c. abbate. §. sz ad huc. in. vj. et ad hoc facit
2 † quia cautio prestita in vna actione no committit in alia actioe si alia agatur. ff. iudic. sol. l. qrebatur. in fine. et ad idem ff. si pars heredi. peta. l. possumus. ¶ Econtra: q sit reus condemnad iam enim costat: q tunc debitor est accusator: qz ex traditione et mutuatione que pbata fuit apparet cont ctam fuisse obligatione. et io lz fuerit intetata actio inutilis. dicemus competere actione ex stipulatione et mutuatione: vel alia re: q pot contineri mutui appellatione: vt q cosistat in pondera: numero: vel mesura. ar. ff. si cer. pe. l. certi condítio. §. qm. qd em non valet vt ago: valet vt valere potest. ff. de pact. l. si vnus. §. acceptilatio. cosentiedum est em alicui ad suu cosequendu: vt no. ff. qd cu eo. l. j. certuz

* Add. ista l. l. j. col. pe. ver. sz quid dices. C. de fal. ca adie. lege.

est eni: q ex pbationib[a] factis re[9] est debitor: in re q cotinet in petitioe actoris. ergo no est loc[9] coiecturis. ff. de verb. obli. l. continuis §. cum ita Item iudex contra naturaz actiois potest ferre sententiam: vt nota. xx. q. vlti. iudicante. in glo. igitur zc. z dic q no restrigit q genere actionis agatur. ff. de euic. l. mancipium. §. primo. na si res mea ad te puenit bonum et equum est: vt eam mihi restituas. l. si me. ff. si cer. pet. et sicut error non impedit domini translationem. l. cuz in corpus. ff. de acquir. re. do. l. ita no debet impediri ad sententiaz error actoris: qm dz re[9] codenari in eo qd pbauit actor et iudex per sniaz suam dnium transfert: vt not. instit. q. alie. licet

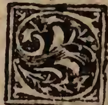
1 §. j. ¶ Dic quod primuz verius est: quia in iudiciis non veniunt nisi ea que claudi possunt i petitioe actorum: vt no. ff. de ede. l. j. §. sciedu. nec vltra libellum potestas iudicis extendit: vt plene pbaui. S. ti. j. in. q. vij.

2 Un cu fz formā petitionis debeat ferri sententia. c. licet hely. extra de simo. l. vt fundus. ff. com muni diuidun. ff. de nego. ge. l. pomponius. restat q absoluat: cu causa in petitione proposita inepta appareat habito respectu ad probationem factaz: z defecit eius obligationis iudiciu. ff. de actio. et obli. l. quecuq. z ideo absolueda

* Adde de hoc p Matthe. mathe. fin. cxij. inc. nota; q vbi cuq. zqd no taui i apos. ad panor. i c. cuz in ca. nu. xj. i apostil. in v. req ratur. de iurs. calum.

dus. ff. si mes. fal. mo. di. l. j. §. ij. extra de iudi. c. examinata. et facit ad hanc solutionez. ff. de iusti. l. j. ¶ Sed Inno. dicit predicta vera esse: qn intentio vel propositio actoris non est vera vt tam intentio q actio sint incerte: qn aute intentio est vera imputat vtputa peto fundum ad me ptinere iure dominij: vl quasi. et ad hoc ppono act. loca. Tunc lz actio sit inepta: non videt nocere: quasi sit error nois actiois: z ideo pbando me dnm dz sequi condenatio: vt. d. c. examinata. sed valde obstat. ff. de neg. ges. l. fideiussor in prin. vbi dicitur q ex inepta actione frustra couincetur. Item. d. l. j. §. j. ff. si mes. fal. mo. du. dz no tenere intetione: ergo no videt codenari posse. Sed sustinendo opinione Innocen. intelligo condenari posse: qz in prin. de ineptitudine actiois non fuit obiectum: nam si fuit obiectu; debet absolui. z poterit actor redire ad aptam et iustam actionem: vt. d. l. j. ff. si mes. fal. mo. dixe.

¶ Qualr intelligat lex vel statutu loques in psentib[9] pteritis z futuris. Itez qd pl[9] valet an informatio gre: vel puilegium precedens: vel statutum sequens.

Erto querit. † Quid si statutum vel lex cotinet: vt locum habeat in psētibus preteritis z futuris. Nunquid in lite inchoata tempore illius statuti feretur sententia fm illud statutu: an vero fm statutu qd primo vigebat: z primo vr q determinari dz lis fm nouuz statutum cuius tpe lis inchoata erat: qz dicit in pterito. ff. de legi. l. leges. † Nonuq enim lex ad pterita trahit. c. cu in cunctis. §. sane. extra de electio. ¶ Econtra q non in auf. vt cu de ap. co. in pn. Naz ex illis vbis videt statutu posse referri ad litez inchoata: qz illa pcedetia etia in statuto no pendete in iudicio. vt in. d. princi. Ad idem in aut. de iureiuran. a mo. pst. in prin. z in. §. j. z in aut. de nup. in fin. o pme columne Noua enim constitutio vel lex de sui natura trahitur ad precedētia. vt pbatur extra de offi. delega. c. penulti. lib. vj. fm Joan. andr. et. C. de testi. l. forma. Sed circa hoc distingue;

q2 aut lex 2dit ante lit. 2te. aut post. pri= mo casu aut factũ sup quo lis inchoat pcessit cōditionē legis: aut post legē iam editā factũ iā supuenit. si factũ pcessit legis 2ditionē: vt q2 2uenerat factũ vel 2ct9 anteq̃ lex ederet: et tūc illud factũ seu ille act9 dz terminari fm veterē. vt no. C. de leg. l. leges. et in aut. vt cum. de appel. cog. in pn. et hoc est verũ siue lis siue iudiciũ nullo modo erat inchoatũ sup illo: siue pēdebat sup eo iudiciũ. In scdo vero casu qñ lite iā 2testata super= uenerit factũ vel 2ctus: et tūc nō est du= biũ: q2 tanq̃ postea cōtingēs dz termi= nari fm. l. nouā precedentē. et ita loquit l. leges. et hoc qñ simpliciter. l. loquit. si autē dixerit: q habeat locũ in presenti= bus et futuris: tūc licet factũ vel 2ctus precesserit legē: si tñ erat in iudicio in= troductũ: et in iudicio pendet. dic q ad illā. l. nouā trahit cũ sit precedēs. arg. ff. ad treb. l. j. sed si nō est lis inchoata. l. su= perueniēs locũ nō hz: vt ex predictis pa tet. vel dic: q si lex dicit: q habeat locũ in presentibus: preteritis: et futuris. tūc ad omnia trahitur siue inchoata siue non. vt no. Inno. extra de testi. c. cogno= uistis. nisi sit per statutũ terminata. C. de fide instru. l. 2tractus. et C. de fructi. et li. expen. l. terminato. et sententiā rescin. nō po. l. fi. Sed qñ lex dicit q habeat lo= cum in presentibus et futuris tunc ad li= tem inchoatam tm̃ trahitur. l. j. C. de sa= crosan. eccle. quia lis pēdet donec finis imponat per sententiam diffinitiuā. ff. de re iud. l. j. et dic q. l. noua trahitur ad delicta ante cōmissa: si talia sunt que p l. specificentur. vel sint per legem natu= re vel diuinā prohibita. q̃uis in. l. nil de preteritis dicatur. extra de vsu. c. cũ tu.
5 C. eo. ti. l. pe. †sed quid si cōcedat alicui gratia: vel priuilegiũ: vel sit reformatio: et dr q valeat nō obstāte statuto: nunqd si postea fiat nouum statutũ in deroga= tionē predictorũ valebit gratia: vel refor matio: an valebit statutũ subsequēs. Et vr q statutũ nouũ valeat: q2 gratia vel reformatio vr 2siderasse effectũ statuti. tūc vigētis nō futuri. ff. de vb. obli. l. cũ stipulat9. §. si cũ stipulatio. de au. et arg. leg. si ita. ff. de leg. iij. l. his vbis. de ver= bo. sig. l. bene. §. hoc ser= mone. ecōtra q non qñ ois effectus quinscunq3 statuti: et imposterũ sunt sublati. ff. de libe. et post= hu. l. placet. et not. in. l. si seruit9. ij. rñso. ff. de ser= ui. ru. pred. et. l. si mihi et tibi. §. in litib9. de leg. j.
4 †q2 ius mihi q̃situ a me sine culpa modo auferri non pōt. ff. de bono. pos= ses. 2 tabu. l. si post mor= tē. ad finē. ad idem facit qd no. xx. q. v. p totũ. Rñ. est tñ q in cōstitutione hui9 gre vel puilegij cō cessi sunt vocādi hz q ex hoc leditur. ff. de aqua plu. ar. l. in 2dēnādo. al's nihil in eorũ preiudiciũ agit. C. quo et qñ iud. l. j. Bal. Addi. ¶ In. q. pre= dicta ita fecerũt hoies de mortario: q2 cũ nobi= les domini xpofori filij de maletis essent exēpti priuilegio imperatoris: princeps vero concessit illi cōitati: q nemo esset exemptus: ego potestas dicebam priuilegiũ eis nobilibus 2cessum non tolli per concessionē dñi ducis. Ant. de cremon. ¶ An pbato insultu et pcussiōe pcutiēs possit d vtroq3 puniri. Itē in q ter ritorio punit: q in vno p= cussit: et in alio subseq̃nti occidit. Itē an plures p cussiōes in vno ipctu fa ciēs puniat de vna per= cussiōe: vel pluribus.

*
Eptimo q̃rit
1 †Quid si p= bet q aliqs fecit isultũ 2 aliquē: et eũ= de pcussit insultās. Nũ= qd ē puniēd9 d isultu: et

* Adde p pmo mēbro Ang. ere. in suo tra. ma= lefi. l vsi. in= sultum post medium. et ibi etiā de tota hac. q.

de ꝑcussiōe.an de ꝑcussiōe tm̄.ꝛ ꝓmo vr̄
ꝙ de ꝑcussiōe tm̄ puniat̄.nā vnū et idē
factū dꝫ cēseri rōne cōtinuatiōis.vt no.
ff.de act.ꝛ ob.l.nōnūꝙ̄.ꝛ.ff.de noua.l.si
ita stipulat⁹.§.fi.ꝛ sic.cū eīm vno impetu
ꝯmissa fuerint debēt ꝓ vno reputari.ff.
ad.l.aq̄l.l.fi.ꝛ argu.ff.de adult.l.qđ ait.
in fi.ad idē.ff.ad.l.aquil.l.si ex plagis.§.
tabernarius.ꝛ de incē.rui.nauf.l.j.§.ꝓ
inde.idcoqꝫ tm̄ ꝓ vulnere vr̄ puniēdus:
qꝛ in vulnere vr̄ cōsummatū delictū in
sult⁹.ꝓ hoc.C.de accu.l.q̄ de crimine.ꝛ
d.l.illđ.ꝛ qđ ibi no. ¶ Ecōtra qđ debeat
2 de vtroqꝫ puniri:dicit lex† ꝙ simul plu
res inferant̄ iniurie:vtputa si q̄s in do
mū meā ingressus sit:ꝛ simul insultū fe
cit:ꝛ ꝟberauit me:tenet̄ de singulis in
iurijs.l.ꝓtor edixit.§.dū bis.ff.de iniurijs.
si tn̄ iniurias in eodē libello accusator
ꝯiūgat:qꝛ diuisim agere nō dꝫ.vt ibi:er
go de vtroqꝫ puniēd⁹ est.ꝛ vr̄ casus in d.
3 l.q̄ de crimine.ij rn̄.† Nūq̄d ꝓpter plu
ra dlicta ꝯcurrētia illis impunitas dat̄.
ff.de priua.delic.l.nunꝙ̄ plura.ꝛ de ter.
amo.l.si in singulis ꝛc.ff.ad turpil.l.se
nat⁹.Nā si q̄s surripiat instrumētū:ꝛ il
lud incōtinēti deleuerit de vtroqꝫ tene
tur:scꝫ pena furti.ꝛ.l.aq̄.ff.de fur.l.q̄ ta
4 bulas.in fi.ꝛ.l.sꝫ.† qꝛ varietas criminis
inducit varietatē penarū.xxiij.q.iiij.c.
pene.ꝛ.d.l.cū senat⁹.Igit̄ in casu ꝓpo
sito cū insultādo cōmiserit vim publicā
si vulnerādo inciderit in penā iniuria
rū.l.lex cornelia.ꝛ ibi no.ff.de iniur.ꝛ.l.
ꝓtor.§.j.eo.ti.Uidet̄ dicēdū ꝙ de vtroqꝫ
est puniēd⁹ ꝑ iura ꝓdicta.Sꝫ frā.accur.
tꝫ ꝙ de ꝑcussiōe seu vulnere tm̄ tenet̄:
nō de insultu.ad.l.q̄ de crimine rn̄det̄:
ꝙ ibi fuerūt diuersa cimina:ꝛ iō separa
ta ad inuicē:qꝛ vnū nō pōt dici pars al
teri⁹.sꝫ in ꝓposito nō sunt adeo separa
ta qꝛ ex ꝯtinuatiōe ꝛ actu cōnexo dꝫ iu
dicari:idē cū in eūdem finē cōsummant̄
ꝛ ita ipse do.Fran.accur.determinauit
in.q.suis.Aliqn̄ tn̄ tenuit aliā partē.s.
ꝙ de vtroqꝫ puniat̄ dicēs:ꝙ ideo dicit
gl.in.l.q̄ de crimine.ꝙ de homicidio tā
tū tenet̄:qꝛ insultus ꝛ mors tm̄ cadunt
in vnā ꝛ eādē speciē delinquēdi:qꝛ insul
tus ꝛ vulnera fuerūt cā mortis.vn̄ suffi
cit si de sola morte puniat̄:imo pōt pe
na insult⁹ puniri:qꝛ pena homicidij est
mors.ff.de sica.l.eis.§.pena.q̄n oīg.t.q̄
rim⁹ de pena insult⁹ seu punitiōe:nōne
mors est duoꝝ ꝯiunctorū separatio ſm
phm:ꝛ mors oīa soluit.in auté.de nup.
§.disponat.ꝛ nōne morte rei extinguit̄
crimē.ff.ad turpi.l.cum senatus.§.ii ꝓ
pter.ꝛ.C.si reus vel accu.mor.fue.ꝑ to
tū.certe sic.sed qꝛ hoc non habet locum
qn̄ insult⁹ ꝛ vulnus est sine morte:ideo
de vtroqꝫ est puniend⁹ ſm eos:vt in iu
rib⁹ pro hac parte allegatis.Sꝫ Guidō.
de suza.distinguit.aut in ipo insultu ꝑ
cutit:et tūc tenetur de persecutione tā
tum:aut facto insultu erūt rixa:ꝛ ꝑcus
sit ꝛ tūc tenet̄ de vtroqꝫ:qꝛ percussio vi
detur actus separabilis.ab insultu pri
5 mo facto:vt ex ꝓdictis colligit̄.ꝛ hoc† qꝛ
cōtinuatio actus tollit diuersitatē pe
narum.vt.s. ¶ Et ex supradictis potest
6 alia questio determinari.† Ecce duo in
trant simul duo territoria se contingē
tia:ꝛ ad diuersos iudices spectātia:qui
dā facit insultū cōtra aliquē in vno ter
ritorio:ꝛ insultat⁹ fugiēs intrauit aliud
territoriū:insultās propinqu⁹ occidit il
lū in territorio in quo fugiens intrauit:
q̄ritur cui⁹ territorij iudicis erit cogni
tio:certe ei⁹ vbi fuit occisus:vt patet ex
predictis.ꝛ facit.l.ita vulnerat⁹.in prin.
ff.ad.l.aquil.ꝛ.ff.quod vi aut clā.l.sem
7 per. ¶ † Item ex his dependet alia qō.
pena vulnerātis cū alapa est ſm formā
statuti decem librarum,accidit ꝙ vnus
vno cōtextu cōtinuatis ictibus sex ala
pas dedit alicui an est puniendus pro
vna tātum:an vero pro pluribus.Et ꝙ
pro vno puniat̄ faciūt iura primo alle.
et facit.C.de mo.mulct.l.eas.ff.de fur.
l.ei qui.ꝛ.l.inficiando.§.infans.ad idē.
l.lecta.ff.si certum peta.ad idem extra
de testi.cogen.c.ij.Tamen Dy.dicit ꝙ
de omnibus puniet̄:vt.d.l.nunꝙ̄.et.ff.
de adul.l.si adulterium.C.de ser.fugi.l.
quecūqꝫ.ff.de verb.obli.l.quod dicitur.
ꝛ est casus.ff.de ter.amo.l.agraria.ꝛ.ff.
de iniu.l.cum qui.§.nupta.ꝛ ad contra
ria respondetur ꝙ ex omnibus repre
sentabatur vnius consummatus effe
ctus:qđ non est in ꝓposita qōne.ꝛ ideo
secus facit de qō.extraor.in qōne.x.ꝛc.

Utrum puniat delictū ignoranter commissum: et q̄s pbet ignorantiam.

1 * Octauo q̄rit. et aliq̄s ɔmisit delictū: s; se excusat dicēs q ignorauerit: et sine dolo cōmiserit. nūq̄d nihilominus cōdēnabit. et vr pmo q nō: q: ignorātia nō punit.
2 ff. de inia. l. genero. † q: ignorās non delinquit. ff. de act. et obli. l. ex maleficiis. et de decre. ab or. fa. l. fi. et ad silleya. l. si q̄s in graui. §. si quis. et ff. loc. et conduc. l. si quis ignorans. ff. de iurisdit. om. iud. l. si quis id quod. §. doli. C. vnde vi. l. inuasor. ij. responso. extra de cogn. spi. c. iij. libro
3 vj. † que ignorantia regulariter presumitur. ff. de proba. l. quoties. §. qui dolo. et ignorantibus venia non denegatur. lxxij. distin. proposuisti. Contra videtur
4 q ignorantia allegata non excusat. † q: punitur delictū in ignorātia cōmissum. ff. de le. et sen. cōsul. et de iniu. l. eū. §. qui iniu. de pub. l. si. §. licet. ad. l. aqui. l. scientiam. §. pen. ff. de sica. l. diuus. de iuris et facti igno. l. regula. et puniuntur ignorātium peccata. xxiij. q. vij. q idē extra de postu. prela. c. j. C. vnde vi. l. cum quereбatur. Potes ita soluere qd qui cōmittit delictū iure naturali vel gētium phibitū nō excusatur: licet dicat se ignorasse: q: eorū ignorantia non excusat. iij. q. iij. §. notandū. et nulla consuetudo in hoc proficit etiam si oēs de mundo hoc facerent. xxij. q. vij. c. flagitia. quia non est exclusum crimen per tempus vsum vt nota. extra. de consti. c. iiij. et c. fin. Et idem in aliis obseruationibus reductis ad obseruātiā iuris ciuilis que sint redacte in corpore iuris ciuilis: vel canonici: quia non datur venia his qui edicti seueritatē ignorare ptendunt. ff. de
5 fal. l. diuus. in pnc. † talia enim iura ab omnib' sciri debēt. d. l. regula. §. j. C. de legi. l. leges. immo ignorare ius est lata culpa. ff. de his qui not. infa. l. liberorum. §. j. vnde in his dolus adesse presumitur. Nam in delicto dolus inest. ff. vi bo. rap. l. ante pe. §. fi. q: omne malū praue presumitur factum: vt extra de presump. c. j. et sic loquuntur iura pro hac parte allegata. vt. l. illud relatū. §. fi. ff. de iniur. l. si nō conuitiū. C. eo. et circa hoc vide distinctionem quam ponit Dy. in. c. in obscuris. de re. iu. lib. vj. In aliis aūt delictis que sunt de iure positiuo seu cōstituto: vt puta de his q̄ sunt p iura ciuilia vl p statuta phibita: et in delictis inobedientie puniēdis ex ɔstitutiōe et sentētijs supiorū q̄ non ligant ante publicationē tunc iusta cā ignorātie excusat: vt nota. ff. de penis. l. respiciēdum. §. pe. extra de temp. ord. c. ij. in fin. ibi merere veniam. ff. si quis testi. lib. esse ius. l. ij. in fi. Idem in prohibitionibus: et in obedientijs pueniētib' ex instrumento in cā ciuili: vbi ignorantia excusat: et ignorare presumitur nisi ignorātia sit crassa: et supina: vt not. in. c. ij. de consti. libro. vj. vel nisi i culpa fuisse deprehendatur. vt not. ff. de leg. l. j. vel nisi de sciētia eius probetur: et ita loquunt iura pro prima
6 pte allegata. † Et hec q̄ dē ignorātia pbatur per iuramentū eius qui allegat etc. vt. xxxiij. q. ij. intellectum. et extra d̄ sen. excō. c. significasti. et not. Joan. and. extra d̄ temp. or. c. eos qui in glo. affectata. et quod nota. ff. d̄ adul. l. si cui. §. j. in glos. q et ipse etc. et in canone dicitur: q ignorantia est verisimilis pbatio sufficiens: vt nota. ij. q. j. c. si quis a simonia etc. Expressum est extra d̄ elec. c. nulli. lib. vj. quia in his dolus regulariter adesse

* Add. Bar to. in. l. inter oēs. §. j. de furt. et Panor. in. c. cū pter. et ibi i apo. meis in princi. de iure pa.

nõ p̃sumit̃:sed in q̇busdã
aliis casib⁹ dolus adesse
p̃sumit̃.⁊hoc est qd̓ dicit̃
dolũ p̃sumptũ.ff.man.l.
dolus.⁊.ff.de admini.tu
to.l.q̇ ad peremptoriaꝫ.
in prin.ff.de pac .l. p̃tiũ.
in fi.⁊.l.tres fratres.⁊.l.
tale pactũ.§.fin. de doli
excep.l.q̇ in fine.⁊.l.do-
lo facit.C.de testa.iube-
7 mus.†Itẽ vbicunq̧ de-
est bona fides:tunc sem
per p̃sumit̃ adesse dol⁹.
extra de spon.c. bone.ex
qua p̃sumptione fit con
denario . vt ibi Baldus
ex p̃dictis insurgit que-
stio que proxime sequit̃.

Utrum delinquẽs
casu puniatur.

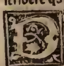
*Add̓ Bar
to.i.l.j.ff.de
leg.an ⁊ ibi
qñ ⁊ qño pu
niat̃ delictũ
culpa vl̓ do
lo vl̓ casu cõ
missum.

Ono q̃rit̃ 1 *
†q̇dã cõ-
misit deli
ctũ nõ ex
animo: sꝫ
culpa:seu
negligentia: siue casu:nũ-
quid est puniendus? Et
primo videt̃ ꝙ nõ : vt in 1 P
proxima questione pro-
batum est . Nã qui dolo
caret:non videt̃ punien-
dus.ff.de sica.l.j.⁊.l.in le
ge. Econtra ꝙ sic per
ea que allegantur ibi pro
secunda parte . Sed de
iure gentiũ non excusa-
tur delinquẽs:etiã si si-
ne dolo delinquit: puni-
tur tñ mitius. vt.d.l.in
lege.⁊ ad idẽ facit .ff. de
incẽ. rui.nauf.l . q̇ edes.
de penis.l.absentem.de
termino mo.l.ij.in fine.
de admi.re . ad ciui.p.l.
imperator .§. rescripse-
rũt.⁊ de cust. reo.l. mili-
tis de iniur.l.si cum ser-
uo.de penis.l. respicien
dum.§.j.⁊ ibi plene. De

P Adde lan
frã. de oria.
l.§.instrõrũ
p̱ductiões.
nu.xxix. vsq̧.
itẽ q̃ro. ⁊ nu
me.xxxiiij. vsq̧
sic.q̃ro vlte-
rius. ⁊ vtro-
biq̧ i apos.
de p̱batio.

iure aũt canonico distinguit̃ : q: aut da-
bat operã rei licite:⁊ tũc si adhibuit dili
gentiam quã debuit:nõ punitur.⁊ si pe
riculũ sequat̃:sufficit eñ si nihil ex con-
tingẽtibus omisit.ff ad.l.aquil.l. q̇ occi-
dit.§.j.⁊ de homi.c.significasti.c.c.ex lite
ris.⁊.c.dilectus. Si vero nõ adhibuit di
ligentiam punit̃:vt eo.ti.c.ad audiẽtiã.
Si aũt dabat operã rei illicite:tũc indi 5
stincte tenet̃ ⁊ punit̃.vt eo.titu.c.cõtine
bat.tũc eñ in culpa est.ar. ff. d̓ penis.l.
respiciẽdũ.§.delinquit̃ . ⁊ dic vt ibi lꝫ vi̓
obstare.ff.ad.l.aq̇l.l. sciẽtiã.§. j.sed ibi
aliter loquitur.dic vt ibidem not.Bald.
An ex instrumẽto qd̓ deficit i substan
tialib⁹ puniat̃ scribẽs . Quid sit falsum
⁊ q̃ ei⁹ pena.Item an falsitas in vno ca
pitulo testamẽti.vel scripture vitiet to-
tam scripturã:⁊ totũ instrumẽtum. Itẽ
an tabellio damnat⁹ de falso possit ali-
cui conficere instrumentum.Iteꝫ an ex
falsa causa proposita sequatur pena fal-
si.Item an producens falsum testimo-
nium:et non deposuit: sit hoc ipso con-
demnãdus. Itẽ an per accusationẽ: vel
inquisitionẽ falsitate p̱positã debet iu-
dex in principali supersedere. Item an
teneatur de falso notarius qui omisit
scribere qd̓ debuit in suo protocollo.

Ecimo q̃rit̃ †qd̓ si aliq̇s falso 1 P
fabricauit aliquod instrumẽ
tũ dũ tñ q̃rit̃ d̓ tali instrumẽ
to in eo deficiunt substantia
lia:q̃ in instrumẽto exigunt̃.
vtputa anni dñi:vel locus:vel testes:et
sic nõ valet:vt in aut.vt propona. nomẽ
impe.in prin.⁊.C.de cõtrahẽ.⁊ commit.
stip.l.optimaꝫ.vel pone in teste qui fal-
sum testimoniũ perhibuit : sed apparet
ꝙ phibuit nõ citat⁹:vel absente vtraq̧
parte.vel etiã productus vel receptus
est postq̃ sunt aperta et didicita testifi-
cata. quib⁹ casib⁹ eius testimoniũ non
valet.C.de test.l.iurciu.extra eo.c.nup.
⁊.C.eo.tit.l.si qñ.⁊ aut.q̇ semel.de testi.
Nũq̇d erit nihilomin⁹ d̓ falso dãnãdus
⁊ p̱mo vr̃ ꝙ sic.q: punit̃ conat⁹ etiã nõ
secuto effectu.C.d̓ fur.l.si q̇s fuo.ad idẽ
ff.d̓ extraor.cri.l.j.i p̱n. Itẽ lꝫ rescriptũ
ipetratũ de iure iniq̃ nõ vꝫ qñ absorbet
in totũ ius aduersarij:nihilominus põt

aduersari⁹ vti codē iure ꝯtra impetrātē
ff.qd̄ q̄sq3 iu.l.j.in fi.ꝛ ibi no.ꝛ punit̄ effe
ctus q̄uis nō sequit̄ effect⁹.ff.de sica.l.
2 iij.§.qd ergo.†ꝛ not.ꝙ affect⁹ dr̄ intētio
ꝛ ꝓpositū intelligendū:ꝛ malefaciēdi:vt
C.de adu.l.eū q̄ duas.ex̄ de biga.c.nup.
ꝛ de pāicns hr̄ in.l.si q̄s nō dicā rapere.
C.de epi.ꝛ cle.Itē q̄ sibi ascribit legatū
in testō punit̄:etiā si legatū nō valeat.ꝛ
ex hoc no.ꝙ volūtas cū actu in delictis
spectat̄:lȝ nō sequat̄ exitus.ff.de sica.l.j.
§.diu⁹.C.eo.l.is q̄ cū telo.Itē cognoscēs
vxorē alteri⁹ etiā nō legitimā potest de
adulterio accusari.ff.de adul.l.si vxor.
§.de rn̄.Ecōtra vr̄:ꝙ de falso puniri nō
possit.Quid eīm obfuit conatus ꝛc.ff.qd̄
q̄sq3 iur.l.j.C.si māci.ita fuerit aliena.l.
ea qdē.Nā ascribēs sibi legatū in testō
ita demū punitur:si id testm̄ ꝑficiat̄:nō
al's.ff.de fal.l.si q̄s.ij.rn̄.vbi videt̄ casus
q.ꝓposite:qꝛ si testm̄ vel instr̄m est imꝑ
fectū nō est querendū de falso.qd̄ eīm si
est nullū:falsificari nō pōt.arg.ff.de in
iust.rup.l.j,nā ꝛ si sub ꝯditione.§.rūpēdo.
ꝛ videt̄ casus.ff.de penis.l.si q̄s.§.iestin.
ꝛ adde qd̄ no.C.de fal.l.diu⁹.Sed ꝯtra
rium videtur verius.et dic ꝙ contraria
loquuntur in eo qd̄ aliquod est:lȝ possit
modo alio infirmari.l.si q̄s legatū.ij.rn̄.
¶ Itē dic ꝙ in.l.ii q̄s in graui illud est
odio heredis q̄ contra ꝓhibitionē legis
apperuit testatoris voluntatē:sed lȝ ꝑdi
cti pena falsi nō puniant̄:ꝛ si talis cona
tus nō trāsit impunit⁹:sed punit̄ extra
3 ordinē.s.crimine stellio.† vbicunq3 eīm
deficit titulus crīs ad crimē stellionat⁹
est recurrendū in subsidiū.ff.de cri.stel.
l.iij.§.generalr̄.Cuius pena extraordi
naria dicit̄:vt ibi.ꝛ adde qd̄ est.j.e.§.;dē
vr̄.ꝛ pōt dici ꝙ id qd̄ aliq̄s agit lȝ actus
nō habeat effectū puniat̄:qꝛ q̄ītū in eo
fuit ad effectū ꝑduxit:vnde tenet̄ q̄ītū
si rē ipsam ꝑfecisset siue fuerit in mino
rib⁹ delictis.ff.de fur.l.si q̄s siue grauio
rib⁹.ff.de sica.l.j.§.diuus.de pari.l.j.in
fi.ꝛ ad.l.iul.maie.l.quisq̄s.ꝛ clare dr̄ et
not.ff.de postu.l.j.§.bestias.voluntas
eīm in his expectat̄:nō exitus.ff.de sic.l.
iij.ꝛ no.extra de eo qui mit.in pos.c.j.qꝛ
cū per eū non steterit:habet̄ ꝓ comple
mento:vt.d.l.si q̄s seruo.sufficit eīm ali

quid fuisse factū ad hoc vt pena cōmit
tatur.vt leg.ꝛ no.ff.d̄ his q̄ no:infa.l.qd
ergo.§.cū aūt.ꝛ no.xxxij.q.vij.ꝛ maxime
qñ ad eū aliqd ꝑuenerit.ff.de calū.l.ge
neral'r.§.j.eo aut casu q̄ potuit ꝑficere:
sed noluit nō tenet̄.ff.de fal.l.falsum.cū
suis cōcord.ꝛ maxime in leuiorib⁹ deli
ctis.l.qui opus.ff.de iniu.qꝛ etiam flagi
tio non cōsummato punitur si ꝑ eū non
stat.vt in.d.l.non.sed mitius punit̄ q̄ si
esset ꝑfectū.l.fi.C.de ser.fug.ꝛ.C.de ex
or.cri.l.j.in fi.ꝛ in pn̄.Aliud est eīm tēta
re et aliud facere.vt.xxxiij.q.j.in fi.ꝛ ibi
no.¶ Et qꝛ de pena falsi fecim⁹ mētio
nē:q̄rit̄ qd sit falsum.Itē q̄uō cōmittat̄.
Item cōtra quē cōmittat̄:et q̄ cā faciat̄
falsum.Itē qual'r de falso agi pōt:ꝛ q̄ sit
4 ci⁹ pena.† est eīm falsum aliqd mutarē
cā tollēdi veritatē.ff.eo.l.qd sit falsum:
Et ideo diffinit̄ sic.nihil aliud est falsi
tas q̄ mutatio veritatis.vt in aut.de fidi
instr.§.j.Nō cōmittit̄ aūt falsum nisi do
5 lo adhibito.C.e.l.nec exemplū.† Comi
mittit̄ falsum circa multa ꝛ multotiens
vtputa circa scripturas publicas vl' pri
uatas.C.e.l.dam⁹.vel etiā corrūpendo:
delēdo:vel mutando siue cācellādo te
stes:vel aliā scripturā publicam.C.e.de
mus.vl' corrūpēdo edictū ꝑtoris.Itē cō
mittit̄ in dicto:vl' testimonio.ꝛ q̄ ob fal
sum testimoniū ꝑhibēdū pecuniā acce
perit:vel aliter se corrumpi passus est:ꝛ
ipsius testis vel iudicis corruptioni opē
prestitit.Itē cōmittit̄ falsum circa alle
gationes faciēdas.s.allegando falsas lē
ges.Item in fabricando seu fabricari fa
ciendo falsam monetā.ꝛ ita etiā emen
do vel per falsa pōdera pōderando.Itē
circa partū supposititiū.Itē in vsu falsi in
strumenti.Itē in eo qui nō est miles:qui
pro milite se ingessit vtendo falsis insi
gniis.Itē in doctore.Item in eo q̄ ean
dē rē duobus insolidū vēdidit.Itē in eo
q̄ instr̄a ptis apud se deposita aduersa
rio ꝑdiderit.Itē in eo q̄ ꝑsidi vl' ꝑncipi
mētit̄.Itē in eo q̄ ꝑ obreptionē vl' mēda
ciū īpetrauit:ꝛ obtinuit.ff.e.l.siq̄s obre
pserit.Itē i ꝓcuratore vl' tutore q̄ depo
sito officio rōnē reddere detractauit:vl'
ꝯtēpsit:ꝛ q̄ i vltia volūtate aliqd sibi vl'
sibi subiectis scripsit;de q̄bus oībus d:

vt plene per Azo.in sum.huius tituli.
6 ¶ †Quibus aūt modis ⁊ ꝰ q̄ cōmittat falsitas:⁊ q̄d si cōmittat in scriptura papali vl' alia plene notat extra de crimi. fal.c.lz.⁊ de fide instr.c.inter dilectos.⁊ multa notaui ego Bal.in ti.de fal.q̄ nō tangunt p doc.vtz in.C.ff.ac decretalibus in additionib⁹ meis nouissimis q̄s
7 p pnti habere nō potui. ¶ †Cognoscit aūt de falso duob⁹ modis.s.ciuilr ⁊ criāliter.C.e.l.damus.⁊.c.tua.⁊.c.fi.de pcu. qñ aūt ciuilr p accusationē pcedit:tūc etiā ⁊ accusatori ⁊ accusato incūbit pbatio.C.e.l.vbi ciuiliter.qñqꝫ tñ pōt agi p exceptionē ⁊ replicationē:sed tūc leuis
8 fit examinatio.C.e.l.fi.† Pena aūt falsi in libero homine est deportatio:et olim bonorū publicatio.ff.eo.l.j.Qñqꝫ est pena capitis.C.de fal.l.j.qñqꝫ flāmaꝝ adustio.C.eo.l.ij.in seruo aūt est vltimū supplicium.ff.de fal.l.j.§.fi.⁊ dicit q pari pena puniet faciēs:⁊ fieri faciēs.ff.e.l.fili⁹. in prin.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deiecisse.Itē eadē pena punit q̄ pōt phibere ⁊ nō p-
9 hibet.ff.eo.l.lege cornelia.†Itē eadem pena punit fabricās ⁊ eo vtēs.C.e.l.qui codicillos.nisi vtens desciuerit ab vsu añ sniam:vt ibi.⁊ ar.ff.qd me.cā.l.si cuz exceptio.§.satis clemēter.qd intellige si talis vtēs sit q̄ nō fabricauerit.si em̄ fabricauerit non excusat abstinēdo ab vsu d.l.si q̄s.C.de fal.⁊ de fid.instru.l.ij.⁊ de fal.l.falsi.sed de iure canonico vtēs q̄ nō fabricauit mitius punit.vt extra de cri. falsi.c.ad falsarioꝝ.q̄ ergo suspicat de instrō quo eū vti opꝫ in iudicio:q̄ forte de iure suo aliter pbare nō pōt:vtat eo instrō cū cautela:⁊ modo hoc dicat.ego duco ⁊ pduco istud instrm tāq̄ verū.et vere cōpositū:sꝫ si quouis mō appareat eū suspectū:vel falsuz:ex nūc put extūc abstineo ab eius vsu.ar.pro eo.ff.de off. pcon.l.obseruare.in fi.Item ipm pduco in ea tm̄ parte in qua pro me facit:⁊ me releuat.⁊ nō al's.ar.ff.de dolo.l.eleganter.§.procurator.et.ff.de dā.infec.l.
10 ait ptor.§.j.⁊ in aut.de testi.§.j.†pōt em̄ fieri pductio puilegij vel alteri⁹ instri in aliqua particula tantū.Ita q nō in alijs ar.ff.de edē.l.argētarius.§.j.C.de fi.instru.l.cōtingit.⁊ not.C.eo.l.ꝰ more.

Et q̄d dicit q inscribēs sibi in instrō incidit in penā falsi:vt.C.d his q̄ sibi inscri. in testa.intellige in testamento in scriptis.sed in nūcupatiuo videt sec⁹:q̄ nō est eadē rō:q̄ instrm testamēti fit palā ⁊ audiētib⁹ testib⁹:⁊ fit ad memoriā:nō aūt ex ea vires testamēti dependēt. Et rō est:deꝑdita scriptura posset p testes pbari.C.de bo.pos.fm tabu.l.ij.⁊ plene dr.j.de q̄ō.circa vlti.volū.in.q.ix.sed vis testamenti in scriptis dependet ab ipsa scriptura.vnde ea deꝑdita p testes pbari nō posset cū ignoret q̄d clausa scriptura ꝯtineat.hanc opi.tenet Spec.in
11 tit.de instr.edi.§.restat. ¶ †Ulteri⁹ q̄ritur q̄d si inueniat falsitas in vno capl'o: in alijs aūt est verū:vel quid si testis in vno articulo dixit falsum:tñ in alijs dicit verū. Nunq̄d ex vnico falso testimoniū vel instrm erit nullū. Et primo vr q sic:q̄ q̄ in vno offendit:fact⁹ est om̄ re⁹ extra de reg.iur.c.defleat.⁊ quotiēs significatio sumit ex vniuerso:si vna est falsa:tota oratio est falsa:⁊ reddit falsa ff.de reb.dub.l.si is q̄ ducēta.§.vtrum. ad idez.C.de vete.iur.enu.l.ij.ad fi. Nā ibi totū est falsum rōne partis.ad idem. x.dist.c.ad sacros.Itez expresse dicitur in teste q̄ aliq̄d de suo adijcit p mendaciū.totū suū testimoniū decolorat ⁊ deturpat.iij.q.ix.c.pura.et not.in.d.c. defleat. Ecōtra q non.C.de transact.l.si ex falsis.vbi dicitur q sublato capitulo falso alia firma remanent.ad idē.ff.de mino.l.et.§.j.ff.de v.ob.l.titia.§.idē rndit:q̄ non dꝫ vitiari vtile per inutile: immo adiectio inutilis habet pro non adiecta.ff.de v.obli.l.si q̄s stipulatus. ad idē.C.de iudic.l.ij.in hoc dicit Inno. q si notari⁹ admiscuit falsum circa substātialia instrumēti vel testamēti:vl' testes cōtra substātialia dicti sui:seu eius super quo pducit:totū instrm ⁊ testimonium falsificatur:siue sciēter siue ignoranter falsum admiscuit.Si vo adijciatur falsum circa ea que non cōtingunt substantiam vel circunstantiam negocij de quo agitur:seu de quo fit instrumentum:vtputa de confinibus vel de loco vnde sunt cōtrahentes:⁊ tunc non vitiatur:etiam si scienter sit mixtū falsum:cum

sum: cum ex hoc substantia non falsificetur. nihil enim facit ad contractum vel testimonium vnde sint contrahentes: vel quorum sunt confines. vt ipse not. extra de here. c. fraternitatis. et hoc
12 potest probari tali ratione. † Nam certu est: quod error seu vitiu adhibitu circa ea: in quibus vis negotij no consistit: cu no fit in loco suspecto no nocet: vtputa in narratione facti. extra de fide instru. c. ex literis. vel in suspectis sicut est rasura. talis enim nocet in paucis literis: vt extra de crimi. fal. c. fina. Si vero sit sup positio ex qua no cocludat falsum non presumit: vt nota. extra de relegio. do. c. cu venerabilis. No enim ex hoc reddit ambiguitas: vt in dicto. c. no. ad ide facit. C. de test. l. si vn⁹. et qd ibi no. ¶ Sub distingue tamen aut instrumentu continet vnu capitulum aut plura: et si plura aut sunt diuersa et separata aut coniuncta et connexa. Si diuersa tantum nocet: vt in. c. in quo est falsum adhibitu alijs firmis remanentibus: vt no. C. de transac. l. ex falsis. et. C. eode. l. cu alijs. et in alijs iuribus pro secunda parte. allegatis. diuisa enim nec positione nec remotione tolluntur. et no. ff. de acquiren. poss. l. naturaliter. §. nihil commune. Si vero sunt coiuncta seu connexa: tuc in omnibus nocet. quia ide ius est seruan du in omnibus connexis. ff. de neg. ges. l. cu actu. et nota. extra de offic. delega. c. propter. et idem etia in accessorijs: quia accessorium non potest consistere sine pncipali: vt in reg. iu. pncipalis. ¶ De
13 inde queritur † quid si instrumentum falsum tabellio fecerit. nunquid valebunt alia instrumenta per eum facta. Et primo videtur quod non. C. de senten. pas. l. fin. extra de here. c. fraternitatis. xj. di. c. si ad sacros. C. de sententijs. l. ij. extra eo. c. ij. in fi. quia semel malus &c. ff. de accus. l. si cui. §. seq. ff. de re milita. l. non omnes. §. a barbaris. et. l. ij. §. is q. eod. titu. C. de suscepto. et archa. l. si aliquem. lib. xj. extra de testi. c. testium. et c. qui semel. de reg. iur. in. vj. ¶ Econtra quod sic. vt. s. prime probatum est: falsitas adiecta in vna re non nocet in alia. Ite non prohibetur: ergo valent sua alia instrumeta: sicut pmo valebant. argu. ff. de in integ. restitu. l. nec ideo min⁹. ff. de preuarica. l. ij. dicit Specul. quod licet fabricauerit. nihilomin⁹ valet talia instrumeta. si em facta sunt quadiu tolerant in officio. valent quod p eu gesta sunt pter vtilitate publica sicut valent gesta ab excomunicato et interdicto et in omnib⁹ q gerut officiu publicu. xiij. questio. iij. c. nonne. notat Innoce. extra de accusa. c. qualiter et quado. ad fin. et de senten. ex. c. si vero. in verbo: couenit. Dy. autem dicit: quod hec toleratio locum habet vsque ad sententiam. nec iudex po test aliud facere: quado eu puat officio per. l. diuus seuerus. ff. de iniur. et ibi p eu. no. ff. de fur. l. no poterit. et de pdictis no. in Spec. tit. de instr. edi. §. instrume
14 tu. ¶ † Item qd si aliquis instituit sua accusatione falsam: nunquid punitur de falso videtur quod sic: quia falsum proposuit ergo &c. ff. de fal. l. j. sed dic quod punitur ta quam caluniator similitudine supplicij sm domi. Lambertum de rampo. in aute. vt iudi. sine quoquo suffrag. §. si qs autem. ver. si autem. et. ff. de fal. l. qualiter. et ibi no. et ad idem de fide instrumen. l.
15 ij. ¶ Preterea quero. † quidam produ xit testes: qui in examine inueniunt falsi vel varij. nunquid eoipso videtur quod ipse producens eos corruperit: et videt quod sic quasi non videtur ignorare falsita tem: quam erat dicturi. ff. vnde cognati. l. citaui. et de in integ. rest. mino. l. de tutela. sed illa vident loqui in coniunctis personis. Dic ergo: qd licet testes producti falsum testimonium perhibeant tamen nec hoc ipso tenetur pdu ctor tanquam corruptor. nisi scienter ad falsum⁹ phibendum pducat eos. Na vt. s. in prin. dictu est falsum sine dolo non co tinetur. C. eo. l. nec exemplum. secus in instrumento. et est ratio: quia instrumentum potuit et debuit preuidere si falsitatem continebat non autem teste. argumen. eorum que notantur. ff. de fide instrumen. l. scripture. Item videtur quod de falso puniat quia scienter dictauit notam ex qua re habet lucru. C. de tes. l. dictantibus. Est enim scriptura priuata: que probationem non facit: vt no.

16 C.eod.l. damus†. Postremo queritur:
pone qꝫ litis cōtesta. ⁊ factis ꝓbationi-
bus in causa reꝰ obiicit de falso contra
instrumentū: vel testes: per quod vel q̇s
facta est plena probatio: ex q̇bus potest
ad cōdemnationē ꝓcedi. Nūquid iudex
teneat supersedere in causa principali.
⁊ dicendū est: quod si causa principalis
cui crimē adiungit est ciuilis: tunc dif-
fertur iudiciū principale. ⁊ debet iudex
eodē tempore questionem diffinire. C.
de ordi. iudi. l. cum aliter. Si autem ad-
iungitur criminali: vtputa proposita
prima accusatione de crimine reaccu-
sat suum accusatorem: vel de productio
ne falsi instrumenti: vel testium: ⁊ ipos
accusat de falso. ⁊ tunc tenetur primo fi
nire iudicium principale pluribꝰ ratio-
nibus. Primo quia pendente accusatio
ne non potest alium reum accusare: sꝫ
purgare se debet. ff. de public. iudic. l.
is qui reus. C. qui accusa. non pos. l. j.
Secundo quia iste actiones se coniun-
gere non videtur: maxime quando con-
tra testes: quia ex sentētia rei indebite
exceptio alteri nō opat. ff. de except. rei
iudic. per totum. Tertio quia non est
ratio vltimo deferenda. C. de fal. l. j. et
ff. de his q̇ notā. infa. l. lucius. immo di-
lationes eū accusare videntur. C. de fal.
l. ij. ergo non est differendum. C. de pe-
nis. l. cū reus. maximē quia iudex astrin-
gitur in certuꝫ tempus. C. vt. j. cer. tem
pus vtputa mensem ad ferendum sen-
tentiam. de quo tempore non superest
ad huiusmodi cognitionem de falso:
circa quod dic: vt. j. de. q. circa statuta.
in. q. xix. Item quia reo est quod impu-
tetur: videlicet quia non reprobauit te
stes excipiendo contra eos in termino
publicationis. vnde postea non est au-
diendus vt. C. qui accusa. nō pos. l. si ea.
⁊ alia via nō videtur audiendus: vt nō
consequatur per obliquū quod directo
sibi non licet. quod esse non dꝫ. ff. de in-
iu. l. si duo. §. idem respōdit. ¶ Econ-
tra videtur qꝫ sñia sit differenda donec
causa falsi agatur. qꝛ ꝓpter falsitatem
sñie reuocat: ⁊ fouenti repetitio datur
C. si ex fal. instru. l. simul probato falso
causa ex integro auditur. C. eo. l. ij. ⁊ ꝓ-
pter falsum causa integrāda restituit
vt. ff. de re iu. l. diuus. vnde multoma-
gis est differēda sententia. qꝛ cui damꝰ
actionē ⁊c. vt. ff. de reg. iur. l. inultus. §.
cui damꝰ. Itē quoties pñcipalis causa
currit cū simplici differt cognitio sim-
plicis: et preferetur ꝓiudicialis. quia eā
ꝓbata reddit iudiciū retro nullū. C. de
ꝓcu. l. licet. ex integro cognoscit: vt di-
ctū est. ꝙ ea pendēte differri dꝫ questio
pñcipalis. ff. de iudi. l. ꝑ moꝛē. ꝑtinet enī
ad iudicis officiū vniuersam. q. exami-
nare: ⁊ postea sua sñia diffinire. C. de or.
iudi. l. j. ergo differēda. Itē videt dicēdū
sm eos qn obiicit de falso ꝑ viā exce-
ptionis ꝯ testes. vel instrm: vt supsedea
tur in ꝓcessu sñie eẋ de app. c. sup ea. in
princi. nec legitima defensio subtrahit.
C. d iur. fis. l. defensionis facultas. extra
de re iud. cū. J. ⁊ B. ⁊ de testibꝰ. c. consti-
tutus. Sed qn accusatio de falso distin-
guit sm quosdā aut instituit a reo: aut
ab alio tertio: si a reo non videt debere
suspendi. qꝛ accusare nō pōt: vt dictum
est. Idē dr si ab extraneo fit: qꝛ hoc. casu
diuerse sunt: ⁊ seinuicē non ꝯtingūt. C.
de fide instru. l. ij. arg. expressum. de pe-
ti. here. l. fi. §. sinaūt. res nāqꝫ iter alios
acta neqꝫ ꝓiudiciū neqꝫ emolumentū
solet aliis irrogare: q̇ in iudicio non in-
terfuerunt. C. q̇ res iud. non nocet. l. ij.
sed videt dicendū qꝫ vtroqꝫ casu sit su-
spēdēdus: donec cā examinet. vt euētu
ꝓbationis finē accipiet cā principalis
ar. d. l. j. C. q̇ accus. non pos. ⁊. C. de iudi. l.
rē nō nouā. in fi. non enī pōt negari: q̇n
cā falsi sit principalis: vt. d. l. ij. et. l. da-
mus. ergo ꝓferenda. ff. de libe. cau. l. li-
berū. §. fi. ad q̇d enī postea de falso q̄ri-
tur si lata ⁊ executa sit forte sñia princi-
palis: vtputa pone qꝫ sñia sit crimina-
lis executa nō poterit reuocari ⁊ ex in-
tegro audiri cā. d. l. si ex falsis instru-
mentis. certe nō poterit nisi diuino mi-
raculo contingeret resuscitari senten-
tia prima executione ipsa iam facta. ff.
de legi. aut sancta. ⁊ ibi not. vñ melius
est in tentis periculum expectare. vt. ff.
de vaca. mune. l. pretor. quam causam
prematurius decidere. dicta. l. si quis
libertatem. qꝛ melius est in tempus ⁊c.

c. in qui.can.in inte.resti.nō est ne.l.fin. Itē dic φ si quis vtit aliqua scriptura il licita et a iure reprobata:φ nō iō tenet pena falsi.vt no.i auf.de nō alie.§.v.C.d
7 nouo co.compo.l.j.§.tith.z fi. ¶ †Itē dic φ si notari9 ptocollū de quo rogat9 est nō reducit in scriptis in totū:vel in parte:vel si dimisit ponere substātialia:pu ta annos dñi vl̄ filia φ tenet pena falsi: vbi hoc dolo fecisse pbat. Itē in dubio 3 nūqd poti9 psumit ex simplicitate q̄ ma litia fecisse ar.de his q̄ se ascrip.in test. l.pe.z de ap.c.ad audientiā.z hec de ma teria falsi dixisse, sufficiat q̄ sunt quoti diana z vtilia.Bal.

¶ An teneat reus vicino:cui9 dom9 di rruit occasiōe executiōis facte in domo rei.Itē an p rē indiuisibilē cōem sit fa cienda executio in tota re. Item an sit idem qñ comodā diuisionē non recipit.
1 * Ndecimo qrit† qd si in cō dēnationis executiōe q̄ fit in bonis cōdēnati:diruit vl̄ diminuit dom9 vicini: q̄ cōiūcta est bonis vbi,fit executio:vtputa ex forma statuti curia destruxit bona homicide vicini mei:ex qua diruitiōe domus mea diruitur vel destruit:nūqd habeo ꝯ ho micidā aliquā actionē.z pāo vr̄ φ sic:qz eius culpa siue iniuria lset dānū mihi: φ committendo homicidiū hui9 damni cām dedit.φ tenet:ac si dedisset.ff.ad.l. aql.occidit.§.pe.z.ff.loca. l. videam9.§. si q.sic etiā tenet colon9 si i re locata dā nū datū est ppt ei9 inimicitias.ff. loca. l.merces.§.culpe.Preterea si ppt deli ctū socij ledit res cōis.tūc soci9 cui9 fa cto dānū datū est tenet alteri socio ad refectionē dom9.ff.cōi di.l.si is cū quo. 4 Ecōtra φ non:qz curia destruēdo domū vicini:excedit modū executiōis:z sic fa cit vicinis iniuriā quare φ z ex facto seu ex casu curie teneri homicidā nō vr̄.C. d inoffi.test.l.si qs i suo.z cā remota vr̄ iste homicida:q̄ dedit cāz ad istā domū vicini destruēdā:qz nō est cā vt domus vicini:s3 dom9 sua destruat.vn̄ debem9 attēdere cāz primā:nō remotā.ff.d re. iu.l.nō vt ex pluribus:lz sit ar.ꝯ.ff.si qua. pau.fe.dica.l.si.extra d ho.c.pbsop.vn̄

curia innocēti dānū de dit teneri vr̄.ff.de regu. iur.l.magstrat9.z not.l.d. l.si is.et hoc vr̄ verius. 2 †qñ aūt dānū dat i re cō muni ppt factū alicui9 socioꝝ:tunc tenet soci9: qz pcessit cā obligatiōis z ꝯct9 societatis.d.l.fin. 3 ¶ †Quid si facienda sit executio p pte delinqūt i aliq̄ re:cū aliq̄ ē īdiui sibilis nūqd, fiet executio i totuz:aut i nulla pte.q̄ dā dicūt in totū ne deli ctuz remaneat ipunitū. Alij ꝯ:cū nec in toto nec i pte executio fiat:quia ita debet fieri diuisio:qd nō fit alij inutilis . vt.C. qñ z q.qrta pars.d.lib.x. l.ij.in princ.z iō ad licita tionē est recurrenduz:vt cui remanserit licitatio: res pmaneat:alr estima tionem licitationis reci piat.ff.cōi di.l. arbor.§. iudex.z fa.hercis.l.idem labeo.z.l.ad officium.C. cōi diui.z tene menti:qz eueniet tibi in practica. Additio.¶ Nā i hoc iu dicio cōi diuidundo ve nit tūc φ residiuidat cer tis confinibus vl̄ fit ad iudicatio diuersaruz po sitionū vel veri9 partis estiatiōe diffusas.in.d.c. in sūma.fm bar.ex.j.pte hui9.l.not.† rescriptum principis nō porrigi ad res in scpto nō ꝯphēsas. iudex eīm dat9 nō pt suā iurisditionē extēdere ad psonas nō comprehēsas i licitatiōe:lz.ꝯ.dixerit d iusta estimatione ex illa pte not.hoc posset colli gi argm ad vnā qōnē in qua consultus fui iam:z forte vestris temporibus

* Adde de hoc per an. co.sing.xl. in ƀ. cōitas et ibi i apos stil. meis et panor. l.c.l iris. nume. xxiiij.in ƀ. domū com munē.d re. spo.

5 eueniet vobis cētesies. ¶ †Duo erant
fratres nobiles: ꝛ inter cetera habebāt
duas possessiões valde preciosas: vene-
runt ad diuisionē: frater maior volebat
vnā ex illis possessiōib⁹ adiudicare vni
alterā alteri. minor dicebat ꝙ volebat
partē suā i vtraqꝫ ꝛ frater maior moue-
bat̃ hac rōne. qm̃ vn⁹ colonus sibi suffi-
ceret si in vna tm̄ ꝑtē haberet: quo casu
duo exigerent̃. multa em̄ incōmoda ex
tali diuisione sequebant̃: q̄rit̃ q̇d iuris:
Ista lr̄a mihi vr̄ sonare ꝙ qñ est vna res
cōis habeat̃ distictio vtrū possit ꝯmode
diuidi: vel nō. Qñ aūt plures habeatur
alia distinctio. s. ꝙ vna res det̃ vni: alte-
ra alteri. sed gl. in ꝟ. cōem singulariter
vr̄ cōtrariā sniam firmare: nā vult tunc
adiudicationē fieri: qñ singuli fundi nō
pñt ꝯmode diuidi: ꝓ ṗma tm̄ snia vt sit
melior snia fratris maioris adducebant
tex. inst. de offi. iud. §. fi. vbi tex. idē dicit:
ꝙ hec lr̄a sic intelligat̃ ꝛ prima frōte so-
nat i dubiū. tñ malē habere auctoritatē
gl. ꝓ me: q̄ꝑ tex. ꝛ qñ dicit ille q̇ est in me
dio credis tu: ꝙ gl. nō bñ videret tex. illū
ꝛ nō ita bñ itellexit sicut tu. volēs tñ gl.
illā sniaꝫ q̄ mihi raphaeli videbat̃: ꝛ. di-
cebā ꝙ gl. dꝫ itelligi vt inspiciat̃ an fun
di possent ꝯmode diuidi vel nō. R̃n. oim
possessionū: nō minus tñ magis aut cō-
mode diuidit̃: si vna possessio alteri ad-
iudicet̃ cū ꝑ vnū colonū possit guberna
ri: q̄ꝑ si pars vni⁹ vni eiusdē aliū ꝛ altera
pars alteri adiudicet̃: quo casu duo co-
loni essent necessarij: ꝛ ita intelligebāt
ꝛ exponebāt glo. tñ hāc opi. ego remit-
tā iudici: vt ipse estimet q̇d si in vna pos-
sessiōe est aliq̇d boni: i alia aūt nihil est
boni: ꝛ vnus vellet ꝑtem in ea: ꝛ etiā al-
ter tūc eēnt audiēdi fratres volētes sin
gulas res diuidere. ꝛ no. ꝙ ad licitatio-
nē nō tm̄ admittit̃ socius: sꝫ etiā extra-
ne⁹ emptor: si soci⁹ nō sufficeret ad lici
tationē s̄m Mar. sil. ꝛ ita putat dictioneꝫ
maxie h̄ positā abūdare p. l. j. in fi. C. cōi
di. Mihi vr̄ eā positā cū misterio iuris.
nā si ego sum sufficiēs ad licitationē. tñ
vr̄ equū ꝙ admittat̃ extrane⁹ ēptor: q̇d
em̄ si ego lꝫ sim sufficiēs nō vellē pone-
re pecunias: q̄s exerceo: nōne ē equū ꝙ
admittat̃ volēs plus dare. certe sic. non
ob. l. j. §. e. q: ego intelligo istā. l. vt itel.
Marc. sil. ꝙ socius vēdat ꝑtē suā sꝫ hoc
apparebat q̇ volebat emere partē vtris
usqꝫ ꝓ maiori ꝑtio: q̄ꝑ vellet offerre soci⁹
me⁹: qđ iustū vr̄. ar. i. l. si ob gr̄aꝫ. C. đ eui.
6 hāc. l. iducit cy. ad qō. †si est ꝯsuetudo i
aliq̇b⁹ locis: ꝛ ēt statutū ꝙ si q̇s alieaue-
rit rē mobilē. ꝓximior agnat⁹ admittat̃
infra ānū ad r̄dimēdū ꝓ eo ꝑtio. pōe ali
q̇s vēdit rē imobilē ego q̇ sū ꝓximior nō
hēo pecūias vñ ipsaꝫ rē redimā: volo ipꝫ
ius cedere: aut dōare lr̄a ista facit ꝙ pos-
sit vēdere seu cedere aut alr̄ trāsferre i
aliū: ꝛ ita vr̄ sonare h̄ lr̄a i fi. cy. tñ deter
minat̃ oppositū: đ q̊ dicite vt h̄ pleni⁹ ꝑ
eū. nā i eū i quē fit cessio cessat rō ꝓximi
tatꝫ. Ultio no. s̄m Bal. formā libelli i h̄ iu
dicio: qm̄ narratio dꝫ tria ꝯtinere. ṗmo
ꝙ talis fund⁹ ē cōis mihi ꝛ titio. scđo dꝫ
narrare ꝓ qua ꝑte res sit cōis. tertio ꝙ
mihi nō placet stare i cōione. Cōclusio
aūt dꝫ duo ꝯtinere. quare peto dictum
fundū ꝑtiri: ꝛ diuidi iter nos: ꝛ meā ꝑtē
pro diuisa assignari: vel alteri ex nobis
ipm̄ fundū iusto ꝑtio adiudicari: prout
equum vobis dn̄o iudici videbit̃: et q: in
hoc iudicio veniūt fruct⁹: iō đ eis dꝫ fa-
cere mētionē i libello. Scđo dꝫ ꝯtinere
cōditionē: q̄re peto aduersariū i istꝫ fru-
ctib⁹ ꝛ dānis ꝯdēnari. ita dicit Bar. hic
ꝓbari. ita dicit rapha. fulg. legēs in stu-
dio patauino. ꝛ ita collegi ego Anto. de
cre. ex dictis dn̄i ꝑceptoris mei dn̄i ra-
pha. fulg. ꝛ ad literā scribēdo q̄ ipse di-
xit sup. l. ad officium. C. cōi diui. Ant. de
cremon. ¶ Ad ꝓpositū de redeūdo i. q.
ꝓposita dicūt aliqui ꝙ sorte dirimunt̃.
l. fi. C. cōia de le. ff. de iudi. l. si ambo. Aliij
dicūt ꝙ socius est ad redimendū ꝯpel-
lēdus. ff. cōi di. l. cōi. §. fina. ꝛ. C. đ cōi ser.
manu. l. j. Aliij dicūt ꝙ si plures sunt so-
cij delinquētes ꝛ pars delinquentis est
inferior: pars ꝟo alteri⁹ est supior qđ fit
cōmutatio et ꝑmutatio iudicis officio:
ne maleficium remaneat impunitū. Et
idē dicēdū qñ fundus est diuisibilis: tñ
nō patit̃ icōmodā diuisioneꝫ: vtputa si
est turris cōis ꝛ parua sine edificijs; in
quib⁹ fratres possunt commode stare: ꝛ
viuere ibi ꝛc. que diuisa remanet: vtriqꝫ
parti inutilis: seu sine fructu: quia quod

cômode fieri nô pôt: reputat difficile: z
impossibile. ff. de verb. signi. nepos pro
culo. z de côdi. incertis. l. cû filius. z not.
insti. de offi. iud. §. si commode.

¶ Utrû exbâniti bona si oia sût publi
cata remaneant creditoribus obligata.

1 Vodecimo qritur † quid de
bonis alicuius bâniti cuius
bona sunt publicata z fisco
delata: nûquid erunt ei⁹ bo
na creditoribus obligata. q
bus prius fuerint obnoxia et ante deli
ctû obligata: si postea aliquo tpe resti
tuitur: z redit in ciuitatê. dic q nô. ff. de
sen. pa. l. ij. z. C. eo. l. si debitori. et. l. se. cû
eñ fiscus succedit transferûtur bona in
ipsum cû suo onere. C. ad. l. iul. de vi pu
bli. l. ij. z de iur. fi. l. fiscus. z de acqui. re.
do. l. traditoi. z ideo nô tenet restitutus
de bonis postea quesitis. C. de sen. pa. l.
tutor. z. l. iij. sed fideiussores semp tenê
tur. C. de fideiuf. l. j. z. ij. Bal.

¶ Utrû pferat fisc⁹ vxori rei in bonis p
dote obligatis. Itê an pp delictû vxoris
fiat executio in bonis dotalib⁹. Itê an
statutû qd loquit indistincte de mulie
re: q meretrix possit impune offendi ha
beat locû in muliere nupta meretrice.

1 Ertiodecimo qrit: † marit⁹
cômisit aliqd maleficiû: p
pter qd bona ei⁹ deferunt
fm formâ statuti vxor ex ei⁹
instrõ dotali facto p ei⁹ vi
rû de oblatione bonoꝝ defendit bona
mariti seu ptê ipsoꝝ. Executor dicit ego
intêdo facere executionem z destruere
bona. z maxime edificia: z nolo tibi dotê
restituere in ppietatib⁹: z in terris ma
riti querit qd iuris. Et primo videt q cu
ria sit audienda: qr statutû loquit de de
structiõe bonoꝝ: z astringit rector iura
mêto seruare: vñ cû tâ necessariû sit de
structio bonorû: sufficit q reseruet dos
2 in aliis bonis: † nemo enim phibêd⁹ est
ab eo qd sibi pdest: z alij nô nocet. ff. de
aq. plu. ar. l. j. §. deniq. z. C. de pri. sacro.
scri. l. sicubi. z. l. fi. li. xij. z. C. de pci. impe.
offe. l. êpte. z qr statuta absolute loquût
de destructiõe faciêda: nec excipit do
tes. z lz durû sit: tñ seruâdû est. l. pspe
xit. ff. qui z a q. z maxime inter munici
pes. l. vêditor. §. z si con
stat. ff. côia pdio. qd mu
nicipiû vxorê sequit p
pter mrimoniû. ff. de iu
di. l. erigere. ¶ Econtra
q vxor pferat: qr publice
est vtilitatis dotê mu
lierib⁹ conseruare. ff. so.
ma. l. j. extra de do. inter
vi. et vxo. c. nup. et qr ob
maritorû culpas vxores
leges inquietare vetât
C. ne vxor p marito. per
totû. z iô si fisc⁹ inquie
tat vxorê p facto mari
ti. vim sibi infert. C. ad. l.
iul. de vi. pu. l. j. z hec est
vitas: q pbatur de dist.
pig. l. creditoꝝ arbitrio.
z qd obiicit de iuramêto
nô obstat: qr statutû ge
neralr z absolute nô dz
intelligi ꝫ ius. ita dicit
archi. bon. extra d iure
iu. c. j. li. vj. nô eñ vr fa
cere ꝫ iuramêtum: q ex
iusta câ dimittit illd. ff.
q satis. cog. l. fi. extra de
3 ap. c. ad hec. † qr dz ad
hoc ꝯcordare statutû cû
iure côi qd in executiõe
dlicti reseruat dotê vxo
rib⁹. C. de bo. dâ. l. si qs
post hac. dû tñ attendat
q non sufficit sola dotis
cautio in câ executiõis
criminis: sed opz ꝯstare
q vxor corpalr dotê tra
didit. d. l. si qs post hac:
qr nô cautio sz numera
tio facit dotê verâ. C. de
do. cau. nô nu. l. j. in aut.
de equali. do. §. illud qz.
4 ¶ Itê dict q pter deli
ctû vxoris nô publicat
dos nisi i casib⁹ d qb⁹ in
qbusdâ legib⁹. ff. de bo.
dâ. l. qcûq. z ad. l. iul. de
vi pu. l. fi. et. ff. so. ma. l. si
côstâ. §. fi. Uñ fm dy. rlr
nô fit missio i bonis do

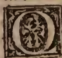
* Add. istû l. l. gall⁹. §. z qd si tñ. co. vij. versi. ex hoc iser. ff. d lib. z posth. z in. c. j. col. iiij. vsic. aduerte si aliquis. de pace tenê.

P Adde de hoc p Iaco. rebu. h rub. C. de iur. fi. li. x. nu. viij. et qd ibi dixi in apost. ad eum.

talib⁹ ppter vxoris deli
ctū argumēto dictaꝝ le
gū nisi pmo fuisset obli=
5 gata. ꝛ Inno. dicit: † ꝙ si
mulier ꝯmittit aliquod
delictū: vel ꝯhat nō co=
git illā soluere de dote.
eꝝ de dona. iter vi. ꝛ vxo.
c. p tuas. in fi. qꝛ si vxor
sit adultera: puat dote 2
sua: ꝛ mariti lucro acce=
dit. ff. so. ma. l. luc⁹. C. de
repu. l. cōsensu. extra de
do. inter vi. ꝛ vxo. c. ple= 3
6 rūq. † Utrū aūt statutū
qđ dicit: ꝙ mulier me=
retrix possit impune li=
berari: habeat locum in
muliere nupta meretri=
cāte. dic vt colligit. C. de
adult. l. si ea. vbi dicit ꝙ
coiens cū nupta etiā si
prostituat: pōt de adul=
terio accusari. ꝛ etiā cū 4
nupta meretricante cō
mittit adulterium. Bal.

* Adde p
prio mēbro
p Bar. l. l. §.
in. ij. oppo.
C. q bo. ce.
pos. ꝛ pro se=
cūdo eūdē i
l. alia. §. eles
gāter. co. ij.
lo. vl. vẏ. ins
ducit. et ibi
Alex. col. x.
ꝛ seq. lo. ꝛ in
ꝯtum Bar.
ponit. ff. so.
matri. vbi
qđ nō nisi i
duob⁹ casi=
b⁹ quos ibi
Bar. halle.
enumerat.

¶ Utrū bñficiū cessiōis
possit in executione op=
poni. Itē an possit bñfi=
cio cessiōis renūtiari.

Uartodecio
qrit † nunqđ
cessiōis bñfi
ciū psit vel
ꝯpetat ꝯdē=
nato: marie qñ res trāsi
uit in rē iudicatā: vt pu=
ta in executiōe: ꝛ pmo vr
ꝙ non. C. q bo. ce. po. l. j.
ibi dr: ne iudicati ꝛc. in= 1
git tñ ꝙ ante sniaȝ sit fa P
ciēda cessio: vt ibi not. lȝ
glos. ibi plene nō deter=
minent: ꝛ ad hoc facit ꝙ
snia lata ꝛ decurso decē
dio nō restat nisi execu=
tio. C. de ap. l. q ad. C. vt
li. pē. l. q licitū. ¶ Econ=
tra vr p eandē. l. fi. prout 2
est ibi: ılla em que cōiter
nō hr ꝙ cessio prosit vel

* Add Bar.
1 in. i. j. et ibi
Alex. col. fi.
in pn. cū cō=
cor. ibi p eū
signatis. ff.
de fer. eūdē
Alexā. post
Bar. in. l. si
expssim. i. ij.
col. ver. sed
hec opinio.
ff. de ap. dis
xi aliqđ ple=
ne i apostil.
ad Lanfrā.
post eū sed
non memi=
ni nūc loci.

valeat post sniam ꝯtūcūqꝫ factā: nā et
qđ in. d. l. dicit. ne iudicati ꝛc. referas ad
carcerationē: nō ad cessionē qꝛ siue ces=
sit bonis siue nō: tñ ante ꝯdēnationem
sic nisi cedat bonis. qꝛ facta impeditur
coactio psonalis: ꝛ hoc iungit eꝝ de so=
lu. c. odoardus. reiterat snia excōicatio=
nis excōicatiōe lata post cessionē. ꝛ hoc
tenet Azo in sum. Rof. in tit. de ces. bo.
Et no. † ꝙ cessio nō hȝ locū in crīali cā. 2
ff. de penis. l. fi. Itē dic ꝙ bonis cedens
agere vel cōueniri nō pōt. ff. de ar. l. itē
si vn⁹. in pin. nisi pro bonis ꝙsitis. insti.
de ac. §. fi. ¶ † Sȝ an pōt huic bono ces= 3
siōis renunctiari qđ vr. qꝛ lȝ regulariter
l. si qs in cōscribēdo. C. de pac. sicut ap=
pellationis remedio publice vtilitatis
cā inducto: vt. ij. q. vij. c. ois oppressus.
ꝛ. C. de appel. l. fi. ꝛ cessio priuatū cōmo=
dū sequit: ergo renūtiari pōt. vt in. l. nec
min⁹. §. priuatoꝝ. ff. de reg. iur. ¶ Econ=
tra ꝙ nō: qꝛ p vtilitate hoim inductum
noscit non vnius tm. ergo nō lȝ extra de
4 fo. ꝯpe. c. si diligēti. † Itē minori benefi=
cio restitutiōis in integrū renūtiari nō
pōt. ff. de minori. l. si iudex. Itez bñficiū
cessionis est qdā species libertatis: scȝ
vt cedēs carcerari non possit. C. qui bo.
ce. po. l. j. et fi. sed renunctiando inducit
quādam speciem seruitutis. vnde non
valet. C. de pact. l. fi. ꝛ ff. solu. ma. l. alia.
§. eleganter. hoc verum: nisi renūtiatio
sit iuramento firmata: qꝛ tūc licet de iu=
re ciuili non valeat. C. de colla. l. pactū.
tñ videtur ꝙ iure canonico tenet p vin=
culum iuramenti. extra de pact. c. j. ꝛ. ij.
lib. vj. ibi: quia soluitur ꝛc. Bal.

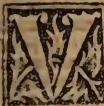
¶ An sententia que est nulla: possit cō=
sensu partium confirmari.

Uintodecimo querit † nun=
quid sententia q est nulla
possit cōsensu partiū cōfir=
mari. Et primo videt ꝙ nō.
qꝛ qđ nullū est tolli nō pōt:
ff. de iniusto rup. l. nam ꝛ si. §. rūpendo. ꝛ
sic nō estimatur qđ non extitit. ff. de ac.
emp. l. iiij. ad idem. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. l.
vsufructus: qꝛ id qđ non est tractu tpis
non firmat. † Item qꝛ snia executionis 2
que est nulla appellatiōis remedio non
cōfirmat. ff. de ap. l. si expssim. Econtra ꝙ

po:est cōfirmari partiū consensu. nam
seruitus imposita ab vno dñorum predij
nō valet. Ultimo tñ dño:ū cōstitucte no=
uissima ꝯstitutiōe q̄ erāt inutiles confir=
mant. ff. cōia predi. l. receptū. ꝛ. l. ꝑ fun.
3 de ser. ru. predi. †Itē alienatio q̄ est nul=
la ꝓhibēte testatore oib⁹ ad q̄s ꝑtinebit
reuocatio ꝯsentiētib⁹ cōfirmat. C. de fi=
deic. l. quoties. ꝛ. l. cū ꝓponas. C. de pac.
ad idem. ff. de leg. iij. l. peto. §. sicut. Itez
ratificatione confirmat qd̄ nullū erat
ff. rē ra. ha. l. iij. §. falsus. Unde videtur
verius ꝙ possit confirmari. ad qd̄ facit
ff. fa. her. l. quedā mulier. ff. de re iudic.
l. si cōuenerit. Sed cōtrariū not. Innoc.
extra de testi. c. cū cau. in glo. no. ꝙ atte
stationes. vbi dr̄: ꝙ ea que sunt de sub=
stantia iudicioꝝ etiam partiū consensu
aliquid nō relaxatur. ff. de fer. l. j. ꝛ vide
tur casus. C. cōia vtri. iudi. l. ij. sic et snia
que est nulla conualescit ꝑ consensum
principis: seu summi pontificis. ij. q. j. in
4 princ. ꝛc. Additio. ¶ †Appellari potest
a snia nulla: extra de iudi. c. exhibita. et
c. fi. et not. Io. an. in c. vestra. de cohabi.
cle. in pe. char. versi. venio ad vltimuz. sz
iudex talis appellationis debet pronun
tiare talem appellationez iniustā iusta
causa: quia sententia nulla: ꝛ condēna=
re appellantē in expensis. no. Specu. in
tit. de snia. §. vt autē. ver. in iudice aut̄.
in fin. sed Io. an. ibi in addi. aliter loqui=
tur. Appellatio interposita per tertiam
personam rōne sui iuris et interesse nō
valet: nisi aliqua causa in ea exprimat.
ꝓpter quam sua interesse dicat: vt not.
Barto. in. l. a sententia. in princip. ff. de
appel. Anto. de cremon.

¶ Rubrica quo iure executio sit peten=
da ꝛ qualiter: ꝛ de tpe in executionib⁹ ꝑ
stito. Itē cuius ꝑsumant bona debitoris
vel delinquentis apud eum reperta.

1 * Ultimo querit †qualiter ꝛ
quo iure executio snie sit
petenda ꝛ dic ꝑm Spe. ꝙ
dupliciter: scz officio iudi=
cis ꝛ per act. in factum ex
re iu. sed prima tutior est.
nam ꝑm Mar. de fano. executio fit iudi
cis officio: nec ibi actio proponitur nec
fit lit. cōtes. qꝛ non debent lites ex litib⁹
ori. l. terminato. C. de
fru. ꝛ lit. expen. et extra
de ꝟ. signi. c. olim. nā in
executione nō debet iu=
dex partes assumere: sz
executor tm̄. C. d̄ excep.
rei iu. l. si vt ꝓponis. qꝛ
ex snia lata paratuz est
ius actori adeo: qd̄ sibi
nō restat nisi vt fiat exe
cutio. ff. de mino. l. mi=
nor: ꝛ ideo cā nō vētilan
da sed exequenda. C. de
exe. rei iu. l. ij. nō eñ dz
iudex aliud respicere nisi
an sit iudicatum. ff. de
iudi. l. si ꝑtor. tūc eñ iu=
dicis officio petitur exe=
cutio in bonis ꝛ contra
personā illius petit. si au=
tē agatur via actionis:
tūc actio per libellū est
edēda: ꝛ lit. cōtes. facien
da ꝛ iuste appellatiōes
allegatiōes: et obiectio
nes contra sniam reser
uantur ꝯdēnato: vt. d. l.
si pretor. §. marcellus. ꝛ
no. in Spe. tit. de sentē.
exe. §. breuiter. ¶ Ordo
ꝟo executiōis ponitur.
ff. de re iu. l. a diuo pio.
2 †Tp̄s in executiōe di=
uersimode obseruat nā
in criminalib⁹ snia sta=
tim mādat executiōi. C.
de penis. l. cum reo. sin
snia realis si ꝯdēnat⁹ ap
probat sniam statim exe
cutiōi mādat insti. d̄ of.
iu. §. j. ꝛ vide no. ꝑ Inn. i
c. veniēs. de testi. spo. in
glo. no. sniam. ¶ In ꝑso
nali autē actione habet
reus quadrimestre in=
fra quatuor menses. C.
de vsur. rei iu. l. ij. ꝛ hoc
plene not. de offi. ꝛ pot.
iu. deleg. c. querenti. et
ibi plene per Innocen.
3 †est eñ executio fiēda

*Adde li=
fran. in. §. in
terlocuto. ꝛ
appell. nu.
31. ꝟ. qꝛ vos
debetis sci=
re.

de bonis que tenebantur et existebant in domo eius cõtra quem est executio fienda: q2 in dubio ꝑsumit ad eum ꝑtinere: cũ apud euz inueniant. C. de pui. fis. l. j. et ibi no. ar. ff. de rei vẽ. l. q dã. 2 tũc onus ꝓbatiõis qd sint alteri⁹ bona rep ta incũbit allegãti 2 dicẽti. C. ne vxor ꝓ mari. l. ij. C. de iu. fis. l. j. 2 ij. maxime ꝓpter fisci priuilegiũ q2 res ex qua aliqd fisco debetur de iure dz ad ipm ꝑuenire: vt vendat. ff. de iu. fis. l. senato. facit tamen cõtra: quia possessorium intentatũ sufficit aliquam habere per se presumptionem: vt nota. ij. q. v. c. si quis appel. § si quis rem aduersus. ¶ De executione vltime volũtatis dic ad saturitatem: vt no. in Specul. de instru. edi. § nũc dicẽdũ aliqd. 2 dicã infra de q̃stio. circa vlti. volun. in q. vj. Bald.

¶ Rubrica de q̃onibus circa appellationẽ. Prima vtrũ valeat statutũ qd ad aliquẽ certũ iudicem appellari debeat.

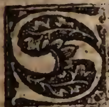
*Uide per Lanfr. in §. appellationes. in ꝑn. 2 ꝑ discursuz.

* Uoniam ꝓnũtiata infra de q̃ dictuz est s. prime ꝯtingit ꝙ appellationis remedio extinguit 2 pro non lata habetur. ff. ad turpil. l. j. in fi. 2 no ꝑ Inno. extra de maio. 2 obe. c. dilecti filij. ideo de app. videamus. †Et est sciendũ ꝙ plura remedia concessa sunt a iure litigatorib⁹. nã in ꝑn. lit. ꝑmissa est recusatio. C. de iudi. l. aptissimi. ex̃ d ap. c. scdo requis. § fi. 2 eo. ti. c. legitima. li. vj. vel ẽt associatio: vt eo. ti. d iud. aut. sz qñ. In fine ꝟo litis ꝯpetit cõe remediũ appellatiõis. ex̃ de ap. c. dilecti. Cõpetit ẽt supplicatio: vt C. de pci. impe. offer. l. si qs. 2 aut. q supplicatio. Itẽ restõ. vt in tract. de in inte. re. Itẽ ꝑ viã nullitatis. C. quo 2 qñ iud. l. iij. ff. d app. l. si ex ꝑssim. in medio aũt nõ est loc⁹ remedio appellatiõis sz leges: q2 añ snie tp̃s appellare nõ lz ab aliquo grauamine. C. q̃r ap. nõ reci. l. añ snie. 2 si appellat punit appellãs. in. l. ii. argẽ. d episc. au. l. ij. sz fallit in casib⁹ q not. in. d. l. añ fi. Iure aũt canonico ab oi grauamine añ 2 post sniam illato ꝑ interlocutoriã ẽt q nõ parat ꝑiudiciũ in cã ꝑncipali põt appellari: sed postea illud grauamẽ ipsius interlocutorie ꝑ ap. a diffinitiua nõ reuocat. vt extra de ap. c. fi. lib. vj. 2 opi. est Inn. extra de re iu. c. qd ad con
2 sul. ¶ Circa app. igit ꝑmo q̃rit †vtrum valeat statutum vel ordinamentuz alicui⁹ loci vl' municipij ꝙ nõ posset appellari nisi ad iudicẽ illi⁹ loci vbi sit: videt ꝙ sic ꝑ. l. de qb⁹. ff. de leg. 2 no. de decu. in rub. li. x. vbi statutũ est pactũ ciuiũ. sz ꝯstat ꝙ ꝑ pactũ põt appellationi renũtiari. C. de tẽ. ap. l. fi. ergo 2 ꝑ statutũ qd tollit ius cõe: quod in illo municipio est. ff. cõia pre. l. venditor. § si ꝯstat. 2 not. in d. l. fi. 2. d. l. de qbus. ad idẽ facit. l. qd dr. ff. de re. iu. 2. l. neqz priuatorꝫ. ¶ Ecõtra ꝙ nõ valeat: q2 est ordo a iure induct⁹. quo cauet: qd ad certos iudices dz appellari. C. de ap. l. ꝑcipimus. ff. q 2 a qui. ꝑ totũ. ergo ꝑ statutũ et pactũ priuatorum tolli nõ potest: 2 minui ꝑ subditos l. nam 2 magratus. ff. de ar. xxj. di. inferior imo subditus iponit necessitas obsequendi. extra de constit. eccle. Itẽ ex hac. l. vel statuto videt tolli 2 minui iurisditio eccle. 2 imperij 2 vires principalis negotij exinaniri. C. de preci. impe. offe. l. ij. circa qd nulla consuetudo valere potest scilicet ꝙ appellationi renuntiaret gñalit er vel remittat. extra de ap. c. ij. Item statutum est in diminutione libertatis eccl'ie vel iperij. ergo ipso iure nullũ aut. cassa. C. de sacrosan. eccl. 2 est

hec veritas: qz in oib⁹ supradictis intelligitur ius superioris exceptu: extra de iure-iu. c. venies. ff. ad munici. l. imperatores. et qz priuatoru cocessus zc. C. de iu. om. in. l. priuatorum. Sed municipes no cedendo lege bene posit renutiare appellationi. Inn. plene in. c. venies. vbi plene z predicta disputaui in ciuitate senaru anno quo studiu meu copleui et fui doctorat⁹ postea bononie iui ca legendi. ¶ Et quia etiaz illic venit Bar. ipso ibide phte pdicaui: qonez disputaui q strictissimis articulis mecum bellauit ab hora. xvj. vsqz ad. xxj. die. xvj. nouebris. anno dhi. M. ccclviij. quo die a magnis doctorib⁹ z scholaribus reportaui victoriam z honorez astante reuerendissimo dho vincentio tuc legato bononie: cuius bona voluntate vnanimes doc. ipsi laudauerunt pdicta decisa et per me conclusa.

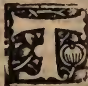
¶ Utrum appel. simpliciter facta valeat: z ad quem videatur appellari.

1 *
Ecudo queritur † qd si qs appellat a tali pcessu dicens appello. nec dicit ad quem: nunquid valeat appellatio. dic secudu Specul. quod talis appellatio valet: z intelligitur appellatum ad primum superiorem. ff. de ap. l. j. et. q non C. de bo. au. iu. pos. l. cu pponas. nam in dubijs no est a iure recededu. ff. de reg. iu. l. in obscuris. qd ius est: vt gradatim appelletur: vt. d. l. j. §. si quis. et. l. imperator. z extra. eo. tit. c. dilecti. z no. in eo. de ap. c. iiij. Idem si no dico appello sed dicat subijcio me sub ptectioe sedz apli ce: vel alterius iudicis appellatiois. habet em p appellatioe: z psumit omissuz verbu appello p simplicitatez: vt extra de ap. c. ad audientia. z nihilominus valet vt ibi plene not. Additio. ¶ Et nota

4 † q appellas ab interlocutoria tenetur exprimere aliqua cam nullitatis: vel iniqtatis sicut qn appellat a grauamine: als no tenet ap. Ita. do. de rota. in. q. ij.

5 ¶ Nota etiam † q appellas reuocatione attentatoz tenet cam grauaminis expmere: qz quo ad hoc hr p interlocutoria: sed pot etia causas non expressas prosequi: z per nouas pbationes de iustitia docere: quia quo ad hoc habet pro diffinitiua. ita do. de rota. qo. lxxviij. appel. extraiudicialis verificari dz ahqn ostedatur iudici a quo. vide in. q. lxxv. appella tio extraiudicialis si est commissa alicui auditori in palatio appella. statim post comissione ligatur manus executoris si an comissione no ita in q. lxxv. Anto. de cre.

¶ Utru iudex appellatiois possit supplere condenationez prioris iudicis: si minus appareat condenatus. Ite in quib⁹ causis non appellatur.

P 1
Ertio qrit † appellat qs a condenatione dices se iniuste grauatu: imo codenatuz z vltra q debuit iudex appellationis inuenit: q no iniuste est grauatus: immo qd est minus condemnatus qua debuit condenari. Queritur nunquid iudex appellatiois possit supplere et sua sententia condemnare. Et primo vi tur q non: quia ad hoc non agitur: nec ad petitionez appellantis hoc cotinetur: ergo iudex vltra petitione no habet potestate. vt dixi supra tit. j. q. vj. ¶ Econtra q sic: vt not. Inn. in. c. raynutius. extra de test. in fi. Nam eius officiuz est confirmare sniam primo lata. l. j. in pn. de ap. l. eos. C. eo. ff. qd cuz eo. l. titian⁹. z hoc est veri⁹ vt dicitur. C. eode. l. am

* Adde lanfran. in. §. interloc. z ap. nu. 68. ver. hec appellatio.

P Adde p pmo mebro lanfra. §. interloc. z ap. nu. 41. ỽ. q rit. z p scdo mebro vide eunde in p alle. §. ỽ. s. q ro. in quib⁹ nu. 52. et p discursum fallentie.

pliori.in pn.z.C.de sen.z inter.om.iud.l.
2 cu papinian°.z dic.vt ibi not. ¶ † Scien
du tn q in multis casib° appellatio re-
mittit. Prim° si no est interposita infra
x.dies.vt in auf.s3 hodie.de appella.C.z
p decreta et statuta terraru infra quatuor
dies.s3 hodie currut tpa a tpe scientie.
quia hoc tempus quantum ad sui ini-
tium est vtile.vnde sibi non currit:nisi
a tempore scientie: et a tempore quo
agere potest.sed quantum ad progressum
est continuum: vt nota.ij.q.vj.c. anno
rum.et nota.ff.de diuer.et tempo. pre-
script.super rubrica. Igitur spontanea
renuntiatio appellationis purgat tur-
pitudinem sententie: vt nota.extra de
offic.et pote.iudic.deleg.c.pastoralis.in
fin.magne glosse.ita q post terminum
decem dierum etiam si iniusta sit sen-
tentia executioni mandatur:vt ibi:quia
licitam prouocationem omisit zc.vt.C.
vt lit.penden.l.j.et de sta.l.j.et ibi not.
3 ad plenum. † Nam lapsus termini re-
nuntiationez inducit.C.de his qui a no
domino.l.fina.et de acquiren.hered.l.
quamdiu.in fine.et hoc nisi iusta causa ad
petendum restitutionem indulgeat.vt
ff.de mino.per totum.C.de in inte.resti.
4 l.fina.C.de penis.l.qui absentez. † quod
quidem tempus ad appellandum cur-
rit de momento ad momentum.ff.quan-
do appellandum sit.l.j.§.quid ergo.et
5 not.Ber.extra de except.c.pia. † nec po
test iudex hoc tempus.x.dierum.nec tps
ad petendum restitutionem concessum
abbreuiare seu minuere.vt no.extra de
appella.c.cu3 sit roma.C.de in integ.re
stitutio.l.fin.et secundum Wyn.in omni
dilatione que datur sine ministerio iudi
cantis a.l.vt not.ff.de re iudic.l.ij.quia
indultum a iure beneficium nemini est
auferendum:vt.c.indultum.de reg.iur.
libro.vj.hinc est q si iudex mandat ali-
cui vt soluat infra duos vel tres men-
ses:vel dies:nihilominus potest appel-
lari.dummodo infra decem dies appel
lauerit:et ita not.magnus basianus in
suo apparatu de verbo.significatio.c.
quecunq3.licet sit sententia sub condi-
tione lata:et conditio nondum existat.
tamen debet infra decem dies appella-
re:vt not.ff.qn ap.sit.l.j.§.biduu no em
post dece dies erit licitum appellare.vt
not.extra de appellatio.c.preterea.z ibi
no.Inno.in fine.c.s3 si datur ita breuis
terminus in quo non potest deliberare
ad plenum.et sic incidere potest in ma-
gnum periculum vtputa trium dierum
vel alio minore decem: qui terminus
modicus appellatur.ff.de constitu. pe-
cu.l.promissor stichu z plene notatur ex
tra de constitu.ex parte:nisi et causa mi
nus daretur:que tamen causa est in di-
latione exprimenda:vt not.in dicto.c.j.
6 ¶ † Item non appellatur a iudicio mo-
mentanee possessionis.C.si de momen-
ta.possessio.l.j.licet sm cano. possit ap-
pellari:extra de constitutio.c.significa-
uerunt.et de restitutio.spoliato.c.quo-
7 ties. Additio ¶ Item secundum leges
non appellatur ab interlocutoria nec
ab aliquo grauamine ante sententiam.
C.quomodo appella.non rescin.l.prima
ante finem:fallit in casibus ibi nota.et
ff.eodem.l.antepenultima. Sed de iu-
re canonico est secus.vt nota.extra eo-
dem capitulo cum parati. Additio.
¶ Appellari potest a iudice seruante
ordinem iudiciorum si de iure potest
procedere ordine non seruato.not.do-
mi.Anto.de butri.in capitu .vestra.de
cohabitatio.clerico.et mulie.et Anto.
de gen. in suo repertorio super verbo
appellauit:et non decidit:sed remittit.
vide ibi an possit appellari a senten-
tia lata contra officialem in syndicatu.
vide omnino Bartolum et Baldum.C.
quorum appellatio non recipi.l.nulli.
et Archidia.ij.q.vj.c.nulli. et Specul.
in tit.de appella.in prima parte.§.qui-
bus. versiculo . iij . Antonius de cresti.
¶ Item non appellatur a mero execu-
tore:vt extra de appellatio.cap. nouit.
nisi modum excedat . C . quomodo ap-
pellatio non recipi.l.ab executore . nisi
pronuntiet exequendam vt ibi not . vel
citius exequatur.extra de re iudica.ca-
pitulo quod ad consultationem . Item
non appellatur a creatione vel nomi-
natione vnius quod vtilitatis tantum
vt in tutela vel cura.vt.C. de appel.l.j.
§.si quis.z de execu.tut.l.quinquaginta.

Sed a reprobatione executiōis pōt appellari: vt. d. §. si quis. In aliis autem muneribus publicis et auctoritatis et vtilitatis est secus. quia tūc est a nominatiōe appellandū. vt. d. §. si quis. Itē non appellatur a criminibus qui leguntur. ff. de appel. l. cōstitutionē enormib⁹ qd intellige: vt ibi no. et idem in heretico: vt extra de here. c. inquisitionis. lib. vj. Item in captiōe feminarum: vt. C. de rap. virgi. l. j. Item in fabricatore monete: et in eo q fecit aliquē de custodia exire. C. de falsi. mone. l. j. ¶ Itē in aliis criminibus in quibus lex prohibet appellare: prout quilibet solicitus lector poterit inuenire. vt extra de elect. c. cum in cunctis. et c. inferiora. ¶ Item nō potest appellari ꝓpter naturā cause: scilicet cū reo dilatione non recipit: vtputa ne testamētū aperiatur: ne scriptus heres in possessionē mittatur: ne in vsu militū et annone cōtrahatur: et ne ex delicto ꝑpetuo fm legē statuerit aliquid decernendum: et ne pignus vendere liceat. hec omnia legūtur. ff. de ap. reci. l. fi. et id videtur in casibus in quib⁹ summatim cognoscit. et in aliis casib⁹ qui celeritatē desiderāt. vt ff. de fer. l. eadē. fm Mar. de fano. ¶ Itē in causa alimētorū qd verū estiqn mero iudicis officio decernūtur. si vero ordinaria via: tunc valet ap. licet tunc sint alimenta prestanda. ff. de libe. agno. l. si vel parens. §. si neqꝫ. et. l. si neget. alias autem in omnibus casibus pōt appellari. C. eo. l. et in maiorib⁹. ¶ Item regulariter nullus criminosus appellat: qn tria interuenerint fm Azo. primo q sit confessus cōuictus et argumētis superat⁹. C. quo. ap. nō reci. l. ij. sed aliquo ꝑdictorū deficiente pōt appellare tam ipse q̄ alius ꝑ eo. C. de ap. l. addictos. nō tñ q nomine alicuius quis appellat siue in ciuili: siue in criminali. Si vero is ꝑ quo appellatur ratū habeat debet tunc ratificare infra tēpora appellatiōis interponende in auc. de his qui ingrediūtur ad appellādū. §. si quis vero. et. ff. de ap. l. non tātum. Supradicta autē intellige de cōfessione spontanea: nō tormentis aut errore tormentorū extorta: vt patet. d. l. ij. sed vide de iure canonico ꝯfessus in iure nō appellat: quia ꝯfessio in iure facit notorium: vt plene dixi. s. de. q. circa materiā ordinariā. in. q. v. et a notorio nō appellatur. extra de ap. c. romana. §. fi. et hec opi. videtur. extra de appel. c. romana. §. aūt. li. vj. ¶ Sꝫ quid etiā ex illo. §. ꝓbatur: q a notorio cōfessionis pōt appellari. quia ibi dr. q iubet iudex ergo pōt appellari. vnde iure ciuili et canonico post cōfessiones appellatur: qd est verū: si iustā reddat appellationē. s. iustā inserēdo causam: vtputa quia ex errore vel ꝓpter timorē tormētorū: vel quia confessus et postea declarare intēdit: vel aliqd aliud ꝓbare intēdit: vt. ff. de appel. l. creditor. §. filius. C. quo. ap. non reci. l. ij. extra de accu. c. cum dilectus. ff. de cōfes. l. fi. et ideo si sentētia sup cōfessione lata appellat non auditur: vt plene ꝑ archi. in. d. §. finautem. ¶ Item nō appellat debitor fisci: seu reipublice. C. quorū appel. non rec. l. fi. itē officialis a suo iudice criminaliter cōdemnat⁹ eo q male in officio se gessit nō appellat. C. quorum. ap. nō recip. l. nulli. ¶ Itē non appellat debitor ex calculo fiscali: vel ex tributoria subiectiōe: et ex alio casu qui omnes legūtur. C. quorum ap. nō recip. l. abstinēdum. ¶ Item delinquens a pena deliciti non appellat: quia pene delictorū certe sunt. ff. de verb. signifi. l. si qua. sꝫ a mulcta bene appellatur. vt ibi. ¶ Item non appellat verus cōtumax. l. properandum. §. finautem. C. de ind. C. quorum appel. non recip. l. ij. et. l. diuus. ff de in integ. restit. nisi pro tribunali sedente iudice veniat. tunc enim ad appellandum restituitur: vt dicta. l. diuus. et. l. solet. et nisi iusta causa impediretur venire. vt dixi. s. in ꝑncip. et extra de regu. iur. c. contumacia. fictus cōtumax est: vt dicta. l. diuus. et. l. ij. post §. fin. ff. de appel. et not. q verus contumax est ille cui iudex precipit vel dicit assiste vel stes: et nō assistit. vt no. C. quomodo et quando iudex. l. cessante. ¶ Itē quando personaliter citatus respondeat se nolle venire: quia nō est dubiū. quia tunc est verus contumax. vt not. ff. de appella. l. consensu. §. ei qui. et vide notata per Joan. and. in. c. venerabi

sis.2.in.c.sec⁹.in gl.q̄ dicit sic de elec.li. vj.fict⁹ ꝯtumax est q̄n inuēt⁹ aut nō inuentus:vtputa citatus ad domū vt ibi quo casu tp̄s appellādi a die sentētie cō putat.vt.d.§.fi.2 hoc intellige in cōtumace absente. ¶ Cōtumax aūt presens puta in nō exhibēdo se audiētie vel presentie iudicis appellās in cā excōicationis releuat.vt ex de sen.excō.c.p tuas. in.ij.glo. ¶ Item nō appellat:q̄ in iudicio cōfitetur se nō appellaturū.ff.a qui. appel.licet vel nō.l.j.§.fi.sed extra iudicium nō sufficit renūtiatio.nisi ex pacto conueniat cum aduersario se nō appellaturū:vt.C.de tēp.appel.l.fi.§.fi.Itē si tacite renūtiat.extra de re iud.c.quod ad cōsultationē. ¶ Itē nō appellatur a delegato:q̄n delegatus prohibet appellationem:vt si dicatur appellatione remota 2c.quod tn̄ solus princeps facit.ff. a qui.appel.nō lz.l.j.§.fi.2 idez pōt dn̄s papa.extra de offic.deleg.c.super questionum.2.c.pasto.quo casu friuola tn̄ appellatio videtur remota.vt extra de app.c.super eo.§.ij.2.c.pastoralis.2 no. in.d.l.j.quasi dicat:ꝙ parū importat:et ideo a grauamine nihilominus appellabatur:q2 tūc non aduersus ꝯ rescriptū: sed aduersus iudicis malitiā appellat. vt not.ij.q.vj.§.si q̄s.2.ff.q̄n appellandū sit.l.rursus. ¶ Item nō appellatur pro- 8 pter autoritatē iudicantium.vt probat Azo.2 sic dixi in lectura mea quā feci legendo in.l.j.§.de appel.in sum.eo.tit.2 no.ff.de leg.l.nō ambiguū. ¶ Itē a sententia prefecti pretorio non appellatur ff.de offi.prefect.pretor. ¶ Item nō appellat ab arbitrio:q2 nulla est ei⁹ sententia.C.de arbi.l.j.2 est alius casus.ff.de iniusto rup.l.si quis exheredato.§.hi cōtra.in fi.2 hi omnes septē casus not.ff. a quib.appel.licet.l.j.licet f̄m canones possit a sentētia arbitri supplicari.vt no. ij.q.vij.a iudicib⁹.§.fi. ¶ Itē non valet appellatio si appellat ad principem:nisi appelletur in causa cōtinēte quantitatem a.xx.libris auri.ꝫ.C.de appella.l. in offerēdis.ff.eo.l.si separatim.Itē nō valet si appellat ab executiōe.extra de appel.c.cū reprehensibilis.in fi.nisi terminum excedat.vt extra de app.c.cons-

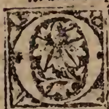
parati nisi a breuitate termini appellatur.vt.s̄.dixi in.§.j.in fi.vel nisi fiat citatio ꝯtra formā canonis.extra de rescriptis.c.statutum.li.vj. ¶ Item non licet tertio prouocare:vt.C.ne li.in vna eadēꝗ causa tertio prouo.l.j.extra de appel. c.dilecto.in casu tamē semel tn̄ appellatur.vt in aut.de san.epi.§.si quis.C. de appel.l.in offeren.Itē non valet appel.verboten⁹ facta:seu viua voce:imo debet fieri in scriptis.ff.eod.l.j.§.fi.nisi fiat eadem die:iudice in eadem figura iudicij existēte:tunc enim in scriptis nō debet appellare.ff.eo.l.ij. Quod est verum iure legum:sed iure canonico appellādo:ante sentētiam non valet app. in eadē die etiam facta nisi fiat in scriptis non valet:nisi incerta causa eadez die.vt in.c.vt debitus.de app.2.c.cordis oculos.extra de appel.qd̄ dicitur vt viua voce appellari possit intelligitur a diffinitiua:in qua nō apparet iusta causa.vt.ff.eo.l.scio.§.fi.2.d.c.vt de.sed si dicat appello viua voce:vel ab interlocutoria:nec appellans verbotenus exprimit causam legitimā sui grauaminis: nō video quare nō valeat. ¶ Itē nō valet ap.ante sniam:nisi causam ꝓbabilē ꝯtineat.vt in eo.c. ¶ Itē nō ꝓcedit ap. si iudex reuocat grauamē:a quo appellatur.extra eo.c.cum cessan.dicit tn̄ † ꝙ iudex nō pōt sniam interlocutoriā post x.dies sine licētia ei⁹ ꝓ quo lata est reuocare.ff.de re.iu.l.nemo.ante.x.dies potest.ff.de regu.iur.l.qd̄ iussit.nisi appellans aliquas fecisset expensas:quia tunc non potest:nisi reficiantur sibi.et eis nō restitutis non videtur plene reuocari grauamē.ff.de cōdi.ob.causam. l.si pecuniā.sicut etiam appel.nō procedit:si peniteat appel.ff.eo.l.si quis libero. ¶ Item dicunt quidam ꝙ nō valet appel.si nō sint petiti apostoli extra eo. cordi.lib.vj.sed dic q' non est de substātia appellationis petitio apostolorum: q2 possunt peti infra.xxx.dies.vt.C.eo.l. iudices.et extra eo.c.ab eo.in.vj.sed si non petant infra.xxx.dies videt appel. deserta.C.de appel.l.nonnullis.et not. ff.de libe.causa.l.j. ¶ Item nō valet appel.si deficit in forma:quia nō continet

q quo aduersus quā ꝛ a qua sentētia:vt
C.e.l.j.in fi. ¶ Itē nō vȝ appellatio si in:
terponat corā q̄:ꝛ a quo:ꝛ fieri dȝ in scri
ptis.ff.de ap.l.cū q̇dā.nisi ei⁹ copia hēri
nō possit ꝛ ēt interim tempora app.non
currāt.ff.qn̄ ap.sit.l.j.§.dies.ꝛ nisi violē-
tia eius inueniatur iusta:vt.d.l.cū q̇dā.
tūc eñ ꝓ appellato habet dūmō publi-
ce ꝓtestat.d.l.cū q̇dā.ꝛ de his q̇ ꝑ met.
in.nō ap.l.fi.in fi. Sȝ ēt tūc vr̄ ꝙ teneat
ap.nisi metuat ei⁹ violētiaȝ si coram eo
nō appellat : quando eius copia haberi
nō potest.vt extra eo.c.ij. videtis tamē
secus de cōsuetudine appellari etiā pōt
ad iudicem a quo app.adire ꝛ coram eo
appellare.ff.qn̄ appel.sit.l.j.§.si quis.vt
no.in.c.cordi.de ap.in.vj. ¶ Itē non va
let ap.si introducatur ad iudicē inferio
rem:vel iurisditionem partem habētē.
debet eñ ad maius tribunal appella-
re:vt.C.de ap.l.j.in fi.ff.eo.l.j.si qs.in fi.
xix.di.c.inferior. Item licet maior sit is
ad quē ap.tamē si nō sit iudex cōpetens
inter ipsos litigatores.vt si app.ad me-
tropolitanū alterius prouincie cum nō
adsint litigātes nec iudex a quo appel.
xij.q.ij.c.extra.de ap.c.duobus.de offi.
ordi.c.pastoralis. Item non valet ap. si
non fiat per ordinē gradatim.ff.qui et a
quibus ap.per totuȝ.C.de app.l.precipi-
mus.extra eo.c.dilecti filij.ꝛ iō si omis-
sis mediis appellasset ad principem:ad
presidē remittēdus est.ff.eo.l.imperato
rum. ¶ Item dicūt etiam nō valere cū
appellat a snīa que est nulla.ff.de app.
l.cū seru⁹.§.j.nā ex hoc nō videt cause
cognitionem deuolutam ad iudiceȝ ap
pellationis:immo prior iudex cognoscit
et iudicat.C.de aduoca.diuer. iudi.l.j.
ꝛ quomodo ꝛ quādo iudex.l.preses.ꝛ de
accusa.l.iij.etiā circa appella.C.qn̄ pro
uo.non est neces.l.j. Sed verius est qd̄
valeat appel.et ꝙ iudex appellationis
de nullitate cognoscat:vt no. Innoc.in
c.dilecto filio.§.aliud.ō appella.:quia si
non principaliter tamen incidenter de
nullitate cognoscitur:vt.d.l.j. et est ca-
sus in.l.quedaȝ mulier.ff.fami.herci.et
hoc est verum si in appel. fiat mētio de
nullitate.vt.d.l.expressum.ꝛ not. extra
de app.c.cordi.in.vj.in glo.super verbo

potest.ꝛ in glo.appellans de qua etiam
nullitate post.x.dies qñcunq̧ pōt obijci
ꝛ cognosci:vt not.C.de iur.ꝛ fa.ign.l.j.et
de fal.l.querelā.extra si ex fal.instr.per
totuȝ.ꝛ.ff.de iudi.l.si ꝑtor.§.marcellus.
extra de offic.ꝛ po.ind.deleg.c.pastora-
lis.§.qꝛ vero.ꝛ ibi no.sȝ Odof.tāto tem
pore potest obijci de nullitate:q̄to tem
pore durat actio cuius nomē iudicatuȝ
fuit:vt dixi in.j.q.circa ordinem cause.
¶ Item prohibetur appellare victor in
duobus casibus qui legūtur.C.qn̄ ꝓuo.
non est neces.l.fi.potest quādoq̧ obijci
contra ꝑsonā iudicis ad queȝ appellat
ꝙ est excōicat⁹:interdictus:vl' infamis:
vel eius iurisditio est finita:ꝛ alia q̄ pos
sunt obijci cōtra iudicē principalis cau-
se.de quibus dicit Specu.in ti.de iu.§.
nō debet.fa.extra de elec.c.ꝯsideram⁹.
sȝ vt fiat nisi canonice bene valet:vt.j.
¶ Item ꝓhibitum est appellare a dela-
tione iuramēti necessarij vel iudiciarij:
vt.C.de iureiurā. l. generaliter.§.j.sunt
ꝛ alij casus quos not. Specu.in titu.de
ap.§.ij.ꝛ ibi venire pōt etiam. Item no.
nō appellare a iuramēto qd̄ vim proba-
tionis obtinet:vt no. Innoc.in.c.sup eo.
in fi.extra de ꝓcu.et dic ꝙ iudex appel-
lationis tenetur semp legere prioritas
tem sententie siue loci:vt in autē.vt cū
de ap.cogno.col.iiij.ꝛ not.xij.distin.c.il-
lud.ita Inno.in.c. reynutius.de test.in
glo.nota iudicem. Additio. ¶ Appella-
tio si est interposita in causis maioribus
maiores appellantur:de quib⁹ inferior
ap.nō pōt cognoscere:sed sunt iurisdi-
tioni ꝓpter specialiter constituta et re-
seruata nō possunt partes tali appella-
tiōi renūtiare.sed si appelletur in cau-
9 sis mediis.† et medie sunt omnes cau-
se spirituales ꝛ ecclesiastice maioribus
exceptis:tali appellationi anteq̄ sit re-
cepta ꝑ iudicem ad quē possunt ambe
partes renuntiare et redire ad iudiceȝ
a quo : sed vna pars altera inuita non
potest. Ex quo vero recepta est appella
tio non licet partibus renuntiare : nisi
ad priuatū eorū interesse sed cōponere
nō possunt sine iudice ad quē:vbi auteȝ
appellat in maioribus causis .i. quan-
do agitur de tēporibus et anteq̄ appel-

latio sit recepta possunt ambe partes z etiaz appellans inuito appellato renūtiare appellationi: z redire ad iudicem a quo: dūmō itersit appellatio z satisfaciat. Postq̄ vero appellatio sit recepta nō lz partibus ad iudicē a quo redire sine licētia iudicis ad quē: sed p cōpositionē possunt ab appellatiōe recedere ēt inuito iudice ad quem: vt not. Joan.andr. post host. in.c.si. extra de cri. fal. vbi appellari pōt re integra. sed Bal. simplr dicit: q appellans non pōt renuntiare: si appellat interest: vt in.l. fin. C. qn̄ prouo. non est neces. z oīno vide tex. z glos. in c. q̄uis. §. ceterū. d elec. lib. vj. Anto. de cremon.

¶ Que sint ptes iudicis qn̄ ab eo frustratorie appellatur.

1 Uarto q̄ritur † que sint ptes iudicz a q̄ appellat u sibi videt q appellatio sit frustratoria. z distingue aut cui datur videt appellatio legitima: aut non legitima: sed frustratoria: aut est dubium. primo casu est deferenda: z qui non differt punit fm legē in tex. ponderib⁹ auri. C. de ap. l. qm̄. lz de iure canonico deponit ab officio. ij. q. vj. c. decreto. z no. extra. e. c. pore. z nihilominus reuocat oīa agitata iudex appel. ex suo officio. extra de iureiurā. c. venies. z not. ff. de admi. tu. l. cirographis. §. j. z in. c. nō solū. d ap. q: nīl est innouādū appellatione pēdēto. ff. nil no. ap. pen. p totū. et qn̄ nō est legitima vel frustratoria. ¶ Scdo vero casu non dz iudex ei deferre. et eo. c. ap pellationib⁹. in. vj. immo ea nō obstāte exeqnat: q̄uis possit reuocare qd factū est. vt pbat extra eo. c. pastoralis. z no. ij q. vj. ad romanā. z ibi videas. si est iniuste app. nō est admittēda fm ei⁹ iniuste ap. malitiā z iprudētiā: z sic tenet z obseruat in ciuitate a qua suz oriūd⁹ perusij: z Tuscie in Italia hic z in Lōbardia varia sunt statuta z ↄsuetudines q̄ tollūt prorūpūt z fragilitāt z leges z canones z male: z ideo iņis nr̄is tpib⁹ fit modicū capitale de legistis: z magis modicū z nihil fiet in posterū q: principes largiūt oppidis: ciuitatib⁹: z villis q̄nq̄ facere legē: statuta et modica z parua intercessiōe: z male faciūt ad tollēdū legē imp̄ialē z cōstitutiōes vicarioꝶ xp̄i: q̄ ꝓ pncipū si ↄsultor z essem z de fīlibus darent petitiones seu supplicatiōes y ou oserebe dl parbare q̄ feze fezereo vulgare azaro qn̄ necesse esse multi catelani z inndeles cōiurati venire z visitare la cita de roma dize voglo veniati senze le vostre armature offencible z desi per ingarue fazareo deponer lōrarine man dano en la fransa par le interpretare. Reuertor ad ꝓpriū q: iudex admittēdo talē appel. aut deferendo aut per malitiā aut p imprudētiā tenet. ff. de euic. l. si p iprudētiā. z talis iudex facit litē suā vt insti. de obli. q̄ ex q̄si delic. nas. in pn. z. §. j. z ibi vide. qn̄ aūt dubitat an sit legitima vel nō. i tertio casu dz deferre extra. e. c. spāli. §. excessu. cū vna cautela q̄ ponit z legit i. c. cū cessante. de ap. Bal.

*Adde lā: *
frā. i pal. §.
interlocu. z
ap. nu. xl. et
xliij.

P Adde pro primo mem bro Lāfran. l §. interlo. z appel. versi. sed pro discē da. nu. lxvij. z pro scd̄o ibidem. ver. cōueniunt.

¶ Que sunt partes iudicis appellationis in inhibitionib⁹ faciēdis: z qlr in extraiudicialibus appellatur.

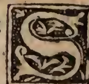

1 P Uinta q̄stio est † que sunt partes iudicis app. in inhibitionibus faciendis. Et circa hoc dicit Spec. valde plene in titu. de ap. §. de officio. sed tu dic breuius: quod constitutio appellatorum coraz iudice appellationis ante omnia fa

cipienda est fides de sua appellatione: alias audiri nō dꝫ:nec ad citationem nec ad ꝓhibitionē est aliqualr̄ ꝓcedēdū:qꝛ non pōt dici negotium ad eū esse deuolutū:nisi cōstet appel.esse interpositā. extra de ap.c.romana.§.si vero.Vñ tāq̄ iudex incōpetens nil valet qđ agit:vt di ri.ḃ.de iurisdictiōe.in pn.appellatiōe eñi interposita corā ipso iudice si iniquā apparet interpositam ante sniam.nec est ibi causa inserta:tunc nedū ꝙ inhibeat sed nec sup hoc citet partē:immo oino reijciat:vt.d.c.romana.§.ne aūt.ꝛ idē si sit interposita a diffinitiua.ꝛ apparet ꝙ facta est in casib⁹ expressis a iure ꝓhibitis:qui ponunt.ff.de ap.reci.l.fi.vel ū ita facta est ab eo:vel ab eis qb⁹ appellare nō licet:vt dictū est supra in.q.iij. Nam his casibus nō est ad aliquid ꝓcedēdū. sed est reijcienda.vt.ff.de app.reci.l.ꝓ eorum.si aūt de pdictis nō appareat:vel dubiū sit:tūc dꝫ partes citare seu partē. vt eo.§.si vero.in prin.ꝛ.§.si nostris.qꝛ de vnoquoq̧ negotio p̄sentibus partib⁹ cognoscere dꝫ:ꝛ eis pri⁹ citatis.ff.de re iudi.l.de vnoquoq̧.ꝛ appellato non apparente pōt iudex inhibere.nā ꝛ ꝓnunciare pōt in cā fm Azo.altera pte absente.l.fi.§.illud.C.de tē.ap.ꝛ not.C.de ap.l.pe.§.fin.¶ Si vo partib⁹ p̄ntibus obijciat:ꝙ appellatio grauaminis non continet cām legitimā:vel appellatio a grauamine illo:vel a diffinitiua nō fuit interposita infra.x.dies.vel alia appellatio similis opponatur.ꝙ cause negotiū non est ad app.iudicem deuolutū tunc nō est inhibitio facienda:nisi pri⁹ constiterit ad se causam deuolutam.vt.d.§.si vero.nam iudex ap.nō debet aliquid recipere:nec iudex inferior ꝓpterea executionem retardare quousq̧ cōstiterit ꝙ ad eum sit ipsa ap.deuoluta.ꝛ sic iurisditio.c.dilecto.in fi.extra eo.ꝛ no.Archi.in.d.c.romana.ꝛ idem si appellat in diffinitiua a casibus ꝓhibitis a iure.vꝫ supra nota.vel de quo confessus est:tūc eñi qꝛ in inspectione ap.nō apparet de cā iusta nō debet postea procedere:nisi postq̄ cognoscere poterit de pdictis:vt d.c.romana.¶ Quando aūt appellatū est ante sententiā ꝛ obijcitur.ꝙ non est ex cā rōnabili ꝛ ꝓbabili:sed apparet patēter ꝓbabilis:vtputa in iure expressa: tūc potest mittere anteq̄ cognoscat an sit vera vt extra eo.in.vj.c.non solum.§. illa.ꝛ inhibitiōe legitime facta nihil est innouandum.vt.C.nil.noua.Et ideo reuocatur si inueniatur.vt.c.iij.extra de oper.no.nunti. Sed si dubitatur:an sit ꝓbabilis:non dꝫ iudex ꝓhibere:seu inhibere:donec incipiat cognoscere.vt.d. c.romana.§.obijciat. Hec aūt cognitio vꝫ cōsistere vt sufficiat lit.cōte.ꝛ extunc iudiciū nō cognitionis sunt initiū:vt in aut.de liti.§.si vo.q̄ qdē lit.cōte.tūc fit in cā ap.etiā vna parte absente:vt.C.de
2 tem.ap.l.fi.§.illud. ¶ Circa reuocationem ei⁹ qđ factū est:qualr̄ fieri debeat a die diffinitiue sniе:siue ante app.siue post est p iudicē ap.reuocādū:vt.d.c.nō solū.§.j.innouari.illa vo q̄ innouāt post app.ante sententiā interpositā non reuocant̄:donec cām ap.inferat ꝛ veram esse inuenerit vt eo.§.illa.nisi talis reuocatio post inhibitionē legitimā fiat.qꝛ tunc siue cā ap.sit vā:siue nō est reuocāda vt ibi.ap.autē interposita ab aliquo actu:vel grauamine:vel actu extraiudiciali:non reuocatur innouata:q̄uis de vitate cause iudex ap.incepit:nec p p̄ncipiū iudicis offm̄ impedit̄ qn̄ illđ exeq̄ possit vñ nō ꝓdest cause insertio.nisi de ei⁹ vitate corā eo iudice ꝓbetur.vt no. Archi.in.c.romana.in gl.poterit tñ ad fi.Hinc est qđ Inn.dixit a tali grauamine vel actu extraiudiciali vt est electio.cōfirmatio:p̄sentatio.ꝛ huiusmodi non est necesse intra decem dies appellare:qꝛ salua est ei exceptio:ꝛ etiam ius:qđ non apparet vt ipse no.extra de his q̄ fiunt a ma.par.ca.c.j.ꝛ idem Specu.in titu. de appel.§.j.versi.sed quid dices. Sed hodie iure nouo opꝫ intra decem dies a talibus appellare.postea vero non per viam appel.sed per viam conditionis vel alia remedia posset reuocari.extra eo.c.j.in.vj.ꝛ.c.concertationi.ad instar sententie arbitri a quo non licet appellare.C.de arbit.l.j.tamen potest ei appellationis remedium.ff.de arbitris.l.non distinguemus.§.cum quidem.et etiā supplicari:vt not.ij.q.vj.a iudice

§.fi.quod not.Additio.
3 ¶ †Apellationis prose
quende tempus potest
ex pacto partiũ minui.
dũmodo non vltra ter-
minũ.no.Bald.in.l.fi.§.
fi.C.de tem.appel.
¶ Quid si appellatiõe
interposita appellãs nõ
prosequitur causam ap-
pellationis.

*Add. lan-
frã.in §.in-
terlocutorie
& appellatio
nes sepius
alleg.nu.xl.
versi.quero
infra quod
tempus.

1 *
Erto q̃ritur
†quid si ap-
pellatiõe in
terposita ap
pellans non
prosequitur cãm sue ap
pellatiõis:sed expectat
ppe finẽ anni:vel bien-
nij & tũc incipit psequi
ptestãdo:q per eũ non
stat quominus finẽ acci
piat expectãdo q instã-
tia cause appropinquet
2 Et circa hoc dic† q ter
minus prosequende ap
pellationis est triplex.
Primus est ille qui sta-
tuitur ad iter accipien-
dũ.extra de re iudi.c.cũ
cã.& de ap.c.puenit.Se
cũdus ad se p̃sentandũ
corã iudice ad quem:vt
in.c.cum sit romana.de
app.et isti duo termini
ab hoie assignant̃.Ter-
tius ỽo termin⁹ seu dies
statuit̃ a lege.s.ann⁹ vel
ex cã biẽnium:pmi duo
nõ pñt peruenire:vt ex-
tra eo.c.sepe.Terti⁹ sic
C.de tẽ.ap.l.fi.§.fi.& no.
ij.q.vj.c.si quis appel-
lat.ỽ.si quis appellatio
ne.Primus ergo et scd̃s
termin⁹ põt pñgi & ter-
minari.vt extra de app.
c.romana.eo.ti.c.obla-
ta.in anti.et tunc tenet̃
appellãs appellationẽ
psequi infra terminum
prefixũ vt ibi.qd̃ si non facit procedit:vt
no.in.d.c.in glo.vt si lis est.Si ỽo nec a
iudice nec a pte est assignat⁹ termin⁹:
tũc lz appellãti ante finẽ anni vel bien-
nij impetrare iudicẽ q̃ cãm appellatio-
nis examinet.corã quo appellatus tene
bit̃ cõparere:& appellationẽ pseq.c.ab-
bate.§.si ỽo.de re iu.& no.Inn.de ap.c.
cordi.nisi appellãs impetratũ iudicẽ tã
q̃ suspectũ recuset:& nisi p̃matore fue-
rit ab appellãte iudex impetrat⁹.ar.ff.
qd̃ vi aut clã.l.q̃ aliter.in princ.minimũ
p̃matore pcuraret vel appellans in ap
pellatiõe supplãtaret:vt.d.c.abbate.q2
eo casu appellatio nõ noceret:vtputa si
est interposita in facto electiõis etiã pi-
culũ immineret ex dilatiõe appellatio-
nis psequẽde:quaꝝ dilatio est dãnosa:
extra de ap.c.cũ sit.li.vj.q2 lz etiã p̃ma-
ture iudex appellationis põt ex officio
suo ptes cõuocare corã se:& si instant:vt
d.c.abbate.& no.Ꝺ.in.q.circa emergẽtia.
5 in.q.ij.Additio. ¶ †Expsse renũtians ẽt
intelligit̃ nullitati renuntiare:q2 nulli-
tas inclusa i obligatiõe tacite est acces-
soriũ ad ipsam appellationẽ qd̃ no.& ita
dicit Bal.in.l.j.Ꝺ.de sen.ex peri.reci.vi-
de Fran.de sabaudia.in.c.si appellatio
ni.de appel.in cle.predicta.intellige qd̃
renũtians vult vti nullitate incidenter
inclusa in appellatiõe:sz si vult nullita-
tẽ pncipalr̃ deducere p̃ma nõ obstante
nõ reñtiauerit appellationi:vt pz in.l.
si exp̃ssim.ff.de app.vbi desertio appella
tiõis nõ p̃cludit viã nullitati.& desertio
hz in se tacitã renũtiationẽ:vt no.i cle.
si appellationi.in.vij.glos.de ap.& tenet
do.Anto.de bu.in.d.cle.sup glo.fi.q̃ idẽ
sentit.& vult Barto.in.d.l.si exp̃ssim.Et
ipse do.Ant.in.c.dilecto.de ap.vide de
sen.exc.c.lz.lib.vj.in.ij.glo.& qd̃ no.Dñi-
cus de sancto Gem.sup ea.& ibi not.Jo.
an.sup verbo:psequeret̃.in nouella.q
nõ solum deserens sed etiã exp̃sse vel ta
cite renũtians appellationi potest nihi
lomin⁹ psequi nullitatẽ.vide oĩno Jo.
an.qui ibi oĩno limitat illud dictum qñ
agitur de fauore anime quo casu renun
tians appellationi auditur sup nullita-
te.al's secus ſm eũ ibi qd̃ no.Ant.Ꝺ cre.
Additio. ¶ Appellationi lz quis videt̃
renuntiare

reununtiare per pactum affirmatorium 2
corã iudice a quo est gestum nõ tamẽ b
p pactũ sonãs in vim pacti.not. Innoc. de restitu.spolia.c.cũ olim.et do.Anto. de but.extra de fil.presby.in eo qd no: tat appellatio debet interponi infra de cem dies a die sentẽtie ⁊ cõputat tanq̃ de momento in momentũ.de appel.c. cõcertationi.lib.vj. Et not.Roffre.con clu.xlv. ¶ Ideo si ferat sentẽtia contra absentẽ et indefensum citatũ ad domũ ac presumptiue cõtumacẽ nõ potest in fra decennium a tempore quo sciuit eam latam petere se restitui ad appel landum:quia de iure communi põt ap: pellare.no. Roffre.conclu.ccxx.idem in citato per edictum. Anto.de cre.

¶ De testamentis ⁊ vltimis voluntatibus. Rubrica.

1
Uidã † in testamẽto plurib⁹ heredib⁹ scriptis voluit:et mãdauit q̃ nullus ex here:
a dib⁹ [a] suis possit vel audeat vendere:pignorare: locare: vel alio quocũq̃ titulo alteri cõcedere domũ seu ptẽ domoꝝ:aut imittere ali: quã psonã ad standum in sua parte:nisi esset aliqs scriptoꝝ heredũ. Et q̃ cõtra: fecerit:penã priuationis incurrat:⁊ vo: luit vt ad alios heredes dicta pena p equali pte pueniat. Ista sunt ṽbal testa mẽti:modo d facto accidit:q̃ vn⁹ ex he: redibus scriptis cõmisit maleficiũ pro: pter quod ẽm loci statutum bona eius cõfiscata sunt:eo dãnato ⁊ bãnito. Idẽ p interuallũ tpis exẽptus est a banno: et inde restituẽdus.querit:an heredes pdicti cõdẽnati et restituti debẽt habe: re domos:siue ptem domoꝝ pdictaruꝫ ex dispositione testãtis. ¶ In hac que: stione videndũ est pmo:an p formã p: hibitionis ⁊ voluntatis pdicti ois alie natio ⁊ trãslatio in alterũ videat phibi ta. ¶ Scdo vidẽdũ est:an p condemna tionem ⁊ confiscationẽ pdictã factũ sit ꝯ phibitionẽ testãtis. ¶ Tertio viden: duꝫ. An p executionẽ et restitutionẽ se: cutã domus vel pars eaꝝ restitute in: telligant eidẽ. ¶ Circa primũ.s.an ois alienatio ⁊ translatio interdicta sit.di: cendũ est q̃ sic:q: testator prohibuit ven dere. ¶ † Sed ṽbũ ven: ditionis [b] alienationẽ cõ: plectit.ff.de stat. libe.l. statu liberum.§.qntus. Preterea videt casus in terminis.C.de fideiusso. l. voluntas. vbi dicitur: qd res phibita vẽdi vel pignorari:potest donari fratri.ergo presupponit q̃ non pt donari extra: neo.Preterea videt ca: sus in terminis nris.ff. de leg.iij.l.pater.§.fun: dum titianũ.vbi sitr res phibita venũdari:vel pi gnorari pt in heredẽ ex: traneũ transire: q: non fuit ibi simplex prohibi: tio:sed limitata vsq̃ ad tẽpus mortis ḡ si fuisset simplex sec⁹. Cuꝫ igit in casu nr̃o forma prohibi: tionis sit:non solũ talis: sed etiaꝫ latior:vnde se: quit concludendũ q̃ ois alienatio sit interdicta ex voluntate testatoris: quã talem fuisse colligi: mus.cum verba sensui: nõ econtra debeant de: seruire:vt.ff. de lega.iij. l. fideicommissa.§.hec verba. ¶ Circa scd̃m an per confiscationem bo: norum dicti heredis fa: ctum sit contra prohi: bitionem:et volũtatem testatoris:dicendum est q̃ sic.ostendendo prohi: bitus vel astrictus non alienare nõ tantum ab: stinere debet:sed cura: re debet ne fiat contra. ff.locati.l.in lege.sed in casu nr̃o non curauit: ḡ ⁊c. Quinimo non solum abstinuit sed cogitauit ⁊ fecit q̃ in alium trans ferretur domus aliena: ri prohibita. Nam qui

a ¶ Qd nullus ex heredibus. vide Cy. in.l. ea lege.C.d cõ di. ob caus. pau.de ca.i ꝯsil. ccxxv. inci.visis et ꝯsiderat⁊ol b⁹. bal.in.l. quoties.ṽ. ꝗro qd ẽ di ctũ.C.de fi: deic. pau.d ca. ꝯs.iij. in ci.q: per su: pradictum bal.in.l.vo: luntas.ṽ.ꝗ ro nũqd.C. de fideicõ.

b ¶ Uerbũ vẽditiõis. Add bar.in l.fi.§.in cõ: putatione. ṽ.vel pone C.de tu. de li.idẽ in.l.si cut.§.vẽdi tionis. qb⁹ mod. pign. vel hyp.sol. bal.in.l.scie dum.§. em ptorem. de edi.edi. Ia co. de bel.l §. q: vero, i auf.d non alie.

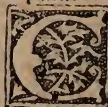
delinquit: vt iste fecit: videtur sua cogitatiõe: et sua sciẽtia: et suo facto perdere bona: &c. vt. ff. q. & a qb9. l. q̃sitũ. ¶ Preterea p talẽ cõfiscationẽ fit prohibitioni testatoris & pene p eũ impositẽ locus. Qđ sic pbat. Nã paria sunt in effectu seruũ prohibitũ esse alienari a testatore. Et si alienet: q perueniat ad libertatẽ vl' testatorem disposuisse: ne alij seruiat: q̃ ei cui relictus est: vt in vtroq casu si cõtra fiat cõpetat ei libertas: vt. ff. de fideic. lib. l. qdã. pmo & ij. rñso. & si testator legauit seruũ suũ. 4 & adiecit: ne alij seruiat: si bona talis legatarij publicent: dz seru9 cõsequi libertatẽ. ff. de fideicõ. lib. l. imperator. j. rñso. Et rõ est: q in talibus nõ est cõsiderad9 mod9 vborũ platoꝝ a testatore: sed effect9 dispositẽ volũtatis. vt ea. l. j. & l. rogo. in fi. Et facit qđ not. eo. tit. cũ fidei. in glo. fi. Et hoc i acq̃sita nõ diuidẽda sicut ecõtra in cõsequẽdo nõdũ adhibitũ cõsyderat effect9: non modus. ideoq si aliquis instituat heres sub conditione emãcipationis: sz etiã p sniam quã patet nouissime propter delictũ: vt. C. de insti. et sub: stit. l. iiij. ¶ Sed in casu nro cõsiderari dz effect9 prohibitionis: non mod9.

3 a †Preterea negari non pt: q fiscus[a] non sit extraneus successor: vt. C. ad. l. iul. de vi publi. vel priua. l. ij. ergo &c. vt dicto §. fundum titianum.

a ¶ Quod fiscus. Adde bar. l. l. iter cos. §. fi. nu. ij. v. q̃ro. ff. de fideius. idẽ in cõsi. j. qđ incipit tagliõnus de spolito. bal. in. l. pe. §. j. C. ad treb. idẽ in. l. tã mandatori. de non nu. pecu.

b ¶ De ex cõicato. Adde pe. de an cha. in. c. q ingredientibus. nu. 23. extra de testamen.

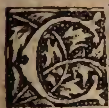
cũ si. ¶ Circa tertiũ. An domus pdict9 vl' eorũ portio intelligat restituta tali heredi postea de bãno exẽpto: & restituto. dicẽdũ est q non: q p ipsi9 cõdẽnationẽ & cõfiscationẽ factã loc9 fuit volũtati & pene testõris. Et iã fuit q̃sitũ dudum pdictaꝝ portionũ domoꝝ pdictis heredibus qbus testator puidit. vt not. ff. de le. l. iij. peto. §. fi. in glos. ex hac. l. Et ptz C. de his q pene no. l. j. Ergo restitutio facta de bannito: non porrigit ad: partẽ istaꝝ domoꝝ q iã facta est in heredes: vt not. in aurea glo. q ponit. ff. de libe. & posthu. l. gallus. §. & qđ si tñ. in glo. nõ soluit. &c. in fi. ibi: nisi restõ &c. ¶ Preterea cũ ex cõfiscatiõe & trãslatione facta in fiscũ sit iam q̃sitũ ius coheredib9: nõ dz eis auferri p restitutionẽ huius bãni. Et facientis contra volũtatem testantis: †q restitutio intelligit semper fieri sine piudicio alieni iuris. vt ait sanctus bonifacius in decretali sua extra de rescript. c. q̃uis. lib. vj. ergo &c. Fallit qđ dẽ & in. l. rogo. Ex pdictis seriatim examinatis & determinatis restat respõdẽdũ: quod pdicti coheredes debẽt restituere pdictis domos vel earum partes &c.

Um valde expediat humano generi obseruari testantiũ voluntates. C. đ test. l. cau. & l. volumus. ff. quẽad. testa. ape. l. vel vagare. q nihil est qđ tã hominibus debeatur q̃ eorũ seruare voluntates et arbitrorum liber sit stylus. C. đ sa. san. ec. l. j. idcirco vtile est subiũgere questiones circa vltimas voluntates. †Et sciendũ est q cuilibet est licitũ 5 regulariter & pmissuz facere testamẽtũ exceptis. xiiij. psonis: seu psonaꝝ conditionib9 de qb9 no. p ordinẽ. insti. qb9 nõ 6 est pmis. face. testamẽtũ. ¶ †Sz excõicato[b] queritur nunqd testari possit. Et hostiẽ. dixit q non. vt ipse not. extra de excep. c. pia. Sz Inno. cõ vt ipse not. extra đ sen. exc. c. cũ volũtatis. in glo. no. elemosynis. in fi. que opi. vr̃ verior. Et approbat p arch. in. d. c. pia. ¶ Sz qđ đ vsurario manifesto: nunqd valet eius testm̃? Et dic q non. nisi pmo vsurari9 satisfaciat: vl' đ satisfaciẽdo cautionẽ pstet sz

formam illius.c.§§. extra de vsu.lib.vj. vj. Et no. hostien.in d.c.pia.

¶ Prima q̃stio est vtrū quātitas legati sit autoritate dāda fm tēpus conditionis testamēti: vel mortis testatoris.

1 Circa testamētum igit. Primo q̃rit † testator reliquit vxori sue arcā talē cū oib⁹ reb⁹ in ea existētib⁹: nūqd si post ɔditū testamētū alique res sint addite: vel detracte in arca ɔtineant in dicto legato? Et primo vr̃ q̄ sic: scʒ in ea existētib⁹: vel q̄ ibi sunt videnť referri ad tp̄s mortis ei⁹. ḡ quandocūq̧ addite sunt res aliq̃ anteq̄ moriať testator: vidētur legato cōtineri: q: tp̄e mortis ibi inueniuntur. Nā tēpus mortis testatoris est respiciendum. ff. de libe.leg.l.fin.

2 † A morte enim testatoris incipit valere testm̄. C. de cadu.tol.§.cū igiť. ⁊ de cōdi.⁊ demō.l.j. q: testm̄ obitu testatoris confirmať.l.iij.ff. de alimē.lega, extra de cele.mis. c. cum marthe. Ad idē q: q̄nq̧ ponitur tēpus presens pro futuro.C.de cōdi.⁊ demon. l.quibus dieb⁹.§.quidā.⁊ no.ff. de pac. dota.l.cū dos. Et idem de rebus distractis: vt videať testator ademisse delegato postq̄ tp̄e mortis inueniunť in arca.

¶ Ecōtra q̄ ille res dūtaxat q̄ tp̄e facti testamēti sunt in arca: ɔtineanť in legato. Predicta enim verba testatoris designant p̄sens tēpus: vel facti testamenti ⁊ non futurū scʒ mortis.

3 † Nā regulariter v̄bum p̄sentis tp̄is nō cōp̄hendit

4 futurum.ff.de leg.iij.l.vxori.§.j. † Item p̄teritum nō cōp̄hēdit futurum.ff. de verb.obli. si a colono.⁊ de au. ⁊ ar.leg. l.si ita legatū. Nā quantitas ⁊ qualitas rei legate attēdiť fm tp̄s quo relinquitur: vt dicta.l.si ita.⁊.l.medico. in princ.

¶ Dic q̄ videť distinguendū. Nam aut testator auxit legatū: aut detraxit. Primo casu habent locū iura primo allegata: scʒ q̄ cedāt legato.vt.ff.de ɔdi.⁊ demon.l.filie.§.j. Secūdo an cedāt in relictis nō cōditionalib⁹ inspicim⁹ terminū cōditiōis existētis: nō facti testamēti.ff.de ɔdi.⁊ demō.l.mea res.⁊ ar. ff.de do. exceptio.l.parū.in princ. ¶ Hoc aūt vera intellige: qū testamētum valet: et ex eo adiť hereditas: et ea nō adita nihil debeť: vt.l.eam quā.C.de fideiuss.et insti.ad.l.fal.l pn. ff.d re.iu.l.nemo. Sʒ est locus successioni ab intestato. C. de fidei.lib.l. j.nisi fieret in fraudem. C si quis omis.cau.testa. per totum. Sin autēʒ irritetur institutio p̄pter p̄teritionē: vel exheredationē: tunc cuncta firma manent.vt in auť.ex cā. C.de libe.p̄te.vel exherede. Sed si testm̄ deficit in solennitatibus: vt in numero testium: vel q: nullus est heres institutus: tunc nil debetur oīno.C.de fideiuss.l. ex testō.⁊ de test.l.hac consultissima.§.ex imperfecto. extra de testa.c. cū tibi. nisi ab intestato venientes sint rogati: vel exp̄sse: vt.ff.de inoffi.test.l.titia.⁊.d.l.j.vel q: dicunt in testō: si non valet qd̄ ago iure testamenti valeat iure codicillorū.vt d.l.ex testō. Item rupto testamento agnatione posthumi nihil debeť.C. de posthu.here. insti.l.j. Alij in hoc cōtra p̄ eādē auť.ex cā.C.de libe. p̄te. vl' exhere. Et adde quod dicitur infra in questione quarta.in fin.

¶ Secūda questio est d̄ quo valore vel metallo debeatur vas alicui ecclesie idistincte relictū.

1 Secūda qō est † qd si testator legat alicui ecclie vnū calicē: nec adiecit de q̄ pōdere: vel

valore necde quo metal
lo. modo querit cui⁹ p:e
cij vel ꝺ quo metallo de
beatur. Et dic ꝙ de me
lio:i metallo. de quo sā
cra ecclesia vtit in sil'ib⁹
vasis. ar. ff. de au. et arg.
leg. l. titia. §. seia. ꝛ de cō
di. ꝛ demō. l in testō. l si.
ꝛ de adimē. lega. l. si cui 1
2 annū. †Item qd si testa
a to: dixit. [a] lego talē rem
deo: vel xp̄o: cui debeat.
rn̄deo illi ecclesie: vbi te
stato: habuit domiciliū.
vt in aut. de eccl. tit §. si
qs in nole. ar. ff. ꝺ ꝯdi. ꝛ
demō. l. q cōditio. §. fina.
¶ Tertia q̄stio est. vtrū
in legato gn̄is cōtineat
spāle eidē psone relictū.
1 Ertio querit
†quid si te
stato: legat 2
fratribus pre c
dicato:ib⁹ de
cem. Et fratribus augu
stinis decē: ꝛ tunc dicit
reliquū hereditatis mee
volo distribui inter pau
b peres: [b] vel ad pias cau
sas per manus dicto:ū
fratrū nunquid p̄dicti
fratres poterunt distri
buere sibiipsis de dicto
generali legato. Et p̄mo
videtur ꝙ non: qꝛ a lega
to gn̄is exceptuati: nō in
cluduntur sub genere. ff.
de leg. iij. l. vxorem §. fe
licissime. ꝛ. ff. de alimen.
et ciba. lega. l. alimenta.
§. basilice. et. l. stichus in
princi. ff. de regu. iur. l. j.
¶ E contra vr̄ ꝙ sic: qꝛ p
erro:ē factū videt conti
neri in legato gn̄is. ff. de
annuis leg. l. alio. in fin.
Et de condi. ꝛ demō. l. q
heredi. in fi §. plantius.
de lega. j. ab hostibus §.
si titio: ff. de his qui sub mo. l. fin. Et ista
est veritas s̄m Dy. Et ꝯtraria loquun
tur s̄m eum cum speciale ꝛ generale re
linquuntur in eadem causa ꝛc.

¶ Quarta q̄stio est: vtrū possit tolli
testamentum iuramento firmatū.
Itē de cautelis q̄b⁹ testamētum mu
tari nō possit. Itē valet scd̄z testamē
tum propter preteritionem.

1 Quarto q̄rit †testato: fecit te
stamētū ꝛ iurauit illud non
mutare: vl' reuocare: nec ali
quid corrigere: deinꝫ muta
to pposito fecit aliud. testa
mētū. Nūq̄d valeat p̄mū iuramēto fir
matū: an secundū. Hec q̄stio tangit. xiij.
q ij. c. vltima voluntas tn̄ ibi non soluit.
Sed spec. determinat' in titu. de instru.
edit. §. cōpendiose. vii. iurauerit: ꝙ pri
mū testm̄ iuramēto vallatū mutari non
possit s̄m ius canonicū. vnde dic quod
obstāte scd̄o preualet primū qd̄ mutari
nō potuit propter autoritatē iurisiuran
2 di. †Quod quidem est seruandū [c] nisi in
c priorē vergat exitū. xxij. q. iiij. c. si aliquid
extra de iureiu. c. cū cōtingat. Naꝫ dicit
Ray. in summa de penitētijs. Redditio
iuramēti est de iure naturali. ꝛ in ꝑto:e
xxij. q. ij. c. non periurabis. Ergo nullo
modo frāgendum. xxij. q ij. flagitia. ex
tra de iureiur. c. qui scādalizauerit. Itē
facit valde autē. qd̄ obtinet. posita. C. de
pba. ¶ Sed cōtra p̄dicta faciūt multa
iura: ꝛ valida argumēta. Primo quia te
statio iuris publici est. ff. de test. l. testa
mēti factio. C. de sacrosan. eccle. l. j. sed
ius publicū tolli: vel ei renūtiari nō pōt
etiā cum iuramēto. Et in hoc cōco:dat
ius canonicū cuꝫ ciuili: vt extra de foro
cōpe. c. si diligēti. ꝛ de elect. c. vbi. §. j. lib.
vj. ff. de pac. l. iure gentiū. §. gn̄alis. C. de
iuramē. calū. l. ij. §. sed qꝛ. ꝛ de legi. ꝛ con
sti. l. nō dubiū. Ergo iuramentum nō au
fert potestatē iterū testandi: qꝛ est iure
publico cōcessuꝫ. vt dictū est. ¶ Preter
ea testamētuꝫ est testatio mētis. insti.
de testa. in pri. Sed faciēdo posterius
iā desijt testatio mentis esse. ergo nō te
netur ad primum: qd̄ irritauit faciendo
posterius. arg. ex p̄sum. ff. de lega. iij. l. si
non iure. Ergo primum desijt esse men

a ¶ Quid si testō: dixit. Adde Petr. de ancha. in c. requisisti. nūe. xvj. extra de testa.

b ¶ Inter paupes. Et quid si non pfecto testō superuenit mo:s: an valeat talis institutio: ꝛ ea q̄ exp̄ssit vide petrū de ancha. in. c. qꝛ igredientibus. nu. x. ex̄ de testa.

c ¶ Est seruandū. Adde Joan. de turre crem. xxij. q. iiij. in summa. nu. 1. 2. 3. 4. ꝛ. 5. ꝛ dr̄ vergere i priorē exitū ser modis. idē i. c. si aliquid eadem causa. et. q. nunc. 5.

ne testatio: igit nō hʒ vires testamenti.
argu. C. de ferijs. l. a nullo. Et q mutare
possit: patet quia volūtas ei9 est ambu-
latoria: vsqʒ ad vltimū vite exitū. ff. de
adimen. lega. l. iij. vnde vltima volūtas
debet in omnibus obseruari: vt. d. c. fin.
volūtas enim testatoris demū a morte
testantis valere incipit. C. de cadu. tol-
len. l. j. §. igitur. Et testamentum testa-
toris obitu confirmatur. extra de cele.
missa. c. cū marthe. Ergo quādocūqʒ ān
mortē pōt mutari. ff. de leg. j. l. nemo. de
leg. iij. l. si qs. in prin. de testi. C. de testa.
l. sancimus. Nec em ante mortē est te-
stamētum: vt dictū est: imo ꝛ si quoquo-
modo valeret: mutari pōt adhuc. Nihil
em̄ tam firmum est quin mutari possit.
vt inst. qui testa. face. pos. §. super causa.
ꝛ ibi not. qꝛ quicqd ligat solubile est. in
aut. de nup. §. nuptias. licet enim testa-
tor deieret in conficiendo secundum ꝛ
sit pena periurij puniēdus. extra de iu-
reiu. c. debitore. extra de regu. iur. c. qui
potest lib. vj. tamen testamētum pmū
iā validū desistit assistere: quia non mēs
testantis quia declinauit a primo: ꝛ col-
lata fuit in secundum: cuius cōfessione
sublatum est pmum ipso iure. C. de te-
sta. l. hac consultissima. §. pe. Et clarius
eo. tit. l. sancimus. Et hoc maxime quo
ad psonas quibus ius queritur ex prio-
re: qꝛ testamētum est instrumētū nō so-
lum testatoris: sed etiam omniū: quib9
in eo aliquid scribit. ff. quēadmo. testa.
aperi. l. iij. in prin. vnde trāsgressio iura-
mēti a testatore facta his quib9 ius cō-
tractū ex testamēto priori: nocere nō de-
bet sine facto eoꝝ. extra de iureiur. c. cū
contingat. ad fi. ff. de transac. l. iij. in pn.
Et no. in autē. vt matres debitrices. §. j.
vnde qd supra in princ. dixi omne iura-
mētū seruādum esse dico ꝛ intelligo ad
veritatē: qꝛ non seruando deierat. Sic
sibi tm̄ preiudicium facit. arg. ex his q̄
not. ff. de reg. iur. l. neqʒ. §. priuatorum.
Non aūt propterea irritatur testamētū
posterius maxime qt̄ū ad eas psonas:
pro quib9 testatur vt dixi ꝓ hoc supra: q
valeat posterius. determinat. ix. colla.
aut. sacramēta. in magna glo. ¶ Econ-
tra q nō valeat posterius. quia cōficiēs
do posterius deierat: ꝛ deierādo incur-
rit infamiam ipso iure. C. de transac. l. si
quis maior. ff. de his q̄ not. infa. l. luci9.
ꝛ. vj. q. j. infames vnde puatur ab omni
actu legitimo. in. q. v. constituimus. ij. q.
vj. tria. ergo vt infamis iterū testari nō
potest. vt. ff. de testa. l. is cui in fin. extra
de testi. c. ob testimoniū. ꝛ. vj. q. v. quicū-
3 qʒ. † Nā ꝛ mulier nubēs infra tps luct9
cū sit infamis. C. de repu. l. cōsensu. non
testat. in aut. de nup. §. j. ꝛ hec opinio scʒ
vt contra iuramētum testari non possit
videtur verior: que probatur extra de se-
pul. c. j. lib. vj. ad id qd no. in. d. §. puato-
rū. dic vt ibi. Sed fm Dyn. ad hoc vt re-
lictū reuocari nō possit oportet q testa-
tor non stet in finib9 vltime voluntatis
sed transeat in naturā contractus vide-
licet vt fiat donatio vel vēditio eius qd
relinquit sub tali conditiōe: scʒ si testm̄
reuocari cōtingat: quo casu si testamē-
tum postea reuocatur: illud testamen-
tum postea valebit irreuocabiliter iam
existēte conditione adiecta: vt Dy. not.
extra de reg. iu. c. quod semel. ꝛ argu. ff.
de reg. iur. l. j. de acqui. pos. l. iij. §. j. itē. ꝛ
sine testamēto videtur non posse fieri
per stipulationē: vt ꝓmitto tibi omnia
mea bona post mortē meam. vt no. C. de
pact. l. fi. in gl. Sʒ ipse nō pōt ꝛc. Et ad-
de aliam cautelam positā infra in titu.
fi. in questiōe. iij. ad finem. ¶ Ulterius
4 quia † testator condidit testamētum so-
lēne ꝛ secūdo secūdum similiter solēne:
tamē in secundo preterit filium in po-
testate cōstitutum: vtrum preualet pri-
mum: an secūdū. Et videtur q pmum
preualeat: quia testamentum secundū
etiam iure veteri erat nullū ꝓpter pre-
teritionē. ff. de libe. ꝛ posthu. l. inter ce-
tera. Et de iniusto testa. l. j. ꝛ. l. cūm in. ¶
C. de libe. prete. l. maximū vitium. §. san-
cimus. de here. l. j. in prin. Et etiā iure
nouissimo. vt in autē. ex causa preteri-
tionis. licet vere intelligendo illa autē.
nō loquit in pteritione paterna: sed ma-
terna tātum. igitur propter preteritio-
nē sublatum ꝛ euacuatum est secundū
testamētū. ¶ Econtra constitutione se-
cundi testamenti solennis tollitur pri-
mū ipso iure ope exceptionis: vt dicit et

not.C.de test.l.sancim⁹. ꝛ.l.hac consultissima.§. penul.argu.exp̄ssum ꝙ si ex testamēto scdo he-reditas adiri non possit vt q̄ institutus non est capax:tñ p ip̄m tollitur primū licet solēne.ff.de his q̄.vt indig.l.cū quidā.ergo preualet scdm preteritione non obstā-te. Qm̄ ad tollendū pri-mum testm̄ sufficit si fꝫ veram possibilitatē pōt ex secundo adiri heredi tas:vt no.in.d.l.j.de in-iust.test. Si ergo est pos- 2 sibile ꝙ institutus in se- a cūdo testamēto pōt adi-re:q̄ naturaliter nō im-pedit:sufficit:nec tenet expectare preterite dnꝫ dicit nullū:vel ꝙ p̄teri-tus agat p contratabu-las.ff.de bono.possessio. contratabu. l.illud. in fi.et de libe.prete.l.ve-rum.sed si adierit.ꝛ no. ff.ad trebel.l.cū heredi-tas. Item adeo p secun dū tollitur primū:vt nō ex vtroqꝫ adeatur here-ditas.instit.qui.mo.tes. infir.§.posteriore. et ibi no.sed prima videt ve-rior. Et adde qd̄ not.su-pra in.q.j.in fine.

a ¶ Mors naturali cō parat. Adde i quo cō parent pe. de anch.i.c. compromis sum.nūc.2. extra de ar bi.et in quo no.idē in.c. cū sis predi ctus.nu.4. de cōuersi. coniug.

¶ Quinta q̄stio est an mors ciuilis locū faciat conditioni per testato-rem adiecte.

Q Uinto q̄rit plerūqꝫ fie-ri solet ꝙ in vltimis vo-lūtatib⁹ ap-ponitur cōditio mortis vt q̄ dicit testator volo ꝙ talis heres meus vel ꝙ talis legatarius post mortē suam det:ꝛ resti-tuat hereditatē:vel relictū titlo. Nūq̄d sit locus restitutiōi:si heres vel legata-rius nō morit naturaliter:sed ciuiliter tm̄.vtpote q̄ capite minuit:vel depor-tatur:vel condemnatur in opus metal-li:vel deponitur vel interdicitur fm ius canonicum. ¶ Et primo videtur qd̄ sit locus restitutioni:quia ingrediens mo-nasterium habet pro mortuo.vt in au-tentica de nup.§.distrahi.C.de episco.ꝛ cleri.l.si.C.de dona.inter virum ꝛ vxo-rem.l.res vxoris.vbi dicitur ꝙ donatio facta causa mortis confirmatur morte ciuili.ad hoc no.de supplen.negli.pre-la.c.si episcopus.in glo.si.C.de fideiuss. anf.nisi rogati.extra de proba.c.in pre-sentia. †Ciuilis enim mors morti natu-rali comparatur[a].ff.de bo.pos.contra tabu.l.j.§.si.ff.de testa.tute.l.sub condi-tiōe.in fi. Nam qui sub cōditione emā-cipationis restituitur:sufficit si quoquo modo a paterna potestate liberetur.vt C.de instit.ꝛ substi.l.si mater. Nam ver-ba testatoris in vno casu prolata ex sen-tentia admittuntur ad similes.vt.l.gal lus.§.ꝛ quid si tantum.ff.de libe.ꝛ post-hu.ꝛ de verbo.obliga.si sub vna. ¶ Cō-tra ꝙ non:quia per mortem ciuilem nō soluitur matrimonium.C.de dona.cau. mor.l.sed ꝛ si mors.§.cum igitur.nec fa-cit conditionem existere.ff.de lega.ij. l.fideicommissa.§.si cui.et de condi.et demon.l.interdicit.ꝛ ibi not.de verbo. obliga.l.si ex causa.§.si insulam.ff.de iu-re fisci.C.de his qui ve.eta.impe.l.fin. de leg.ij.l.si ita quis testamento.§.fin. extra de offic.de leg.c.j. ¶ Solu.dicen-dum est regulariter ꝙ non sufficit ali-quid fieri nisi naturaliter fiat.C.de bo-no.posses.l.nō putauit.ꝛ de condi.ꝛ de-mon.l.fideiuss.ꝛ.l.fina.in casibus tamē in quibus ciuilis mors equiparatur na-turali:in illis casibus sufficit aliquid fie-ri ciuiliter. Ita loquitur contraria.vn-de dicit Dyn⁹ supra.d.§.si cui.quod de-mum non refert quid ex equipollētibus fiat quando ex eisdem actis represen-tatur effectus. Et ita loquit.d.l.si ma-ter.ꝛ.l.gallus.q̄ propter eūdem modū inducit liberatio a paterna potestate: in omnibus illis casib⁹ seu equipollētib⁹

bus.sʒ cū agit de morte naturali ⁊ euen
tus cōtingit p mortē ciuilē:hec q̇dē non
sunt paria:nec q̇dē eūdē reddūt effectū:
vt.ff.de capi.dimi.l.pe.§.mortu⁹ nō reui
uiscit.sed ciuiliter mortuus potest resti=
tui:vel ꝓmoueri:vt.d.l.sancimus.§. fin.
⁊.d.c.cuʒ igit.nec reuertatur ex vtroqꝫ
idem effectus.Et ideo non equipollet
mors naturalis morti ciuili.et ita loquū
tur secundo allegata.ad.l.deo nobis.C.
de sacrosan.ecc.cum simi.respondet ꝙ
est speciale fauore religionis:vt ex eis
patet.⁊ hic not.xvi.q.i.placuit.in glo.vi=
des. ¶Ex predictis igit resultat talis q̄
3 stio.†quidā est bānit⁹ ex tali delicto pro
pter qđ oia bona sua sunt cōfiscata ſm
formā statuti:durāte bāno morit quidā
eius cognatus ab intestato:cui exbāni=
tus dʒ succedere ꝓpt qđ fisc⁹ petit suc=
cessionē iure publicationis factā. Econ=
tra alij cognati veniūt ad defunctū etiā
in vlteriori gradu.et dicunt sibi deberi
successionē q̄rit q̇d iuris:⁊ q̇s admitta=
tur.Et primo videt ꝙ fiscus q̄ ille exbā
nitus est inhabilis ad successionem ex
testō:vel ab intestato.C.de here.instit.
l.i.⁊.l.neqꝫ.ff.de his q̇ pro non scrip.ha.
l.iij.⁊ de leg.iij.l.i.Et ideo vt capaci fisco 1
dabitur.ff.de; inof.tes.§.meminisse.l.pa
pinianus.C.de his qui vt indi.l. heredi=
tas.et.l.alia.Item fisco publicata sunt
bona:vt dictum est ergo iura generalia
et actiones.ff.de verb.sig.l.bonorum.et
l.morientium.C. de sen.pas.l.si adem=
ptum. ¶Econtra ꝙ coniuncti succe=
4 dant:†quia quoties precedens in gra=
du propter suum delictum a successione
repellitur:vlterior in gradu admittitur.
ff.d his qui sunt sui vel alie.iur.l.si qua.
Item quia talis exbannitus habetur
pro mortuo.ff.de bo.liber.l.si necem.§.si b
deportatus. de bono. pos.contra tabu.
l.i.§.si deportatus . et de alien. libe.l.i.
Si deportatus:ergo sequentibus in gra
du defertur hereditas:vt in autentica.
cessante.C.de suis et legit. heredibus.
5 ¶†Preterea verba statuti de publica=
tione bonoꝝ ad bona tūc p̄sentia tem=
a pore publicationis referuntur [a] .ff. de
verboꝝ signifi.l.bones.§. hoc sermone.
vnde ad postea venientia non referun=
tur:quia cuʒ sint odiosa
non sunt laxanda:vt ex=
tra de re iu.c.odia.Pro=
pterea dict⁹ exbannit⁹
nō est deportatus:licet
sint bona eius publica=
ta.ergo in iure suo fisc⁹
nō succedit:q̄ pene sūt
molliēde:nō exaspande
ff.de penis.l.interpreta
tione.vī ergo ꝙ agnati
succedant excluso fisco.
Et ita fuit induct⁹.per.
Sed videtur potius qđ
ipse exbānit⁹ succedat
quasi ciuiliter mortu⁹:
nec excludit a successio
ne nisi sit seruus pene.
¶Sexta.qō est.an he=
res possit distribuere re
licta sine executione te=
stamenti.Itē qua actio
ne executor tenet.Iteʒ
an teneat executor red=
dere id quod expēdit: si
appareat testamentuʒ
non valere.

Exto q̄ri=
tur.† Cō=
missari⁹in
stitutus a
testatore
ad distri=
buendum relicta petit
ab heredibus sibi dari
relicta:que sibi testēr di
stribuēda cōmisit. dicit
heres paratus sum pre=
stare omnibus his qui=
bus relicta sunt. com=
b missarius dicit [b] primo
da mihi quia mihi com
missa est distributio:que
ritur quid iuris? Et in
hoc distingue.aut testa=
tor dicit:volo dari:vel le
go quod detur.vel relin
quo talē rem dandeʒ ta
li. Aut dicit lego vel re=
linquo talē rem tali. pri
mo casu vī testator sen=

a ¶Referū
tur.adde ēt
ꝙ restringū
tur ad sub=
ditos statu=
entis vt no.
pe. de āch.
ca. a nobis
nu. 4. extra
de sentē. ex.
com.

b ¶Cōmis
sarius dicit;
adde ꝙ cō=
missari⁹ te=
stamēti nō
cogit suscī
pere officiū
cōmissarie.
vt no.dy.in
l.i.§.qđ na=
tu.ff.d vēt.
inspi.⁊ in.l.
impator. in
pn.de le.ij.

sisse:vt de manu hered3
prestetur.vt.ff.de vsufr.
leg.l.trebatiū.in prin. et
ibi not.et.ff.de lega.l.ij.
cu3 pater.§.volo.⁊ ideo
ab heredib⁹ petēdū.vt
ff.de transa.l.iij.in p̄n.⁊
de condi.⁊ demō.l.q he
redi.§.cum hereditas.
Scđo casu vr̄ ɔferre re:
lictum in legatariū sine
facto heredis. argu.ex
eo qđ not.ff.de leg.iij.l.
si legatarius.in prin.et
no.ff. quemad. vsuf.ca.
l.idem est.ff.de vsufr.le.
l.si qs ita.maxime quā: 4
do testator nō solum fa:
cit cōmissariū ad distri:
buendū:sed etiā ei con:
cedit licētia distribuen:
di:⁊ alienandi de bonis
suis.C.de epi.et cle.l. si
qs ad declinādā.et no.
ff.de ali.⁊ cib.leg.l.alio.
q: hoc cōmittēdo cōmis
sario vr̄ excludere here 1
dē.arg.ff.de iudi.l.cū p̄:
tor.ad idē ad treb.C.l.fi.
Et iō tunc sine herede a
2 ipse pōt.†Itē est notan
dum.q̄ omnia talia ver
ba volo:rogo:mādo ⁊c.
impo:tāt necessitatē.ff.de
leg.iij.l. fideicōmissa.§.
si quis ita.Et hic potest
3 q̄ri an†fideiussor testa:
mentarius possit agere
vel cōueniri ab aliis:q̄:
bus d3 distribuere reli:
cta fm testatoris volun
tatem.Et de hoc not.C.
de epi.⁊ cle.l.nulli.et.l.
si qs ad declinanda3.et
d.l.alio.Et de leg.iij.l.si
quis titio.Nam in p̄di:
ctis casibus non est sim
plex minister: vt plene
not.ff.ad treb.l.lucius.
§.j.in aliis autē casibus
nec cōuenire:nec cōue:

a ¶Omnis pānus. Uide pulchru3 casum in.l. seruum filij §. si pocula. ff.de lega.j.

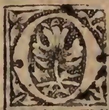
niri pōt:q: simplex minister actionē non
h3:nec pōt ɔueniri p relictis sibi ad di:
stribuēdū ɔmissis.vt.d.l.luci⁹.§.j. de p̄di
ctis plene no.ex̄ de testi.cū ioānes. nisi
essent in eius ptāte relicta p̄stādi:vt q̄
ipe apđ se h3:tūc eni tenet.ar.ff.de rei
vēd.l.officium.¶Et dic q̄ legatarius ⁊
fideicōmissari⁹ ⁊ q̄libet grauat⁹ aliđ resti
tuere:si ex hoc aliquid d3 ɔcipere; vel
retinere:pōt vt dixi agere:vel ɔueniri:
vt.d.l.si legatari⁹.in p̄n.Et tenet actio:
nibus quibus tenet heres si ab eo relin
quatur.C.cōia de leg.l.j.Et hoc intelli:
ge:si ipse grauatus agnouerit relictum
alias nec agit nec cedere cogitur vt no.
ff.de lega.ij.l. imperator. in principio.
4 ¶†Item querit an executor testamēti
teneat reddere rōnē de gestis per ipsu3
successori testatoris.⁊ Cyn.not.q̄ sic.in
l.id qđ pauperibus.C.de epi.⁊ cle.per.l.
j.ff.de lega.iij.l.sibi.ideo dic q̄ sic facta
executione p cōmissarium vel executo:
rem.ar.ff.de reb.eo.l.si.
¶Septima questio est:vtrū pāni lega:
ti appellatione debeat rudis materia
panni:an in speciem iam translati.

Eptimo queritur:†quidā
legauit vxori sue pannū
q̄ erat i archa:an debeat
ois pānus etiā q̄ trāsla:
tus est in aliquam spēm:
an ergo sola rudis mate:
ria panni in aliquā spēm nō translati?
Et primo videt:q̄ omnis spēs panni ce:
dat legato.q: appellatiōe legati in ge:
nere continet quelibet eius spēs.C.de
reb.alie.non alie.l.fi.⁊ de furtis.l.j.Itē
p̄hibitus a genere:videt prohibitus a
qualibet eius spē.ff.de ser.rusti.predi.l.
si serui.ij.rn̄so.extra de simo.c. audiui:
mus.Et not.ff.de suis ⁊ legi.here.l.j.§.
fi.Ad idem.a quo remouet diffinitio et
ei⁹ diffinitū.ff.de regu.iur.l.iudicatū.§.
facere.⁊ not.C.de arbi.l.j.q: cū aliquid
p̄hibetur:⁊ omne id per qđ peruenitur
ad illud.Et econtra cu3 aliquid permit
titur ⁊c.ff de iur.om.iud.l.ij.Item abso
lutus a toto videtur absolutus a quali:
bet eius parte vt.ff.de excep.rei iu.l. si:
quis cum totū.Respondeo ad predicta,
quia species inest generi:vt.ff.de regu.

tur. l. semp spes. Non ecōtra genus in est speciei. de gradibus. l. iuriscōsultus. §. j. nisi p viam positionis: qr posita specie: ponitur gen⁹. Nā dicendo hō: intelligit aial. vt. l. inter agnatos. ff. vnde leg. fm
2 Dy. † qr genus est[a] qđ predicat de pluri
e bus differētib⁹ specie. Spēs est quod p̄dicat de pluribus differētibus numero. vt not. ff. de re. cre. l. iij. Ergo prohibito genere phibet omne qđ ex eo est. ff. de spō. l. omnino. ergo est phibita ois spēs:
3 cū sit in gn̄e apprehēsa vt dictū est. † Genus enī z spēs nō sunt diuersa: nisi qr genus est pl⁹ spē: z spēs est min⁹: z se habēt sicut magis z min⁹. Igit in pposito panno legato perinde est habendum ac si expressim et singulariter quelibet eius spēs vt dicit in. d. l. si chorus. in princip. de leg. iij. Quãq̃ tñ spēs sibi assumit nomen generis: vt. ff. de adop. l. j. ¶ Econtra q in legato non cōtineatur nisi sola rudis materia panni. s. q nō est in specie translatum: quia legato marmore: non debetur species de marmore: sed sola rudis materia marmoris. ff. de lega. iij. l. illud quesitū. §. illud fortasse. Item lana legata indistincte non debetur lana tincta. ff. de leg. iij. l. si tibi lana. in pnci. Et de hoc plene no. Ioā. andr. extra de elec. c. vt circa. li. vj. in glo. sup ṽbo ecclesiastico. Itē lignis legatis non debētur nisi ligna ad comburendū parata. Materia abt lignoꝝ ad edificiū parata nō
4 debet. ff. de leg. iij. l. ligni. ¶ † Dic q ex legato generis indistincte prolato non debet regulariter nisi sola rudis materia generis: z nō qđ in aliquam speciem est translatū: vt. d. §. illud fortasse. z. l. illud quesitū. de lega. iij. hoc verum: nisi aliud senserit testator. ff. de aur. et arg. leg. l. pediculis. §. labeo. Item nisi adijciatur legato signū vniuersale. s. omne vniuersum: vel totum: quecunq̃: et his similia quia tunc species legato cedūt ff. de lega. iij. l. heres meus. §. j. z de auro et argen. leg. l. iij. fm Dyn. dicit enim aliud est dicere a munere: z aliud ab omnere. j. q. j. sunt nonnulli. Et idem extra de constitutio. c. ex literis.

¶ Octaua questio est: an legatum sub
b conditione[b] viduitatis relictum valeat. Et vtrū caste viuēdo cōsequatur legatū: z vtrū mulier cui ē relict⁹ vsus fructus oim bonoꝝ debeat ipm recipe de manibus ipsius heredis.

Ctauo q̄rit † testator legauit vxori sue decez singulꝫ annis quibus non nupserit: post morte testatoris nubit vxor. nunquid nihilomin⁹ habebit lega- 1
tum? Et primo vr q sic. qr p hoc vr idicta viduitas. vñ spectata tali cōditione debebit hr̄e legatum: z ꝯditio est reputanda p non adiecta. ff. de ꝯdi. z demō. l. sed z si. §. fi. z. l. se. z. l. cum tale. §. ij. et. l. mulier. z. l. lꝫ. et l. quoties. C. de indi. vidu. tol. l. ij. ¶ Ecōtra q non qr nubendo deficit ꝯditio: et legatū habere nō: dꝫ. C. de indic. vidu. tol. l. j. dic q de iure autē. si nubit legatuꝫ restituit: cū oibus fructibus qr nec in posterū est p̄stādū. vt in aut. posita in d. l. ij. vñ āteqũ petat: dꝫ exponere cautionez: vt ibi dr. Et hoc in muliere maritata: seu viduata. in q̃ vetera iura corrigūtur p dictā aut. Sed in nō nupta seruant vetera iura: vt lꝫ nubat consequat relictū legatum quia habetur ꝯditio pro nō adiecta: vt not. in. d. aut. in fine. et per leges primo allegatas. vel dic aut testator legat ṽbis affirmatiuis: aut negatiuis: primo casu siqui

a ¶ Genus est. Adde Bart. in. l. j. in pn. de iurisom. iudi.

b ¶ Sub cōditione viduitatꝫ. Adde bar. z docto. in. l. si ħ §. fi. ff. de cōdi. z de. collecta. in. c. si ꝯditiões. nu. 9. ṽ. q̃diu erit sine marito. extra de ꝯdi. appo.

dem psona cui testator
nubere noluit est inha-
bilis ad mrimonium cō
trahendum: vtputa di-
xit lego centum berte si
nupserit titio: qꝛ titi⁹ est
inhabilis: forte in statu
monachali: vel alio qui
reddit eū inhabilē. tunc
lꝫ nō nubat illi tn̄ cōseq
tur legatum: ⁊ conditio
habet̄ p nō adiecta: ne
viduitatē īducere videa
tur. Si nō est habilis va
let legatū: sꝫ si nō nubat
nō cōsequitur: qꝛ condi-
tionēꝫ nō implevit. hoc
probatur de condi. ⁊ de-
mon. l. cum ita. In secū-
do vero casu si testator
dicat simpliciter lego
berte cētū: ne nubat: tūc
ēt nubēdo ꝯseq̄t̄ legatū:
ne videat̄ indicta vidui-
tas vt. d. l. ij. et. l. cū tale.
§. meute. Aut lego cētuꝫ
ne nubat titio: ⁊ de aliis
pmittere. vt dicta. l. cuꝫ
tale. ⁊ aliis supra allega
tis. Cōsequitur ergo le-
gatum: dummodo non
nubat titio cōtra testō-
ris voluntatem. Sed si
sub duabus cōditionib⁹
cōtrariis legaret valet
legatuꝫ. vt puta lego cē
tuꝫ berte si nō nupserit
⁊c. Si nupserit: q̄ casu
consequitur legatum:
prout elegerit berta: vt
ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. titie.
2 ¶ †Sed q̄d si maritus
relinquat vxori donec ca
ste vivat. Nūquid per-
dat legatum: si nubat.
Et pimo videtur ꝙ nō
qꝛ matrimoniuꝫ est res
honesta. vt in auten. de
nup. in princi. xxx. q. ij. c.
ij. Itē ex hoc induceret̄
viduitas: qđ est phibitū

¶ In fin. add ad hoc
tex. no. in. l.
mulier. §. cū
pponeret
ff. ad treb. ⁊
ibi idem qđ
hal. hic.

vt. s. dixi. ad idē facit. ff. de vsu et habi. l.
cētū. §. multi. ⁊. q̄d ergo. ¶ E cōtra ꝙ sic
qꝛ nubēdo deficit ꝯditio. vt. s. dixi in pn.
Et ideo perdit legatum: vt ibi. et tenet
Odof. per aut. de nup. §. qꝛ. que ponit̄ in
d. l. ij. vnde nubendo vel luxuriose viuen
do legatuꝫ perdit: vt no. in. d. versi. q̄d er
go. qꝛ ibi nulla fuit adiecta ꝯditio. Sed
verius ꝙ debeat̄: qꝛ in casu pposito non
fuit adiecta cōditio expressa non nuben
di ergo nec deficit qꝛ non fecit ꝯ volun-
tatem mariti nubēdo: qꝛ hoc expsse non
prohibuit. Itē in illicitis tm̄ nuptiis vi-
detur facta prohibitio. ff. de iu. pa. l. adi-
gere. §. fi. Nā etiā scđo nubēdo castita-
tē servat in aut. de non eligē. secū. nub.
§. si aūt. Et idem extra de divor. c. gaude
mus. in fi. a Et quia matrimonio favere
debemus. ar. ff. de re. iur. l. in ambiguis.
3 †Etiam qꝛ in vltimis voluntatibus est
plenior interptatio facienda. vt eo. titu.
l. testm̄. qꝛ ex quo nō fuit expressa condi-
tio nuptiarū: tacite subintelligi non dꝫ
qꝛ conditio que tacite inest: non reddit
legatū cōditionale. ff. de cōdi. ⁊ demon.
l. conditiones que extrinsecus. Unde di-
cunt quidā sufficere si non nubat infra
4 annum. ¶ Questio talis est. † Maritus
in sua vltima voluntate reliquit suam
vxorē dominā ⁊ vsufructuariā omnium
bonoꝝ suoꝝ. Modo querit̄ vtrū debeat
recipere vxor ipsamet necessaria: an de-
beant constitui per iudicem et dari ei-
dem de manibus heredis. Et pimo vi-
detur: ꝙ de manibus heredis recipere
debeat: quia illa verba adaptantur ad
legatum alimentoꝝ: qđ constat debere
constitui vel p manū eoꝝ qui per testa-
torē vel iudicē fuerūt deputati, debere
prestari. vt. ff. de an. leg. l. si q̄s annuam.
⁊ de ali. ⁊ cib. leg. l. iij. ⁊. l. hec verba. Et
l. pecunie fortē. ⁊. l. cū vnus. et. l. cum ali
menta. in prin. ⁊. l. fin. Item si legantur
alicui fructus vel redditus omnes: vel
alicuius partis legatarius hꝫ ab here-
de. Non aūt pōt ipsemet pcipere: qꝛ ta-
le legatum assimilatur legato rei cor-
poralis: vt. ff. de vsufruct. lega. l. vsufru-
ctus. §. sempronio. Cum ergo debeat
fructus percipere: sequitur ꝙ de manu
heredis debeat percipere non sua au-

bonitate. ¶ Econtra videt q illa verba
dicaz vsufructuariā in successiōe bonoꝝ
rc. q hz ius vtēdi: r fruendi iure cōi scri
pto. vt. ff. de vsufruc. leg. l. si titio fund⁹.
r vsufruct⁹ r electiōes fructuū ad eā
ptinere debeant: r de sua ppria manu
debeat pcipere. ff. de vsufruc. lega. l. vxo
ri mee. r. l. vsuf. legato. r l. arbores. §. qc
quid. r. l. itē si fundi. Et per illa vba vi
det vsufructuaria vxor omniū bonoꝝ: r
deductis legatis. Et id manu sua ppria
pcipere potest vt plene no. in. d. l. fundi
5 trebatiani. † Item q legare fructus an
6 nuos:[a] r legare vsumfructū: sunt paria.
vt. ff. de vsufruc. lega. l. si quis. r eo. tit. l.
cū ita. vñ dico q si mādasset necessaria
vxori q tunc est legataria simplex r nō
fructaria: r tunc habet necesse petere:
r de manu heredis pcipere. vt. d. l. si pa
trimonij. r. l. fidei. r ibi not. in. d. l. defun
cta. §. sempronio. Et no. ff. de vsufruc. le
ga. l. si qs ita. Sed p predicta vba vsu
fructuariam. Et ideo tanq vsuaria po
terit de manu sua pcipere fructus: et
redditus sibi sufficiētes. Et nō hz expe
ctare vt de manu heredis sibi dent. re
siduū vero fructuū r redditnum perti
nebit ad heredes. ff. de vsu r habi. l. fun
di. r. l. si habitatio. §. si vsus fundi rc.
¶ Nona qō est qualr poterit prouideri
si testator non fecerit testiū in scriptis
nec etiā nuncupatiuū de quo publica
scriptura appareat: sz apparet scriptu
ra priuata: vel forte dixit suam vltimā
volūtatem coram testibus: de qua nul
la confecta est scriptura publica.

1 Ono qritur † Quid si testator
non fecit testamētum in scri
ptis. Nec etiā nuncupatiuū:
de quo publica scriptura ap
parcat: sz apparet ibi scriptu
ra priuata: vel dixit vltimam voluntatē
coram testib⁹: de qua nulla est confecta
scriptura nec publica: nec priuata: qua
liter his casibus poterit prouideri his
ad quos ea res ptinet. Et q in hoc glos
se nō loquuntur apte dic q si cōstet de
voluntate testantis seu testare volētis:
q tamē non constat nisi per scripturam
priuatam: factamqz coram testibus. et
hoc expressit vltimam voluntatem. tale
adhibeatur remedium:
videlicet quod illa pri
uata scriptura vel illud
quod testes audierunt:
reducatur ad articulos
ad perpetuam rei me
moriam. extra de tes. c.
significauerunt. r super
his examinentur testes
nō minus septem. C. de
codicil. l. vlti. et oportet
omnino: quod publicen
tur vel insinuentur co
ram iudice ordinariam
autoritatem habēte. Et
per manum publicam
fiet instrumentū. vt no.
C. de testa. l. hac consul
tissima. §. penul. in fi. r. l.
publicati. Et hoc quan
do est dispositio in con
stitutione heredis: als
sufficiunt quinqz testes.
vt. d. §. pe. r. §. ex imper
2 fectis. † et iure canoni
co sufficiūt duo vel tres
testes in relicto ecclie:
vel ad pias causas: seu
fauore religionis: vt ex
tra de testa. c. cū omnis.
et. c. sequenti. quia hec
solennitas canonica re
quirit vt ibi clare dicit.
et ideo quatuor testes
cum suo presbytero non
sufficiūt quasi forma nō
seruata: lz specu. in hoc
vltimo 3riū tenet in tit.
de instr. edit. §. nūc vo.
3 † Itē no. q hoc nole ad
pias causas continētur
b etiam relicta[b] pupillis:
viduis: orphanis: et pe
grinis: r aliis miserabi
libus psonis. lxxxvij. di
stinc. c. j. r. ij. dūmodo p
dicti non fiāt diuites. vt
no. spe. in ti. de istr. edit.
4 §. nunc. † r scias vnū de
eorum relictis nō vide
tur falcidia detrahēda.

a ¶ Fruct⁹ ānuos. Adde q tales cputant inter immobilia. bal. l. i. C. de suffra. r in. l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. idē in. l. hac edicta li. §. is illud C. de secun. nup. Idē in addi. specu. de rest. spo. in vers. redditus.

b ¶ Relicta vide cardi. zaba. in cle. j. xiij. q. ij. de testa.

C.ad.l.fal.autē. si iure.
Cum ✝ Sz q̄rit q̄d si p̄bat p duos vel tres testes: q testator fecit testamē: tū coram septē testibus: vel codicillos corā quinq. puta forte q2 alij testes absunt: vel defuncti sunt. Nunqd isti tm̄ sufficiūt? videt q nō. ff. de here. insti. l. heres pa lā. in prin. iā eī concederet p obliquū: qd per directū denegaret. Qd quidem esse non dz. insti. vi bon. rap. in princ. r 1 §. j. dz ergo probari p septē testes verū sic esse: vt no. C. de bon. pos. sm tabul. l. ij. et de fide instru. l. vlt. Nec obstat qd dixi supra in questionibus circa viam extraordinariam: in. q. vj. § modo. q2 aliter loquitur. ✝
6 Proinde q̄ritur. vtrū valeat testm̄ publicū cōtinens sex testes: vel publicū instrumentū cōtinēs vnū testē. Et primo vr q non: q2 duo in alijs 2 ɔtractib9 requirūtur. C. de codicil. l. vlti. §. pe. C. de testa. l. vbi nec pōt tabellio supplere secūdum testem: q2 tabellio adhibet vltra. vt. C. qui testa. fa. pos. l. hac cōsultissima. in prin. ad idem quia vn9 non dz gerere officiū duoꝝ. ff. de pac. l. si plures. ff. de asses. l. nemo. Econtra q valeat. quia i. l. dñs labeo. a ff. de testa. dz r no. q2 tabellio obtinet vim vni9 testis. Et alibi dz q auctoritas tabellionis equiualet duob9 testibus. vt no. extra de fide instru. 3 c. cū Joānes. vers. porro.

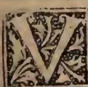
a Nulla cā expssa. et hoc q2 pōt relinqui nudis verbis. per. de an cha. in. c. indicante. nu me. j. extra de testamē.

Ergo ipse cum alio teste sufficit: vt. d. l. hac cōsultissima. dic q loquit in speciali casu: scz in testō reci. vbi certe requiruntur solēnitates: vt ibi vnde regulariter secus. C. de testa. l. hac consultissima. in prin. dicitur: q sufficiunt septem testes: nec de tabellione fit mentio: posset tamē dici: q hoc casu sit cautius tale testamētū redigere in articulo. super quib9 faciat examinare pro teste tabellionem cum alio vel a'bs testibus: vt in principio huius questionis dixi.
Decima questio est: vtrū preiudicet sibi creditor accipiendo reꝫ in cōpensationem crediti sui sibi obligatum.

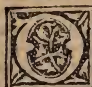
Decimo querit. ✝ Quid si testator equū vel aliā rē valētē quinquaginta legat creditori suo cui dz centū dicēdo. Et hoc legatū relinquo sibi in cōpēsationē sui crediti: qd sibi debeo: vel (a quo sibi sum obnoxius: mortuo testatore creditor recepit legatum deinde petit residui crediti sui. querit nunquid possit: Et primo videt q sic. q2 illa verba testatoris sunt enūtiatiua: q̄ nō preiudicant creditori. C. de pac. l. pactū debitoris. ✝ Nec pōt per testatorem ius gnaliter constitutū immutari. ff. de reg. iur. l. nec ex ptorio. extra de testi. c. requisiti ff. de leg. j. l. vnde. ergo in residuo competit petitio: quasi parte tm̄ soluta. ff. de soln. l. si stipulatus. Econtra q nō: nā legatū relinquit testator cum quadā adiectione: seu cōditione certa que continet legatū: vnde in potestate sui creditoris est non recipe. Et ideo recipiēdo consentire videt. vt. ff. de enict. l. qdā. extra de testi. c. officij. r. ff. de here. insti. l. si cōpensandi. r de leg. ij. l. creditorē. et. C. de libe. l. filia. Et hec verior videt. r allegata pro prima pte intellige qn̄ simplr legauit nulla causa exp̄ssa a vel ɔditiōe nō adiecta: q2 tūc virūqz habebit: vt. C. de rei vxori. ac. §. fecūdum. vn qn̄ creditor ignorās conditionē recipit legatum: excusat. C. de trāsac. l. his. tūc eī sine dubio agitur ad residuū. ff. de cōdi. inde. l. si nō sorte. §. fi. r. d. c. officij. ✝ Legatū eī relictū mulieri nomine dotis: si postea testator soluat lega-

tũ cõpensat: ita q̃ peti non põt. vt. ð. l. si filia. Sed facit valde cõtra. ff. de leg. iij. l. vxor. §. pater naturalis tantum ꝛc.

¶ Undecima q̃stio est quis preferat in successione paterna: patruus: an mater in casu: in quo i fans moriat. ante aditã hereditatem. Item de iure successionis ab intestatore: ꝛ de successione bastardi. Itẽ de successione filie bastarde. Item an pater donare possit filio nepoti suo ex filio bastardo: ꝛ nepoti ex filio legitimo. Item vtrũ mulier possit petere alimenta extra domum viri.

1 Ndecimo q̃rit: ꝙ hñs vxorem ꝛ fratrẽ carnalẽ fecit testũ: i quo filiũ suũ infantẽ heredẽ instituit. q̃ infans postea morit anteq̃ tutor vl' mater eiꝰ adeat paternã hereditatẽ: nunq̃d succedit in illa hereditate patruus: an mater infantis: Et primo videt q̃ patruus defuncti succedat vt ꝓximior: quia non existẽte filio testatoris erat proximior in gradu ad successionez dicti fratris sui. Cũ ergo infans sit mortuꝰ ante aditaz hereditatẽ: perinde est habendus: ac si infanti nõ fuisset delata. vnde tanq̃ de successione testatoris est tenenduz: cui succedit frater non existẽtibus ꝓximioribus exclusa matre: vt in aut. cessante. C. de leg. here. ¶ Ecõtra q̃ nõ adita hereditate nõ trãsmittat facit qð no. in. l. si infanti §. si non. in glo. nunq̃d erit ꝛc. Et hec est veritas: ꝛ qð supra dictũ est: intellige in alia hereditate q̃ paterna vt ibi habet. Nãq3 transmittit ab omni inferiori ad superiores etiaz non adita. vt no. C. de cad. tol. l. j. ꝛ. C. de his q̃ ante aper. tab. l. vnica. Preterea ðr in. ð. l. si infanti. q̃ nõ videat deuoluta hereditas nõ agnita filio de iure ciuili semper q̃tum ad transmissionẽ licet posset abstinere de iure ꝑtorio: etiã p eum in quẽ trãsmittũt: vt insti. de her. quali. ꝛ dif. §. sui. Et sic intelligit. C. de cura furio. l. vlti. §. final. ꝛ. ð. l. apud hostes. Et q1 de successione ab intestato. ꝫ. maxime facta est mentio. Idcirco sub cõpendio videamus de eis reducendo materiam ad summam prout ex textibus ꝛ glossis colligi potest ꝛc.

¶ De successionibus ab intestato. Rubrica.

Ic ergo q̃ in successione ab intestato attẽdere debemꝰ quatuor successionum ordines seu gradꝰ. Primus liberorũ ꝛ legitimorũ. Secũdꝰ legitimorũ. Tertius cognatorũ. deinde viri et mulieris siue vxoris. ꝛ legit. ff. si tab. testa. nulle exta. l. j. in princ. ¶ Primo ergo vocãtur filij: ꝛ nepotes ex filiis vel filio ꝑmortuo vt eis in stirpẽ tñ idem et de ꝑnepotibus ex nepote mortuo. Oĩsꝰ eĩm vocantur cum predictis: filiũ in stirpem: vt in aut. in successione que est. C. de suis ꝛ legi. ꝛ itellige idẽ in filijs adoptiuis q̃ vocãtur cũ ꝑdictis filijs legitimis ꝛ naturalibꝰ. insti. ð adop. §. sed hodie. Et not. in ꝑdicta aut. deficientibus autẽ vel nõ existentibus liberis ꝑdictis succedũt parẽtes ꝛ superiores vtriusq3 sexus: dũtamen priores in gradu preferantur posterioribus in gradu: vt eo. ti. aut. defuncto. in principio. Cum quibus ascendentibus admittuntur etiam fratres: et sorores ad defunctum vtriusq3 sexus coniuncti. Et admittuntur in capita non in stirpes: ita vt viriles fiant inter eos portiones. c. autem. Et intellige secundum Joannem cum ascendentibus. s. in gradu proximo: vt in auis ad defunctum admittãtur cũ fratribus et sororibꝰ nõ existẽtibus patre et matre: cũ tũc auus sit ꝓximior. ꝛ idem de ceteris ascendentibus: sc3 patrui: amite ad defunctũ nõ vocãtur cũ parentibus et alijs superioribꝰ: nec cũ fratribus ꝛ sororibus. vt in aut. post hos autem. C. de suis ꝛ legi. l. si q̃s. vel si qua. §. patruo. deficiẽtibus autẽ liberis ꝛ ascẽdẽtibus: vocant fratres ꝛ nepotes ex fratre premortuo in stirpẽ: dũmodo sint vtriusq3 cõiuncti. vt aut cessante. idẽ si vnus sit vterinus: alter consanguineus: ꝑfertur consanguineus: vbi autem nullus est vtriusq3 cõiunctus pariter admittunt vt no. in aut. post fres. in ꝑma glo. deficiẽtibus fratribꝰ: ꝛ sororibꝰ vtriusq3 coniũctis ꝛ eorũ filijs: vocãtur ex vno latere fres vl' sorores fratris vel sororis: q̃ ... nepotes. i. fratrũ vel sororũ filij ...

¶ admittunt cum defuncti fratribus pferunt fratribus auunculis materteris ꝛ amitis: vt dicta autē. post fratres. Deficiētibus aūt oīb⁹ psonis sup̄ia designatis: locū hꝫ successio: vnde vir ꝛ vxor qui sibiinuicē succedunt excluso fisco: vt. C. vnde vir ꝛ vxor. l. j. q̇ succedūt cū liberis pcedentibus mr̄imonij: vt in aut. ibi posita. ¶ Ultimo autē deficiētib⁹ oīb⁹ pdictis succedit fisc⁹: vt colligo in. d. l. vnica. Preuiso tñ q̇ substituti preferuntur fisco: vt not. C. ð le. nupt. l. j. ad. l. fals. l. maritum. Hoc tñ nō pmittēdū: q̇ si is cui⁹ aliq̄ mō deferat successio alicui⁹ interimat: vel occidat eū: cui dꝫ succedere: ab ei⁹ successiōe excludit ipe: ꝛ heredes ei⁹. ar. ff. ð bo. dā. l. cū eo §. fi. Sꝫ succedūt hr̄des occisi: ꝛ eis nō existētib⁹ succedit fiscus. ff. bo. eo. q̇ mor. sibi ꝯsc. l. vlt. ff. so. ma. l. fi. ab hostib⁹
2 §. fi. † Nā ꝛ marit⁹ q̇ poterat ex pacto dotem lu
a crari: [a] si culpa sua soluit mr̄imoniū vel vxorē suā occidit pdit lucrum ꝛ dꝫ deuenire ad filios: q̄s p̄r mr̄e puauit: vt. d. l. si ab hostib⁹. §. fin. ꝛ in aut. vt ma. ꝛ aute. §. si ð adulte. Item lꝫ su⁹ heres abstineat se ab herēditate: tñ certe iura hr̄ditaria retinet. vt. ff. ð sep. vio. l. q̄situm. sic etiam videt̄ q̇ si succedat in feudo: vt ð iure feud. colū. x. c. agnatos. Nutritores autem ꝛ hospites in q̄rum hospitijs aliq̄s morit̄ in nullo

succedūt. C. cōia. de suc. l. nutritorib⁹. ꝛ i
3 aut. oēs peregrini: ¶ † De bastardis et naturalib⁹ nō succedūt dic q̇ cū filijs legitimis ꝛ naturalib⁹ pn̄t istitui i vna vncia: sꝫ si nō restituāt̄ i nullo succedūt. Filijs aūt legitimis ꝛ naturalib⁹ nō extātib⁹ pn̄t istitui i totū. Et i h̄ casu ab itestato q̄cūq; in duas vncias succedūt pr̄ne substātie: cū mr̄e eoꝝ viritī dimidēdas. Et h̄ colligit̄. C. ð nat. li. aut. lꝫ. eo tñ casu q̇ succedūt alicui⁹ sunt: vt ibi. Sꝫ ex dānato coitu nati i nullo succedūt: vt in. d. aut. l fi. ex̄ q̇ fi. sint le. c. tāta. ꝛ. c. venerabilē. i fi. nec ēt sūt alēdi vt. C. ð icest. nup.
4 aut. ex cōplexu. i fi. † Sꝫ de eq̄tate canonica alent̄ q̇ i h̄ corrigit ius ciuile. vt ex̄ de eo q̇ dux. i ma. quā pol. p adul. c. cum haberet. i fi. Et ð hac successiōe naturaliū no. isti. ð nup. §. fi. † Naturales aūt di
5 cunt̄ filij ingenuaꝝ cōcubinaꝝ [b] q̄s sola
b natura genuit nō honestas ꝯiugū. xxiij. q. iiij. cū liberi. Sꝫ vlterius q̄rit̄. † Nūqd nepotes seu pnepotes legitime pcreati ex filio naturali vel pnepotes naturales ex filio legitimo succedant auo: vel proauo. Et hec qō determinat̄. C. de na. li. l. vlt. vbi dr̄ q̇ ex testō vel alia volūtate pn̄t instituī: ꝛ eis relinq̇. qn̄ filius vel ali⁹ legitim⁹ nō supest: sꝫ liberis legitimis supstitib⁹: nō pn̄t istitui: nec eis relinq̇: nisi i vna vncia: vt dixi. s̄. i proxima q̄ōne. Sꝫ ab itestō i nihilo succedunt: vt d. l. vl. Et idē i mr̄e hn̄te naturalē nepotē ex filio naturali: vt. d. l. vl. no. ¶ Deinde queritur lex dicit q̇ pater nō pōt donare filio suo in sacris paternis cōstituto. insti. de inuti. stipu. §. Item inutilis.
7 ꝛ. C. de inoffi. tes. l. ij. C. ð do. l. sui. † Nunquid poterit nepoti ex filio. Et hic videtur distinguēdū. Nam aut fili⁹ ex quo habuit nepotē: est emācipat⁹: aut in potestate. Primo casu videt̄ q̇ possit donare nepoti: q̇ posset etiam donare patri si sit emancipat⁹: vt. d. l. sui. ꝛ. ff. de bo. q̇ libe. l. q̇ romano. ꝛ. C. si q̄s alte. vel sibi. l. ij. ꝛ nepos extrane⁹ intelligit̄. ff. de ritu nup. l. quādo. qd̄ q̄dē est veꝝ: nisi nepos detētus sit i ptāte aui: vt isti. q. mo. ius pa. po. sol. §. j. q̇ tūc ppter ius ptāris q̄dam dicunt phiberi donari sibi: vt ex dicto. §. colligitur. Alij dicunt q̇ indistin

a ¶ Dotē lucrari. Quare maritus lucretur fructus rei dotalis. vide p pe. de ācħ. in. c. salubriter. nu. x. extra de vsur. Et quare lucretur dotē: idem in. c. in intellexim⁹. nu. xij. extra de adul.

b ¶ Ingenuarū cōcubinarū. Adde q̇ tales legitimant̄ p subseq̄ns paritum cō iugiū. Pet. ð anc. in. c. cōquestus. nu. j. extra qui ꝛ filij sint leg.

ete possit donare nepoti: quia prohibitio facta de filio non extendit ad nepotem. Item contra eos est quia nepos ex filio. ff. de rit. nup. l. iusti. §. nō autem. not. l. xj. di. c. j. secundum eos est ff. ad mace. l. filius. j. rh. nisi ostensio facta in filio extendatur ad nepotem. Item contra eos est: quia nepos ex filio ita consistit in potestate aui: sicut et filius. insti. de pa. po. §. pe. Ergo in omnibus durat prohibitio. de reli. et. sum. fu. l. scriptorum. ergo non valet donatio facta nepoti: et ceteris ex filio genitis. et l. illa. Ju lia. in alio casu loquitur: sed hic loquitur in nepote legitimo: quem constat esse in aui potestate: vt insti. de nup. §. pe. in fi. de pa. pote. in prin. ¶ Sed nunquid pōt auus suis nepotibus donare: vel relinquere. Et primo videtur quod sic: quia lex voluit reseruare votum paternum peremptum circa prouisionem filiorum suorum naturalium. vt in. d. l. vlt. C. de natu. libe. et de vitio aui nihil lex dixit. et cum nihil sit prohibitum de nepote videtur esse concessum. ff. de pua. l. iiij. Item quando agimus de bonis aui in proposito nō est querendum quod obsit nepoti patris sui vitium: quia de bonis suis non agitur. vt. C. de su. et legi. l. vbi. ¶ E contra quod non valeat quia nepos videtur i aspersus macula patris. ar. ff. de quo. l. diuo. et de interdic. et rele. l. iij. Item quia contemplatione patris videtur nepoti relinqui. ar. C. de nat. li. l. cum quis. Item quia videtur in fraudem relinqui: b quia cum nō potuerit filio donare: cum non sit capax: donauit nepoti vnde nō valet. ff. de iu. fis. l. in fraudem. et l. nō intelligitur. cum filiis. Item quia appellatione filij nepotes continentur. ff. de v. sig. l. filij. Item prohibitio facta filio extendit ad nepotes. ff. ad macced. l. j. §. filius. In hac questione distinguit quidam: quia aut donauit vt nepoti. et nō valet x donatio per iura prime alleg. Aut vt extraneo: et valet. et ita intelligunt iura primo alleg. nam ita distinguunt. ff. de cast. pec. l. dotis. §. fi. et l. si forte. et l. fecit. et l. heredis. In dubio autem intelligo donatum nepoti si ab eo merita precesserint: non alias: vt dictis legibus. vel adde quod not. ff. de pact. l. si tibi decem. §. partus. Alij tenent quod filijs legitimis non extantibus non d possint[a]: vt. d. l. vlti. C. de natu. libe. Conuenit adhiberi cautela: vt pater donet alicui de quo confidat: et ille postea donet filio: vel nepoti: cui donare voluit.

et istud est singulare: et alibi dixi in tractatu meo de duobus fratribus.

¶ Undecima questio est vtrum vxor sit alenda a viro extra domum viri.

Ltimo sequitur videre de infrascriptis questionibus iure diffinitum est quod vxor est alenda a viro: quia etiam virum sequuntur omnia onera matrimonij: vt. ff. fa. herc. l. si filia. ar. hoc amplius. quorum omni occasione omnes fructus debentur marito: vt. l. pro oneribus. C. de iure do. ff. eo. tit. l. dotis fructibus. iuxta personarum qualitatem. ff. so. mat. l. si cum dotem. §. si autem. ¶ Circa predicta ergo quero de tribus vtrum maritus teneatur ad onera matrimonij etiam si nullam dotem recipit. et dicit glo. que est in. d. §. si autem[b]. quod sic. quia matrimonium potest esse sine dote: nō econtra. ff. de iu. do. l. ij. C. de do. inter vi. et vxo. l. si. vnde et si non sit dos: tamen est matrimonium et ideo alenda: vt no. in d. §. ¶ Sed quero an heres mariti teneatur prestare alimenta vxori? et dic quod sic durante tempore anni concessi ad dotem restituendam: quia interim donec dos reddatur debet heres eam alere. vt nota. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. exactio. in fi. non enim debet afferre commodum heredi dilatio sibi concessa: vt not. ff. de iudic. §. in omni

a ¶ Nō pōt sint. vide pro hoc ca. si notabilem in. l. si fidei mee ff. de leg. iij.

b ¶ In dicto. §. si autem. Adde ibi dicto. et etiam tenetur ad onera matrimonij: quando dotes nō recepit. Bal. i doct. in. l. pro onerib. ab le. in text. C. de iur. do.

bus. Sed dic q illud aliter intelligitur. sed post annū predictū non pōt peti alimēta ꝓ vxore: q2 a modo desijt esse dos. ideo nō h3 dotis priuilegiū: q2 cessante cā ⁊c. ff. de reg. iur. l. in oib⁹. Itē fm gloss. donec vxor ꝑcipit alimenta tenet operari marito: vel heredi eius: vel ad eius cōmodum: vt in. l. sicut patronus. ff. de oper. liber. vt ibi not. ¶ † Tertio que-
3 ro † vbi heres d3 pstare alimenta vxori. ⁊ hec gl. nō determinat: videtur tñ q in domo ei⁹ heredis q2 ex quo heres tenet alimēta pstare: debet ea pstare cū minori incōmodo suo. arg. ff. de verb. obli. l. si ita stipulatus fuero decē. ⁊ de le. ij. si ita relictum. §. vlt. ⁊ ar. ff. de iu. do. l. plerūq3. in fin. in eo autē loco ad pstandū vbi minorē dāno heres afficit. arg. ff. de serui. l. si cui. ⁊ maxime si sit in ea domo: vbi cū marito habitare cōsueuit: vbi similiter morari debet vbi cum marito morabat: saltem infra annū. argu. ei⁹ quod no. in. d. l. sicut patron⁹. hec vera nisi immineat suspicio ibi permanendo: forte ꝓpter inhonestam personā heredis extranei: vel ex alia iusta causa. arg. ff. de vsu ⁊ habi. l. non aliter. ¶ Secūdum hoc videtur de-
4 terminari questio. † An maritus qui debet prestare alimenta vxori cogatur ea prestare in domo soceri vel alibi vbi vxor morari vult. Puta cum auo suo: vel consanguineo. Q2 dicendum est q non cogitur marit⁹ ea prestare: nisi in domo eius: ⁊ cū seipso: q2 non debet separari a marito. C. cōia vtriusq3 iudi. l. possunt. itē q2 vir et vxor aurē adhibere debent sibi inuicē tanq̄ vna caro affectione: dilectione: ⁊ cordiali amore: ⁊ oēm personā derelinquere. extra de biga. c. debitum. item q2 non debet vxor extra domū viri pernoctare. C. de repudi. l. consensu. et esset inhonestū ⁊ incōmodum viro alibi alimenta prestare: vt supra dictum est.
¶ † Sic in eo qui operas prestat debet ab eo cui prestat ali. vt. ff. de vsufruc. l. sed et si quis. §. j. ⁊. ff. commoda. l. in rebus §. possunt. nisi aliter esset consuetudo in operarijs: quia si in regione esset contraria consuetudo illa seruaret in faciendo vel non faciendo: et in prestando operas: alimenta: et expensas: vt. l. cum delanionis. §. asinā. ff. de fun. instru. et instru. leg. et. l. liberorum. §. qd tamen cassius. ff. de lega. iij. Sequitur de questionibus extraordinarijs. Et cōtinet questiones decem ⁊ septem. 5

¶ De extraordinarijs q̄onibus. Rub.

De materia extraordinariarum questionum tractaturis premittendum
est ad euidētiam † q genus iudiciorū in plures 1
species diuiditur [a]. Nā a
aliud est ecclesiasticum: aliud seculare. Item ecclesiasticorum: aliud spirituale: aliud criminale: ⁊ aliud mixtum. de spiritualibus iudicijs seu causis nota. extra de foro compet. c. licet. et notauit Innocē. in. c. innotuit. extra de elect. de criminalibus causis dicitur in cano. extra de accu. per totum titulū: seu librū. de mixtis vero legitur et nota. extra de ꝓcura. c. tue. Item seculares cause alie sunt ciuiles: alie criminales. ⁊ d hoc no. xj. q. j. in sum. Sed leges diuidunt iudicia seu causas ciuiles in duas spēs tm: scil3 in iudiciū petitoriū ⁊ possessoriū. vt no. C. q̄ si. sint legi. ꝑ hac vltia. Itē criminales cause diuidunt in duas spēs. Q2 criminaliū iudiciorū alia sunt publica alia priuata. Publica qdē iudicia connumerantur

a ¶ Diuiditur. vide gl. in. §. j. insti. qb⁹ non est ꝑmis. fa. testā. ⁊ gl. in. l. j. §. j. ff. d dolo. ⁊ gl. in. c. forus. de ṽ. sig. hosti. in sum. tit. de dolo. Gui. d cu. in. l. j. nume. 5. ṽ. iudiciū accipitur multis modis. C. de sa. san. eccl.

1 merant.ff.de pu.iu.l.j.† Que ideo publica dicunt: q2 eo2 psecutio seu executio cuilibet pmittit.vt isti.de pub.iu.in pn. z eodē respectu q̄dā actiões dicunt populares ex eo q cui9 de pplo cōpetūt: vt.ff.de popu.ac.l.j.ff.de pcu.l.innit9.
3 §.in pp'larib9.† Puata ideo dicta sunt: q2 soli puato cuius interest cōpetūt:vt no.ff.de pua.deli.l.j.et de pcu.l3.§.j.et insti.de act.§.in fili. ¶ Criminalis q̄3 subdiuidit.Q2 alia ordinaria dicta sūt: q2 i eis est ordinata certa pena:z limitata.ff.ad turp.l.j.§.j.ff.d lfa.l.q̄d ergo.§.pena grauio2. S3 crimina extraordinaria sunt: q2 in eis nulla pena est limitata: sed iudicis arbitrio relinquitur:vt.ff.de pe.l.hodie.z.ff.de fur.l.j.§.expilatores.
4 tñ scias † q iudex in pena extraordinaria criminū nō pōt penā imponere corporaliter sanguinis.vt pbat in.d.l.in fi. De his aūt olb9 nō intēdim9 vlteri9 pseq: sed intendimus tenere solitū ordinē:et quasdam subijcere questiones:que possunt omni die de facto occurrere.

¶ Utr defect9 nūeri vl' mēsure noceat emptori pp ter suū custodē adhibitū.

1 Rimo igit querit.† Aliqs vendidit aliq̄d ad numerū vel mensurā.sup qua mēsuratiōe:vl' nūeratiōne apponit empto2 nunciū:vel custodē:vt p ipso inspiciat numex:vel mēsurā rei empte. reb9 receptis repitur:q nō est legitim9
a numer9:vel mēsura: a vt cōuenit in vēditione. Nunq̄d hoc ptinebit ad dānum emptoris:q̄ suū custodē adhibuit.an vero vēdito2 nihilomin9 supplere teneat. Et primo vr:q cedat dāno emptoris q̄ si custos quem habuit minus idonee se habuit.de se 2queri d3.ff.de sol.l.si solu turus.ff.p soc.l.soci9.insti.q̄.mo.re contra.obli.§.pterea.ff.nau.cau.sta.l.vlti. nō nuntiū cōponendo in mensuratiōe z traditiōe rōnem faciendā approbasse videtur.z cōtradicendi iuri videtur renuntiasse.ff.commo.l.fin.z.l.si vt certo. §.pe.in prin.ad idem.ff.de acquirē.pos. l.quarundā. ¶ Econtra videtur q nō. z nihilominus vēdito2 debeat supplere quod deficit.Nam licet maritus apponat custodes vxori q̄ se dicit pregnātem vt partus non supponatur:tamen nihilomin9 potest obijcere contra partu3: z deponere ex se nō editum.ff.de ven.inspi.l.j. §.elegāter.vsi. queda3. Et facit valde.ff.de contrahen.empt.l.sed et si
2 cōis.§.j.† Item res commodata pdit piculo cōmodatarij.l3 cōmodās ptiū apponat. vt.d.l.si vt certo.§.si me rogaueris. Nam et in proposito:si ipse empto2 fuisset presens:z in numero vl' mensura fuisset erratū: vel ex pte vēditoris qui dolo versatur:tenet vēdito2 supplere.ff.de dolo.l.arbiter.§.iij.l.si venditor.ff.de contrahen. empt.l.in venditionis. §.j.z hec verio2.

a ¶ Uel mēsura. Adde q mēsure z pōdera debēt esse iusta vt notat pet.de anc. in.c.vt mēsure.nu.r. de emp.et ven.

¶ In quo casu pdest p testatio vel non pdest.

1 Ecūdo queritur† aliquis denūtiat vel protestat ne 2trahat: vel aliq̄d faciat. Nūq̄d nocebit ptestatio denūtiādo si spreta denūtiatiōne pficit qd denūtiatū ē ne fiat. Et q̄dē i denūtiatiōe noui opis certū est qd denuntiatio non est spernenda siue iure siue iniuria fiat.ff.d no. op.nun.l.j.z.l.de pupillo.§.meminisse.ad ide3 ff.de ne.ge.l.vlt. ¶ Econtra credito2 pōt sperne re denuntiationē debitoris ptestantis pign9 vēdi nō debere:q2 nihilominus vēdere pōt.C. de rei vē.pig.impe.non

pos.l.j.z per totū.† Re-
gulariter aūt in his cō
tractib⁹ vēditiōis z alijs
b⁹ sic distingue. Qr aut
denūtiatio fit vl' ptesta
tio añ ɔtcū celebratū:
aut post. Prio casu aut
fit denuntiatio sine cā:
aut cū cā. Si sine cā: nō
nocet: vt.d.ti.no.z de li-
ti.l.ij.arg. ɔ.ff.de adul.
l.denuntiasse.in pn.sed
alr⁹ est ibi casus. Si cū
cā: nocet denūtiatio. Et
videt tunc in culpa: si ɔ
fiat.ff.qd vi aut clā.l.j.
§.sz z si qs.z.l.aut q alr
ter. Nā facta denuntia
tione non caret dolo.ff.
d lib.ho.exh.l.iij §.si is.
nā icipit de suo iure va
cillare.C.d acq.pos.l.ne
mo.qr denūtiatio facit
emptorē malefidei.C.d
rei vē.l.si fundū.et arg.
C.si aduer.vē.l.j.z d fru.
et lit.expē.l.terminato
ff.si qs cau.l.ij.in pnci.
Licet eñ denūtiatio vl'
ptestatio psit: vt no.ex-
tra de in inte.resti.c.ij.z
de elec.c.cumana. Tñ
in hoc vltimo casu nihil
quidem imputari possit
his qbus denuntiat: qr
iam nihilomin⁹ postea
facit.z ideo nihil opera
tur: vt in dictis legib⁹.
3 ¶Et no.† q nō valet vl'
nō pdest ptestatio: [a] si
ptestās nō veniat: nec
ptestationē cōtinuā fa
ciēdo vel ab ipsa recedē
do.ff.loc.l.cuz plures.§.
loca.extra de cōsti.c.cū
M.ferrar. Vñ cautela ē
vt inueniat in protesta
tione scriptū.ego prote
stor añ negotiū vel con-
tractū: vel in ipso cōtra-
ctu: vel post ɔtractū vel

[a] ¶Protestatio. Add' q protestatio diuidit i qtuor species principales. Pet. de anc.i.c. cuz.M. ferrariēsis.numero.5. ext de consti.et qñ valeat: z quando nō idem in ca. tua nos.numero.5. de spon.

negotiū de quo agit. Nam p hoc aliqd
agēdo nō pōt dici a ptestatiōe recessuz.
¶Utrū in casu euictionis debeatur
res cum omni suo melioramēto.

1 Tertio querit. †Res em-
pta meliorata est ab em-
ptore quam postea aliqs
euincit. nunqd habenda
est ratio meliorationis: vt
euincens pstet id in quo
meliorata est: an pto tradēda est euincē
ti. Et pmo vr q rō habeat.i.nō alr tra-
dat euincenti: nisi meliorationē pstet: si
cut cuilibet seruat in restōne in integ.
vt.xxij.q ij.fraternitatis.extra de in in-
teg.rest.c.j.ff.de mino.l.iter vtile.ff.de
ɔdi.ide.l.nā hoc natura. Nā cuilibet li-
citū ē rē cū idustria z studio meliorare:
et iō ei⁹ lucro cedere dz.C.de solu.l.pe.
ff.d ɔhē.em.l.vēditor.ar.ff.loc.l.j.in pn.
¶Ecōtra vr q meliorationis rō nō est
hñda: sz ita sit tenēda: vt euictiōis tpe:
qr oē emolumētū ēt accedēs accedit so-
lo qr qcqd plātat: serit: aut edificat: oē
solo cedit: vt insti.de re.di.§.cū in seruo.
maxime qñ ad euidētiā iniust⁹ ē posses-
sor ex q succubuit.ar.ff.d re iu.l.vl.ptere-
ea possessor cui res euincit hz regressuz
ad suū actorē: qr tenet sibi ad estimatio
nē rei cū sua cā: z accessione.ff.de euic.
l.re euicta.q recursuz nō haberet: si de
iure nō statuisset euincēti totū. ergo de
iure restituēda res cū melioratione. Et
nō obstat q de restitutiōe in integrū dr:
qr illa datur iure spāli ɔ ius cōe: vt.l.in
cause.ij. Unde sufficit: si res restituatur
qualis fuit tempore alienationis: qr nō
debet esse de preda sollicit⁹.ff.de admi.
tuto.l.si minoris.sed euictio est de iure
cōi: vnde qui euincit: recupat rem suaz
cū omni cā: put inuenit tpe redhibitio
nis: vt dictis legib⁹.hec de melioratiōe
2 immobili.† Quid ergo de mobili distin-
gue: aut est accessio: aut melioramentū
naturale. vt partus ancille: vel fet⁹ pe-
coris: z tunc etiam cum melioramento
est restituenda. quia partus sequitur
ventrem. C.de rei vend.l.partum.ff.e.l.
preterea.§.melioramentum. In artifi-
ciali pto: vt pptura qr melior est facta stu-
dio: vel industria possessoris. z tūc nō re-

stituitur cũ melioramẽto: q: cessant pre-
dicte rõnes. arg. d. l. colonus. in princ. ꝛ
d. l. venditor. Unde nõ est prestanda res
euincẽti: nisi melioramẽti ratio habea-
tur. ff. de edi. edic. l. j. tñ ratio in odiũ fu-
ris nõ habet. Sed qd dictũ est de omni
melioramẽto intelligẽdũ est de natura-
li et licito. scz de interesse: ꝛ de fructib⁹
rei naturalib⁹. ff. de rei ven. l. ex aduer-
so. nõ de ciuili ꝛ illicito. vtputa de vsu-
ris. xij. q. ij. fraternitatis.

¶ Utrũ scriptura cãcellata q̃ can-
cellari nõ debuit: faciat ꝓbationẽ.
Itẽ an obligentur heredes ex scriptu
ra in archiuio testatoris inuenta.

1 Uarto querit. † Quid si in
actis publicis vel ꝓtocollis
vel in scriptis publicis: q̃ sũt
in archiuio cõis: inuenitur 1
aliq̃ scriptura cancellata: q̃
cancellari non debuit nunquid ex ea is
cuius interest: agere poterit: cũ iniuste
sit cãcellata. Et primo videtur ꝙ sic. q:
nõ debet sibi obesse qd per aliuz iniuste
factum est. arg. ff. de furt. l. falso. §. fina.
2 † Nemo eñ sine iusta causa dz suo iure
a priuari[a]. ff. de his qui sunt sui vel alie.
iur. l. ij. immo ius sibi ablatuz sine facto
suo debet sibi restitui. ff. de serui. rusti. p-
dio. l. attilicinus. Preterea q̃uis sit scri
ptura cancellata: tamẽ effectus ei⁹ du-
rare debet: vel videtur quia lex licet sit
abrogata tamẽ rationes durant: ꝛ eius
notitia necessaria est: vt no. extra de iu-
di. c. nouit. in glo. sed cũ. ¶ Econtra vr̃ 2
qd agi ex ea non põt: ꝛ pro scriptura ha
beri non dz ar. C. de edi. diui adria. tol. l.
vlti. Et extra de priuile. c. cũ olim. quia
ex dicto ꝛ condicto. idest cancellato agi
non possit. nam dicit lex ꝙ nõ est sumen
dum ar. ex. l. abrogatis. C. de la. libe. tol.
l. j. in prin. Sed remedium est vt redu-
catur ꝟitas scripture cãcellate ad pro-
bationẽ p testes: vt agatur contra can-
cellantẽ ad penã vel ad interesse: cũ in-
iuste cancellauerit: vt. ff. de fur. l. qui ta
bulas. ꝛ. l. seq. ꝛ. ff. de diuer. ꝛ tempo. pre-
scri. l. in oibus. §. j. arg. cõtra. l. fullo. §. j.
5 ff. de fur. sed aliter ibi loquitur. ¶ † Ul-
terius queritur quid si in quaternis vel
in scripturis defuncti reperitur: ꝙ rece
pit vsuras a tali que scri
pture nõ inueniũtur in
archiuio publico seu he
reditate defuncti. Nun
q̃d ex tali scriptura ille
talis defunct⁹ vsurari⁹
est cẽsend⁹ dic ꝙ nõ: nec
ꝓbationẽ contra ipz fa-
ciunt cuz sit occulta: vt
not. xiiij. q.

¶ Utrũ possit cedi
hypothecaria sine
psonali. Itẽ an cre-
ditor possit desistere
ab actione psonali
instituta: et redire
ad hypothecariaz.

1 Uinto q̃rit.
† Nũq̃d suffi
ciat cedere
actionez hy-
pothecariaz
sine personali. Et dic cũ
speculatore ꝙ possessio
in pignore cedi potest
ar. eius quod no. C. man
da. l. diuersas. arg. ꝯtra-
q: ad remissionẽ accesso
rij nõ seq̃t remissio prin
cipalis: vt. ff. quib⁹ mo.
pig. vel hypo. sol. l. luci⁹.
Ergo accessio sine prin-
cipali non subsistit: vt in
l. cũ pncipalis. ff. de reg.
2 iur. ¶ Deinde q̃rit. † nũ
quid creditor instituta
actiõe psonali ꝯ debito
rẽ possit an̄ litis cõtesta
tio. penitere ꝛ intẽtare
hypothecariã. Et primo
vr̃ ꝙ nõ: q: q̃ semel actio
nẽ ꝓposuit: dz in ea psi-
stere vsq ad finez litis.
vt in aut. q̃ semel. C. quo
ꝛ qñ iud. Itẽ q: non lz si
bi variare in preiudiciũ
aduersarij. ff. de ne. ges.
l. põponius. idem q: ele
git sibi iustã viam. Ergo
ex penitẽtia ad aliaz re-
dire non põt. C. de fur. l.

a ¶ Iure
suo puari.
Adde ꝙ pe
na priuatio
nis ñ hz lo-
cũ nisi exp-
mat a iure.
vide doc. in
aut. de non
eligẽ. scdo
nubẽ. §. cuz
igit. et glos.
xvj. q. vij. l
sum. Bal. in
aut. ex te-
stamẽto de
secun. nup.
Alexan. de
imo. in. l. cẽt.
§. licet. soluto matri.

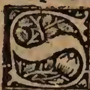
manifestissimi. Et mala electio est in culpa. ff. de adop. l. apd aufidiu. preterea tacite videtur remittere psecutionez pignoris. C. de pac. l. ij. et l. creditores. ¶ Econtra q possit. † quia ãte litis contestationez nõ dicit quis agere: sed agere velle. ff. rẽra. hab. l. amplius quia iudicium demum p litis cõtestatio sumit initium: vt in aut. de litigi. §. si vo. quia in potestate creditoris esse videtur penitere: & iudicium mutare. C. de fide iust. l. j. immo si esset lata sententia in persona li: potest creditor prosequi ius pignoris. C. de pignori. l. prosecutione. qz sine personali subsistere potest. ff. d luitio. pigno. l ij. Sed de mutatione actiõis videt q et nõ solũ post litis ztestationẽ. sz etiã oblato libello habet necesse actor persistere in actione intẽtata: & eã vsq ad finẽ litis exercere: vt l. d. aut. qui semel. vnde cõtrariũ intelligo de iure veteri: & ante litẽ cõtestatã possit: postea non. ff. de nora. l. illos. §. & ideo.

a ¶ Obstãtib⁹ ferijs. Adde q ptus nõ pñt renuntiare ferijs inductis i hono rẽ dei. Pe. d ancha. in c. cõquest⁹. nũc. 4. de fer.

¶ Utrũ obijciens feriarũ exceptionẽ possit cogi satisdare de assistendo in iudicio tẽpore debito: non feriato.

Exto qritur. † Aliquis nõ possidẽs imobilia cõuenit tpe messium vel vindemia ẽc: q cõuent⁹: excipit de ferijs. replicat actor. Dñe saltẽ satisdet nunc q tpe finito feriarũ sistet in iudicio & respõdebit de iure corã vobis: re⁹ dt q nec hoc pstare cogit: qrit quid iuris. Et pmo vr q nõ. qz cũ nõ possit cogi: & nũc litigare obstãtib⁹ ferijs.[a] ergo omne id qd depẽdet ex eo. arg. ff. de iurisdic. om. iu. l. ij. Et prohibitus a toto: videt phibitus a qualibet eius parte. ff. de rei vẽ. l. si qs. cũ totũ. ¶ Ecõtra videtur q tenetur satisdare. scz de sistendo post ferias. ff. de indi. l. si longius. et de ferijs. l. j. in fi. & de offi. pres. l. senat⁹. Ad idẽ. C. de preci. impe. offe. l. vniuersa. Et hec est veritas.

¶ Quã actionẽ habet filia maritata scdo cõtra patrẽ pro dote sibi in priore matrimonio constituta.

Eprimo queritur. † Filia in ptãte patris cõstituta fuit maritata & dotata a patre: deinde mortuo viro restituitur dos patri: quam vt dicit lex debet reseruare filie. C. de rei vxo. actio. aut. et qũis. Et postea filia in sacris paternis consistens nupsit secũdo viro. cui pater denegat dare pmam dotem: modo queritur qua actiõe. & a quo pater possit conueniri ad restituendam dictam dotem. Et primo videtur q filia non agat. quia inter patrem & filiam in sacris paternis constitutam non potest esse iudiciũ regulare. ff. de indi. l. lis nulla vel obligatio: vel contractus. vt. ff. de inoffi. do. l. ij. C. de do. l. siue. et de condi. inde. l. frater a fratre. adeo q patri pecuniam datam filie pro prima retinere ad nunc põt. C. sol. mat. l. filie. Ergo filia non agit. Constat enim filiam: licet nupta sit manere in patris potestate. C. d cõdi. inser. l. si vxorem. ergo filie non est actio quesita: vt ex ea agere possit in potestate existẽdo. vt no. ff. de iudi. l. si longius. in fi. Itẽ marit⁹ nõ agit quasi nullũ ztractũ vel quasi habuerit cum pre: vt vbi nulla obligatio ibi nulla actio. ff. de procu. l. licet. §. ex ea. ¶ Ecõtra vr q agere possit mulier vl marit⁹ p ea pro mõ dotis sibi constitute ab vxore: q ad ipm ptineat: cũ marit⁹ sit dñs rei dotalis. C. de rei vẽ. l. dote. maxie ex illa aut. sz qũis. & qz non debet dotẽ mulier per

dere.ff.de do.plega.l.pater.l si.Nec pa-
ter pōt cōditionē facere deteriorē mari-
ta filia.ff.so.ma.l.si socer.in princ.q2 se-
mel cōstituta debet seruari ad dandū ipi
filie.seu scdo marito.vt.ff. p socio.l.so-
cius pro filia.in.d.aut.sed quis.et.ff.ad
trebel.l.imperator.als autē pdicta iu-
ra inutilia essent filie:qd esse nō debet:
C.de bo.que li.l.vlti.§.vbi autē.ad idem
facit.q2 res dotalis non est de bonis pa
tris:vt no.ff.de distra. pig.l.lucius.igi-
tur cogit pater officio iudicis ad dotem
primā pstandam filie per iura predicta.

¶ Utrum heres vxoris teneatur redde
re mancias datas:et econtra maritus.
Item quid de annulis subarratoriis:et
de indumentis vxoris.

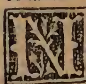
1 Ctauo querit † nunquid
soluto matrimonio possit
heres mariti pmortui cō-
ueniri p paraphernalib9:
q ad maritum puenerūt.
An econtra heres vxoris
premortue possit cōuenīri p reb9 cōces-
sis a viro vxori.Et circa hoc breuiter pōt
dici scdm qd tangit.z no.C.de dona.an-
te nupt.l.si liberis.Sed tu dic plenius:
nā res quas pater vel alia persona dat
vel donat mulieri maritate supra vel vl-
tra dotē vel res quas ipsa vxor intulit in
domū mariti vltra dotes suas:sunt ipsi9
vxoris:nō mariti.C.de dona.ante nup.l.
ij.ver.sic cuilibet.nec in eis pōt marit9
se intromittere preter voluntatē vxoris.
C.de pac.cōuen.l.in hac.l.ff.de iure do.
l.si puenisse.vel eius custodie commissa
fuisse vt.d.§.que dotis munera.ergo q
dant vxori a consanguineis suis:q vul-
gariter mancie appellantur:per talem
donationem efficiantur vxoris:tenetur
maritus restituere in casibus supradi-
ctis: quia dicte res paraphernales.i.
extra seu vltra dotem dicuntur.et ideo
non cedunt viro vt supradictū est.Sz
econtra si consanguinei ex parte vxoris
donāt aliquid marito.que dona simili-
ter mancie vocantur efficiuntur mariti
ipsius et ab eo repeti non possunt quia
inter tales personas danatio est prohi-
bita.et hoc nisi donator cum marito vel
vxore se contingat in subiectione eiusdē

potestatis.ff.de dona.inter virum z vxo.
l.iij.§.v.Et qd ibi no.tūc quilibet repe-
tet qd donatū est propter phibitam in-
ter eos donationē.vt.d.l.iij.Nam z si sic
est phibita inter ipsos coniuges:vt eo.
ti.p totum:nisi esset silētio roborata.C.
de dona.inter viruz z vxo.l.penul.ff.eo.
2 l.cū hic statū.§.j.et.ij.¶ †Quid autē de
his que sponsi adinuicem donant ante
matrimoniū cōtractū:vel in ipso contra
ctu matrimonij:scz anulos: sotulares:
z alia similia dona.Et videt q p his et
p alijs nō det repetitio.et arg.ff.de iure
dotiū.l.doti fruct9.§.j.q2 predicta fieri
videntur ex quadā mera liberalitate:et
simplici donatione inter ipsos sponsos
collata.vnde repetitio dat.ff.de dona.
inter virū z vxorē.l.donatores.§.sponsus
annulū.z.l.inter.z.C.de dona.ante nup.
l.j.z.l.si tibi.pfecta eīm donatio nō est re-
uocāda.l.donationem.maxime post se-
quutū matrimoniū inter eos.arg.l.cū
veterum.et.l.si a spōso.C.de dona.ante
nup.Et idē sentit Dy.si parētes vel alij
cōsanguinei ante cōtractū matrimoniū
aliqd sponsis donauerūt.vt eo.tit.l.ij.e.
3 l.si mater.†Itē donatio facta a marito
vxori nō simpliciter:sz propter nuptias:
siue fiat ante matrimoniū siue post va-
let.vt.C.de dona.ante nup.l.vlti.ita vt
si eueniat casus dotis repetēde a mari-
to:non possit ipse maritus donationem
ipsam repetere seu cōputare vxori:vel
ei9 heredib9 ad dotē agētib9.vt eo.titu.
l.si liberis.z ibi not.sed iā sibi nupte ma-
rit9 donare nō pōt.z ideo etiam ea mor-
tua potest vēdicare:vt.ff.de dona.inter
virū z vxo.l.q iā nupte.z quasi p totum.
4 ¶ †Quid de indumentis ɔcessis vxori:
an maritus vel heres eius pōt petere:
vel cōputare vxori:vel ei9 heredibus ad
dotē agētibus:vt puta ea indumenta q
reperiuntur apud vxorē tēpore mortis
viri vel tēpore dotis restituende.Et di-
citur q sic.vt.ff.so.ma.l.l his rebus.§.j.
Sed distingue:aut ipsa vestimēta sunt
in quotidiano vsu vxoris:aut non sz for-
te sunt vt certis tēporibus festiuis vta-
tur.vt primo casu cedat vxori:secundo
nō.vt dicitur z no.ff.de penis.l.id vesti-
mentū.predicta autē vera sunt nisi de

cõsuetudine patrie contrahentis aliud obseruetur:vel aliter paciscerint contrahentes.vt.ff. de reg.iur.l.contractus. Nam cõtractus ex conuẽtione legẽ accipiunt: vt.ff.depositi.l.j.§.si con uenerit.dicit Dy.q ve stimentũ ad vsum mulieris ɔcessuȝ non est iu dicãdũ qḋ sit donatum immo est onus matrimonij:ad qḋ necessario astringit maritus:vt l.l. dotis fructus.cum ergo sit necessitas:nõ põt eẽ liberalitas cũ in necessitatibus nemo liberalis existat:vt in.l.rẽ legatã ff.de adimẽ.leg. Et q sit precipua hic est casus fm Cy.ff.de dona.inter virũ et vxo.l.mortis.§.j. ꝛ.d.l.in his rebus [a].

a Dicta a l.in his rebus.viḋ ibi plene no.p Bar.et Jo. de Jmo.

1 Utrũ vulnerato post aliquos dies moriente intelligitur ex illo vulnere mori.

Nono querit† aliqs intulit alicui vuln⁹: quod medici intuentes asserũt fm experientiaȝ artis eorũ non esse mortale.Et q percussus ex illo vulnere mori non debet: deinde superuenit ei febris vel alia infirmitas et post aliquot dies moritur. Nunquid percussor tenebitur de vulnere tantuȝ.videtur q non quia fm testimonium medicorum illud vuln⁹ mortale non fuit ergo non tenetur.qꝛ medicis est credendum in arte ipsorum.l.semel.C. de re mili.l.sol.li.xij. et in aut.de nõ alie.§.nũc autẽ.et extra de homi.c.significasti. propter qḋ videtur potius aliquo casu vel negligentia curatoris mortuus:q̃ ex vulnere. et ideo de occiso non tenetur.ff.ad.l.aqui.l.qui occidit.§.fi.Si eñ vulnus fuit min⁹ q̃ mortale:et valde paruum nõ reputatur amodo delictũ.ff.de edil. edic.l.j.§.pro inde.ad fi.ꝛ.ff.de vulg.et pupil.substi.l. ex facto.§.iulianus.Jtem constat febrẽ superuenisse:vnde percussor non tenet. quia etiã si mortifere percussus:iteꝝ ab alio occidit prim⁹ percussor nõ tenet.ff. ad.l.aquil.l.ita vulnerat⁹.§.ij.et.l.huic scripture.§.fi.nõ enim ex post facto cõstat examinatio preteriti delicti.ff.de re gu.iu.l.hereditas.§.nunq̃.ff.ad.l.aquil. q occidit.§.vulnerat⁹. Econtra videt q de occiso teneat:quia nõ cõstat de negligẽtia vulnerati:vt puta si medicos ꝛ medicinas adhibuit:vt.d.§.ꝛ.l.qui occidit.Preterea percutiẽs prebuit causam morbo vulnerãdo eũ.vnde ex percussione mori videtur:etiam si incurrit postea febrẽ:ex qua moritur.vt not.Jnno.extra de homi.c.p̃sbyterorum.sup ṽ.pcussionẽ.et ideo occidisse videtur.qꝛ nihil interest occidere:vel causam mortis prebere.vt not.ff.ad.l.aquil.l.qua actione. §.celsus.veruntamen nihil interest q̃tum ad penã.ff.ad.l.cornel.de sica.l.nihil interest.et qꝛ culpa p̃cessit casum vnde de casu tenet.ff.ad.l.aquil.l.si obstetrix.ꝛ.l.qui occidit.§.in hac actiõe.et vi bono.rapt.l.pretor.Nec videtur referre qualis percussio fuit magna vel parua gladio vel fuste quãdo mors fuit sequuta.ff.de edil.edic.l.si vero.

2 †Nã eo ipso quod frãgit arma:ꝛ pcussit:et fugit occidisse videtur in dubio.ff. de sica.l.j.§. diuus.in princ. Jtem non videtur distinguendũ an statim moriat:an postea ex quo mors sequitur:quia tunc occidisse videtur:qñ vulnus itulit.ff.de dãno infec.l.dãni.§.sabini sententia.Nam factum vulneris p̃cedẽs ex aduẽtu mortis declarat.Et ideo ex aduẽtu condẽnãdus est.ff.de penis.l.aut facta.§.quia.ex consequẽtia facti videt homicida.argu. de verbo.signi.l.sepe.in fine.et de iure videt occidi cũ vulnerat.ff.ad.l.aqui.l.

huic scripture.§.j. ¶Sed ad predicta potest responderi: q intelligenda sunt: quando mortifere vulneratus fuit: quia tunc sine dubio tenetur: vt dictis legibus. sed in proposito nostro vulnus non apparebat mortale quale est vidēdum qualis fuerit eius diligentia. Item aut percussio eius fuit infra: aut non: vt. d. §. diuus. Item aut moritur post paucos dies puta duos: tres vel quatuor aut dudum post. Siquidem post paucos. tenetur de occiso: quia propter breuitatē temporis presumitur ex illato vulnere mortuus. Nam vicinitas et proximitas temporis presumit homicidium. vt. lib. distin. c. si qua fornicatio. et. v. distin. distrahitur extra de homicid. c. presbyterorum. Si vero post diu presumitur ex infirmitate superueniēte: vel alio accidenti mori. ar. a contrario sensu predictorū iurium. Itē presumemus p et cō tra ex magnitudine et breuitate vulneris: et ex loco: in quo illatū fuit. argu. ff. de iniur. l. vulneris. nec obstat pdictis. ff. ad. l. aquil. l. ait lex. §. rñ. ibi post interuallū etc. q ibi cōstabat mortifere vulneratus. §. Nec ob. l. huic scripture. eo. tit. quia ibi similiter apparuit a percussore occisus: vnde non fuit ibi locus coniecture. ¶Posset etiam in predictis coniectura capi ex conditione personarum. ff. de donatio. inter vir. et vxo. l. vtrū. et. ff. de extraordi. cri. l. ij. et sic temperamentum adhibere. ff. de penis. l. absentem. §. j. et extra ordinem pecuniariter puniēdo vt colligitur. ff. de extraor. crimi. l. j. ff. de penis. l. hodie. §. iudicis arbitrio. et ibi not. et insti. de iniur. §. in summa. et dic q plures medici sunt adhibēdi in talibus: vt dicit. d. l. semel etc.

¶Utrū simul et semel videat fieri pluribus iniuria. Item si vno ictu duo vulnera inferant: an tanq de duobus teneatur. Item an si eidē cum ferro bis acuto duo vulnera inferant. Itē de vna arbore incisa vnum habente stipitem.

1

Ecimo queritur. † Si aliqs simul et semel facit insultuz contra plures: vel pluribus personis facit iniuram. Anquid tenebitur tanq de vno delicto vel pluribus delictis. Et primo videtur quod vnum sit delictuz et pro vno reputetur delicto quia vno impetu et simul factuz fuit. Ergo vnum est delictum ff. ad legem aquiliam. l. illud. in fine. † nam di- 2 uersa facta pro vno reputantur ratione consumationis. vt no. ff. de actio. et obligatio. l. nūquam. et. ff. de adulte. l. quod autem. in fin. si ergo tanq ex vna iniuria punitur: amplius nō est puniendus. ff. nau. cau. stab. l. licet. ad idem. ff. de seruit. vrba. prediorū. l. vna est via. ¶Econtra q pluribus teneatur quia tot reputantur iniurie quot sunt persone iniuriate. Cōstat eīn omnibus fore nataz iniuriam: et ideo de omnibus tenetur. ff. de iniur. l. si plures. et. l. prima. §. pmo. de sepulchro viola. et. l. secunda. §. sed ad plures. C. ad. l. aquil. l. item mela. §. si plures trahere. Et. ff. ar. fur. cesa. l. si plures. secundo responso. et. ff. de iniur. l. eum qui. secundo responso. Nā tot sunt sententie quot sunt persone. ff. de mino. l. etiam. ad idem facit. ff. de verbo. oblig. l. titia. §. idem. Et hec verior. ¶Ex pre- 3 dictis insultet talis qstio. † Nunquid si ex vnica percussione [a] facta simul et semel alicui inferantur duo vulnera: debeat percutiēs puniri ex vno vulnere: an ex duobus: cum

a ¶Ex vnica pcussiōe Adde q percussor pōt appellari: q vna vice percussit. Per. de ancha. j. c. j. nu. 3. de cle. percus.

duo vulnera sint. de hoc determinatur
ſm quoſdā: ꝙ vnū est tantū reputādum
per iura primo alle. ⁊ per ea que not. ſ.
de questio. circa sentētiā. in. q. vij. que et
hic reperi pōt. ad idem quia habuit ani-
mum ad vnū vulnus inferendū tantum
qui maleficium distinguit. ff. de iniur. l.
illud illatū. de fur. l. qui iniurie. vnde pro
vno tantum tenetur: siue punit: vt not.
ff. ad. l. aquil. l. illud. vel forte ⁊ verius ꝙ
pena vtriusqꝫ vulneris puniatur. cōstat
enim duo vulnera eū intulisse: ⁊ suo ca-
su ⁊ culpa que casum ꝓcessit vtrunqꝫ cō
tigisse. ⁊ ideo tenet. vt. l. si obstetrix. ff. ad
l. aqui. licet eīn vltra ꝓpositū animi sui
excedat: tn̄ qꝛ tunc nō stetit ꝓpositū in
finibus suis: sꝫ excessit. ⁊ iō tenet. argu.
extra de ref. spo. c. cum olim. in fi. ⁊ ad. l.
aqli. l. si ex plagis. §. j. ⁊ facit expsse. ff. eo.
l. sciētiā. §. sed si defendendi. ⁊ quod ibi
4 no. † Et idē vr̄ in simili questione. s. in eo.
qui cū ferro bis acuto: scꝫ cuꝫ forpice si-
mul ⁊ semel percutit: qꝛ ex hoc duo vul-
nera inferunt. tn̄ ſm quoſdā ꝓ vno re-
putātur ar. ff. arb. fur. ces. l. si gēma. vel
dic ꝙ de vtroqꝫ vulnere puniat: qꝛ fuit
in culpa: cū potuit et debuit ꝓuidere ⁊
pro illo ferro duo vulnera inferebant.
ff. loc. l. si quis. §. item querit. ⁊ extra de
homi. c. vlti. lib. vj. vñ ⁊ animū inferen-
di: duo vulnera habuisse videt procedē-
do ad actū. ar. ff. de sica. l. j. vt not. plene
extra de reg. iur. c. in obscuris. lib. vj. Cū
ergo ex animo plura vulnera intulerit:
de pluribus est puniendus. nā ꝓ modo
culpe dꝫ pena inferri. ff. de penis. l. re-
spiciēdū. in prin. qꝛ nec remitti potest. C.
ne sanc. baptis. reite. l. nulli. alś daretur
occasio delinquēdi. C. de lati. lib. tol. l. j.
Et quia remanet vnū ex vulneribus im-
punitū. licet secus sit in ꝓcedenti que-
stione. Et dic in. l. si gēma. est ali⁹ casus
qn̄ lex determinat illā questionē. cauet
statuto qui incidit arborē: que habebat
stipitē duplicatum queritur an pro vna
arbore: an ꝓ duabus teneatur. Et dicit
Dy. ꝙ si duo stipites sunt disiuncti su-
pra terram puniatur de incisione dua-
rum arborū. Et hic est casus illi⁹ legis.
¶ Utrum duobus simul aggredienti-
bus teneantur tantum de insultu.

1
Ndecimo qritur † duo se
adinuicem aggrediūtur
nec apparet quis prius:
nec quis posterius. nun-
quid qlibet tenetur an
nullus. Et p̄mo videt ꝙ
null⁹. ff. ad. l. aquil. l. scientiā. §. cū sacrā.
vnde in dubio sanctius est ⁊c. Itē quia
promptiores esse debem⁹ ⁊c. vt. l. arria-
nus. Nā omnia iudicia sunt absoluto-
ria. instit. de interdic. §. fi. ¶ E contra ꝙ
vterqꝫ teneatur: ex quo cōstat vtrūqꝫ in-
sultum fecisse: vterqꝫ debet teneri: vt. l.
Itē mela. §. sed si plures. ad idem. ff. de
furt. l. si quis ꝑsuaserit. §. si duo. alś deli-
ctū remanet impunitum ꝫ. l. ita vulne-
ratus. et de fideius. l. si a reo. debemus
etiā eos punire: vt res magis valeat: ꝙ̄
2 pereat. ff. de reb. du. l. quoties. † qꝛ cri-
mina vndecūqꝫ ꝓueniāt: puniēda sunt:
vt not. extra de ꝓba. c. licet. Dic ꝙ cōi-
ter tenet. vt vterqꝫ puniat per iura ꝓ-
xime dicta. Et ad. §. sacram. rñdeo. ꝙ ibi
neuter fuit in dolo. sed a casu cōtingit.
Item non dꝫ aliqs operā rei illicite. nā
in proposita qstione vterqꝫ in dolo pre-
3 sumit. † quia omne maleficiū praue pre-
sumit factū. extra de presum. c. j. de in-
iurijs. si non conuitiū. Secus aūt si con-
staret de primo aggressore. quia ille so-
lus tenetur. vt. l. si ex plagis. §. j. Alij te-
nent ꝙ in casu proposito neuter tenea-
tur: vt. d. l. j. §. arietes. Sed ille. §. est cō-
tra eos: quia ibi in secundo casu non te-
netur quasi ipsi in nullo deliquerunt:
sed arietes ⁊ boues tamen si commise-
runt qui ratione carent: vt eo. tit. l. j. §. j.
¶ Utrū equus sine cursore currēs acq-
rat brauium: si ante alios veniat.

1
Uodecimo querit † vnus
ex cursoribus ad brauiū
cadit de equo. ⁊ equus ꝑ
se currens prius ꝑuenit
ad brauium: ꝙ̄ alij curso-
res: vel alij equi. Nunqd
lucrabit brauiū: an vero lucrabit ipsum
sequens proximior. Et primo videtur ꝙ
equus sol⁹ non lucrabit brauiū quia cū
equus rōne careat. vt. ff. si quadru. pau.
fe. di. l. j. §. primo. nō eniꝫ videtur ad hoc
incurrisse. vt habeat brauiuꝫ. Item nec

accipere nec attingere potuit equ⁹ brauiū. qđ ſm consuetudinē fieri dȝ ab eo: qui preuenit in currēdo. Ergo habebit ꝓxime sequēs cursor. ¶ Ecōtra ꝙ equ⁹ solus lucrari debeat per se solum peruenièdo. Nam ⁊ aqua que per se venit sine facto hominis exercētis seruat ius seruitutis. vt. ff. de aqua quoti. ⁊ estiua. l. j. §. quesitū. ⁊ quemadmo. serui. amit. l. qui fundum. ibi: sua sponte ⁊c. Et adde qđ in prima sequenti questione dicitur.

¶ Ad idem.

1 Ertiodecimo q̄rit † duo vel plures ex cursoribus ad brauium simul ⁊ semel ita ⁊ pariter veniūt ad brauium: quod dicerni non potest: quis prius venit ad brauiū: vel posterius: nunquid ambo inter se an vero neuter vel quis habebit. Et quidē oēs ptātes terrarum seruāt ꝙ iterū ⁊ toties currant: donec appareat de primo: vel posteriore. Sed circa ea nobis est vidēdum. q̄d de iure iudicādum sit. Et primo videt ꝙ neuter q: ratiōe incertitudinis neuter est admittendus. ff. de test. tut. l. duo sunt titij. ff. cōia p̄di. l. tradendis. Non eñ videtur aliter alterū preuenisse. ex quo pariter peruenerunt. argu. ff. de reb. dub. l. qui pariter. ⁊. l. sed in illa. † Itē si duo
2 testamenta eiusdem testatoris eodem die appareant cōfecta: nec apparet qđ prius: ⁊ qđ posterius sit neutrū valet[a]. ff. de bo. pos. ſm tab. l. j. ⁊ ibi not. ⁊ ea. l. §. si in duobus. videt eñ tales cursores se impedire concursu. ff. de lega. j. l. huius. §. fi. ⁊ de vsufruc. c. quoties. ⁊ de here. insti. l. inuicē. ¶ Ecōtra ꝙ admittatur magis idoneus sicut dr de pluribus ꝯcurrentibus ad agēdū: vel ad accusandū. ff. de popu. ac. l. si plures. Sed hic non pōt attēdi idoneitas: q: quo ad actū ꝯcernēdū de quo agit pares. sunt: ⁊ ideo nihil est. Alij dicūt ꝙ ptās vel rector pōt gratificari. ff. de vec. l. fin. ff. de loc. l. inane. Sed alij sunt casus: vn̄ videtur breuiter. ꝙ q̄ pariter ad brauium peruenerūt q̄cunqȝ sint ipsi cōiter habeant ⁊ inter se diuidant. ita ꝙ cōcursu sibi pares faciat. ff. de dā. infec. l. si finita. §. cuȝ aūt. ⁊ est ar. expressum. ff. de leg. j. l. qui filiab⁹. §. si quis. q: quilibet eorū videt p̄mus. ar. ff. de suis et legit. l. j. §. hereditas. scđm do. Dy. Naȝ ⁊ facta substitutione duob⁹ hoc modo. agant ambo vel oēs hr̄des nec apparet q̄s prior: vel posterior sit mortuus: vterqȝ intelligetur substitutione facta: ⁊ ad successioneȝ admittiur substitutus. ff. de vul. et pub. l. ex duobus. in p̄n. quia nullus eorum apparet prius vel posterius decessisse. ⁊ sic iudicandi sunt ambo postremi vel primi. vt in. l. predicta. Ex his determinatur questio de dāno vel promissione facta pluribus. vt q̄ primo intrat castrū obsessum debeat habere promissa. ff. de vul. et pup. l. qui duos. in p̄nc. ad idē. ff. de pig. l. si fundus. §. si duo pariter. in fi. Nā in dubio accipiēdū est: vt res magis valeat: ꝙ pereat. ff. de re. du. l. quoties.

[a] ¶ Neutrꝫ valet. Qualiter aūt irritent testamēta vid p pet. de anc. i. c. cū esses. nu. xvij. extra đ testa.

¶ Utrum alienante in possessione rei alienante remanente presumatur imaginarius cōtractus. Item an per receptionē fructuum videatur probari dominium.

1 Uartodecimo querit † aliqs donat vel alio ꝯctu alienat rē suā: sed post celebratum ꝯctū alienator rem alienatā ꝯtinue tenuit: et possedit: ac fructꝰ ex ea ꝑcepit: illū aūt

in quem alienatio facta est: non apparet vnq̄ in possessiōe fuisse nec fructum ex ea pcepisse: nūquid presumemus de iure simulatum vel fraudulentū 𝔷ctū. ꝛ no. Gui. de suza: q̄ sic. q: hoc ipso fraus p̄sumit. ex quo in 3
possessione rei quā alie: a
nauit inuenit alienans ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. supuacuū. quia ex quo nō apparet rē fuisse traditā: penes alienātē remāsisse vr. vt j ea. l. §. si debitor. Est eñ q̄d imputet ei q̄ alienationē recepit pmittēdo rē remanere penes alienātē. ff. de pba. l. pcula. vñ alienātē tenere rē alienatā nō videt. C. de distr. pig. 4
l. ei q̄ sub imagine. ff. de acq̄. here. l. p herede. §. papinian⁹ scribit. et. l. si quis extraneus. ꝛ ad silleia. l. j. in fi. ꝛ de pba. l. qui testm̄. s; meli⁹ facit. C. de proba. l. siue. et. ff. de iure do. l. cum post. in
2 prin. † Patientia eñ talis p̄iudicat ei q̄ penes aliū pmanere permisit ff. si ser. ven. l. ꝛ si forte §. j. hec aūt fraus vel alienatio imaginaria presumitur ex 𝔷ditione persone. s. si se cōtingant ex consanguinitate: vel affinitate. vt. d. l. pcula. et de dona. inter vi. ꝛ vro. l. si seru⁹ cōis. ad idem facit. ff. de libe. cau. l. ij. Et in ar. extra de emp. ꝛ ven. l. ad nostram. et de pig. c. illud. in fi. q: facilius presumitur donatio inter cōiūctas personas quam inter extraneas: vt. l. aurelius §. titius.

a ❡ Cōsanguinitas. vr q̄ ad quem gradum intelligat cōsanguinitas vide pe. de anch. in. c. postremo. numero. v. de appel.

ff. de lib. leg. l. hoc verum nisi constaret pmū alienantē eandē rem redemisse: vel licita de causa tenuisse: vt. d. §. supuacuum. Et ideo consueuit fieri inter hmōi contrahētes contractus locationis vel hmōi q̄ fraus. abest. ff. q̄ in fraudē cre. l. oēs. §. lucius. item si fiat alienatio in extraneum. ff. de dona. inter virum ꝛ
3 vxor. l. si inter extraneos. † q: iure cano-
a nico consanguinitas [a] inducit suspitionem: vt donatio sit vitiosa. vt not. C. de sa. san. ec. aut. item si alienatio fiat clā. C. de rei. vē. l. ij. ꝛ. iij. item si post contractum vel alienationē de proximo sequatur maleficium: sm q̄d colligitur ex. l. j. §. s; inde. ꝛ l. fi. ff. si q̄s test. li. esse ius fue. Item si alienās post maleficiu; perpetratū inuenitur possidere rem quam distraxerat: vt. l. sicut. §. superuacuu;. ff. de distrac. pig. Item si res remanet apud ipsum. vt dixi supra in prin. huius questionis. ❡ Potest hic formari talis ques-
4 stio † cū vellet q̄s pbare dñium: pbat p testes qui dicunt q̄ viderant eū laborare: vel laborari facere rē: de qua agit: et ex ea fructū pcipere. nūq̄d ex hoc pbat possessio. Et primo videt q̄ nō. q: omnis qui vtitur nō possidet. vt no. ff. de ver. si. l. q̄stio est. Aliud est eñ possidere: aliud in possessione esse. Et aliud est ingredi fundū: ꝛ aliud possidere. ff. de acqui. pos. l. si quis ante. in princi. ꝛ. l. si de eo. et. ff. de fun do. l. si fundus. ❡ Econtra q̄ sufficiat ad possessione; posse pbare. C. de acqui. pos. l. ij. nā qui fructus percipit: possidere videtur. ꝛ pro domino gerere: vt. d. l. ij. ff. de proba. l. titio. ff. de sol. in prin. vtilitas enim fundi est effect⁹ dominij: vt no. ff. de reg. iu. l. cuius effect⁹. Et hec vera dummodo verba apta ad possidendum probentur: puta emptionis ꝛ donationis ꝛc. que enumerantur ff. de acqui. pos. l. iij. §. genera. nō eñ videtur possidere: nec haberet p possessore cui adminiculum nō assistit: vel etiā resistit 𝔷tumcūq; possessioni incumbit et corpore instat: vt not. Azo in summa de acquiren. posses. §. sed. qui enim de facto tantum detinet: non dicitur possidere: vt dicitur ꝛ not. extra de conces. preben. c. in nostris. q: causa acquiren-

di inepta est causa possidēdi. ꝛ per cōse= 1 quēs est inepta: vt. d. §. gñā. nisi tāto tē= pore possideat: cui⁹ contrarij memoria nō existat. q: tunc solū causam allegare sufficit: vt. l. cū de in rē verso. ff. de vsur. Itē nō sufficit in ꝓbatione dominij: si in respōsione libelli ciuilis vel criminalis re⁹ cōfiteat. Et si dico rē ꝑdictā me tene re: vel me occupasse ꝑ tali iure: q: ex hoc ꝑdictū dñium vel possessio actiōis nō ꝓ= batur. d; ꝓbare. l. proprietas. eo. titu. C. de pac. l. traditionibus. Illud ergo ver= bum ꝑdictum ꝛc. hoc solū deno. ꝙ cau= sa de corpore illius rei constat in causa.

¶ An filius possit conficere instrumen= tum in contractu patris.

Quintodecimo q̄rit † fili⁹ i sacris cōstitut⁹ fecit istrm̄ ex q̄ pr̄ agit. Queritur an possit. Et primo vr̄ ꝙ non. nam dicit lex † ꝙ tabellio habet loco testis. ff. de te= sta. l. dñs. Sed filius pro patre testifi= cari non pōt. ff. de testa. l. idoneus. ergo ex illo pater agere non pōt. Itē q: sicut nō valet legatū quod quiuis sibi ascribit manu propria: sic nec qđ ascribitur per filium quē in potestate habet: vt. ff. ad. l. corne. de fal. l. diu⁹. ¶ Econtra quod sic. q: offm̄ tabellionat⁹ est publicū a. C. de tab. l. generali. et. l. punul. Et quo ad ius publicū patris potestas non curatur. ff. de iudi. l. quippe. ꝛ ad treb. l. nam quod. sed in casu nostro nō est dubiū ꝙ instru= mētum filij in facto patris valeat quā= tum ad eū obligandū vel ad eius incō= modum: vel econtra: quia tunc si pater propria manu scripsisset: valeret. ff. ad l. fal. l. impuberē. §. si testamētarius. ꝛ. l. vxori. de bo. pos. contratabu. l. non puta= 5 uit. §. si quis filia. † de emancipato non est dubium quia ex eius instrumēto pa= ter agere poterit: vt. d. l. diu⁹. et. d. l. im= puberem. §. si ei vxor. sed in primo faciat probationem de contractu contento in instrumento filij per testes ipsi⁹ instru= menti: quod tantundem valebit. vt. ff. familie hercis. l. non ideo ꝛc.

¶ Utrū expulsa de vna parte de aliqua terra possit pars remanēs de iure pro= cedere contra aliam.

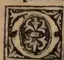
Sextodeci= mo querit. † accidit qđ de aliqua ci uitate vel castro expellūtur guel= phi vel guibellini: pro= pter quod pars intrinse ca facit ꝓcessus banni= mēti: ꝛ cōdemnatiōis cō tra expulsos: q̄ritur an possint. Et primo videt ꝙ non. quia absentes ꝓ dissentientibus haben= tur. ff. de ritu nupt. l. qđ in eo. §. deinde. maxime si plures sunt expulsi. ar. ei⁹ qđ not. ff. de pact. l. rescriptum. scđo rñso. ¶ Ecōtra ꝙ sic q: intrin= secis etiā si sint paucio= res remanet ius vniuer sitatis: quod ius pōt in vno remanere. ff. qđ cu= iusq; vniuersi. l. sicut. Ad idē extra de elect. c. j. ergo remanentes cu; ius vniuersitatis repre sentent absq; expulsis omnia iura vniuersita= tis agere vel exercere possunt. Qđ concedo re gulariter: sed in proposi to casu sec⁹: q: intrinse= ci videntur sibi ius dice= re: ꝛ ꝓpriā iniuriā vindi care contra. l. C. ne quis in cā sua iudicet. in ru= bro ꝛ nigro. ff. de iurisdi. om. iu. l. q̄ iurisditione;. itē q: inimici facti sunt iō expellēdi ꝛ recusandi ff. de arbi. l. l;. extra đ si= mo. c. per tuas. Itē q: lo cus, illi⁹ iudicij de quo sunt expulsi: possidetur ab inimicis. ꝛ nō est eis tut⁹ accessus. ff. de ap= pel. l. ex parte. itē q: nō est iudiciū instru;. extra de accus. c. repellat. ꝛ. c.

a ¶ Tabel lionat⁹ offi= cium. Adde qđ interdi= cit clericis ꝯstitutis in sacris: sec⁹ si non in sa= cris. ꝑe. de anch. l. e. si= cut. nu. i. ex tra ne cler, vel mona.

z cũ oporteat. ¶ † Sʒ nũs quid isti expulsi possunt cõstituere syndicũ noĩe illiꝰ ciuitatis de q̃ sunt expulsi. et videt̃ q nõ: q2 locũ ciuitatis non possi dẽt. sed exititiͦ sunt. vn de nõ videnẽ habere ci uitatẽ: sed in terra alie na cantãt cãticũ nouuʒ imo vt dixi ius vniuer sitatis remanet ⁊c. pos set tñ dici q si sint expul si iniuste. vt ipi sint plu res inter ipsos possint. argu. eius quod dicitur r extra de foro cõpe. ca. j. lib. vj. si vero sit minor pars populi non possit. a argu. eius qd not. extra de consue. c. vlti.

a ¶ Stricti iuris. Adde etiam q de bet intelligi sʒ cõmunẽ vsum loqn di. pe. de an cha. in. c. cũ tibi. nu. 16. extra. d tes. 1

¶ Utrum ex signo vel marco aĩalis vel alteriꝰ rei probetur dñium.

Decimoseptimo queritur † vtrũ ex si gno vel mar co meo q i uenitur in animali: vel alia re: etiã in processu probet̃ dñium: et res il la ad me pertinere. Et primo videt̃ q sic. ff. de ser. fugi. l. ij. et de fabri z cen. lib. x. l. scismata. j. q. j. c. qd quidẽ. in fin. co lũne: ibi cuʒ arguitur co gnitũ reale signum ⁊c. ⁊ ibi. euʒ cuius est imago ⁊c. quia et sigillo alicuiꝰ creditur. C. de rebꝰ alie. non alie. l. ij. ⁊ de episc. ⁊ cle. l. si qua. Extra de p ba. ca. post cessionem. ¶ Ecõtra q nõ: q2 talis appositio signi possit ẽt a nõ domino fieri. sic er go de facili quis perde ret rei sue dominiũ sine suo officio: vel culpa: qd esse non dʒ. ff. de reg. iur. l. quod nostrũ est. et. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. ideo non est legitima pbatio: si contra dicatur ne ius mali aperiatur. C. de in di. vidu. tol. l. ij. C. de rebus alie. non alie nan. l. j. nã etiam signãdo suo sigillo nisi scienter faciat non valet: multo magis si alius ignorante ipso: maxime quando sit fraude acquisita. vt ibi no. Dy. est er go cõcludẽdum q presumptionem facit vt ibi contradicitur ⁊c.

¶ De statutis Rubrica.

Circa materiã statuto rũ premittẽdum est q scdm quosdã: sine qua rundã opinionẽ: † oĩa statuta cuiuscũq loci adeo sunt stricte intel ligẽda: ⁊ stricti iuris.a q nunq interpretationẽ recipiũt: sed in finibꝰ verborũ secũdũ corticẽ sunt intel ligenda. quia sunt sterilia: ita quod non pariunt. sicut mula. et hoc pbatur: quia ex statuto oritur conditio. sicut ex qua libet lege nouiter inducta. vt. ff. de con di. ex leg. l. vnica. q̃ conditio ex lege stri cti iuris est quia nõ connumeratur in ter contractꝰ bonefidei. institu. de acti. §. actionum. ⁊ ideo est stricto iure in sta tuto vtendum. argu. C. de compẽ. l. vlti. nam in stricti iuris iudicijs id quod est omissum videtur neglectũ: vt. ff. de vbo. obliga. l. quicquid. et. l. nec quis arbitra tu. ff. de iniur. l. itẽ apud. §. hoc edictum. † qd enim in iure expssum non est in iu re phibitũ. extra de proba. c. inter corpo ralia. ver. sʒ nec ibi not. ergo sm eos sta tuta non recipiunt interptationem ali quam. sʒ ɔtra eos est casus. vt. ff. de mu ne. et hono. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. Sʒ ibi respondẽt q ibi benigna est interp tatio. vñ aliter nullo modo est interpre tanda. sʒ adhuc contra eos est senatus consultum macedonianum: et stricti iu ris est: ⁊ tamẽ interpretationẽ recipit. ff. ad mace. l. j. §. mutuum. et ius proprium interptamur. ff. de ven. inspi. l. j. §. Quis plus esse: quia nedum interpretatio ini qua: sed nec etiam ipsum statutum ex pssum contra ius et equitatẽ non valet in illo municipio. C. communia de leg.

3 l.venditor.§.si cōstat.†Nā ꝛ lex rigorem
continēs:licet ꝑdura tñ seruanda.ff.qui
ꝛ a qui.l.prosperit.¶Tu ergo dic veruꝫ
esse statutum stricti iuris ꝛ qđ interpre=
tationē recipit:vt sane debeat intelligi
4 ꝛ sic loquitur.d.§.et si lege.†Sed nun=
q̄ interpretationē recipit:vt ad substan
tiā vel ad simplicē casum extēdat.ꝛ hoc
talib⁹ rōnib⁹.Primo qꝛ certū est ꝙ tunc
demū cēt lex:qñ statuto tollit̄:vt.d.l.vē=
ditor.§.si ꝯstituit̄.ꝛ no.in.d.l.de q̄b⁹.sed
in q̄ statutū nō loquit̄ iuri cōi relinquit̄.
cui oēs hoīes debēt obedire.ff.de legi.l.
j.ꝛ.ij.extra de ꝯstitu.c.j.Vñ casus subau
dit̄ vt simul q̄ pōt oriri ex interpretatiōe
statutoꝝ:q̄ nō corrigit legē cōem.qꝛ de
hoc statuta non loquuntur.no.ar.ꝑ sta=
tutuꝫ omissum.ff.so.ma.si ꝟo.§.de viro.
ꝛ de lib.ꝛ posth.l.cū certissimi.et de pre=
na.l.iij.vbi vna lex deficit:nec actio cō=
5 petit:vt.d.§.de viro.†Ergo in casu non
expresso per statutū lex non tollitur.ar.
C.ad velle.l.iubemus.qꝛ legū correctio
est euitāda.C.de ap.l.precipimus.in fi.
et qđ eñi expresse nō mutatur:cur stare
prohibetur.C.de testa.l.sancimus.Sta=
tutum ergo in primis verbis est seruan=
dū.ita ꝙ ab eis non est recedendū.ff.de
lega.iij.l.nō al's.et.ff.de exercito.l.iij.§.
in re:ergo vbi statutū nō loquit̄:rema=
net ius ciuile siue cōe.ar.§.et si lege.i.l.
vt gradatim.rñde distinguēdo.qm̄ aut
ꝟba statuti sunt clara:ꝛ manifesta:aut
obscura:ꝛ incerta.Primo casu seruādūꝫ
est statutū etiā si iniquitatē contineat:
vt.d.§.si cōstat.qꝛ rūpit leges:vt dictuꝫ
est:rō ē.cū in ꝟbis nulla sit dubitatio:et
est admittēda voluntatis questio.ff.de
leg.iij.§.cum in ꝟbis.C.de lib.ꝛ posthu.
l.iij.Nā in incertis non certis locus est
coniecture.ff.de verb.obli.l.continuus.
§.cū ita.Licet enim ꝑdurum seruandū
tamen est:vt.d.l.prosperi.¶Secundo
casu quādo verba statuti sunt obscura:
generalia:vel incerta.tūc dico ꝙ statu=
tum est intelligēdum vel interꝑtanduꝫ
ſm limitationeꝫ iuris cōis.ar.ff.de con=
di.ꝛ demon.l.ꝛ in his.ij.respōso.ꝛ extra
de consue.c.cū dilectus.et.C.de nota.l.
ij.ꝛ not.Inno.extra de rescrip.c.cū cau=
6 sam.†Quid si generaliter contineatur
in statuto:vel ordinamē=
to:ꝙ illi q̄ nō vadunt ad
caualcatam:puniant̄ in
cētū an ex hoc punient̄
mulieres furiosus ꝛ im=
pubes vel valitudinari⁹
si illi nō vadūt.certe nō
qꝛ feminaꝫ excusat sex⁹:
ff.de regu.iur.l.femine.
furiosum dementia.ff.
de offici.presid.l.diuus.
impubes meretur excu=
sationē:propter etatem.
ff.de offic.presi.l.diuus.
impubes.ff.de sica.l.in=
fans.Item inualitudo
prestat excusationeꝫ.ff.
de regu.iur.l.questum.
et not.C.vnde vi.l.si q̄s
in tātam.extra de regu.
iur.c.licet ab hac.ꝛ ideo
huiusmodi verba statu=
ti interpretāda sunt:vt
ex eoꝝ generalitate pre
dicti excludantur:sicut
excluditur ꝑ.l.omnes.
Non enim genus clau=
dit illicitum.ff.ad exhi=
ben.l.penulti.al's conti=
neret iniquitatē:quam
lex semper repellit.C.de
vete.iu.enucle.l.j.in ṗn.
et iste est casus dicti.§.
et si lege.quia iusta oc=
casione iniquum com=
pendium trahi non de=
bet.C.pro empt.l.cum
7 quis.†Nā ꝛ a contrario
sensu est validissimum
argumētum[a].ff.de offic.
eius cui man.est iur.l.j.
8 †Et tamē si ex eo ṗmus
resultat intellectus.nō
valet:vt.l.ꝯuenit.et no.
ff.de iudi.l.apertissimi.
nō ꝓcedit tale argumē=
tum.ff.de vul.ꝛ pup.l.ex
facto.in princip.vñ dicit
9 Dy.†ꝙ statutum in du
bio dꝫ intelligi ſm legeꝫ
sed nō excusabile:vt lex

a ¶Validis
simū argūm.
Adde pe.d
ācha.i.c.cū
viruꝫ.nu.v.
extra de re=
gula.ꝛ in.c.
adulescēs.
nu.v.d spō.
ꝛ lati⁹ ꝑ eū
i.c.cuꝫ apli
cā.nu.v.de
his q̄ fiunt
a prela.

a ¶ Repugnātia seu ɔdicētia .vi de Bar. in extraua. ad reprimēdū3 in ver. non obstātibus Bal. imo. ɾ docto. post cy. l. l. gall⁹. §. ille casus ff. d̄ liberis ɾ posth. bar tol. l. l. ij §. diuus. ff. de sepul. viol. Bal. in. §. cō fl. C. in §. q̄ bus. Jo. an. pe. de ācl. Jo. de imo. l. c. statutū. §. cū Ho. de rescr. in. vi. Bal. in. c. cū olim. de cō sue. Alerā. de imo. pul chre consil. suo quiqua gesimo l q̄r ta parte.

10 q̄ fm̄t q̄d duplex est interp̄tatio: vna est expositio seu declaratio apta verbo℞. C. de legi. l. vlti. ɾ de libe. ɾ posthu. l. gallus. §. nunc. de le. et hoc ɔuenit etiā statuto. alia est prorogatio seu extensio ad aliū casum trahēdo. ff. de or. iudic. l. j. C. in quib. cau. cess. longi tēp. prescri. l. vlti. ff. ad turpi. l. j. §. q̄ operas. ɾ hoc ver 11 bis statuti nō cōuenit † sicut de stipulatiōe que stricti iuris est: q̄ extēsio nē nō recipit. immo q̄d palā non exprimit: pro omisso habet. ff. de ver. oblig. quicquid. ɾ eandē interpretationē ɾ declarationē recipit q̄nq̄ pro parte promissoris: quandoq̄ pro parte stipulatoris: vt ea. l. et. iij. r̄nso.

12 ¶ † Ex predictis insurgit talis questio. statuto cauet. q̄ percutiens cū sanguine soluat centū. sine sanguine quinquaginta. et qui occidit soluat mille. ɾ nulla mētio fit de eo qui fieri fecit vel cām dat ad predicta ɔmittēda. accidit q̄ petrus eiecit lapidē cōtra titium: qui titius tenet gladium nudum in manibus: qui lapis p̄cutit manū vbi erat gladius: ɾ ict⁹ lapidis euoluit gladium de manu titij: et percussit seium ɾ astantē cum sanguinis effusione. Queritur an dictus petrus percussor a sit puniendus. Et p̄mo videtur q̄ sic: quia suo facto et sua culpa contingit. ff. ad. l. aquiliam. 13 l. item mela. † Occasionem prestans tenetur. acsi proprio fecisset manu: vt eodem titulo. l. qui occidit. §. penulti. et. l. vlti. et. ff. de sicariis. l. vlti. et. ff. vi bono. rap. l. pretor. ad finem. de regu. iur. l. is qui damnum. ¶ Econtra videtur q̄ non teneatur pena dicti statuti. quia vt dictum est verba statuti non sunt extensiua: sed in suis terminis obseruanda per iura predicta. Cum ergo verba statuti nullam mentionem faciant de dante causam: sed solum de faciente. ergo si ipse non percussit non tenetur: quia non trahimus statutū ad casum subauditum vt predixi. Et non obstant iura allegata: quia illud est verum iure legis: que interpretationem determinatum ɾ extensionem recipiūt vt dicta. l. C. de leg. ɾ. ff. eo. nō est nouū. Et maxime q̄ lex exp̄sse de causam prebente loquitur. quod non est in statuto: vt propositum est supra. vnde si petitu3 et actum fuit per statutum et non de iure communi: videtur predictus absoluendus. Quia aliud est aliquid fieri vere: et aliud interpretatiue. ff. de vi et vi arma. l. j. §. reijcitur. Ille autem qui ab alio fuit impulsus constat non teneri. ff. ad. l. aquil. l. quam occasionem. §. proinde. licet enim percussit qui animū percutiendi non habuerit: actione iniuriarum non tenetur. affectus enim facientis est spectandus. ff. de reg. iur. l. cum qui delinquens. ɾ. l. si cum seruo. ɾ. xv. q. j. c. non est. ɾ. c. nec eis. Ite3 quia cum alio erat actum iniuriarum nō tenetur. ff. de iniuriis. l. illud relatum. que est in predicta causa et questione. ideo merito ɾc.

¶ Utrū statuta sibiinuicem cōtradicētia seu repugnantia valeant: ɾ quod ipsorum seruabitur: an p̄mū vel posterius.

Secundo q̄rit. † Quid si in libro statuto℞ reperiunt due statuta sibiinuicē repugnantia: seu ɔtradicētia.ᵃ Nūqd seruabit primum: an posterius: an vtrūq̄. Et primo videtur q̄ vltimum p̄ualeat: q̄ vltima p̄ualēt prioribus. ff. de iu. cod. l. diui. Nec est nouum q̄ veteres leges ad posteriores trahun

tur. ff. de legi. l. nõ est nouũ. Nã p constitutionẽ secunde legis videt recessum a prima. ff. de heredi. insti. l. si ita scriptũ. Ad idẽ. C. de testa. l. hac cõsultissima. §. j. illud enim precedit quod nouissime factũ est. ff. de acqr. pos. l. si quis ante. quia predicta nouissima ꝛc. C. de pac. l. pacta. Nemo potest sibi eã legem imponere a qua discedere nõ liceat. ff. de lega. iij. l. si qs. in princi. ¶ Ecõtra ꝙ preualeat primũ vbi secũdũ non est expresse correctiuum. Primo qꝛ legum correctio est euitanda. C. de ap. l. precipimus. in fi. Stabit ergo primum. qꝛ quod non mutatur: stare ꝛc. C. de testa. l. sancimus. † Item quia posteriores leges ad priores non trahuntur. ff. de legi. l. sed ꝛ posteriores. Item per constitutionẽ noue legis non tollitur lex vetus. ff. de actio. et oblig. l. quoties. ¶ Sed adhuc contra videtur quia vtrunqꝫ statutũ. s. primũ et secundum valeat. ꝛ vtrunqꝫ sit formandũ per d. l. quoties. nam dictio: in: que est ibi copulatiua: siue coniunctiua. C. de verb. sig. l. ij. ostẽdit ꝙ vetus et noua actio locum habent: per ea que no. ff. de pac. l. latro. nam copulatiua desiderat vtrũqꝫ fieri. ff. de ver. ob. l. si qs ita stipulatus. qꝛ etiã in actis ex eodẽ facto descendentibus vtrũqꝫ competit: nec interiõe tolluntur maxime in eo qd plus est. ff. de act. ꝛ ob. l. cũ vno. ꝛ. l. si merces. §. culpe. ꝛ. ff. arb. fur. cesa. l. j. ¶ Solutio ad predicta distinguendo: qꝛ dicta statuta sunt diuersa: aut contraria. Primo casu aut cõtinet primũ ꝛ idẽ factum: aut diuersa facta. si vnũ ꝛ idẽ factũ continet vtroqꝫ statuto punit eadẽ ꝛ pari pena: aut non eadem: vt qꝛ in vno maior: in altero minor. Si eadẽ in vtroqꝫ tunc vna sola exigitur. Nam ex eodem facto non dꝫ qs duplici pena puniri: vt. ff. de accu. l. senatus. et ideo vna tm̃ exigetur: vt. ff. de act. ꝛ ob. l. inter. si non eadẽ ꝛ tunc exigitur maior. Nam tunc lꝫ exacta sit minor pena: tñ adhuc poterit exigi maior in eo: ꝙ excedit. d. l. qui seruum. ꝛ. l. cum vno. Et nõ curo vtrum statutũ maioris pene pcedat: vel sequatur. † Nã statuta omnia in eodẽ volumine cõtẽta vident eodem tempore condita: qꝛ non respicitur tp̃s confectionis statutorum tũc eñ vires assumit. Cũ ergo cõiter obtineatur: ꝙ oĩa statuta eodẽ tp̃e a populo cõfirmẽtur: vel reprobẽt. ergo eodẽ tp̃e vident edita. Ad qd est ar. de tuto. datis in testamẽto. ꝛ postea in codicillis. Naꝫ eodẽ tp̃e oẽs dati vident. qꝛ eodẽ tp̃e. s. mortis testatoris confirmãtur tã testim̃ ꝙ codicillũ: vt. ff. de test. tute. l. iij. Et hoc tenet do. Dy. arg. ex eo quod nouissimo actu omnia cõfirmant pcedẽtia. ff. cõid pdi. l. fi. ꝛ not. ff. de lega. j. l. talis scriptura. in fi. ¶ Si vero primũ ꝛ secundũ statutũ facta diuersa tenent: tunc non est dubiũ: ꝙ valet vtrunqꝫ scꝫ ꝙ libet in casu. in quo diuersimode loquitur: qꝛ diuersa nec positiue: nec remotiue tolluntur. ff. de excep. l. sꝫ ꝛ fi. ꝛ no. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. qꝛ equitatis rõ diuersa spẽs non excludit. C. de ꝯsti. pecu. l. vlti. Tũc dicit canon ꝙ diuersitas casuũ impedit ꝯditionẽ. vt extra de elec. c. nihil. Ad idẽ. ff. de puari. l. ij. Si tñ statuta sibi diuersa in eodẽ volumine statutorꝫ scripta equiparant: diuersis eniꝫ tp̃ibus edita. tũc ita se habent in ordine successiõis: vt not. Dy. in. l. gallꝰ. aqlius. in secũdo casu distinctionis. s. qñ statuta sunt sibi adinuicẽ opposita: vel ꝯtraria: tunc neutrũ videt valere. C. de fideius. l. scripture. ar. ff. de bono. pos. fm tab. l. j. §. cũ in duobus. Et qd ibi not. ff. de regu. l. vbi repugnantia. Et predicta vera

4 sunt in pluribus statutis. † Si vero in vno ꝛ eodẽ statuto est diuersitas: siquidem in pluribus factis nõ est dubiũ ꝙ vtrũqꝫ valet: vt dictũ est. Si vo est diuersitas sup vno ꝛ eodem facto: siue in vtraqꝫ parte eiusdem statuti ponat p paris: siue dispari: qꝛ in vna parte minor: in alia maior: dic ꝙ nõ ambe pene: sed vna tm̃ debet: ꝛ vna excludit aliam: quasi sit vna pplexio: ꝛ nugatio eũdẽ factũ sepius repetẽdo. Et ideo semel tm̃ debet. ar. ff. de condi. insti. l. si filius. ꝛ extra de elec. c. in genesi. qꝛ cũ idẽ factũ sit nõ amplꝰ agit. ff. de popu. acti. l. iij. Et qꝛ de delicto vniꝰ hoĩs nõ est sepius querendũ. vt. l. lꝫ. in fi. ff. nau. cau. stab. Et hoc est verꝫ siue pcedat siue sequat: qꝛ in omni casu vna. i. minor pena de-

5 bel †. Nã in penalibus causis benigni⁹ interp̃tari debemus. ff. de reg. iur. l. in factu3 §. pena. l. semper in dubijs. ⁊. l. ea q̃ §. in re dubia. q2 pene sunt moliende ⁊c. ff. de penis. l. interp̃tatiõe. ⁊. l. presens. Ad idẽ facit ff. de legi. l. in ambiguis. ⁊ in reg. iur. quoties nihil. ⁊. l. sermo. ¶ Quando aũt in eodẽ statuto nõ est diuersitas: immo est oppositio vel repugnãtia manifesta: vt q2 primũ ɔtradicit medio vel fini. vel econtra. vel q2 in vno eodẽq3 facto i vna parte statuti pmittit in alia p̃hibet. tunc statutũ tale in nulla p̃te valet q2 ɔtraria scriptura desolabit. xxv. q. ij. si ea. ⁊. ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. q2 ad oppositũ vni⁹ cõtrarioꝝ sequit ɔ̃structio alteri⁹. ff. de v̾b. sig. l. hec verba. Contraria autẽ se nõ cõpatiuntur extra de bap. ⁊ eius effe. c. maiores. et no. ff. de iudi. l. s3 ⁊ si. facit qđ. s̃. dixi in tit. circa ordinaria. in. q. viij.

¶ Utru3 valeat statutũ quod proprie concordat cum iure ciuili.

a ¶ Cũ iure ciuili. Ad de Joan. de ligna. in. c. j. de rescri. et ibi Petr. de anch. Flor. de scto. pet. l. l. si dom⁹. de serui. vrba. p̃dio. et Bal. in. l. si. C. q̃ sit lon. consue.

1 Ertio q̃rit. † Quãdo statutũ concordat proprie cũ iure ciuili ᵃ an valeat. Et primo videtur dicendu3 q̈ pa: ru3: vel nihil valeat. ita enim verba concipienda sunt vt aliq̃d imporent: al's inutilia sunt. ff. de leg. l. si quando. C. de inoffi. test. l. si q̃. ⁊. ff. de re. du. l. quoties. de li. et posth. l. gallus §. j. iura enim municipalia statutorum ita se debent habere ad leges cõmunes vt aliquid addãt: vel detrahãt. sicut ⁊ ius ciuile debet addere vel detrahere iurigentium. ff. de iusti. ⁊ iure. l. ius ciuile. in prin. ¶ Econtra q̈ valeat: nam in stipulatione: que est stricti iuris: verba quandoq3 ita concipiũtur in mero contractu stipulationis: et tamen cõtractus tenet: et obligationis contractus cui additur. ff. de verbo. obliga. l. si sic. et. l. stipulatio ista §. eum. Non enim mutat substantiam rerum: nisi necessaria verborum multiplicatio. ff. de aur. ⁊ arg. lega. l. pediculis §. labeo. ff. de regulis iuris. l. non solent. Ergo et statutum valebit licet nihil addat. argumentum. extra de fide instru. c. pastoralis. et hec veritas. Potest enim esse vtile statutu3 quando concordat cum iure ciuili al's communi. Constat ex statuto agi conditione ex lege vt dixi in principio huius tituli. Unde agendo ex forma statuti: nõ est dignum q̈ agatur conditione illius legis cui concordat: imo agit condictione ex lege statutoria quod potest p̃desse ad multa. † quia conditio non infamat etiam si ex famosa causa descendat. ff. de actio. et obliga. l. cessat. dic tamen q̈ quando verba statuti possunt referri ad intellectum correctionis iuris communis: ac etiam ad concordantiam ipsius debemus potius interpretari: vt corrigat: vel addat. q̃ vt concordet quia verba simpliciter prolata debent referri ad eum casum qui dubitationem cõtinet. ff. de carbo. edic. l. quod labeo. ⁊ de lega. j. l. talis scriptura. ⁊ ad idem. l. j. in fi. al's verba statuti ludibrio ⁊ superflue posita essent: quod esse non debet vt. s̃. dixi.

2

¶ Utrum statutum in ciuili possit trahi ad causas criminales: ⁊ econtra.

1 Quarto q̃rit. † Quid si statutũ aliquid p̃hibet: vel pmittit in cã criminali: nũquid trahẽdum est ad obseruãdũ in cã ciuili. Et primo videt q̈ sic: q2 ius qđ obseruat in delictis obseruat in con

tractibus

tractibus.ff.de actionib9 ꝛ obligationibus.l.plura delicta.et qꝛ argumentant leges de causis ciuilib9 ad criminales. ff.de penis.l.absentem.§.j.de custo.reorum.l.ij.ad finem. ¶Econtra qd nō.qꝛ valde sunt diuersa criminalia a ciuilibus.alie enim dilationes in vna causa dantur:quam in alia.ff.de ferijs.l.vlti. nihil enim habent commune cause ciuiles cū criminalibus.institutu de publi.iudi.in prin.ꝛ aliud seruatur in exactione penarum criminalium quam ci
2 uilium:† qꝛ criminales debentur fisco ciuiles priuato:vt.C.de iure codicillorꝫ. l.j.ꝛ alia est causa contrahendi:alia delinquēdi.ff.de exercito.l.j.§.pmo. Et in multis alijs differunt:que sollicitus indagator inuenire poterit.durior enim est causa delicti: quam contractus:vt no.ff.cōmodati.l.ita ergo in eis non est eadem censura.immo diuersa quia diuersorum diuersa debet esse ratio.C.de donatio.inter virum ꝛ vxo.l.si maritus. Sꝫ potest dici:quod cause ciuiles sunt trahende seu terminande per criminales:tanq̄ maius ad minus:siue affirmā do:vt dicitur de vltima voluntate ad contractum:vt not.ff.de lega.j.l.seruū filij.§.eum qui ꝛc.

¶In quo mēbro puniatur quis: quando statutum absolute loquitur de mem bri abscisione. Itē qd si puniendus non habeat mēbrū:de quo statuto cauetur. 3

1 Quinto queritur. † Quid si in statuto continetur vel sententia quod pro a tali delicto puniatur in membri mutilatione seu abscisione: nec exprimitur de quo membro nunquid in nullo punietur: vel in quo. Et dicitur quod debet puniri in abscisione manus: vt colligitur in autenti.sed nouo iure.C. de furtis. Sed que manus:sinistra.in qua minus potest vt ibi nota.sed pene molliende sunt in dubio.vt.l.interpretatione.ff.de penis.quod verum in dubio et qñ qualitas delicti non exigit abscidi dexteram: quia tūc dextera abscinderetur:vtputa quando cum ea de
4 liquit. †Unde notarius condemnatus de falso in abscisiōe manus:forte ex forma statuti:si non exprimat in statuto: vel snia:in dubio videt puniendus in dextera:nā lex mandat aliquē puniri in quo deliquit.C.de ser.fugi.l.fugitiuis. ꝛ.C.communia de successio.auten.omnes peregrini.extra de transactio.cap̄.quanto. quando autem plus in casu premisse questiōis. item quid si puniendus non inuenitur habere nisi manum dexteram in illa dextera puniētur.argumen.ff.de contrahen.emptio.l.si emptione.§.penulti.et. C. de ser.l.iij.§.j.Sꝫ eo casu quo nullam manum habet:esset puniendus in alio membro per dictas leges: vt.C. vt infra certum tem.l.j.ꝛ de sepulc.viola.l.fina.ꝛ ne maleficia remaneāt impunita: vt.l. ita vulneratus. ff.ad.l.aquil. de fideiussoribus.l.si a reo. ¶†Sꝫ an iudex possit mitiorem seu seueriorē penā imponere:q̄ iura imponant[a]. et dic q̄ ex causa potest vtputa ex persona:cā:etate:vl' ratione scandali.vt nota. ij.q.vj.c.accusatorum.q̄ est.ff.ad turpillia.l.j. C. de infami.l.et si seuerior.C.de penis.l.aut facta.§.fin.ff.ex qui.caus. infa. irrog.l.quid ergo. §.pena grauior.ff. ad.l. corne.de sica.l.penulti. ff.de termi.mo.l.ij.dum modo mitigatio vel exacerbatio.fiat in sententia non potest.C.de ser.

L

a ¶Quam iura imponāt.vide petrū d anch. l.c. illo. nu. 3.d cle.exc. mini.scꝫ extra eūdē in solēni repe. c.finē litib9 nu.51.et ē de do.et cōtu. Jo. de tur. cre.l.c. ois qui iudica. nume.3. di. 45.

fugiti.l.iij.luat in corpe q̃ soluendo nõ est:qꝛ illd est i iudicis dispositiõe. ar.3.qꝛ non est in ptãte iudicis minorib⁹ penis afficere.ff. ad municip. l.ordine.sed nõ est contra.qꝛ si fiat a iure videtur fieri. ¶†Sed nunquid potest iudex vnaꝫ penam in aliam cõmutare:vtputa corporalem in pecuniariam:dic qd nõ.extra de penis.c.lꝫ. nisi talis sit iudex: qui possit in tali crimine dispensare:vt ibi.vñ princeps qñqꝫ cõmutare et remittere potest:vt no. C.de penis l.incredibile.vt.d.c.licet.in fi.

4

¶Utrum pꝛoposita accusatiõe ex vno statuto ꝛ nõ ea ꝓbata:possit peti ex alio statuto:ꝛ de eodem delicto puniri. Jtẽ an dñs teneatur de bestia damnum dante:dũ est in fuga:vel absẽns.

1 Erto queritur. †Cauetur statuto quod dominus bestiaꝝ dantium damnum condẽnetur ꝓ qualibet flecta in decem libꝛis lꝫ a flecta infra teneaẗ:pꝛo qualibet bestia in decẽ solidis.ꝛ flecta intelligitur a.xxv.accidit quod aliquis pꝛo damno sibi dato accusat aliquẽ de triginta bestijs sibi dãnum dãtibus:nec facit in accusatione mentionem de flecta. Queriẗ nũquid teneatur tanq̃ de flecta in decem libꝛis an ꝟo in decẽ solidis ꝓ qualibet bestia,ꝛ videẗ q̄ teneatur vt de flecta:qꝛ in pinguiorẽ partem punire debemus.ff.de reg.iur. l.ea que.§.in re dubia.et dixi.s.in.q.ij. ¶Ecõtra qd nõ fiat mensio de flecta. nõ debet tanq̃ de flecta puniri vt vltra libellũ potestas iudicis nõ extendaẗ:vt extra de simo.c.licet.ff.cõmuni diuidũ. l.vt fund⁹.et qꝛ in hac qualitate crimẽ nõ est obiectũ vnde sicut de obiecto est puniendus non aliter.ff.vi bono.rap.l.i. pꝛo.§.hec actio.preterea videnẗ singula capita seu bestie in accusa.contineri. ff.de dona.l.senatus.ꝛ de verbo.oblig.l. scire.ꝛ.l.titia.Sed mihi videẗ:q̄ in potestate accusatoris sit grauare accusatũ maiori pena:q̃ statutum cõcedit in bestijs flectam facientibus.vnde videtur per accusatorem iudicandum.argu.ff. de iurisdi.om.iudi.l.si idem:ibi:nec in potestate ꝛc.et ibi not. ¶†Et hic adde 2 aliam questionem.vtrum dominus bestiarum teneatur pꝛo dãno dato a sua bestia[a]: dum est in fuga vel in ipso dominio vel pastore absente.ꝛ dic:q̄ si bestia erat in fuga: quam ignorabat dominus:an esset in fuga:non tenetur q̄ licet habeat damnum eius dum est in fuga:vt.ff.de leg.j.l.huius.§.legatum. ff.de acquiren.pos.l.j.§.per seruum.tamen non debet teneri pꝛo damno: per eum dato.ff.de seruis fugiti.§.idem ratione.sicut ꝛ non tenetur dominus pꝛo re sua quando datur damnum:vel delinquitur cum ea in eius absentia: vt ff.de public.l.eidem.§.dominus. quia ipso existente absente ignorans presumitur ergo non delinquit.ff.de actio.ꝛ obliga.l.lex generalis.ff. de iudi.l.ij.in fin.Et maxime in casu tenetur domin⁹ actione de pauperie:ꝛ not.ff.de pꝛescri. verbis.l.seruandarum.§.fina.

a ¶Dãno dato a sua bestia: vide pulchꝛe pe. de anch. in c. si leserit. nu. 1. extra de iniur. et Flo.de san. petro in §. magistrat⁹. ff.ad.l.aql.

¶Utrum teneatur aliqua penã qui fecit aliquid negligente communitate. Jtem an liceat si in damno tantũ permittatur. Jtem an offendens bannitũ ex permissione statuti si accusatus teneatur communi reddere:ꝛ talis exceptio possit opponi et pꝛobari per pꝛocuratorem. Et qui offendit bannitum dum in fortia communis deducitur:an possit offendi post suã presentationem

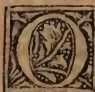
anteq̄ soluat bannum.

5 Septimo q̄ritur † continetur in statuto certa pena talis res vel victualia vendantur ad tale pōdus: q̄d fiat per commune in tali loco qui debeat fieri p cōmune: accidit q̄ cōmune neglexit facere pondus: vel locū: de q̄ in statuto cōtinetur. vñ non est quod venditi imputet. ff. de cdi. & demon. l. si titius statuas. & arg. l. in testamento. eo. tit. & ff. de vsur. l. cū q̄dā. §. si pupillo. cert⁹ eñ mod⁹ est ponendus & iō ille seruandus est: vt eo. tit. datur. sed si cōmune non facit sibi nec alij imputet: vt extra de regu. iur. imputari. lib. vj. ¶ † Sed vlterius queritur. vtrū 2 forensis vel extraneus delinquens in prohibitionibus statuti alicuius municipij: puniatur pena illius statuti. hanc questionē tangit Inno. extra de cōsue. super rubrica. Sed ibi plene determinat dicens f̄m quosdam q̄ forēsis monitus vel sciens puniatur: ignorans autem non puniatur. Item aut contrarit sibi morā. & tunc aut est cōfestim recessurus: & tunc nō vt. l. heres absens. ff. de iudic. Quidam autem dicūt q̄ forensis delinquendo sortiatur forum illius loci. arg. C. vbi de crimi. agi oportet. l. j. autē. qua in prouincia. ibi puniendus est. per rectorem prouincie vbi maleficium cōmisit. ff. de offic. p̄ses. l. iij. nec potest pretendere ignorantiam in delictis. ff. ad. l. corne. de fica. l. lex cornelia. imo semper punietur praue actum. vt. l. si non conuitij. ff. de iniur. & extra de p̄script. c. j. igitur tanq̄ supina et crassa ignorantia non excusatur. ff. de iur. & fact. ignoran. l. regula. et. l. nec supina. ergo puniendus per illud statutum. arg. C. de emancipa. libe. l. j. et. ff. de testi. l. iij. in fi. et de vsu. l. j. in princ. et de euic. l. si fundus. et extra de fide instru. c. cum dilectus. §. fi. alij dicunt q̄ licet forēsis sequatur forū loci vbi deliquit: vt dictū est. tñ puniendus pena legali: quia licet sit effectus de illo foro tamen statuti pena ad eum nō extēditur. arg. eius quod not. in aut. 3 qua in p̄uincia. in glo. sed nonne. † Naz statutum dicitur tacitus consensus ciuium: vt no. de decu. su per rubrica. libro. vj. quo modo ergo titius astrin getur ex connentu. iam absq̄ eo facto non videtur. argū. C. de penis. l. debitorum. et de decre. decu. l. prouidentia. ergo tenet pena legali. vt l. leges. C. de legib⁹. Alij dicunt. q̄ quo ad litem ordinandam seruat consuetudo loci delicti. ff. d vsur. l. j. Et de edili. p̄i ua. l. an in totū. extra de eo q̄ mit. in posses. cā rei seruan. c. cū venissent. Sed videtur dicendum aut pena statuti est super delictis a iure prohibitis vel etiam a iure diuino: vel naturali: vel q̄si aut est super aliis ob seruantijs: seu querimonijs q̄s quodlibet municipium habet sibi primo casu forensis punitur: q̄z incidit in factum dānatū extra de sen. ex cō. c. a nobis. aut super dictū est ad idē extra de vsu. c. cū tu. In scđo casu cum tales obseruātie sint de iure p̄prio & priuato illius municipij: et ciuilia sint quo ad alios non ligant forēsem nisi ibi morā contrahat vt sup: aditi. quia iuste ille ignorat: nam vnaqueq̄ prouincia in suo sensu abūdat. extra de sepul. c. certificari. quia cum sic licuit ignorare. extra de cōsue. c. j. lib. vj. Et de hec dic vt p̄le not. ff. de 4 pe. respiciēdū. §. fi. † Ergo portās arma punit. q̄z eorū vsus[a] est a iure prohibitus vt in auten. de armis. Et si queras

a ¶ Eorū vsus. Adde per. de āch. in. c. clerici. de vi. & ho ne. cle. & ibi Collecta. nu. x. car. 3a ba. in cle. j. §. p̄state. in iij. q. de statuo. mone.

¶ Interfi
cere quēꝙ
Ioš. xviij. f.

qua pena puniatur de-
portās. dic quod si pena
statuti est minor pena
legis: vel econtra mino-
ri puniet. arg. l. interpta
tione. et. l. si pñs. vel dic
pena illi⁹ municipij: vt
supra dixi per. l. ff. de ex-
traordi. crimi. l. sacrile-
gij. §. super quedam ꝛc.
¶ Ad idē an mulcta im
posita p bāñu valeat: si
appareat bannum esse
nullū. Itē an bannit⁹ in
alia ciuitate delinquēs
possit postꝙ bannit⁹ est
puniri. Item an banni-
tus pēdente appellatio-
ne possit offendi ꝛc.

1 Ctauo q̄rit.
qd si aliqs
offendit ex-
bannitū pro
aliquo male
ficio. Nunqd ex hac offē
sione punietur. Et dicūt
quidam si permittitur
per statutum municipa
le: ꝙ exbannitus de ma
leficio possit ipune offē-
di tunc non punitur: qr
quod a iure municipali
fit: legitime factum est:
ideo penam non mere-
tur. C. de adul. l. gracc⁹.
ff. e. l. miles. §. j. qr ēt de
iure cōi offensa pmittit
in casib⁹. vt. ff. de sica. l.
iij. §. fi. ad. l. aql. l. iij. ḡ p
statutū qd est lex. ff. de
sepul. viol. l. iij. §. si diu⁹.
licite em̄ pena auget in
ꝯtumaces. ff. de pena re
le. l. capita bona. §. l exu
lib⁹. alij ꝙ nō solū si per
statutū ꝯcedit: sꝫ etiam
de iure cōi pōt exbānit⁹
impune offendi. Et hoc
ita probant. Exbāniti p
uati sunt a cōione ciuiū
sicut excōicati a cōiōe fi

delium qd. ipso facto ostendit. sꝫ cōstat
ꝙ excōicati possunt occidi: vt. xxiij. q. v.
excōicatoꝝ. et. c. adeo. Nam vbi eadem
ratio: eadē debet esse iuris cēsura. ff. ad
l. aquil. l. illud. Preterea reos fugientes
licet occidere legis pmissione. C. de his
qui ad ec. cōfu. l. iij. ꝛ de rap. l. j. ergo ex-
bānitos qui ꝯtumaces fugiūt alij ꝛ ve-
rius est ꝙ cōtumaces exbāniti de iure
cōi nō possunt offendi impune. Non em̄
priuatis punitio est cōcessa. ff. de iudic. l.
qui neqꝫ. immo est cōcessa iurisditio p̄si-
dētibus vt ibi. ꝛ. l. non est singulis. ff. de
reg. iur. ꝛ aut. de iud. p totū. ꝛ de defen.
ciui. §. nulla. ꝛ. §. audiēt. Unde in euan-
a gelio: nō lꝫ nobis interficere quēꝙ. ᵃ q̄s
autoritates diuinas tanꝙ leges allega
re licet: vt in aut. vt iud. sine quoquo suf
fra. §. est quoqꝫ. col. ij. Unde dic ꝙ supe-
rius allegata in specialibus causis lo-
quuntur qñ aliter periculuꝫ vitari non
pōt. Ita igit demū lꝫ offendere exbāni-
tos: si permittit ex forma statutorum. qr
tūc ius cōe metitur a statuto vt dixi su-
pra eo. ti. in princ. argu. cōtra ꝙ offensio
exbāniti etiā p statutū pmitti non pos-
2 sit. †Constat em̄ ꝙ statutū est q̄dam ci
uiū conuentio: vt no. C. de decu. sup ru-
brica. ꝛ. ff. de legi. Qr fm leges licita nō
est cōuētio seu statutū ad delinquendū
facta: vt. ff. de verb. obli. l. gn̄aliter. cū. l.
se. ꝛ. l. plagi. Et extra de reg. iur. c. in ma
lis. lib. vj. Ex p̄dicta aūt cōcessiōe videa-
tur cōcessa actio delinquēdi. Unde non
valet. ff. de pac. l. cōuenire. C. de indi. vi-
3 dui. tol. l. ij. †Itē est cōtra ius naturale
qr hoiem homini insidiari nephas est.
ff. de iusti. ꝛ iure. l. vt vidit. Itē ꝯ ius di-
uinū: scꝫ non occidas ꝛc. Ergo nō valet
vt. d. infra eo. titu. in. q. vlt. Et licet vel
posito ꝙ dicat tale statutū perdurum:
tñ est seruandū. vt. l. prosperit. ff. qui et
a qui. ꝛ. s. eo. ti. in prin. Tn hec offensio
a statuto pmissa nō videtur ita large in-
terpretāda. vt occidere liceat exbanni-
tū. arg. ff. de pcur. l. sed hoc neqꝫ. Quid
enim si ex tali delicto est exbānitus: ex
q̄ non est corporalis pena inferenda. qñ
licebit priuato maiorē penaꝫ inferre ꝙ̄
etiam per iudicē inferenda. Certe non
videtur. ar. ff. de pecu. l. qui peculij. qm̄

priuatum est pretoris et non debet esse cũ eo qui substituit. ff. si quis cau. l. eum qui. §. iniuriarũ. et q2 in alteri⁹ locũ succedit. iure eius vti debẽt. ff. de reg. iur. l. qui in ius. et. l. nemo. iur. aliter excedit modus in exequendo quod non licet. C. quo. appel. non recipi. l. ab executione. pro modo quidẽ culpe vindicta est inferenda. ff de penis. l. respiciendũ. in prin. l3 eñ defensio sit a statuto pmissa absolute: tñ restringẽda est. quelibet eñ potestas quarũcũq3 generaliter a lege cõcessa restingit ad ius 9mune. ff. de cõdi. inde. l. si pcurator. 2. l. celsus. 2 ad municipa. l. proculus. 2. l. luci⁹ siue titi⁹ §. penul. sic 2 alias castigatio cõcessa marito vel dño magis restringit: leuis tñ castigatio permittit. ff. ad. l. aquil. l. s3 si qñcũq3. in fi. 2. l. seq. † Nimia eñ seruitia est
4 in culpa. vt ibi. 2. ff. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. l. ij. q̃ eñ non fortuito exbãnitũ puta telo se defendẽtẽ: sed ex proposito forte tãq3 inimicũ offenderit videt cum iniuria eũ occidisse: vt. d. l. si quacũq3. §. j. tenere eñ potius debet eũ deprehẽsũ sub cura potestatis: vt ibi. 2. C. d malef. 2 ma. l. vlt. dici th põt: q2 cũ in odiũ exbãniti sit hoc introductũ: et in eius cõtumacia impositũ: q2 in hoc vincit lex a statu-
5 to vt supra dixi. † Offensionis autẽ ver-
a bo[a] etiã occisum cõtineri: vt eo. t. l. nec
6 in ea. ¶ † S3 q̃ritur q̃d si pmittit p statutũ: sed in bãno continet: q2 liceat vnicuiq3 offendere exbãnitũ: nũquid offendẽs ex hoc accusabitur. Et primo videt q2 nõ: q2 nõ potest index vel testator generalẽ iurisditionẽ immutare. ff. de fer. l. j. 2 extra de testa. c. requisisti. Ad idem. C. de ope. publi. l. j. ibi neq3 confessio iudicis immutationẽ cõtra ius cõcedit. ff. de iureiurã. Ad idem. ff. de reg. iur. l. ex pretorio. ad idem. C. de preci. impera. offe. l. nec damnosa. ¶ Ecõtra q2 sic per. l. ff. de adul. l. decem. iussus eñ iudicis eũ excusat. Et facit licitũ: qđ al's esset illicitũ. ff. de aqua plu. arcen. l. q̃q3. ff. de his qui not. infa. l. furti. §. qui iussu. Non eñ principis vel pretoris autoritate debemus decipi: nec debet nobis esse dãnosa. C. de his qui ve. eta. impe. l. j. qđ verius videt. qñ aliqs offendit exbannitũ cui⁹ bãnimentũ postea inuenitur nullũ vel non solenniter datũ fm formam statutor: dic vt supra de questione emergen. in questione quarta. ¶ Alteri⁹ queritur. aliqs offendit exbãnitũ ex permissiõe statuti: de qua offensione accusat⁹ cõparẽs dicit. dñe index nõ debeo respondere ad accusationẽ: q2 eum de q̃ accusor offendere potui permittẽte statuto. dicit index respondeas accusa. 2 i termino accusationis probabis exceptionẽ pbandam. an sit admittendus ad exceptiones ante pbationẽ. Et primo videt q2 ante responsionem sit admittendus: q2 ex quo statutũ sibi pmittit: non videtur q2 accusa. procedat. C. de his q̃ ad eccle. con fu. l. iij. ibi: et in glo. dicit immo talis accusa. est laceranda. C. ne quis de cre. §. fi. q2 sine metu accusatoris fieri potest: vt ibi de eo qđ fit lege permittẽte accusari nõ põt: q2 quod legitime factuz est 2c. vt. d. l. graccus. C. de adul. Vñ si nõ legitimus accusator: non d3 accusari. Extra de accu. c. j. ff. de collu. dete. gẽ. cũ non iusto. Prescriptiones eñ idest exceptiones que obijci solẽt accusantibus qñ tractari solent anteq3 nomen rei inter eos accipiat. i. ante li. 9test. ff. de adulte. l. si maritus. §. pscriptio. ergo 2c. ¶ Econtra q2 sit ad respondendum cogendus. quia hec est

a ¶ Offensionis vbo. Adde Bar. in. l. licitatio. §. qđ illicite. ff. d publi. pau. de ca. 9si. cxcij. Flo. de sctõ petro in. l. j. §. hec aũt. de his q̃ deie. vel effu. alexã. in. §. chrisogon⁹ in fi. de vb. obliga.

exceptio peremptoria. Nam ea pbata
accusa. perimitur. ergo post cõtestatio-
nem probanda. C. sen. rescin. non posse.
l. peremptorias. nam est de rebus per-
emptoriis que litis contestationem im-
pediunt. ff. de condi. inde. l. eleganter §.
si post. et de verbo. signi. c. cum sacra. Et
extra de excep. c. exceptio. lib. vj. Igitur
seruatis suis exceptionibus contra per-
sonam soluunt: si accusatio contineat
aperte naturã negotij: idest causam ac-
cusationis: vtputa quia cõtinetur in li-
bello. Accuso petrum qui occidit seruũ
quia armatus zc. vel talem qui vela re-
gia zc. vel talem qui occidit petrum ex-
bannitũ: tunc talis libellus est reijcien-
dus: quia continet in se patentem erro-
rem. arg. dictaꝝ legum p̄o prima par-
te allegatarum. C. quãdo prouo. non est
neces. l. ij. z de re iudi. l. pses. et. C. de fur-
tis. l. j. Sinautem petẽtis causam reie-
ctionis nõ retinet: dico litem cõtestari.
arg. C. qñ prouo. non est neces. l. ũ. Et in
pcessu poterit de iure suo ostẽdere. arg.
de rei ven. l. sĩ. in fi. Et depositi. l. j. §. ar-
gẽtũ. Et p iura in secũda parte allegata.
Et sic etiã repellit modo obijciẽs: quod
ante obijcere potuit: vel debuit: quia qđ
est ei imputet. C. de adulte. l. q̃uis indu
bitati. Nõ eñ post tẽpus probatiõis vel
sñiam pbãdã ãs admittit. ff. de re iudi.
l. post re. C. de fruc. z litis expẽsis. l. termi
nato. q: p veritate accipiat. vt l regula
7 iur. l. res iudicata. ¶†Perfectũ eñ ne-
gotiũ postea cõditionẽ nõ capit. C. de do
na. q̃ sub modo. l. perfecta. q: lapsus ter-
minus tacitã renũtiationem inducit. ff.
de acquir. here. l. q̃diu. in fi. ¶An autẽ
hec exceptio possit obijci et probari per
procuratorẽ dixi supra de q̃stione circa
procuratorem in questione nona. et ibi
8 plene. ¶Sed adhuc querit† quis fm
formã statuti impune põt offendi: duci-
tur in forcia cõmunis. Et eo in custodia
cõmunis cõstituto aliquis percutit: vel
occidit eum: nũquid percutiens ex hoc
punietur. Et primo videtur q̄ nõ: q: fe-
cit lege permittẽte ergo impunitus: vt
l. gracc⁹. j. ff. de adu. l. miles. §. fi. ¶Econ
tra videtur q̄ sic: q: permittit vt offen-
datur bannitus propter defectum pu-
blice vindicte: quam curia tenetur in
eũ exercere: z nõ poterat propter eı⁹ ab
sentiam. Si enim fuisset exbannit⁹ nec
fuisset pmissa offensio: si fuisset punit⁹
debita pena per eã q̃ dixi supra de ques-
tionib⁹ circa iurisditionẽ. §. fi. q̃ in hoc
repetere põt. vñ cũ modo nõ sit absens:
videt pmissio renocata. arg. ff. đ fideicõ.
l. stipulatus. quia cessante causa cessat
effectus. ff. de iure patro. l. adigere. §. q̄-
diu. C. de episco. et cleric. l. generaliter.
Extra de appel. c. cũ cessante. quia de-
uenit ad eũ casum: a quo incipere non
potuit. ff. de vsur. l. cũ vir prediũ. ¶Dic
q̄ videtur puniendus. ar. ff. de iure fisci.
l. cdi. §. id autẽ. ff. de penis. l. aut facta.
§ quisquis. Et facit expresse. C. de ma-
le. et mathe. l. vltima. Item q̃uis per-
mittat lex hostes occidi. vt. ff. ad. l. cor.
de sicar. l. iij. §. fina. tamen postq̄ capti
sunt: non licet. ff. de sta. ho. l. libertas. §.
9 serui. insti. de iniur. §. primo. ¶†Quid
si exbannitus spõte se presentauit post
tempora banni. et dedit fideiussorem de
soluendo bannum nunquid liberetur.
et videtur quod non. Nam licet excom-
municatus iurauerit stare mandatis
ecclesie tamen anteq̄ soluatur non est
excommunicat⁹: vt extra de senten. ex-
commu. ca. cum desideres. et. c. quod in
dubijs. ¶Econtra quod puniatur: quia
videtur satisfecisse. nam satisfactum ac-
cipim⁹. ff. de pigno. actio. l. si in rem. §.
omnis. cum ergo curia propter satisda-
tionem distulerit banni executionem:
satis est: vt. ff. de publica. l. vltima. §. si
quis confessus. et. ff. de noui oper. nun-
tia. l. pretor. §. quicquid autem. Nam
et promissio pro solutione est. ff. de do-
nationibus. l. si patron⁹. §. j. Item quia
remansit in custodia communis: vnde
offendi non debuit: vt dixi supra in pro-
xima questione. Ad idem. ff. de preto.
stipu. l. paulus. item quia par est dare
similis: et soluere: vt in autenti. vt ex
actio. instan. do. §. fina. Item de propris
mo agendum. pro certo est habendum.
ff. de testamẽ. milita. l. si filius familias.
Ad idem. ff. quod vi aut clam. l. sed si
alius. §. est et alia. item ceptum pro iam
facto habetur. ff. de aur. et argen. legat

l. si non sic §. quid ergo. Item quia debitores reipublice post satisdationem muneribus publicis rome fungimur. C. de debi. l. j. lib. xj. Item quia res facile redit ad naturam suam. ff. de pac. l. si vnus.
10 et adde. j. eo §. sed pone. ¶ Item pone quod quis exbannitur in centum: tamen exbannimentum deficit in citatione: vel alia solennitate statuti. qui exbannitus noviter decurso termino banni in iudicio compareret: iudex mandat ei: vt ad penam centum non discedat donec satisfecerit exbannimenti quantitatem: ipse autem exbannitus contempto mandato recedit: propter quod iudex vult exigere ab eo quantitatem banni: et etiam centum pro 12
a mulcta: que ei accedit: obijcit exbannitus [a] quod non potest: quia bannum est nullum propter defectum solennitatis. dicit iudex quamvis bannum sit nullum: tamen mulcte impositio tenuit: quia fuit aliqua et non contra ius litigatoris. ff. de re iud. l. presens. et l. cum prolatis. ¶ Replicatur: quia si bannum est nullum: ergo et mulcta que et accedit est nulla arg. 13
expressum. ff. si quis cau. l. si eum §. iniuriarum. vnde non debuit aliunde valere mulcta predicta: que fundatur super predicto banno: et est ciuilis executio. ar. j. q. j. paulus. et C. de edi. aut. si quis ante. extra de cle. coniu. c. venerabilem. in fi. si enim non est bannum: executionem habere non potest: vt. C. de fer. l. a nullo. Nam bannum non potest precedere suam causam: vt not. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. in fi. Et facit ad hoc argu. ex presso illum. ff. si quis cau. l. si eum §. iniuriarum. ibi propter ipsum etc. et hoc tenet Dy. q. l. si cum nullo. ff. de re iudi. et not. ff. pro socio vt sic. ¶ Deinde queri-
11 tur. † pone quod talis exbannitus ex tali delicto quod equiparatur deportato secundum ea que notauimus in questione circa procuratorem. in questione x. in fi. vtputa de proditione: seu seditione: de quibus constat puniri. l. iulia. maiestatis. ff. eo. ti. l. j. et l. de cetero. Qui exbannitus durante banno commiserit aliquod delictum extra territorium sue ciuitatis de quo est exbannitus: queritur vtrum ex illo delicto iudex ciuitatis sue possit procedere. Et primo videtur quod sic. ne ex illo delicto consequatur immunitatem. ff. de interdi. et relega. l. relegatorum. §. si. de nego. gest. l. si ue hereditaria. Item licet perdat ciuitatem et desierit esse ciuis: tamen domicilium ratione originis durat a qua se excusare non potest. quia eam semper retinet. ff. ad municip. l. assumpto §. j. exclusio enim ciuitatis et capitis diminutio non debet a delicto exprimere. ff. de ca. di. l. pertinet. §. nemo inuitus. vt eo. tit. l. tu: clas §. iniuriarum.
† Nam et semel exbannitus et excommunicatus potest iterum excommunicari et exbanniri. vt qui in sordibus est absordescat amplius. xlvij. di stin. quantum. extra de iude. c. ita quorundam. et ibi not. † Preterea relegatus ad tempus retinet locum domicilij: ex quo exbannitur: vt not. ff. ad muni. l. eius qui §. fin. ergo iudex domicilij potest procedere contra eum. ¶ Econtra quod non. Nam predicta loquuntur in delictis: in quibus retinet ciuitatem et incolatum: et desinit esse ciuis. ff. de leg. l. vlti. et. d. l. tuteles in fi. adeo quod non potest a suis creditoribus conueniri: vt dixi de questio. circa sententiam. in q. xij. si ergo contra eum iudex aliene iurisdictionis dominetur nihil potest statui. vt dixi. s. de q. circa iurisdictionem. q. j. delinquendo enim in alterius territorio non cedit ad iniuriam iudicis illius ciuitatis. de qua desijt esse ciuis: sed loci: vbi deliquit. ff. si quis ius dic. non obte. l. j. adeo quod si ciuis

[a] ¶ Obijcit exbannitus. Adde quod exbanniti de ciuitate non possunt post mortem ad ciuitatem deferri. pe. de an cha. in. c. cum ad monasterium. nu. 9. de sta. mo.

esset deberet revertere
ad locū delicti:vt dixi su
pra de q̄stio.circa iuris-
ditionem.in.vj.q.Cū er-
go non sibi:sed alij sit fa
cta iniuria:non dz ven-
14 dicare.† qz actio iniu-
a riarū a est priuati iudicij.
C.de iniur.l.iniuriarū.z
soli iniuriato competit.
ff.de priua. delic.l.vlti.
constat enim qd banni-
tus sicut non admittit
ad munera z ad hono-
res ciuitatis a qua est
exbannit9.sic etiam nec
grauabit.qz s̄m naturā
zc.Itē exbānit9 in casu
proposito ita desijt esse
ciuis.qd per p̄mū iudi-
cem ex nouo delicto ali-
bi commisso puniri non
pōt.nec ibi conueniri:vt
d.l.pertinet.Sed aliter
exbannit9 puta ex eo:q
infert iniuriam:vel me-
diaz capitis diminutio-
nem:domiciliū retinet.
z cōueniri potest:vt no.
in.d.l.ei9 q̄.§.fi.ad idē.
ff.de mino.l.papi.exuli.
15 ¶Sed vlteri9 q̄rit† q̄d
si talis exbannit9 redijt
in ciuitatē:nec punitus
est de delicto alibi com-
misso.Nūq̄d a iudice ci-
uitatis ad quam redijt
poterit puniri.Et p̄mo
videt q non nec ratio-
ne loci:cum declinaue-
rit extra territoriū.nec
ratione persone:cū tūc
non est ciuis:vt.s.dictū
est. ¶Econtra q sic:qz
ex quo punitus nō fuit;
hic est puniend9 ne re-
maneat impunit9.quia
noxa caput sequit. ff.si
ex noxa.caus.aga.l.ij.et
delicta tenent suos au-
tores. C.de pac.l.sanci-

a ¶Actio iniuriarū. Adde q actio iniuriarum oritur ex cōuitijs. pet.de anc. in.c.venies. nu.1.de iureiurando.

mus.Sūt ita ossibus annexa q delin-
quentem sequunt:sicut lepra leprosum
ff.de condi.inde.l.frater a fratre.sicut z
psonalis actio.ff.de pec.l.q̄s ergo.Pre-
terea redeūdo ad ciuitatem adept9 est
domiciliū re9.ff.ad munici.l.domiciliū.
Et maxime si ibi habet maiorem par-
tem fortunarū suarū:vt no.in.d.l.ei9 q̄.
§.fi.item quia res deuenit ad eū casum:
16 a quo incipere non poterat.de vsufruc.
l.cū vir prediū.†Item an bannit9 pos-
sit offendi a preside.Dyn.determinat q
non vt ipse not.ff.de test.l.qui a latro-
nib9.z per.l.ff.de his qui no.infa.l.fur-
ti.in prin.z facit.ff.de iniusto rup.z irri.
17 test.l.si q̄s exheredato.§.vbi aūt.¶†Sup-
pone q statuto cauetur q banniti de-
beant de libro bannitorum cancellari.
Accidit q exbannitus soluit penam ex-
bannimenti:tamen anteq̄ bannū can-
celletur:z anteq̄ bannimentum offen-
ditur ab aliquo:nūquid impune potest
offendi.Et primo videt q sic:qz duran-
te scriptura banni durat ipsum bannū.
Nam q̄diu durat nomen durat pena
imposita nomini.C.de in infre.pe.celi.
l.f.al's.ar.C.de fer.l.a nullo a cōtrario
sensu.ad idē.C.de edi.edic.l.bouem.§.
pe.Item quia electio ad militiā nō suf-
ficit donec sit scriptus in numero mili-
tum.ff.de mili.testa.l.ex eo.C.de cohar.
prin.l.q̄cunq3.li.xij.vnde sicut scriptus
est in bāno:sic ꝯtrario actu debuit can-
cellari:vt.ff.de regu.iur.l.quicūq3.l.ni-
hil taz naturale.z.ff.de solu.l.put quis-
q3.Itē scriptus est inter infames.ergo
cācellatione op9 est. ar.ff.ad turpil.l.j.
§.si plures.¶Ecōtra q p rebānito sit
habēdus:qz solutiōe eius quod debetur
tollitur omnis obligatio.inst.it.qui.mo.
tol.obl.in prin.ff.de verbo.obl.l.qui plu-
ribus.Itē scriptura est solutione facta
dissoluta.C.de condi.sine causa.l.disso-
lute.adeo q actionē habet ad cancellā-
dum.ergo ipsam cancellationem habe-
re videtur.ff.de regu.iuris.l.qui actio-
nem.Itē quia fecit quod in eo est.Sed
cācellatio ad officialem pertinet.vnde
si per eum stetit.non est soluenti impu-
tandum.ff.de tēpo.appella.l.ij. et ideo
videtur.Dy.q si offenditur a sciente nō

Impunita sit: licet cancellatus non sit. iam enim in fortiam communis peruenerat: vt dixi. s. in §. sz adhuc queritur. secus ab ignorãte. ff. de adulte. l. penul.
18 ¶ Preterea queritur. † nunquid liceat illo exbannito offendere alium exbannitum impune. Et primo videtur q sic: quia statutum permittit indistincte offendere. ergo vnicuiqz videtur generaliter permissuz. quia sufficit aliqd in genere mãdari. ff. de offic. prefec. vrb. l. j. §. cum vrbē. z de iure fisci. §. in fraudem. z ff. de procura. l. cui. z argu. ff. de administra. tutorum. l. si duo. quia vbi lex nō distinguit. nec nos vt. ff. de publi. l. de precio. ¶ Econtra quod nō. quia ex sua improbitate zc. ff. de interdic. z relega. §. fi.
19 z de re. iur. l. nemo. ¶ † Item quia fur non habet furti actionem contra aliuz furem qui sibi rem eandem furatam subtraxit. ff. de fur. l. qui re. §. si quis alteri. z l. itaqz. Est enim q tali offendenti possit obijci. z tu zc. ff. quod vi aut clam. l. si alius. §. bellissime quia nihil dolosus doloso. imo paria delicta mutua compensatione tolluntur. ff. soluto mat. l. viro. z de dolo. l. si duo. et de eo per quem fac. erit. l. fi. Item quia laborat eodem morbo: vel causa. extra ð testa. c. veniēs. C. eo. tit. l. quoniam. et de lib. cau. l. si filium. z non debet legis beneficio iuuari: qui in legem cõmisit. ff. de mino. l. auxiliũ. z. ff. sol. ma. l. viro. ¶ Igitur dicendũ est vt non excusetur, si naũt offendēs si ex vno delicto tantum exbãnitus. offensus autē ex pluribus delictis posset dici: vt possit impune offendi cũ non sit equa ꝯditio vnius exbãnimenti ad plura sug. Ergo non compēsanda cũ paria non sint. ar. a contrario sensu. d. l. viro.
20 ¶ † Itē solet queri quid si ex pluribus causis vel delictis est exbãnit⁹; an sufficiat vnũ exbannimentum generale pro omnibus. Et primo videt q sic. ar. ff. de
21 accep. l. si ex pluribus. † Nam z p multis excõicationibus sufficit vna absolu-
a tio. [a] vt no. iij. q. iiij. engeltrudā. quia tãtum operatur generale quo ad generalia: quãtum operatur speciale in qualibet sua specie. ff. de admi. tut. l. si duo.
22 † Semper eniz gen⁹ speciem in se cõtinet. ff. de reg. iur. l. semp in generalibus. Et qui omne dat: nihil excipit. ff. ð leg. iij. l. heres me⁹. §. j. sufficit enim aliquid in genere mãdari. vt dixi. s. in. q. prima. ¶ Econtra q non: quia lex expresse reqrit: vt pro singularibus criminib⁹ singularis fiat executio. ff. ad turpi. l. j. §. si plura. z l. senatus. §. j. ff. de no. oper. nũ. l. de pupillo. §. si plurium domorũ. igitur tanq factum cõtra legē non valet. vt. l. non dubium. C. de legi. Sed videtur Dyn. q exbãnimentum generale non sufficiat. si tñ ex qbusdã criminibus specificatis z gñalis subijcitur clausula. vr sufficere. ff. ad. l. aquil. l. si seruus seruũ. §. z nũquid lex. z si quis cau. l. sz z si quis. §. quesitum. z p ea que no. extra de reg. iur. lib. vj. zc.

¶ Utrum statuto loquēte in plurali: teneatur: q committit in singulari.

Ono qrit. † cauetur statuto: quod ex verbis iniuriosis puniat quis in viginti. contingit: quod aliquis dicit alicui vnum verbuz iniuriosum tantum. Nun qd puniet dicta pena. Et videtur primo quod non. naz statutum dicit verbis. in plurali. ergo requiritur q plura verba dicantur. quia pluralis locutio saltē duo requirit. ff. ð testi. l. vbi numerus. z extra de testi. c. gaudem⁹. a contrario

a ¶ Una absolutio. Adde qð talis absolutio dicit̃ snia. Jo. de tur. cre. c. si qs a pprio. nu. iij. x. q. iij. z qs sit effectus quem facit ecctia quo ad deũ vide pe. ð anch. in. c. in sacris. nu. 4. ð sen. excõ.

sensu.ergo vbi recedit a
v̄bis statuti:non videt
puniendus:q2 nō est re-
cedendū a v̄bis statuti
ff.de leg.iij.l.non aliter.ff.
de exercita.l.ij.§.in re.
¶Econtra q2 puniatur
etiā pro vno verbo.ff.de
neg.gest.l.j.§.j.z vi bo.
rap.l.ij.§.qd ait.omnis
eñi pluralitas includit
in se singularitatez.z q2
ex singularibus fit plu-
ralitas.ar.ff.d loca.l.in
naui.in fine.et primum
dr respectu scdi:vt.ff.de a
rebus dub.l.qui duos.z
hec veritas.al's rema-
net iniuria ipunita.qd
esse non debet.vt.l.ita.
Et adde qd est in.q.xvij.
¶Utrū statutū qd loq̄-
tur in masculino traha-
tur ad genus femininū.
Et an statutum ꝓhibēs
successionē filiorū mas-
culorum:trahat ad suc-
cessionē filiarū.

a ¶Ut.d.l.
si qs id qd.
Adde ibi
Bar.z doc.
Dyn.in.l.
duo sunt.in
ver.femini-
nū.ff.d tes.
tu.collect.
l.c.raynal-
dus.nu.3.et
d test.Bal.
i.l.nec pas-
sim.C.d in-
iu.et facti
igno.

1 Ecimo que-
ritur.†qd si
statutū pro-
hibet vel p-
mittit aliqd
in gñe masculino.Nun-
quid idem seruabimus:
vel intelligemus in ge-
nere feminino.Et pri-
mo videtur qd sic:quia
genus masculinuz cōci-
pit femininū.ff.de leg.
iij.l.qui duos.z.l.seruus
legatus.z de pac.l.tres
fratres.et de neg.ges.l.
iij.z de consti.pecu.l.j.z
2 de test.tu.l.q̄ ita.†Uer-
bū eñi a lege prolatum
cōtinet vtrūqꝫ sexum.ff.
de iuris.om.iud.l.si quis
id quod §.j.ff.de iur.fis.
l.j.ff.de verb.sig.l.j.et.l.
3 pronuntiatio.in princi.

z.l.iusta.z not.C.eo.tit.l.j.¶Econtra q
non.ff.de ven.in pos.mit.l.j.§.queritu
z.l.si ita.z de liber.et posthu.l.nomina
tim.quidam tamen soluit.aut mascu
linum genus profertur ab homine:au
a lege.si ab homine siquidem contine
odium:masculinum non concipit fem
ninum.et ita loquitur.d.l.j.§.queritu
de ventr.inspic.Si vero continet fau
rem.tunc concipit.vt in legibus pro p
ma parte allegatis.hoc verum nisi fu
rit alia mens loquētis.ff.de leg.iij.l.li
cius §.quesitū.Si vero ꝓfertur a leg
tunc siue contineat odiū:siue fauorē:i
distincte masculinū concipit feminin
a vt.d.l.si qs id qd a.z de neg.gest.l.iij.i
terminatur in.d.l.j.de verb.sig.vnde
cunt cū omne statutum sit lex:vt ins
de iusti.z iure.§.omnes populi.ergo
statuto masculinū concipiet feminin
Preterea magistratus municipij ita p
bet autoritatem editioni statutorū.
cut in ceteris dispositionibus a popu
inductis.instit.de iure natura.§.pleb
scita.et.C.de ser.gra.reipu.ma.l.j.erg
perinde est habendum acsi per mag
stratum fuisset edicta.cui cōfirmat p
dante z faciente habetur.ff.de verb.
gni.l.si conuenerit.de testa.tut.l.test
mento.et de condi instit.l.talis insti
extra de conces.prebē c.quoniam.Se
simpliciter prolatum comprehendit f
mininuz:vt dicta.l.si quis id quod.erg
per statutū.Sed Dy.hanc reprobat.
dicit predicta esse de iure communi:
in statuto hoc non procedit.Ratio e
quia statutum constat esse stricti iuris
z non debet sic extendi ad subaudite
casus vt plene dixi.s.eo.tit.in prin.¶
ergo genus masculinū concipiat fem
ninū:z non sic absolute z simplici abs
lutione vocabuli.sed procedit ex me
te z interpretatione legis:vt.l.quisqui
ff.de lega.iij.Non possumus dicere
verba statuti prolata in masculino:tr
hantur ad femininum.Nam hoc est i
terpretari exhibendo eorū significatio
nem ad alios casus;qd non lz:vt dict
est.Et ideo secus in statuto q̄ in iure cōi:
p hoc vr̄ solui talis qō.¶†Cauet stat
to q2 nulla mater succedat filijs super

stitibus. nunquid si supersint filie exclu- det mater a tali successione. Et vr quod sic quia vt dixi quod masculinum concipit femininum ergo siue masculus siue femina supersit sufficit ad matrem excludendam per iura predicta allegata. Sed verius est quod mater non excludatur a successione: sed admittatur ad successionem. quia de feminis in statuto cauetur sicut continetur: ne ex verbis in statuto positis non comprehendit. ergo etc. Et ita determinat Dy. in dicta. l. qui duos.

¶ Utrum teneatur qui seipsum in rixa percussit. Item an teneatur percutiens.

1 Undecimo queritur. † Quid si aliquis seipsum in rixa percutiat: nunquid puniri debet pena statuti: quod dixi si quis percutiat in rixa etc. Et vr quod non vr cogitatum
2 de persona sui ipsius. † Nam in generali ser- mone non continetur persona loquentis: sed de extranea videtur intelligi: vt. ff. loca. l. qui insulam. §. colonus. et l. inquisitio verita- tis. C. de solu. quia predicta verba videntur deno tare duas personas. si enim debet esse alia persona percutientis et alia percussi. Unde cum non inuenitur non debet puniendus. non vnusquis- que est in re sua moderator et arbiter. C.
3 manda. l. in re. † Item qui rem suam rapuit: non tenetur vi bonorum rap. l. ij. §. hec actio. item vo- lens facit: sed volenti non infertur iniuria. ff. de iniur. l. j. §. vsque adeo. sic et clericus seipsum percutiens non vr excommunicatus: quia seipsum excommunica re non potest. ar. xxj. q. iiij. his quod. ¶ Econtra quod teneatur. ff. ad silleia. l. ij. §. quod si vulnerasti. presumitur enim opera data hoc fecisse. et quod se sponte occidendum probauit tenetur pena legis cornelie de sic. l. leg. corne. in fi. ff. eo. ti. Unde puniendus: quia qui sibi non pepercit mul tominus aliis parceret. ff. de reb. eo. l. iij. v. 2 sicuti item quia non est dominus membrorum suorum. ff. ad. l. aquil. l. liber homo. in prin. Et hoc for- a te verius: maxime quando non casu: sed data opera fecit. ff. ex quib. cau. maio. l. quod da- ta opera. Illum autem cum quo erat in rixa: constat ex illo vulnere non teneri. ff. ad sil- le. l. ij. d. §. quod si vulnerari. ¶ † Hec vera
4 preterquam in crimine violentie. quando vim infe- rens tunc pro omnibus delictis occurrentibus tenetur. C. ad. l. iuliam de vi. pub. l. quoniam. Sed sic dici potest quod in proposita questione violenter non videtur: quod teneatur quia hoc comentum sibiipsi percutienti prodesse non debet ff. ad sille. l. ij. §. excusantur. Item dicit quod qui per- cutit non ex proposito me- diator est pro rixa actione iniuriarum non tenetur. ff. de iniur. si cum seruo. tene tur tamen concussor actio- ne legis aquil. vt ibi no- tatur. vel secus in rixa cum sit in actu delin- quendi.

¶ Utrum per statutum quod permittit alicui ac- cusare: liceat accusato officiali accusare.

1 Duodecimo queritur. † quid si in sta- tuto continetur quod de ali quo maleficio liceat cuili- bet accusare et quod accusa tor habeat tertiam partem. Nunquid si officialis cu- rie vel familiaris domi- ni pretoris de illo loco ac- cusat recipiat partem per statutum concessam. Et pri- mo vr quod sic: nam predicta verba statuti indiffinite et absolute loquuntur. Er- go omnem personam generaliter com- prehendunt: quia indiffinita equi- pollet vniuersali. ff. de leg. ij. l. si pluribus. in prin. ff. de pig. ac. l. si necessitas §. si ala. † Et quia hoc no- 2 men quisquis siue quilibet est signum vniuersale[a]. ff. de he. inst. l. hoc articulo. quod omne dicit nihil excipit. ff. de ale. l. ij. §. notandum. C. de bo. pos. contra tab. l. prima. et extra de maio. et obedi. c. solite. ergo in omni accusatione habet lo cum. ¶ Econtra quod non. quia potestas siue re-

a ¶ Signum vniuersale. Adde bar. in l. hoc arti- culo. in ver. vt igitur. ff. de he- re. institu.

ctor recipit salariuꝫ pro
se ꝛ oībus famulis: quo
debet esse contentus. in
aut. de iureiurā. qđ pres
sta. ab his qui ad su. in
princi. coll. sine. Preterea
lege cauetur ꝙ id qđ ca
pitur ab hostibꝰ efficia
tur capientis. ff. de cap.
et postl'. reuer. l. si q̇d. Et
tñ si miles armate mi:
litie qui recipit stipēdia
a republica capiat ali:
quem ab hostibus: non
ideo efficit eius seruus.
q: milites dicuntur esse
defensores ꝛ non dñi eo
rum que ex bonis eoruꝫ
hostiuꝫ capiuntur. ff. de
capti. ꝛ postl. reuer. l. ab
hostibus. q: gerens offi: 2
ciuꝫ publicū non habet
locum dñi dum spoliat.
arg. ff. de furt. l. tutorū. ꝛ
pro emptore. l. qui fun:
dū. §. si tutor. Debet eñ
bona subditoꝝ protege
re nō auferre. arg. C. de
prescrip. xxx. anno. l. be:
ne ꝛ a zenone. Idē serua
bimus in officialibꝰ ꝛ fa
miliaribꝰ terrarū: vt in
eis p̄dictū statutū locū
nō habeat. ar. ff. de incē.
rui. nau. l. ne quid. in fi.
¶ Utrum tenens arma
in porticu domus sit pu:
niendus. Item qualiter
intelligatur fieri ad do:
mum insultus. 3

Ertiodeci
mo queri: 4
tur. † Sta: a
tuto caue
tur ꝙ te:
nēs vl' por
tans arma per ciuita:
tem soluat centum so:
lidos. Accidit ꝙ aliquis
inuenitur cum armis
sub porticu domus. que:
ritur an puniat. Et primo videtur ꝙ nō
magis: q̄ si inuentꝰ esset in ipsa domo.
q: appellatione domus ꝛ porticus cōti:
netur. ff. de leg. j. l. cetera. §. hoc senatꝰ.
ꝛ de leg. iij. l. prediīs. §. balneas. ꝛ §. seq.
ꝛ. ff. de verbo. signi. l. edificia. ꝛ l. qui cōti
nentibꝰ. quare iura priuati dicunt quo:
usq; ꝑ tectū et stillicidia se extēdunt. ff.
de serui. vrba. predi. l. olympico. §. fi. iteꝫ
siue peremptorie siue ꝑmissorie aliquid
ꝓhibet vel ꝑmittitur fieri in aliquo lo:
co id ꝓhibet: siue permittit in adiacēte
seu in confinibus suis. C. de his qui ad
eccle. confug. l. p̄senti. Et de incen. rui.
nau. l. j. §. j. Ad idē. xij. q. iiij. c. q̇squis. ꝛ c.
seq. nec diffiniūt. sicut eñ non presumit
contra illum q̇ tenet arma in domo: ita
nec cōtra illum qui tenet in porticu vel
domui adiacenti loco: vel contiguo ipsi
domui. q: censetur iuris priuati. vt. d. l.
2 olympico. §. fi. ¶ † Nā coherētia tanq̄
res principalis iudicat. ff. de rei vend. l.
que religiosis accessoria. Nāq; sapiunt
naturam principalis. ff. de re iudi. l. ni:
hil. §. cum principia. extra eo. c. accesso:
rium. li. vj. ff. de vb. sig. l. pupillus. §. in:
cola. Ad idem de sen. excō. c. si ciuitas.
in fin. lib. vj. Et facit. ff. de adult. l. ꝙ ait
lex. ¶ Ecōtra ꝙ puniatur: q: domus in
iure terminatur. Nam domus sm dia:
lecticos constat ex tribus. scꝫ ex solo pa
rietibus: ꝛ tecto. vt no. ff. de vsuc. l. eum
qui. §. ciuitas. Item ciuitas dr̄ que mu:
rorū ambitu cōcluditur. ff. de verb. sig.
l. ij. et. d. §. si ciuitas. Itē murus est finis
domus. vnde Uergi. Limes erat positꝰ
litē discerneret agri. vt no. extra de vb.
signi. c. forus. Item fundus non dicitur
vltra fines eius. ff. de actio. emp. l. fun:
3 di. † Item licet ripa fluminis sit coniun
cta flumini: nō tamen dicitur ex flumi:
4 ne. † a quia verbū iuxta vel ꝓpe habet
a designare vel denotare terminationeꝫ
vnius loci ab alio. vt. ff. de ser. vrba. pre:
dio. l. fistulas. §. iuxta. ꝛ §. fi. in hoc vide:
tur dicendū ꝙ qui inuētus est cum ar:
mis in porticu: vel in loco domui adia:
cēte: vel in ꝓtecto quo domꝰ extendit:
nō puniat: q: locus ille priuati iuris: vt
d. l. olympico. §. lucius. Un̄ sic tenēs ar
ma in domo q̇ est priuati iuris: nō puni:

a ¶ Ex flu:
mine. adde
Bal. i rubr.
ff. de reruꝫ
diui. in vs.
sed dubitat 1
cuꝫ apendi
ces. et vide
late p Bar.
cepo. in tit.
de ripa. in
tracta. d ser
ui. rusti.

5 tur:vt supra pbatū est. †Eadē ratione nō puniet inuentus in loco domui adiacenti. Et ita loquūtur leges pro hac parte allegate:dummodo dom⁹ vel pro tectū sit domui contiguū:ꝛ ꝙ stillicidia sup solo priuato consistant.ꝛ ita intelligo dictum.§.luti⁹.Sin aūt porticus vel tectū sint in loco vl' super locū publicū: videtur sec⁹.arg.ff.ne qd in loco pub.fi. l.j.tractatū.ꝛ de flumi.l.fin. ¶Et ex pre
6 dictis alia q̄stio terminatur†videlicet q̄liter intelligatur fieri insultus ad domū:qꝛ videtur insultus ad domum fact⁹ si insultans consistat in via:vel in loco publico ante domū insultati vbi ingrediatur vel introeat in domū seu in porticū:seu in locū priuatū seu domum adiacentē:vt.ff.de iniur.l.lex corne.ꝛ.l. q̄ domū.qꝛ non videt inferri insultus ad domuꝫ:ex quo non ingreditur in locum priuatuꝫ antea expressum.ff.qđ metus cā.l.metū aūt p̄sentē.iij.rīsō.Quia cuꝫ public⁹ locus omnibus pateat.vt.ff.de reꝝ diui.l.j.§.q̄ publica.sequit ꝙ re publica vti videat.ar.ff.p socio.l.mertito. Et iō tāꝙ p insultu priuato nō tenetur. nō em̄ pōt dici ad domū fieri nisi in domo fiat. Oportet em̄ aliquid in ipsa domo fieri.ff.de no.ope.nun.l.de pupillo. §.ij.iteꝫ vis expulsiua fieri non videtur: nisi possessio fundi ingrediatur.ff.de vi ꝛ vi arma.l.si id quod.§.penul.

¶Uterum puniatur is qui prope arma inuenitur stare. 1

1
a

Uartodecimo q̄rit.† si statuto cauetur ꝙ familia[a] potestatis vadat q̄rendo pro armis:ꝛ querēdo nō inuenerit alicui arma sed ad pedes q̄rūdā vel sub aliqua bācha ꝓpinqua inuenit cultellū:vel aliq̄ arma ꝓhibita:ꝛ quilibet negat suum esse vel se posuisse: Nec etiā apparet ꝙ illa arma sint propinquiora magis vni ꝙ alteri: nunquid oēs punient pena armoꝝ:vel nullus vel quis.Et primo videt ꝙ oēs.ff.ad.l. aquili.item mela.§.sed si plures.ꝛ ff.de his qui effu.vel eiec.l.j.in fi. ¶Secūdo videt ꝙ nullus qꝛ ratione incertitudinis nemo teneri videt.ff.de vsur.l.sed ꝛ si qs.§.interdum.C.de testa.tut.l.duo trāū:vnde in dubio san ctius est ꝛc.ff.de penis l.absentē.debemus em̄ declinare in partē absolutoriā.vt instit.de interdi.ad fin.Et adde qđ dictuꝫ est supra de q̄stionib⁹ circa fnieꝫ in q̄stione secunda.ꝛ si null⁹: ergo rōne incertitudinis de nullo est q̄renduꝫ.ad hoc vr̄ dicēdū.vt ne impuniti ptranseant. ꝛ ne detur occasio malignandi.insti.vi bo.rapto.§.j. pari pena oēs teneātur sed vno solute ꝑut iudex grauauerit vel elegerit.ceteri liberentur. ar.ff.d his q̄.vt idig.l.j. §.j.Sed ille.§. nō facit. primo videt potius contra.qꝛ ibi oēs puniant. vt.C.e.l.vlt.vn̄ meli⁹ facit.ff.e.tit.l. excipiuntur ibi ad pedes dn̄i ꝛc.

¶Utrū teneat adinuētus cuꝫ re prohibita infra fines territorij:quod nondū excessit. Iteꝫ an appellatione bladi continetur farina.

Uintodecime querit† prohibet statutum:ꝙ nō extrahatur bladum de districtu seu territorio ciuitatis: vel alicuius castri . accidit ꝙ officialis curie inuenit quendam cuꝫ asino onerato per rectam viā versus fines territorij: vel prope fines:nunq̄d punietur.et primo videtur ꝙ non:quia non cōstat ꝙ extrahere voluerit. Poterat enim ire ad locū alium non prohibitū ergo in dubio est ab

a ¶Familia.Qui veniant famili e appella tiōe.vide p paul.de ca. in cōsi.xvij. Jac.rebuf.j l.qn̄ꝙ.i pn. in ṽ.appel latiōe fami lie.C.de re mili.lib.xij. Bar.in.l.is qui.ṽsi.ap pel.familie

ff.de leg.ii. pet.ꝺ ach. et Joan.de ana.in.ca. quanto.de cēsib. Bar. et Bal.in.l. fi.ꝺ verbo. figni. Alex. l.l. ꝓnūtia: tio.ff. fami. herci. Bal. l.l.iubem⁹. §.si aūt.C. ad treb.bar to.in.l.fili⁹. §.cū pater. de leg.j idē l.l.si cogna: tis.de reb⁹ dubijs. idē in.l. cū ita. §.fi. nu. iij. de lega. ij. Idē in.l.is qui.de leg. iij.

folūt duo:vt.l. absentez. ⁊ in dubio p̄sumēdū est nō facere rē ꝓhibitā:sed permissaȝ.ff.de iure fif. l.nō intelligitur.§.si qs palā.q꞉ eligēdū bonū et fugiendū malum.vt ibi no.vñ factū dubiū iter: pretādum est in meliorē ſniam.ff.de regu.iur.l.q̄ ties.idē sermo.et dubia sunt in meliorē ptēȝ in: terp̄tāda.extra eo.tit.c. ij.si ergo nō p̄sumit culpa non est pena inferendo.q꞉ vbi nulla culpa: ibi⁹ nulla pena.ff.de bo. dā.l cum ratio.⁊.C.de li be.p̄te.l.maximū vitiuȝ. ¶Econtra ꝙ puniat q꞉ est in itinere repertus. Et tunc in itinere cōp̄rehensus.C.de ser.fug.l.si fugitiui.nam ⁊ q̄ ambu: lat cū cutello.ad occidē: dum punit:ac si occidis: set.C.de sica.l.is q̄ cum cutello.nisi ostendat se ire ad locū ꝑmissum:est puniendus cū inueniat in extrahendo actu:⁊ ꝑ ictu ar.de.bo.pos.ex te: sta.mili.l.vnica.Sed ꝺz exiuisse siluā in actu est exeūdi.vt.no.ff.de vsur. l.de arboribus.q꞉ qꝺ fit in via versus domuȝ:habetur ꝓinde ac si fieret in domo.vt no.C.de do: na.añ nup.l.cū in te.Et reputat venisse in ma: tallū:etiā q̄ nōdū est ad eū locū ꝓduct⁹.ff.de pe nis.l.in seruoꝝ.§.:.q꞉ ꝑ facto hr̄:qꝺ ē in ꝓmo faciēdū.ff.de mili.testa. l.penul.ff.de fideiuf.l.si qs pro eo.§.si nūq̄.igit videtur vt predictus pu niatur. quidam tamen dicunt: ꝙ minori pena

2

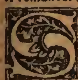
3

4

est puniendus:ꝙ si confines excessisset per dictam.l.si fugitiui.scȝ vt puniat in amissione ⁊ nō in alia pena pecuniaria scōm Hubertum de bob:o.argu pro.xj. dist.cap.si qs monach⁹.ff de licen.rui. nau.l.pedi⁹.ad qꝺ est ar. hꝯ licet delin: quēs nō ex animo excuset ab ordinaria pena:tñ est extraordinaria puniendus. ff.ad.l.cor.de sica.l.fina. ¶Et huic pōt adiūgi alia q̄stio.†Statutū est vt extra: hens bladū extra districtū puniat in cē: tū.q̄rit an extrahēs farinā puniat siue incidat in penā.⁊ p̄mo vr̄ ꝙ nō q꞉ de ea in statuto nō ꝓhibet. Cū ergo statutuȝ stricti iuris sit vt dixi sup:a eo.in p̄n.er: go ad aliud nō extēdet:vt ibi.nec ob. ꝙ grani aut bladi appellatione ꝯtinet:q꞉ spēs nō cadit in ḡnato sue materie.naȝ appellatione marmoris nō cedunt spe: cies marmoree:seu marmor in aliquaȝ speciem translatū.ff. de lega iij.§.illud forsasse.⁊ dixi plene supra in q̄stionibus circa vltimā volūtatē in questione.vij. Ergo rudis materia bladi:⁊ non trāsla: ti prohibita videtur. ex vocabuloꝝum nāq̄ diuersitate est diuersimode iudi: candum.vt.C.de codicil.l.si idē.ar.ff.de edi.edic.l.ante p̄c. ¶Ecōtra ꝙ puniat. q꞉ lino legato etiā qꝺ filatū est:et in te: la positū cōtinet.ff.de leg.iij.l.si cui la na.§.lino ad idē.ff.de au.⁊ arg leg.l.pe: diculis.§.labeo.sicut eñ omnis diffini: tio debet cōtinere cū suo diffinito.ff.de re.diui.l.in tm̄.§.sacre.Et not.instit.de oblig.in p:in.sic ⁊ materiatū debet cuȝ sua materia cōuenire:⁊ causatū cū cau sa.arg ex eo qꝺ no.ff.de codicil.l.qꝺ per manus.ad idem q꞉ p:ohibita alienatio: ne videtur prohibita omnis alienandi species:⁊ etiam neris pignoribus.C.de re.alie.non alie.l.vlt.et de fun.dota.l.ꝓ. videtur eñ prohibitum esse illud oīe per qꝺ peruenitur ad illud.ff.de spon.l. oratio.et omne id quod ex eo sequitur. vt.l.non dubiū.q꞉ hoc esset facere fraudē legi.ff.de legi.l.fraus. quia aperitur via malignandi quod est prohibitum. instituvi bo.rap.§.j.† Nam prohibita emptione etiam ꝑmutatio:donatio:et insolutum datio sunt prohibita.ff.ad.l. iulia.de pleg.l.leges.et institu.de do.§.

alle. ff. pro empto. l. litē. in hac questione videtur dicendum q si ex verbis statuti non prohibet forma: q in dubio puniat. ne videamus interpretari non statutū ad casum expressum: et ne asperemus penas: quas molliri debemus. vt. l. interpretatione. et iura cōtraria locū habēt se cūdū leges cōmunes: q possunt interpretari: et ad similia trahi vt sepius dictū est.

¶ Utrum punitus pro furto pena statuti remaneat infamis.

Sextodecimo queritur † statutū ponit pro furto penā pecuniariam: vel corporalem: et nullam facit de infamia mentionem nunquid condemnatur pena statuti remanebit infamis. Et primo videt q sic. quia de furto damnatum sequitur infamia. ff. de infa. l. athletas. §. 1 fi. et §. in modicū. l. qd non potest facere preses. q damnatū furtū non sequitur infamia. l. nō poterit. nam et si pena ex cā remittat: tū infamia nō aboletur. C. de generali aboli. l. vlt. nā vt ibi not. pena potest diminui: culpa perennis erit. ¶ Econtra videt q per statutuz etiam derogat iuri cōi. ff. cōia predio. l. venditor. §. si constat. ergo pena statuti debemus esse contenti. alias esset exasperare penas: et vltra q liceat protrahere. C. de pe. l. sancimus Et de furtis. l. quicunq et extra de his que fiunt a maiori parte capitu. c. ij. videtur duplici pena affici ex eodem delicto: cōtra. l. licet. ff. nau. cau. stabu. et q statutū hac sola pena fuit contentū: et si aliud voluisset aliud expressisset. C. de cadu. tol. l. vnica. et extra de decimis. c. ad audientiam. vel dicendum: q si statuto pro furto imponat alia pena: q. l. cōi tunc hoc ipso videtur cum eo sup infamia transactū. C. de infa. l. seueriorē. ad idē. ff. de fur. l. interdū §. q furt. et not. ff. eo. l. qd ergo. §. pena grauior maxime qñ pena statuti est corporalis: que excedit omnem aliā penā. ff. de penis. l. in seruorū. in fi. et dic vt not. ff. ad municipa. l. ordine. §. ij. rñso. alū dicunt q hec pena proueniat ex statuto: et ex quo oritur cōditio ex lege. q nō infamet. q cōditio nō infamat. ff. de acti. et obli. l. testatus. vt dixi 2 §. in. q. iij. item not. † q cū aliqua lex: vel statutū mandat duplicari penam in aliqua. l. vel statuto contractaz: si pena duplicāda illius. l. vel statuti erat etiaz in duplo: nō ideo tota duplicabitur: sed solū sumptū: vt colligit. ff. qd met. cā. l. si cū exceptione. §. quetenus. et §. iul. ait de ac. et oblig. l. qui seruum. in fi. et patet expresse. ff. de fur. l. in furti.

¶ Utrū appellatiōe familie vnus solus cōtineat.

Decimoseptimo queritur † continetur in statuto q in certis maleficijs credatur accusesi: seu denuntie familie potestatis: nunqd si vnus tantū de familia accusat: ei credit. Et pmo vr q nō q nomen familie ztinet plures psonas: et significat quoddaz corpus. ff. de v. sig. l. pnuntio. §. familie. et quia nomē collectiuū sicut populus grex collegium et similia in qb plures personē designant. C. de v. sig. l. pe. C. de iud. l. ppōnebat. de vsu. l. rex mistura. et vi bon. rap. l. pretor. et de colle. ill. l. per totū. extra de ele. c. j. nam vnus vel duo serui familiam non cōstituūt. ff. de ver. sig. l. iij. ergo vni nō credit. ¶ Ecōtra q credat. q vnus seruus familiā zstituit. ita eni tenetur dño p eius delicto ac si tota familia deliqsset ff. de vi et vi arm. l. j. §. fe

a ¶ Quas molliri dbemus. et hoc q sunt stricti iur. Bal. in. l. nō sine C. de bo. q li. Spec. in ti. de aduo. §. j. in versicu. summa. et de feu. §. ij.

a ¶In homicida. Ad de q nō dicitur homicida q lege permittente occidit. pe. de anch. in c. si persodiens. nu. 1. extra de homici.

milie et pluralis sermo
etiam pro singulari ha:
betur: vł accipitur. ff. de
verb. signi. l. in vsu. ff. de
cōd. z demon. l. familia.
§. fin. item conditio ad:
iecta a testatore si filios a
habuerit adimplet etiā
si vnicū filiū hȝ. C. de cō:
di. inser. l. j. ff. de ver. si. l.
non est sine liberis. ver:
bum eni plurale nō ge:
minat singulare: vt ad
eius veritatem oēs duo
singularia requirantur
quia vnuȝ satis facit. C.
de ꝯdi. inser. l. si plures.
Sed primuȝ videtur ve:
rius quia facta commis
sione pluribus vnus ex:
pedire non potest. ff. de
re iudi. l. duo ex tribus. 2
et de arb. l. item si vnus.
§. item si plures. extra ꝺ
offi. dclec. c. cām matri:
monij. vnde in ꝓposito
videtur requiri q maior
ps famile accusat. ar. ff.
de muni. l. quod maior.
z de dcnūt. l. nolatione.
et quod cuiusqꝫ vniuer.
noie. l. nulli. hoc verum:
nisi tota familia cōstite
rit in duobꝰ. ar. ff. de le.
iij. l. cū pater. §. libertis.
in fi. z nō obstāt contra:
ria. qꝛ alij sunt casus. et
ideo spālis est in eis. vt
not. in. d. §. familie aūt. z
facit supra eo. q. ix.
¶Utrum pacis bñficiū
ꝓhibitum ex homicida
sit ꝓhibitū in mandan:
te: item q̄ appellant in:
iurie personales zc. 3

1
Ecimooctano queritur
†cauet sta:
tuto: q i om:
nibus male
ficijs minuat pena pro:
pter pacem. Excepto homicida: cui non
prosit si faciat pacem. Nūqd hoc pacis
beneficiū prodierit: illi: q̄ mandauit ho:
micidium committi. z non ipse sed aliꝰ
mandato eiꝰ commisit. Et primo videt
q sic: qꝛ verba statuti loquūtur in homi:
a cida[a] sed ipse non occidit. qꝛ homicidiū
dicit a cedo cedis. ff. ad. l. corne. de sica.
l. iiij. Ad idem. ff. de iniur. l. iteȝ apud. §.
succurritur. Cū ergo non occiderit: pe:
na homicidij non tenet: vt. C. de accus.
l. iij. Et ideo verba statuti cū non repel:
lūt a beneficio pacis a q̄bꝰ verbis non
est receden. vt dixi supra eo. in princi. er:
go pena minuet in mandāte. ¶Econ:
tra q mandās homicidiū videat exclu:
sus beneficio pacis qꝛ mandās ꝓ prin:
cipali criminoso habet: vt no. ff. ad sille.
l. si ꝑcussor. q̄ enim ꝑ aliū facit ꝑ seipm
facere videt: vt. ff. de admi. tu. l. ita aūt.
§. deiecisse. et. ff. de reg. iur. l. diuꝰ. §. se:
2 natꝰ. †Nam z q̄ mandat corrūpi albū
pretoris: ipse corrūpisse videt. Et eadem
pena cū faciente punit. ff. de iur. om. iu:
di. l. si q̄s id qꝺ. §. hic non. z. d. l. nō ideo.
ff. de dam. infec. l. damni. §. mādato. Nō
enim interest zc. ff. de sica. l. nihil. immo
multomagis mandans puniendꝰ est: qꝛ
ipse actor fuit delicti. ar. C. ad. l. iul. de vi.
l. quoniam. qꝛ ipse peccando in se et in
aliū quem peccare fecit. et induxit ad
occidendū seueritas pene sibi est infli:
genda: a quo actor mandauit offensam.
ff. de ser. corru. l. in hoc iudicio. z. ff. qꝺ vi
aut clā. l. si ego tibi. z hec verior. z ad. l.
allegatam dic q illud est ad q̄rendū de
act. directa. l. aqlie. sed hic inq̄rimꝰ de
criminali pena imponēda. Et ideo secꝰ
z iure videt obseruandū in eo q̄ dam:
natꝰ est: vel fauore dato in homicidio:
vel dic: vt. s. eo. iij. q. Alij dicūt non extē:
dimꝰ statutū: vbicūqꝫ est contra ius cō:
mune: vel odiosum. Sȝ vbi concordat:
vel fauorē cōtinet extendimꝰ qꝺ est ve:
3 rū: vt in. l. omnes ppli. ¶†Quid si cōti:
neat in statuto: q pax habeat locū in
delictis personalibus tm̄. Que ergo di:
camꝰ personalia: z dicendū: q ꝓprie de:
licta personalia sunt: q̄ in personam in:
ferūtur. qꝛ proprie iniuria dicitur fieri:
quando aliquis pulsatur: vel verbera:
tur. ff.

tur.ff.de minor.l.lex cornel.in princi.z.l. pretor.§.si mihi plures. Item videtur q si violenter res de manu vel corpe alicuius auferat: tunc dic vt no. Inno.extra de sen. excõ.c.nuper.super vbo.violentia.vbi dicitur q nisi per illationem manus: excõicationis sniam non incurrit.
4 † Nã z si metu cõpello clericũ de domo vel de fundo quẽ possidebat exire. Et postea ingredior non incido canonem. Item si ei furor corrigitur: vel vestem quam tenet: quia nõ est violentia persone: quã non sentio nec est manus iniectio vt ibi per eum not.

¶ Utrũ q̃ tenet p statutũ aliqd facere ad tps: possit illud facere post tẽpus.

1
Decimonono querit † dr in statuto: q rector ciuitatis oẽs sentẽtias maleficiorũ debeat pferre infra mẽsez. Nũquid mẽse decurso poterit sentẽtiare. Et primo videt q nõ: qz sicut non valet snia de iure si pferat post instantiã biennij: vt no. C.de iudi.l.pperandũ.in prin.in glo.quedã th zc.ff.de excu.tut.l. scire oportet.§.cõsequens.sic ergo non valebit lata vltra tps instantie limitatũ
a a statuto: qz statutũ est lex.[a] vt.ff.de iusti.z iu.l.oẽs ppli.z preualet lege cõi.vt ff.cõia pdi.l.vẽditor.§.si cõstat. Itẽ arbiter assumpt9 ad tempus videtur denegari post illud tẽpus: qz ad tempus permissum post tps vr prohibitum.ff.de le.j.l.statuti.§.j.ad idẽ.ff.de lib.z posthu.l. puto.§.j.de penis.l.moris.C.de infa.l.si seuerior. ¶ Ecõtra videt: q mense trãsacto possit sniare: non em q̃cqd iudicis potestate cõmittitur zc.ff.de iudi.l.nõ quicqd.et tempus illius mẽsis videtur adiectum vt rectori in pronuntiando a iuriditione.ff.de reg.iu.l.cum tempus. aut nõ sententiãdo pena statuti punit extra de penis.c.fili9.lib.vj.hec secũda opinio videtur pbari per casum.l.iij.C. vt omnes cause tam ciuiles q̃ criminales.nec em ibi est speciale vt quidam dicunt.nisi in eo tantũ: qz ille cause citeriori die terminantur.sed supra et vltra illud tempus sumet bene valet.vt ibi.z maxime iure canonico scdm quod instantia cause biẽnio vel triennio non excipitur: vt extra de iudi.c.venerabili.et.c. significantibus.ad predicta facit qz multa fieri nõ debent. facta tamen valent zc. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.potest.et.l. patre. Et hoc verum: nisi statutuz vltra procedat annullãdo sentẽtiam si feratur: quia tunc quod fieret haberetur p non facto: vt.l.non dubium. ff.de leg.l.contra legẽ. et dic vt plene not.Dy. extra de regu.iur.c.que contra.lib.vj.

¶ Utrũ moriente pmo acceptante potestariã: locum habeat illa electio in scdo electo.

1
Vigesimo q̃rit tur † continetur statuto quod electio potestatis fiet hoc modo: videlicet q tres boni viri eligantur ad potestariam successiue: ita vt primo non acceptante sit secũdus.secundo non acceptante sit tertius.accidit q celebrata electione fm formam illius statuti syndicus cõmunis presentauit electionem primo electo: qui acceptauit eam: tamen ante tempus sui aduẽtus officiũ decessit modo q̃ritur: an sic diffinito primo possit electio presentari secundo electo: vt ex illa electione admittatur. Et primo videtur q sic: quia idem effect9 presentatur per mortez sicut per renũtiationẽ

a ¶ Statutuz est lex. Adde Bar. in.l.j.§.quero si statutũ ff.ad.l.falc. z ibi Alexã. Jo.an. in.c. j.de cõst.lib. vj. Bald. in rub. de vsi. feu.idẽ in.l. receptitia. §.sed dubitatur.C. de consti. pec. Bart.in.l.j. C.d thesau. li.x. Bal.in l.si.C. arbi. tut. Alex.in l.ij.de vsuc.

a ¶ In toto eiꝰ territorio. Adde etiā i castellis de nouo q̄sitis Bal. in l.etiā. in versi.et ista lex inducit in argumētū.C.d iur.dot.

ergo idem ius seruādūꝫ in vtroqꝫ.vt.l.gallus.§.z quia si tantum.ff.de li:b. et posthu. et de verbo. obli.l.si sub vna.quia nō refert q̄d ex equipollen: z tibus fiat.C.de instit.et substi.l.iere.de cond.in· a sti.l.cum sub hac.z.l. titio fundū.Ergo ius primi mortui dꝫ redire in secunduꝫ expressum.ar. ff.de inoffic.testa.l.si is qui.in princi. ¶ Ecōtra q̄ non.qꝛ ius dicte electiōis videtur expirasse in persona scdi z tertii. eo quia primus acceptauit.Qꝛ ex hoc quesitum est sibi ius electionis.et p cōsequens deficit in p sona reliquoꝛuꝫ vt.ff.de acqui.here.l.iij.z argu. ff.de testa.tut.l.tutori: r bus.et arg.C.de impu. z aliis substi.l.post aditā.z.ff.de adi.leg.l.iij.§. si quis titio.et hanc tenet Dy.et ad contrariū r̄ndet:q̄ ibi non extitit cōditio in p̄sona primi: nec d̄ficit in p̄sona scdi. Et ideo non obstant.

¶ Utruꝫ p̄hibitum vel p̄missum rectori ciuitatis trahat ad rectores terraruꝫ comitatus vel territoꝛii eiusdem domino subiecti.

Igesimoprimo† cōtinetur statuto q̄ potestati senaꝝ liceat hoc:vel quod nō faciat. Pone quod in comitatu senarum sunt iniuncte terre:in quibus ciuitas cōstituit potestates vel rectores:nunquid id quod statutuꝫ pꝛohibet vel permittit potestati ciuitatis:etiā seruandū in aliis rectoꝛibus:vel potestatibus terraꝝ sub ciuitate constitutaꝝ. Et videt̄ q̄ sic qꝛ vbi est eadē ratio: eadem dꝫ esse iuris censura.ff.ad.l.aqui. l.illud.C.de ɔsti.pecu.l.fi.†Itē statutuꝫ quo corrigitur ciuitas debet seruari in toto eius territoꝛio.[a] vt.ff.de offi p̄fec. vi l.j.§.initiū.Et no.ff.de postu.l.ex cā. nam castrū vel vicus sequit̄ rē publicā illius ville:vbi respōdent.ff.ad munic. l.qui ex vno.et.ff.de verb.sig.l.pauper. §.incola.z p hac questione multum facit.ff.ad tertul.l.ij.§.si nostre nō petierit.z hoc ibi no.Dy.Sed duoꝝ videtur q̄ statutū trahatur ad aliam personam que in eo nō cōtinetur.vt dixi.ſ in p̄n. huius titul.Aliud sic s̄m legem quia z ad similes personas trahuntur.vt.ff.de legibus.l.ideoqꝫ.

¶ Quid sit agēdū creditore negligente recipere q̄ debitoꝛ coactꝰ vult soluere.

Igesimosecūdo queritur† cauetur statuto quod principalis debitoꝛ cogatur personaliter et realiter ad petitioneꝫ fideiussoꝛū:qui pro eo interuenerunt donec ipsos conseruet indēnes debitoꝛ a quo fideiusserunt.Ex vigore eius statuti:quod iudex ad petitionem fideiussionis cogat debitorem vt fideiussorem conseruet indēnem debitoꝛ coactus fecit euocari creditorem ad suum debitū recipiendum:et creditoꝛ detardat venire:queritur quid iuris.equidem potest dici:vt debitoꝛ deponat:et consignet debitum.Et sic dimittatur.vt.ff.de procura.l.si reus.sed post depositionem videtur dimittendꝰ:vt.ff.de operis noui nūtiatione.l.pretoꝛ.§.paratus.ff.commo. l.si vt certe.§.nunc videndum. ver. Itē labeo.item quia cum per eum nō stat z imputari non dꝫ.C.de vsur.l.si parte.ff. de cōdi.instit.l.vlti.§.ex fratribus.q̄ eī soluere est paratus propitius est danti z soluenti.vt in aut.vt exact.do.§.illud. vñ si plures erāt in obligatiōe post moram creditoꝛis p.l.nūc ex fratribꝰ liberentur debitoꝛ z fideiussoꝛes eius:qꝛ eius

pe stz creditoris accidit extra commo. c. et et. ff. de re. eorum. l. quod te.

¶ Utrum cõmunitates castrorum que per statutum tenentur stratas custodire teneantur pro maleficiis commissis in loco privatorum. Item an nocead derobato qui non cognoscat derobatores.

1 Igesimotertio queritur. † Continetur in statuto q communitates castrorum districtis civitatis teneantur custodire stratas: ne in eis maleficia committantur. Et q malefactores capiant sub certa pena nunquid teneantur: si non capiant malefactores de nocte delinquentes: aut etiã pro maleficiis commissis in locis privatorum. Et primo videtur quod non. ff. ad sille. l. si quis in gravi. §. si maritus efficax. quia pro fuga detenti non tenetur custos carceris: si alter ex custodibus fecit detentum fugere: vel similiter cum eo fugit: sive aufugit. ff. de custodia reorum. l. vsle. iij. responso. Quia enim cura et sollicitudine etc. ar. ff. commo. l. ad eos. Predicti enim custodes non tenentur si non capiant eos qui se fusie defendunt: quia tales hoc faciunt ex permissione iuris. ergo impunitum. ff. de adult. l. pater. C. de his qui ad ecclesie confugiunt. l. iiii. ergo non sunt impediendi. vt dicto. §. si maritus. Item dic quod ille qui derobatus est in aliquo loco: vel territorio licet non cognoscat derobantes se: tamen non excusatur commune illius loci: quin teneatur ad emendam. arg. ff. quod me. cau. l. restat. §. in hac etc.

¶ Utrum statutum minuens tempus prescriptionis: extendatur ad obligationes: vel contractus de iure naturali vel gentium inductos. Et an pactum ingrediendi extendatur ad extraneum possessorem etc.

1 Igesimoquarto querit † cavet statuto: q cuilibet debito pscribatur spacio decẽ annorũ. nũquid tale statutũ valeat: cũ ptineat quantitatẽ tpis exp̃ssam contra ius commune. Et cõmuniter respondent omnes q prevalet: quia ius civile addit et detrahit iuri communi: vt. ff. de iusti. et iur. l. ius civile. et ideo prevalet statutum: et rumpit legem in illo munic pio: vt. l. de quibus. in fine. et ff. communia predio. l. si venditor. §. si constat etiam si sit initum. vt ibi patet.

¶ Econtra tale statutum non valeret nisi in illis quatuor contractibus inductis a iure civili: que not. ff. de iusti. et iu re. l. ex hoc iure. Et ratio est: quia ius civile est statutum: licet tollat legem civilem. vt institu. de legiti. agnato. tu. in fine. tamen ius naturale vel gentium non tollit: vt ibi ergo idem in ceteris contractibus vel obligationibus de iure naturali: gentium: vel civili. §. sed naturalis. quod per tale statutum saltem tollitur actio ex illa obligatione. † Quia actiones sunt de iure civili. ff. de orig. iuris. l. ij. §. deinde. Et per 2 hoc remanet actio inefficax: quia sine actione experitur nemo. ff. de administratione tutorum. §. item si temporali. respondeo immo potest esse efficax obligatio: vel ad parandum exceptionem si possideat: vt quia sine vitio aliquid ex re debitoris perveniat quod licet: vt. ff. de conditione indebi. l. si non sortem. §. si tantum. et tunc exceptio defenditur: quia aliqua consequimur excipiendo que non agendo. ff. de compen. l. si cum filio. et de pac. l. iure gentium. §. quinimmo. vel etiam erit efficax per viam agendi seu exequendi eo: videlicet casu. quando in obligatione intervenit hypotheca bonorum: maxime cum. l. conventione seu iure ingrediendi in bona actionis ex pacto que cum videlicet bonorum obligatio subsistere potest etiam sublata actione personali: vt. C. de luitione pigno. l. ij. et ibi notatur. unde si presunt precio sunt inducta: etiam de iure legum canon. per quam sublata esset personalis. remanent tamen pignora vinculum vt ibi arg. expressum: quia licet tollatur realis vel psonalis actio: tamen competit iurisdictio ad possessionem: vt no. C. de prescrip. xl. annorum. l.

d.in glo.ij.licet possit al legari contrarium.quia dicit lex:q qui conueni re nō potest:nec res ei⁹ est obligata.ff.mā.l.cre dito:.§.vlt.Sz illud fuit: quando obligatio fuit
3 nulla.¶†Sed vlterius quero an creditor qui ex pacto pōt accipere pos sessionem bonorum sui debitoris possit eam ap prehendere[a] etiā extra neo possidente:et gloss. que est.C.de pig.l.iij.di cit q sic.quia illud pa ctum afficit rem:z eam sequitur vt lepra lepro sum:vt.l.frater a fratre. ff.de 2di.indebi.¶Sed videtur contra quia de bitor non videtur dare qd non habet.ff.de pig. l.si pignus.sed constat quod possessio facti est. vt.ff.de acqui.pos.l.j.qd istam possessionem facti quam non tenet extra neus tempore obligatio nis nō habebat.ff.si qs testa.liber esse ius.fue.l. j.§.si cum.et quod not. ff.de vsu.ea.re.l.fina.in prin.Preterea si licet in gredi:non tamen licet auferre possessionē.aliud est ingredi:quod fuit pa cto permissum:et aliud est possessionem aufer re:et in possessione esse. ff.de acqui.pos.l.si quis au.et no.ff.de fundo.l.si fundus.¶Sed opponi tur:quid proderit illud pactum.videtur q pa rum:quia debitor in pre iudicium creditoris sem per transferret possessio nem in extraneum.sed potest responderi:q po terit creditor possessio

a ¶Eam apprehēde re.Add pe. de ācḥ.i.c. potuit.nu. 16.extra d lo.z condu.

nem ingressus alienare.z in aliuz trans ferre.quia plerumq dominium sine possessione transfertur.de acquiren.re. do.l.liber homo §.quicquid.quia et nō dominus transfert dominium:quod ve rum vt ibi no.sed recte intelligendo vi detur:q creditor non solum ingredi:sed etiam possessionem auferre possit etiaz extraneo possessori.quia alias esset pa ctum quasi inutile:z quia est intelligen dum:vt res magis valeat:q pereat ff. de rebus dub.l.quoties.et quia ius ci uile non debet calumniari zc.ff.ad ex hiben.l.penul.tamen z iure ciuili et ca nonico melius facit:si iudicis autorita te facit.C.de pigno.l.iij.extra de priui le.c.pastoralis.z no.extra de loca.c.po
4 tuit.¶†Sed nūquid iudex viso instru mento in quo apparet de pacto ingre diēdi creditori facto:poterit reo absen te z irrequisito autoritatez prebere cre ditori:vt de sua licentia tenutā faciat: z capiat iuxta instrumenti formā qd vi det:q z si facere nō debuit:factuz esset: vt in.l.nō dubiū.ar.expressum.ff.qd me. cau.l.vlti.ad idē quod not.C.vnde vi.l. meminerit.in.ij.glos.argum̄.cōtra quia contra inauditā partem nihil statui dz. ff.de acqui.re.do.l.j.vñ est nullius mo mēti.C.de senten.z interlocu.om.iudic. l.ea q.Quid em̄ si debitor soluerat:vn de talis licētia sine actu trium persona rum dari nō debuit.vt in.c.forus.extra de verbo.signi.Ergo reuocandum tāq illegitime factum.C.si per vim vel alio modo.l.si.licet creditor poterit suo iure vti:tn̄ parte absente pretor debuit suuz denegare auxiliū.arg eius quod not.C. si aduer.rē iud.l.j.in princ.Nunq enim tale decretū fieri debuit:nisi examina ta instātia cāe.ff.de in integ.resti.l.oēs item sine cause cognitione vel absente aduersario.vt in.l.cause.ff.de mino.et ff.de regu.iur.l.de vnoquoq.quia siue sit sententia diffinitiua:siue interlocu toria:siue preceptum missionis in posses sionez:semper requirit ordinem iudi.vt ple.no.ij.q.j.in summa.xj.q ij.in pnc.de ordine aūt iuris est:q nunq procedit ur cōtra aliquem:nisi citetur tacite:vel ex presse:vt;no.S.de questione circa citatio

ne.in prin. Nihil enim est iudicandum circa citatum non conuictum: nec testibus superatum. vt extra de vita et hone. cle. c. inter quatuor. reuocabitur ergo: et dicetur creditori potuisti et noluisti etc. C. si quis alteri vel sibi. l. multum.

¶ Utrum particularis solutio debiti interrumpat prescriptionem in toto.

Vigesimoquinto querit credi tor qui habet obligatum suum debitorem in centum petit ab eo decem de dicta summa: et facta petitione tanto tempore scilicet quod facta computatione a tempore obligationis debiti: non dico a tempore petitionis: labitur totum tempus prescriptionis inducte per statutum: seu per ius commune: deinde agit creditor: et petit totum debitum videlicet integrum omnium centum. debitor excipit prescriptionem inductam. creditor replicat quod non est prescriptum: quia fuit in iudicio interrupta quando petiit decem. debitor respondit. quod illa interruptio non valet saltem in residuo de quo non fuit facta interruptio. quia de ea non fuit actum. modo queritur quid iuris. Et primo pro creditore: videlicet: quod sit interrupta prescriptio[a] in toto. et argumentatur sic. lege cauetur quod si mihi debetur seruitus per plures fundos: siue toto fundo siue pro parte seruitutis vtar: totum ius vsurpare vel retinere videor. ff. quemadmodum serui. amit. l. si stillicidii. §. fin. et de serui. vrb. predio. l. vna est. et facit lex. si ex multis C. de anna. except. et quod ibi dicitur: et idem quod no. extra de penis. c. suam in oppositione martini: que ibi ponitur.

2 ¶ † Item si competat mihi plures cauere: et vnam exprimo: possum ad alias redire: et quibuscunque modis prosequi. ff. de appel. l. scio in fi. item quia particularis solutio debiti aufert soluenti exceptionem non numerate pecunie cum fide ac etiam in solutione vnius legati perdit heres beneficium legis falcidie: et in aliis legatis. vt. C. ad. l. falcidiam. auten. sed cum testator. ita a contrario videtur quod interruptio facta in parte sufficiat ad interrumpendum totam debiti quantitatem. ad idem quod non. in. l. cum notissimi. §. pen. et C. de here. insti. l. ii. et maxime quando petit quid ex maiori summa: vt. d. l. si ex multis. et. ff. mandati. l. rogatus. Ad idem quia solutio debiti non liberat eum in parte solut a: quia obligatio scindi non debet. ff. de condi. et demo. l. qui duobus. Item eo ipso quod debitor ad iudicium conuenitur sufficit ad interruptionem. vt no. in. d. l. cum notissimi. in prin. preterea qui vtitur iure aliquo videtur vti eo iure quod se habere putat. ff. quibus modis vsuf. amit. l. vsufructum. in fi. secundo pro debitore facit quod licet sit interrupta in certa quantitate: non preiudicat in residuo: immo de tota quantitate deberi videtur interruptio. facit. ff. de pign. actio. l. si necessitas. §. in anima. Item si fiat particularis solutio: non liberat debitorem. vt de condi. inde. l. si non sorte. §. i. nec etiam impedit venditorem pignoris ff. de pig. act. l. si soluere. §. si creditori. ita non debet particularis solutio impedire prescriptionem in residuo: quia particularis solutio non minima habet incommoda. ff. fa. her. l. plane. ff. de vsur. l. tutor. §. j. Item quia dispositio facta de parte debiti non impedit cursum vsurarum: vt. d. §. j. petendo sibi posse confirmare ius suum in parte non petita. ff. de regu. iu. non debet actori item si actum est nomine alicuius pro quo satisdatur de rato: si dominus cas

a ¶ Interrupta prescriptio. Adde quod prescriptio requirit possessionem continuam: vt per pet. de anc. c. illud alit. nu. 2. de prescrip.

sue noie agit bz ratum in totū: in nullo cōmittitur stipulatio. in parte l qua ratū nō bz. ff. rē ra. ha. l. tm̄ vēditor. Nō ergo τ in sola q̄titate peti ta videt interrupta: q2 qd nō debet: sed qd petitur spectari. ff de iurisd. om. indi. l. cum quidam. §. j. preterea corpora nū morum sunt ipo iure diuisa. C. si cer. peta. l. j. ff. eo. l. nam τ si. in fi. τ not. ff. de reg. iur. l. cum amplius. vnde parte soluta pro parte liberatio sequitur: τ l reliquo durat stipulatio siue obligatio. ff. de solu. l. si stipulatio. §. j. vñ per petita tm̄ interrūpitur. ar. eo. tit. l. ex pluribus. q2 de separatis est diuersimode iudicandū. Nam separatorū separata debet eē ratio. C. de dona. inter vi. et vxo. l. si marit⁹. nā singule res causam suā habēt. ff. de vsuca. l. rerū mixtura. in fi. ad idez. ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. si plurib⁹. q2 pro singulis causis singule pene sunt inferende. ff. ad turpi. l. j. §. si plura. τ l. senatus. cū similibus. ¶ Ex predictis dici pōt q solutio depēdet ex forma citatiōis. argu. ex eo qd dr. ff. de in diē adiec. l. necesse. si eñi fit citatio super interruptione faciendam: etiaz per petitionem partis videt in toto debito interrupta: q2 executiōis cōuentio suffi. vt. d. l. cū notissimi. Si ad hoc non fiat citatio preiudicat in q̄titate. vt. d. l. cū quodā. τ ad

a ¶ Nō pōt vsucapi. ad de quod nō potest etiā in ppetuū locari. Petrus de an cha. l capi. ad audientiā. nu. 1. de reb⁹ eccle. nō alien.

l. cōtrarias. dic q in cōtrario casu loquitur. §. si ex multis. et l. cū notissimi. quia ibi est qd imputet' creditori petere negligēti. vñ cōcludit † q petitio est inducta in odiū petētiū: et in fauorē possidētiū. vt. C. de edi. di. adr. tol. l. fi. τ q2 de prescriptis hic agit: breuiter teneas † q de iur. cañ. pscriptiōe. xxx. vel. xl an. querit dñium directū: τ vtile. vt not xvj. q. vj. in sum. i fi. τ videt tex. expressus in auē. nisi tricēnalis. C. d bo. ma. itē dic q pscriptio tpalis non defendit: q2 ab initio nō pōt de iure sortiri effectū vt not. xxxiij. q. v. qd deo. quia † prescriptio ius creatū aduocat nouū nō creat vt no. j. q. j. nu: his eps. τ no. extra eo. c. si diligenti τ. c. cūm q. itē dic † q res ecclesie sicut' fisci nō pt vsucapi.[a] insti. de vsuris. §. res fisci. Et no. xvj. q. iij. c. pe. §. fi. Item dic: q lz bona clericorū vel episcopi possunt etiā a laico prescribi iure laicali siue legum: vt not. in predicta cā. q. iiij. reliqua de materia pscriptionū dic vt extra d regu. iur. libro. vj. capit. fine. τ ibi plene p Dynū.

¶ Utrū reformationes vel statuta sint annualia vel perpetua. Et an statutum possit tanta solennitate vallari vt tolli non possit. Item an reformatio valeat citra propositum.

Vigesimosexto q̄ritur. † Nūquid constitutiones platorum τ ordinamenta τ reformationes terrarum τ consiliorū valeant et durent post finitum tps prelati: vel potestatis terre vel consiliariorum qui predicta statuerunt. Et primo videtur q non: quia ptor non potest interdicere aut ius dicere vltra tempus sue iurisdictionis. ff. de pac. l. vlt. et de postulando. l. puto. §. j. τ pm distinctionem ibi positam. Item not. viij. q. j. apostolica. §. j. q papa non pōt facere statutum in id tempus quo futurus non est idest post mortez suam. vt. ff. de iurisdi. om. indi. l. eum qui. Itē actiones descendentes ex iurisditione pretoris regulariter non dantur vltra annum. Nam anno tantum eorum durabat imperium. insti. de perpe. et tempo. actio. in princi. et de offici. prefec augu. l. j. et quod no. C. de indi. l. properea

dum §.si autem.in medio.Item quia aduenientes successione predecessor deponit imperiū.ff.de offi.proconsu.l.meminisse.¶ Econtra videtur q imperpetuum durant.q2 pretores etiam imperpetuū possunt interdicere.ff.de penis.l.mos.2 de offi.iud.l.j.§.fi.2 de postu.l.j. perpetuo videtur seruandum quod est legitime stabilitum.C.de vsucap.l.hac edictali.cum similibus.quia quod non mutatur:stare non prohibetur.ff.de appel.l.precipimus.2 de testamen.l.sancimus.2 facit.ff.de iudi.l.venditor.§.j.vnde dicendum qd legitime 2 causa cognita factum est ppetuo durat donec mutationem habet:q̄uis possit mutare successor cui legē indicere non potuit.C.de legi.l.digna vox.extra de empt.c.vlti.li.vj.Et de hoc plene no.extra de senten.excom.c.a nobis in glo.sed econtra 2c.

a ¶ †Sed queritur vtrum cōstitutio vel statutum possit tanta solēnitate vallari:vt postea tolli nō possit.Et videtur q non.quia nemo potest sibi eam legem imponere:a qua recedere non liceat.ff.de leg.j.l.nemo.2 plene not.Dyn.extra de regu.iur.c.quod scribit.lib.vj.et per ea que dixi.s.de q̄stio.circa vltimam voluntatem.in.q.iiij.qd est verum:vbi per eum modum tollatur:per quem inductum fuerit.ff de reg.iur.l.femine quibuscunq3.et.l.nihil tam naturale.vnde statutum quodcūq3 2 quacūq3 solennitate vallatum potest tolli eo modo:quo inductum fuit:videlicet vel per conditores statuti:vel populum cōtrario suffragio tollatur.ff.de legi.l.de quibus.in fi.et arg.C.de fideius.l.quoties.et de leg.j.l.nihil.§.omnibus.2 de leg.ij.l.cum pater.§.libertus.

b ¶ †Sed an per decuriones seu consiliū quod regulariter habet autoritatē tollendi statuta:tale statutū tolli possit dubitatur.Et primo videt q non:q2 per illa verba precisa que illud statutū prohibent immutari:manus decurionum sunt ligate:2 est eis facultas adēpta.vt illud mutare nō possit.vt extra de conces.preb.nd.c.j.lib.vj.Econtra videtur q tolli possint hoc modo:videlicet q decuriones primo tollant illā solennitatem:seu verba prohibitoria et precisa:que illud statutum faciunt immutabile quibus sublatis statutum remanet nudum sicut 2 alia statuta sicq3 mutari potest.quia sublata causa 2c.ff.de iure patr.l.adigere.§.q̄uis.extra de appella.c.cū cessante.sed secundū hoc opponitur.si statutum tolli non potest in totū:ergo nec pro parte.quo ad partem.ff.de exce.rei iud.l.si quis cum totū.2.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.si autem.nam qui in vno delinquit factus est omniū reus.extra de reg.iur.ca.desleat.Sz potest responderi q nō obstat.nam solennitas verborū que statutum reddit immutabile est quedam adiunctio ad statutum:2 est vltra statutum.Constat enim q illa solennitas apponitur quo ad corroborationem.oportet ergo dicere qd aliud est ipa solennitas confirmans:2 aliud est confirmatū statutum.ita q est alterū arg.extra de testi.c.cum causam.in fi.extra quod met.cau.c.ad audiētiam.quia solēnitas voti non est de substantia voti.vt not.xvij.q.j in secunda glo.2 extra q̄ cle.vel vouē.c.rursus.alius est enim contrahēs:2 alius confirmans.ff.ad trebel.l.j.§.questitum.2 plenius dicam.j.de cautelis 2 remedijs.in.q.xv.§.itē dicit.preterea statutū illud prohibitū est immutari propter factū:vel negotium in eo contentū:q immutetur ipsa solēnitas prohibet:que statuto est adiecta vt dixi.Ideo solēnitas tolli potest q2 de ea nō est prohibitum.quia sublata remanet regula aliorum:2 sic mutabile.Si autem statutū aliqd sit vallatum iuramēto syndici a populo sic constituti an possit reuocari.Ad hoc dic:vt supra.de questionibus circa vltimam voluntatem in dicta.q.iiij.Item quod reformatio decurionum debet ita fieri:vt cōueniat pposito factū per rectorem proponētem.Si enim plus vere aliter contineat reformatio q̄ facta propositio nō vr valere in eo qd aliter vel plus reformatū est qd in pposito ptinet.arg.expressum ne q̄d in loco publi.l.j.§.si q̄s a pncipe.absoluta em̄ 2 interminata rūsio inferēda est ad interrogationē precedentem.insti.de inuti.stipu.§.preterea inutilis.ij.2 fi.vbi.oppo.qd obtinet vicē

a ¶ Rescri‑
ptũ. Quid a
dicat rescri‑
ptum. Uide
Pet. de an.
cha. I.c.oll.
num.14. ex‑
tra de ꝟbo.
signi. ⁊ que
sint ei⁹ vi‑
res. vide eũ
dẽ in c. ple‑
rũq;. nu. 2.
de rescript.

interrogatiõis: vt rõne 1
iuris rõnalis §. lex. ⁊ re‑
formatio q̃ obtinet vim
cõfessionis. vt ibi dz inui‑
cem cõuenire. ff. dé ver‑
bo. oblig. l. j. §. ⁊ si stipu‑
lãti. Et ita recitat. Dy.
in. d. §. si quis a pncipe.
Que em̃ in prefationi‑
bus dicunt̃ in sequẽtib⁹
repetita dicũtur vel vi‑
dẽtur. ff. de pac. l. j. quia
etiã sequẽtia p precedẽ‑
tia intelligunt̃. C. fami.
herc. l. quoties quia ta‑
lia sunt subiecta qualia
predicata dicũtur. ff. de
le. j l. si seruus plurium.
§. fi. ⁊ de here. insti. §. fi.
4 † quia etiam rescriptũ [a]
a principe cõcessum de‑
bet interpretari sine in‑
iuria alteri⁹ vel iactu‑
ra. vt. in. l. j. ne q̇d in lo‑
co publi. §. merito. ⁊ ex‑
tra de cõsue. c. cũ olim.
Sed si post concessum
rescriptũ incipiat ad al‑
teri⁹ iniuriam redũda‑
re non valet: ⁊ reducen‑
dum est ad ius cõe. ff. de
vul. et pupil̃. substi. l. ex
facto. in princ. Preterea
nõ valet reformatio nõ
pcedẽte pposita actio‑
nis sub cui⁹ decreto re‑
formatur: quasi sit defe‑
ct⁹ in ordine substãtiali.
vt. d. §. lex. vt. ff de origi‑
ne iu. l. j. §. bellissime. et
de vsufr. l. quoties. sic et
dictũ testis dicentis ita
pmissuz fuisse nisi de in‑
terrogatione testificet̃.
nõ vz: vt no. C. de vsuris.
¶ Utrũ teneat̃ qd̃ fit si‑
ne cõsilio illi⁹ q̃ debeat 2
requiri ex forma statu‑
ti vel vltime voluntatis
testatoris aliq̇d fieri vo‑
lentis cũ cõsilio alicuius.

Igesimoseptimo q̃rit̃. † Ca‑
uet̃ statuto q̧ potestas non
possit ferre sñias suas sine
consilio capitanei vel illius
iudicis: modo q̃rit̃ an tales
sentẽtie valeãt si sine ɔsilio illi⁹ ferant̃.
Et pmo vr̃ q̧ nõ valeãt. qd̃ probat̃ p ca‑
sum. ff. de exce. rei. iud. l. si plures. ⁊. ff. de
admi. tu. l. titiũ. Ad idẽ. ff. de offi. ɔsulis.
l. j. Nã statutũ est lex. ⁊ in dubiis stãdũ
est ꝟbis legis. vt. d. l. j. §. in re. ¶ Ecõtra
q̧ valeat. ff. de ɔdi. ⁊ demõ. l. cũ tale. §. si
arbitro. Et videt̃ casus. ff. de admi. tu. l.
si pater. in princi. alius incipit perpetuo
quia ex quo statutũ fuit in finibus phi‑
bitiõis: ⁊ annullat id qd̃ cõtra fit videt̃
sufficere q̧ pena soluatur. ar. ff. de pac.
dota. l. si pater. §. similiter. Pena autem
prestita licet a iudicato recedere. C. de
arbi. l. decẽ minus. In hac questione di‑
stinguit Dy. q̧ aut illi ambo hañt parẽ
autoritatẽ vel iurisditionẽ. aũt non. Pri‑
mo casu nõ valet sine altero. Et ita lo‑
quunt̃ primo allegata. Et idẽ requirere
hz parẽ. vt extra ne sede vacã. c. vnico.
li. vj. dũmodo scias q̧ sola sufficit requi‑
sitio que valeat: etiã si postea eius cõsi‑
liũ nõ interueniat. extra de arbi. c. cum
olim. ff. mã. l. ij. in fi. vel dic: vt not. extra
de ele. c cũ in veteri. in. ij. casu valet qd̃
agit̃: q̃uis si nõ requirat incidat in pe‑
nam. ⁊ ita loquuntur scd̃o alle. extra de
cõsue. c. ad nostrã. Alij distinguunt sic
aut ꝟba statuti dicũt: q̧ tale qd fiat cũ
cõsilio alterius: aut simplr̃ sine aliqua
ppositione: vt puta cõsilio talis. Primo
casu est distinguẽdũ: vt primo dixi. Se‑
cũdo casu cõsiliũ requirẽdũ: qꝛ preposi‑
tio magis importat q̃ dictio. ar. ff. de po‑
st. l. j. insti. vi bo. rap. §. sane. Et de penitẽ.
dis. iiij si ex bono. in tertio casu dicũt in‑
telligi. d. l. q̇dã. §. pomponius. in quarto
dicũt omnino requirendũ. al's nõ valet:
arg. extra de offic. deleg. c. venerabilis.
¶ Et qd̃ dictũ est de statuto idẽ intelli‑
gas de testatore. scz qñ testator mãdat
2 aliquid fieri cũ cõsilio talis. † Sed si ille
cuius consiliũ erat requirendũ moriat̃:
nõ est dubiũ q̧ id qd̃ postea fit: valet. vt
extra ne sede vacã. d. c. vnico. in fi. ⁊ idẽ
si requirend⁹ absit de longinquo: vt ibi

¶ Utrū statutū qd̄ ꝓhibet bānitis ius agendi possit trahi ad ius excipiendi.

1 Igesimooctauo q̄rit† contingit in statuto pro bānimentis ciuiliter vel criminaliter. si steterit bānitus p annū nō audiat in aliquo suo iure. accidit ꝙ quidā bānitus per dn̄m deducitur in forciam cōis: qui carceratus existēs petit se relaxari ꝓponendo iustā causam relaxatiōis: creditor obijcit contra petitionē ꝙ nō est audiēdus. qr stetit bānitus per annū. vnde ex forma statuti excluditur ab omni suo iure ergo repellendus. sic alleg. C. de naturalib⁹ liberis. aut. licet. in fi. carceratus

2 ꝓo replicat ꝙ imo est audiēdus. † qr legitima defensio nemini est denegāda. C. de iu. fisc. l. defensionis facultas. lib. x.

3 † Nam excōicat⁹ licet repellat ab actu actionis: nō tn̄ repellit. ab actu defensionis: extra de rescript. c. j. li. vj. ꝛ de iudicijs. c. intelligim⁹. ꝛ de excep. c. inter. Ad idē facit aut. gazaros. dic ꝙ detētus sit audiēd⁹. q̄uis em̄ petatur relaxatio ꝑ viam actiōis: tn̄ vim defensiōis habet cōtra id qd̄ creditor exequitur. vt. ff. de except. l. j. tanq̄ reus ergo | est audiēd⁹. argu. expssum. ff. de ope. no. nū. l. de pupillo. §. remissionē. ꝛ de procu. l. nō cogēdū. §. fi. nā audiret recōuenire vel reaccusare volēdo. vt dicto. §. cū inter. in fi.

¶ Utrū valeat pena pecuniariter opposita per statutum in homicidio.

1 Ltimo pro† cōsummatione huius tituli est dicendū ꝙ q̄uis omnis populus possit sibi legē constituere. vt. ff. de iusti. et iure. l. oēs populi. tn̄ nō potest populus cōdere legem omni casu. Sunt em̄ casus in q̄bus statutū nō va-

a let. Nam sup ecclesie reb⁹: a ꝛ ꝑsonis ecclesiasticis etiā si pro vtilitate eoꝝ fiat a pplo statutū: nō valet. arg. ff. de vsufr. l. hactenus. §. veteranus. qr laicis de rebus ecclesiasticis nulla est disponendi attributa facultas: quibus incūbit necessitas exequēdi. vt extra de cōsti. c. ecclesia sancte marie. Itē nō valet statutū si sit ꝯ legē euāgelioꝝ: vt puta ꝯ articulos fidei. q̄ ꝑ legē euangelicam sunt inducti. C. de sum. tri. ꝛ fid. ca. ep̄la inter claras. ꝛ. l. se. extra de sum. tri. ꝛ fid. ca. c. j. ꝛ ij. itē si sit ꝯ legē mosaycam veteris testamēti: vtputa ꝯ decē p̄cepta: vt. xxiij. q. v. §. j. et cap. si non lz. ꝛ. c. ne mechaberis. Itē si sit ꝯ libertatē ecclesie. C. de sacrosan. eccle. aut. cassa ꝛ irrita. ꝛ extra ð sen. excō. c. nouit. rō est: qr inferior dꝫ obedire supiori. xxij. di. inferior. qr lex humana nō est supra legē dei: sed subt⁹. x. di. c. j. ꝛ qr dꝫ intelligi iure superiori exceptuatū ex̄ de iureiu. c. veniēs. Item nō valet statutū si sit contra ius naturale. ff. de pac. l. ius agna. C. de in ius voc. l. ij. qr ius naturale est immutabile. vt dixi. s. eo. iij. q. xxiiij. Itē si sit statutū in ꝑmittēdo dlicta iure naturali ꝓhibita: a q̄b⁹ etiā nulla ignorātia excusat q̄s: vt plene dixi. s. ð. q. circa stat. j. q.

2 viij. ꝛ in † aut. vt nō luxurient. ꝑ totū. in oib⁹ em̄ delictis q̄ mortalia dr̄ siue iure naturali siue iure gētiū ꝯstitutiōe ꝓhibita sunt in eis ꝯmittēdis vel ꝑmittendis: nec excusat consuetudo nec statutū ꝙ tātū grauiora sunt crimina ꝛc. extra ð ꝯsue. c. vlt. qr hmōi mortalia ꝛ in oib⁹ mortalis sunt. vj. dist. §. his itaq. q̄ delicta si q̄s ꝯmittat etiā in necessitate non excusat. ff. de ritu nupti. l. palā. §. non est. vnde dicit Augu. ꝙ potius de

a ¶ Sup reb⁹ eccl'ie, Adde pet. ð anch. in. c, eccl'ia sācte marie. nu. 3. de consti. et in. c. grauamen. nu. 2. de sentē. excō. idē in c. nouit. nu: me. 3. eo. ti,

bet q̄s olā mala pati q̄ malo consentire.xiii.q. ii.ita ne.† et pp̄ter paupertatē nō excusat quis a furto.vt insti. de obli.q̄ ex deli.na.§.si q̄s.nisi esset in summa necessitate positus:vt not.xiii.q. ii.fraternitas.et not.extra de regu.iur.c.q̄d nō est.q: q̄d ol's p̄hibet:ex necessitate permittit.vt no.ff.de fur.l.i.† Itē nō valet statutū 3 ius publicū.q̄ sic p̄bat.statutū est q̄dā pactū ciuiū: vt.l.de q̄b'.in fi.et no.C. de cre ab ordi.faciē.lib. ii.sup rubrica.et no.In: no.extra de 2sue.c.ex p̄te.sed ius publicū pacto remitti non pōt.vt.ff.de pac.l.ius publicū.et.C. de iur.calū.l.iii §.sed q. extra de fo.cōpe.c.si diligenti. ergo nec statutū pōt tolli:q: equalet pacto.vt dictū est. Preualet ergo q̄ in aliis q̄ sunt de iure positiuo possit populus condere statutū. et p̄ualet iure cōi.et not. p.l.de q̄b'.q: nō oz rep̄hensibile iudicari.si fm veritatē tēporū.statuta q̄nq̄ varient hūana:vt extra de cōsang.et affi.c. nō oz. Est verū q̄ si statutum 3 legē est iniquū ff.cōia p̄dio.l.venditor. §.si constat.et p̄ualet iuri municipio:vt ibi.et not. do Guido de bayso archi.extra.ne cle.vel mo na.c.fi.li.vi.† q̄ si in statuto continet q̄ pro homicidio soluat pena pecuniaria:tale statutum nō valet:q: est cōtra legē mosaycā veteris te: sta.et cōtra iura decreta

[margin: Justitias faciat. Et ideo debet diligenter inquirere de oībus circunstantiis.per.de an.ba.in c. ex litt.el.i. no.v.extra d homi.et ibi oz temperare animi sui motū idē in c.nisi specialis no.iii.extra d ostē. bcle.]

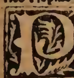
rū fm q̄ pene homicidii sunt.xiii.q.v. miles.c.cū hō.c.cū reus.et c.si homicidiū: que iura per statutū tolli non possunt.

Ꝗ De cautelis et remediis. Rubrica.

Ad cōsummationē hui' operis restat d vltima rubrica. hui' summule:sc3 de cautelis:et remediis.q̄ materia est summe necessaria: q̄a in quocūq̄ statu est aliq̄s posit':oz vti cautela et remedio.et hec accedunt ad tertiā pollitie ptē.s.ad p̄uidentiā futurorū.† Est eñ off.ñ prudētie q̄ ea q̄ fiūt ad finē debitū ordinent.vnde dicit p̄hs q̄ vt' prudētie 2sīstit circa tria.s.i memoria p̄teritorū:in scīa p̄ntiū:et in p̄uidētia futurorū:vt no.insti.in p̄emio circa p̄ncipiū.† Itē iudex q̄ iudicatur' est pp̄lo variis cautelis vti debet:ad hoc vt ex lege iustitiā faciat^a vñ dicit p̄ytens.sit patiēs in audiēdo.caut' in rñdendo.benignus in iudicādo:iust'&c.† Itē oz semp inuigilare 2modis subiectorū.vt in auc. vt iudices sine quoquo suffra.in p̄n.extra de offi.iudi li.vi.† Itē oz man' suas excutere ab ol munere:q: acceptor muneꝝ est p̄uaricatio veritatis.xi.q.iii.q̄rite.ipso itaq̄ iusto in sede p̄sidēte nos aduersabit sibi q̄cq̄ malignū:vt ep̄la inter claras.† Sic q̄q aduocat' oz multis cautelis et remediis p̄cauere:primo vt iustā litē assumat.C.de iud.l.rem nō nouā §.p̄inde.in qua si iusta sit pōt sine pctō patrocinari:et aduersariū suum licz decipere.Nec ex hoc peccat.† Sic etiā l3 de iure canonico decipe hostes 3 q̄s licitū libellum ingerit.vt no.xxiii.q.ii.c. dñs.iii.rñ.Sit caut' in iudicio 2petē. adiectiōe:in libelli 2ceptiōe:ne l ip̄a erret.cū eñ libell' sit fūdamētū cause:error ei' facile totā cām subuertit.Nā fm p̄hz puus error in p̄ncipio maximus est in fine.Itē vno inconenienti dato:multa incōueniētia sequunt.oz esse cautus:in infinitis cautelis:q̄ in causis sunt necessario adhibende.de quibus egidius foscarū ponit in suis libellis:et Specu. in ti.de aduocato.Inter alias aūt cautelas dicitur domin' pyleum mirabilē cautela vsum fuisse in quadā cā.† Nā cū q̄dā artifices edificarēt quoddā pa:

latum sup viã publicã: quodã die dum
deponerẽt quoddã põdus: exclamaue-
runt altis vocib⁹. cauete cauete. Et qdã
imprudẽs inde transiens in trãsitu fuit
vno lapide pcussus: q accusauit oẽs ar-
tifices q accusati cõsuluerant dñm py-
leum: et narrato facto eũ cognouit. dñe
pyleus: q ius qd habebant de exclama-
tione probare non poterãt. vñ dixit eis.
Nõ deficit ius: sz probatio ff. de tes. int.
l. duo sunt titij. Sz cras erimus in iudi-
cio: cauete vobis ne aliqd verbũ loqua-
mini: sz pmittatis me solũ loq eis in iu-
dicio corã iudice cõstitutis et accusato-
re: dixit iudex. opz q rñdeãt accuse cons 2
stitute ↄtra eos: dixit Pyle⁹. dñe nõ psũt
rñdere: qr sũt muti. rñdit accusator. dñe
nõ est verũ? Non credatis qr audiui lo-
quẽtes qñ fui pcussus. Nã ipi exclama-
uerũt cauete: cauete. tũc pyle⁹ fecit ei⁹
dictũ apd acta redigere: et sic fecit eos
absoluere per. l. si putator. ff. ad. l. aql. et
adde qd dr J. i fi. hui⁹ tituli d hmõi cau-
telis. de qb⁹ dicturi sum⁹: et itẽdim⁹ tra-
ctare p modũ qõnũ scdz stilũ positũ su-
pra in alijs titulis vt pz ex sequentibus.
¶ Quod sit remediũ qñ res petita plu-
ries et sepius cauillose alienatur.

1 Rimo igitur querit † ali-
qs vult ante rẽ petere p
rei vẽdicationẽ vel publi-
ciana Ego prudẽs subieci
aliquẽ: q vẽdicauit rem a
me: et eã sibi trado. Et sic
excludã actionẽ a sua petitione vt. C. de
alie. iudi. l. j. et interim cũ primus actor
vult agere cõtra illum quẽ subieci: simi-
liter subijcit terti⁹: q vẽdicauit a secũdo 1
possessore dictam rẽ. et sic in infinitũ: qd
ergo erit remedium. et dic: q aget actor
contra primum alienantem tanq pos-
sidentem: cum dolo desierit possidere.
ergo pro possessore hr. ff. de regu. iur. l.
par est. et. ff. de rei vẽ. l. is qui dolo. Et si
dicat q inutile est remediũ: qr de facili
nõ pbat dol⁹: q nõ psumit: immo dz p-
bari et puris indicijs. C. de dolo. l. dolũ.
Et adhibẽt quidam aliud remediũ. s. vt
petitur⁹ insinuet iudici sic. dñe suspicor
ne talis l quẽ sctã est alienatio rei mee
ipsam alienet: vel submittat aliquẽ ad
ipsam vẽdicãdã: et sibi tradendã mãdo
tis sibi. q si hoc intẽdit denũtiet vobis:
vel mihi. et hoc dñt p. l. si suspecta. ff. de
inoffi. test. sz illa parũ facit. vñ nõ video
q iure ille reqsit⁹ cogat hoc dicere mul
tus. ar. C. de pet. here. l. cogi. vñ cautius
est: vt exquirat possessorẽ et eũ citari fa-
ciat: et libellũ sibi offerat. p h em efficie-
tur res litigiosa: et idõ alienari nõ poterit
C. de litigio. p totũ. et in aut. eo. tit. Itẽ q
exqrat eũ: l quẽ alienari dz: et ei denũtiet
vt nõ accedat ad emptionẽ talis rei: vel
ad aliũ ↄtrũ: cũ nõ sit distrahẽtis: qr per
hoc constituit eũ in dolo: etiã si postea
2 emat: vt. l. si fund⁹. C. de rei ven. † Et sili
cautela vtẽdũ est l sili qõne re⁹ cũ quo
vẽdicata est aliqua res dũ etiã p iniam
succũbere dberet: submiserit aliquẽ am-
icũ suũ: vt ipm repellat a possessione rei
petite: et sic nõ possit re⁹ ↄdẽnari: cũ de-
sierit possidere. ff. ad exhib. l. iiij. § si qs. et
de electiõe pbat re⁹ p testes: qui inter-
fuerũt deiectioni: vel forte p instrm: qd
inde fieri facit. collusionẽ aũt illã actor
pbare nõ põt: qr de ea nõ cõstat. in hac
qõne dic: q erit remedium: vt actor ac-
cuset deiectorez. l. iulia. de vi. qd facere
põt: cũ publicũ sit iudiciũ. ff. d publ. iud.
l. i. vel ẽt faciat: qd curia inqrat de hoc.
et si nõ phibet: stat in quo iudicio resti-
tutio rei vel possessionis ablate vel ac-
cusatori si sua ostendit interesse: vel ad
se spectare. ar. extra de resti. spo. c. sepe.
vel ipi cui fuit ablata possessio. et tũc po-
terit ciuilis qõ vẽdicationis agitari.
¶ Qd sit remediũ: qñ cautio vel ↄfessio
debitoris inuenitur sine causa facta.

1 Ecundo querit. † tenetis
mihi ex legitima cã ad cẽ
tum: deinum promisi tibi
ipsu cẽtũ a te non peteres
sed hec pmissio vel stipu-
latio inuenit non valere
vt puta qr nõ pcessit interrogatio. C. de
vsuris. l. j. in pnc. xxõ qrit si debitor ali-
quo remedio põt iuuari. Et dic q ita iu-
uat: qr lz nõ valeat stipulatio: valebit th
vt nudũ pactũ. ff. de pac. l. iuregẽtiũ. §.
igit nuda. in glo. contre. ec. et. l. si vnus. §.
acceptilatio. vñ ex eo iuuabit per exce-
ptio. quia saltem valet ad excipiendum

ꝛ ita ꝯcessione facta debitori q forte non valet. vt qꝛ extra iudicium vel sine causa. naꝫ valet tãtū ad accipiẽdū: vel exceptionẽ parandã. Maxime cū sit ad liberãdū quia si qḋ ago nō valet vt ago: valeat vt valere potest. vt insti. de adop. in fi. et de iureiurã. l sed et si possessiõi. §. sed si rerū. ꝛ sic valebit vt pactū. vt. d. §. acceptilatio. arg. contra. ff. de iure codicil. l. fi. §. cum. ꝛ adde qḋ not. C. de nō nume. pe. l. gnaliter. in vltima glos. Itē pōt tale remedium adhiberi. qꝛ si forte causa fuerit in stipulatione vel ꝓmissione: pōt stipulatoꝛ nūc probare qḋ cã tunc interuenit: vtputa trãsactio donatiõis: vel alia legitima cã: ea ꝓbata sequitur condẽnatio. ac si ipsa promissiõe contineretur. vt not. ff. de doli excep. l. ij. §. circa. ꝛ C. de non nume. pecu. l. generaliter in iudicio ꝛc. sine causa fctã promissio valet vt dicitur: ꝛ not. ff. de interro. act. l. j. in fi. ꝛ facit qḋ dr supra de qõnibꝰ circa citationes in questione tertia.

¶ Fili pupilli. Uide singl'r pau. de cas. l. l. in testõ. C. de testa. mili. bar. ꝛ Bal. in. l. ꝑcibꝰ. C. de ipub. et al. subsi. ꝛ bart. i. l. j. §. eo. ti.

¶ Utrum possit adhiberi cautela: ōt mater admittatur ad successionẽ filij: nō obstante expressa substõne pupillari.

Tertio queritur: quid tñ instituit pupillus in testamẽto paterno: si ei fiat substitutio pupillaris expressa qḋ dr testm̄ pupillare. ff. de inoff testa. l. papinianus. §. sed nec impuberis. et insti. de pupilla. substi. §. igitur. ꝛ excludit matrẽ vt in. l precibꝰ.

Modo queritur: vtrum possit adhiberi cautela per iura successio. Et ad successionẽ filij pupilli a admittat nō obstante substitutiõe Et videtur ꝙ sic: scꝫ vt det pupillus in arrogationẽ: qꝛ ex hoc tollit substitutio. vt. ff. de adop. l. nec ei. qḋ est pupillare testamentū vt ꝑdixi: per quaꝫ arrogationẽ testm̄ rūpitur: vt instit. qui. mo. testa. infir. §. j. Cū enim per arrogationem capite minuatur: vt eo. tit. §. alio. sublata est substitutio super pupillari testamẽto. vt ibi. ꝛ. ff. de iur. codicil. l. cõficiunt. §. post testamentū ipso vero sublato si morit filiꝰ in pupillariter admittitur mater vel alius heres ab intestato. Sed hec cautela videtur inutilis ꝑpter stipulationẽ: que fm leges faciẽda est tpe arrogationis: vt. l. nō aliter. ꝛ l. his. ff. de adop. Uñ dic. ꝙ tūc haberet locū quãdo talis stipulatio forte fuisset omissa. pōt hec cautela in aliis prodesse personis maioribus. Quid em̄ si tale cõdidit testm̄. quod forte mutare non potest: vel propter iuramentū: vel propter aliam solẽnitatẽ. certe poterit esse cautela ad rumpẽdū testamẽtū vt se det in adoptionẽ ei: qui eum scḋm naturã arrogare poterit: siue possit: vt. ff. de adopti. l. arrogato vt se faciat exbanniri ex eo delicto: ꝑ qḋ capite minuat. ff. de capi. dimi. per totū. ꝛ instit. qui. mo. ius patri. pote. sol. §. ius aũt. nam per hmõi capitis diminutionẽ rumpitur testm̄: vt. d. §. alio. Et sic succeditur ei ab intestato. predicta aũt sunt vera: si predicti in eo statu tpe mortis permanserunt: scꝫ vt duret exbãnitus: vel arrogatus vsqꝫ ad tempus mortis. alioquin secus qꝛ lꝫ iure ciuili testm̄ ruptū sit: tamẽ iure ꝑtorio valet. vt insti. q. mo. testa. infir. §. po. nã tūc dicimus ꝙ deuenit ad eū casum a quo incipit. ꝛ incipere potuit. vt. ff. de vsuc. l. cū vir. vtrū aũt testm̄ iuramẽto firmatū possit mutari: dixi supra l tit. de qõni. circa vltias volũtates. l qõne iiij.

¶ Utrū possit adhiberi cautela: ꝙ vxori non obsit iuramẽtū: ꝛ consensus alienationi rei dotalis.

Uarto q̄rit† nūq̄d esse possit vt vxor ꝯsentiēdo alienatiōi rei dotalis: vl' rei ꝑ dote obligate: ꝛ renūtiādo iuri hypothecarū: nō ꝑiudicet sibi. Et videt ꝙ non: q: eo ipso ꝙ mulier cōsentit: et iuramēto cōfirmat: nullū superest sibi remediū. ꝛ mater th̄ vt no. extra de iureiurā. c. cū contingat. Sed dic ꝙ nō obstāte iuramēto potest remediū adhiberi. Primū remediū est. ꝙ pater mulieris vel alius q̄ dotē dat faciat ꝙ mulier ante dotis traditionem vel ante contractum: vel in ipso ꝯtractu dotis iuret nullo modo consentire alicui cōtractui vel obligationi quā maritus vl' ali⁹ quicūq; faciat de fundo dotali: vel pro dote obligato. Nā hoc iuramento prestito etiā postea si mulier cōsentiat: ꝛ iuret: nō preiudicat sibi. ratio est: q: secunduꝫ iuramentū cōtrariū est primo ꝛ sic illicitum. ꝛ ideo nō seruādum vt extra de iureiuran. c. intellecto. de hoc etiam dicit Specula. in titu. de emp. ꝛ ven. § tertio loco. ver. ꝛ not. Secūdū remediū est: vt pater q̄ numerat dotē ꝛ tēpore traditionis seu in ipsa numeratiōe seu constitutione dotis stipulet̄ sibi reddi. Nam in hoc casu actio de dote non querit̄ filie: sicut et quādo extrane⁹ sibi stipulatur: vt. C. de rei vxo. ac. § accedit. vnde hoc casu patri tātū dotis actio ꝯperit ꝓpter vim stipulationis: vt. ff. solu. matr. quot. ꝛ. C. de iureiur. l. q2. cuꝫ seq. Ideo si postea cōsentiat mulier alienationi: vel renūtiat iuri hypothecarum: non nocebit etiā cū iuramento: q: nō potest remittere qd̄ non habet. ff. de pig. si superatus. Patri eñ fuit quesita actio. vt. d. l. quoties. Ergo so. ma. sine liberis test. patrit cōsensu filie nō obstāte: de extraneo q̄cq; sibi stipu. vt. d. § accedit.

¶ Quomodo possit mulieri esse cautum de dote: quando maritus non est soluendo.

Uinto queritur† quid si maritus qui dotem recipit: nō sit idoneus in soluendo: qua z lis cautela poterit adhiberi vt mulier sit cauta de dote. a maxime quando cōsistit in rebus mobilib⁹. Nam fideiussor vel mādator dari nō p̄nt et dari nō valet: vt. C. ne fideius. mā. do. den. in ru. ꝛ nigro. sed q̄dā intelligūt de dote ꝯseruāda ꝑ dessent: nō de restituenda. q: tales dari nō p̄nt ar. ff. de exce. l. exce. q. ij. rh. vbi d̄r: ꝙ datio fideiussoris pro dote a marito valet q: fuit in tēpore resti. dotis. l. dotis. solu. ma. Sꝫ ego. vidi hāc cautelam adhiberi. s. ꝙ aliq̄s se obliget vxori ꝑ dote sua hoc mō. Nam post stipulationeꝫ ꝯct⁹ d̄r in instr̄o. Et insuꝑ dubitāt si sufficerēt ꝑ obligatiōe dicte dotis. talis sciēs al's se nō teneri bona sua ꝑncipal'r obligauit dicte dn̄e ꝑ dictꝫ dotib⁹: q̄ bona tp̄e restitutiōis ꝑdicte possit ingredi ꝓꝑria autoritate capere ꝛc. Et hoc videt̄ tenere glo. in. d. tit. in. l. j. q̄ casu vr̄ fieri posse exact. Maxime q̄ñ voluntate mariti ꝛ vxoris bona tertij obligantur. Si autē cautio de dote exigat in iudicio a marito: quam dare recusat: vl' negat se dare posse. tunc vr̄ recurrendum ad remediū depositi: vcꝫ vt pecunia d̄ponat̄. ꝛ ex licito lucro ipsis recipiat marit⁹ fructi⁹: vt extra. de do. inter vi. et vxo. c. pe. Ad supradictū quoq; instr̄m obligatiōis bonoꝝ tertij poterit addi robur iur̄: vt iuret ille terti⁹ nō venire z. † Nā iure cañ. iur̄ʒ hꝫ roborare oēm cōtractū a. Et si sit ꝑter vl' contra legē: dūmō nō ꝑgat

a ¶ Oēꝫ cōtractū. Nō tamen a iure reprobatum. Per. de anch. in c. tuas. nu. j. ext̄ de vsu. Nec ēēt pactū: ideꝫ in c. si diligenti. nu. v. et tr. de foro compe.

ad dispendiū salutis eterne. vt extra de
iureiu. c. cū ꝯtingat. ꝛ ibi plene extra de
pac. c. ij. li. vj. In maiore erit forma iura-
mēti: vt iuret nō venire ꝯ rōez minoris
etatis: vel alia quacūqꝫ causa: alr̄s iura-
mētū prestitū excluderet iurātē a bñfi-
cio iuris cō: a: vt plene not. extra de ex-
cep. c. cū causa. in vlti. gl. ꝛc. ꝛ in aut. sa-
cramēta puberū. C. si aduers. vendi.

¶ Utrū marit⁹ sit obligat⁹ p dote sua
quam non ipse sed pater eius recepit.

1 Certo qrit̄ † nūqd marit⁹ sit
obligat⁹ p dote: quā pater
ei⁹ recepit: et si in instrō do
tis marit⁹ se nō obligauit:
sʒ pr̄ eius tm̄. Et dic q̄ sic si
sit heres prīs: vt. ff. so. ma. l. cū dote. §. sʒ
si filius: vel si a cōtrahentib⁹ dotē rece-
pit: vt. ff. fa. her. l. si filia. alr̄s aūt licet sit
marit⁹ nō tenet̄: vt. ff. so. ma. l. ij. §. j. vbi
nō nisi ꝯstaret maritū possidere dotes:
seu res dotales: tunc em̄ possessione seu
facultate restituēdi posset conueniri. C.
de rei ven. l. j. ꝛ l. officiū. Itē quādo cō-
templatione mariti alius recepisset do
tem. vt no. d. §. sʒ si filius. erit ergo cau-
tela: vt marit⁹ etiā si minor sit: obliget
se cū socero: vel alio recipiente ꝯtractū
dotis: qꝛ ꝯtractu tpis marit⁹ minor effi-
citur maior: ꝛ remanet obligatus. vt. ff.
de leg. iij. l. titia. §. vsuras.

¶ Utrum in cōtractu obligatiōis
sint apponēda precaria verba.

1 Septimo qrit̄. † an in omni cō
tractu sint apponenda v̄ba
precarij. s. constituit se preca
rio nomine possidere. Et dic
q̄ in contractibus emptio-
num: venditionum: ꝛ similibus: in qbus
agit̄ de dñio transferēdo: q̄ enumerant̄.
ff. de acq. pos. l. iij. §. generaliter. Predi-
cta verba p̄carij de rebus illis de qbus
cōiter apponi nō debent. Nā agit̄ ibi vt
dñium rei vt possessio transferatur: sed
expressione p̄carij agit̄ cōtrariū: qꝛ reci-
piens vel tempus precario noīe dicitur
possidere. ff. de p̄cario. l. cū precario. Et
sic ex hoc acquirit̄ ius vēditori. ff. de pe-
ricu. ꝛ commo. rei ven. l. ante pe. de quo
cōtrahētes non intendūt: sed intēdunt
vt omne ius illi⁹ transferat̄ in emptorē

ex illo cōtractu. Ergo mētio precarij ap-
poni non dꝫ: sed dꝫ dici ꝛ cō stituit dona
tor siue venditor rem predictam si dicti
emptoris noīe possideret. Nam ex hoc
dominium transfertur. vt. ff. de rei ven.
l. quedā ꝛ no. C. de acqui. poss. l. qd̄ meo.
in obligatiōe aūt bonorū tpoꝝ cōtrahē-
tiū p conseruando qd̄ in pacto deuenit
pōt et dꝫ apponi precarij rogatio. vt ex
hoc q̄ cōstituit illa bona obligata possi-
dere videat̄: que p ꝯstitu. precarij trans-
fert̄ per dictā. l. qd̄ meo. ꝛ. C. de distrac.
pig. l. ij. Predicta aūt fallunt in casu: sc̄z
qn̄ emptor qui recipit rem emptā priuſ
non soluit: qꝛ tunc vtile est: vt cōstituat̄
precariū in illa re: vt precio non soluto
res illa possit transferri impune. Ad qd̄
facit. ff. de preca. l. q̄ ea p̄dicta aūt p̄ca-
rij rogatio ꝛ quod meo noīe se possidere
cōstituit: ideo dꝫ apponi. qꝛ alr̄s qui tra-
didit postea accipiēdo esset predo. ff. de
2 acq. pos. l. si ex stipulatu † In aliis autē
cōtractib⁹ in qbus dñium nō transfert̄
vt in obligatione pignoris: cōmodato:
deposito: ꝛ similibus: nō dꝫ dici constituo
me tuo nomine possidere: qꝛ nihil agit̄:
cū deficiat causa legitima ad dñiū vel
possessionē transferendam. Et ideo ob hoc
nō tenet̄: vt d. l. qd̄ meo noīe. vt de acq.
re. do. l. nunq̄. igitur expedit agere cau-
sam p̄carij. Per quam tn̄ recipiēte p̄ca-
rio transfertur naturalis ꝛ constituenti
precariū remanet ciuilis: vt. ff. de acqr.
pos. l. q̄ pignoris. et de vsu. l. nō solum. §.
vlt. in fi. ꝛ. ff. de precari. l. ꝛ habet. §. cū.
Et vtraqꝫ transfert̄ possessio. s. quando
de vtroqꝫ transfertur agitur: vt ibi no-
3 ta. † Item dic q̄ debitor pōt cōducere a
creditore rem pignoratam. ff. de acqui.
pos. l. re pignoris: et tūc creditor condu-
cens p eum vtramqꝫ pos. retinet: vt ibi
ꝛ d. l. nō solū. ꝛ debitor cōducens habet
nullā vt no. C. cōmunia. de vsu. l. j.

¶ Utrū promissio facta vni rectori
trahatur ad successionem.

1 Octauo qrit̄. † Nūqd is q̄ p-
mittit alicui iudici se sistere
coram ipso. Et super hoc fi-
dem dedit: sit obligatus ip-
se et fideiussores eius ad si-
stendū coram alio iudice in dicto officio

successore. Et primo videtur q sic. quia successor est idem iudex cum predecessore suo: et eisdem actis iudicat. vt. l. nemo. et etiam si iudex. et. ff. de iudi. l. nō a iudice §. fi. et. ff. iud. sol. l. ij et. l. si cum is apud. Et in illis legibus est casus. ad interposita non cōmittit in alia re vel actiōe. Et quod dicitur in. d. l. cum his apud in fi. successor eius alius iudex. et hoc verius: et als ad. l. mortuo. Respōde quod successor est idem iudex: scilicet vt ex his actis iudicet. Sed stipulatio illa ad eum extendi non potest: q stricti iuris est: vt. l. quidquid astringendę. ff. de verb. obli. q que persone sunt ad alios non transeunt: vt. ff. de reg. iur. l. priuilegia. vnde quis adhibet talem cautelam: scilicet q in stipulatiōe desistendo faciūt mētiōnē de eius successore suo quod sufficit: vt. d. l. quidquid apud. in fi.

Utrum quis possit sic obligari: vt vbi libet valeat conueniri.

Quo queritur quali cautela possit adhiberi: vt debitor possit vniuersaliter conueniri: et dicunt quidam quod nulla promissio sufficit: nec pene propter hoc commissa potest conueniri reus: q licet promittat sistere et respondere in alio loco: q in suo loco vel foro: tamē talis promissio et pene stipulatio parum operat: quominus ante litis cōtestatio. semper recedere possit. Nam sicut ante litis contesta. non dicitur quis declinare velle: quia ante cōtestationem tempore pōt declinare. et ideo suus iudex. Et si dicas imo committit penam: q non sistit. vt promisit. rñdeo q parū operatur: q mora et pene cōmissio porrigitur vsq ad lit. cōtest. vt. ff. de arbi. l. celsus. et dicam. J. eo. ij. q. xvij. ita q ante cōtesta. dicet se reus paratū parere foro: q declinauit. et ideo semper claudet iudicium actiōis. et ideo dicunt alij ad plenam obligationem vt vbicunq quis conueniri possit vtendum est in stipulatiōe talibus verbis cum debitor cōuenerit: et ideo debitor conuenit eidem creditori stipulanti et ex pacto promisit dictam quantitatem soluere in tali loco: et generaliter. 1 2
Ubicunq locorum: et coram quocunq iudice: et assessore: et in quolibet foro coram quocūq et sub quocunq idem creditor prefatum debitorem cōuenire voluit corā quibus: et quolibet ipsorum. idē debitor promisit soluere quātitatem pdictā et psonalē et realē coactionem subire in iudicio sistere: eorum iurisdictioni se submittēdo: in quos tāq in suos iudices ex nūc ex certa sciētia cōsentit. renūtiando priuilegio fori: omnibus alijs exceptionibus: et iuribus pro eo facientibus &c. et hec videt sufficiens cautela: cōtra quam non pōt debitor venire. Nam obligando se soluturum in alijs forum ibi cōtraxisse videt: vt. l. hēs absens. ff. de iu. aut. in. pos. l. ij. et de ac. et obli. l. cōtraxisse. et ideo nō pōt tale forū declinare ante lit. cōtes. sicut forum proprium. C. de iuris. om. iudi. l. nemo. Et predicta intelligo q talis renuntiatio fori obligat renūtiātē vt ex hoc in illis locis possit cōueniri: tñ cōueniēdo sub vno iudice. Nā si clericus cū q renūtiat: nō cōuenit sub iudice seculari: sed sub ecclastico. Et idē in laico q per hoc renūtiat forō suo: nō suo iud. vt no. in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. et dē hoc videt actū &c. vt. ff. de inof. testa. l. q cū tutore. † Et q clericus licet de hoc cōsentire: tñ non posset renūtiare. [a] vt extra de foro cōpe. c. si diligenti. nec etiam pōt in

[a] Nō pot fet renūtiare. Adōpera de anch. in c. si diligēti nu. 1. 2. 8. extra de foro compe.

nō suum iudicē cōsentire sine ꝯsensu sui epi.iij.q.v.c.nō liceat.extra de foro cōpet.c.significasti.

¶ Utrū possit adhiberi cautela:vt clerici ꝑ eorū possessionib⁹ soluant curie seculari collectas.

1 Decimo queritur an possit adhiberi cautela vt clerici succedētes patrib⁹:vel aliis personis:teneantur ad soluēdas collectas pro possessionibus hereditariis:et pro collectis impositis: anteq̄ successio ad eos peruenerit. Non est dubiū maxime si clericus ibi est ciuis:vbi bona cōstituta sunt quia illa bona transeunt cum onere suo.ff. de acquirē.re.do.l.traditio.z extra de censi.c.j.Nam clericus non vt clericus: sed vt possessor illarum rerum pro quibus collecta debetur conuenitur.ff. de mune.z hono.l.reperto.§.fina.et de auto.iudi.l.conditiones.Item quia succedit in locum priuati:iure priuati vti debet ff.de iure fisc.l.fiscus.et de vsuris.l.cū.§.debitores.z.xvj.q.si qs laicus.

2 †Sed an teneat de collectis īpositis postq̄ ad clericos deuenerīt dubitatur. primo videt q̄ sic:quia vt dictū est vtitur iure priuati:ergo zc. Item qꝛ clericus ꝑ suis possessiōib⁹ sitis in alia parochia debeat soluere decimam illius parochie: vt extra de decimis.c.nouum.et ibi no.

¶ Econtra q̄ nō postq̄ effecti sunt clerici non potest per laicos collecta imponi:quia sunt in ꝑuilegio clericali.argu.ff.de iure fisci.l.fisco ij.responso.z.xij.q.ij.nulli.quia priuilegium immunitatez prebet clericis:z bonis ipsoꝝ.C.de epi.z cle.l.j.z.ij.z auē.item nulla ibi posita.z extra de immu.ecc.c.nō minus.z co.ti.c.clericis.lib.vj Et hec videt veritas:que ꝓbat in.d.l.fiscus.ij.rñ.Bona nāq̄ clericorū suaꝝ ecclesiaꝝ priuilegiū merentur:vt no.extra de vita z hone cler.c.fi.c.iure censet.z no.extra de cēsi.c.eccle sia sancte marie.ꝓterq̄ in eo.qd res epi vel clerici pñt prescribi a laico:vt nor.xvj.qd.iiij.c.possessiones qd intellige:vt no.xvj.q.j.c.vt similiter. Sed quidā adhibēt hanc cautelam:q̄ in ciuitatibus seu castris ipsorū faciūt q̄ q̄libet ciuis promittit pro se z suis hered:bus soluere ꝑpter oēs collectas de bonis ipsoꝝ:tam presentib⁹ q̄ futuris:quocūq̄ tpe ꝑ cōe imponerētur.Et ad hoc obligant omnia bona zc.vnde dicunt q̄ ꝑ hoc pactū pōt erigi a clerico vel ab herede seu possessore bonorū obligatoꝝ cōi:qꝛ vt dictum est res aliene transeunt cum suo onere.vt extra de censib.c.j.nam si res que primo obligata erat ad tributū prestādū deueniat ad ecclesiam tenet ecclesia ad tributū:siue tributū illud ecclesie debeat:siue locis:vt.d.c.j.Sz vide obstat.d.l.fisc⁹.sed illud intelligo de tributis z collectis de nouo imponēdis vetera aūt debent:vt.d.c j.z ex ꝑdictis ptz vel dic:q̄ omnia supradicta qd de ecclesiastico agro ꝓfata est ecclesia extra de cēsi.c.j.z māsio z mancip.eccle.z de rebus q̄ ab impiali bñficio vel q̄bustibet ꝑ beneficio sepulture largiunt:de decimis etiā z oblationib⁹ fideliū null⁹ q̄q̄ ꝑsbyteroꝝ aliquē soluere censum cogatur:nec nullius iuri nisi epi teneant ad astricta de his no.q̄ clerici a q̄buslibet emerūt:vel viuorum donationib⁹ acceperūt consueta debent:z annua persoluere tributa.Et hec veritas:vt.xxiij.q.vlt.c.fm canonicaꝝ.z.C.de sacrosan.eccle.l.penultima.

3 †Not.tñ q̄ contractus tributari⁹ vel cēsualis valde differt a cōtractu emphi.[a] qꝛ ꝑpter cēsum vel tributum non

butum non solutum etiam per multos 1 annos non perditur res censualis vel tributaria sed sufficit prestare censum: vel tributum: in quo erat censatum. vt plene not. extra de reli. do. constitu. Ad idem facit. ff. de admi. lib. §. fi. Aliquid autem nouus ciuis vel incola teneatur conferre ad soluendū debitum contractum a communi ante eius ciuitatis vel incolatum. dicit lex q non: vt. C. de decur. l. prouidendum. lib. x.

¶ Qualis cautela sufficiat ad excludendum agentem ex iure cesso.

Undecimo quritur † qualis cautela poterit adhiberi: vt agens ex iure sibi cesso repellat. Et propter illas exceptiones que no. C. mā. l. per diuersas. z ex his petē. l. ij. poterit obijci talis exceptio: scilicet vt non audiatur agens ex iure cesso. nisi primo satisdet de defendendo illum: ex cuius cessione agit quando cessio facta est ex 1 causa lucratiua: vt. ff. de procur. l. seruū. in fine. et. l. sequen. in fi. de doli except. l. apud celsum. §. de auditorum. z adde quod dicitur. s. de questionibus circa procurationem. iij. q. vij. Item in instrumētis quoqz cessionū debet talis adhiberi cautela: vt in eis exprimatur quod in cessionarium fit delegatio debitoris contra quem iura cedunt: et quod cedens transfert omnem actionis speciē. ita quod nulle remanent apud eum reliquie actionum. Nam ex hoc delegās nullo modo agere poterit contra debitorem delegatum: sed is tantum cui facta est delegatio quod als posset in illis tribus casibus qui leguntur. C. de noua. l. iij. † Item not. quod qui dedit vel donauit omnia bona videtur concedere etiam speciem actionis: vt not. xxviij. q. j. statutum. in glos. sed qualiter zc. Quidquid actionis species donari potest: vt. C. de donatio. l. iij. zc.

¶ Qualis cautela possit adhiberi vt frater habeat precipua a fratribus a parte donata.

Duodecimo queritur † qualis cautela potest adhiberi: vt frater vl' qui aliquid precipuū a parte habuit: forte in premium emancipationis non teneatur illud conferre cum fratribus: quādo agitur de collatione facienda. Et dic q talis: vt filius qui habet premium anteq̄ veniat ad collationem cum fratribus. det illud filie sue. vel aliter distrahat. ita q tempore collationis vel mortis presens nō inueniatur in bonis filij seu fratris vnde ad illud conferendum nō cogatur siue nō cogetur. ff. de colla. do. l. j. in fin. et not. C. de coll'. l. ita demum. Et est ratio. quia dos non est in bonis patris: vt. C. de reuoc. his qui do. sunt. l. successione.

¶ Que cautela possit transigi vt nō videatur de crimine confiteri.

Tertiodecimo queritur † qualis cautela possit adhiberi vt transigens vel paciscens in delictis nō videatur confiteri: cum hoc ipso confiteri videatur: vt. C. de his qui no. infa. l. quoniam. Et dic quod pactio facta non infamat: vt eodē titu. l. furti. §. pactus. item quid si in transactione exprimeretur: q hoc fecit transigens vt euitet stipendia litis: non q crimen de quo transigit commiserit: vt. d. §. pactus. et arg. ff. de mi. l. in minoribus. Itē si facit transactio iussu iudicis: vt dicta. l. furti. §. qui iussu. Itez si facit hoc vt modo dicatur q iniuriatus vel is qui damnum recepit transigit: vel transactionem facit cum eo cuz quo de crimine agitur. z per pactum sibi remittit omnem iniuriā: z offensam: et omne damnum: quod constat vel cōstare posset sibi vel ab alio illatum quacunqz causa. Sed licet cautela sufficiat per viam pacti quod constat gratis fieri posse: vt dicto. §. pactus. tamen per viam transactionis locum habere non posset. Q: in trāsactione aliqd dari vel

a Dari vel fieri. Adde pet. de anc. in. c. sup eo. nu. 1. extra de transac.

b Formata inquisitione adde quod inquisitio ad crimen inveniendum fit tripliciter. Pet. de anc. in. c. qualiter. el. ii. 1 nu. 38. ext. de accusa.

a fieri vel permitti sive remitti: alias nulla est: vt. C. de transact. l. transact. Sed prodest dicta cautela per viam pacis fiende: quia talibus verbis potest fieri contractus pacis: quia ex hoc paciscens non confitetur maleficium de quo agitur. et ideo vt dixi fiat per dicta verba scilicet quod iniuriatus faciat pacem cum iniuriante et ei remittatur iniuria quam constat vel constare posset illum sibi intulisse vel quod ambo sibi invicem remittant omnes iniurias etc. quia ex hoc nil videtur confiteri ille qui intulit iniuriam.

Utrum possit adhiberi cautela vt invitus vel sibi legatum ascribens confiteatur crimen semiplene probatum.

Quartodecimo queritur de quodam quod de facto contigit. Quidam autem patruus et tutor erat cuiusdam sui nepotis pupilli: patruus considerans pupillum esse vnicum quia sine fratre et sorore: et ipse patruus erat sibi proximior in successione: excogitata fraude duxit pupillum ad vineam: et ipse suffocavit eum et occultavit sub terra: postea redeunte ipso fuit ab eo quesitum vbi esset pupillus. qui dixit quod tali hora recesserat: et non redierat: nec sciebat eum: et ostendit se dare operam ad querendum ipsum: et dicens eum esse perditum et convocavit amicos et fecit ploratum tanquam de mortuo et tunc retinuit totum pondus pupilli: quia tamen secundum evangelicam veritatem occultum nullum quod non reveletur: facta est murmuratio in illo populo: quod ille patruus eum occiderat: qui rumor pervenit ad aures curie. vnde curia formata inquisitione b misit pro patruo. Qui respondens negavit. Et facto processu non potuit adhiberi probatio nisi de fama publica. que ad probationem nec ad tormenta sufficiebat vt dictum est supra de questionibus circa probationes. iii. q xvii. Sed quodam divino nutu venit in mentem iudicis querentis: vt fossores mitteret ad vineam si ibi esset sepultus. Et sicut deo placuit ibi fuit inventus puer sepultus. quo comperto iudex interrogavit quis hoc fecisset. qui negavit se scire. iudex igitur considerato tam gravi delicto et considerato loco vbi fuerat sepultus ac etiam probatione publice fame deliberavit fore procedendum contra ipsum ad torturam. Ille autem videns se in statu mortis: et quod oportebat eum confiteri accepto gladiunculo de vagina sibi abscidit linguam ne iudex posset extorquere confessionem ab ipso. Modo queritur quod remedium erit. Et dic quod tandiu tormentetur quod scribat manu propria commisisse illud delictum per quam confessionem per eius scripturam poterit condemnari. Adeo quis ex scriptura astringitur: quod contra eum venire non potest vt in aut. de triente et semisse. §. studium. et §. similiter. et C. de non nu. pec. aut. contra quod propriam. Nam et mutus qui loqui non potest: propria scriptura obligari potest. ff. de vul. et pub. substi. l. ex facto. C. qui testa. fa. pos. l. j. insti. eod. §. mutus. Si autem talis malefactor literas ignorat: sufficit quod nutu et aliquo signo se confiteri ostendat. vt. ff. de pact. l. item quia. et ff. de reg. iu. l. vbi non voto. et de pecu. l. mutus. et ar. C. de fideius. l. in epistola. et ff. de leg. iii. l. nutu. et extra de spon. c. apud. et c. tue. hoc etiam casu posset dici quod ex causa evidenti et valido indicio abscissionis lingue coadiuvantibus supradictis adminiculis possit de iure condemnari absque alia expositione confessionis per ea que dixi in dicta. q. xvii. quam opinionem multi rectores de facto servant.

Utrum prima electione non habente effectum: possit elector iterum eligere. Item an possit peti salarium in officio: cuius

electio irritatur: et de cautela electionibus adhibenda.

Uintodecimo in facto electionū querit † quid si electio facta non habet effectū: nunqd qui semel elegit possit iterū eligere. Et pmo vr q non. qr lex dt q serui electiōe legata semel dūtaxat optare possum⁹. ff. de le. j. l. serui electiōe. i princi. et de optio. lega. l. apud. Sed vr functus suo officio. ff. de re iudi. l. iudex. et extra de officio deleg. c. in literis. maxime qñ elegit indignū: qr hoc ipso eligend: ptāte priuat. extra de elec. c. cū in cūctis §. fi. et. c. cū innotuit. Itē qr facta vnica electiōe cōsumptū est ius eligēdi. Adeo q al's non datur ingressus. ff. de tributo. l. quod in heredē. §. eligere. Nā mala electio est in culpa. ff. de furtis. l. manifestissimi. et. d. l. apud aufidiū quia sufficit aliquid de facto fieri. Et sic de iure nō sortitur effectū. ff. de vbo. oblī. l. quidā cū filiū. et de statu libel. l. stichus.

¶ Econtra vr q iterū possit eligere. qñ electio facta nō hz effectū. quia ex quo est inefficax hñda est: ac si celebrata nō fuisset. ar. ff. q satisda. cogā. l. quoties. et qd cuiusq iuris. l. j. i fi. iij. q. vlti. pp̄ter illicitā: qr non ꝯsumitur electio: siue ius eligēdi: siue optādi: qñ eligēs inutiliter elegit. ff. de optio. lega. in. ij. et. iij. Et iō prestat impedimētū: qd de iure nō sortitur effectum. extra de reg. iur. c. nō prestat. li. vj. ff. de regu. in. l. qui p salutem. semp em vr litē variare eū: q electionez habet. ff. de actio. emp. l. steriles. §. cū p vēditorē. et. ff. de v. obli. l. q certaꝝ. §. vlti. Scdo casu qñ pma electio est nulla ipo iure. et tūc iterū possit eligere p iura pmo allegata.

b † Ad idem qr nō implet conditionē: q de facto tenet implere. ff. quan. dies le. cedat. l. qd pupillo. et di. hec conditio. Et ideo ex itegro fit arg. C. de accusa. l. iiij. aut prima electio valet: de iure. Sed alia de cā deficit. et tūc quia cōsumptum est ius eligendi: non pōt tunc eligere. vt dicunt iura primo allegata in. d. l. serui electiōe. Sed canoniste aliter distinguunt: quia aut electio defert ab homine: aut a iure primo casu vnica electiōe qlitercūq ꝯsumit iuris electiōis. ex. d electio. c. si ꝯpromissari⁹ li. vj. et. d. l. serui. cū similibus. Nō obstat. d. l. quoties. qui satisda. cogan. quia illud in odium vitiosi: vt iterum satisdet vt ibi: sinautez differtur a iure. tunc potest sepi⁹ eligere et variare donec habeat effectum. Et ita loquuntur iura pro secūda parte allegata. et est ratio. quia electio in dignitate ecclesiastica vel prebēda hz plures partes scilicet electionez: et cōfirmationē a. Uñ ante cōfirmationē videt habere: vt dicit Inn. extra de pbē. c. dilectus. el. ij. vt not. extra. de elec. c. si electio. lib. vj. Ideoq donec cōfirmet durat ius eligendi. ita q electo recusante vel mortuo iterū elegit. Sed iure ciuili ipso actu electiōis cōfirmatur potestas electionis. vt dictuz est. Sz in pdictis quidam adhibent hāc cautelaz. quia adhibent sub ptestatione hoc modo: ptestor q si electio quā fecero: nō valebit ex nunc reseruo mihi ius eligēdi: donec electio per me fiēda efficaciter valeat. vt. C. de fructi. et litis expē. l. terminato. et. ff. de seruis ex por. l. titius. extra de arbi. c. innotuit. et de iure patro. c. cum dilectus. et de officio et potesta. iudi. deleg. c. si delegat⁹. et. c. sup questionū. §. cuz autem. semp em ptestatio prodest: vt dixi supra. de questio. circa extraordi.

a ¶ Et ꝯfirmationez. Adde pe. d ancha. i. c. postq̄. nu. j. extra de electio.

in.q.ii. Nã et inuicẽ possunt simul eligi: ita q si vn' succũbat: alius obtineat. Et vno electo dicãt electores sic q si latẽs forte vitiũ in psona pmi electi appareat electionẽ eius inualidã vel talẽ ex nũc eligimus. vt not. viii. q. iii. in scriptis. et. lxi. distin. studii nostri.

3 ¶ † Et circa pdicta potest queri vtrum qui eligit ad aliquod officium possit petere salarium illi' officii. si electio eius aliquo iure irritetur. Et videtur q sic. cum p eũ nõ stat. ar. ff. de le. j. cũ filius. §. cum iure. et. C. eo. l. ab administratione.

4 ¶ † Sz de illo qri põt q semel inutiliter elegit: an posset cogi: vt iteruz eligat.[a] Et dicunt quidam q sic arg. ff. de arbi. l. iii. §. j. et commo. l. incommodato. §. sicut. item dicit: q elector vel electores nõ possũt seipsos eligere. vt no. extra de electiõe. c. cum in iure. et de cõsor. eiusdẽ litis. l. iii. q2 alius dz esse eligens: et alius electus. arg. extra de elec. c. venerabilez. et c. cũ int canonicos. et extra de bap. et ei' effec. c. debitũ. sic et ali' est ihẽs et ali' autoritatẽ pstans ff. ad treb. l. j. §. fuerit qsituz: nisi fiat hoc remedio vt in forma electionis cõtineat: vt possint eligere: et seipsos: vt. d. c. iii. Item qñ cõmissio electiõis in plres sit: cũ hac cautela seu clausula: videlz q si vn' vel aliquis ex eis noluerit. vel non possit interesse electiõi. vt ar. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. cũ in plures. et extra de offi. dele. c. vno. et de offi. et pote. iudi. deleg. c. prudẽtiam. §. adiicim'. Itẽ in electionib' qdã adhibẽt cautelã hanc. Nã interueniẽtib' canonicis vel aliis ad qs spectat electio. vel de iure: vel ex cõmissiõe in eos facta faciũt interim deliberari horaz certam misse: vel tertie: vt cõueniãt: vel eligant: valet ẽt aliis absentib'. hoc no. Inno. ex de elec. c. cũ nobis. in glo. Sz nũqd. ℣. sz qres &c. Et ita vidi de facto seruari in quadã electione. in qua duo electores statuerũt hora vespertina electionẽ celebrandã. Et postea vno eoꝝ aliquãtuluz in veniendo tardante alter qui venerat fecit pulsari ad vesperas: et elegit solus. cuius electio fuit confirmata.

[a] ¶ Iterũ an eligat. Ad. de pet. h. an cha. l. c. qd dei timorẽ. nũe. iiii. extra de statu mona.

¶ Qualiter pena cõmissa post moram possit purgari. Et qñ dies pro homine non interpellat. Item an pena prestita possit recedi a cõpromisso vel cõtractu.

Extodecimo qrit † condẽnatus est aliqs vt soluat titio decẽ ad penã quinquaginta: et eo non soluẽte titius egit ad penam. Modo queritur nunquid reus offerẽdo id: in quo fuerat condemnatus. possit euitare penam. Et cõmuniter tenent doc. vt reus possit purgare moram in pena: vsq ad litis contesta. vt. ff. de arbi. l. si cum dies. in fine. dummodo ius actionis ex mora nõ sit factuz deterius. vt eo. ti. l. vtiq. et hoc casu potest esse remedium: vt reus offerat se pstaturum id: in quo deterioratum est ius actionis: vt not. in. d. l. vtiq. ¶ Sed Dyn. dicit q hec nõ sunt absolutoria: et absolute vera. Et iõ sic distinguit. Aut apponit pena in iudiciis: aut in contractibus. primo casu. aut contra preparatione cauere aut cõtra finẽ. si cõtra ppa rationẽ põt purgari quãdocũq ante litis cõtest. vt. l. et si post tres. ff. si qs cautio. si cõtra finez. subdistingue: q2 aut adiicit dies a lege: aut ab homine: si a lege vtputa: qñ iudex vel arbiter nõ adiicit diẽ: nã tunc intelligitur tẽpus decẽ dierum. lz nõ sit adiectũ. ff. de cõsti. pecu. l. promissor. Et not. in dicta. l. si cũ dies. §.

fi.et.ff.qñ dies lega.cedit.l.cũ fine.in fi.
et.l.si p vim.z.ff.de ver.oblig.l.si insulã.
Sed cum dies adijcit ab homine tũc se-
mel cõmissa nõ purgat.vt eo.ti.l.celsus.
in princi.ratio diuersitatis est quia in
superiori casu dies nõ interpellat p homi
ne:qr nõ fuit adiect⁹ dies:sed a lege sub-
audit.Et iõ vsq ad lit.contest.pena po-
test semper purgari.Itẽ qr miti⁹ agit cũ
lege:q̃ cum homine:tñ scdo casu sc3 qñ
in 9tractibus si in cõtractu addit pena
z dies:tũc pena semel cõmissa non pur-
gatur.vt.ff.de actio.z obligatio.l.traie-
ctitio.§.de illo.C.de cõtrahen.et cõmit.
stipula.l.magnã.et ibi no.si aũt in con-
tractu adijciat pena:et non dies:z tunc
purgatur vsq ad contestationem.vt.d.
l.si insulam.z.l.continuus.§.cum qui.et
l.qui rome.§.flauius.et idem qñ adijcit
dies nec pena quia purgatur mora su-
per interesse: vsq ad lit.contesta.ff.de
verb.oblig.l.si itaq.§.sciẽtiã et.ff.de do
li.excep.l.apud celsum.§.labeo. de quo
2 interesse dic:vt.d.l.vtiq.†Sed de illo
querit.Nũquid facto compromisso cum
pena et arbitrio possit alter ex compro-
mittẽtibus soluere penã:si non vult sta-
re arbitrio:qd videtur.Nã prestita pe-
na licet a iudicatis recedere.C.de arb.
l.j.z ibi no.z autẽ.decernimus.e.ti.ergo
eligẽdo penã soluere satis est.ff.de ver-
bo.obl.l.qui ex pluribus. Sed illud in
alternatiuis hic nõ:immo pena adijcit
quasi quoddã robur.vt.d.l.j.z ideo non
deberi hec electio detur aduersario qui
paret arbitrio:ita tñ q arbitrio sit cõtẽ-
tus:ac expressum.ff.de pac.dot.l.si pa-
ter.§.si mulier.qr vtrãq partẽ non põt:
vt ibi.z.ff.de doli exce.l.apud celsum.§.
labeo.vñ intelligo aut.decernimus. sc3
pena prestita zc.qr tenet vtrunq.ff.de
trãsac.l.qui fidem Et no.extra de arb.c.
dilectus.et qd no.extra de penis.c.j.et
dic vt ibi.Item dicit:q secundum cano-
nem in defectũ pbationis dictorũ arbi-
troꝝ:z no.extra de arbi.c.j.Et etiam no.
videt.C.eo.ne in arbitris.de pena aũt
posita in contractu distingue:qr si appo-
a nitur loco interesse[a]:potest agi ad pe-
nam quanti sua interest.vt.ff.de actio.
emp.l.predia.z.l.non soluente alij libe-
rantur.vt.ff.de eo p quẽ
factum erit.l.j.§.si plu-
res si nõ loco cõtumacie
et debitor nolit soluere
cũ possit pstabit vtrũq
sc3 rem z penã.ff.de col-
la.bono.l.j.§.si cũ duo-
bus.z de tabu.exhibẽ.l.
hoc interdictũ.§.locum
cõdemnatio.si autẽ in
fraudem vsurarum non
potest agi ad penam in
eo quod excedit termi-
num modũ vsurarũ.Et
de iure ciuili vt.ff.de ac.
emp.l.iulia.ibidem.al's
iniquum est:vt habeat
simĺ res z pena.ff.de do
li excep.in.d.§.labeo.ni-
si expresse agat vt dixi p
dictã legẽ qui fidem.Et
no.in.d.c.cum dilectus.

¶Utrum principali de
linquente accusatus te-
neatur si appareat as-
sensisse.

Ecimose-
primo q̃-
rit †accu
sator pro-
ponit plu
ra i libel-
lo vtputa accusat d plu-
rib⁹ delictis in casu pre-
misso: put d: z not.in.l.
qd crimen.z oẽs accusa
tos pponit illud delictũ
cõmisisse:vt principales
actores.Testes pro accu
satoris dicũt aliquos ex
ecclesiasticis fuisse prin
cipales autores. Aliqui
dicunt accessores: puta
auxiliãtes seu factores.
Querit nunqd ex illo p
cessu illi accessorũ sint
condẽnãdi.Et primo vi-
detur q sic.ff.ad.l.iul.d
vi publi.l.Itẽ mela.§.si
plures.ita q pena vni⁹
alterũ nõ liberat.vt di-

a ¶Loco i
teresse. qd
sit interesse
vide pet.de
anch.i.c.sa-
cro.nu.xiij.
extra d sen.
excõ.z ẽ tri-
plex: ibidẽ
nu.xiiij.

pl.§.de q̄d.circa senten.iij.q.ij.¶Econ:
tra ꝙ non.q: qualitas illoꝝ delictoꝛum
nō est probata scd̄m formaȝ accu.q: oēs
sunt accusati vt principales.ergo non
sufficit probareq ꝙ accessorij deliquerint
q: quoties duo principalia concurrunt.
opȝ vtrunq principaliter probari ita ꝙ
nullum sit accessorium alterius.ff.de so:
lu.l.si duo rei.l.si reus.z q̄d dicitur et no.
extra.de q̄onibus circa probationes.iij.
q.iij.Et scd̄m hāc opi.multi fuerunt erit
ergo cautela:vt in accusa.ponant prin:
cipalia principaliter:accessoria vero ac:
cessoris per leges predictas:quod intel:
lige:nisi plura ita ponantur:vt vnum se:
quatur aliud tacite:vel consecutiue.q:
tunc pro vno reputantur.vt.ff.de noua.
l.stichum dari.§.fin.et.l.seq.et extra de
constitu.c.translato.

1 VLtimo ad cōsummationē
totius operis est sciēdū
ꝙ post cautelas que iuris
sunt:quedaȝ sunt cautele
q̄ plurimū facti sunt.vt fa
cit illa:de q̄ dixi.§.eo.tit.
in prin.Itē vt fuit illa de qua narrat pe:
trus aufussus de quodam perito aduo:
cato q̄ dicebatur aduocatus pauperū.
Narrat eñ:ꝙ quidā nobilis diues con:
cupiuit habere quoddā p̄diolum cuius:
dam pauperis:q̄d pauper alienare con:
tradicebat.Vn̄ diues excogitata frau:
de ad hoc:vt haberet noxiū pauperem:
rogauit vt reponeret in domo sua que:
dam dolia olei q̄d pauper assumpsit:di:
ues igitur habuit plura dolia.et partē
eorū impleuit ad summū:partē eorum
vsq ad medium.Et oia cooperuit:z fir:
mauit:q̄si essent oia plena.Et ita repo:
suit in domo paupis:deinde post aliq̄d
tp̄s accessit ad videndū dolia:et eis di:
scoopertis clamauit contra pauperē di:
cēs:ꝙ inuenerit dolia pro maiori parte
semiuacua:z affirmauit sibi subtrectum
oleū.constitutus itaq in iudicio petīt
emandā a paupere.Pauper aūt inter:
rogatus a iudice nullā defensionē ha:
bebat.nisi ꝙ se fecisse negabat.ad quē
iudex:opȝ ꝙ emendes.quia apud te et
in tua fuerant custodia.et iussit ad talē
diem emēdasse.vel se de iure defendat

cū quo paupere illa die statuta dictus
aduocatus comparuit dicens.d̄ne iste
pauper dicit oino se insontem:vn̄ peto
ad veritatē inueniēdam vt euacuentur
oia dolia plena:et semplena.et si in se:
miplenis sit tm̄ fecis quātum in plenis
cogatis pauperē ad emendam.Si mi:
nus:vel pro dimidia parte sit de fece:ita
semiuacuis absoluatis eum.q: appare:
bit euidenter:ꝙ a princ.illa dolia plena
nō fuerūt:q̄d factū fuit.et ꝑ medietate
fex fuit in vacuis:pauper fuit absolutus.
igit circa multa incūbit cautela aduo:
2 catorū vt dixi.§.eo.in p̄n.Itē dȝ aduoca
tus v̄ba ita seriose ordinare ꝙ ꝑ trāsa:
ctionē nō faciāt repugnātiā vel cōtrarie
tatē:vel pplexitatē:q: tūc nihil includūt
vt.ff.de re.iu.l.vbi repugnātia.z d̄ cōdi.
insti.l.si ti.t°.z plene no.ff.de vsu z habi.
l.seruū.§.fi.z extra de purg.cano.c.cū di
lect°.Sȝ ita trāsposita sunt ꝙ nō faciūt
cōplexionē vel ꝑplixitatē.tūc trāspositio
3 nō nocet.†q: v̄ba trāsposita si bene sint
posita idē significāt.vt.ff.de pecu.leg.l.
q̄dā.extra de verb.sig.c.nihil.Et tūc po:
test dici figura hyperbaton:vt no.inst.
4 ad.l.aq̄l.§.iniuriā.Itē et sciēdū†ꝙ trās:
positio vel error aut rasura in modica
re:non nocet.vtputa in syllaba:vt.ff.de
manu.testa.l.q̄ hȝ.Nec in exordio sine
narratione.extra de testi.cogē.c.ex lite:
ris.vel in paucis l̄ris:extra de cri.fal.
5 c.vlti.†Sed inter ceteras cautelas de:
bēt esse cauti in libellis et in q̄buscunq
scripturis:et dictis eoꝝ:vt ponant ver:
ba scd̄ȝ propriam significationē eoꝝ.ita
ꝙ significatū verboꝝ non discrepet ab
intentione proponentis.q: q̄d verbū so:
nat:est rl̄r accedēdū:z ꝑferes q̄d in mō
te gerit.vt.C.de cōdi.ob cau.l.si repetē:
di.Nā intelligētia sermonis dȝ assumi
ex causa dicenda not.extra de verb.si:
gni.c.intelligentia.Hinc est a significa:
tione v̄borum non est recedendū in du:
bio.ff.de leg.iij.l.non alr̄.in princi.quia
verba simplr̄ prolata ad ꝓpriam signi:
ficationē:non abusiuā referuntur:vt.d.
l.non aliter.§.titius.z de v̄b.signi.l.ne:
pos proculo.ad idem facit extra de spō.
c.ex literis.quanto ergo prudentior est
aduocatus tāto studiosius suos sermo:

nes aptos proferat. qr fm phm doctrina prudẽtũ est facilis. q clare intelligit clare loquit. Sunt tñ qdã sermones ita nodosi: vt insolubiles appareant: vt hic scholaris diues rogauit magistrũ legũ: vt studiosius disceret cui pro disciplina pmisit pecunie tantũ quantũ peteret ita vt medietatẽ in primo et medietatẽ daturus eo die quo apud primũ iudicẽ perorrret atq vicisset. Cũq discipulus in studio facundie optime pfecisset: cauẽtib9 patrocinium denegat: vt doctori pmissaz nõ impleret mercedẽ. Ideo doctor cũ discipulo litem de promisso contestat. Et ait: disce inqt stultissime adolescẽs qr vtroq modo futurũ est: vt mihi promissum exsoluas. Si eñ vicero ex snia mihi teneberis. Si eñ nõ vicero ex pacto: te cogã. cui scholaris rñdit vtroq mõ futurũ est: vt nihil cõsequaris siue eñ absoluat. nihil ex snia obtinebis: siue succũbã: ex pacto nihil hebebis. quã litem inexplicabilẽ iudices estimatã in iudiciũ reliquerũt. hoc describit in plinio de pictore z euãdro. Sz mihi vr explicabilis cõtra scholarẽ: vt. ff. de re. iur. in. l. nulli. z. l. in oib9 causis. quodammodo vident insolubilia in iure. ff. ad. l. fal. l. qui quadraginta. Item qui pot. in pigno. hab. l. claudius. qñq tñ plus attẽditur sensus: q verbor ppietas. vt extra de verb. sig. c. preterea. C. an seruus pro suo facto. l. vlti. ad habendam ergo vberiorẽ doctrinã z significationẽ quorundã verborũ: quibus plerũq vtimur in scriptis iudicialib9: de natura significationis vt eorũ: prout sparsim in iure ponitur. hic per ordinẽ inseramus.

De significatione dictionum. Rub.

1 a ET primo de significatione † dictionis copulatiue[a]: quez quid copula sit per z: per eum: per vna: z p q: per z: z p ve: z p ac vt. ff. de vb. signi. l. triplici. z. C. de impub. et aliis substi. l. vlti. extra de vbo. signi. c. sepe. in princip. Que copula ppie ponit inter diuersa: vt in rubri. ff. de iur. z fact igno. z. C. per quas perso. nob. acqui. l. fi. Et ita se hz ad naturam precedentis copulatorum videt recipere in sequentib9 ff. de fundo instr. l. seio. §. gaio seio. plenam eñ repetitionez facit: vt ibi not. Item tunc requirit vtrunq fieri. ff. de verb. oblig. l. si quis ita stipulatus. qñq ponit expositiue: z p. o. i. ff. ad. l. iul. de vi publi. l. qui cetu. z ff. de appel. l. eos §. sup te. et not. e. l. ante ea. itẽ qñq ponit punctus pro copula: vt not. ff. de edi. edic. l. iij.

2 b † Itẽ ve disiunctiua ponitur p vel[b] ant z siue. vt no. ff. d vb. sign. l. alienato verbo §. vlti. z. l. hec vba ille aut ille. z requirũt alter fieri: vt. d. l. si quis ita stipulat. z. ff. de ɔdi z demõ. l. cũ pupillus cum disiũctio. extra de verb. sign. c. in alternatiuis. lib. vj. qr alternatiua hoc vel illud fieri / vel deberi significãt pariter incertitudinẽ.

3 † z ideo in libello petitio vel epla bis alternatiuis ɔcepta nõ valet al's nõ admittunt ff. de iureiuran. l. pretor edixit. § cum autẽ. z ibi no. he autẽ dictiones copulatiue et disiunctiue aliqñ pmiscue ponunt. ff. d vb. sig. l. pe.

4 † Itẽ hec dictio seu denotat augmentũ: cũ pcedit signum vniuersale. ff. de aur. z arg. leg. l. si qs ita. Et licet denotet diuersitatẽ. tñ plerumq idẽtitatẽ ponit. quia vt dicit Innoc. multiplicatis verbis idem repetit: vt ipse not. extra de excep. c. j. lib. vi.

5 c † Itez hec dictio vsq[c] ponitur inclusiue. ff. de senatori.

a Dictionis copulatiue. Uide Bar. in. l. tertij cũ testõ. §. pe. ff. de lega. ij.

b Uel de hac dictiõe. Uide p bar. in. l. si is q ducẽta. ff. d reb9 du. inuenit tñ vel pro et poni gl. in. l. fi. C. de iure do. Itẽ p etiã. l. exẽpla. ff. qb. mo. vsu fruct. amit. adde q dictio vel: posita inter psonas non determinat ordinẽ vt p primo notata prius attendatur. sz disiguit absq ordine. c. cuz plures. de offi. delega. li. vj.

c Usq. d hac dictiõe Uide p bal. in. l. meminisse. ff. d offi. pcõ. z le. z. ff. d sena. l. nupte § fina.

l. nuptie.et de penis.l.
absentē.ꝛ de leg.iij.l.pa
tron⁹.§.sempronio.ꝛ.C.
de ꝑcu.aut.q̄uis.et de
peti.her.l.fin.xij.di.illo.
xxxiij.q.ij.ebꝛō.q̄n̄q3 po:
nit exclusiue.ff.ð lega.j.
l.filiusfa.§.ꝑmo.ff.an ꝑ
ali.cau.ap.rec.possit.l.j.
ad cui⁹ intelligentiā di:
6 stingue.†Nā aut conti:
net odiū:ꝛ tūc excludit.
vt no.ff.de dolo.l.j.in du
bio distingue ſm Dy.q2
aut ex qualitate rei ad:
dit dictio vsq3:pōt veri
sil'r cōp̄hēdi.quasi fuerit
apposita inclusiue tunc
excludit.vtputa in ꝯctu
emptionis vēdo tibi fun
dū vsq3 ad domum:vel
terminū:vel vsq3 ad ta:
lē arborem.si em̄ est tm̄
ꝑtiū rei vendite q̄ vero:
sil'e sit vt vēdita sit tur:
ris:vel arboꝛ tūc inclusi:
ue.vt no.ff.de le.iij.l.pa
tron⁹.§.sempronio.q̄ di:
stinctio ꝑba.ff.de regu.
7 iur.l.in obscuris.†Item
a hec dictio inter [a] notat
tp̄is extremitatem.ff.si
cer.pe.l.nō oīs.ꝛ ponit
inclusiue.ff.de off.ꝑfec.
vrba.l.j.§.initio.ff.de ꝯ:
hen.empt.l. ede.§.inte:
rim.ð ac.ēp.l.fundū.ꝛ.l.
q̄ro.q̄n̄q3 ponit ꝑ citra.
8 ff.de iure fisc.l.fi.†Itez
hec dictio infra ponitur
inclusiue.de qua ð2 in:
sti.de gradib⁹.in princ.ꝛ
ff.de act.emp.l.in vēdi:
9 tione.❡†Itē dictio ex:
tra pōit exclusiue.ð qua
ð2 de modo mul.l.vl.ꝛ ð
vsur.l.eos.§.j.ꝛ quantū
tp̄s excludit ifra ð2 ꝛ h̄r
extra de dila.c.licere.
10 ❡†Itē dictio supra po:
nit cōclusiue.ff.de iurif.

11 om.iud.l.fi.§.j.❡†Itē hec dictio seu ꝑ
positiua denotat semꝑ actionē.ff.de ac.
emp.l.si ꝑ vēditionē.extra de excep.c.di
12 lect⁹ fili⁹.❡†Itē dictio ex: ponit ꝑ ex:
ceptionē siue ꝑ exceptiōe.ff.q̄n appel:
13 lā.sit.l.j.§.biduū.❡†Itē dictio de: [b] ha:
b bet detrahere:seu diminuere.ff.de vb.
signi.l.derogat.ꝛ depositi.l.j.ꝛ de calū.
14 l.generaliter.§.ij.❡†Itē dictio in:ha:
bet priuare.ff.de reg.iur.l.impertia.sic
dictio insons indēnis insipiēs ꝛc.Sz q̄n̄:
q3 denotat argumētū.ff.de lib.ꝛ postu.
l.gallus.§.ille casus indifficilis.ff.pro so:
15 cio.l.cum duobus.§.dāna.❡†Item di:
ctio nūc exterminationez tēpoꝛis signi:
16 ficat.ff.de ꝯdi.ꝛ demonstra.l.iij.❡†Itē
dictio cū q̄n̄q3 denotat admonitionem:
seu quandam admirationem:ꝛ non po:
suit aliquod additamentum.ff.de verb.
obli.l.si decem.ꝛ de moꝛ.inferē.l.j.§.ne:
17 gat.ij.de fundo instruct.l.j.❡†Itē di:
ctio:per: denotat augmentū.ff.de ver.
sig.l.vrbana.§.pernoctare.ff.de mino.l.
verū.§.relti.in fi.ꝛ pro socio.l.cū duob⁹.
§.dāna.Item significat tēpoꝛis conti:
nuationē:vt cum dico talis possedit per
decē annos.vt.dicta.l.vrbana.Et extra
18 de ꝑba.c.licet.❡†Item dictio:quādo:
c q3: [c] ponit generalitatē:seu tēpoꝛalitatē:
19 de qua dicitur.ff.de le.iij.l.rogo.❡†Itē
dictio iuxta:ponitur continuatiue.ff.de
serui.vrba.predio.l.fistulā.§.iuxta.item
q̄n̄q3 ponitur assertiue.extra de verbo.
signi.c.ablatū al's ablate.ꝛ ibi etiam di:
20 citur de dictione iuxta.❡†Itē dictio
semꝑ: denotat perpetuitatē tempoꝛis.
ff.ad sille.l.in cognitiōe.ꝛ.ff.quod vi aut
clam.l.semper.q̄n̄q3 fallit vt in prima
consti.ff.ibi semꝑ augustus.ꝛ pro duab⁹
vel tribus vicibus:vt not.in aut.de te:
21 sta.§.quia vero.❡†Item dictio confe:
d stim [d]:sic ꝛ dictio cū tēperamēto tēpoꝛis
intelligitur:vt no.extra de verbo.sig.c.
sicut.lib.vj.Et significat idē hec dictio
mox.C.de admi.tu.l.tutores.ꝛ extra de
22 elec.c.q2 ꝑpter.†ꝛ idem de dictio.cito.
de qua habes eo.c.q2 propter.ꝛ.c.cum
nobis.ff.si q̄s testa.lib.esse iussus fue.l.
23 vlti.†Et idem dictio incōtinēti.C.de er:
roꝛe aduo.l.fi.ꝛ extra de app.c.cū sint.
24 ꝛ ibi no.❡†Item dictio tanq̄ denotat

a ❡Dictio
inter:ibi.l.j.
vide ibi bal.
vbi plene.

b ❡Dictio
de.Adde q̄
aliquando
auget.ff.de
po.l.j.q̄n̄q3
ponit ꝑ a.
C.de fidei:
cō.l.j.ff.de
arbi.l.si de
meis.in ꝑn.
Itē ðsignat
cām primā
l.j.§.nūc vi:
deamus.ff.
de cōiūg.cū
eman.li.e.

c ❡Quādo
q3.Uide gl.
in.l.vbis.ff.
de vulg.et
pupil.sub:
sti.

d ❡Cōfesti
Uide.ff.ad
tertu.l.ij.§.
ꝯfestim.ꝛ in
aut.ð icest.
nupt.§.j.et
Bar.in.l.i:
peratoꝛ.ff.
de iure fisc.

similitudinem. vt. C. de here. insti. l. j. ibi tanq̃ adulationem &c. Quãdoq; est expressiuum veritatis: vt. d. l. j. fm alium intellectum al's cõtra ponitur: vt extra de vita et hone. cleri. c. si litem. in prin.
25 †Sic et dictio veluti: not. similitudinē
26 ff. de edē. l. veluti. ¶ †Item dictio quasi est expressiua veritatis. ff. de transac. l. j. & de verb. obli. l. qui rome. §. duo fra-
27 tres. ¶ †Item dictio maxime ponitur comparatiue siue augmentatiue. ff. de condi. & demon. l. filiusfa. & C. de fer. l. prouinciarũ. quãdoq; abundat. C. de testa. l. vlt. circa prin. & de rescin. ven. l. ea que. Sinautē dictio maxime: ponat̃ aduerbialiter: tũc habet restringere. ar. eius qd̃ dicit̃ in. l. qd̃ si minor. in fi. ff. de mino. in. §. sceuola. in glo. Et qd̃ dicitur in. l. pater. §. si pecunia. eo. tit. Itē dictio maxime ponit̃ pro enim. extra de filijs presbi-
28 terorum. c. ad abolendã. ¶ †Itē dictio ampli⁹ & dictio plus ponũtur augmētatiue: sed ad modicũ referunt̃. ff. de ver. sig. l. cum inter nos. & l. hec adiectio. Et dic. vt ibi not. Item dictio amplius facit repetitionē. ff. de lega. j. l. legata inutili-
29 ter. in pn̄. ¶ †Item dictio vltra simi-liter refert̃ ad modicũ tp̄s. vt extra de
30 dila. c. litere. ¶ †Itē dictio quinimo ponitur affirmatiue. ff. de pac. l. iurisgē. §.
31 q̃nimo. extra de v̄b. sig. c. causa. ¶ †Itē dictio forte vel forsan. ponit̃ assertiue: vt no. extra de sta. mo. c. iiij. qñq; ponit̃ dubitatiue. vñ dr̃ sub dubio forsan r̄ndēt fe-
32 pe periti. ff. d arb. l. si duo. ij. r̄. h. &c. †Sic
33 & dictio porro in. l. gall⁹. ad fi. ¶ †Itē dictio qd: cur: quare: & similia ponunt̃ in-
34 terrogatiue vt dicta. l. gallus. ¶ †Item dictio iterum repetitionē denotat: vt. ff. de eden. l. veluti. §. fi. itē ponitur ꝯtinuatiue. ff. de procur. l. item si. & qd̃ cuiusq; vniuersitatis nomine. l. itē eoꝝ. Continuatio aũt habet cõiungere qd̃ de duobus fecit vnũ. extra de tēp. ordinã. c. literis. vnde coniuncta pro vno habet̃. C. de
35 cadu. tollen. l. si nõ. ¶ †Itē dictio circa: ponitur cõtinuatiue. de qua dr̃. C. de Iudi. hen. & cõmit. stipu. l. magnã. & C. de furtis. l. falsus. & ff. sol. ma. l. quoties. & d le.
36 j. l. qd̃ ergo. ¶ †Itē dictio circa: ponit̃ inclusiue. de qua dr̃ extra de pba. c. lz.

Itē dictio p̄ter: ponit̃ qñ q; inclusiue. vt. ff. de pig. act. l. j. in fi. & ibi no. ff. de pc. l. sz he scil; defendere. Et hoc qñ p̄cedit ora affirmatiua: qñq; exclusiue: vt. ff. de diuor. & re. l. nullũ. & hoc 3io p̄cedit negatiua. vt no. In no. ex̄ de elec. in fi. itē dicit de dictione postea.
37 ¶ †Itē dictio al's ponit̃ exclusiue. ff. de iureiu. l. admonēdi. & d in lit. iur.
38 l. al's. ¶ †Item ali' alteri⁹: reliqu⁹: & q̃: & similia: ponunt̃ relatiue. ff. de reꝝ di. l. naturale. §. gallinarũ. ff. de v̄b. sig. l. ceterorũ.
39 †Qñq; dictio ali⁹ ponit & nõ facit relationē: vt plene no. ff. de pecu. l. nõ solum. §. q̄rit̃. et. C. de spõ. l. j. & de v̄. si. l. si aliõ. Et qñq; fit relatio ad intellectũ: vt no. ff. de reg. iu. l. pupillus. & infra di-
40 cet i relatiuis. ¶ †Itē dictio nisi ponit̃ expositiue. vt eo. tit. l. nõ ignorat. & de ea ponit̃. ff. de pcu. l. q̄ ola. tisi. & l. h. & d trãsac. l. act. & plene no. ff. si q̄s caut. l. si cũ. §. iniuriaꝝ. Sz do. Dy. dicit: q dictio nisi qñq; p̄ustiue ponit̃: vt. ff. de fer. l. si feriatis. & de vend. in pos. mit. l. extraneo: vt ipe no. plene. qñq; autē dictio: nisi: facit coditionē: vt. ff. de le. iij. l. fide-
41 ius. †Itē dictio diutius modicũ tp̄s denotat [a] facit. ff. de re. dub. l. cũ impubere.
42 ¶ †Itē dictio diu [b] signat decenniũ: vt ff. qui et a qui. l. fideicõmissa. & ibi no. al's autē dicit̃ tēpus diuturnum: qd̃ est decē vel viginti

a ¶ Denotat. Uide p̄. Pe. de anc. in. c. j. nu. 5. de cõiu. p̄ros.

b ¶ Dictio diu. Uide p̄ eundē Pe. de ancha. in. c. nullo. nũ. 12. de cõces. p̄bē.

annoꝝ.C.de serui.l.vlti.ff.si serui.vē.l.si
q̄s diuturno.ꝛ.C.si aduersus creditorē.l.
ij.Itē q̄nq; dr tps plurimū:qd est.xx.anno
rū.vt.d.l.vlt.q̄nq; diu ponit̄ idest vltra
tres menses.h.ij.di.lectis.Q̄nq; ponit̄ p
biennio.C.de ol agro deserto.l.q̄ in agro.
43 lib xi.¶ †Itē dictio si:q̄nq; ponit̄ moti
ue:q̄nq; modificatiue.vt.ff.d tuto.l.mu
to.§.sub cōditione.ꝛ de v̄b.obl.l.si decē.
Q̄nq; ponit̄ si pro qr.vt.ff.de her.inst.l.
qui certorū.Q̄nq; ponit̄ negatiue:vt in
psalmo.Si introibit in requiē meā.Q̄n
q; ponit̄ disiūctiue:vt si pro q̄uis.vt.C.
de ꝯdi.insti.l.ij.q̄nq; dictio si est supua
cua.ꝛ p non scripta:vt.ff.quā.di.le.ce.l.
titio.alr̄ ponit̄ denūtiatiue:vt.ff.de cō
di.l.in conditiōe.§.hoc scriptū:siue scri
ptura.regulariter ponit̄ in vim cōdi.vt.
ff.de v̄bo.obli.l.j.§.si q̄s.ꝛ de re.cre.l.cū
ad patres.q̄ cōditio hʒ fieri per si:ꝛ per
44 cū:vt no.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.j.¶ †Sic
ꝛ dictio cū q̄nq; facit ꝯditionē.q̄nq; nō.
45 vt.ff.de condi inde.l.q̄ pmisit.¶ †Itē
dictio vt ponit̄ consequutiue ꝛ nō accu
satiue.C.de obse.patro.p̄stan.l.iiij.ff.ad
l.aquil.l.si seruus.§.si olim.ā.ꝛ.l.si ex pla
gijs.§.in cliuo.ꝛ.l.si bonos.Et hʒ nota
re modum.C.de his q̄ sub mō.l.j.ꝛ.ff.de
ꝯdi.ob cau.l.dedi.q̄nq; similitudinarie:
46 vt no.ff.ad.l.fal.l.j.in pn.¶ †Itē dictio
vterq; ꝯiūctiue ponitur:vt.ff.de iur.fis.
l.si.ꝛ de rebus dubijs.l.is qui ducēta.§.
vtrum.Q̄nq; semel in oratiōe positū hʒ
sē diuisim.ff.de bonis q̄ lib.l.cū nō solū.
§.ipse aūt.de.app.l.si app.ff.de cōtrahē.
emp.l celsus.§.fi.ꝛ de serui.vrb.predio.
47 bucas.¶ †Itē hoc verbū dʒ trāslatio
nē dominiū significat.ff.de verbo.obli.l.
vbi aūt.§.fi.Q̄nq; pro solet ponit̄.vt.ff.
de here.insti.l.j.ꝛ de officio pcōsulis.l.
obseruare.§.fi.Q̄nq; accedit significa
tioni verboꝝ:in q̄bus iungit̄.vt not.ff.
48 loca.l.ex cōducto §.si vno.†Sic impossi
bilis ponit̄ pprie ꝛ improprie.ff.pro so
49 cio.l.de illo.¶ †Itē dictio solū:aduer
bialiter ponitur.ff.de vsu et habi.l.cui.
de vulg.et pupil.l.qui liberis.Et est di
ctio priuatiua:ꝛ augmentatiua sicut di
ctio tm̄ ꝛ tantūmodo.vt extra de causa
49 pos.ꝛ pro.c.cum ecclesie.†alr̄ autē est
nomē.vt.ff.de rei ven.l.solum.ꝛ ad mu
50 nicip.l.libert⁹.§.sola.¶ †Itē dictio nec
quandoq; ponitur p dictione an.vt no.
51 ff.de iur.delib.l.vlt.¶ †Item dictio vix:
ponitur negatiue.vt.ff.ad velle.l.tutor.
ꝛ.ff.de leg.j.l.fi.seruus.§.qui quandoq;.
ff.de seruis expor.l.si is.Aliquando po
nitur affirmatiue:seu pmissiue:vt.ff.de
iudi.l.vix.ꝛ quid sit sic fieri cū dubiū non
extitit.extra de cogna.spiritua.c.ij.lib.
52 vj.¶ †Sed dictio fere:ponitur ꝯpara
tiue.vt.ff.de re.cre.l.magis.q̄nq; electi
ue.ff.si serui.ven.l.ꝛ si forte.§.hec actio.
53 ꝛ.C.cōi diui.l.j.§.fi.¶ †Ecōtra min⁹ pro
magis.ff.de iudi.l.pperandū.§.fin.ff.vi
bo.rap.l.iij.§.j.Quādoq; ponitur abne
54 gatiue:vt.xxij.q.j.c.monet.¶ †Itē di
ctio ne:ponitur pro ꝛ.vt supra dixi.ꝛ.ff.
55 de vsufr.l.omnium.¶ †Itē dictio etiā:
ponitur inclusiue.vt.C.si tutor vel cura.
interue.l.etiā.ꝛ de pericu.ꝛ commo.rei
56 vendi.l.si quis vendiderit vina.¶ †Itē
dictio absq;:ponitur exclusiue.j.q.iiij.qr
presulatus.ꝛ extra de procu.l.qui gene
57 raliter.li.vj.¶ †Item dictio est presen
tis temporis dinumerationē significat
ff.de auro ꝛ arg.lega.l.inter.ꝛ ideo pre
sentis ꝛ futuri.ff.de verb.obli.l.si a co
lono.et dic vt plene dixi supra de q̄stio.
circa vltimas volūtates.iij.q.j.q̄nq; fu
turum resoluit̄ in p̄sens.ff.ad exhiben.l.
58 j.in prin.¶ †Itē dictio quodāmodo:de
notat pprietatē⁹vt not.ff.de acqui.pos.
59 l.si me inuacuā.ij.respōso.¶ †Item di
ctio ceterum:ponitur aduersatiue.ff.de
execu.rei iudica.l.si mater.§.eadem.in
60 prin.ꝛ.l.dicetur.¶ †Itē dictio plane:
61 ponit̄ pro certe.ff.de iure fisci.l.vlt.†Sic
etiam ponitur dictio nempe.ff.de ser
62 ui.vrba.predio.l.sed ꝛ si mat.¶ †Item
dictio sane:quādoq; ponitur modifica
63 tiue.vt no.ff.de serui.l.j.§.fi.†Sic ꝛ di
ctio sed:ponitur aduersatiue:vt not.ff.
si quis cau.l.sed et si quis.§.quesitum.
64 ¶ †Et dictio aut:ꝛ dictio ceterum.cū
similibus.ff.de procura.l.sed et si.et.ff.
de pac.l.sed si tantum.ff.de nego.gest.
l.si autem.et.ff.de rei ven.l.ceterum.et
65 ff.so.ma.l.ij.§.ceterum.†Quādoq; di
ctio aduersatiua alijs adiūcta facit af
firmationem.ff.de procura.l.sed ꝛ hoc.
et.ff.de inoffi.testamē.l.papi.§.sed nec

56 impuberē. ¶ † Itē dictio omnes poni-
tur collectiue. ff. d iure fisc. l. mechis. in
prin. Sunt etiā alia noīa collectiua: vt
popul⁹: plebs: legio: contio: grex et simi-
lia: vt colligitur. ff. de vsuc. l. rerū mixtu-
67 ra. siue mēsura. ¶ † Itē dictio omīno:
indefinite et precise ponitur. ff. de his q̄
in frau. credi. l. ait pretor. §. si quis cū pu-
68 pillo. ¶ † Itē dictio saltem: denotat di-
minutionē: est eñ coniūctio aduersati-
ua. extra de rescript. c. statutū. §. cū vo.
69 et ibi no. sup vbo saltē. lib. vj. ¶ † Item
dictio idē: eandē in pluribus casibus de-
notat censurā: vt no. ff. de trāsac. l. cum
hi. §. idem est. extra de preben. c. de mul-
70 tā. §. idē hoc idē. ¶ † Itē dictio quate-
nus. i. q2. C. de iudi. l. properandū. §. j. ali-
71 qñ modificatiue eatenus ⁊c. ¶ † Item
dictio q̄si: imperfectionē denotat. ff. de
72 condi. et demonst. l. in furto. ¶ † Item
dictio quis: ponitur disiūctiue. ff. de ac-
qui. pos. l. quis. qñq3 ponit̃ pro et. vt. ff.
fami. her. l. si maritus. ff. de vsuf. quēad-
73 mo. caue. l. idē est. ¶ † Itē dictio q2: cau-
satiue ponitur. causam eñ reddit: et rōe
nē ad precedētia. ff. de calū. l. hec actio.
qñq3 nō criminaliter: s3 positiue seu ex-
ceptiue. in autē. de execu. in princ. et de
74 equali. do. in prin. colla. vj. ¶ † Sic et
dictio ergo: et dictio igitur l3 ponatur
illatiue: seu cōtinuatiue. vt. l. gall⁹. ff. de
libe. et posthu. et solu. ma. l. fructus. Tñ
qñq3 ponitur inceptiue: vt. ff. de iustit.
75 et iur. l. ius ciuile. §. hoc igit̃. ¶ † Itē di-
ctio negatiua cōmuniter ponit̃ proprie:
sed: qñq3 improprie. vt. ff. de pac. l. in per-
sona. in pn. Itē punit̃ improprie: vt circa
idē pōt geminare. Nā sic extra de iure-
iurā. c. et si christus. sec⁹ si circa diuersa
ples negatiue ponant̃. ff. d le. ij. l. vnū ex
familia. §. si rē. ⁊. C. de iure deli. l. nec oē.
ergo geminat̃ regulariter vel multipli-
catio vborū circa idē nō est facienda: ne
incurrat vitiū nugatiōis. Est enim nuga
tio inutilis repetitio: vt dicit Priscian⁹:
quia idē nō est sepius repetēdum. extra
de elec. c. in genesi. Qñq3 tñ geminatio
sensum nō mutat. ff. de iure do. l. annus.
vnicum quādoq3 vbū seruit affirmatiue
et negatiue. extra de here. c. excommu-
nicamus. §. credentes. Item q̄ per ne-
gatiuam fit res dubia. C. qui. ad liber.
proclama. non licet. l. iij. ⁊ extra de testi-
bus cogen. c. iij. ⁊ hec de significatione
dictionum dicta sufficiant.

¶ De significatione vbo. Rubrica.

Notandum est q̄ quedam
sunt dictiones siue vba
q̄ appellant̃ equiuoca: q̄dā
equipollentia: q̄dā syno-
nyma: q̄dā respectiua seu
ad aliud facta: q̄dam de-
mōstratiua: q̄dā relatiua: q̄dā illatiua:
q̄dā ppria: quedā appellatiua: quedā
simplicia: q̄dā cōposita ⁊ quedā directa:
1 quedā obliqua: seu inflexa. † Equiuoca
dicta sunt: q2 vno modo ⁊ vno noīe pfe-
rēdi plura significant: habēt eñ nomen
cōe: sed rō substātie est diuersa vt canis
appellatione tria significat. s. aīal latra
bile: sydus: ⁊ piscis: sicut etiā est in noīe
gñali: cuius appellatiōe plures spēs cō
tinent̃ vtputa res q̄ est nomen gñale: vt
plene no. ff. si cer. pe. l. j. siue sit gñs gñe-
ralissimū: vt ens: ⁊ substātia siue subalter-
num: vt aīal: vt. ff. de le. j. l. gñale. quorū
2 appellatiōe infinite spēs ȝtinent̃. † Equi-
pollentia sunt sub diuersis vocib⁹ ⁊ noīb⁹
plata q̄ ad vnū tēdūt intellectū vt mā-
do: iubeo: pcipio: iniungo: ipero. C. cōi di
ui. l. j. oē vbū. ff. de reg. iur. in summa. q2
nō refert q̄d ex eq̄pollētib⁹ fiat. C. de in-
sti. et substi. l. iij. l3 nota. C. de codicil. l. si
idē. q̄ vix est aliq̄d qd non deferebat ab
3 alio. † Synonyma sunt q̄ sub diuersis
noīb⁹ plata vnū ⁊ idē significāt. vt en-
sis: mucro: spada: gladi⁹. item granum
triticū: ⁊ frumentū: item vtor: fruor: ⁊ po
tior ⁊ vescor ⁊ similia. pdicta eñ nō tēdunt
solū ad idē sed vnū ⁊ idē significāt. vt. C.
de iure deli. l. q̄dē eulogio: sic ⁊ mare: pō
th⁹ ⁊ equor: p eodē ponunt̃. ad qd facit
ff. de v. sig. l. si sub vna. ⁊ extra eo. ti. c. ni
4 hil. † Respectiua seu ad aliq̄d dicta sūt
q̄rū vnū sine alio nō pt: ⁊ h3 vnā relatio
nē vt fili⁹ dici nō pōt sine respectu pris.
nepo⁹ sine respectu nepotis. fr sine respe-
ctu fris: su⁹ sine respectu dñi ⁊ silia: sm
id qd no. C. sine censu vel reliquis. l. vlt.
⁊. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iuris. l. fi-
5 lium cuz diffinimus. † Demonstratiua
sunt ea per que aliquid demonstrat ad

pculum:vel ad intellectum.vt ille:iste:
is:et hic:hec:hoc.et similia.C.de liberis
preteri.vel exhere.l.iij.et.ff.de here.in=
stitu.l.illa institutio.et.ff.ad trebel.§.il=
le a quo.z.ff.de condi.z.demõst.l.dinu=
6 merator.z.ff.si cer.pe.l.certum.†Rela=
tiua sunt que referunt ad ante lata.ff.
de le.j.l.talis scriptura cum similibus.
licet quãdoq3 fiat relatio ad intellectũ
7 vt no.ff.de reg.iur.l.pupill⁹.¶†Illati=
ua sunt que inferunt ex precedẽ.vt er=
go:igitur:itaq3 et similia.ff.sol.ma.l.iij.
z.l.fructus.et de libe.z posthu.l.gallus.
8 ¶†Propria appellatiua sunt prout di=
9 citur z not.ff.de lega.j.l.iij.¶†Simpli=
cia sunt nomina propria:vt titius:me=
uius:seyus zc.vt patet in infinitis le=
10 gib⁹.†Composita sunt quãdo ex duo=
bus vnũ nomẽ componitur.vt posthu=
mus.ff.de libe.et posthu.per totũ z vni=
genitus.ff.de hered.institu.l.si pater.
11 z his similia.†Directa vero z obligato=
ria siue inflexa dicuntur prout no.C.cõ=
munia de le.d.l.omne verbum.Ad idẽ
ff.de vulg.et pupil.substitu.l.verbis ci=
uilibus.

¶Consilium.

1 SIt pretera † cautus ad=
uocatus in suis elocutio=
nibus: et scripturis vta=
tur verbis claris:et aper=
tis.nam vt dicitur in ti=
tulo de regimine princi=
pum:qui clare scit:clare loquitur. vt.3.
dixi.quoquot autez sint figure dicitur
vt not.extra de ver.sig.c.forus.§.in cõ=
muni. Item debet proferre sermones
suos per verba legalia:ne verbis alia=
rum scripturarum inducat obscurita=
tem.pluraq3 vnius scientie redacta ad
aliam scientam videntur quasi obscu=
ra: siue absurda.vt.xxxiij.di.c. locutio
scripturarum.

Oto igitur opere huius summule in capitulis.et lxxxiij.questionibus serio=se consumato: videlicet centum nonaginta que=stionibus principalibus z nonaginta tribus accessoriis: duxi me tam dicendis imponere.Qui cum pro=pria sufficientia recognosco meipsum correctioni prudentium subiicio:vt de=fectũ suppleant:et corrigant.Sed quia scriptum est q̃ vnaqueq3 scientia quot=quot h3 ignorantes:tot et hostes queso vt corrigere volens non prius ad lumi=na correctionis decurrat:q̃ totũ opus legat:et perquirat:vt.ff.de legibus.l.in ciuile.ope enim hic per totum discusso me cuiuscũq3 correctiõi debite submit=to.licet enim hoc opusculũ indubitatũ mihi appareat:tñ quia legitur in aut. de tabellionibus.circa medium nihil adeo indubitatum:nec maturo consilio digestum:quod quandam non recipiat dubitationem subtilem.idcirco omni=bus subtilitatibus acquiesco. Sane q: omnis gratie infusio desursum:refero laudes et gratiam et magnificentiam deo nostro:qui mihi huius opis aptam inceptionem:rectam prosecutionem:et finalem consumationem concessit.cui honor et potestas p immensa secula se=culorum.Amen.

¶Sequunt additiões quedã ad predictam dictionum significatio=nem.De istis dictionibus.vide Specul.titu.de disputationibus et allegationibus aduocatorum. §.post hoc.

Ec dictio an: indicat diuersitatez in iure vel in facto. vide glo. in. l. ij. §. sed z fortius. ff. ne qs eũ qui in ius voca. An.

¶ Hec dictio autem: quid importet: vide. l. pretor. §. de pis. ff. de dam. infecto. Au tem.

¶ Hec dictio propter: significat causam remotam. l. j. §. videamus. ff. de contun. cum eman. lib. Propter.

¶ De natura harũ dictionum est vt q sub eis aduersatiue est dispositum non pcedat si habeat locum id quod dispositum est in precedenti dispositiõe vt probatur in. l. si ita scriptũ. ff. de lib. z posthu. z ibi Bar. z per eundem plenius in. l. in repetendis. de leg. iij. Si vero. Sinautez.

¶ Ultra: ponit exclusiue. de q l. l. cos. C. de vsu. z q̃tũ tps: infra dicet. Ultra.

¶ A: denotat separationem. ff. de actio. emp. l. ratio. §. si per vẽdito rem. extra de ordi cogni. c. dilectorum.

¶ Tunc extremitatem temporis denotat. ff. de adi. z demon. l. iiij. vide per Bar. z gl. in. l. in substitutiõe. ff. de vul. z pup. Adde fz Angel. l. cũ heres §. q ex pte. ff. d acq. he. q z si dictio tũc tpis extremitatẽ significet. nõ tñ hec tpis extremitas attẽdẽda vt qñ nihil opat per tex. d §. vide de hac dictione in. l. huiusmodi. ff. de vb. oblig. Tunc.

¶ Pro. facit modum no. in. l. si fundo. C. de transac. z in. l. cum nota. Pro.

¶ Continue: quomodo accipitur: vide de verbo. signi. c. sicut. lib. vj. Continue.

¶ Cito: vide in. c. q pter. z. c. a nobis. z. ff. si qs test. lib. esse. iuf. l. vl. Cito.

¶ Incõtinenti: vide. C. de errore aduoca. l. si. extra de appellatio. c. cum sit. z ibi nota. Incõtinẽti.

¶ Statim: vide in. l. j. ff. iudica. solui. Statim.

¶ Ilico: vide infra in tertia charta. Ilico.

¶ Deinceps: accipitur aliquoties in infinitum. insti. de adop. §. l3. insti. de here. quali. §. sui. vide de lega. j. sed z si. Deinceps.

¶ Cur: quare ponitur interrogatiue. l. gallus. ff. de lib. z posthu. Cur.

¶ At. de duobus facit ius vnum. extra de test. or. c. literis. At.

¶ Cõtra ponit ↄtumaciter. de q in. l. nuda. C. de ↄ̃x. z cõ. stip. ff. de fur. l. falsus. qñq ponit p preter. glo. in aut. q res. C. de sa. san. ec. Contra.

¶ Preter: ponit iclusiue. ff. d pign. act. l. j. qñq ponit exclusiue. ff. de dinor. z repu. l. nullus. no. Inno. in. c. dudũ. de electi. Itẽ etiaz ponit inclusiue si cadit inter res quarũ vna nõ cõtinet aliã: colligit p furi damẽto. in. l. seio muto. §. vxori pter. ff. d annu. leg. z ibi plene p bar. Sz q bar. dicebat. ff. de thematis p. l. j. in fi. ff. de pign. ac. vbi dictio pter: iter res quap vna nõ ↄtinet aliã etiã in materia odiosa ponit inclusiue. Sol. dicit Raph. fulgo. in. l. actiõe. C. de trãsa. q illud. c. dudum. nõ pbat illud qd dicit Bar. Preterea saluãdo Bal. z Inn. illud c. itellige de odio nõ rõnabili. sz. d. l. j. in fi. intelligit de odio rõnabili sicut in multis iuris ptib⁹ fit differẽtia int odiũ rõnabile z irrõnabile. facit qd no. Bar. l. l. j. ff. de v. sig. aut dictio pter ponit signo qd cõtinet sub pcedẽtib⁹: tũc ertat exclusiue. l. nã qd liqde. ff. d pe. le. Aut apponit signo qd cõtinet sub pcedẽtib⁹ si est materia odiosa stat inclusiue vt l. d l. seyo muto. Idẽ si sit odiũ rõnabile. l. j. i fi. §. d pig. ac. secus si irrõnabile. d. c. dudũ. Aut tertio ppoit signo qd sub se cõphẽdit pcedẽte: vbigra. lego tibi cẽtũ pter libros meos. z adhuc puta rẽ. idẽ Frã. vide gl. l. l3 z he. §. desẽdere. v. pter. ff. d pcu. z ibi Ang. Preter.

¶ Postea. dic vt de dictione preter. Postea.

¶ Postq: an z qñ faciat ↄditionẽ. vide. l. int stlã. ff. de v. o. z ibi not. Postq.

¶ Alias: ponitur exclusiue. ff. de in lit. iur. l. alias. Alias.

Alius. Alter. Aliquis. ¶ Ali⁹: alter: aliq̃s: q̃: et similia ponunt relatiue. insti. de re. diui. §. gal lignarum. ff. de ver. sig. l. certū. q̃n̄q3 ali⁹ nō facit relationē. ff. de pen. l. nō solū. §. q̃. ff. de ver. sig. l. aliud. et q̃n̄q3 fit relatio ad intellectum. ff. de re. iur. l. pupillis. et. j. dicetur in relatiuis.

Qui. ¶ Qui: quandoq3 facit conditionē: puta si adiungatur verbo futuri temporis: vt. l. stichum qui meus erit. de leg. j.

Immo. Immo: corrigit. ff. de here. instit. l. si ita scriptū. Dic tñ ſm Sali. q̃n̄q3 dictio imo ponit cū copla vel cū iplicatiua. Nā et tūc stat cōiūctiue et nō correctiue. C. de nouo. C. cōp. in gl. in verbo imo. ff. de pac. in regē. §. quin immo. ſm vnā lect. q̃n̄q3 ponit simplr: et tūc aut stat inter incōpatibilia et tūc aut pfert ab hoie aut a lege: si ab hoie tunc indubio stat correctiue: vt. l. stich⁹. imo pāphil⁹. de ma. tes. l. si ita scriptū. de hēr. insti. aut pfert lr. et tūc aut in eo qd pcedit est eadē rō: vel maior q̃ in se quēti: et tūc stat augmētatiue: vel alternatiue. C. de sa. san. ec. l. iubemus. §. iconom⁹. aut in pcedēti est maior rō: et tūc stat correctiue. ar. d. l. si ita scriptum et c.

Ubi. ¶ Ubi: iūcta verbo futuri tpis. notat qd no. d. l. si ita scriptum. §. fi. de le. ij. de quo per bar. in. l. j. ff. de cōdi. et demon.

Quicquid. ¶ Quicqd de hac dictiōe vide in. l. q̃ rome. §. augeri⁹. ff. de verb. obli.

Ut. ¶ Ut: pōit ɔsecutiue nō causatiue. C. de obse. pa. pst. l. iiij. ff. ad. l. aq̃l. l. si seru⁹. §. si oia. et h3 demōstrare modū. C. de his q̃ sub mō. l. j. et cōdi. cā datorum. l. dedi. q̃n̄q3 silitudinē: vt no. ad. d. sol. l. j. in pn. q̃n̄q3 notat cōditionē. l. hoc iure. ff. de dona. vbi p doc.

Uterq3. ¶ Uterq3: ɔtinuatiue ponit. ff. de iur. fis. l. fi. de reb. du. l. si is ducta. §. vtrū. q̃n̄q3 in orone semel positū h3 se diuisum. C. de bo. q̃ lib. l. nō solū psens aut. et de appel. l. si apd. ff. de ɔtrahē. emp. l. celsus. §. j. et. fi. ff. de ser. vr. pd. l. binas.

Sub. ¶ Sub: exponit p post. ff. si cer. pe. l. j. et diter. l. ij. §. recuperāde. ¶ Itē ponit p corā. C. de epi. audi. l. manicheos. et de re. cre. l. gn̄alr. in pn.

Item. ¶ Itē: qn̄ fit pcedētiū repetitiua: et qn̄ ɔtinuatiua. vide i. l. j. ff. de publi. et i. l. in repetēdis. de le. iij. p bar.

Impossibile. ¶ Impossibile. dic q dictio impossibile pōit ppe et iproprie. ff. p so. l. de mo. i gl. nā ponit p difficile.

Quoties. ¶ Quoties: est actio repetitiua. ff. q̃. mo. vsus. amit. l. sicut i annos. qd aūt differāt iter se iste dictiōes quoties: et rursus: vide in. l. si certus. §. si qs. et de leg. iij. vbi tex. et gl.

Perperam. ¶ Perperā. i. male. l. cū q̃rebā. ff. de re iu.

Oportet. ¶ Op3: q̃n̄q3 ponit p decet et ecōtra vt no. gl. in. l. j. in pn. ff. de vi et vi arma. et. l. cum oportet. in prin. C. de bo. que libe.

Solum. ¶ Solū: aduerbialr ponit. ff. de vsu. et ha. l. cui. de vul. et pu. l. q̃ libert⁹. et est dictio negatiua et puatiua. sicut et dictio tm̄ et tm̄modo. vt extra de cā pos. et pprie. c. cū ecclia. alr est nomē. ff. de rei vē. l. solū. ad municī. l. libert⁹. §. sola.

Solus. ¶ Sol⁹: est certorum exclusiua. C. de lat. lib. tol. l. j. Itē dria est inter sol⁹ nomē et solū aduerbiū: vt no. glo. in. l. fi. C. de. lib. sup verbo impator. q̃n̄q3 sol⁹ exponit in aduerbiū. i. solū vt i gl. ij. sup verbo solus. in. l. q̃ lib. ff. de vul. et pu.

Dūtaxat. ¶ Dūtaxat est ceterorum exclusiua l. ij. C. de legi.

Negat. ¶ Negat q̃n̄q3 ponit pro dicit: vt. ff. de iur. li. l. fi.

Uix. ¶ Uix ponit negatiue. ff. de adul. l. tutor. et de leg. j. l. seu⁹. §. q̃n̄q3. et de ser. expor. l. si is. q̃n̄q3 ponit affirmatiue seu admissiue: vt. ff. de iud. l. vix. q: qd vix fit. tñ dubiū nō existit. et de cogni. spi. c. ij. li. vj. s3 dictio fere negatiue vt ibi no. sic et dictio pene. de q̃ hēr. inst. de of. iu. §. ij. vbi verbis. Uult remouere fere vix verbi vi3 retinere.

Magis. ¶ Magis: ponitur cōparatiue. ff. de re. eo. l. magis puto. q̃n̄q3 electiue. ff. si ser. vē. l. et si forte. §. hec actio. C. cōi di. l. j. ibi not. q̃n̄q3 ponit magis. id est minus. C. de iudi. l. pperādū. §. fi. ff. vi bo. rap. l. ij. §. pmo. q̃n̄q3 negatiue. vt

pro.q.c.manet. ¶ Ne: pro etiam.ff.de vsuf.l.omniu. Dictio neq; l se continet copulatiua.no.bar.in.l.quidam test.ff.de vul.z pu. Ne.

¶ Quemadmodum: denotat improprietatem: vt not.ff.de acqui.pos. l.si me in vacuum.ij.responso.vide text.iuncta glos.in glo.ru.ff.sol. ma.quemadmodum dos petatur. Quemadmodum.

¶ Quoq;: aliqn stat pro etia: vt no.in.l.eade.in princ.ff.de duo.reis aliquando.stat pro equaliter: vt no.glo.ij.in eo.§.j.l.eadem. Quoq;.

¶ Sane qnq; ponit modificatiue.ff.d feriis.l.j.§.si.sicut.z dictio sz ponitur aduersatiue: vt no.ff.si quis cau.l.sed z si qs.§.questitu.et di ctio ceteru.cu simi.qnq; dictio aduersatiua vl'zsicta facit affirma tione.l.vt.ff.de pcu.l.sz z he.ff.de inoff.testa.l pa.§.sz nec ipuberis. Sane.

¶ Quaten⁹: qnq; ponit p q2.C.de iudi.l.pperadu.§.j.aliqn modifi catiue.vt eaten⁹ quaten⁹ zc.ff.qd cu eo.l.j.d inst.l.eaten⁹.vid l.l.j. in pn.ff.de op.no.nu.in gl.i vbo hacten⁹. Qnq; ponit p qtucuq;.ff. de re.iu.l.hacten⁹.aliqn p q2.ff.de v.ob.l.cu filt⁹.z ibi gl.impropriè. ff.d pena.l.in persona.in pn.lz coiter ponat p pie circa ide si pona tur geminatiue.z tuc mutat natura z facit geminatione.ff.de vb. signifi.l.duob⁹.extra de iureiu.c.quēadmodu si vir.sed z si circa di uersa plures negatiue ponant ppie ponit.ff.de leg.j.l.vnu.l.fami lie.§.si re.C.de iur.deli.nec emere.ideo q2 multiplicatio vboz vel gnatio circa ide no est facieda ne incurrat vitiu nugatiois.est enim nugatio inutilis repetitio.vt dicit priscian⁹.vt q2 ide no est sepi⁹ repe tedu.c.in gene.extra de elec.qm gnatio sensuz no mutat.ff.de iure do.l.anno.vnicu quoq; vbu seruit affirmatiue z negatiue.extra de heret.c.excoicamus.§.credentes. Ite negatiue fit res dubia.C.qui ad liber.pcla.non licet.l.iij.extra de testi.congen.c.iij. Quaten⁹.

¶ In singulos.est dubitatiua z si distribuit res sepatas: veru inice no faciut sibi zcursu: si vo distribuit i eade re tuc q2 no est oino distu ctio realis ex quo in vnu corp⁹ sunt zsicti haberet locu ius accresce di de quo in.§.is ita.C.de cadu.tol.z p hoc non ob.l.zuncti.de le.j. In singulos.

¶ Sicut: quomodo accipit: vide gl.no.in.c.examinata.de zfir.vtil. Sicut.

¶ Nam: vide glo.in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.z pupil. Nam.

¶ Idem: vide.l.sunt qui.ff.de re iudicata. Idem.

¶ Quicuq;: vide.l.ex morte.ff.de pact.conuen. Quicuq;.

¶ Tantus: z quantus: vide in dicta.l.ex morte. Tantus. et Quantus.

¶ Ilico: sificat infra triduu.l.fi.C.de in.aliqn.p.dicz.l.ab eo.C qso z qn iudex.vide Barba.in c.bonafides.colu.iij.extra de depo. Ilico.

¶ He dictiones possunt notare tepus presens preteritu z futurum hoc sentit glo.in.l.nec emptio.ff.de cotrahen.empt.de quibus vide plenius.in.l.j.§.j.ff.de oper.no.nun.in verbo olim. Olim. Quondam. Iam. Dudum.

¶ Ad: modificatiue stat.l.cum hi.§.si vni.ff.de transac. Ad.

¶ Proinde: glos.in.l.sacrilegij.§.is aute.ff.ad.l.iul.pecu.vide glos. magnam.in.l.j.in prin.ff.de edendo. Proinde.

¶ Scilicet.l.omnibus.ff.de dona.causa mortis. Scilicet.

¶ Impressum Lugduni in calcographia diligentissimi impressoris Benedicti Bonnyn.

¶ Registrum

A B C D E F G H I K L M N. Omnes sunt quaterniones.

